



Espai reservat per a les dades del  
document: número d'expedient,  
identificació del document, emissor,  
sol·licitant, codi d'identificació de la unitat,  
codi d'interoperabilitat, metadades, etc.

Pendent de revisió lingüística

**Projecte de Decret x/2025, de xxx, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears i es modifica el Decret 4/2023, de 13 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament orgànic de les escoles infantils públiques, els col·legis d'educació primària, els col·legis d'educació infantil i primària, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb ensenyaments elementals de música, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb educació secundària i els instituts d'educació secundària de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears**



## Preàmbul

### I

El dret fonamental a l'educació, recollit a l'article 27 de la Constitució, exigeix als poders públics, entre d'altres aspectes, garantir aquest dret mitjançant la programació general de l'ensenyament, amb la participació efectiva de tots els sectors afectats. La preocupació per oferir una educació que, al llarg de tota la vida, atengui totes les facetes del desenvolupament personal, social, emocional i professional i doni resposta a les múltiples i diverses demandes socials, culturals i personals dels diferents col·lectius implicats en l'educació exigeix que l'organització curricular, en consonància amb la normativa bàsica i amb les competències atorgades a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en matèria educativa, s'adapti a les noves demandes i contextos.

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (LOE), defineix el currículum com el conjunt d'objectius, competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació propis de cada ensenyament. La seva configuració s'orienta a garantir el desenvolupament educatiu dels alumnes, afavorir-ne la formació integral, potenciar el ple desenvolupament de la seva personalitat i preparar-los per exercir plenament els drets humans i la ciutadania activa i democràtica. En cap cas, el currículum pot esdevenir una barrera que condueixi a l'abandonament escolar o limiti el dret a l'educació.

L'article 6 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, modificada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre (LOMLOE), disposa que correspon a les administracions educatives establir el currículum dels distints ensenyaments regulats per aquesta Llei. Així mateix, revisaran periòdicament els currículums per adequar-los tant als avenços del coneixement, com als canvis i les noves exigències del seu àmbit local, de la societat espanyola i del context europeu i internacional. Els centres docents desenvoluparan i complementaran, si escau, el currículum de les diferents etapes i cicles en l'ús de la seva autonomia, tal com es recull en el capítol II del títol V d'aquesta Llei orgànica.

La Llei esmentada planteja com a repte aconseguir que tots els ciutadans puguin rebre una educació i una formació de qualitat, sense que aquest dret quedi limitat només a algunes persones o a determinats sectors socials. Concretament, a l'article 1 es posen de manifest els principis en què s'inspira el sistema educatiu, i que són, entre d'altres, el compliment efectiu dels drets de la infància, la qualitat de l'educació per a tot els alumnes; l'equitat, que garanteix la igualtat de drets i d'oportunitats; la no-discriminació i la inclusió educativa, la flexibilitat per adequar l'educació a la diversitat d'aptituds i necessitats dels alumnes i l'orientació educativa dels estudiants, l'esforç individual i la motivació dels alumnes i l'esforç compartit per tots els membres de la comunitat educativa.



La LOMLOE aborda una renovació del sistema educatiu. S'introdueixen en l'anterior redacció de la norma importants canvis, molts dels quals derivats, tal com indica la mateixa Llei en el seu preàmbul, de la conveniència de revisar les mesures previstes en el text original per tal d'adaptar el sistema educatiu als reptes i desafiaments del segle XXI d'acord amb els objectius fixats per la Unió Europea i la UNESCO per a la dècada 2020-2030.

El Reial decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'Educació Secundària Obligatoria (ESO) disposa que les Administracions educatives són les responsables d'establir i revisar el currículum corresponent per al seu àmbit territorial i adequar-lo tant als avenços del coneixement, com als canvis i les noves exigències del seu àmbit local, de la societat espanyola i del context europeu i internacional.

Aquest Reial decret determina els aspectes bàsics del currículum, així com altres aspectes de la seva ordenació, tals com l'avaluació i la promoció, l'atenció a les diferències individuals, l'autonomia dels centres i els documents i informes d'avaluació. Correspon, per tant, als mateixos centres, si escau, desenvolupar i completar el currículum de les diferents etapes i cicles en l'ús de la seva autonomia, tal com es recull en el capítol II del títol V de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, modificada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre (LOMLOE).

L'esmentat Reial decret exposa, en el seu article 6, els principis pedagògics en els quals s'inspira. Amb coherència amb aquesta premissa, el present Decret estableix que en l'ESO s'ha de propiciar l'aprenentatge competencial, autònom, significatiu i reflexiu en totes les matèries. La comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, la competència digital, l'emprenedoria, el foment de l'esperit crític i científic, l'educació emocional i en valors, l'educació per a la pau i la no-violència i la creativitat, s'han de treballar en totes les matèries. En tot cas, s'ha de fomentar de manera transversal l'educació per a la salut, inclosa l'educació afectiva i sexual, la igualtat entre homes i dones, la percepció constructiva del propi cos i la higiene corporal, l'educació per a la sostenibilitat i el consum responsable, el respecte mutu, i la cooperació entre iguals. Aquests principis pedagògics, que han d'orientar les propostes dels centres dirigides als seus alumnes, han d'estar presidits pel principi d'inclusió educativa.

La funció de l'ESO va més enllà de preparar els alumnes per accedir a etapes posteriors: es tracta d'una etapa amb un valor propi, tot i que estretament lligada amb l'educació primària, etapa amb la qual forma l'ensenyament obligatori. Posa fi, per tant, a la formació general i comuna dels alumnes que no opten pels ensenyaments postobligatoris. Tot i això, no es pot oblidar en cap moment el caràcter propedèutic d'aquesta etapa, atès que proporciona la base d'una



formació imprescindible per continuar els estudis, ja sigui la formació professional o el batxillerat.

## II

Segons l'article 36.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, aprovat per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, correspon a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears la competència de desplegament legislatiu i d'execució de l'ensenyament en tota la seva extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats.

Mitjançant el Reial decret 1876/1997, de 12 de desembre, sobre el traspàs de funcions i serveis de l'Administració de l'Estat a les Illes Balears en matèria d'ensenyament no universitari, i d'acord amb la disposició final sisena de la LOE i la disposició final segona del Reial decret 217/2022, el Govern de les Illes Balears pot dictar, en l'àmbit de les seves competències i en el marc de la regulació i els límits fixats pel Govern de l'Estat, les disposicions que consideri necessàries per complementar el currículum de l'ESO.

La Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears, té com a objectiu principal la millora de la qualitat de l'educació a les Illes Balears i estableix un marc estable per garantir el procés de millora contínua del sistema educatiu de les Illes Balears. En aquest sentit, té en compte les noves demandes socials vers l'educació per ser capaços de reafirmar la confiança en el sistema educatiu i promoure un nou impuls en les vies de l'èxit educatiu. Per altra banda, la millora de la qualitat requereix el diàleg permanent amb la comunitat educativa i tots els agents implicats, des d'un compromís col·lectiu per a la recerca de les respostes més adequades a les necessitats que el sistema planteja.

En el capítol III del títol I de la Llei 1/2022 s'estableixen l'estructura i els objectius de l'ESO. L'article 123 disposa que el currículum de cada etapa comprèn les capacitats i les competències pròpies de cada un dels ensenyaments, així com les àrees, les assignatures, les matèries o els mòduls, que poden incloure els objectius, els continguts, els mètodes pedagògics i alternatius que s'hi fan servir i els criteris d'avaluació que s'hi apliquen, que s'han d'ajustar en cas que un alumne presenti necessitats específiques de suport educatiu.

En virtut de la normativa esmentada, es va dictar el Decret 32/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'ESO a les Illes Balears.

La LOMLOE recupera els programes de diversificació curricular, que permeten modificar el currículum a partir del tercer curs d'ESO. En aquest cas, els objectius de l'etapa i les competències corresponents s'aconsegueixen amb una



metodologia específica. Aquests programes estan orientats a la consecució del títol de graduat en ESO.

La regulació actual de l'avaluació de l'etapa s'estableix en la LOMLOE, en el Reial decret 217/2022, de 29 de març, en el Decret 32/2022, d'1 d'agost, i en la Resolució de la directora general de Formació Professional i Ordenació Educativa per la qual s'aproven les instruccions per avaluar l'aprenentatge dels alumnes de l'ESO a les Illes Balears per al curs 2024-2025. La regulació específica de l'avaluació, promoció i titulació d'aquesta etapa, d'acord amb el que s'estableix en aquest Decret, s'ha de desplegar mitjançant una ordre específica del Conseller d'Educació i Universitats.

Tots aquests aspectes bàsics s'han de reflectir en la normativa autonòmica reguladora del currículum de l'ESO a les Illes Balears.

### III

Són molts els canvis que s'han produït en els darrers anys en els comportaments socials, canvis que també afecten el paper de l'educació i la percepció que la societat en té. Entre aquests canvis cal destacar l'ús generalitzat de les tecnologies de la informació i de la comunicació en múltiples aspectes de la vida quotidiana, la qual cosa està modificant la manera en què les persones participen en la societat, així com les seves capacitats per construir la pròpia personalitat i continuar aprenent al llarg de la vida.

Davant aquest context, el sistema educatiu no pot romandre aliè a aquests continus canvis que han de tenir un reflex clar en els processos d'aprenentatge de les persones al llarg de la vida. Això requereix l'adopció de diversos enfocaments pedagògics que permetin adaptar la formació a les necessitats presents i futures, responen així a la demanda social d'un sistema educatiu modern, flexible, obert, multilingüe i cosmopolita, capaç de potenciar al màxim les habilitats i el talent de l'alumnat.

Vivim en una societat globalitzada, diversa i en constant transformació, marcada per desafiaments com el canvi climàtic, la digitalització accelerada i les creixents demandes d'inclusió i igualtat. En aquest marc, el sistema educatiu ha d'evolucionar per donar resposta a les necessitats d'una ciutadania activa, crítica i compromesa amb els valors universals. Això requereix tenir presents, entre d'altres, els drets dels alumnes com a principi rector; la igualtat de gènere a través de la coeducació i l'aprenentatge de la igualtat efectiva de dones i homes, la prevenció de la violència de gènere i el respecte a la diversitat afectivo-sexual; la inclusió educativa perquè tots els alumnes tinguin garanties d'èxit en l'educació per mitjà d'una dinàmica de millora contínua dels centres docents i una major personalització de l'aprenentatge; la importància d'atendre el



desenvolupament sostenible que inclou l'educació per a la pau i els drets humans, la comprensió internacional i l'educació intercultural, així com l'educació per a la transició ecològica; i també el canvi digital que s'està produint en les nostres societats i que forçosament afecta l'activitat educativa.

Així mateix, s'han d'adoptar les mesures necessàries per garantir que es compleix el que s'estableix en la Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, la Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes, i la Llei 8/2016, de 30 de maig, per garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals i per erradicar la LGTBI-fòbia.

En l'actualitat, el fet que les tecnologies digitals formin part essencial del nostre dia a dia i del procés d'aprenentatge, fa que sigui fonamental que els alumnes de secundària assoleixin les habilitats tecnològiques necessàries per a un ús adequat de les eines digitals. Aquest aprenentatge ha de tenir en compte aspectes clau, com la utilització d'aquests recursos de manera segura i responsable, per tal de garantir que s'adapten a l'edat i a les necessitats dels alumnes. A més, és important que els estudiants siguin capaços d'identificar possibles riscos en línia, per protegir la seva seguretat personal i la seva informació. L'objectiu és que els alumnes adquireixin les competències necessàries per utilitzar les tecnologies de manera eficaç i segura, a la vegada que es fomentin actituds responsables en el seu ús.

Degut al creixent ús de dispositius digitals com a suport normalitzat en el procés d'ensenyament i aprenentatge, tant dins l'aula com fora d'ella, és necessari diferenciar entre el tractament de la competència digital de l'ús generalitzat de les pantalles. L'assoliment de la competència digital implica que els alumnes aprenguin a emprar els dispositius digitals de manera progressiva, adequada a la seva edat i moment maduratiu, sempre amb l'objectiu d'adquirir coneixements que impulsin el seu procés d'aprenentatge, sense que vagi en detriment de l'adquisició de les destreses essencials per a l'assoliment de la totalitat de les competències.

El currículum per a l'etapa de l'ESO, per tant, ha de tenir presents totes aquestes consideracions per tal de poder establir i garantir, de manera homogènia a tot el territori, els drets formatius i d'aprenentatge dels alumnes. Alhora, ha de servir per orientar el docent en els processos d'ensenyament i aprenentatge que posi en pràctica, i permetre-li tenir una base més clara sobre la qual desenvolupar la seva docència segons les edats dels alumnes. En aquest sentit, una de les funcions del currículum serà la d'indicar als docents sobre allò que es pretén aconseguir i proporcionar-los pautes d'acció i orientacions sobre com aconseguir-ho. A més, constitueix un referent dins del propi sistema educatiu per a les avaluacions de la qualitat d'aquest sistema, enteses com la seva capacitat per aconseguir les intencions educatives fixades



A més, no es pot ignorar el paper fonamental de l'etapa d'ESO en el procés d'adquisició de les competències clau i el repte que representa el seu ensenyament. Aquest enfocament competencial ha suposat un canvi de paradigma per al món educatiu, ja que aquest es caracteritza per la seva transversalitat, dinamisme i caràcter integral. Així, aquest enfocament exigeix una col·laboració activa entre totes les instàncies de la comunitat educativa, tenint en compte que les competències clau no s'adquireixen en un moment concret ni romanen inalterables; al contrari, impliquen un procés de desenvolupament continu en què els alumnes assoleixen nivells progressius de competència.

Per assolir aquest procés de canvi curricular, cal afavorir una visió interdisciplinària i, de manera especial, possibilitar una major autonomia en la funció docent, de manera que permeti satisfer les demandes d'una major personalització de l'educació. El paper dels professionals educatius és fonamental, ja que han de ser capaços de dissenyar propostes didàctiques que possibilitin la resolució de problemes i l'aplicació dels coneixements apresos.

D'altra banda, no es pot passar per alt la importància de la implicació dels alumnes en el seu procés d'aprenentatge. Per al desenvolupament integral i l'adquisició de les competències específiques i clau per part dels estudiants s'ha de fomentar, des de tota la comunitat educativa, la responsabilitat i la cultura de l'esforç. D'aquesta manera, els alumnes van adquirint, progressivament, els hàbits de treball i constància per arribar a gestionar, de manera adequada, el seu aprenentatge. També és essencial fomentar la valoració dels resultats del seu esforç i la gestió de les situacions de frustració que els alumnes es vagin trobant durant el seu procés maduratiu. Per això, tots els membres de la comunitat educativa els han d'acompanyar en aquest procés i han de permetre així que desenvolupin l'esperit de tolerància, la gestió del benestar i la resolució pacífica i assertiva de conflictes.

En síntesi, aquest decret integra tots aquests enfocaments per impulsar una educació adaptada als reptes actuals, promovent una major autonomia per als centres docents. Aquesta autonomia és clau per reforçar la seva capacitat de decisió en el desenvolupament i adaptació del currículum a les necessitats específiques de l'alumnat, garantint així una formació integral i de qualitat. Amb aquesta perspectiva, es respon a la demanda d'una societat que reclama un sistema educatiu modern, menys rígid i més obert, capaç de fomentar un entorn multilingüe, cosmopolita, alhora que desenvolupa tot el potencial i talent de cada alumne.

#### IV

La revisió del currículum actual és necessària per diversos motius. Un dels principals reptes rau en la confusió generada per l'ús simultani dels termes "continguts" i "sabers bàsics" dins del marc normatiu educatiu. D'una banda, l'article 6 de la LOE-LOMLOE defineix el currículum com "el conjunt d'objectius,





competències, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de cadascun dels ensenyaments". Tanmateix, els reials decrets d'ensenyaments mínims no fan referència explícita als continguts, sinó que introdueixen, per primera vegada, el concepte de sabers bàsics, definits com els coneixements, destreses i actituds que constitueixen els elements propis d'una àrea, matèria o àmbit, i que són necessaris per a l'adquisició de les competències específiques. Aquesta nova terminologia ha generat certa confusió dins la comunitat educativa, ja que no queden clarament establerts els límits entre ambdós conceptes, ni les situacions en què cal referir-se a cadascun. Aquesta manca de claredat dificulta la tasca dels docents i dels equips pedagògics a l'hora de planificar i desenvolupar el currículum de manera coherent. Per aquest motiu, es considera necessari unificar i delimitar l'abast conceptual dels termes "continguts" i "sabers bàsics", amb l'objectiu de facilitar la programació docent i millorar la comprensió i aplicació del currículum en els diferents contextos educatius.

Seguidament, el desplegament del Reial decret 217/2022, de 29 de març, que estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació secundària, ha estat considerat per bona part de la comunitat educativa i per la comissió d'experts en educació consultada com una mesura que limita en excés l'autonomia pedagògica dels docents i centres. Això es deu al fet que preveia les situacions d'aprenentatge com la única forma d'organització curricular, sense tenir en compte les necessàries adaptacions al context i la realitat de cada centre, ni a la diversitat pròpia de cada matèria o àmbit, fet que dificultava la tasca docent.

Dins aquest context, és important assenyalar que una estructuració adequada del currículum pot tenir efectes positius en l'aprenentatge de l'alumnat. Aquesta estructuració permet homogeneïtzar criteris dins la comunitat educativa, facilita la mobilitat de l'alumnat i el professorat, i orienta el treball docent, simplificant la programació i adaptant el currículum a la realitat de cada centre i cada grup. No obstant això, cal tenir present que l'estructuració del currículum no ha de suposar rigidesa ni convertir-se en una barrera per a certs alumnes. Per aquest motiu, el nou disseny curricular aposta per una estructura flexible que permeti l'autonomia dels centres. En aquesta línia, es planteja una seqüenciació orientativa dels sabers bàsics i es clarifiquen els criteris d'avaluació establerts al Reial decret, de manera que es faciliti la tasca docent sense comprometre la flexibilitat necessària per atendre la diversitat i el desenvolupament integral de tot l'alumnat.

D'altra banda, una altra qüestió que genera incertesa és la necessitat d'avaluar sistemàticament tots els criteris d'avaluació, assignant-hi una ponderació específica. L'exigència que recollia el decret anterior anava més enllà del que establia la normativa bàsica i dificultava que els centres poguessin ajustar el seu disseny curricular a les necessitats del seu alumnat i a les particularitats de la





comunitat educativa. A més, el decret anterior tampoc no establia una regulació de l'avaluació, que quedava pendent de desenvolupament normatiu posterior.

Així mateix, també cal destacar que el Decret 32/2022, d'1 d'agost, introduïa per primera vegada la proposta pedagògica, la qual no pot substituir, per les seves mancances, la programació didàctica necessària per garantir que les matèries o àmbits s'imparteixin en les condicions més coherents possibles per a tot l'alumnat. Igualment, les situacions d'aprenentatge tampoc poden substituir, en tots els casos, la programació didàctica. En conseqüència, cal redefinir els documents programàtics destinats al desenvolupament del currículum, així com els elements que els integren.

Amb aquesta finalitat, i per donar resposta a les propostes de millora manifestades per la comunitat educativa en relació amb el Decret 32/2022, d'1 d'agost, que regula el currículum de l'educació secundària a les Illes Balears, la Conselleria d'Educació i Universitat va recollir tota una sèrie d'aportacions a través del Servei d'Ordenació de la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa. Amb la voluntat d'integrar aquests aspectes en la normativa autonòmica, es va impulsar un projecte de Decret de modificació del Decret 30/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum i l'avaluació de l'educació infantil a les Illes Balears, del Decret 31/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, del Decret 32/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears i del Decret 33/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de batxillerat a les Illes Balears.

. No obstant això, les modificacions plantejades no han estat suficients per abordar en profunditat les necessitats detectades. Per aquest motiu, el Govern de les Illes Balears va encomanar a un grup d'experts independents de diferents comunitats autònomes l'elaboració d'una l'anàlisi del sistema educatiu de la nostra comunitat i dels currículums vigents.

El 31 d'octubre de 2024 es va publicar l'informe final de la comissió, titulat *Anàlisi i propostes per a la millora del sistema educatiu i els currículums de l'educació infantil, educació primària, ESO i batxillerat de les Illes Balears*. L'informe posa de manifest la necessitat de realitzar canvis substancials en el currículum de l'educació secundària, uns ajustos que no poden ser abordats mitjançant una simple modificació del Decret 32/2022, d'1 d'agost, sinó que requereixen la redacció i aprovació d'un nou decret que integri aquestes reformes de manera coherent i completa.

Per tot plegat, i d'acord amb l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, relatiu al principi d'eficiència, que ha de regir tota iniciativa legislativa, es fa necessari adoptar mesures que permetin reduir les càrregues administratives innecessàries o accessòries i racionalitzar la gestió dels recursos públics. En aquest sentit, la



simplificació dels procediments, la unificació de la nomenclatura i la racionalització dels documents prescriptius es configuren com accions clau per oferir un millor suport a la comunitat educativa i garantir una utilització més eficient dels recursos disponibles. Així, es pretén crear un entorn normatiu més àgil i eficaç que respongui a les necessitats reals dels centres educatius i faciliti tant la implementació com el desenvolupament del currículum de manera flexible i adaptada a la diversitat educativa.

## V

La Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, segons la redacció fixada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, i la Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears presten una atenció particular a l'autonomia dels centres docents, tant en l'aspecte pedagògic, a través de l'elaboració dels seus projectes educatius, com pel que fa a la gestió econòmica dels recursos i a l'elaboració de les seves normes d'organització, funcionament i convivència. Així mateix, reforcen el paper dels òrgans col·legiats de control i govern dels centres, que són el consell escolar, el claustre del professorat i els òrgans de coordinació docent.

Així mateix, la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, en el capítol I del títol V, i la Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears, al capítol I del títol III, reconeixen el valor bàsic de la participació de la comunitat educativa als centres docents: alumnes, professorat, famílies, personal d'administració i serveis i voluntariat educatiu. En el capítol III del mateix títol de la Llei 2/2006 es recullen els aspectes que regeixen l'organització i el funcionament dels centres i els seus òrgans de govern i de coordinació docent.

En compliment d'aquest manament legal, es va dictar el Decret 4/2023 de 13 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament orgànic de les escoles infantils públiques, els col·legis d'educació primària, els col·legis d'educació infantil i primària, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb ensenyaments elementals de música, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb educació secundària i els instituts d'educació secundària de les Illes Balears. Mitjançant l'esmentat Decret es possibilita l'exercici de l'autonomia dels centres docents públics no universitaris, juntament amb una major flexibilització de les estructures d'organització i funcionament. D'aquesta manera, són els centres els que poden decidir quines estructures creen i quins criteris s'han d'aplicar per designar els seus responsables, dins les limitacions establertes, així com els recursos que es dediquen a l'acompliment de les tasques associades als òrgans de govern i de coordinació docent, a fi de permetre una millor adaptació de cada centre docent al seu context i promoure estratègies per a la millora de l'èxit escolar dels alumnes i la reducció de l'abandonament educatiu prematur.



No obstant això, i en concordança amb els canvis exposats en aquest Preàmbul, es considera necessària la modificació del Decret 4/2023 de 13 de febrer. En concret, es presenta una nova redacció a tota una sèrie d'articles que s'estableixen en la disposició final primera del present Decret, basats en addicions, canvis de nomenclatura, aclariments conceptuals i concrecions en l'àmbit organitzatiu per adaptar l'esmentat Decret 4/2023 a les noves necessitats estructurals de l'etapa educativa. Aquests canvis s'han de realitzar en el present Decret d'ordenació i currículum ja que tota la normativa que té un impacte directe en el seu contingut i que, per tant, integra un mateix sistema, ha d'estar alineada i no generar contradiccions. Aquesta harmonització, a més, té per objecte evitar interpretacions confuses o conflictes normatius.

## VI

Aquest Decret consta d'un preàmbul, vuit capítols i quaranta-set articles, que regulen, entre d'altres aspectes, l'organització de l'etapa, els principis generals i pedagògics, les finalitats i objectius, l'estructura de l'etapa, les competències clau i el perfil de sortida dels alumnes al final de l'educació bàsica. També fa referència a les competències específiques, als criteris d'avaluació i als sabers bàsics, a l'autonomia dels centres, al projecte educatiu, a l'atenció a la diversitat, a l'horari i a l'atribució docent. A més, conté deu disposicions addicionals, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i quatre disposicions finals.

El Decret es completa amb onze annexos: l'annex 1, sobre el perfil de sortida dels alumnes en finalitzar l'ensenyament bàsic; l'annex 2, sobre les matèries de l'ESO; l'annex 3, sobre la relació entre alguns elements de concreció curricular; l'annex 4, sobre les situacions d'aprenentatge; l'annex 5, sobre les orientacions metodològiques de l'etapa; l'annex 6, sobre les orientacions per a l'avaluació de l'etapa; l'annex 7, sobre el programa de diversificació curricular (PDC); l'annex 8, sobre l'horari setmanal de l'ESO; l'annex 9, sobre l'horari setmanal del PDC; l'annex 10, sobre l'atribució docent; i l'annex 11, sobre el nombre de grups classe.

En l'elaboració d'aquesta norma s'han observat els principis de bona regulació establerts en l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. Pel que fa als principis de necessitat i eficàcia, aquest decret és l'instrument que es requereix per garantir que s'aconsegueixin, atès que és preceptiu fer la modificació del currículum a través d'una norma amb rang de decret. Així mateix, es compleix amb el principi de proporcionalitat i amb l'objectiu de limitar la regulació al mínim imprescindible per reduir la intensitat normativa, atès que es limita a ajustar la regulació dels ensenyaments de les diverses etapes educatives, una vegada implementats els decrets que varen establir els currículums corresponents, a les necessitats manifestades per la comunitat educativa i a modificar o corregir els altres aspectes exposats amb anterioritat.



Respecte del principi de seguretat jurídica, la iniciativa s'exerceix de manera coherent amb la resta de l'ordenament jurídic estatal i de la Unió Europea. Així mateix, en aplicació del principi de transparència, i d'acord amb el que s'estableix en l'article 133.1 de la Llei 39/2015, s'ha dut a terme una consulta prèvia a l'elaboració del projecte, el qual, a més, s'ha sotmès als tràmits d'audiència i informació públiques prevists en els articles 55 i 58 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, del Govern de les Illes Balears. També s'ha posat a disposició dels ciutadans tota la documentació relativa a l'elaboració en els termes de l'article 7 de la Llei 19/2013, de 9 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern, i de l'article 129.5 de la Llei 39/2015. En aquest sentit, s'ha ofert la corresponent publicitat als documents que han estat emesos en cadascuna de les fases del procediment d'elaboració normativa.

Quant als principis d'eficiència, qualitat i simplificació, el text normatiu resultant permet una gestió més eficient dels recursos públics perquè elimina càrregues administratives innecessàries i, a la vegada, el procediment d'elaboració d'aquest decret s'ha ajustat al procediment establert en la Llei 1/2019, atès que s'ha donat resposta a la necessitat de la comunitat educativa i s'ha garantit la participació de tots els sectors implicats.

D'acord amb l'article 58.2 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears i els articles 14.1 i 17 de la Llei 1/2019, de 31 de gener, el Govern està facultat per aprovar aquest decret.

El Decret 4/2024, de 17 de maig, de la presidenta de les Illes Balears, que modifica el Decret 12/2023, de 10 de juliol, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, modificat pel Decret 16/2023, de 20 de juliol; pel Decret 17/2023, de 23 d'agost; pel Decret 1/2024, de 4 de gener; pel Decret 4/2024, de 17 de maig, i pel Decret 5/2024, de 29 de maig, disposa que les competències en matèria d'ordenació dels ensenyaments no universitaris corresponen a la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa.

Per tot això, a proposta del conseller d'Educació i Universitats, d'acord amb el dictamen del Consell Consultiu de les Illes Balears i havent-ho considerat el Consell de Govern en la sessió del dia xx de xxx de 2024, dict el següent



## **Decret**

### **CAPÍTOL I**

#### **Disposicions de caràcter general**

##### **Article 1**

##### **Objecte i àmbit d'aplicació**

1. Aquest Decret té per objecte establir l'ordenació i el currículum de l'etapa d'ESO a les Illes Balears.
2. Aquest Decret és d'aplicació als centres docents públics i privats de les Illes Balears que imparteixen els ensenyaments d'ESO.

##### **Article 2**

##### **L'etapa d'educació secundària obligatòria en el marc del sistema educatiu**

1. L'ESO és una etapa educativa que, juntament amb l'educació primària i els cicles formatius de grau bàsic, conforma l'educació bàsica.
2. L'ESO s'estructura en quatre cursos acadèmics i s'organitza en matèries que tenen un caràcter formatiu i integrador, estan orientades al desenvolupament de les competències dels alumnes i poden organitzar-se en àmbits.
3. El quart curs té caràcter orientador, tant per als estudis postobligatoris com per a la incorporació a la vida laboral.

##### **Article 3**

##### **Finalitats**

1. L'etapa té com a finalitat que els alumnes adquireixin els elements bàsics de la cultura, amb especial atenció als aspectes humanístic, artístic, científic, tecnològic i motriu. També es pretén que incorporin la cultura de l'esforç, la responsabilitat i gestió adequada de les situacions de frustració amb l'objectiu de desenvolupar i consolidar, entre d'altres aspectes, hàbits d'estudi, treball i vida saludables, i preparar-los per a estudis posteriors, la incorporació al món laboral, l'exercici ple dels seus drets i obligacions com a ciutadans i, en general, per afrontar de manera assertiva els reptes que sorgeixen al llarg de la vida.
2. Igualment, aquesta etapa vol fomentar el coneixement i la valoració del patrimoni lingüístic, històric, artístic, cultural i ambiental de les Illes Balears, com a marc per comprendre les realitats del món contemporani i contribuir al desenvolupament i millora de l'entorn social.



## **Article 4**

### **Principis generals**

1. L'ESO és una etapa obligatòria i gratuïta que comprèn quatre cursos acadèmics.
2. Amb caràcter general s'ha de cursar entre els 12 i els 16 anys. Tanmateix, els alumnes tenen dret a romandre a l'etapa fins a l'any natural en què compleixin 18 anys, d'acord amb les excepcions previstes als articles 16.7 i 20.4 del Reial decret 217/2022, de 29 de març.
3. En aquesta etapa s'ha de prestar una atenció especial a l'orientació educativa i professional dels alumnes, i s'hi han d'incorporar, entre altres aspectes, la perspectiva de gènere. També s'han de tenir en compte les necessitats específiques de suport educatiu.
4. L'organització de l'ESO s'ha de fomentar en els principis d'educació comuna i atenció a la diversitat dels alumnes. Correspon a la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, regular mesures d'atenció a la diversitat, tant organitzatives com curriculars, que han de permetre als centres, en l'exercici de la seva autonomia, una organització flexible dels ensenyaments adequada a les característiques dels alumnes. Aquestes mesures tindran com a objectiu superar les dificultats i potenciar les capacitats individuals per afavorir un desenvolupament acadèmic i personal òptim.
5. Entre les mesures assenyalades en l'apartat anterior, s'hi poden incloure les adaptacions del currículum, la integració de matèries en àmbits, els agrupaments flexibles, els desdoblaments de grups, la codocència, l'oferta de matèries optatives, els programes de reforç i les mesures de suport personalitzat per als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu.
6. Les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars que s'adoptin s'han de regir pels principis del Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA), així com altres estratègies metodològiques que permetin individualitzar el procés d'aprenentatge, tenint en compte les característiques personals de cada alumne. Aquestes mesures han de garantir el desenvolupament integral dels estudiants i optimitzar els aprenentatges i l'adquisició de competències.
7. Els centres han de posar especial atenció en la potenciació de l'aprenentatge de caràcter significatiu per al desenvolupament de les competències, per la qual cosa han de promoure l'autonomia i la reflexió.



8. Els centres que imparteixen els ensenyaments d'ESO han d'adoptar mesures d'acolliment i adaptació per als alumnes que s'incorporin en qualsevol moment de l'etapa. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives, ha d'adoptar les mesures necessàries per dur a terme una escolarització equilibrada d'aquests alumnes entre els centres sostinguts amb fons públics.

9. Atesa la continuïtat entre l'educació primària i l'ESO, els centres han d'establir mecanismes per garantir la coordinació entre les dues etapes, per assegurar una transició adequada dels alumnes i facilitar la continuïtat del seu procés educatiu.

## **Article 5**

### **Definicions**

A l'efecte d'aquest Decret, s'entén per:

- a) *Curriculum*: conjunt d'objectius, competències, continguts enunciats en forma de sabers bàsics, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació de l'ESO.
- b) *Objectius*: assoliments que s'espera que els alumnes hagin aconseguit en finalitzar l'etapa, la consecució dels quals està vinculada a l'adquisició de les competències clau.
- c) *Competències clau*: assoliments que es consideren imprescindibles perquè els alumnes puguin progressar amb garanties d'èxit en el seu itinerari formatiu i afrontar els principals reptes i desafiaments globals i locals. Apareixen recollides en el perfil de sortida dels alumnes en acabar l'ensenyament bàsic, a l'annex 1 d'aquest Decret i són l'adaptació al sistema educatiu espanyol d'aquelles competències establertes en la Recomanació del Consell d'Europa de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent.
- d) *Competències específiques*: assoliments que els alumnes han de poder desplegar en activitats o en situacions, el tractament de les quals requereix dels sabers bàsics de cada matèria o àmbit. Les competències específiques constitueixen un element de connexió entre, d'una banda, el perfil de sortida dels alumnes, i de l'altra, els sabers bàsics de les matèries o àmbits i els criteris d'avaluació.
- e) *Criteris d'avaluació*: referents que indiquen els nivells d'assoliment esperats dels alumnes, en relació amb les competències específiques de cada matèria o àmbit, en un moment determinat del seu procés d'aprenentatge.





Els esmentats criteris han d'orientar els docents en el disseny d'activitats i procediments d'avaluació, així com en la recerca d'evidències que permetin constatar els aprenentatges que s'hi estableixen.

- f) *Sabers bàsics*: coneixements, destreses i actituds essencials que constitueixen els continguts propis d'una matèria o àmbit, l'aprenentatge dels quals és necessari per a l'adquisició de les competències específiques i el desenvolupament integral dels alumnes.
- g) *Programació didàctica*: instrument de planificació, desenvolupament i avaluació de cada matèria o àmbit en el qual es concreten els elements del currículum per dur a terme l'activitat docent durant cada curs escolar. A la programació didàctica hi ha de figurar les unitats de programació.
- h) *Unitats de programació*: elements d'organització del procés d'ensenyament i aprenentatge que defineixen la seqüència didàctica i estructuren l'activitat docent a l'aula de manera coherent i eficient. El conjunt d'unitats desenvolupades al llarg del curs conformen la programació d'aula.
- i) *Situacions d'aprenentatge*: activitats que impliquen el desplegament, per part dels alumnes, d'actuacions associades a competències clau i específiques, i que contribueixen a la seva adquisició i desenvolupament.

## **Article 6**

### **Principis pedagògics**

1. En aquesta etapa s'ha de posar especial èmfasi en garantir la inclusió educativa dels alumnes, per tal d'atendre la seva diversitat i establir els mecanismes necessaris per al desenvolupament màxim de l'autonomia, de la capacitat d'aprendre per si mateixos i del treball en equip.
2. La intervenció educativa ha d'anar dirigida a l'adquisició de les competències establertes en el perfil de sortida de l'alumne al final de l'ensenyament bàsic tenint en compte les seves necessitats d'aprenentatge.
3. Els aprenentatges que tenen caràcter instrumental, la lectura, l'escriptura, l'expressió oral i les matemàtiques, formen la base per a l'adquisició de les competències i han de tenir una especial consideració ja que garanteixen l'accés a la resta de coneixements i a una formació de qualitat.
4. S'han de fomentar, potenciar i impulsar la comprensió lectora i l'expressió oral i escrita, ja que són aprenentatges essencials per a l'adquisició de competències clau, i serveixen com a base per al desenvolupament de les habilitats cognitives i socials dels alumnes. Els centres, en els seus projectes curriculars, han



d'especificar el tractament didàctic i metodològic de la lectura, l'escriptura i l'expressió oral i escrita, i com aplicar-les en l'aprenentatge i adquisició de coneixements, així com en el desenvolupament de les competències específiques de les diferents matèries o àmbits. Per promoure l'hàbit de la lectura, s'hi ha de dedicar un temps en la pràctica docent de totes les matèries.

5. Les habilitats matemàtiques són necessàries per al desenvolupament de competències transversals i per a l'adquisició de coneixements fonamentals en diverses matèries. Els centres, en els seus projectes curriculars, han d'especificar com fomenten, potencien i impulsen l'aprenentatge de les matemàtiques i les estratègies que utilitzen com a mitjà per a l'adquisició de sabers bàsics i el desenvolupament de les competències específiques de les diferents matèries.

6. Per fomentar la integració de les competències treballades, es pot dedicar un temps de l'horari lectiu a la realització de projectes significatius i rellevants i a la resolució col·laborativa de problemes, per tal de reforçar l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat.

7. Sense perjudici del seu tractament específic, la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, la competència digital, l'emprenedoria social i empresarial, el foment de l'esperit crític i científic, l'educació emocional i en valors, la igualtat de gènere i la creativitat s'han de treballar en totes les matèries. En tot cas, s'han de fomentar, de manera transversal, l'educació per a la salut, inclosa l'afectiva i sexual, la formació estètica o percepció constructiva del propi cos i la higiene corporal; l'educació per a la sostenibilitat i el consum responsable, el respecte mutu i la cooperació entre iguals.

8. S'ha de posar especial atenció a la tutoria personal dels alumnes i a l'orientació educativa, psicopedagògica i professional ja que constitueixen un element fonamental en l'ordenació d'aquesta etapa.

9. Per a l'assoliment de les habilitats tecnològiques necessàries per a l'aprenentatge, s'han de tenir en compte els aspectes següents:

- Cal garantir que els recursos tecnològics siguin adequats a l'edat dels alumnes i al seu nivell educatiu.
- S'ha de fomentar l'ús responsable i segur de les tecnologies digitals, i assegurar que els alumnes entenguin la seva utilització de manera fiable.
- S'ha d'ensenyar als alumnes a identificar els possibles perills o riscos en línia que poden afectar la seva seguretat i protecció personal.



10. Per a l'assoliment de la competència digital de manera responsable s'ha de diferenciar entre el tractament d'aquesta competència i l'ús generalitzat de les pantalles i altres dispositius digitals. L'assoliment de la competència digital implica que els alumnes aprenguin a emprar els dispositius digitals de manera responsable, adequada a la seva edat i moment maduratiu i sempre amb l'objectiu d'adquirir coneixements que impulsin el seu procés d'aprenentatge, sense que vagi en detriment de l'adquisició de les destreses essencials per a l'assoliment de la totalitat de les competències.

11. Correspon a la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, regular les mesures educatives aplicables als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE).

12. Les llengües oficials s'han d'utilitzar com a suport en el procés d'aprenentatge de la llengua estrangera, només si és necessari. En aquest procés, es prioritzarà la comprensió, l'expressió i la interacció oral.

13. S'ha d'afavorir que es difongui la cultura de les Illes Balears i que se'n coneguin les tradicions pròpies que, juntament amb la llengua catalana, contribueixen a configurar la identitat pròpia de les Illes Balears.

14. En atenció als principis pedagògics i a la seva concreció, en l'annex 5 d'aquest Decret s'ofereixen orientacions metodològiques comunes a tota l'etapa. Aquestes orientacions permeten guiar els docents en la selecció de metodologies que integrin estils, estratègies i tècniques d'ensenyament, tipus d'agrupaments, formes d'organització de l'espai i el temps, recursos i materials, a fi que els alumnes assoleixin els aprenentatges essencials.

## **Article 7**

### **Objectius**

L'ESO ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin:

- a) Conèixer i complir responsablement amb els seus deures i amb les normes de convivència, i aprendre a actuar d'acord amb aquestes normes de manera empàtica, tot practicant la tolerància, el respecte, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups.
- b) Conèixer i exercir els seus drets i respectar els dels altres, exercitar-se en el diàleg i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica a partir



del coneixement i respecte dels drets humans com a valors comuns d'una societat plural.

- c) Desenvolupar i consolidar hàbits d'autoregulació i disciplina, de treball individual i en equip, d'esforç, de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en un mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat vers l'aprenentatge i esperit emprenedor, com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- d) Adquirir habilitats per a la resolució pacífica de conflictes i la prevenció de la violència que els permetin desenvolupar-se amb empatia, assertivitat i autonomia en l'àmbit familiar, escolar i en els grups socials amb els quals es relacionen.
- e) Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'homes i dones i la no-discriminació de persones per motius d'origen, d'orientació o identitat sexual, de religió o creences, de diversitat funcional o d'altres condicions.
- f) Adoptar una actitud contrària a la violència, als prejudicis de qualsevol tipus i als estereotips sexistes.
- g) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació amb sentit crític per adquirir nous coneixements.
- h) Desenvolupar competències tecnològiques bàsiques i avançar en una reflexió ètica sobre el seu funcionament i utilització per tal de fer-ne un ús adequat a l'edat que asseguri que aquest aprenentatge comporta l'ús fiable i responsable de les tecnologies digitals i la detecció de possibles riscos que atemptin contra la seva seguretat i protecció.
- i) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
- j) Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en un mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- k) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, i en llengua castellana, texts i



missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.

- l) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
- m) Afermar les competències lògiques i matemàtiques bàsiques i desenvolupar-ne d'avançades, generar estratègies i formes de raonament per a la resolució de problemes i iniciar-se en el raonament matemàtic abstracte per desenvolupar els recursos cognitius que els permetin avançar en la seva formació acadèmica i personal.
- n) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història de les Illes Balears, així com el seu patrimoni artístic i cultural, mitjançant l'ús de la llengua catalana.
- o) Reconèixer el desenvolupament de la cultura científica a les Illes Balears i el seu valor en la transformació de la societat, de manera que fomenti la indagació i la curiositat.
- p) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, afermar els hàbits de cura, higiene i salut corporal i incorporar l'activitat física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura, l'empatia i el respecte envers els éssers vius, especialment els animals i les plantes, i el medi ambient, per tal de contribuir a la seva conservació i millora.
- q) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les diferents manifestacions artístiques, tot utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

## **Article 8**

### **Currículum**

Els centres docents, en l'ús de la seva autonomia pedagògica, han de desenvolupar, concretar o adaptar, en el seu cas, el currículum d'ESO establert en aquest Decret. Aquesta concreció ha de formar part del seu projecte educatiu, que ha d'impulsar i desenvolupar els principis, objectius i metodologia propis d'un aprenentatge competencial orientat a l'exercici d'una ciutadania activa.



## **Article 9**

### **Competències clau i perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic**

1. Aquest Decret defineix com a competències clau les següents:
  - a) Competència en comunicació lingüística.
  - b) Competència plurilingüe.
  - c) Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
  - d) Competència digital.
  - e) Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
  - f) Competència ciutadana.
  - g) Competència emprenedora.
  - h) Competència en consciència i expressió culturals.
2. El perfil de sortida dels alumnes fixa les competències clau que han d'haver adquirit i desenvolupat en finalitzar l'educació bàsica. En aquest sentit, constitueix el referent últim de l'assoliment competencial, tant en l'avaluació de les diferents etapes i modalitats de l'educació bàsica com per a la titulació de graduat en educació secundària obligatòria (GESO). A més, fonamenta la resta de decisions curriculars, així com les estratègies i orientacions metodològiques en la pràctica lectiva.
3. En l'annex 1 d'aquest Decret es defineixen cada una de les competències clau i els descriptors operatius del perfil de sortida dels alumnes al final de l'educació bàsica.
4. Els ensenyaments mínims que estableix el Reial decret 217/2022, de 29 de març, tenen per objecte garantir el desenvolupament de les competències clau previst en el perfil de sortida al final de l'ensenyament bàsic. Els currículums establerts en aquest Decret per la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa, i la concreció que el centre en faci en el seu projecte educatiu també han de tenir com a referent aquest perfil de sortida.

## **Article 10**

### **Competències específiques, criteris d'avaluació i sabers bàsics**

1. Les competències específiques concreten els descriptors operatius del perfil de sortida de cadascuna de les matèries, referits al nivell d'assoliment corresponent al final de l'etapa d'ESO.



2. A l'annex 2 d'aquest Decret es fixen les competències específiques de cada matèria, específiques per a l'etapa, així com els criteris d'avaluació, amb aclariments de caràcter orientatiu, i els sabers bàsics amb propostes orientatives de seqüenciació, que s'estableixen per a cada curs en cada una de les matèries.

3. Les agrupacions per àmbits que s'estableixin a l'empara del que es disposa en els articles 2.2, 4.5 i 11 d'aquest Decret han de respectar les competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers bàsics de les matèries que s'hi integrin.

4. Per a l'adquisició i desenvolupament, tant de les competències clau com de les competències específiques, els docents han de desenvolupar les programacions didàctiques previstes mitjançant el desplegament de les unitats de programació.

## **CAPÍTOL II**

### **Ordenació de l'etapa**

#### **Article 11**

##### **Organització dels tres primers cursos**

1. En el primer curs tots els alumnes han de cursar les següents matèries:

- a) Biologia i Geologia
- b) Educació Física.
- c) Geografia i Història.
- d) Llengua Castellana i Literatura.
- e) Llengua Catalana i Literatura.
- f) Llengua Estrangera.
- g) Música.
- h) Matemàtiques.

2. A més, en el primer curs els alumnes han de cursar una de les matèries optatives següents:

- a) Cooperació i Serveis a la Comunitat.
- b) Entorns Digitals i Multimèdia.
- c) Segona Llengua Estrangera.
- d) Taller de Matemàtiques.
- e) Taller Lingüístic.

3. En el segon curs tots els alumnes han de cursar les següents matèries:

- a) Educació Física.
- b) Educació Plàstica, Visual i Audiovisual.





- c) Física i Química.
- d) Geografia i Història.
- e) Llengua Castellana i Literatura.
- f) Llengua Catalana i Literatura.
- g) Llengua Estrangera.
- h) Matemàtiques.
- i) Tecnologia i Digitalització.

4. A més, en el segon curs els alumnes han de cursar una de les matèries optatives següents:

- a) Cultura Clàssica I.
- b) Igualtat de Gènere.
- c) Recursos Digitals I.
- d) Segona Llengua Estrangera.
- e) Taller de Matemàtiques.
- f) Taller Lingüístic.

5. En el tercer curs tots els alumnes han de cursar les següents matèries:

- a) Biologia i Geologia.
- b) Educació Física.
- c) Física i Química.
- d) Geografia i Història.
- e) Llengua Castellana i Literatura.
- f) Llengua Catalana i Literatura.
- g) Llengua Estrangera.
- h) Matemàtiques.
- i) Tecnologia i Digitalització.
- j) Una matèria entre Educació Plàstica, Visual i Audiovisual o Música.

6. A més, en el tercer curs els alumnes han de cursar una de les matèries optatives següents:

- a) Cultura Clàssica II.
- b) Educació Plàstica, Visual i Audiovisual.
- c) Introducció a la Filosofia.
- d) Música.
- e) Recursos Digitals II.
- f) Segona Llengua Estrangera.
- g) Taller de Consum Responsable i Finances.



7. Un alumne pot estar exempt de l'avaluació de la matèria de Llengua Catalana i Literatura si ho sol·licita i compleix les condicions previstes en la normativa vigent. En qualsevol cas, l'alumne ha de cursar aquesta matèria.

8. Les matèries optatives només es poden cursar una vegada, tret de la matèria de Segona Llengua Estrangera, que es pot cursar en cadascun dels cursos i és d'oferta obligada per a tots els centres.

9. Per poder cursar Recursos Digitals II i Cultura Clàssica II s'ha d'haver fet, respectivament, Recursos Digitals I i Cultura Clàssica I. Excepcionalment, es pot cursar la matèria de Recursos Digitals II o Cultura Clàssica II sense haver cursat la corresponent matèria de nivell I sempre que l'alumne pugui acreditar que té els coneixements previs necessaris. A aquest efecte, els professors que imparteixen les matèries han d'establir els procediments pertinents. La decisió del professor que imparteix la matèria ha de ser vinculant.

10. Els centres poden establir agrupacions de matèries en àmbits en algun dels tres primers cursos de l'etapa, si bé no necessàriament aquesta mesura s'ha d'aplicar a tot el nivell.

11. Els àmbits que es poden impartir són els següents:

- Àmbit Científic i Tecnològic: dues o més matèries d'entre Matemàtiques, Biologia i Geologia, Física i Química i Tecnologia i Digitalització.
- Àmbit Sociolingüístic: dues o tres matèries d'entre Geografia i Història, Llengua Castellana i Literatura, Llengua Catalana i Literatura.

12. L'àmbit Sociolingüístic l'ha d'impartir preferentment un professor de l'especialitat de suport a l'àrea de Llengua i Ciències Socials o, si no n'hi ha, un professor de l'especialitat que tengui atribució docent per impartir qualsevol de les matèries que integren l'àmbit.

13. L'àmbit Científic i Tecnològic l'ha d'impartir preferentment un professor de l'especialitat de suport a l'àrea de Ciències i Tecnologia o, si no n'hi ha, un professor de l'especialitat que tengui atribució docent per impartir qualsevol de les matèries que integren l'àmbit.

14. Els centres poden sol·licitar de manera justificada altres agrupacions de matèries en àmbits, prèvia autorització de la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa.



15. En qualsevol cas, els àmbits han de tenir com a referent el currículum de totes les matèries que s'hi integren i ha de quedar recollit en el projecte educatiu del centre.

16. Els alumnes no poden cursar un nombre més gran de matèries del que s'estableix en aquest article, amb l'excepció dels ensenyaments de religió, que s'han de cursar en els termes que preveu la disposició addicional tercera d'aquest Decret.

## **Article 12**

### **Taller de Matemàtiques i Taller Lingüístic**

1. En l'exercici de la seva autonomia, els centres docents han d'establir el currículum de les matèries optatives de Taller de Matemàtiques i Taller Lingüístic perquè s'adaptin a les necessitats individuals dels alumnes que s'hi matriculin, i l'han d'incloure al projecte educatiu del centre. Aquestes matèries es programaran de manera flexible.

2. La matèria de Taller Lingüístic pot incloure aspectes de Llengua Catalana i Literatura, Llengua Castellana i Literatura i Llengües estrangeres.

3. Els elements curriculars d'aquestes dues matèries optatives seran dissenyats pels departaments didàctics responsables tenint en compte les característiques de l'alumnat. A aquest efecte, es tendran com a referència les competències específiques recollides a l'Annex 2 d'aquest Decret.

## **Article 13**

### **Organització del quart curs**

1. En el quart curs tots els alumnes han de cursar les següents matèries:

- a) Educació en Valors Cívics i Ètics.
- b) Educació Física.
- c) Geografia i Història.
- d) Llengua Castellana i Literatura.
- e) Llengua Catalana i Literatura.
- f) Llengua Estrangera.
- g) Matemàtiques A o Matemàtiques B, en funció de l'elecció de cada alumne.

2. A més de les matèries esmentades en l'apartat anterior, els alumnes han de cursar tres matèries d'entre les següents:

- a) Biologia i Geologia.
- b) Digitalització.



- c) Economia i Emprenedoria.
- d) Expressió Artística.
- e) Física i Química.
- f) Formació i Orientació Personal i Professional.
- g) Llatí.
- h) Música.
- i) Segona Llengua Estrangera.
- j) Tecnologia.

3. Aquest quart curs té caràcter orientador, tant per als estudis postobligatoris com per a la incorporació a la vida laboral. Per orientar la tria dels alumnes, els centres poden establir agrupacions de les matèries esmentades en l'apartat anterior en diferents itineraris, orientades cap a les diferents modalitats de batxillerat i els diferents camps de la formació professional, per tal de fomentar la presència equilibrada d'ambdós sexes en les diferents branques d'estudi.

4. En tot cas, els alumnes han de poder assolir, mitjançant qualsevol dels itineraris establerts, el nivell d'adquisició de les competències establert per a l'ESO en el perfil de sortida al final de l'educació bàsica.

5. Els centres han d'oferir totes les matèries esmentades en el segon apartat d'aquest article. La matèria de Segona Llengua Estrangera s'ha de poder cursar en qualsevol itinerari.

6. Només es pot deixar d'impartir una matèria quan l'hagin triada menys de deu alumnes.

7. Els alumnes no poden cursar un nombre més gran de matèries del que s'estableix en aquest article, amb l'excepció dels ensenyaments de religió, que s'han de cursar en els termes que preveu la disposició addicional tercera d'aquest Decret.

#### **Article 14**

#### **Segona Llengua Estrangera**

1. Tots els centres han d'oferir la matèria de Segona Llengua Estrangera en tots els cursos. En el primer curs s'ha d'impartir sempre que hi hagi almenys deu alumnes matriculats. En qualsevol cas, s'ha d'assegurar la continuïtat de la matèria en els cursos següents, independentment del nombre d'alumnes inscrits.

2. L'ensenyament de la Segona Llengua Estrangera s'inicia de forma ordinària el primer curs. Això no obstant, els alumnes es poden incorporar a aquests ensenyaments en qualsevol curs posterior, sempre que n'acreditin els coneixements necessaris. Els centres, mitjançant els professors que imparteixen



la matèria, han d'establir els procediments per tal que els alumnes puguin acreditar aquests coneixements. Aquests procediments, que han de tenir caràcter vinculant, han d'especificar les característiques i els continguts de les proves que s'han de dur a terme, així com els criteris d'avaluació.

## **Article 15**

### **Horari**

1. El claustre de professors ha d'aprovar els criteris pedagògics per elaborar l'horari setmanal.
2. L'horari lectiu setmanal dels alumnes és de trenta períodes lectius per curs. Aquests períodes s'han de distribuir de dilluns a divendres i es poden organitzar en jornada continuada o partida, d'acord amb la normativa vigent. Els centres públics amb jornada continuada han de mantenir la mateixa hora d'entrada i sortida cada dia.
3. L'annex 8 d'aquest decret estableix l'horari lectiu setmanal per a cada curs i per a les diferents matèries d'ESO.
4. En el cas que el centre reculli la integració de matèries en àmbits, sempre tenint en compte l'establert a l'article 11 d'aquest Decret, l'horari corresponent ha de ser el resultant de la suma dels períodes lectius assignats a les matèries que s'hi integrin.
5. Amb la finalitat d'adequar el currículum als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE), els centres, amb l'autorització prèvia de la Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, poden adoptar una distribució horària diferent de la que s'estableix en l'annex 8.
6. Les matèries de Llengua Catalana i Literatura i Llengua Castellana i Literatura han de tenir la mateixa càrrega horària.
7. En cada un dels períodes lectius setmanals de l'etapa de la matèria de Llengua Estrangera es poden assignar dos professors a cada grup per atendre els alumnes en modalitat de codocència o docència simultània en desdoblaments de grup. Així mateix, en un dels períodes lectius setmanals de Biologia i Geologia, Física i Química, Segona Llengua Estrangera, Tecnologia i Digitalització, i Tecnologia de quart curs, es poden assignar dos professors a cada grup per atendre els alumnes en modalitat de codocència o docència simultània en desdoblaments de grup. L'assignació d'aquest segon professor només s'ha de fer en els grups en què el nombre d'alumnes sigui superior a quinze. El director del centre o, en el cas de centres privats concertats o no concertats, el seu titular, pot establir una distribució diferent d'aquests recursos en les matèries esmentades i



destinar algunes d'aquestes hores a reforç o tutories d'alumnes amb dificultats d'aprenentatge en petits grups o individualment, o a altres activitats de docència directa als alumnes, d'acord amb el que s'estableixi en la concreció curricular.

### **CAPÍTOL III**

#### **Avaluació, promoció i titulació**

##### **Article 16**

##### **Avaluació**

1. L'avaluació ha de garantir que, en finalitzar l'ESO, els alumnes hagin assolit els objectius de l'etapa i les competències clau relacionats amb el perfil de sortida dels alumnes al final de l'educació bàsica.
2. L'avaluació dels alumnes ha de ser contínua, formativa i integradora i ha de tenir en compte el grau de desenvolupament de les competències clau i el seu progrés en el conjunt dels processos d'aprenentatge.
3. En el context d'aquest procés d'avaluació contínua, quan el progrés d'un alumne no sigui l'adequat, tan aviat com es detectin les dificultats, s'han d'establir mesures de suport educatiu. Aquestes mesures han d'anar dirigides a garantir l'adquisició de les competències necessàries per continuar el procés educatiu.
4. En l'avaluació del procés d'aprenentatge dels alumnes s'han de tenir en compte com a referents, a totes i cadascuna de les matèries o àmbits, la consecució dels objectius establerts per a l'etapa i el grau d'adquisició de les competències clau previstes en el perfil de sortida, sense que impliqui l'obligatorietat de qualificar cadascun dels criteris numèricament o percentualment.
5. L'avaluació d'un àmbit també s'ha de realitzar de forma integrada.
6. L'avaluació dels alumnes amb NESE s'ha de regir pels mateixos referents establerts per a la resta d'alumnes.
7. Els referents per a l'avaluació dels alumnes amb necessitats educatives especials han de ser els que figuren a les corresponents adaptacions del currículum, sense que aquest fet els pugui impedir promocionar o obtenir el títol.
8. Els alumnes que cursin els programes de diversificació curricular han de ser avaluats d'acord amb els objectius de l'etapa i els criteris d'avaluació fixats en cadascun dels respectius programes.



9. Els docents han d'avaluar tant els aprenentatges dels alumnes com els processos d'ensenyament i la pròpia pràctica docent. Els centres han de recollir en la memòria final la valoració de l'esmentada avaluació, a partir de la qual s'han d'establir propostes de millora.

10. Amb independència del seguiment realitzat al llarg del curs, l'equip docent ha de dur a terme l'avaluació dels alumnes de forma col·legiada en una única sessió d'avaluació que tindrà lloc en finalitzar el curs escolar.

11. A l'annex 6 d'aquest Decret, hi figuren orientacions per a l'avaluació de l'etapa.

12. S'ha de fer un ús generalitzat d'instruments d'avaluació variats, diversos, accessibles i adaptats que permetin la valoració objectiva de tot els alumnes, per tal de garantir, així mateix, que les condicions de realització dels processos associats a l'avaluació s'adaptin a les necessitats dels alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu.

13. La Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa de la Conselleria d'Educació i Universitats ha de regular, mitjançant una ordre, l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes d'ESO, així com la promoció de curs i els requisits de titulació de l'etapa.

## **Article 17**

### **Resultats de l'avaluació**

1. L'avaluació i la qualificació de cada matèria o àmbit és competència del professor titular.

2. Els resultats de l'avaluació s'han d'expressar en termes qualitatius: Insuficient (IN), Suficient (SU), Bé (BE), Notable (NT) i Excel·lent (EX).

3. S'ha d'afegir a aquests resultats una qualificació quantitativa complementària, sense decimals, que té caràcter informatiu sobre l'evolució de l'alumne, d'acord amb la relació següent:

- a) Insuficient: s'ha d'acompanyar amb una qualificació d'1, 2, 3 o 4.
- b) Suficient: s'ha d'acompanyar amb una qualificació de 5.
- c) Bé: s'ha d'acompanyar d'una qualificació de 6.
- d) Notable: s'ha d'acompanyar d'una qualificació de 7 o 8.
- e) Excel·lent: s'ha d'acompanyar d'una qualificació de 9 o 10.





4. Les matèries i àmbits s'han de considerar superats quan tenen el resultat de Suficient, Bé, Notable o Excel·lent i s'han de considerar no superats quan tenen el resultat d'Insuficient.

5. La qualificació de les matèries integrades en un àmbit ha de ser la mateixa per a totes les matèries que l'integren i es calcula com a mitjana de la qualificació obtinguda en aquestes matèries, sense perjudici dels procediments que es puguin establir per mantenir informats els alumnes i els pares o tutors legals de l'evolució en les diferents matèries.

6. En la sessió d'avaluació s'ha de valorar el grau de desenvolupament o adquisició de les diferents competències clau per a cada alumne. Cada competència s'ha de valorar com *assolida* o *en procés* de primer a tercer d'ESO, i *assolida* o *no assolida* a quart d'ESO.

7. El programa de gestió acadèmica de la Conselleria d'Educació i Universitats, depenent de la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives, generarà, de manera automàtica, l'informe d'assoliment de les competències clau de cada alumne. L'equip docent ha de revisar aquests informes i, si considera que alguna valoració no reflecteix correctament el grau de desenvolupament o adquisició de la competència corresponent, modificar-la.

## **Article 18**

### **Dret dels alumnes a una avaluació objectiva**

Durant tot el procés d'avaluació, s'ha de garantir el dret de l'alumnat que la seva dedicació, esforç i rendiment siguin valorats i reconeguts amb objectivitat i transparència, per la qual cosa s'han d'establir els procediments oportuns d'aclariment, revisió i reclamació que, en tot cas, han d'atendre el caràcter continu, formatiu i integrador de l'avaluació en aquesta etapa. La Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa en regularà els mecanismes mitjançant una Ordre.

## **Article 19**

### **Promoció**

1. La decisió de promoció o permanència l'ha de prendre l'equip docent de manera col·legiada.

2. Els alumnes han de promocionar de curs quan superin totes les matèries o àmbits cursats, o bé quan obtinguin una qualificació negativa només en una o dues matèries.



3. En cas d'avaluació negativa en tres o més matèries, el centre ha d'establir els criteris de promoció que l'equip docent ha de tenir en compte per prendre la decisió corresponent. Aquests criteris han d'estar d'acord amb el que s'estableixi a l'Ordre d'avaluació que ha d'elaborar La Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa de la Conselleria d'Educació i Universitats.

4. En el còmput de les matèries no superades, s'han de considerar tant les matèries del mateix curs com les dels cursos anteriors. Es consideren matèries diferents les corresponents a cada curs de l'etapa. Les matèries de denominació idèntica s'han de computar de manera independent per a cada curs. En el cas d'integració de matèries en un àmbit, si no es supera l'àmbit, s'han de comptabilitzar com a matèries no superades totes les que integren aquest àmbit.

5. Els alumnes que cursen tercer d'ESO en un programa de diversificació curricular (PDC) han de promocionar automàticament a quart curs de PDC.

6. Els alumnes que promocionin sense haver superat totes les matèries o àmbits, han de seguir els plans de reforç establerts per l'equip docent. Aquests alumnes han de superar les avaluacions corresponents a aquests plans, circumstància que s'ha de tenir en compte a l'efecte de promoció i titulació.

7. La permanència en el mateix curs es considera una mesura de caràcter excepcional i es pot prendre una vegada esgotades totes les mesures ordinàries de reforç i suport per superar les dificultats d'aprenentatge de l'alumne. L'equip docent ha d'adoptar de manera col·legiada la decisió de la permanència al mateix curs.

8. Els alumnes que no han assolit les competències previstes per a un curs hi podran romandre un any més si, després d'haver aplicat les mesures necessàries, l'equip docent considera que aquesta decisió és la mesura més adequada per afavorir-ne l'assoliment. En aquest cas s'organitzarà un pla individualitzat de reforç perquè durant el curs aquests alumnes puguin assolir el grau esperat d'adquisició de les competències corresponents.

9. En tot cas, l'alumne pot romandre en el mateix curs una sola vegada i dues vegades com a màxim en tota l'educació bàsica. De manera excepcional es pot fer una altra permanència en el quart curs, encara que s'hagi esgotat el màxim de permanències, sempre que l'equip docent consideri que aquesta mesura afavoreix l'adquisició de les competències clau establertes per a l'etapa.

## **Article 20**

### **Titulació**



1. Obtindran el títol de GESO els alumnes que, en acabar aquesta etapa, hagin adquirit, segons el judici de l'equip docent, les competències clau establertes en el perfil de sortida i assolit els objectius de l'etapa. Les decisions relatives a l'obtenció del títol s'han d'adoptar de manera col·legiada per l'equip docent.
2. Els centres educatius han d'establir els criteris de titulació tenint en compte l'establert per la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa.
3. Els alumnes que, en finalitzar l'ESO, segons els criteris de titulació del centre, han assolit els objectius d'aquesta etapa i han adquirit les competències clau del perfil de sortida obtindran el títol de GESO. En el cas dels alumnes amb NEE, els referents de l'avaluació han de ser els inclosos a les corresponents adaptacions del currículum (ACS), sense que aquest fet els pugui impedir l'obtenció del títol de GESO.
4. La decisió de no titulació d'un alumne ha de constar, de manera motivada, a l'acta de desenvolupament de la sessió d'avaluació, d'acord amb els criteris de titulació.
5. El títol de GESO és únic i s'expedeix sense qualificació.
6. En qualsevol cas, tots els alumnes han de rebre, en acabar l'escolarització a l'ESO, una certificació oficial en la qual ha de constar el nombre d'anys cursats i el nivell d'adquisició de les competències clau definides en el perfil de sortida.
7. Els alumnes que, un cop finalitzat el procés d'avaluació de quart curs d'ESO, no hagin obtingut el títol i hagin superat els límits d'edat establerts a l'apartat 2 de l'article 4 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, tenint en compte també la prolongació excepcional de la permanència en l'etapa que recull la pròpia Llei a l'apartat 5 de l'article 28, el poden obtenir en els dos cursos següents mitjançant la realització de proves extraordinàries i/o activitats personalitzades de les matèries que no hagin superat d'acord amb el currículum establert, que ha d'organitzar el darrer centre en què l'alumne hagi cursat quart d'ESO.

## **Article 21**

### **Avaluació de diagnòstic**

1. En el segon curs de l'ESO, tots els centres han de realitzar una avaluació de diagnòstic de les competències adquirides pels seus alumnes.
2. Aquesta avaluació, que és responsabilitat de les administracions educatives, té un caràcter informatiu, formatiu i orientador per als centres, per al professorat, per a l'alumnat i les seves famílies, i per al conjunt de la comunitat educativa.



Aquesta avaluació de caràcter censal, tenen com a marc de referència el que estableix l'article 144.1 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

## **Article 22**

### **Participació i dret a la informació de pares o tutors legals**

1. Els pares o els tutors legals dels alumnes menors d'edat tenen dret a ser oïts en les decisions que afectin l'orientació acadèmica i professional dels fills, dret a estar informats sobre el procés d'aprenentatge, a conèixer les decisions relatives a la seva avaluació, promoció i titulació a través d'un butlletí individualitzat, així com a l'accés als documents oficials de la seva avaluació i a les proves i documents de les avaluacions que se'ls realitzin, a la part referida als alumnes de què es tracti, sense perjudici del respecte per les garanties establertes a la Llei Orgànica 3/ 2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals, i per l'altra normativa aplicable en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

2. A més, han de conèixer, participar i donar suport a l'evolució del procés educatiu dels seus fills o tutelats, així com col·laborar en les mesures de suport o reforç que adoptin els centres per facilitar-ne el progrés.

## **CAPÍTOL IV**

### **Documents oficials d'avaluació**

## **Article 23**

### **Documents oficials d'avaluació**

1. Els documents oficials d'avaluació són els següents:

- Les actes d'avaluació.
- L'expedient acadèmic.
- L'historial acadèmic.
- Si escau, l'informe personal per trasllat.

2. L'historial acadèmic i, si és el cas, l'informe personal per trasllat es consideren documents bàsics per garantir la mobilitat dels alumnes per tot el territori nacional. Quan hagin de tenir efectes fora de l'àmbit de la comunitat autònoma de les Illes Balears, es lliuraran d'acord amb el que disposa l'article 15.3 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques.

## **Article 24**



## **Actes d'avaluació**

1. Les actes d'avaluació s'han d'estendre per a cada un dels cursos i s'han de tancar el mes de juny en finalitzar el període lectiu. La informació que s'hi ha de incloure és, almenys:
  - a. La relació nominal dels alumnes que formen el grup.
  - b. Les qualificacions de totes les matèries o àmbits, expressades en els termes establerts en l'article 17 d'aquest Decret.
  - c. La decisió, per a tots els alumnes, sobre la promoció, permanència o titulació.
  - d. La proposta d'incorporació al programa de diversificació curricular o a un cicle de formatiu de grau bàsic, si escau.
2. En el cas de les matèries que estan integrades en un àmbit, el resultat de l'avaluació s'ha d'expressar mitjançant la mateixa qualificació per a cada una d'aquestes matèries, sense perjudici dels procediments que puguin establir-se per mantenir l'alumne i els seus pares o tutors legals informats de la seva evolució en les diferents àrees.
3. El tutor i tots els professors del grup han de signar les actes d'avaluació, que han d'incloure el vistiplau del director del centre.

## **Article 25**

### **Expedient acadèmic**

1. L'expedient acadèmic ha de recollir, juntament amb les dades d'identificació del centre, les de l'alumne, així com la informació relativa al procés d'avaluació. S'ha d'obrir en el moment d'incorporació al centre i ha de recollir, almenys, els resultats de l'avaluació de les matèries o àmbits, les decisions de promoció d'etapa, les mesures de suport educatiu, les adaptacions curriculars que s'hagin adoptat per a l'alumne i, si escau, la data de lliurament de la certificació d'haver finalitzat l'escolarització obligatòria.
2. En el cas que hi hagi matèries que s'hagin cursat de forma integrada en un àmbit, ha de figurar en l'expedient, juntament amb la denominació d'aquest àmbit, la indicació expressa de les matèries que s'hi integren.
3. La custòdia i l'arxiu dels expedients acadèmics correspon al centre docent en què s'hagin realitzat els estudis dels ensenyaments corresponents, i seran supervisats pel Departament d'Inspecció Educativa.

## **Article 26**

### **Historial acadèmic**



1. L'historial acadèmic ha de portar el vistiplau del director i té valor acreditatiu dels estudis cursats.
2. L'historial acadèmic, com a mínim, ha de recollir, amb les dates corresponents:
  - a. Les dades identificadores de l'alumne.
  - b. Les matèries o àmbits cursats cada un dels anys de la seva escolarització.
  - c. Les mesures curriculars i organitzatives aplicades, si escau.
  - d. Els resultats de l'avaluació en cada un dels anys d'escolarització.
  - e. Les decisions sobre promoció i permanència.
  - f. La informació relativa als canvis de centre.
  - g. La indicació de les matèries que s'han cursat amb adaptacions curriculars significatives.
3. Amb la finalitat de garantir la mobilitat dels alumnes, quan diverses matèries s'hagin cursat integrades en un àmbit, s'ha de fer constar en l'historial la qualificació obtinguda en cada una d'aquestes matèries. Aquesta qualificació ha de ser la mateixa que figura en l'expedient per a l'àmbit corresponent.
4. En finalitzar o abandonar l'etapa, l'historial acadèmic de l'ESO s'ha de lliurar als pares o tutors legals de l'alumne, o a l'alumne si és major d'edat, juntament amb el consell orientador. El lliurament s'ha de reflectir a l'expedient acadèmic corresponent.

## **Article 27**

### **Informe personal per trasllat**

1. En cas de trasllat abans de finalitzar l'etapa, el centre d'origen ha de trametre al centre de destinació, i a petició d'aquest centre destinatari, l'informe personal per trasllat, juntament amb una còpia de l'historial acadèmic. El centre receptor ha d'obrir el corresponent expedient acadèmic. La matriculació adquireix caràcter definitiu una vegada rebuda la còpia de l'historial acadèmic.
2. Si el centre de destinació no pertany a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, s'hi ha d'adjuntar una còpia, impresa o electrònica autèntica, de l'historial acadèmic.
3. L'informe personal per trasllat ha d'incloure els resultats de les avaluacions que s'han realitzat, l'aplicació, si escau, de mesures curriculars i organitzatives, i totes aquelles observacions que es considerin oportunes sobre el progrés general de l'alumne.

## **Article 28**

### **Autenticitat, seguretat i confidencialitat**



1. La Conselleria d'Educació i Universitats ha d'establir els procediments oportuns per garantir l'autenticitat dels documents oficials d'avaluació, la integritat de les dades que s'hi recullen i la seva supervisió i custòdia, així com la seva conservació i trasllat en cas de supressió o extinció del centre.

2. En relació amb l'obtenció de les dades personals dels alumnes, amb la seva cessió d'uns centres a uns altres i amb la seva seguretat i confidencialitat, s'ha d'atendre a allò que es disposa en la legislació vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal i, en tot cas, a allò que s'estableix en la disposició addicional vint-i-tresena de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig.

3. Els documents oficials d'avaluació i els seus procediments de validació descrits en els apartats anteriors podran ser substituïts pels seus equivalents realitzats per mitjans electrònics, informàtics o telemàtics, sempre que en quedi garantida l'autenticitat, integritat i conservació, i es compleixin les garanties i els requisits establerts per la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, per la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, i per la normativa que les desenvolupa.

4. L'expedient electrònic de l'alumne estarà constituït, almenys, per les dades contingudes en els documents oficials d'avaluació, i ha de complir amb allò establert en el Reial decret 4/2010, de 8 de gener, pel qual es regula l'Esquema Nacional de Interoperabilitat a l'àmbit de l'Administració Electrònica.

## **CAPÍTOL V**

### **Tutoria i orientació**

#### **Article 29**

##### **Tutoria i orientació**

1. La tutoria dels alumnes i l'orientació educativa, psicopedagògica i professional constitueixen un element fonamental en l'ordenació d'aquesta etapa. Les mesures relatives a l'orientació i l'acció tutorial han de formar part del projecte educatiu del centre i han d'acompanyar el procés educatiu individual i col·lectiu dels alumnes.

2. Des de la tutoria s'ha de coordinar la intervenció educativa de l'equip docent i s'ha de mantenir una relació permanent amb els pares o tutors legals.

3. Els centres han d'informar i orientar els alumnes amb la finalitat que l'elecció de les opcions i matèries sigui la més adequada als seus interessos i a la seva orientació formativa posterior i evitar condicionaments derivats dels estereotips de gènere.



4. En acabar el segon curs, s'ha d'entregar als pares o tutors legals de cada alumne un consell orientador. Aquest consell ha d'incloure un informe sobre la consecució dels objectius i l'adquisició de les competències de l'alumne, així com una proposta de l'opció més adequada per continuar la seva formació, que podrà incloure la incorporació a un programa de diversificació curricular o, excepcionalment, a un cicle formatiu de grau bàsic.

5. Així mateix, en acabar l'etapa o en acabar l'escolarització obligatòria, l'alumne ha de rebre un consell orientador individualitzat que ha d'incloure una proposta sobre l'opció o opcions acadèmiques, formatives o professionals que es considerin més convenients. Aquest consell orientador tendrà per objecte que tots els alumnes trobin una opció adequada per al seu futur formatiu.

6. Quan l'equip docent consideri convenient proposar als pares o tutors legals i a l'alumne la seva incorporació a un cicle formatiu de grau bàsic en acabar el tercer curs, aquesta proposta s'ha de formular a través d'un nou consell orientador que s'ha d'emetre amb aquesta única finalitat.

7. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha d'establir les característiques dels consells orientadors als quals es refereixen els apartats anteriors.

8. Cada grup d'alumnes ha de tenir, com a mínim, un professor com a tutor. La funció tutorial implica dur a terme les mesures relatives a l'orientació i a l'acció tutorial. El director del centre o, en el cas de centres privats concertats o no concertats, el seu titular ha de designar el responsable de la tutoria entre els professors que imparteixin docència a tot el grup d'alumnes, preferentment entre els que imparteixen un major nombre d'hores de docència al grup.

9. S'ha de promoure el desenvolupament de fórmules de tutoria compartida i personalitzada que possibilitin un assessorament individualitzat i estable al llarg de l'etapa.

10. Les funcions de tutoria s'estableixen en l'article 64 del Decret 4/2023, de 13 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament orgànic de les escoles infantils públiques, els col·legis d'educació primària, els col·legis d'educació infantil i primària, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb ensenyaments elementals de música, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb educació secundària i els instituts d'educació secundària de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

## **CAPÍTOL VI**

### **Atenció a les diferències individuals**





## **Article 30**

### **Atenció a les diferències individuals**

1. El dret a l'educació inclusiva és una condició indispensable per tal que tots els alumnes puguin accedir a una educació de qualitat, equitativa, universal i no discriminatòria.
2. S'entén per atenció a la diversitat i a les diferències individuals el conjunt d'actuacions i mesures educatives que garanteixen la millor resposta a les necessitats i diferències de tots els alumnes en un entorn inclusiu, per tal d'oferir oportunitats reals d'aprenentatge en contextos educatius diversos. Les mesures d'atenció a les diferències individuals es poden aplicar a qualsevol alumne que ho necessiti i en qualsevol moment de la seva l'escolarització.
3. Amb l'objectiu de promoure la inclusió i assegurar el dret dels alumnes a una educació de qualitat, en aquesta etapa s'ha de posar especial èmfasi en l'atenció individualitzada dels alumnes i en l'establiment de mesures i suports que facilitin la presència, participació i orientació acadèmica i professional.
4. Aquestes mesures, s'organitzen en universals, addicionals i intensives en funció de la intensitat dels ajustaments curriculars, organitzatius i metodològics que necessiten els alumnes. Les mesures han de formar part del projecte educatiu de centre i han d'estar orientades a permetre que tots els alumnes desenvolupin les competències previstes en el perfil de sortida i assoleixin els objectius de l'ESO. En cap cas, s'han de tenir en compte per disminuir les qualificacions obtingudes ni pot ser un criteri que limiti l'obtenció del títol de GESO.
5. Les mesures de suport s'han d'implementar tan aviat com es detectin dificultats d'aprenentatge. Es consideren mesures, entre d'altres, el suport en el grup ordinari, els agrupaments flexibles, les tutories individuals o en petit grup i les adaptacions del currículum. La direcció general de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa regularà la normativa referida a les mesures i suports per atendre les diferències individuals.
6. Les necessitats específiques de suport educatiu (NESE) que presenten els alumnes d'ESO es poden classificar segons la tipologia següent:
  - a. Necessitats educatives especials.
  - b. Trastorns del desenvolupament del llenguatge i de la comunicació, d'atenció o d'aprenentatge.
  - c. Necessitats d'inclusió social.
  - d. Altes capacitats intel·lectuals.



e. Condicions personals o història escolar.

7. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de facilitar el procés d'identificació de les NESE que presenten els alumnes. Aquestes necessitats han de quedar reflectides en un informe d'avaluació psicopedagògica i social.

8. Els centres han d'adoptar tant mesures organitzatives, com curriculars i metodològiques inclusives per garantir que els alumnes NESE puguin assolir els objectius i les competències de l'etapa. Igualment, s'han d'establir les mesures més adequades perquè les condicions de realització dels processos associats a l'avaluació s'adaptin a les seves necessitats. Els centres han de facilitar la coordinació de tots els serveis que intervenen en l'atenció. Els pares o tutors legals d'aquests alumnes han de ser preceptivament oïts i informats en aquest procés.

9. Tots els alumnes amb NESE han de disposar d'un pla educatiu personalitzat. En aquest document quedaran reflectides les mesures i suports que es realitzen al centre per tal que l'alumne pugui assolir el màxim desenvolupament de les seves capacitats.

10. L'escolarització d'aquests alumnes s'ha de regir pels principis de normalització i inclusió i ha d'assegurar-ne la no-discriminació i la igualtat d'oportunitats efectiva en l'accés i la permanència en el sistema educatiu.

### **Article 31**

#### **Alumnes amb necessitats educatives especials**

1. L'atenció als alumnes amb necessitats educatives especials ha de basar-se en la individualització dels recursos i estratègies, d'acord amb els principis de normalització i inclusió per assegurar la seva participació en el sistema educatiu i el seu desenvolupament integral.

2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha d'establir les condicions d'accessibilitat i els recursos de suport, humans i materials, que afavoreixin l'accés al currículum dels alumnes amb necessitats educatives especials i ha d'adaptar els elements del currículum i les mesures que assegurin una correcta avaluació d'aquests alumnes.

3. La direcció general de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa ha d'establir els procediments oportuns quan sigui necessari realitzar adaptacions que s'allunyin significativament del currículum, amb la finalitat de donar resposta als alumnes amb necessitats educatives especials que les



necessitin, tenint en compte que cal permetre el màxim desenvolupament possible de les competències clau.

4. Les adaptacions que s'allunyen significativament del currículum són una mesura intensiva que ha de tenir caràcter excepcional i requereixen prèviament l'avaluació psicopedagògica dels alumnes.

5. En el cas d'aquests alumnes, els referents de l'avaluació seran els inclosos en les esmentades adaptacions, sense que aquest fet pugui impedir la promoció de cicle o etapa.

6. La identificació i valoració de les necessitats educatives d'aquests alumnes s'ha de realitzar de seguida que sigui possible per part dels professionals especialistes en els termes que determini la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa. Durant aquest procés han de ser preceptivament oïts i informats els pares o tutors legals dels alumnes.

7. Sense perjudici del que s'estableix en l'article 4.2 d'aquest Decret, l'escolarització dels alumnes amb necessitats educatives especials es pot prolongar un any més, sempre que això afavoreixi l'obtenció del títol de GESO.

### **Article 32**

#### **Alumnes amb trastorns del desenvolupament del llenguatge i de la comunicació, d'atenció o d'aprenentatge.**

1. La direcció general de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa ha d'adoptar les mesures necessàries perquè es puguin identificar els alumnes amb trastorns del desenvolupament del llenguatge i de la comunicació, d'atenció o d'aprenentatge, i valorar-ne les necessitats de manera primerenca. La identificació i la valoració d'aquests alumnes s'ha de dur a terme per part dels serveis d'orientació educativa del centre o professionals de l'àmbit sanitari

2. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha d'establir les condicions d'accessibilitat i els recursos de suport, humans i materials, que afavoreixin l'accés al currículum dels alumnes amb trastorns del desenvolupament del llenguatge i de la comunicació, d'atenció o d'aprenentatge i han d'adaptar les actuacions, accions, plans i programes, els recursos personals, metodològics i materials (inclosos els tecnològics), contextuais i comunitaris per aconseguir el desenvolupament personal, acadèmic, social i emocional dels



alumnes.

### **Article 33**

#### **Alumnes amb necessitats d'inclusió social**

1. La identificació i la valoració dels alumnes amb necessitats d'inclusió social s'ha de dur a terme mitjançant els serveis d'orientació educativa del centre.
2. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha d'establir les condicions perquè els alumnes d'incorporació tardana o els alumnes que presenten desconeixement greu d'una o de les dues llengües d'aprenentatge puguin participar en el programa d'acolliment lingüístic i rebre una atenció específica, que haurà de ser, en tot cas, simultània a la seva escolarització en grups ordinaris, amb els quals han de compartir el major temps possible de l'horari setmanal, en els termes que preveu l'article 137 de la Llei 1/2022.
3. Els alumnes d'incorporació tardana que presentin un desfasament en el seu nivell de competència curricular de dos cursos o més poden ser escolaritzats en el curs inferior al qual els correspondria per edat. En aquest cas, s'han d'adoptar les mesures de suport necessàries que facilitin la seva inclusió, la recuperació del seu desfasament i que els permetin continuar amb aprofitament el seu aprenentatge. En el cas de superar aquest desfasament, s'han d'incorporar al grup corresponent a la seva edat.
4. En el cas d'alumnes d'incorporació tardana, la decisió d'aplicar mesures intensives s'ha de basar en la seva avaluació inicial. En aquest cas, les mesures intensives han de tenir una durada limitada. La direcció general de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa regularà la normativa referida a l'aplicació d'aquestes mesures.
5. Per als alumnes que presenten situació de vulnerabilitat socioeducativa s'han d'adoptar les mesures de suport organitzatives, metodològiques i de programes específics necessaris que facilitin la seva inclusió.

### **Article 34**

#### **Alumnes amb altes capacitats intel·lectuals**



1. La identificació i la valoració d'aquests alumnes s'ha de dur a terme per part dels serveis d'orientació educativa del centre.

2. Els centres amb alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu associades a altes capacitats intel·lectuals han d'adoptar estratègies metodològiques i d'ensenyament-aprenentatge per a ampliar i enriquir el currículum, així com altres mesures específiques adequades a cada situació. Aquestes mesures poden ser de caràcter ordinari, o específiques d'ampliació curricular.

3. L'escolarització dels alumnes amb altes capacitats intel·lectuals es pot flexibilitzar en els termes que determini la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, de manera que pugui reduir-se la durada de la seva escolarització dintre de l'etapa quan es prevegi que aquesta és la mesura més adequada per al desenvolupament integral de l'alumne.

### **Article 35**

#### **Alumnes amb condicions personals o història escolar**

1. La identificació i la valoració d'aquests alumnes s'ha de dur a terme mitjançant els serveis d'orientació educativa del centre o professionals de l'àmbit sanitari.

2. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha d'establir les condicions d'accessibilitat i els recursos de suport, humans i materials, que afavoreixin l'accés al currículum dels alumnes amb condicions personals o història escolar i ha d'adaptar la temporalització, mesures i suports que assegurin una correcta avaluació d'aquests alumnes.

### **Article 36**

#### **Programes de diversificació curricular**

1. Els programes de diversificació curricular són una mesura d'atenció a la diversitat orientada a la consecució del títol de GESO per part d'alumnes que presenten dificultats d'aprenentatge després d'haver rebut, en el seu cas, mesures de suport en el primer o segon curs d'aquesta etapa, o altres alumnes als quals aquesta mesura els pugui ser favorable per a l'obtenció del títol.

2. Aquests programes s'han d'organitzar d'acord amb el que s'estableix en l'annex 7 d'aquest Decret.

3. La distribució horària d'aquests programes és la que s'estableix en l'annex 9 d'aquest decret.



## **Article 37**

### **Cicles formatius de grau bàsic**

1. Els cicles formatius de grau bàsic formen part de l'educació bàsica, en qualitat d'educació secundària obligatòria i en termes generals, estan vinculats als estàndards de competència de nivell 1 del Catàleg d'Estàndards de Competències Professionals.
2. Els alumnes, quan el seu perfil acadèmic i vocacional així ho aconselli, poden ser proposats per l'equip docent, a través del corresponent consell orientador, o sol·licitar a petició pròpia, juntament amb els pares o tutors legals, la incorporació a un cicle formatiu de grau bàsic si compleixen les condicions establertes per la normativa que desenvolupa l'ordenació del sistema de formació professional.
3. La incorporació de l'alumne als cicles formatius de grau bàsic es farà segons la normativa que desenvolupa l'ordenació del sistema de formació professional.
4. La superació de tots els àmbits inclosos en un cicle de grau bàsic condueix a l'obtenció del títol de GESO.

## **Article 38**

### **Alumnes en situació personal extraordinària en centres educatius de persones adultes.**

1. D'acord amb l'article 67 de la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, modificada per la Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, es poden incorporar a l'educació d'adults les persones majors de devuit anys o que compleixen aquesta edat l'any en què comença el curs.
2. De manera excepcional poden cursar aquests ensenyaments les persones majors de setze anys que ho sol·licitin i es trobin en alguna de les següents circumstàncies:
  - a) Disposar d'un contracte laboral amb un horari de feina que no els permeti anar als centres educatius en règim ordinari, o estar donades d'alta a la seguretat social com a treballadors per compte propi.
  - b) Ser esportistes d'alt rendiment o d'alt nivell.
  - c) Complir les mesures de justícia juvenil imposades pels jutjats de menors en el marc de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.
  - d) Trobar-se en una situació personal extraordinària per malaltia o diversitat funcional, o en qualsevol altra situació de caràcter excepcional que els impedeixi cursar els ensenyaments en règim ordinari:



- i) Alumnes que hagin participat en programes d'escolarització compartida (PISE, ALTER).
- ii) Menors estrangers no acompanyats.
- iii) Persones que no hagin estat escolaritzades al sistema educatiu espanyol, d'acord amb l'article 67.1 de la Llei orgànica 3/2020 (LOMLOE).
- iv) Alumnes que hagin patit assetjament escolar greu.
- v) Alumnes amb condicions de salut, tant física com emocional, amb necessitats de mesures de suport addicionals.

3. Per a la incorporació a un centre d'adults d'un alumne menor de 18 anys que estigui matriculat en un centre d'educació secundària, l'orientador ha d'elaborar un informe que inclogui els motius pels quals es recomana la incorporació i un compromís de compliment de les normes del nou centre, signat per l'alumne, perquè l'admissió es faci efectiva. En aquest procés l'alumne ha de comptar amb l'acompanyament i assessorament de l'orientador del centre per tal de poder prendre la decisió més adequada per continuar la seva formació.

4. Els orientadors dels dos centres han de coordinar el traspàs d'informació perquè l'alumne pugui comptar amb l'acollida i seguiment pertinents. L'orientador del nou centre és el responsable de coordinar aquest acompanyament.

## **CAPÍTOL VII**

### **Autonomia dels centres**

#### **Article 39**

##### **Autonomia dels centres**

1. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de facilitar als centres l'exercici de la seva autonomia pedagògica, d'organització i de gestió, en els termes recollits en la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig (LOE) i en el Decret 4 / 2023, de 13 de febrer.

2. Els centres han de concretar o adaptar els currículums i incorporar aquesta concreció o adaptació en el seu projecte educatiu, que ha d'impulsar i desenvolupar els principis, objectius i metodologia propis d'un aprenentatge competencial orientat a l'exercici d'una ciutadania activa.

3. Igualment, els centres han de promoure compromisos educatius amb els pares o tutors legals dels seus alumnes en els quals s'hi consignin les activitats que els integrants de la comunitat educativa es comprometen a desenvolupar per facilitar el progrés acadèmic i educatiu dels alumnes.



4. Els centres poden adoptar en l'exercici de la seva autonomia les experimentacions, innovacions pedagògiques, programes educatius, plans de treball, formes d'organització, normes de convivència i ampliacions del calendari escolar o de l'horari lectiu de matèries o àmbits. D'acord amb el punt 4 de l'article 120 i l'article 141 de la LOE, s'han d'avaluar els processos d'ensenyament i aprenentatge i els seus resultats. Aquests processos s'han d'avaluar anualment i s'han d'incloure a la memòria de final de curs, on hi han de quedar reflectits els resultats d'aquestes avaluacions per determinar-ne la seva continuïtat, modificació o finalització.

5. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de potenciar i promoure l'autonomia dels centres que en depenen, de manera que els seus recursos econòmics, materials i humans puguin adequar-se als plans de feina i d'organització que elaborin, una vegada que hagin estat convenientment avaluats i valorats.

#### **Article 40**

##### **Programacions didàctiques**

1. La programació didàctica ha de ser l'instrument de planificació curricular específic per desenvolupar el procés d'ensenyament i aprenentatge dels alumnes per a cada una de les matèries o àmbits de cada curs.

2. Correspon als àmbits o departaments de coordinació didàctica desenvolupar el currículum establert en aquest Decret mitjançant la programació didàctica, considerant el Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic establert a l'annex 1, els principis pedagògics establerts en l'article 6, les orientacions metodològiques establertes a l'annex 5 i les orientacions per a l'avaluació de l'etapa establertes a l'annex 6 d'aquest Decret.

3. Les programacions didàctiques de cada matèria o àmbit han d'incloure com a mínim els elements següents:

- a. Vinculació amb les competències específiques i els criteris d'avaluació de la matèria o àmbit per a tot el curs.
- b. Seqüència de sabers bàsics del curs.
- c. Temporització de les unitats de programació.
- d. Processos i instruments d'avaluació i sistema de qualificació.
- e. Estratègies didàctiques i metodològiques: organització, recursos, agrupaments, criteris per a l'elaboració de situacions d'aprenentatge o d'altres activitats que es considerin necessàries.
- f. Actuacions generals d'atenció a les diferències individuals.
- g. Concreció dels elements transversals establerts en el projecte curricular.





h. Activitats complementàries.

4. En el cas que l'àmbit o departament de coordinació didàctica consideri, per consens, que per dur a terme la seva tasca docent és més adient planificar les programacions didàctiques únicament a partir d'una seqüenciació de situacions d'aprenentatge, ha d'assegurar que en el seu disseny hi figuren tots i cada un dels elements recollits en l'article 41 d'aquest Decret. En aquest cas, es considerarà que les situacions d'aprenentatge equivalen a les unitats de programació.
5. A l'annex 4 d'aquest Decret hi figuren les orientacions per al disseny de situacions d'aprenentatge.
6. Els professors han de desenvolupar la seva activitat docent d'acord amb les programacions didàctiques programades pel departament o àmbit de coordinació didàctica al qual pertanyen.
7. Les programacions de les matèries que conformen un àmbit s'han de coordinar.
8. Les programacions didàctiques són responsabilitat única de tots els membres del departament o àmbit de coordinació didàctica. Qualsevol modificació que es pugui proposar al llarg del curs s'ha d'adoptar per consens.
9. Els equips docents i els àmbits o departaments de coordinació didàctica o de família professional podran acordar, de manera consensuada i justificada, adaptacions respecte de la programació establerta per donar resposta a les necessitats educatives dels alumnes.
10. A final de curs s'ha d'avaluar el grau d'assoliment dels objectius de les programacions, inclosos els resultats d'aprenentatge esperats, i cal introduir-hi les modificacions que correspongui de cara a la programació del proper curs.
11. Cada centre informará els alumnes i els seus pares o tutors legals del contingut de les programacions didàctiques i adaptarà a la seva realitat els procediments establerts a les instruccions pertinents.



12. Les programacions didàctiques han de ser públiques i formen part de la Programació General Anual. D'acord amb el punt 1 de l'article 55 de la Llei 1/2022, de 8 de març, d'educació de les Illes Balears, és un dret de les famílies conèixer les programacions didàctiques i els criteris d'avaluació.

#### **Article 41**

##### **Unitats de programació**

1. Les programacions didàctiques s'han de concretar en unitats de programació i han d'incloure els objectius didàctics, els continguts, la seqüència d'activitats i els instruments i criteris específics per a l'avaluació de l'aprenentatge.
2. Correspon a cada docent elaborar i desenvolupar les unitats de programació en el marc de la programació didàctica sota la coordinació del responsable del departament o àmbit de coordinació didàctica.
3. Les unitats de programació han d'estar a disposició de l'equip directiu.

#### **Article 42**

##### **Programació d'aula**

1. La programació d'aula és una eina organitzativa per als docents.
2. Els docents desenvoluparan i concretaran les unitats de programació en la seva programació d'aula de la manera que millor s'adapti a les característiques dels seus grups.
3. La programació d'aula ha d'incloure la seqüenciació didàctica temporal, la metodologia, les activitats i els recursos didàctics, a més dels aspectes concrets que fan referència a cada grup d'alumnes i es pot completar o modificar al llarg del curs segons les necessitats que es detectin.

#### **Article 43**

##### **Coordinació entre etapes**

1. Per garantir la continuïtat del procés de formació bàsica dels alumnes i una transició i evolució positives des de l'educació primària a l'ESO, els centres, amb l'assessorament del Departament Inspecció Educativa, han d'establir mecanismes per dur a terme la coordinació entre aquestes etapes. La Conselleria d'Educació i Universitats i els centres han d'establir mecanismes per afavorir-ne la coordinació.



2. La coordinació dels ensenyaments de l'educació primària i de l'educació secundària que s'imparteixen al mateix centre s'ha de dur a terme d'acord amb el que s'estableixi en el projecte educatiu de centre.

3. Els centres d'educació secundària amb centres d'educació primària adscrits han d'elaborar un pla específic que estableixi les mesures de coordinació pedagògica i organitzativa entre ambdues etapes. Aquest plans s'ha de dissenyar de manera conjunta entre els centres implicats, sota la coordinació dels equips directius i amb la col·laboració dels serveis d'orientació educativa.

4. El pla ha d'incloure, a més de l'intercanvi d'informació sobre l'alumnat, mesures per facilitar-ne la transició entre centres i per enfortir la comunicació i la continuïtat educativa entre etapes, així com les dades més rellevants pel que fa a les mesures educatives implementades per als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu.

## **CAPÍTOL VIII**

### **Materials i recursos**

#### **Article 44**

##### **Materials didàctics**

1. Correspon als centres educatius, en el marc de la seva autonomia pedagògica, triar, si escau, els materials didàctics, sempre que s'adaptin al rigor científic adequat a l'edat dels alumnes i al currículum establert per la Conselleria d'Educació i Universitats. Els materials han de reflectir i fomentar el respecte als principis, els valors, les llibertats, els drets i els deures constitucionals i estatutaris, entre ells el foment d'una selecció i ús responsable i respectuós amb el medi ambient, així com als principis i valors recollits en la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral davant la violència de gènere, als quals ha d'ajustar-se tota l'activitat educativa.

2. El Departament d'Inspecció Educativa ha de vetlar perquè els materials didàctics fomentin la igualtat entre homes i dones i s'hi eliminin els estereotips sexistes o discriminatoris.

3. Els llibres de text i consulta no poden ser substituïts abans que transcorri un període mínim de quatre cursos acadèmics. Excepcionalment, quan la concreció curricular ho requereixi i amb l'informe favorable del Departament d'Inspecció Educativa, poden ser substituïts abans de la finalització del període esmentat.



4. Abans del 30 de juny de cada any, els centres han de comunicar a les famílies la relació dels llibres de text, de consulta i de lectura per a cada curs escolar. Així mateix, abans d'aquesta data els centres sostinguts amb fons públics han d'haver introduït aquesta relació al programa de gestió educativa de la Conselleria d'Educació i Universitats i al web del centre.

## **Article 45**

### **Recursos**

1. Els centres han d'estar dotats dels recursos educatius, humans i materials necessaris per oferir un ensenyament de qualitat i inclusiu, i garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés a l'educació.
2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de proveir els recursos necessaris per garantir un nombre màxim de trenta alumnes per aula, sense perjudici de la reducció progressiva de ràtios, com a resultat de la implementació del pla que preveu la disposició addicional tercera de la Llei 1/2022.
3. En el procés d'aplicació de l'article 137.2 de la Llei 1/2022, la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de la Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha de proporcionar els recursos complementaris que requereixen els centres per facilitar que els alumnes d'incorporació tardana amb dèficit lingüístic s'incorporin amb eficàcia a l'aprenentatge en funció del projecte lingüístic del centre.
4. La Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Primera Infància, Atenció a la Diversitat i Millora Educativa, ha de promoure la coordinació dels serveis externs amb els centres educatius per assegurar-ne una acció conjunta i efectiva.
5. L'ús de recursos i tecnologies digitals s'ha de desenvolupar amb solvència i responsabilitat, juntament amb una varietat de recursos analògics per a cadascuna de les matèries, tenint present la maduresa psicoevolutiva i les capacitats dels alumnes per emprar-les de manera eficient, ètica i segura.

## **Article 46**

### **Nombre de grups classe**



Segons el nombre de grups assignats per la Conselleria d'Educació i Universitats, mitjançant la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives, a cada curs de l'etapa i per a cada curs escolar, els centres educatius sostinguts amb fons públics rebran els recursos humans necessaris per oferir, com a mínim, el nombre de grups classe de les matèries que s'estableix a l'annex 11 pel que fa a les matèries que tenen caràcter optatiu d'acord amb els articles 11 i 13 d'aquest Decret, excepte la matèria de religió.

## **Article 47**

### **Atribució docent**

1. Per impartir els ensenyaments de l'ESO, els professors han de complir els requisits establerts en l'article 94 de la LOE. També poden impartir docència als dos primers cursos de l'etapa els mestres ja adscrits als cursos de primer i segon, d'acord amb la disposició transitòria primera de la Llei esmentada.
2. L'assignació de matèries a les especialitats docents dels cossos de catedràtics i professors d'ensenyament secundari és la que determina el Reial Decret 1834/2008, de 8 de novembre, pel qual es defineixen les condicions de formació per a l'exercici de la docència en l'ESO, el batxillerat, la formació professional i els ensenyaments de règim especial i s'estableixen les especialitats dels cossos docents d'ensenyament secundari.
3. Pel que fa a les exigències de titulació dels professors de centres privats, s'ha de tenir en compte el Reial Decret 860/2010, de 2 de juliol, pel qual es regulen les condicions de formació inicial dels professors dels centres privats per exercir la docència en els ensenyaments d'ESO i batxillerat, modificat pel Reial decret 665/2015.
4. La matèria de Llengua Catalana i Literatura d'ESO l'han d'impartir els docents de l'especialitat de Llengua Catalana i Literatura.
5. L'atribució docent de les matèries optatives amb currículum propi de les Illes Balears és la que figura en l'annex 10.
6. Quan una matèria pugui ser impartida per professors de diverses especialitats, correspon al director del centre, a proposta del cap d'estudis, designar el professor que l'ha d'impartir. En el cas dels centres privats concertats o no concertats la decisió correspon a la titularitat del centre.



7. Els àmbits sociolingüístic i científic i tecnològic que no pertanyin a un PDC s'han d'impartir tal i com s'especifica en els punts 12 i 13 de l'article 11 d'aquest decret.

8. En el cas d'àmbits constituïts per agrupacions diferents a les referides a l'apartat anterior, seran impartits per un professor de l'especialitat que tengui atribució docent per impartir qualsevol de les matèries que integren l'àmbit.

9. En el cas de matèries que s'imparteixen totalment o parcialment en la modalitat de codocència (dos o més professors de manera simultània a la mateixa aula) o de docència simultània en desdoblaments de grup, l'atribució docent dels dos professors ha de ser la de la matèria que s'imparteix.

### **Disposició addicional primera**

#### **Gènere**

Les formes del gènere gramatical no marcat, tradicionalment dit masculí, que apareixen en aquesta norma s'han d'entendre com a genèriques quan es refereixen a persones. Per tant, les inclouen a totes, amb independència del sexe amb què s'identifiquin.

### **Disposició addicional segona**

#### **Protecció de dades de caràcter personal**

En relació amb les dades de caràcter personal de les persones interessades en els procediments que es regulen en aquest Decret, s'ha de complir el que es preveu en la disposició addicional vint-i-tresena de la LOE, així com el que es preveu en la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i en el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament i del Consell, de 27 d'abril de 2016, relatiu a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades i pel qual es deroga la Directiva 95/46/CE (Reglament general de protecció de dades).

### **Disposició addicional tercera**

#### **Ensenyaments de religió**

1. Els ensenyaments de religió s'han d'incloure en l'ESO d'acord amb el que s'estableix en la disposició addicional segona de la LOE.

2. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de garantir que, a l'inici del curs, els alumnes majors d'edat i els pares o tutors legals dels alumnes menors d'edat puguin manifestar la seva voluntat de rebre o no ensenyaments de religió.



3. La Conselleria d'Educació i Universitats ha de vetllar perquè els centres respectin els drets de tots els alumnes i dels seus pares o tutors legals i perquè no suposi cap discriminació rebre ensenyaments de religió o no rebre'n.

4. Els centres docents han de disposar les mesures organitzatives perquè els alumnes que no hagin optat per cursar ensenyaments de religió rebin la deguda atenció educativa supervisada per part de professors de qualsevol atribució docent. Els centres han de planificar i programar aquesta atenció de manera que es dirigeixi al desenvolupament de les competències transversals a través de la realització de projectes significatius per als alumnes i de la resolució col·laborativa de problemes, amb l'objecte de reforçar l'autoestima, la promoció de la salut mitjançant l'activitat física, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat, per a la qual cosa la Conselleria d'Educació i Universitats publicarà les orientacions corresponents. En tot cas, les activitats proposades han d'anar dirigides a reforçar els aspectes més transversals del currículum i han d'afavorir la interdisciplinarietat i la connexió entre els diferents sabers. En cap cas aquestes activitats han de comportar l'aprenentatge de continguts curriculars associats al coneixement del fet religiós ni a qualsevol altra matèria de l'etapa. La planificació de l'atenció educativa alternativa a la matèria de religió ha de formar part del projecte educatiu de centre.

5. La determinació del currículum de les diferents confessions religioses amb les quals l'Estat Espanyol ha subscrit acords de cooperació en matèria educativa serà competència de les corresponents autoritats religioses.

6. Amb la finalitat de garantir el principi d'igualtat i la lliure concurrència entre tots els alumnes, les qualificacions que s'haguessin obtingut en l'avaluació dels ensenyaments de religió no es computaran en les convocatòries en les quals els expedients acadèmics hagin d'entrar en concurrència.

#### **Disposició addicional quarta**

#### **Ensenyaments del sistema educatiu espanyol impartits en llengües estrangeres**

1. La Conselleria d'Educació i Universitats pot autoritzar que una part de les matèries del currículum s'imparteixin en una llengua estrangera, sense que això suposi modificació dels aspectes bàsics del currículum regulats en aquest Decret. En aquest cas, s'ha de procurar que, al llarg de l'etapa, els alumnes adquireixin la terminologia pròpia de les matèries en la llengua oficial d'ensenyament prevista en el projecte lingüístic de centre. Aquesta autorització ha d'atendre el que dicta el Decret 92/1997, de 4 de juliol, que regula l'ús i l'ensenyament de i en llengua catalana, pròpia de les Illes Balears.



2. El fet que els centres imparteixin els seus ensenyaments conforme al que es preveu en l'apartat anterior en cap cas pot suposar la modificació dels criteris per a l'admissió dels alumnes establerts en l'article 86 de la LOE.

#### **Disposició addicional cinquena**

##### **Prova lliure per obtenir el títol de graduat en ensenyament secundari obligatori**

1. D'acord amb el Reial decret 217/2022, de 29 de març, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'ESO, les administracions educatives han d'organitzar periòdicament proves perquè els majors de divuit anys puguin obtenir directament el títol de GESO.
2. D'acord amb el que disposa el Decret 4/2024, de 17 de maig, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual es modifica el Decret 12/2023, de 10 de juliol, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la comunitat autònoma de les Illes Balears, modificat pel Decret 16/2023, de 20 de juliol, pel Decret 17/2023, de 23 d'agost, i pel Decret 1/2024, de 4 de gener, la direcció general competent en matèria de proves lliures d'ESO és la Direcció General de Formació Professional i Ordenació Educativa.
3. S'han de dur a terme les mesures i suports educatius necessaris perquè els alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu puguin accedir a les proves en igualtat de condicions que la resta d'alumnes.

#### **Disposició addicional sisena**

##### **Alumnes que cursen estudis professionals de música i dansa**

Els alumnes que cursen simultàniament estudis d'ESO i estudis professionals de música i dansa poden sol·licitar les convalidacions i exempcions previstes a la normativa vigent. Els centres han de preveure les mesures per atendre aquests alumnes durant la jornada escolar.

#### **Disposició addicional setena**

##### **Nombre màxim d'alumnes per aula**

Tenint en compte el que disposa l'article 45.2 d'aquest Decret, i d'acord amb l'apartat 2 de l'article 87 de la LOE, es pot autoritzar un increment de fins a un deu per cent del nombre màxim d'alumnes per aula en els centres públics i privats concertats d'una mateixa àrea d'escolarització per atendre necessitats immediates d'escolarització dels alumnes d'integració tardana, amb la corresponent dotació dels recursos addicionals que siguin necessaris.





### **Disposició addicional vuitena** **Atribució docent dels professors de l'especialitat de Llengua Catalana i Literatura**

La matèria de Llengua Catalana i Literatura de l'ESO l'han d'impartir els docents de l'especialitat de Llengua Catalana i Literatura.

### **Disposició addicional novena** **Adaptació de referències**

Les referències fetes per la normativa vigent a les assignatures, les matèries i els àmbits de l'ESO s'han d'entendre fetes a les assignatures, les matèries i els àmbits corresponents recollits en aquest Decret.

### **Disposició addicional dècima** **Altres optatives**

Per resolució de la Conselleria d'Educació i Universitats es pot establir el currículum d'altres matèries optatives per tal d'atendre les necessitats formatives dels alumnes.

### **Disposició transitòria primera** **Autorització dels programes de diversificació curricular**

Els centres que, quan aquest Decret entri en vigor, tenguin autoritzat un programa de diversificació curricular no l'han de tornar a sol·licitar.

### **Disposició derogatòria única** **Derogació de normativa**

1. Queda derogat el Decret 32/2022, d'1 d'agost, pel qual s'estableix el currículum de l'ESO a les Illes Balears.
2. Queden derogades totes les normes de rang igual o inferior que s'oposin a aquest Decret o el contradiguin.

### **Disposició final primera** **Modificació del Decret 4/2023 de 13 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament orgànic de les escoles infantils públiques, els col·legis d'educació primària, els col·legis d'educació infantil i primària, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb ensenyaments elementals de música, els col·legis d'educació infantil i primària integrats amb educació secundària i els**



## **instituts d'educació secundària de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears**

1. Es dona una nova redacció a l'índex del capítol I del Títol II del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

### ***Capítol I. Autonomia dels centres docents públics***

*Article 7. Aspectes generals*

*Article 8. Projectes d'innovació pedagògica*

*Article 9. Autonomia pedagògica*

*Article 10. Projecte educatiu del centre*

*Article 11. Projecte de direcció*

*Article 12. Concreció curricular*

*Article 12 bis. Programacions didàctiques*

*Article 13. Situacions d'aprenentatge*

*Article 14. Programacions d'aula*

*Article 15. Autonomia organitzativa*

*Article 16. Normes d'organització, funcionament i convivència*

*Article 17. Programació general anual*

*Article 18. Autonomia de gestió*

*Article 19. Horari del professorat dels centres públics*

2. Es dona una nova redacció al primer paràgraf del punt 2 de l'article 8 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*Els centres que desenvolupin projectes d'innovació pedagògica que hagin demostrat el seu impacte positiu sobre els processos d'ensenyament i aprenentatge dels alumnes podran rebre el suport i recursos addicionals de la Conselleria d'Educació i Universitats en funció d'aquests criteris:*

- a) Desenvolupament de pràctiques educatives innovadores que contribueixin a estimular la capacitat d'aprenentatge dels alumnes i les seves habilitats i potencialitats personals.*
- b) Foment de pràctiques educatives i organitzatives per millorar els resultats educatius de forma continuada.*
- c) Impuls de projectes que promoguin l'equitat educativa*
- d) Foment de l'èxit escolar de tots els alumnes a partir del desenvolupament del projecte educatiu del centre.*
- e) Impuls de l'aplicació de canvis organitzatius i metodològics des d'una perspectiva inclusiva.*
- f) Foment de la coordinació i la feina en equip.*



*g) Altres criteris que la persona titular de la Conselleria d'Educació i Formació Professional determini per Resolució.*

3. Es dóna una nova redacció a l'apartat e del punt 8 de l'article 10 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*e) La concreció curricular, que ha d'incloure, entre d'altres, l'oferta educativa del centre, els procediments i criteris de promoció i titulació dels alumnes i els criteris metodològics i d'organització pedagògica i la manera d'aplicar-los al centre.*

4. S'incorpora un nou article al del Decret 4/2023 de 13 de febrer per incloure-hi les programacions didàctiques amb aquest redactat:

#### **Article 12 bis. Programacions didàctiques**

1. *La programació didàctica és l'instrument de planificació, desenvolupament i avaluació de cada àrea, matèria, àmbit o mòdul. És el nexa entre la concreció curricular del centre i la programació d'aula que ha d'aplicar el docent en la tasca diària. Les programacions didàctiques formen part de la programació general anual.*
2. *En els ensenyaments d'educació infantil i educació primària cada equip docent o equip de cicle, i en l'ESO, batxillerat i formació professional cada àmbit o departament de coordinació didàctica o de família professional, ha d'elaborar la programació didàctica corresponent a les àrees, matèries, àmbits o mòduls que tenguin encomanats, en aplicació de la concreció curricular del centre.*
3. *Les programacions didàctiques de cada àrea, matèria, àmbit o mòdul han d'incloure els elements següents:*
  - a) *Vinculació amb les competències específiques i els criteris d'avaluació de la matèria o àmbit per a tot el curs.*
  - b) *Seqüència de sabers bàsics del curs.*
  - c) *Temporalització de les unitats de programació.*
  - d) *Processos i instruments d'avaluació i sistema de qualificació.*
  - e) *Estratègies didàctiques i metodològiques: organització, recursos, agrupaments, criteris per a l'elaboració de situacions d'aprenentatge o d'altres activitats que es considerin necessàries.*
  - f) *Actuacions generals d'atenció a les diferències individuals.*
  - g) *Concreció dels elements transversals establerts en el projecte curricular.*
  - h) *Activitats complementàries.*



4. Es modifica el contingut l'article 13 del Decret 4/2023, de 13 de febrer, amb aquest redactat:

**Article 13. Situacions d'aprenentatge**

*1. Les situacions d'aprenentatge s'entenen com a tasques complexes i contextualitzades de durada variable que permeten als alumnes analitzar, reflexionar, investigar, avaluar, produir, crear, raonar o qualsevol altra activitat que desenvolupi les competències específiques i aprofundeixi en els sabers adquirits, des d'un enfocament disciplinari, interdisciplinari o transdisciplinari.*

*2. Els equips docents o de cicle en els ensenyaments d'educació infantil i educació primària i els àmbits o departaments en l'ESO, batxillerat i formació professional, en funció de les característiques de les àrees, matèries, àmbits o mòduls que imparteixin i la seva planificació docent, poden dissenyar situacions d'aprenentatge.*

5. Es dona una nova redacció a l'article 14 del Decret 4/2023, de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

**Article 14. Programacions d'aula**

*La programació d'aula és una eina organitzativa per als docents.*

*Els docents desenvoluparan i concretaran les unitats de programació en la seva programació d'aula de la manera que millor s'adapti a les característiques dels seus grups.*

*La programació d'aula ha d'incloure la seqüenciació didàctica temporal, la metodologia, les activitats i els recursos didàctics, a més dels aspectes concrets que fan referència a cada grup d'alumnes i es pot elaborar, completar o modificar al llarg del curs segons les necessitats que es detectin.*

6. Es dona una nova redacció al punt 2 de l'article 17 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*La programació general anual recull els aspectes relatius a l'organització i el funcionament del centre, inclosos els projectes, la programació didàctica de les àrees, matèries o àmbits i tots els plans d'actuació acordats per al curs, i estableix els criteris, indicadors i procediments per a l'avaluació de l'assoliment dels objectius previstos.*



7. S'afegeix un apartat al punt 3 de l'article 17 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. El nou apartat és el següent:

*l) Les programacions didàctiques de les diferents àrees, matèries, àmbits i mòduls.*

8. Es dóna una nova redacció a l'apartat a) del punt 1 de l'article 57 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*Als centres que imparteixen educació infantil i primària, s'han de constituir equips de cicle formats pel personal docent que presta atenció educativa en un mateix cicle de l'educació infantil o de l'educació primària per organitzar i desenvolupar els ensenyaments propis del cicle, elaborar les programacions didàctiques segons les directrius de la comissió de coordinació pedagògica i sota la supervisió del cap d'estudis o coordinador del cicle, elegir els materials curriculars i proposar activitats de formació que promoguin l'actualització didàctica i el treball col·laboratiu entre el professorat del cicle i la resta del claustre.*

9. Es dóna una nova redacció a l'apartat a) del punt 2 de l'article 57 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*Als centres que imparteixen educació secundària obligatòria, es poden constituir equips docents per a cadascun dels nivells (primer, segon, tercer o quart) d'acord amb el que estableixin les normes d'organització, funcionament i convivència del centre. En aquest cas han d'estar formats pels professors que presten atenció educativa en un mateix nivell de l'educació secundària obligatòria per coordinar les programacions didàctiques i afavorir el treball col·laboratiu entre el professorat.*

10. Es dóna una nova redacció a l'apartat b) del punt 2 de l'article 57 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*S'ha de procurar que el nombre de docents assignat a cada nivell sigui tan reduït com es pugui.*

11. Es modifica el contingut del tercer apartat de l'apartat c) del punt 3 de l'article 57 del Decret 4/2023, de 13 de febrer:

*3. Garantir que cada docent proporioni als alumnes i a les seves famílies informació relativa a la programació didàctica de la matèria que imparteix,*



*amb especial referència als sistemes de qualificació. Els centres han de publicar aquesta informació la plataforma educativa gestionada per la Conselleria d'Educació i Universitats o establir un altre sistema unificat, de manera que la informació de totes les matèries sigui fàcilment accessible per a l'alumnat i les famílies.*

12. Es dóna una nova redacció a l'apartat b) del punt 7 de l'article 59 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*Coordinar i fer el seguiment de l'elaboració de les programacions didàctiques, les unitats de programació i de les programacions d'aula de les àrees, matèries, mòduls i àmbits corresponents i de la memòria anual.*

13. Es dóna una nova redacció a l'apartat b del punt 9 de l'article 59 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*Participar en l'elaboració de les programacions didàctiques, les unitats de programació i l'articulació dels sabers bàsics de les àrees, matèries, mòduls i àmbits integrats en l'àmbit o departament, de forma que afavoreixin una visió integrada i multidisciplinària dels sabers bàsics. Fer el seguiment del desenvolupament de les programacions didàctiques, les unitats de programació i avaluar-les per proposar i implementar mesures de millora.*

14. Es dóna una nova redacció a l'apartat c del punt 9 de l'article 59 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*Garantir el treball en equip del professorat per desenvolupar les programacions didàctiques.*

15. Es dóna una nova redacció a l'apartat g) del punt 9 de l'article 59 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*g) Establir els plans de recuperació per als alumnes amb matèries pendents dels cursos anteriors i els plans de reforç per als que hagin de romandre un any més en el mateix curs.*

16. Es dóna una nova redacció a l'apartat j) del punt 9 de l'article 59 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*j) Elaborar a final de curs una memòria en què s'avalui el desenvolupament de la programació didàctica, la pràctica docent i els resultats obtinguts i es proposin mesures de millora.*



17. Es dóna una nova redacció al punt 3 de l'article 63 del Decret 4/2023 de 13 de febrer. La nova redacció és la següent:

*La tutoria i l'orientació dels alumnes és part inherent de la funció docent. Tots els professors del claustre han d'exercir les funcions d'acompanyament dels alumnes en el seu procés educatiu.*

**Disposició final segona**  
**Desplegament**

S'habilita el conseller d'Educació i Universitats per dictar les disposicions necessàries per desplegar i executar aquest Decret.

**Disposició final tercera**  
**Calendari d'implantació**

Aquest Decret és d'aplicació en tots els cursos d'ESO a partir del curs escolar 2025–2026.

**Disposició final quarta**  
**Entrada en vigor**

Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Palma, xx de xx de 2025

**El conseller d'Educació i Universitats**  
Antoni Vera Alemany

**La presidenta**  
Magalida Prohens Rigo



## **ANNEX 1**

### **Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic**

El perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic és l'eina en què es concreten els principis i les finalitats del sistema educatiu espanyol referits a aquest període. El perfil identifica i defineix, en connexió amb els reptes del segle XXI, les competències clau que s'espera que els alumnes hagin desenvolupat en completar aquesta fase del seu itinerari formatiu.

El perfil de sortida és únic i el mateix per a tot el territori estatal. És la pedra angular de tot el currículum, la matriu que el cohesiona, i cap a on convergeixen els objectius de les diferents etapes que constitueixen l'ensenyament bàsic. Es concep, per tant, com l'element que ha de fonamentar les decisions curriculars, així com les estratègies i les orientacions metodològiques en la pràctica lectiva. Ha de ser, a més, el fonament de l'aprenentatge permanent i el referent de l'avaluació interna i externa dels aprenentatges de l'alumne, en particular quant a la presa de decisions sobre promoció entre els diferents cursos, així com a l'obtenció del títol de GESO.

El perfil de sortida parteix d'una visió alhora estructural i funcional de les competències clau, l'adquisició de les quals per part dels alumnes es considera indispensable per al seu desenvolupament personal, per resoldre situacions i problemes dels diferents àmbits de la seva vida, per crear noves oportunitats de millora, així com per aconseguir la continuïtat del seu itinerari formatiu i facilitar i desenvolupar la seva inserció i participació activa en la societat i en la cura de les persones, del l'entorn natural i del planeta. Es garanteix així la consecució del doble objectiu de formació personal i de socialització previst per a l'ensenyament bàsic en l'article 4.4 de la LOE, amb la finalitat de dotar cada alumne de les eines imprescindibles perquè desenvolupi un projecte de vida personal, social i professional satisfactori. Aquest projecte es constitueix com l'element articulador dels diversos aprenentatges que els permetran afrontar amb èxit els desafiaments i reptes als quals s'hauran d'enfrontar per dur-lo a terme.

El referent de partida per definir les competències recollides en el perfil de sortida ha estat la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent. L'ancoratge del perfil de sortida a la Recomanació del Consell reforça el compromís del sistema educatiu espanyol amb l'objectiu d'adoptar unes referències comunes que enforteixin la cohesió entre els sistemes educatius de la Unió Europea i facilitin que els seus ciutadans, si així ho consideren, puguin estudiar i treballar al llarg de la seva vida tant en el seu propi país com en altres països del seu entorn.

En el perfil, les competències clau de la Recomanació europea s'han vinculat amb els principals reptes i desafiaments globals del segle XXI als quals els alumnes





s'hauran de confrontar i davant els quals necessitaran desplegar aquestes mateixes competències clau. De la mateixa manera, s'han incorporat també els reptes recollits en el document «Key Drivers of Curricula Change in the 21<sup>st</sup> Century» de l'Oficina Internacional d'Educació de la UNESCO, així com els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el setembre de 2015.

La vinculació entre competències clau i reptes del segle XXI és la que donarà sentit als aprenentatges, en acostar l'escola a situacions, qüestions i problemes reals de la vida quotidiana, la qual cosa, al seu torn, proporcionarà el punt de suport necessari per afavorir situacions d'aprenentatge significatives i rellevants, tant per als alumnes com per al personal docent. Es vol garantir que tot alumne que superi amb èxit l'ensenyament bàsic i, per tant, assoleixi el perfil de sortida sàpiga activar els aprenentatges adquirits per respondre als principals desafiaments als quals haurà de fer front al llarg de la seva vida:

1. Desenvolupar una actitud responsable a partir de la presa de consciència de la degradació del medi ambient i del maltractament animal basada en el coneixement de les causes que els provoquen, agreugen o milloren, des d'una visió sistèmica, tant local com global.
2. Identificar els diferents aspectes relacionats amb el consum responsable, valorar les seves repercussions sobre el bé individual i el comú, jutjar críticament les necessitats i els excessos i exercir un control social enfront de la vulneració dels seus drets.
3. Desenvolupar estils de vida saludable a partir de la comprensió del funcionament de l'organisme i la reflexió crítica sobre els factors interns i externs que hi incideixen, i assumir la responsabilitat personal i social en la cura pròpia i en la cura dels altres, així com en la promoció de la salut pública.
4. Desenvolupar un esperit crític, empàtic i proactiu per detectar situacions d'inequitat i exclusió a partir de la comprensió de les causes complexes que les originen.
5. Entendre els conflictes com a elements connaturals a la vida en societat que s'han de resoldre de manera pacífica.
6. Analitzar de manera crítica i aprofitar les oportunitats de tota mena que ofereix la societat actual, en particular les de la cultura en l'era digital, avaluar-ne els beneficis i els riscos i fer un ús ètic i responsable que contribueixi a la millora de la qualitat de vida personal i col·lectiva.
7. Acceptar la incertesa com una oportunitat per articular respostes més creatives i aprendre a manejar l'ansietat que pot implicar.
8. Cooperar i conviure en societats obertes i canviants des de la valoració de la diversitat personal i cultural com a font de riquesa i de l'interès per altres llengües i cultures.



9. Sentir-se part d'un projecte col·lectiu, tant en l'àmbit local com en el global, i desenvolupar empatia i generositat.
10. Desenvolupar les habilitats que li permetin continuar aprenent al llarg de la vida, des de la confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament i la valoració crítica dels seus riscos i beneficis.

La resposta a aquests i altres desafiaments, entre els quals existeix una absoluta interdependència, exigeix els coneixements, les destreses i les actituds que formen part de les competències clau i que són tractats en les diferents àrees, àmbits i matèries que componen el currículum. Aquests continguts disciplinaris són imprescindibles, perquè sense aquests els alumnes no entendrien el que ocorre al seu voltant i, per tant, no podrien valorar críticament la situació ni, molt menys, respondre-hi adequadament. El que és essencial de la integració dels reptes en el perfil de sortida rau en el fet que afegeixen una exigència d'actuació, la qual connecta amb l'enfocament competencial del currículum: la meta no és la mera adquisició de continguts, sinó aprendre a utilitzar-los per solucionar necessitats presents en la realitat.

Aquests desafiaments impliquen adoptar una posició ètica exigent, ja que suposen articular la cerca legítima del benestar personal respectant el bé comú. Requereixen, a més, transcendir la mirada local per analitzar i comprometre's també amb els problemes globals. Tot això exigeix, d'una banda, una ment complexa, capaç de pensar en termes sistèmics, oberts i amb un alt nivell d'incertesa, i, de l'altra, la capacitat d'empatitzar amb aspectes rellevants, encara que no ens afectin de manera directa, la qual cosa implica assumir els valors de justícia social, equitat i democràcia, així com desenvolupar un esperit crític i proactiu cap a les situacions d'injustícia, inequitat i exclusió.

### **Competències clau que s'han d'adquirir**

Les competències clau que es recullen en el perfil de sortida són l'adaptació al sistema educatiu espanyol de les competències clau establertes en la Recomanació del Consell de la Unió Europea que s'esmenta a l'apartat anterior. Aquesta adaptació respon a la necessitat de vincular aquestes competències amb els reptes i desafiaments del segle XXI, amb els principis i les finalitats del sistema educatiu establerts en la LOE i amb el context escolar, ja que la Recomanació es refereix a l'aprenentatge permanent que ha de produir-se al llarg de tota la vida, mentre que el perfil remet a un moment precís i limitat del desenvolupament personal, social i formatiu dels alumnes: l'etapa de l'ensenyament bàsic.

Amb caràcter general, s'ha d'entendre que l'assoliment de les competències i els objectius prevists en la LOMLOE per a les diferents etapes educatives està vinculat a l'adquisició i al desenvolupament de les competències clau recollides en aquest perfil de sortida, i que són les següents:



11. Competència en comunicació lingüística.
12. Competència plurilingüe.
13. Competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria.
14. Competència digital.
15. Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
16. Competència ciutadana.
17. Competència emprenedora.
18. Competència en consciència i expressió culturals.

La transversalitat és una condició inherent al perfil de sortida, en el sentit que tots els aprenentatges contribueixen a la seva consecució. De la mateixa manera, l'adquisició de cadascuna de les competències clau contribueix a l'adquisició de totes les altres. No existeix jerarquia entre elles, ni pot establir-se una correspondència exclusiva amb una única àrea, àmbit o matèria, sinó que totes es concreten en els aprenentatges de les diferents àrees, àmbits o matèries i, al seu torn, s'adquireixen i desenvolupen a partir dels aprenentatges que es produeixen en el seu conjunt.

### **Descriptors operatius de les competències clau en l'ensenyament bàsic**

Quant a la dimensió aplicada de les competències clau, s'ha definit per a cada una un conjunt de descriptors operatius, partint dels diferents marcs europeus de referència existents.

Els descriptors operatius de les competències clau constitueixen, juntament amb els objectius de l'etapa, el marc referencial a partir del qual es concreten les competències específiques de cada àrea, àmbit o matèria. Aquesta vinculació entre descriptors operatius i competències específiques propicia que, de l'avaluació d'aquestes últimes, es pugui col·legir el grau d'adquisició de les competències clau definides en el perfil de sortida i, per tant, la consecució de les competències i objectius prevists per a l'etapa.

Atès que les competències s'adquireixen necessàriament de manera seqüencial i progressiva, s'inclouen també en el perfil els descriptors operatius que orienten sobre el nivell d'acompliment esperat en completar l'educació primària, de manera que s'afavoreixi i s'expliciti la continuïtat, la coherència i la cohesió entre les dues etapes que componen l'ensenyament obligatori.

#### **COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA (CCL)**

La competència en comunicació lingüística suposa interactuar de manera oral, escrita, signada o multimodal, de manera coherent i adequada, en diferents àmbits i contextos i amb diferents propòsits comunicatius. Implica mobilitzar, de



manera conscient, el conjunt de coneixements, destreses i actituds que permeten comprendre, interpretar i valorar críticament missatges orals, escrits, signats o multimodals, per tal d'evitar els riscos de manipulació i desinformació, així com comunicar-se eficaçment amb altres persones de manera cooperativa, creativa, ètica i respectuosa.

La competència en comunicació lingüística constitueix la base per al pensament propi i per a la construcció del coneixement en tots els àmbits del saber. Per això, el seu desenvolupament està vinculat a la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua en els gèneres discursius específics de cada àrea de coneixement, així com als usos de l'oralitat, l'escriptura o la signatura per pensar i per aprendre. Finalment, fa possible apreciar la dimensió estètica del llenguatge i gaudir de la cultura literària.

Descriptors operatius:

| <i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CCL1. Expressa fets, conceptes, pensaments, opinions o sentiments de manera oral, escrita, signada o multimodal, amb claredat i adequació a diferents contextos quotidians del seu entorn personal, social i educatiu, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per intercanviar informació i crear coneixement com per construir vincles personals. | CCL1. S'expressa de manera oral, escrita, signada o multimodal amb coherència, correcció i adequació als diferents contextos socials, i participa en interaccions comunicatives amb actitud cooperativa i respectuosa tant per intercanviar informació, crear coneixement i transmetre opinions, com per construir vincles personals.                                                                                         |
| CCL2. Comprèn, interpreta i valora texts orals, escrits, signats o multimodals senzills dels àmbits personal, social i educatiu, amb acompanyament puntual, per participar activament en contextos quotidians i per construir coneixement.                                                                                                                                                        | CCL2. Comprèn, interpreta i valora amb actitud crítica texts orals, escrits, signats o multimodals dels àmbits personal, social, educatiu i professional per participar en diferents contextos de manera activa i informada i per construir coneixement.                                                                                                                                                                      |
| CCL3. Localitza, selecciona i contrasta, amb el degut acompanyament, informació senzilla procedent de dues o més fonts, m'avalua la fiabilitat i utilitat en funció dels objectius de lectura, i la integra i transforma en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal i a la vegada respectuós amb la propietat intel·lectual.                           | CCL3. Localitza, selecciona i contrasta de manera progressivament autònoma informació procedent de diferents fonts, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i la integra i transforma en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista creatiu, crític i personal i a la vegada respectuós amb la propietat intel·lectual. |
| CCL4. Llegeix obres diverses adequades al                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | CCL4. Llegeix amb autonomia obres                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| seu progrés maduratiu i selecciona les que millor s'ajusten als seus gusts i interessos; reconeix el patrimoni literari com a font de gaudi i aprenentatge individual i col·lectiu, i mobilitza la seva experiència personal i lectora per construir i compartir la seva interpretació de les obres i per crear texts d'intenció literària a partir de models senzills. | diverses adequades a la seva edat i selecciona les que millor s'ajusten als seus gusts i interessos; aprecia el patrimoni literari com a base privilegiada de l'experiència individual i col·lectiva, i mobilitza la seva pròpia experiència biogràfica i els seus coneixements literaris i culturals per construir i compartir la seva interpretació de les obres i per crear texts d'intenció literària de progressiva complexitat. |
| CCL5. Posa les seves pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la gestió dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, i detecta els usos discriminatoris i els abusos de poder, per tal d'afavorir la utilització no sols eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.                            | CCL5. Posa les seves pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, i evita els usos discriminatoris de la llengua i els abusos de poder, per tal d'afavorir la utilització no només eficaç sinó també ètica dels diferents sistemes de comunicació.                                                                          |

#### COMPETÈNCIA PLURILINGÜE (CP)

La competència plurilingüe implica utilitzar diferents llengües, orals o signades, de manera apropiada i eficaç per a l'aprenentatge i la comunicació. Aquesta competència suposa reconèixer i respectar els perfils lingüístics individuals i aprofitar les experiències pròpies per desenvolupar estratègies que permetin intercedir i fer transferències entre llengües, incloses les clàssiques, i, si escau, mantenir i adquirir destreses en la llengua o llengües familiars i en les llengües oficials. Integra, així mateix, dimensions històriques i interculturals orientades a conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural de la societat amb l'objectiu de fomentar la convivència democràtica.

#### Descriptors operatius:

|                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                                                                       | <i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                                                                                         |
| CP1. Usa, almenys, una llengua, a més de la llengua o llengües familiars, per respondre a necessitats comunicatives senzilles i predictibles, de manera adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a situacions i contextos quotidians dels àmbits personal, social i educatiu. | CP1. Usa eficaçment una o més llengües, a més de la llengua o llengües familiars, per respondre a les seves necessitats comunicatives, de manera apropiada i adequada tant al seu desenvolupament i interessos com a diferents situacions i contextos dels àmbits personal, social, educatiu i professional. |
| CP2. A partir de les seves experiències,                                                                                                                                                                                                                                                   | CP2. A partir de les seves experiències,                                                                                                                                                                                                                                                                     |



|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| reconeix la diversitat de perfils lingüístics i experimenta estratègies que, de manera guiada, li permeten realitzar transferències senzilles entre diferents llengües per comunicar-se en contextos quotidians i ampliar el seu repertori lingüístic individual. | realitza transferències entre diferents llengües com a estratègia per comunicar-se i ampliar el seu repertori lingüístic individual.                                                                |
| CP3. Coneix i respecta la diversitat lingüística i cultural present en el seu entorn, i en reconeix i comprèn el valor com a factor de diàleg, per millorar la convivència.                                                                                       | CP3. Coneix, valora i respecta la diversitat lingüística i cultural present en la societat, i la integra en el seu desenvolupament personal com a factor de diàleg, per fomentar la cohesió social. |

#### COMPETÈNCIA MATEMÀTICA I COMPETÈNCIA EN CIÈNCIA, TECNOLOGIA I ENGINYERIA (STEM)

La competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (competència STEM, per les seves sigles en anglès) inclou la comprensió del món utilitzant els mètodes científics, el pensament i representació matemàtics, la tecnologia i els mètodes de l'enginyeria per transformar l'entorn de forma compromesa, responsable i sostenible.

La competència matemàtica permet desenvolupar i aplicar la perspectiva i el raonament matemàtics amb la finalitat de resoldre diversos problemes en diferents contextos.

La competència en ciència comporta la comprensió i explicació de l'entorn natural i social per mitjà d'un conjunt de coneixements i metodologies, incloses l'observació i l'experimentació, amb la finalitat de plantejar preguntes i extreure conclusions basades en proves per poder interpretar i transformar el món natural i el context social.

La competència en tecnologia i enginyeria comprèn l'aplicació dels coneixements i metodologies propis de les ciències per transformar la nostra societat d'acord amb les necessitats o desitjos de les persones en un marc de seguretat, responsabilitat i sostenibilitat.

Descriptors operatius:

| <i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>                                                                                                                                            | <i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| STEM1. Utilitza, de manera guiada, alguns mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, selecciona i emprà algunes estratègies per resoldre problemes i | STEM1. Utilitza mètodes inductius i deductius propis del raonament matemàtic en situacions conegudes, selecciona i emprà diferents estratègies per a la resolució de problemes, n'analitza |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| reflexiona sobre les solucions obtingudes.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | críticament les solucions i reformula el procediment, si és necessari.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| STEM2. Utilitza el pensament científic per entendre i explicar alguns dels fenòmens que ocorren al seu voltant, confia en el coneixement com a motor de desenvolupament, utilitza eines i instruments adequats, es planteja preguntes i dur a terme experiments senzills de forma guiada.                                                                                                   | STEM2. Utilitza el pensament científic per entendre i explicar els fenòmens que ocorren al seu voltant, confia en el coneixement com a motor de desenvolupament, es planteja preguntes i comprova hipòtesis mitjançant l'experimentació i la indagació, utilitza eines i instruments adequats, aprecia la importància de la precisió i la veracitat i mostra una actitud crítica sobre l'abast i les limitacions de la ciència.                  |
| STEM3. Duu a terme projectes de forma guiada; en dissenya, fabrica i avalua diferents prototips o models, i s'adapta davant la incertesa, per tal de generar, en equip, un producte creatiu amb un objectiu concret, procurant la participació de tot el grup i resolent pacíficament els conflictes que puguin sorgir.                                                                     | STEM3. Planteja i desenvolupa projectes; en dissenya, fabrica i avalua diferents prototips o models per generar i utilitzar productes que donin solució a una necessitat o problema de manera creativa i en equip; procura que tot el grup participi; resol pacíficament els conflictes que puguin sorgir; s'adapta davant la incertesa, i valora la importància de la sostenibilitat.                                                           |
| STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants d'alguns mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i veraç, utilitzant la terminologia científica apropiada, en diferents formats (dibuixos, diagrames, gràfics, símbols, etc.) i aprofitant de manera crítica, ètica i responsable la cultura digital per compartir i construir nous coneixements. | STEM4. Interpreta i transmet els elements més rellevants de processos, raonaments, demostracions, mètodes i resultats científics, matemàtics i tecnològics de manera clara i precisa, en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, etc.) i aprofitant de manera crítica la cultura digital, incloent el llenguatge matemàtic formal, amb ètica i responsabilitat, per compartir i construir nous coneixements. |
| STEM5. Participa en accions fonamentades científicament per promoure la salut i preservar el medi ambient i els éssers vius, aplicant principis d'ètica i seguretat i practicant el consum responsable.                                                                                                                                                                                     | STEM5. Emprèn accions fonamentades científicament per promoure la salut física, mental i social, i preservar el medi ambient i els éssers vius; aplica principis d'ètica i seguretat en la realització de projectes per transformar el seu entorn pròxim de manera sostenible; en valora l'impacte global, i practica el consum responsable.                                                                                                     |





## COMPETÈNCIA DIGITAL (CD)

La competència digital implica l'ús segur, saludable, sostenible, crític i responsable de les tecnologies digitals per a l'aprenentatge, per al treball i per a la participació en la societat, així com la interacció amb aquestes tecnologies.

Inclou l'alfabetització en informació i dades, la comunicació i la col·laboració, l'educació mediàtica, la creació de continguts digitals (inclosa la programació), la seguretat (inclòs el benestar digital i les competències relacionades amb la ciberseguretat), assumptes relacionats amb la ciutadania digital, la privacitat, la propietat intel·lectual, la resolució de problemes i el pensament computacional i crític.

Descriptors operatius:

| <i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CD1. Fa cerques guiades a internet i utilitza estratègies senzilles per al tractament digital de la informació (paraules clau, selecció d'informació rellevant, organització de dades, etc.) amb una actitud crítica sobre els continguts obtinguts.                                                                                     | CD1. Fa cerques a internet atenent a criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat, selecciona els resultats de manera crítica i els archiva per recuperar-los, referenciar-los i reutilitzar-los amb respecte a la propietat intel·lectual.                                                                                                            |
| CD2. Crea, integra i reelabora continguts digitals en diferents formats (text, taula, imatge, àudio, vídeo, programa informàtic, etc.) mitjançant l'ús de diferents eines digitals per expressar idees, sentiments i coneixements, respectant la propietat intel·lectual i els drets d'autor dels continguts que reutilitza.             | CD2. Gestiona i utilitza el seu propi entorn personal digital d'aprenentatge permanent per construir nou coneixement i crear continguts digitals, mitjançant estratègies de tractament de la informació i l'ús de diferents eines digitals, seleccionant i configurant la més adequada en funció de la tasca i de les seves necessitats d'aprenentatge permanent. |
| CD3. Participa en activitats i projectes escolars mitjançant l'ús d'eines o plataformes virtuals que li permeten construir nou coneixement, comunicar-se, treballar cooperativament, compartir dades i continguts en entorns digitals restringits i supervisats de manera segura, amb una actitud oberta i responsable davant el seu ús. | CD3. Es comunica, participa, col·labora i interactua compartint coneixements, dades i informació mitjançant eines i plataformes virtuals, gestiona de manera responsable les seves accions, presència i visibilitat en la xarxa i exerceix una ciutadania digital activa, cívica i reflexiva.                                                                     |
| CD4. Coneix els riscos i adopta, amb l'orientació del docent, mesures                                                                                                                                                                                                                                                                    | CD4. Identifica riscos i adopta mesures preventives en usar les tecnologies digitals                                                                                                                                                                                                                                                                              |





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| preventives en usar les tecnologies digitals per protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i s'inicia en l'adopció d'hàbits d'ús crític, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.                                                                | per protegir els dispositius, les dades personals, la salut i el medi ambient, i per prendre consciència de la importància i necessitat de fer un ús crític, legal, segur, saludable i sostenible d'aquestes tecnologies.                                                                       |
| CD5. S'inicia en el desenvolupament de solucions digitals senzilles i sostenibles (reutilització de materials tecnològics, programació informàtica per blocs, robòtica educativa, etc.) per resoldre problemes concrets o reptes proposats de manera creativa, i demana ajuda si és necessari. | CD5. Desenvolupa aplicacions informàtiques senzilles i solucions tecnològiques creatives i sostenibles per resoldre problemes concrets o respondre a reptes proposats, i mostra interès i curiositat per l'evolució de les tecnologies digitals i pel seu desenvolupament sostenible i ús ètic. |

#### COMPETÈNCIA PERSONAL, SOCIAL I D'APRENDRE A APRENDRE (CPSAA)

La competència personal, social i d'aprendre a aprendre implica la capacitat de reflexionar sobre un mateix, per autoconèixer-se, acceptar-se i promoure un creixement personal constant. També implica la capacitat de gestionar el temps i la informació eficaçment, col·laborar amb els altres de manera constructiva, mantenir la resiliència i gestionar l'aprenentatge al llarg de la vida. Inclou, a més, la capacitat de fer front a la incertesa i la complexitat, adaptar-se als canvis, aprendre a gestionar els processos metacognitius, identificar conductes contràries a la convivència i desenvolupar estratègies per tractar-les, contribuir al benestar físic, mental i emocional propi i dels altres, desenvolupant habilitats per cuidar-se a un mateix i als que l'envolten a través de la corresponsabilitat, ser capaç de dur una vida orientada al futur, així com expressar empatia i tractar els conflictes en un context integrador i de suport.

#### Descriptors operatius:

| <i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                   | <i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CPSAA1. És conscient de les pròpies emocions, idees i comportaments personals, empra estratègies per gestionar-les en situacions de tensió o conflicte, s'adapta als canvis i els harmonitza per aconseguir els seus propis objectius. | CPSAA1. Regula i expressa les seves emocions enfortint l'optimisme, la resiliència, l'autoeficàcia i la cerca de propòsit i motivació cap a l'aprenentatge, per gestionar els reptes i canvis i harmonitzar-los amb els seus propis objectius. |
| CPSAA2. Coneix els riscos més rellevants i els principals actius per a la salut, adopta estils                                                                                                                                         | CPSAA2. Compren els riscos per a la salut relacionats amb factors socials, consolida                                                                                                                                                           |



|                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| de vida saludables per al seu benestar físic i mental, i detecta i cerca suport davant situacions violentes i discriminatòries.                                                                                                                          | estils de vida saludables tant des del punt de físic com mental, reconeix conductes contràries a la convivència i aplica estratègies per tractar-les.                                                                                                            |
| CPSAA3. Reconeix i respecta les emocions i experiències dels altres, participa activament en el treball en grup, assumeix les responsabilitats individuals assignades i empra estratègies cooperatives dirigides a la consecució d'objectius compartits. | CPSAA3. Comprèn proactivament les perspectives i les experiències dels altres i les incorpora al seu aprenentatge, per participar en el treball en grup, distribueix i accepta tasques i responsabilitats de manera equitativa i empra estratègies cooperatives. |
| CPSAA4. Reconeix el valor de l'esforç i la dedicació personal per a la millora del seu aprenentatge i adopta postures crítiques quan es produeixen processos de reflexió guiats.                                                                         | CPSAA4. Realitza autoavaluacions sobre el seu procés d'aprenentatge, buscant fonts fiables per validar, sustentar i contrastar la informació i per obtenir conclusions rellevants.                                                                               |
| CPSAA5. Planeja objectius a curt termini, utilitza estratègies d'aprenentatge autoregulat, participa en processos d'autoavaluació i coavaluació, reconeix les seves limitacions i sap buscar ajuda en el procés de construcció del coneixement.          | CPSAA5. Planeja objectius a mitjà termini i desenvolupa processos metacognitius de retroalimentació per aprendre dels seus errors en el procés de construcció del coneixement.                                                                                   |

#### COMPETÈNCIA CIUTADANA (CC)

La competència ciutadana contribueix al fet que els alumnes puguin exercir una ciutadania responsable i participar plenament en la vida social i cívica, basant-se en la comprensió dels conceptes i les estructures socials, econòmiques, jurídiques i polítiques, així com en el coneixement dels esdeveniments mundials i el compromís actiu amb la sostenibilitat i l'assoliment d'una ciutadania mundial. Inclou l'alfabetització cívica, l'adopció conscient dels valors propis d'una cultura democràtica fundada en el respecte als drets humans, la reflexió crítica sobre els grans problemes ètics del nostre temps, i el desenvolupament d'un estil de vida sostenible d'acord amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible plantejats en l'Agenda 2030.

Descriptors operatius:

|                                                                                                                                      |                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>                                                                                 | <i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>                                                                             |
| CC1. Entén els fets històrics i socials més rellevants relatius a la seva pròpia identitat i cultura, reflexiona sobre les normes de | CC1. Analitza i comprèn idees relatives a la dimensió social i ciutadana de la seva pròpia identitat, així com als fets socials, |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| convivència i les aplica de manera constructiva, dialogant i inclusiva en qualsevol context.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | històrics i normatius que la determinen, demostrant respecte per les normes, empatia, equitat i esperit constructiu en la interacció amb els altres en qualsevol context.                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CC2. Participa en activitats comunitàries, la presa de decisions i la resolució dels conflictes de forma dialogada i respectuosa amb els procediments democràtics en el marc de la Unió Europea i la Constitució espanyola, els drets humans i de la infància, el valor de la diversitat i l'assoliment de la igualtat de gènere, la cohesió social i els Objectius de Desenvolupament Sostenible. | CC2. Analitza i assumeix amb fonament els principis i valors que emanen del procés d'integració europeu, la Constitució espanyola i els drets humans i de la infància, participant en activitats comunitàries, com la presa de decisions o la resolució de conflictes, amb actitud democràtica, respecte per la diversitat i compromís amb la igualtat de gènere, la cohesió social, el desenvolupament sostenible i l'assoliment de la ciutadania mundial. |
| CC3. Reflexiona i dialoga sobre valors i problemes ètics d'actualitat i comprèn la necessitat de respectar diferents cultures i creences, cuidar l'entorn, rebutjar prejudicis i estereotips, i oposar-se a qualsevol forma de discriminació o violència.                                                                                                                                          | CC3. Comprèn i analitza problemes ètics fonamentals i d'actualitat, considera críticament els valors propis i aliens, i desenvolupa els seus propis judicis per afrontar la controvèrsia moral amb actitud dialogant, argumentativa, respectuosa i oposada a qualsevol mena de discriminació o violència.                                                                                                                                                   |
| CC4. Comprèn les relacions sistèmiques entre les accions humanes i l'entorn i s'inicia en l'adopció d'hàbits de vida sostenibles, per contribuir a la conservació de la biodiversitat des d'una perspectiva tant local com global.                                                                                                                                                                 | CC4. Comprèn les relacions sistèmiques d'interdependència, ecodpendència i interconnexió entre actuacions locals i globals, i adopta, de manera conscient i motivada, un estil de vida sostenible, ecològic i socialment responsable.                                                                                                                                                                                                                       |

#### COMPETÈNCIA EMPRENEDORA (CE)

La competència emprenedora implica desenvolupar un enfocament vital adreçat a actuar sobre oportunitats i idees, utilitzant els coneixements específics necessaris per generar resultats de valor per a altres persones. A més, implica aportar estratègies que permetin adaptar la mirada per detectar necessitats i oportunitats; entrenar el pensament per analitzar i avaluar l'entorn; crear i replantejar idees utilitzant la imaginació, la creativitat, el pensament estratègic i la reflexió ètica, crítica i constructiva dins els processos creatius i d'innovació, i despertar la disposició a aprendre, a arriscar i a afrontar la incertesa. També implica prendre decisions basades en la informació i el coneixement i col·laborar de manera àgil amb altres persones, amb motivació i empatia, habilitats de



comunicació i de negociació, per portar les idees plantejades a l'acció mitjançant la planificació i gestió de projectes sostenibles de valor social, cultural, econòmic i financer.

Descriptors operatius:

| <i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                                                                                           | <i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CE1. Reconeix necessitats i reptes a afrontar i elabora idees originals, utilitzant destreses creatives i prenent consciència de les conseqüències i efectes que les idees puguin generar en l'entorn, per proposar solucions valuoses que responguin a les necessitats detectades.                            | CE1. Analitza necessitats, oportunitats i afronta reptes amb sentit crític, fa balanç de la seva sostenibilitat i valora l'impacte que puguin suposar en l'entorn, per presentar idees i solucions innovadores, ètiques i sostenibles, dirigides a crear valor en l'àmbit personal, social, educatiu i professional.                                                                                                                         |
| CE2. Identifica fortaleeses i febleses pròpies utilitzant estratègies d'autoconeixement, s'inicia en el coneixement d'elements econòmics i financers bàsics i els aplica a situacions i problemes de la vida quotidiana, per detectar els recursos que puguin portar les idees originals i valuoses a l'acció. | CE2. Avalua les fortaleeses i febleses pròpies fent ús d'estratègies d'autoconeixement i autoeficàcia i comprèn els elements fonamentals de l'economia i les finances, aplicant coneixements econòmics i financers a activitats i situacions concretes, utilitzant destreses que afavoreixin el treball col·laboratiu i en equip, per reunir i optimitzar els recursos necessaris que portin a l'acció una experiència emprenedora de valor. |
| CE3. Crea idees i solucions originals, planifica tasques, coopera amb els altres i en equip, i valora el procés realitzat i el resultat obtingut, per dur a terme una iniciativa emprenedora, considerant l'experiència com una oportunitat per aprendre.                                                      | CE3. Desenvolupa el procés de creació d'idees i solucions valuoses i pren decisions, de manera raonada, utilitzant estratègies àgils de planificació i gestió, i reflexiona sobre el procés realitzat i el resultat obtingut, per dur a terme el procés de creació de prototips innovadors i de valor, considerant l'experiència com una oportunitat per aprendre.                                                                           |

#### COMPETÈNCIA EN CONSCIÈNCIA I EXPRESSIÓ CULTURALS (CCEC)

La competència en consciència i expressió culturals comporta comprendre i respectar la forma en què les idees, les opinions, els sentiments i les emocions s'expressen i es comuniquen de manera creativa en diferents cultures i per mitjà d'una sèrie de manifestacions artístiques i culturals. Implica també un compromís amb la comprensió, el desenvolupament i l'expressió de les idees pròpies i del



sentit del lloc que s'ocupa o del paper que es desenvolupa en la societat. Igualment, requereix la comprensió de la pròpia identitat en l'evolució i del patrimoni cultural en un món caracteritzat per la diversitat, així com la presa de consciència sobre el fet que l'art i altres manifestacions culturals poden suposar una manera de mirar el món i de donar-li forma.

Descriptors operatius:

| <i>En completar l'educació primària, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                                                        | <i>En completar l'ensenyament bàsic, l'alumne...</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CCEC1. Reconeix i aprecia els aspectes fonamentals del patrimoni cultural i artístic i comprèn les diferències entre distintes cultures i la necessitat de respectar-les.                                                                                                   | CCEC1. Coneix, aprecia críticament i respecta el patrimoni cultural i artístic, s'implica en la seva conservació i valora l'enriquiment inherent a la diversitat cultural i artística.                                                                                                                                                                        |
| CCEC2. Reconeix i s'interessa per les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni i n'identifica els mitjans i suports, així com els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.                 | CCEC2. Gaudeix, reconeix i analitza amb autonomia les especificitats i intencionalitats de les manifestacions artístiques i culturals més destacades del patrimoni, i en distingeix els mitjans i suports així com els llenguatges i elements tècnics que les caracteritzen.                                                                                  |
| CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions de forma creativa i amb una actitud oberta i inclusiva, utilitzant distints llenguatges artístics i culturals, integrant el seu propi cos, interactuant amb l'entorn i desenvolupant les seves capacitats afectives. | CCEC3. Expressa idees, opinions, sentiments i emocions per mitjà de produccions culturals i artístiques, integrant el seu propi cos i desenvolupant l'autoestima, la creativitat i el sentit del lloc que ocupa en la societat, amb una actitud empàtica, oberta i col·laborativa.                                                                            |
| CCEC4. Experimenta de forma creativa en diferents mitjans i suports i amb diverses tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals, per elaborar propostes artístiques i culturals.                                                                        | CCEC4. Coneix, selecciona i utilitza amb creativitat diversos mitjans, suports, així com tècniques plàstiques, visuals, audiovisuals, sonores o corporals per a la creació de productes artístics i culturals, tant de forma individual com col·laborativa, i identifica oportunitats de desenvolupament personal, social i laboral, així com d'emprenedoria. |



## **ANNEX 2**

### **Matèries de l'educació secundària**

#### **Biologia i Geologia**

La matèria de Biologia i Geologia de l'etapa d'ensenyament secundari obligatori constitueix una continuació de l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural de l'educació primària. Aquesta matèria cerca el desenvolupament de la curiositat i l'actitud crítica, com també el reforç de les bases de l'alfabetització científica que permet als alumnes conèixer el seu propi cos i el seu entorn per adoptar hàbits que l'ajudin a mantenir i millorar la seva salut i conrear actituds com el consum responsable, la cura mediambiental, el respecte envers altres éssers vius, o la valoració del compromís ciutadà amb el bé comú. L'adquisició i desenvolupament d'aquests coneixements i destreses permetran als alumnes valorar el paper fonamental de la ciència en la societat. Un altre dels aspectes essencials d'aquesta matèria és l'estudi i anàlisi científica i afectiva de la sexualitat, a través dels quals l'alumne podrà comprendre la importància de les pràctiques sexuals responsables i desenvolupar rebuig cap a actituds de discriminació basades en el gènere o la identitat sexual. Així mateix, la biologia i geologia persegueix impulsar, especialment entre les alumnes, les vocacions científiques. A través d'aquesta matèria es consoliden també els hàbits d'estudi, es fomenta el respecte, la solidaritat i el treball en equip i es promou el perfeccionament lingüístic, tenint en compte que la cooperació i la comunicació són part essencial de les metodologies de treball científic. A més, s'ha d'animar als alumnes a utilitzar diferents formats i vies per comunicar-se i cooperar destacant entre aquests els espais virtuals de treball. El treball en grup ha de ser una eina per a la integració social de persones diverses, que també es fomentarà des de biologia i geologia.

La naturalesa científica d'aquesta matèria contribueix a despertar en els alumnes l'esperit creatiu i emprenedor, que és l'essència mateixa de totes les ciències. La recerca mitjançant l'observació de camp, l'experimentació i la cerca en diferents fonts per resoldre qüestions o contrastar hipòtesis de forma tant individual com cooperativa són elements constituents d'aquest currículum. Les principals fonts fiables d'informació són accessibles a través d'internet, on conviuen amb informacions esbiaixades, incompletes o falses, per la qual cosa a Biologia i Geologia s'ha de fomentar l'ús responsable i crític de les tecnologies de la informació i la comunicació dins del context de la matèria.

La biologia i geologia contribueix a l'assoliment dels objectius d'aquesta etapa i al desenvolupament de les competències clau. En la matèria es treballen un total de sis competències específiques, que constitueixen la concreció dels descriptors de les competències clau definits en el perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic. Les competències específiques comprenen aspectes relacionats amb la interpretació i transmissió d'informació científica; la localització i



avaluació d'informació científica; l'aplicació de les metodologies científiques en projectes de recerca; l'aplicació d'estratègies per a la resolució de problemes; l'anàlisi i adopció d'estils de vida saludables i sostenibles; i la interpretació geològica del relleu.

Els criteris d'avaluació permeten mesurar el grau de desenvolupament d'aquestes competències específiques, per la qual cosa es presenten associats a elles.

Els sabers bàsics constitueixen els coneixements, destreses i actituds que han de possibilitar el desenvolupament de les competències específiques de la matèria al llarg de l'etapa. En biologia i geologia aquests s'estructuren en tres blocs comuns per a tota l'etapa: «Projecte científic», «Geologia» i «La cèl·lula». En el tram de la matèria impartida entre 1r i 3r s'afegeixen els blocs de «Éssers vius», «Ecologia i sostenibilitat», «Cos Humà» i «Hàbits saludables». En el 4t curs, s'incorporen els blocs de «Genètica i evolució» i «La Terra en l'univers».

El bloc «Projecte científic» introdueix a l'alumne al pensament i mètodes científics. Inclou sabers referits al plantejament de preguntes i hipòtesis, l'observació, el disseny i la realització d'experiments per a la seva comprovació i l'anàlisi i la comunicació de resultats. El bloc de «Geologia» està format pels coneixements, destreses i actituds relacionats amb la identificació de roques i minerals de l'entorn i l'estudi de l'estructura interna de la Terra, com també pels sabers vinculats amb la tectònica de plaques i la relació dels processos geològics interns i externs amb els riscos naturals i els principis d'estudi de la història terrestre (actualisme, horitzontalitat, superposició d'esdeveniments, etc.). L'estudi de la cèl·lula, les seves parts i la funció biològica de la mitosi i la meiosi formen part del bloc «La cèl·lula». A més, aquest bloc inclou les tècniques de maneig del microscopi i el reconeixement de cèl·lules en preparacions reals.

El primer dels blocs que conformen els sabers bàsics per a la matèria entre 1r i 3r és el titulat «Éssers vius». Aquest comprèn els sabers necessaris per a l'estudi de les característiques i grups taxonòmics més importants dels éssers vius i per a la identificació dels exemplars de l'entorn. El segon dels blocs, «Ecologia i sostenibilitat» tracta el concepte d'ecosistema, la relació entre els seus elements integrants, la importància de la seva conservació mitjançant la implantació d'un model de desenvolupament sostenible, i l'anàlisi de problemes mediambientals com l'escalfament global.

«Hàbits saludables» està compost dels sabers bàsics relacionats amb els comportaments beneficiosos per a la salut respecte a la nutrició i la sexualitat, com també els efectes perjudicials de les drogues. Finalment, en el bloc anomenat «Salut i malaltia» s'inclouen els mecanismes de defensa de l'organisme contra els patògens; el funcionament de les vacunes i antibiòtics per justificar la seva rellevància en la prevenció i tractament de malalties, i els sabers relacionats amb els





transplantaments i la importància de la donació d'òrgans.

A la matèria del 4t curs s'incorporen dos blocs. Per una part, el bloc «Genètica i evolució», on es tracten les lleis i els mecanismes d'herència genètica, l'expressió gènica, l'estructura de l'ADN, les teories evolutives més rellevants i la resolució de problemes on s'apliquin aquests coneixements. I per l'altra, el bloc «La Terra a l'univers» que inclou els sabers relacionats amb l'estudi de les teories més rellevants sobre l'origen de l'univers, les hipòtesis sobre l'origen de la vida a la Terra i les principals investigacions en el camp de l'astrobiologia.

L'estudi de la cèl·lula, les seves parts i la funció biològica de la mitosi i la meiosi es treballen en el bloc «La cèl·lula». A més, aquest bloc inclou les tècniques de maneig del microscopi i el reconeixement de cèl·lules en preparacions reals.

En el bloc «Geologia» s'introduirà als alumnes a la identificació de roques i minerals de l'entorn i a la tectònica de plaques per tractar-se de la teoria més àmpliament acceptada per la comunitat científica per explicar pràcticament tots els processos geològics interns. Al final de l'etapa es treballarà la relació dels processos geològics interns i externs amb els riscos naturals i els principis d'estudi de la història terrestre (uniformisme o actualisme, horitzontalitat, superposició d'esdeveniments, etc.) que s'aplicaran en la resolució de casos pràctics.

El bloc «La Terra en l'univers» de 4t d'ESO se centra en l'estudi de les teories més rellevants sobre l'origen de l'univers, les hipòtesis sobre l'origen de la vida en la Terra i les principals recerques en el camp de l'astrobiologia.

Les situacions d'aprenentatge permeten treballar de manera que els sabers bàsics contribueixin a l'adquisició de les competències. Per això, s'han de plantejar, a partir d'un objectiu clar, estar connectades amb la realitat i convidar a l'alumne a la reflexió i a la col·laboració. L'enfocament interdisciplinari afavorirà una assimilació més profunda de la matèria, en estendre les seves arrels cap a altres branques del coneixement. Així, des de biologia i geologia l'alumne podrà adquirir les competències necessàries per al desenvolupament del pensament científic i la seva aplicació, com també una plena integració ciutadana a nivell personal, social i professional.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria

**CE 1 Interpretar i transmetre informació i dades científiques, argumentant sobre ells i utilitzant diferents formats, per analitzar conceptes i processos de les ciències biològiques i geològiques.**

El desenvolupament científic poques vegades és fruit del treball de subjectes aïllats i





que requereix, per tant, de l'intercanvi d'informació i de la cooperació entre individus, organitzacions i fins i tot països. Compartir informació és una manera d'accelerar el progrés humà en estendre i diversificar els pilars sobre els quals se sustenta.

Tot procés de recerca científica ha de començar amb la recopilació i anàlisi crítica de les publicacions en l'àrea d'estudi construint-se els nous coneixements sobre els fonaments dels ja existents.

Així mateix, l'avanç vertiginós de la ciència i la tecnologia és el motor d'importants canvis socials que es donen cada vegada amb més freqüència i amb impactes més palpables. Per això, la participació activa de l'alumne en la societat exigeix cada vegada més la comprensió dels últims descobriments i avanços científics i tecnològics per interpretar i avaluar críticament, a la llum d'aquests, la informació que inunda els mitjans de comunicació. Això li permetrà extreure conclusions pròpies, prendre decisions coherents i establir interaccions comunicatives constructives, mitjançant l'argumentació fonamentada, respectuosa i flexible per canviar les pròpies concepcions a la vista de les dades i postures aportats per altres persones.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL5, STEM4, CD2, CD3, CCEC4.

**CE 2 Identificar, localitzar i seleccionar informació, contrastant la seva veracitat, organitzant-la i avaluant-la críticament per resoldre preguntes relacionades amb les ciències biològiques i geològiques.**

La recerca científica, la participació activa en la societat i el desenvolupament professional i personal d'un individu amb freqüència comporten l'adquisició de noves competències que sol començar amb la cerca, selecció i recopilació d'informació rellevant de diferents fonts per establir les bases cognitives d'aquest aprenentatge.

A més, en la societat actual existeix un continu bombardeig d'informació que no sempre reflecteix la realitat. Les dades amb base científica es troben a vegades entremesclats amb faules, fets infundats i creences pseudocientífiques. És, per tant, imprescindible desenvolupar el sentit crític i les destreses necessàries per avaluar i classificar la informació i conèixer i distingir les fonts fidedignes d'aquelles de dubtosa fiabilitat.

Per això, aquesta competència específica prepara als alumnes per a la seva autonomia personal i professional futures i per contribuir positivament en una societat democràtica.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, STEM4, CD1, CD2, CD3, CD4, CD5, CPSAA4.

**CE 3 Planificar i desenvolupar projectes de recerca, seguint els passos de les**



**metodologies científiques i cooperant quan sigui necessari, per indagar en aspectes relacionats amb les ciències geològiques i biològiques.**

Els mètodes científics són el sistema de treball utilitzat per donar una resposta rigorosa a qüestions i problemes relacionats amb la naturalesa i la societat. Aquests constitueixen el motor del nostre avanç social i econòmic, la qual cosa els converteix en un aprenentatge imprescindible per a la ciutadania del demà. Els processos que componen el treball científic cobren sentit quan són integrats dins d'un projecte relacionat amb la realitat dels alumnes o el seu entorn.

El desenvolupament d'un projecte requereix d'iniciativa, actitud crítica, visió de conjunt, capacitat de planificació, mobilització de recursos materials i personals i argumentació, entre altres, i permet als alumnes conrear l'autoconeixement i la confiança davant la resolució de problemes, adaptant-se als recursos disponibles, a les seves pròpies limitacions, a la incertesa i als reptes que puguin trobar.

Així mateix, la creació i participació en projectes científics proporciona als alumnes l'oportunitat de treballar destreses que poden ser de gran utilitat no sols dins de l'àmbit científic, sinó també en el seu desenvolupament personal i professional i en la seva participació social. Aquesta competència específica és el gresol en el qual s'entremesclen tots els elements de la competència STEM i molts altres competències clau. Per aquests motius, és imprescindible oferir als alumnes l'oportunitat creativa i de creixement que aporta aquesta modalitat de treball, impulsant la igualtat d'oportunitats entre les alumnes i els alumnes i fomentant les vocacions científiques des d'una perspectiva de gènere.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, STEM2, STEM3, STEM4, CD1, CD2, CPSAA3, CE3.

**CE 4 Utilitzar el raonament i el pensament computacional, analitzant críticament les respostes i solucions i reformulant el procediment, si fos necessari, per resoldre problemes o donar explicació a processos de la vida quotidiana relacionats amb la biologia i la geologia.**

Les ciències biològiques i geològiques són disciplines empíriques, però amb freqüència recorren al raonament lògic i la metodologia matemàtica per crear models, resoldre qüestions i problemes i validar els resultats o solucions obtingudes. Tant el plantejament d'hipòtesi, com la interpretació de dades i resultats, o el disseny experimental requereixen aplicar el pensament lògic formal.

Així mateix, és freqüent que en determinades ciències empíriques; com la biologia molecular, l'evolució o la tectònica, s'obtinguin evidències indirectes de la realitat, que han d'interpretar-se segons la lògica per establir models d'un procés biològic o geològic. A més, determinats sabers bàsics de la matèria de Biologia i Geologia, com els recollits en els blocs «Genètica i evolució» i «Geologia», tenen en la resolució de problemes una estratègia didàctica preferent.



Cal destacar que potenciar aquesta competència específica suposa desenvolupar en els alumnes destreses aplicables a diferents situacions de la vida. Per exemple, l'actitud crítica basada en gran part en el raonament a partir de dades o informació conegudes, constitueix un mecanisme de protecció contra les pseudociències o els sabers populars infundats.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : STEM1, STEM2, CPSAA5, CE1, CE3, CCEC4.

**CE 5 Analitzar els efectes de determinades accions sobre el medi ambient i la salut, basant-se en els fonaments de les ciències biològiques i de la Terra, per promoure i adoptar hàbits que evitin o minimitzin els impactes mediambientals negatius, siguin compatibles amb un desenvolupament sostenible i permetin mantenir i millorar la salut individual i col·lectiva.**

El benestar, la salut i el desenvolupament econòmic de l'espècie humana se sustenten en recursos naturals, com el sòl fèrtil o l'aigua dolça, i en diferents grups d'éssers vius, com els insectes pol·linitzadors, els bacteris nitrificants i el plàncton marí, sense els quals algunes activitats essencials, com l'obtenció d'aliments, es veurien seriosament compromeses. Per desgràcia, els recursos naturals no sempre són renovables o s'utilitzen de tal manera que la seva taxa de consum supera amb escreix la seva taxa de renovació. A més, la destrucció d'hàbitats, l'alteració del clima global i la utilització de substàncies xenobiòtiques estan reduint la biodiversitat de manera que, en els últims 50 anys, han desaparegut dos terços de la fauna salvatge del planeta. Totes aquestes alteracions podrien posar en perill l'estabilitat de la societat humana tal com la coneixem. Afortunadament, determinades accions poden contribuir a millorar l'estat del medi ambient a curt i a llarg termini.

Per altra banda, certes conductes pròpies dels països desenvolupats com el consumisme, el sedentarisme, la dieta amb alt contingut de grasses i sucres, les addiccions tecnològiques o els comportaments impulsius tenen greus conseqüències damunt la salut de la població. Per això, és també essencial que els alumnes coneguin el funcionament del seu propi cos, bandejant idees preconcebudes i estereotips sexistes, i comprenguin i argumentin, a la llum de les proves científiques, que el desenvolupament sostenible és un objectiu urgent i sinònim de benestar, salut i progrés econòmic de la societat. Això els ha de permetre qüestionar els hàbits propis i aliens, i millorar la qualitat de vida del nostre planeta segons el concepte «one health» (una sola salut): salut dels éssers humans, d'altres éssers vius i de l'entorn natura.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM2, STEM5, CD4, CPSAA1, CPSAA2, CC4, CE1, CC3.

**CE 6 Analitzar els elements d'un paisatge concret valorant com a patrimoni natural i utilitzant coneixements sobre geologia i ciències de la Terra per explicar la seva història geològica, proposar accions encaminades a la seva protecció i identificar possibles riscos naturals.**

La xarxa d'espais naturals protegits tracta de preservar la diversitat del patrimoni



natural que es reparteix per tota la biosfera, informant sobre la fragilitat d'aquests espais i sobre els danys que determinades accions humanes poden ocasionar damunt ells. Per una altra part, alguns fenòmens naturals ocorren amb molta major freqüència en zones concretes del planeta, estan associats a unes certes formes de relleu o es donen amb una certa periodicitat i són, per tant, predictibles amb major o menor marge d'error. Aquests fenòmens han de ser tinguts en compte en la construcció d'infraestructures i l'establiment d'assentaments humans. No obstant això, es coneixen nombrosos exemples de planificació urbana deficient en els quals no s'ha considerat la història geològica de la zona, la litologia del terreny, la climatologia o el relleu, i que han donat lloc a grans catàstrofes amb quantioses pèrdues tant econòmiques com humanes.

Aquesta competència específica implica que els alumnes desenvolupin els coneixements i l'esperit crític necessaris per reconèixer el valor del patrimoni natural i el risc geològic associat a una determinada àrea per adoptar una actitud de rebuig davant les pràctiques urbanístiques, forestals, industrials o d'un altre tipus que posen en perill vides humanes, infraestructures o espais naturals. Els alumnes s'enfrontaran així a situacions problemàtiques o qüestions plantejades en el context d'ensenyament-aprenentatge en les quals hauran d'analitzar els possibles riscos naturals i les formes d'actuació davant ells.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, STEM4, STEM5, CD1, CC4, CE1, CCEC1.

*Primer i tercer curs*

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Interpretar i transmetre informació i dades científiques, argumentant sobre elles i utilitzant diferents formats, per analitzar conceptes i processos de les ciències biològiques i geològiques.</b>                                                                                                   |
| CA 1.1 Analitzar conceptes i processos biològics i geològics interpretant informació en diferents formats (models, gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, pàgines web...), mantenint una actitud crítica i obtenint conclusions fonamentades.                                                |
| Investigar i interpretar conceptes i processos biològics i geològics presentats en diferents formats científics (models, gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes o uns altres).                                                                                                                         |
| Mantenir una actitud crítica i obtenir conclusions fonamentades.                                                                                                                                                                                                                                               |
| CA 1.2 Facilitar la comprensió i anàlisi d'informació sobre processos biològics i geològics o treballs científics transmetent-la de manera clara i utilitzant la terminologia i el format adequats (models, gràfics, taules, vídeos, informes, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, continguts digitals...) |
| Explicar i raonar en llenguatge oral i/o escrit, informació sobre processos biològics i geològics o sobre treballs científics de manera clara i comprensible.                                                                                                                                                  |
| Utilitzar la terminologia i formats adequats (models, gràfics, taules, vídeos, informes, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, continguts digitals...)                                                                                                                                                       |



|                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 1.3 Analitzar i explicar fenòmens biològics i geològics representant-los mitjançant models i diagrames, utilitzant, quan sigui necessari, els passos del disseny d'enginyeria (identificació del problema, exploració, disseny, creació, avaluació i millora). |
| Investigar i explicar fenòmens biològics i geològics representant-los mitjançant models o diagrames.                                                                                                                                                              |
| Utilitzar, quan sigui necessari, el mètode científic.                                                                                                                                                                                                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 2 Identificar, localitzar i seleccionar informació, contrastant la seva veracitat, organitzant-la i avaluant-la críticament per resoldre preguntes relacionades amb les ciències biològiques i geològiques.</b>                                                                                              |
| CA 2.1 Resoldre qüestions sobre biologia i geologia localitzant, seleccionant i organitzant informació de distintes fonts i citant-les correctament.                                                                                                                                                               |
| Resoldre qüestions sobre biologia i geologia llegint, seleccionant i organitzant informació obtinguda a partir de diferents fonts i citar-les correctament.                                                                                                                                                        |
| CA 2.2 Reconèixer la informació sobre temes biològics i geològics amb base científica, distingint-la de pseudociències, faules, teories conspiratòries i creences infundades, i mantenint-ne una actitud escèptica.                                                                                                |
| Identificar informació científica sobre temes relacionats amb la biologia i la geologia.                                                                                                                                                                                                                           |
| Distingir la informació científica fonamentada d'altres possibles informacions (pseudocientífiques, faules, teories conspiratòries o creences infundades)                                                                                                                                                          |
| CA 2.3 Valorar la contribució de la ciència a la societat i la labor de les persones dedicades a ella amb independència de la seva ètnia, sexe o cultura, destacant i reconeixent el paper de les dones científiques i entenent la investigació com una tasca col·lectiva interdisciplinària en constant evolució. |
| Valorar les aportacions de la ciència a la societat i la labor de les persones que s'hi dediquen, independentment de la seva ètnia, sexe o cultura.                                                                                                                                                                |
| Destacar i reconèixer el paper de les dones científiques al llarg de la història.                                                                                                                                                                                                                                  |
| Entendre la ciència i la investigació científica com una tasca col·lectiva, interdisciplinària i en constant evolució.                                                                                                                                                                                             |

|                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 3 Planificar i desenvolupar projectes de recerca, seguint els passos de les metodologies científiques i cooperant quan sigui necessari, per indagar en aspectes relacionats amb les ciències geològiques i biològiques.</b> |
| CA 3.1 Plantejar preguntes i hipòtesis i intentar realitzar prediccions sobre fenòmens biològics o geològics que puguin ser respostes o contrastades utilitzant mètodes científics.                                               |
| Plantejar preguntes i hipòtesis sobre fenòmens biològics o geològics que puguin ser respostes o contrastades utilitzant mètodes científics.                                                                                       |
| Intentar realitzar prediccions per resoldre les preguntes plantejades o les hipòtesis correctes.                                                                                                                                  |
| CA 3.2 Dissenyar l'experimentació, la presa de dades i l'anàlisi de fenòmens biològics i geològics de manera que permetin respondre a preguntes concretes i contrastar una hipòtesi plantejada.                                   |
| Dissenyar experiments, seguint el mètode científic, per poder analitzar fenòmens biològics i geològics.                                                                                                                           |
| CA 3.3 Realitzar experiments i prendre dades quantitatives o qualitatives sobre fenòmens biològics i geològics utilitzant els instruments, eines o tècniques adequades amb correcció.                                             |
| Realitzar experiments que permetin entendre fenòmens biològics i geològics.                                                                                                                                                       |
| Utilitzar els instruments, eines i tècniques adequades amb correcció.                                                                                                                                                             |
| Recollir i organitzar correctament les dades obtingudes durant l'experiment, de forma correcta i amb el format adequat                                                                                                            |
| CA 3.4 Interpretar els resultats obtinguts en un projecte de recerca utilitzant, quan sigui necessari, eines matemàtiques i tecnològiques.                                                                                        |
| Interpretar els resultats obtinguts en un projecte de recerca utilitzant, quan sigui necessari, eines                                                                                                                             |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| matemàtiques i tecnològiques                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Utilitzar, quan sigui necessari, eines matemàtiques i tecnològiques.                                                                                                                                                                                                                                                          |
| CA 3.5 Cooperar dins d'un projecte científic assumint responsablement una funció concreta, utilitzant espais virtuals quan sigui necessari, respectant la diversitat i la igualtat de gènere, i afavorint la inclusió.                                                                                                        |
| Treballar en equips col·laboratius per la realització d'un projecte científic. Cooperar i implicar-se en el projecte. Assumir responsabilitats. Utilitzar eines digitals quan sigui necessari. Mostrar una actitud de respecte cap als companys d'equip (respectar la diversitat, igualtat de gènere i afavorir la inclusió). |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 4 Utilitzar el raonament i el pensament computacional, analitzant críticament les respostes i solucions i reformulant el procediment, si fos necessari, per resoldre problemes o donar explicació a processos de la vida quotidiana relacionats amb la biologia i la geologia.</b> |
| CA 4.1 Resoldre problemes o donar explicació a processos biològics o geològics utilitzant coneixements, dades i informació proporcionats pel docent, el raonament lògic, el pensament computacional o recursos digitals.                                                                 |
| Resoldre problemes o donar explicació a processos biològics i geològics a partir del propi coneixement o el raonament lògic, dades o informacions proporcionades pel docent i la recerca digital d'informació.                                                                           |
| CA 4.2 Analitzar críticament la solució a un problema sobre fenòmens biològics i geològics.                                                                                                                                                                                              |
| Raonar críticament si la solució obtinguda a un problema és l'adequada i/o l'esperada.                                                                                                                                                                                                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 5 Analitzar els efectes de determinades accions sobre el medi ambient i la salut, basant-se en els fonaments de les ciències biològiques i de la Terra, per promoure i adoptar hàbits que evitin o minimitzin els impactes mediambientals negatius, siguin compatibles amb un desenvolupament sostenible i permetin mantenir i millorar la salut individual i col·lectiva.</b> |
| CA 5.1 Relacionar amb fonaments científics la preservació de la biodiversitat, la conservació del medi ambient, la protecció dels éssers vius de l'entorn, el desenvolupament sostenible i la qualitat de vida.                                                                                                                                                                      |
| Relacionar amb fonaments científics les actituds i conceptes següents: preservació de la biodiversitat, conservació del medi ambient, protecció dels éssers vius de l'entorn, desenvolupament sostenible i qualitat de vida.                                                                                                                                                         |
| CA 5.2 Proposar i adoptar hàbits sostenibles analitzant d'una manera crítica les activitats pròpies i alienes a partir dels propis raonaments, dels coneixements adquirits i de la informació disponible.                                                                                                                                                                            |
| Proposar i adoptar hàbits sostenibles analitzant d'una manera crítica: les activitats pròpies i alienes, els coneixements adquirits i la informació disponible.                                                                                                                                                                                                                      |
| CA 5.3 Proposar i adoptar hàbits saludables, analitzant els accions pròpies i alienes amb actitud crítica i a partir de fonaments fisiològics.                                                                                                                                                                                                                                       |
| Proposar i adoptar hàbits saludables a partir de fonaments fisiològics i examinant les accions pròpies i alienes.                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Analitzar amb actitud crítica els hàbits propis i aliens implementant millores si s'escau.                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 6 Analitzar els elements d'un paisatge concret valorant com a patrimoni natural i utilitzant coneixements sobre geologia i ciències de la Terra per explicar la seva història geològica, proposar accions encaminades a la seva protecció i identificar possibles riscos naturals.</b> |
| CA 6.1 Valorar la importància del paisatge com a patrimoni natural analitzant la fragilitat dels elements que el formen.                                                                                                                                                                     |
| CA 6.2 Interpretar el paisatge analitzant els seus elements i reflexionant sobre l'impacte ambiental i els riscos naturals derivats de determinades accions humanes.                                                                                                                         |
| Interpretar el paisatge a partir de la identificació dels elements que el formen.                                                                                                                                                                                                            |
| Reflexionar sobre l'impacte ambiental i els riscos naturals derivats d'accions humanes.                                                                                                                                                                                                      |

**Sabers bàsics**

Els sabers bàsics que aquí es concreten es troben distribuïts en blocs i seqüenciats, de forma orientativa, per a cada curs.

| <b>PROJECTE CIENTÍFIC</b>                                                                                                                                       | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| El mètode científic.                                                                                                                                            | X         | X         |
| Reconeixement i utilització de fonts fidedignes de recerca d'informació científica.                                                                             | X         | X         |
| Estratègies per a la recerca d'informació, col·laboració entre companys i la comunicació de resultats científics i idees científiques.                          | X         | X         |
| Experimentació i treball de camp per desenvolupar alguns dels sabers bàsics                                                                                     | X         | X         |
| Utilització de models per facilitar la comprensió d'alguns dels sabers bàsics.                                                                                  | X         | X         |
| Observació i presa de dades de fenòmens naturals.                                                                                                               | X         | X         |
| Mètodes d'anàlisi de resultats: relació i causes.                                                                                                               | X         | X         |
| La labor científica i de les persones dedicades a la ciència: algunes aportacions en els camps de la biologia i la geologia. El paper de la dona en la ciència. | X         | X         |

| <b>GEOLOGIA</b>                                                                             | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| La Terra a l'Univers i al Sistema solar                                                     | X         |           |
| Estructura bàsica de la geosfera: escorça, mantell i nucli.                                 | X         |           |
| Conceptes de geoelement, mineral i roca: relació entre ells, característiques i propietats. | X         |           |
| Classificació de les roques: sedimentàries, metamòrfiques i ígnies. El cicle de les roques. | X         |           |
| Minerals i roques rellevants o de l'entorn.                                                 | X         |           |
| Utilització de minerals i roques en la fabricació de materials i objectes quotidians.       | X         |           |
| Identificació de minerals i roques: ús de claus dicotòmiques.                               | X         |           |

| <b>LA CÈL·LULA</b>                                                                                                    | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| La cèl·lula com a unitat estructural i funcional dels éssers vius.                                                    | X         | X         |
| Classificació de les cèl·lules: procariota, animal i vegetal. Estructura bàsica i principals diferències entre elles. | X         |           |
| Estructura de la cèl·lula eucariota animal i funcions dels seus òrgans.                                               |           | X         |
| Preparació, observació i comparació de mostres microscòpiques.                                                        | X         | X         |

| <b>ÉSSERS VIUS</b>                                                                                                                      | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Concepte d'ésser viu.                                                                                                                   | X         |           |
| Classificació dels éssers vius en 5 regnes. Característiques diferencials de cada regne.                                                | X         |           |
| Sistema de classificació dins cadascun dels regnes: els principals grups taxonòmics.                                                    | X         |           |
| Concepte d'espècie.                                                                                                                     | X         |           |
| Espècies de l'entorn. Conceptes d'espècie: autòctona, endèmica, introduïda, invasora.                                                   | X         |           |
| Estratègies d'observació, mètodes d'identificació i classificació de les espècies (guies, claus dicotòmiques, eines digitals, visu...). | X         |           |





| <b>ECOLOGIA I SOSTENIBILITAT</b>                                                                                                                       | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Concepte d'ecosistema i components biòtics i abiòtics.                                                                                                 | X         |           |
| Relacions que s'estableixen entre els components biòtics de l'ecosistema: intraespecífiques i interespecífiques.                                       | X         |           |
| Estudi d'alguns ecosistemes de l'entorn.                                                                                                               | X         |           |
| Concepte de biodiversitat. La importància de la conservació dels ecosistemes i la biodiversitat.                                                       | X         |           |
| Conceptes d'atmosfera i hidrosfera. Procés de formació de l'atmosfera i la hidrosfera i el seu paper fonamental en l'aparició i l'evolució de la vida. | X         |           |
| Estructura i funcions de l'atmosfera, importància per a la vida.                                                                                       | X         |           |
| Contaminació atmosfèrica i canvi climàtic. Conseqüències per a la vida.                                                                                | X         |           |
| Cicle de l'aigua.                                                                                                                                      | X         |           |
| Escassetat i contaminació de l'aigua.                                                                                                                  | X         |           |
| Formació del sòl i modelatge del relleu. Intervenció de la geosfera, l'atmosfera, l'hidrosfera i la biosfera.                                          | X         |           |
| Model de desenvolupament sostenible, hàbits sostenibles envers el mediambient i la salut humana.                                                       | X         | X         |

| <b>COS HUMÀ</b>                                                                                                                                | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Concepte de nutrició. Aparells que hi intervenen i participació de cadascun.                                                                   |           | X         |
| Anatomia i fisiologia bàsiques dels aparells digestiu, respiratori, circulatori, urinari i altres òrgans excretors.                            |           | X         |
| Funció de reproducció. Anatomia i fisiologia bàsiques dels aparells reproductors masculí i femení.                                             |           | X         |
| Funció de relació: receptors sensorials, centres de coordinació, òrgans efectors. Principals diferències entre el sistema nerviós i l'endocrí. |           | X         |

| <b>HÀBITS SALUDABLES</b>                                                                                                                                                   | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Concepte de salut segons l'OMS.                                                                                                                                            |           | X         |
| Hàbits saludables i la seva importància en la conservació de la salut física, mental i social.                                                                             |           | X         |
| Característiques i importància d'una dieta saludable                                                                                                                       |           | X         |
| Conceptes de sexe i sexualitat: importància del respecte cap a la llibertat, la diversitat sexual i la igualtat de gènere.                                                 |           | X         |
| Educació afectivo-sexual: cura del propi cos i pràctiques sexuals responsables. Coneixement dels mètodes anticonceptius i de prevenció de malalties de transmissió sexual. |           | X         |
| Drogues legals i il·legals: efectes perjudicials per la salut dels consumidors i de l'entorn més pròxim.                                                                   |           | X         |

| <b>SALUT I MALALTIA</b>                                                                                                                     | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Conceptes malaltia segons l'OMS.                                                                                                            |           | X         |
| Principals diferències entre malaltia infecciosa i no infecciosa.                                                                           |           | X         |
| Mesures de prevenció i tractament de les malalties infeccioses. Concepte de vacuna i importància de la vacunació. Ús adequat d'antibiòtics. |           | X         |
| Mecanismes de defensa de l'organisme enfront les malalties: barreres i sistema                                                              |           | X         |





|                                                              |  |   |
|--------------------------------------------------------------|--|---|
| immunitari.                                                  |  |   |
| Els trasplantaments i la importància de la donació d'òrgans. |  | X |

### Quart curs

### Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Interpretar i transmetre informació i dades científiques, argumentant sobre ells i utilitzant diferents formats, per analitzar conceptes i processos de les ciències biològiques i geològiques.</b>                                                                                                                    |
| CA 1.1 Analitzar conceptes i processos biològics i geològics interpretant informació en diferents formats (models, gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, pàgines web...), mantenint una actitud crítica, obtenint conclusions i formant opinions pròpies fonamentades                                       |
| Investigar conceptes i processos biològics i geològics.                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Interpretar informació relacionada amb la biologia i geologia presentada en diferents formats científics (models, gràfics, taules, diagrames, fórmules, esquemes o uns altres).                                                                                                                                                |
| Mantenir una actitud crítica i obtenir conclusions formant opinions pròpies fonamentades.                                                                                                                                                                                                                                      |
| CA 1.2 Transmetre opinions pròpies fonamentades i informació sobre biologia i geologia de forma clara i rigorosa, facilitant la seva comprensió i anàlisi mitjançant l'ús de la terminologia i el format adequats (models, gràfics, taules, vídeos, informes, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, continguts digitals...). |
| Comunicar de forma raonada en llenguatge oral i/o escrit, opinions pròpies fonamentades i informació sobre processos biològics i geològics de manera clara i comprensible.                                                                                                                                                     |
| Utilitzar la terminologia i formats adequats (models, gràfics, taules, vídeos, informes, diagrames, fórmules, esquemes, símbols, continguts digitals...)                                                                                                                                                                       |
| CA 1.3 Analitzar i explicar fenòmens biològics i geològics representant-los mitjançant el disseny i la realització de models i diagrames i utilitzant, quan sigui necessari, els passos del disseny d'enginyeria (identificació del problema, exploració,                                                                      |
| Investigar i explicar fenòmens biològics i geològics representar-los mitjançant models o diagrames.                                                                                                                                                                                                                            |
| Utilitzar, quan sigui necessari, el mètode científic.                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>CE 2 Identificar, localitzar i seleccionar informació, contrastant la seva veracitat, organitzant-la i avaluant-la críticament per resoldre preguntes relacionades amb les ciències biològiques i geològiques.</b>                                                                                                          |
| CA 2.1 Resoldre qüestions i aprofundir en aspectes biològics i geològics localitzant, seleccionant, organitzant i analitzant críticament la informació de diferents fonts i citant-les amb respecte per la propietat intel·lectual.                                                                                            |
| Identificar les solucions a qüestions relacionades amb la biologia i la geologia.                                                                                                                                                                                                                                              |
| Aprofundir en el coneixement de la biologia i la geologia seleccionant diferents                                                                                                                                                                                                                                               |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| fonts d'informació.                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Examinar la qualitat de la informació a partir dels coneixements propis de la matèria.                                                                                                                                                                                                                          |
| Localitzar i citar fonts de manera adequada.                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 2.2 Contrastar la veracitat de la informació sobre temes biològics i geològics o treballs científics, utilitzant fonts fiables i adoptant una actitud crítica i escèptica cap a informacions sense una base científica com pseudociències, teories conspiratòries, creences sense fonamentació, faules, etc. |
| Identificar informació científica sobre temes relacionats amb la biologia i la geologia.                                                                                                                                                                                                                        |
| Distingir informació científica fonamentada d'altres possibles informacions (pseudocientífiques, faules, teories conspiratòries o creences infundades).                                                                                                                                                         |
| CA 2.3 Valorar la contribució de la ciència a la societat i la labor de les persones dedicades a ella, destacant el paper de la dona i entenent la investigació com a labor col·lectiva i interdisciplinària en constant evolució influïda per el context polític i els recursos econòmics.                     |
| Percebre la importància de les aportacions de la ciència a la societat i la labor de les persones que s'hi dediquen, independentment de la seva ètnia, sexe o cultura.                                                                                                                                          |
| Reconèixer el paper de les dones científiques al llarg de la història.                                                                                                                                                                                                                                          |
| Entendre la ciència i la investigació científica com una tasca col·lectiva, interdisciplinària i en constant evolució influïda per el context polític i els recursos econòmics.                                                                                                                                 |

**CE 3 Planificar i desenvolupar projectes de recerca, seguint els passos de les metodologies científiques i cooperant quan sigui necessari, per indagar en aspectes relacionats amb les ciències geològiques i biològiques.**

CA 3.1 Plantejar preguntes i hipòtesis que puguin ser respostes o contrastades utilitzant mètodes científics en l'explicació de fenòmens biològics i geològics i la realització de prediccions sobre aquests.

Plantejar preguntes i hipòtesis sobre fenòmens biològics o geològics que puguin ser respostes o contrastades utilitzant mètodes científics.

Proposar prediccions sobre fenòmens biològics i geològics.

CA 3.2 Dissenyar l'experimentació, la presa de dades i l'anàlisi de fenòmens biològics i geològics de manera que permetin respondre a preguntes concretes i contrastar una hipòtesi plantejada evitant biaixos.

Planificar experiments o simulacions per a explicar fenòmens biològics o geològics i respondre a preguntes concretes.

Compilar les dades necessàries durant el procés d'experimentació.

Demostrar una hipòtesi evitant biaixos.

CA 3.3 Realitzar experiments i prendre dades quantitatives o qualitatives sobre fenòmens biològics i geològics utilitzant els instruments, eines o tècniques adequades amb correcció i precisió.

Realitzar experiments que permetin entendre fenòmens biològics i geològics.

Utilitzar els instruments, eines i tècniques adequades amb correcció.

Recollir i organitzar correctament les dades obtingudes durant l'experiment, de forma correcta i amb el format adequat.

CA 3.4 Interpretar i analitzar els resultats obtinguts en un projecte de recerca utilitzant, quan sigui necessari, eines matemàtiques i tecnològiques i obtenint conclusions raonades i fonamentades o valorar la impossibilitat de fer-ho.



|                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Examinar els resultats obtinguts en un projecte de recerca.                                                                                                                                                                                         |
| Seleccionar i utilitzar les eines d'anàlisi adequades en funció del tipus de projecte.                                                                                                                                                              |
| Establir les conclusions oportunes, fonamentades amb els conceptes propis de la matèria.                                                                                                                                                            |
| Deduir la impossibilitat de treure conclusions i valorar la possibilitat de modificar el treball de recerca.                                                                                                                                        |
| CA 3.5 Cooperar i col·laborar en les diferents fases d'un projecte científic per treballar amb major eficiència, valorant la importància de la cooperació en la recerca, respectant la diversitat i la igualtat de gènere, i afavorint la inclusió. |
| Realitzar treball cooperatiu en grups de feina per aconseguir una major eficiència.                                                                                                                                                                 |
| Valorar la importància de la cooperació per aconseguir millors resultats.                                                                                                                                                                           |
| Respectar la diversitat i la igualtat de gènere.                                                                                                                                                                                                    |
| Donar suport activament a la inclusió.                                                                                                                                                                                                              |

**CE 4 Utilitzar el raonament i el pensament computacional, analitzant críticament les respostes i solucions i reformulant el procediment, si fos necessari, per resoldre problemes o donar explicació a processos de la vida quotidiana relacionats amb la biologia i la geologia.**

CA 4.1 Resoldre problemes o donar explicació a processos biològics o geològics utilitzant coneixements, dades i informació proporcionats pels docents, el raonament lògic, el pensament computacional o recursos digitals.

Resoldre problemes o donar explicació a processos biològics i geològics a partir del propi coneixement o el raonament lògic, dades o informacions proporcionades pel docent i la recerca digital d'informació.

CA 4.2 Analitzar críticament la solució a un problema sobre fenòmens biològics i geològics, canviant els procediments utilitzats o les conclusions si aquesta solució no fos viable o davant noves dades aportades amb posterioritat.

Examinar críticament si la solució obtinguda a un problema és l'adequada i/o l'esperada

Proposar, de forma fonamentada, esmenes a la solució d'un problema si aquesta solució no és viable o apareixen noves dades.

**CE 5 Analitzar els efectes de determinades accions sobre el medi ambient i la salut, basant-se en els fonaments de les ciències biològiques i de la Terra, per promoure i adoptar hàbits que evitin o minimitzin els impactes mediambientals negatius, siguin compatibles amb un desenvolupament sostenible i permetin mantenir i millorar la salut individual i col·lectiva.**

CA 5.1 Identificar els possibles riscos naturals potenciat per determinades accions humanes sobre una zona geogràfica, tenint en compte les seves característiques litològiques, relleu, vegetació i factors socioeconòmics.

**CE 6 Analitzar els elements d'un paisatge concret valorant com a patrimoni natural i utilitzant coneixements sobre geologia i ciències de la Terra per explicar la seva història geològica, proposar accions encaminades a la seva protecció i identificar possibles riscos naturals.**

CA 6.1 Deduir i explicar la història geològica d'un relleu identificant els seus elements més rellevants a partir de talls, mapes o altres sistemes d'informació geològica i utilitzant el raonament, els principis geològics bàsics (horitzontalitat, superposició, actualisme...) i les teories geològiques més rellevants.



## Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| PROJECTE CIENTÍFIC                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Hipòtesis, preguntes i conjectures: plantejament amb perspectiva científica.                                                                                                                                                  |
| Estratègies per a la cerca d'informació, la col·laboració i la comunicació de processos, resultats o idees científiques: eines digitals i formats d'ús freqüent en ciència (presentació, gràfica, vídeo, pòster, informe...). |
| Fonts fidedignes d'informació científica: reconeixement i utilització.                                                                                                                                                        |
| Controls experimentals (positius i negatius): disseny i importància per a l'obtenció de resultats científics objectius i fiables.                                                                                             |
| Resposta a una qüestions científiques mitjançant l'experimentació i el treball de camp: utilització dels instruments i espais necessaris (laboratori, aules, entorn...) de forma adequada i precisa.                          |
| Modelatge per a la representació i comprensió de processos o elements de la naturalesa.                                                                                                                                       |
| Mètodes d'observació i de presa de dades de fenòmens naturals.                                                                                                                                                                |
| Mètodes d'anàlisi de resultats. Diferenciació entre correlació i causalitat                                                                                                                                                   |
| La labor científica i les persones dedicades a la ciència: contribució de les ciències biològiques i geològiques i la importància social. El paper de la dona en la ciència.                                                  |
| L'evolució històrica del saber científic: la ciència com a labor col·lectiva, interdisciplinària i en contínua construcció.                                                                                                   |

| GEOLOGIA                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Relleu i paisatge: diferències, la seva importància com a recursos i factors que intervenen en la seva formació i modelatge. Exemples propis de les Illes Balears.                                                                         |
| Estructura i dinàmica de la geosfera. Mètodes d'estudi.                                                                                                                                                                                    |
| Els efectes globals de la dinàmica de la geosfera des de la perspectiva de la tectònica de plaques.                                                                                                                                        |
| Processos geològics externs i interns: diferències i relació amb els riscos naturals. Mesures de prevenció i mapes de riscos                                                                                                               |
| Els talls geològics: interpretació i traçat de la història geològica que reflecteixen mitjançant l'aplicació dels principis de l'estudi de la història de la Terra (horitzontalitat, superposició, intersecció, successió faunística ...). |
| Confecció de perfils topogràfics.                                                                                                                                                                                                          |

| LA CÈL·LULA                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Models d'organització cel·lular: cèl·lules procariotes i eucariotes. Cèl·lula animal i cèl·lula vegetal. |



|                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------|
| Estructura i funció dels orgànuls cel·lulars.                             |
| Fases del cicle cel·lular.                                                |
| La funció biològica de la mitosi, la meiosi i les seves fases.            |
| Destreses d'observació de les distintes fases de la mitosi al microscopi. |

|                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>GENÈTICA I EVOLUCIÓ</b>                                                                                                                                                                                         |
| Model simplificat de l'estructura de l'ADN i de l'ARN i relació amb la seva funció i síntesi.                                                                                                                      |
| Estratègies d'extracció d'ADN d'una cèl·lula eucariota.                                                                                                                                                            |
| Etaques de l'expressió gènica, les característiques del codi genètic i resolució de problemes relacionats amb aquestes.                                                                                            |
| Relació entre les mutacions, la replicació de l'ADN, el càncer, l'evolució i la biodiversitat.                                                                                                                     |
| El procés evolutiu de les característiques d'una espècie determinada a la llum de la teoria neodarwinista i d'altres teories amb rellevància històrica (lamarckisme i darwinisme).                                 |
| Fenotip i genotip: definició i diferències.                                                                                                                                                                        |
| Estratègies de resolució de problemes senzills d'herència genètica de caràcters amb relació de dominància i recessivitat amb un o dos gens.                                                                        |
| Estratègies de resolució de problemes senzills d'herència del sexe i d'herència genètica de caràcters amb relació de codominància, dominància incompleta, al·lelisme múltiple i lligada al sexe amb un o dos gens. |

|                                                          |
|----------------------------------------------------------|
| <b>LA TERRA A L'UNIVERS</b>                              |
| Origen de l'univers i del sistema solar.                 |
| Hipòtesi sobre l'origen de la vida en la Terra.          |
| Principals investigacions en el camp de l'astrobiologia. |



## Cooperació i Serveis a la Comunitat

La matèria de Cooperació i Serveis a la Comunitat de l'ESO cerca inculcar la importància del desenvolupament sostenible, despertar la curiositat, l'actitud crítica, el pensament dels alumnes i la igualtat d'oportunitats entre gèneres. Cal pensar en la necessitat de formar ciutadans i ciutadanes qualificats, però també alumnes reflexius, capaços d'analitzar l'entorn en què viuen i de comprometre's en la seva millora. L'educació és una eina de millora social, que ha de ser capaç de formar éssers complets, amb una dimensió tant intel·lectual com humana i moral. Per aquesta raó, cal anar avançant també en aquelles competències que recullen valors i habilitats cíviques. Tant els sabers que s'adquireixen com els criteris d'avaluació connecten amb la resta de matèries del currículum.

El desenvolupament curricular de la matèria Cooperació i Serveis a la Comunitat respon al marc competencial de la LOMLOE i, en conseqüència, contribueix al desenvolupament de les competències clau i a l'assoliment dels objectius d'etapa que s'han definit per a l'ESO.

Tot i la pluralitat d'experiències de Cooperació i Serveis a la Comunitat, amb accents i sensibilitats diferents, hi ha un cert grau d'unanimitat a l'hora de definir una activitat complexa que integra el servei a la comunitat amb l'aprenentatge de continguts, competències, habilitats o valors. Així, la intencionalitat pedagògica i la intencionalitat solidària van molt lligades. Aquesta proposta, que parteix d'elements tan coneguts com el servei voluntari a la comunitat, permet introduir elements d'innovació educativa i l'adquisició d'aprenentatges.

Cooperació i Serveis a la Comunitat de 1r a 3r de l'ESO és de caràcter opcional i contribueix a satisfer l'assoliment dels objectius de l'ESO i el desenvolupament de les vuit competències clau. S'hi treballen un total de sis de competències específiques.

Aquesta matèria va destinada a alumnes amb esperit crític i amb ganes d'aportar canvis i propostes de millora davant de diverses situacions dins dels contextos personal, escolar, social i professional que ens envolten. Per tant, han de tenir una actitud de compromís envers la societat i l'entorn.

La Cooperació i Serveis a la Comunitat és una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo. És un projecte educatiu amb utilitat social.

Els sabers bàsics de viure en societat, interactuar amb l'entorn i comprendre com són les relacions que s'estableixen i les normes de funcionament que les regeixen, resulten essencials perquè els alumnes puguin assumir els seus drets i responsabilitats, exercint la ciutadania i orientar el seu compromís cívic, qüestions d'especial importància en una etapa educativa en què els alumnes adolescents



precisen d'experiències formatives que els permeti construir el seu criteri, la seva identitat, la seva autonomia i el seu entorn social.

Els sabers bàsics de la matèria Cooperació i Serveis a la Comunitat estan estructurats en dos blocs: Reptes del Món actual i Compromís Cívic.

L'organització dels sabers en el currículum no implica cap temporalització ni ordre cronològic en el seu tractament a l'aula. S'han de treballar de manera competencial perquè vagin sempre lligats al desenvolupament de les competències específiques que contribueixen al perfeccionament de les competències clau. Els criteris d'avaluació són indicadors que permeten mesurar el grau de desenvolupament de les competències i el professorat pot connectar-los de forma flexible amb els sabers de la matèria durant el procés d'ensenyança aprenentatge.

Les competències i sabers s'han de treballar a partir de situacions d'aprenentatge, connectades amb la realitat i que convidin els alumnes a la reflexió i a la col·laboració. Per això es recomana un treball interdisciplinari que afavoreixi una assimilació més profunda i estendre les arrels cap a altres matèries.

La matèria Cooperació i Serveis a la Comunitat contribueix a l'anàlisi d'una realitat social cada vegada més diversa i canviant fruit de l'acció humana, implica concebre un aprenentatge dels alumnes com una invitació al coneixement de si mateixos i del món que els envolta, a la participació i al compromís social.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

#### **CE 1 Entendre la importància dels hàbits saludables i sostenibles basant-se en els sabers científics per adoptar-los i promoure'ls en el seu entorn.**

A dia d'avui, un dels més importants reptes de la nostra societat és evitar la degradació del medi ambient.

Per això hem d'adoptar un model de desenvolupament sostenible. És essencial que la societat entengui la dependència del medi natural per poder valorar la importància de la seva conservació i actuar de forma conseqüent i compromesa amb aquest objectiu. És important desenvolupar uns hàbits sostenibles com a manteniment i millora de la salut humana perquè existeix un vincle entre el benestar humà i la conservació del medi natural.

El desenvolupament d'aquesta competència específica és que els alumnes mostrin una actitud compromesa amb el respecte i la cura de l'entorn contribuint als Objectius de Desenvolupament Sostenible definits per l'ONU.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CP1, STEM3,





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| STEM5, CD1, CD3, CPSAA1, CPSAA2, CC1, CC2, CCEC1.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>CE 2 Indagar, argumentar, dissenyar i elaborar produccions pròpies sobre problemàtiques que ens envolten, que siguin de caire social, per desenvolupar un pensament crític, respectuós amb les diferències i que contribueixi a la construcció de la pròpia identitat i a valorar el conjunt de la societat.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p>El desenvolupament personal és determinant en la formació integral dels alumnes.</p> <p>Per això és imprescindible fomentar el respecte als principis i valors com la solidaritat, la igualtat de gènere, la cura del patrimoni cultural, el voluntariat, el foment de la pau i la cooperació.</p> <p>L'adquisició d'aquesta competència específica té com a finalitat que l'alumne analitzi críticament els problemes socials que l' envolten i adopti un compromís amb el seu entorn social.</p>                                                                                                                                                     |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CP3, CD1, CD3, CPSAA1, CPSAA3, CC2, CC3, CE1, CCEC4.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>CE 3 Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del nostre entorn que impliquin una necessitat d'intervenció, usant fonts diverses per adquirir coneixements per elaborar i expressar respostes en diversos formats.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p>Les destreses associades a la recerca, selecció i tractament de la informació són instruments imprescindibles en tota situació d'aprenentatge.</p> <p>Els alumnes han d'adquirir i incorporar dades, continguts i sabers, destriant-ne aquells que siguin veraçs i fiables, mitjançant la utilització de sistemes de recerca, bases de dades, plataformes de recursos en entorns digitals i altres tipus de documents.</p> <p>El desenvolupament d'aquesta competència específica té com a finalitat que l'alumne realitzi diferents productes en distints formats que permetin l'aprofitament i la utilització contextualitzada de la informació.</p> |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, STEM3, CD1, CD2, CD3, CPSAA3, CC2, CC3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>CE 4 Conèixer i participar de forma activa en diferents òrgans del context escolar (comissions, assemblea de delegats, consell escolar, voluntariat dins del centre...).</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>L'exercici del coneixement de la realitat del centre constitueix una de les primeres aproximacions al servei a la comunitat educativa.</p> <p>Els alumnes han d'aprendre a treballar en equip, a sentir-se partícips d'un projecte i experimentar la millora del centre.</p> <p>El desenvolupament d'aquesta competència específica té com a finalitat que els alumnes aprenguin a reconèixer diferents tipus d'òrgans educatius i que s'involucrin</p>                                                                                                                                                                                                |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| de manera activa.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CP1, CD3, CPSAA3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>CE 5 Conèixer i col·laborar amb les entitats de voluntariat de l'entorn i amb els canals de participació ciutadana, tant els institucionals com els d'ONG i l'associacionisme juvenil.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| L'exercici del coneixement de la realitat que ens envolta constitueix una de les primeres aproximacions a les diferents entitats de l'entorn.<br><br>Els alumnes han d'aprendre a treballar en equip, a sentir-se participants d'un projecte i experimentar la millora de l'entorn.<br><br>El desenvolupament d'aquesta competència específica té com a finalitat que els alumnes aprenguin a reconèixer diferents tipus de realitats que els envolten i que s'involucrin en diferents projectes. |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP1, CP3, CPSAA1, CPSAA3, CE1.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>CE 6 Desenvolupar una actitud d'atenció i servei, practicant l'escolta activa, cooperant entre col·lectius separats generacionalment i amb col·lectius vulnerables, per afavorir l'autoestima personal.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Els alumnes s'impliquen en l'acompanyament i participació en activitats que afavoreixen les relacions intergeneracionals i amb col·lectius vulnerables.<br><br>El desenvolupament d'aquesta competència específica té com a finalitat que l'alumne millori la seva relació amb altres generacions i pugui conèixer, entendre i valorar positivament allò que va ocórrer en el passat, com també relacionar-se amb col·lectius vulnerables, per augmentar la seva autoestima.                      |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CP1, CP2, CP3, CD2, CPSAA1, CC1, CCEC3, CCEC4.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

|                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Entendre la importància dels hàbits saludables i sostenibles basant-se en els sabers científics per adoptar-los i promoure'ls en el seu entorn.</b>                                                  |
| CA 1.1 Proposar i adoptar hàbits individuals i col·lectius sostenibles analitzant d'una manera crítica les activitats pròpies i alienes basant-se en els coneixements adquirits i la informació disponibles. |
| CA 1.2 Proposar i adoptar hàbits individuals i col·lectius saludables analitzant d'una manera crítica les activitats pròpies i alienes (alimentació, higiene, postura corporal,                              |



activitat física...), amb una actitud crítica, basant-se en els coneixements adquirits.

CA 1.3 Interpretar el paisatge de forma crítica analitzant els seus elements i reflexionant sobre l'impacte ambiental i els riscos naturals derivats de les accions humanes.

**CE 2 Indagar, argumentar, dissenyar i elaborar produccions pròpies sobre problemàtiques que ens envolten, que siguin de caire social, per desenvolupar un pensament crític, respectuós amb les diferències i que contribueixi a la construcció de la pròpia identitat i a valorar el conjunt de la societat.**

CA 2.1 Identificar, valorar i mostrar interès pels principals problemes i reptes que afecten la societat.

CA 2.2 Argumentar de forma crítica sobre els problemes socials que envolten l'alumne, per exemple: desigualtat social, crisi energètica, massificació, impactes ambientals... mitjançant els coneixements adquirits, contrastant i valorant fonts diverses.

**CE 3 Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del nostre entorn que impliquin una necessitat d'intervenció, usant fonts diverses per adquirir coneixements per elaborar i expressar respostes en diversos formats.**

CA 3.1 Elaborar i expressar continguts propis en diferents formats mitjançant la recerca i la selecció.

CA 3.2 Contrastar i fonamentar els arguments sobre temes i esdeveniments del nostre entorn.

CA 3.3 Tractar i presentar la informació objecte de recerca.

**CE 4 Conèixer i participar de forma activa en diferents òrgans del context escolar (comissions, assemblea de delegats, consell escolar, voluntariat dins del centre...).**

CA 4.1 Prendre consciència de la quantitat d'òrgans del context escolar que envolten l'alumne.

CA 4.2 Conèixer les funcions i competències dels òrgans del context escolar

CA 4.3 Contribuir i participar en el funcionament dels diferents òrgans escolars.

**CE 5 Conèixer i col·laborar amb les entitats de voluntariat de l'entorn i amb els canals de participació ciutadana, tant els institucionals com els d'ONG i l'associacionisme juvenil.**

CA 5.1 Prendre consciència de la quantitat de voluntariat que envolta l'alumne mitjançant l'estudi de diferents tipus d'entitats.

CA 5.2 Conèixer les funcions i competències del voluntariat que envolta l'alumne.

CA 5.3 Promoure el funcionament de projectes dins d'aquestes entitats de voluntariat amb una implicació personal.



**CE 6 Desenvolupar una actitud d'atenció i servei, practicant l'escolta activa, cooperant entre col·lectius separats generacionalment i amb col·lectius vulnerables, per afavorir l'autoestima personal.**

CA 6.1 Desenvolupar i demostrar una actitud de respecte i cooperació cap a altres generacions i cap a col·lectius vulnerables.

CA 6.2 Contribuir activament al desenvolupament de projectes en el marc de l'àmbit sociocomunitari de referència per als alumnes, adreçats, principalment, a entitats del tercer sector.

**Sabers bàsics**

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>REPTES DEL MÓN ACTUAL</b>                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Emergència climàtica: canvis climàtics, escalfament global, cimeres del clima (CUP).                                                                                    |
| Biodiversitat. Riquesa i valor natural i cultural.                                                                                                                      |
| Consum responsable: esgotament dels recursos naturals, contaminació dels recursos naturals, consumisme.                                                                 |
| Tècniques de la informació. Seguretat i benestar digital.                                                                                                               |
| Igualtat. Situacions discriminatòries de les nines i de les dones en l'entorn. Rols de gènere i la seva manifestació en tots els àmbits de la societat i de la cultura. |
| Vida activa i hàbits saludables. Salut física. Salut social. Salut Mental                                                                                               |

| <b>COMPROMÍS CÍVIC</b>                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Alteritat. Respecte i acceptació de l'altre. Comportaments no discriminatoris i contraris a qualsevol actitud diferenciadora i segregadora. |
| Conservació i defensa del patrimoni històric, artístic i cultural.                                                                          |
| Consciència ambiental , respecte, protecció i cura dels éssers vius i del planeta.                                                          |
| Seguretat vial i mobilitat sostenible.                                                                                                      |
| Identificació i gestió de les emocions i la seva repercussió en comportaments individuals i col·lectius. Educació emocional.                |
| Escolta activa entre generacions i col·lectius vulnerables.                                                                                 |
| Entitats de voluntariat: ONG, canals de participació ciutadana, associacionisme juvenil.                                                    |



## Cultura Clàssica

*Sed pleni omnes sunt libri, plenae sapientium voces, plena exemplorum vetustas: quae iacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet. Quam multas nobis imagines non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum fortissimorum virorum expressas scriptores et Graeci et Latini reliquerunt! Quas ego mihi semper in administranda re publica proponens animum et mentem meam ipsa cogitatione hominum excellentium conformabam.*

Ciceró, Pro Archia poeta, 14

Davant aquesta magnífica defensa de la lectura de texts grecs i llatins, com a base del nostre saber i com a suport de l'humanisme a la nostra societat, es mostren bastant inermes els arguments que constantment qüestionen la utilitat de l'estudi de les llengües i cultura clàssica. Seria tediós aportar aquí tot d'arguments en defensa de quelcom que té la resposta en si mateix i que es justifica per la seva pròpia aportació al nostre món.

En efecte, totes les èpoques de la història han tingut la cultura clàssica d'arrel grecolatina com a model i com a base de les seves manifestacions artístiques, culturals o de pensament. No es pot explicar, doncs, la ciència, la literatura, el dret, la política, la filosofia, la tecnologia sense l'aportació de grecs i romans.

Pel que fa a les contribucions al món competencial de l'alumnat, la pròpia experiència adquirida ens mostra la gran rellevància que comporta per als joves que cursen secundària: la seva millora en la valoració del patrimoni rebut, el creixement en la competència lingüística en qualsevol de les seves habilitats, el maneig i contrast de fonts variades, el desig, en fi, dels alumnes per avançar en l'aprenentatge de forma autònoma i partint de la seva pròpia curiositat avalen la necessitat de tractar el repte d'endinsar-se en l'aventura de l'ésser humà i de les arrels més profundes de la nostra cultura i civilització.

Els valors humans que haurien de presidir la nostra societat tenen el seu referent en les aportacions de grecs i romans, tant de forma positiva, com per la crítica que se'n pugui fer. El paper de les dones i la valoració de la categoria de gènere, la igualtat entre els éssers humans, el rebuig de l'esclavitud, la incorporació de la població forana als drets col·lectius, l'ús de la raó i la paraula per fer prevaler les opinions, entre d'altres, tenen el seu punt de partida en l'anàlisi que hom pugui fer del món clàssic.

El currículum de la matèria Cultura Clàssica ens aporta una visió que, tot partint del llegat grecolatí, ens duu cap a la nostra realitat i que té sovint com a motor el propi interès dels alumnes per aprofundir en les seves arrels. I és que el concepte de clàssic s'entén no com una cosa estàtica, caduca i ja passada, sinó dinàmica, font i



referent continu de nous avenços. En el món clàssic es troben plantejats ja els grans problemes de l'ésser humà. Tenim un enorme deute contret amb el món clàssic en tots els àmbits de la nostra societat, que sovint formen part de la seva estructura: el concepte de ciutadà protegit per drets inalienables i obligat per deures comuns té les seves arrels en la polis grega, la democràcia com a sistema polític només és comprensible si se'n coneixen l'origen a Grècia i les raons socials que el motivaren, les lleis que ens protegeixen i que ens obliguen deuen gran part de la seva essència al dret romà, i a Roma es fonamenta la concepció del poder en benefici de tots. D'altra banda, l'evolució i les transformacions que en el camp científic han determinat la situació del món actual no serien comprensibles si es prescindeix del coneixement d'aquells que posaren els fonaments de la ciència occidental i de les llengües que encara avui serveixen de base per a la terminologia científica.

Cultura Clàssica és, doncs, el contacte necessari dels alumnes amb el món de les humanitats i de la consideració de l'ésser humà en tota la seva complexitat des d'una perspectiva propera i sensible amb la realitat diversa de l'alumnat. Es tracta, doncs, d'una Odissea o viatge vital a la recerca del propi jo i d'una societat més habitable i justa.

La presència d'aquesta optativa a dos cursos de l'etapa secundària es justifica per la necessitat de permetre que els alumnes aprofundeixin o, lamentablement en la majoria dels casos, s'apropin per primera vegada al món clàssic. La finestra que se'ls obri amb aquesta matèria els endinsa en el camp de les humanitats i els obri els ulls a àmbits de coneixement (les llengües clàssiques, la literatura, la història i l'art) que d'altra manera els podrien passar desapercebuts, enlluernats pel pragmatisme d'allò que una societat deshumanitzada i obcecada amb els avenços tecnològics tendeix a sobrevalorar.

La Cultura Clàssica contribueix, doncs, de forma definitiva a reforçar el paper de les humanitats dins l'educació secundària com a garant de l'esperit crític dins una societat cada cop més mediatitzada i conformista, front a la tendència únicament funcional a curt termini que envolta la vida de l'alumnat.

La matèria de cultura clàssica presenta quatre blocs de continguts que venen determinats pels sabers bàsics proposats i tenint en compte els perfils de sortida plantejats. Cal assenyalar que els sabers bàsics abasten dos cursos de l'educació secundària, per tant no comporten una seqüència establerta i tancada, sinó que el professorat pot establir la temporalització i la distribució, així com el grau d'aprofundiment més adients segons la idiosincràsia de l'alumnat, el context educatiu o altres criteris pedagògics, tot seguint els criteris de la concreció curricular del centre:

Un bloc de geografia i història ja que el coneixement del passat històric representa la base sobre la qual es constitueix el progrés de qualsevol societat. La història



d'Europa, en general, i del nostre país, en particular, estan marcades per les civilitzacions grega i romana; per tant, el seu estudi i coneixement proporciona a l'alumnat una visió molt més precisa i crítica del seu entorn sociocultural, alhora que influeix positivament en la recuperació i consolidació de molts dels valors que el marc legislatiu actual propugna com a essencials per a qualsevol ciutadà de la nostra societat.

Un bloc d'organització social i política perquè en un món globalitzat i on els valors democràtics i d'igualtat són sovint vulnerats, revisar el progrés de les societats antigues des de models de tirania o monarquia fins a estructures democràtiques incipients resulta especialment important per a uns alumnes que construeix el seu propi model social i els seus valors com a ciutadans. La democràcia atenesa contraposada al sistema espartà o la República romana confrontada al sistema imperial seran referents de processos actuals que lluiten per una situació més justa o per confrontar idees totalitàries o involucionistes en aquest aspecte. Igualment, l'absència explícita de les dones en els sistemes de govern antics serveix de punt de partida crític pel que fa a la igualtat d'oportunitats i marca el camí cap a la no discriminació per motius de gènere.

A més, les manifestacions artístiques i literàries són un altre dels components rellevants de la cultura grecollatina. Estudiar-les i analitzar-les ajudarà els alumnes a formar-se criteris estètics i a comprendre i valorar les produccions actuals. Totes les expressions artístiques clàssiques han tingut i continuen tenint una gran influència en el món occidental: la literatura, les representacions artístiques, la música, etc. Destaca, sobretot, la literatura clàssica, que ha influït constantment i al llarg de totes les èpoques i que, juntament amb la mitologia, forma part del bagatge cultural del passat i d'avui dia en el teatre, en el cinema, en la iconografia, en la publicitat, etc.

Hi ha nombrosos elements de la vida familiar, de l'organització social, de l'activitat política, del dret, de les festes, dels jocs, dels espectacles i de les diversions que tenen les arrels en el món grecollatí, el descobriment dels quals permet als alumnes entendre el món que els envolta i els duu al convenciment de la igualtat essencial dels éssers humans. El món de l'oci és cada dia més necessari i imprescindible en els temps en què vivim. El coneixement d'alguns aspectes de la forma de vida dels grecs i romans antics pot ser un suport perquè els alumnes n'entenguin l'evolució. Ells van saber delimitar molt bé els termes d'otium i negotium.

Un tercer bloc sobre mitologia i religió. Tant els éssers mitològics, sobrenaturals o no, creats per la imaginació literària dels autors grecs i romans com les figures de carn i ossos, artífexs, en uns casos, d'una acció mítica rellevant i, en d'altres, d'alguna obra literària o científica o d'una proesa amb transcendència històrica (cultural, social, científica, militar...), han servit com a models per als habitants de les ciutats més representatives del món grec i romà i han perviscut arrelats en la nostra cultura fins al moment present.





En efecte, les societats sempre han necessitat models amb els quals identificar-se i a partir dels quals formar la pròpia idiosincràsia; i els models que tenim, tant socials com culturals, són de manera fonamental grecs i llatins o, d'una manera o una altra, en deriven. Venen de l'antiguitat grecolatina, romanen vius i afecten no tan sols l'entorn europeu, sinó també la cultura universal i, per tant, han de ser coneguts pels homes i les dones d'avui. Per això, la matèria de cultura clàssica pretén posar en contacte els alumnes amb figures reals i de ficció que han perdurat fins a l'actualitat a través de les manifestacions literàries, artístiques (pictòriques, escultòriques, musicals...) i científiques, especialment. Cal que els alumnes de l'etapa obligatòria adquireixin aquest tipus de coneixements, almenys d'una manera bàsica.

L'aprenentatge dels mites que protagonitzen déus i herois constitueix un instrument per reconèixer i comprendre les fonts del coneixement de l'ésser humà (art, literatura, música, cinema, etc.) i, al mateix temps, per aprofundir en la problemàtica del pensament al llarg dels temps amb l'objectiu d'observar-ne el desenvolupament i les diferents solucions trobades. L'estudi de les referències mitològiques de les Balears ha de tenir un apartat especial. Per comprendre el passat és important conèixer els texts dels autors que tracten tòpics com el del jardí de les Hespèrides, tant clàssics (Homer, Hesíode, Plini, Estrabó, Diodor, etc.) com de la nostra cultura (Costa i Llobera, A. M. Alcover, Francesc de Borja Moll...). D'altra banda, l'estudi de les festes religioses, esports i espectacles permet, entre altres coses, que els alumnes compreguin com la religió de l'antiguitat clàssica es va caracteritzar per la barreja de tota mena de tradicions religioses, tant autòctones com estrangeres. Això els ha d'ajudar a valorar i respectar la diversitat religiosa i cultural de la societat d'avui dia. Els ha de possibilitar, a més, jutjar els espectacles actuals —minoritaris, com el teatre, o majoritaris, com els campionats esportius—, en tenir com a referents l'activitat dramàtica, les manifestacions esportives i els espectacles de masses de Grècia i Roma.

Un darrer bloc sobre llengua i lèxic. Grècia aporta a la història d'Occident l'adaptació a una llengua indoeuropea del sistema d'escriptura més eficient, l'alfabet, veritable revolució en la història de la humanitat que constitueix el vehicle del seu llegat lingüístic i cultural. L'alfabet ens permet recollir el pensament, la creativitat i les preocupacions pròpies de la cultura grega i fa possible l'evolució d'un sistema lèxic al qual, des de llavors, acudeixen totes les llengües indoeuropees permanentment a la recerca d'arrels per expressar idees, objectes o conceptes nous.

La llengua llatina fou la primera beneficiària d'aquesta riquesa, i l'expansió històrica de Roma va escampar l'ús del llatí fins al punt de convertir-se en l'origen de moltes de les llengües d'Europa, entre les quals hi ha el català i el castellà. El llatí també esdevingué la llengua de registre i transmissió de tots els sabers. En definitiva, fou la llengua de cultura a Europa. Per això, el vessant lingüístic de la matèria és inevitable, tot i saber que el coneixement del grec i, especialment, del llatí ha d'introduir-se de manera molt elemental i sempre sota la premissa que la cultura es transmet a través



de la llengua i que la cultura clàssica, en sentit ampli, té el privilegi de disposar de dues llengües. L'estudi del grec o del llatí no és, doncs, la principal finalitat, atès el caràcter de la matèria i la utilització dels mètodes propis de la geografia, la història, l'art, la literatura, etc. Resulta inevitable, però, iniciar un apropament a aquestes llengües, especialment al seu sistema lèxic, com a nexa d'unió en l'aprenentatge de les llengües que estudien els alumnes, ja que hi apareixen arrels llatines i gregues. A més, totes aquestes llengües estan emmarcades en l'àmbit cultural occidental i, per tant, clarament relacionades amb la cultura grecolatina. Amb la introducció a l'estudi de les etimologies es vol que els alumnes aprenguin a precisar el sentit de les paraules que empren i a fer-ne un ús apropiat. Podrà millorar, així, la comprensió oral i escrita dels diferents tipus de missatges, tant científicotècnics com de comunicació en general i establir paral·lelismes i contrastos entre la pròpia llengua i altres llengües modernes.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

#### **CE 1 Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre el marc geogràfic i les principals etapes de la història de Grècia i Roma, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar respostes en diversos formats.**

El maneig de fonts històriques i la recerca en entorns digitals prèviament seleccionats, de forma reflexiva i crítica, proporciona als alumnes una informació que hauran d'interpretar, seleccionar, valorar i organitzar per produir els seus propis materials, en diferents formats, amb correcció i que els ajudin a establir els marcs geogràfic i històric en què es varen desenvolupar la civilització grega i llatina.

La recerca segura i fiable, la selecció crítica i el posterior tractament de la informació obtinguda són destreses imprescindibles en un món on els alumnes han de ser capaços d'assolir nous coneixements. Els relacionats amb la història i la geografia del món clàssic permetran que els alumnes identifiquin els llocs més rellevants i les principals etapes de la història de Grècia i Roma, reflexionin sobre les relacions que tenien amb les cultures coetànies i la seva influència en les posteriors.

El primer pas per endinsar-se en el món antic consisteix a localitzar quan i on es varen desenvolupar les civilitzacions grega i romana. La ubicació dels indrets, dins del Mediterrani, el mateix àmbit on habita el nostre alumnat, suposarà un primer apropament al fet que som hereus directes dels grecs i els romans.

Els alumnes hauran de reflexionar sobre com es relacionaven els antics grecs i romans entre ells i amb els pobles del seu entorn, prestant especial atenció a la conquesta de Grècia per part de Roma i al procés de romanització que suposà l'expansió de l'Imperi romà.



Dins aquest marc de reflexió, els alumnes incorporaran els elements crítics necessaris per valorar els fets històrics no tan sols des del punt de vista masculí, sinó també incorporant l'aportació femenina, sempre relegada a un terme d'inferioritat i poques vegades reconeguda la funció de suport imprescindible que les dones han exercit a totes les èpoques.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL3, CC1, STEM4, CD1, CD2, CPSAA5.

**CE 2 Valorar el paper de la civilització grecolatina a l'origen de la identitat europea, analitzant críticament la seva pervivència en diferents aspectes de la societat actual per poder valorar el seu llegat cultural, artístic i social.**

Aquesta competència promou entre els alumnes la comprensió i l'explicació de la realitat present en el món europeu a partir dels antecedents grecolatins, aprofundeix en la seva consciència històrica i en desenvolupa la capacitat crítica i reflexiva.

L'objectiu principal és analitzar els canvis i les dificultats que hagueren de superar les societats gregues i llatines al llarg del temps, els sistemes socials i polítics i els recursos dels quals es dotaren per enfrontar-los i avançar i la comparació entre aquelles situacions i problemes de la humanitat amb altres semblants en l'actualitat.

Fent servir fonts històriques i literàries en diferents formats, així com els vestigis i referents de tot tipus de la cultura grecolatina (artístics, literaris, arqueològics, polítics, jurídics, publicitaris, científics i filosòfics) que romanen entre nosaltres, els alumnes podran indagar en les situacions de desigualtat econòmica, de classe o de gènere que es produïen en èpoques passades i confrontar-les amb les presents, reflexionant sobre propostes alternatives innovadores, respectuoses i sostenibles; comparar els costums i institucions del passat per entendre millor les actuals i assolir, en definitiva, la consciència de pertinença a una cultura, l'occidental, que no és millor ni pitjor que altres, però que ens defineix en gairebé tots els àmbits de la nostra vida.

D'altra banda, el coneixement i el respecte de les manifestacions artístiques i culturals i de les infraestructures produïdes per grecs i romans a les Illes Balears, a l'Estat, a la resta del Mediterrani i a Europa que sovint s'assoleix mitjançant la visita presencial o virtual als jaciments i llocs arqueològics i als museus que exposin obres grecolatines, ha de servir per gaudir-ne i difondre'ls.

Es tracta, en definitiva, de millorar la consciència dels alumnes sobre la realitat del que anomenam Europa on se sumen com a elements bàsics els components grecolatins, judeocristians i d'altres que ha contribuït al mestissatge existent actualment i que fan d'Europa una terra d'acollida i integració.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL3, CCL4, CCL5, CD1, CD2, STEM4, STEM5, CPSAA1, CPSAA5, CC1, CC2, CC3, CC4, CE3,



CCEC1, CCEC2. 3. Conèixer els principals déus i d

**CE 3 Conèixer els principals déus i deesses de la mitologia grecolatina, així com els protagonistes dels cicles mítics més rellevants, per reconèixerlos a obres artístiques de diferents tipus i perquè serveixin d'inspiració per elaborar obres de diferent format que s'inspiren en la mitologia.**

La relació que establien amb els seus déus, la caracterització de l'origen mític del món, la seva organització i jerarquia i l'organització de la societat d'una manera determinada, que relegava la dona a un paper secundari i que classificava els éssers humans segons la seva gènesi mitològica, conformaven tant la seva societat, com l'esperit dels antics grecs i romans, amb les semblances i les particularitats que els caracteritzen. Aquestes creences, mantingudes durant segles i preservades, malgrat l'arribada del cristianisme, romanen a la nostra cultura en manifestacions artístiques, culturals, religioses, lingüístiques i esportives.

Aquesta competència endinsa l'alumne en el coneixement d'un món que sempre l'ha envoltat, però que no reconeixia en la seva plenitud, despertant-li la curiositat per tractar d'identificar la iconografia que s'amaga darrere diferents manifestacions artístiques noves o que ja coneixia, però no sabia interpretar.

El valor del mite ha canviat des de l'antiguitat als nostres dies, tot i que perviu la pròpia noció d'heroi o heroïna com a model o exemple a seguir, d'aquí la importància del seu estudi.

La identificació de personatges i escenes mitològiques i, fins i tot, la representació d'aquests en obres de diferents formats, per part de l'alumnat, mitjançant la recerca i la comparació de les diferents manifestacions que han fet d'un mateix mite autors diversos seran les eines que permetran als alumnes aprofundir en el concepte de mite, ritus i religió.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CP2, CC1, CC2, CC3, CCEC1, CCEC2, CCEC3, CD1, CD2, CD3.

**CE 4 Analitzar la presència del grec i el llatí a les llengües de l'alumne per tal d'entendre el significat etimològic i ser capaç d'identificar i formar paraules a partir dels ètims donats, per produir materials en diferents formats amb el lèxic adquirit i estimar i respectar la diversitat lingüística fomentant l'interès per l'estudi d'altres llengües, entre les quals les llengües clàssiques.**

En un món on la lectura de texts complexos va desapareixent, és més important que mai dotar els alumnes d'eines que millorin la seva capacitat comunicativa i aquesta competència contribueix a ampliar i enriquir el vocabulari que fan servir els alumnes.

El coneixement del significat etimològic dels termes grecs que conformen el llenguatge científic, la comprovació que les llengües habituals dels alumnes provenen majoritàriament del llatí i del grec i l'ús d'expressions llatines contribueixen a millorar la seva competència en el maneig de la llengua culta, tant



oralment com per escrit, i a valorar i respectar altres llengües, siguin d'un origen comú o no.

L'estudi dels sistemes d'escriptura de grecs i romans, així com la comparació de la llengua dels alumnes amb el grec i el llatí, proporcionen un primer apropament al món de les llengües clàssiques i al seu sistema flexiu, que ha de servir també perquè els alumnes valorin i reconeixin el valor que té la preservació i l'estudi d'aquestes llengües com a element transmissor de la cultura grecolatina.

El reconeixement de les arrels més productives del grec i del llatí, i el domini per part dels alumnes dels sufixos i prefixos més freqüents que conformen les paraules faciliten la comprensió de texts de caràcter científic i tècnic i l'ampliació del seu lèxic habitual.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL 2, CP2, CP3, STEM2, CD1, CC1, CE3, CCEC1.

## Cultura Clàssica I

### Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre el marc geogràfic i les principals etapes de la història de Grècia i Roma, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar respostes en diversos formats.**

CA 1.1 Elaborar i presentar continguts propis en forma d'esquemes, eixos cronològics, mapes i altres tipus de format, fent servir diferents fonts històriques i les tecnologies de la informació, de forma reflexiva i crítica, situant les ciutats i regions més importants de Grècia i Roma en el moment del seu apogeu i delimitant les etapes en què es divideix la seva història.

Elaborar i presentar continguts propis en diferents formats.

Usar diferents fonts històriques.

Usar tecnologies de la informació de forma reflexiva i crítica.

Delimitar les etapes en què es divideixen les civilitzacions grega i romana.

Situar en un mapa les ciutats i regions més importants de la civilització grega i la civilització romana en els seus apogeus.

CA 1.2 Identificar els personatges masculins i femenins i les fites històriques de rellevància que hi ocorregueren, analitzant i argumentant les seves causes i conseqüències, mitjançant la localització, anàlisi i comparació de manera crítica de fonts primàries i secundàries com a proves històriques.

Identificar els personatges masculins i femenins més rellevants.



|                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Identificar les fites històriques més rellevants.                                                                                                                                                                                       |
| Analitzar i argumentar les causes i les conseqüències de les fites històriques més rellevants.                                                                                                                                          |
| Consultar, analitzar i comparar diferents fonts.                                                                                                                                                                                        |
| CA 1.3 Elaborar treballs individuals o en grup, mitjançant la recerca, selecció i tractament de la informació sobre els pobles que vivien a les Illes Balears abans dels romans i com es va modificar el territori amb la romanització. |
| Elaborar treballs de recerca sobre els pobles preromans de les Illes Balears.                                                                                                                                                           |
| Explicar com va afectar la romanització l'organització territorial de les Illes Balears.                                                                                                                                                |

**CE 2 Valorar el paper de la civilització grecolatina a l'origen de la identitat europea, analitzant críticament la seva pervivència en diferents aspectes de la societat actual per poder valorar el seu llegat cultural, artístic i social.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 2.1 Determinar les característiques de les principals formes d'organització política presents a Grècia i Roma establint semblances i diferències entre elles i comparant de forma crítica les formes de govern de l'antiguitat amb les actuals, adquirint consciència del que suposa ser ciutadà europeu en una societat lliure i democràtica. |
| Determinar les característiques dels sistemes de govern de l'Antiguitat clàssica.                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Comparar els sistemes de govern de l'Antiguitat clàssica amb els sistemes de govern actuals i reconèixer-ne la influència.                                                                                                                                                                                                                        |
| Conèixer i entendre els drets i els deures que té tot ciutadà europeu.                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Definir els principals trets d'una societat lliure i democràtica.                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| CA 2.2 Establir les característiques i l'evolució de les classes socials a Grècia i Roma mitjançant la comparació entre ambdós models i fent una anàlisi crítica de la pervivència d'aquests models en la societat actual.                                                                                                                        |
| Establir les característiques i l'evolució de les classes socials a Grècia i Roma i comparar ambdós models.                                                                                                                                                                                                                                       |
| Analitzar amb esperit crític els models socials de Grècia i Roma amb els actuals i reconèixer-ne la pervivència.                                                                                                                                                                                                                                  |
| CA 2.3 Identificar les formes actuals de la distribució del treball i el procés d'equiparació dels papers d'homes i dones iniciat a la nostra societat, establint comparacions amb la composició de la família a Grècia i Roma i els rols assignats als seus membres i les principals formes de treball i de lleure existents en l'antiguitat.    |
| Analitzar el paper de la dona en l'Antiguitat i comparar-lo amb l'actualitat.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Descriure el treball i el lleure a Grècia i Roma i comparar-los amb l'actualitat.                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Explicar la composició de la família grega i romana tradicionals i el paper dels seus membres en la societat i comparar-ho amb l'actualitat.                                                                                                                                                                                                      |

**CE 3 Conèixer els principals déus i deesses de la mitologia grecolatina, com**



**també els protagonistes dels cicles mítics més rellevants, per reconèixer-los a obres artístiques de diferents tipus i perquè serveixin d'inspiració per elaborar obres de diferent format que s'inspiren en la mitologia.**

CA 3.1 Descriure els components bàsics de la religió al món antic, reconeixent els diferents tipus de festivitats, rituals i sacrificis relacionats amb els déus olímpics, comparant-los amb festes i rituals religiosos coneguts per l'alumne i valorant críticament la seva pervivència en les manifestacions festives i religioses actuals.

Reconèixer el politeisme i l'antropomorfisme com a components bàsics de la religió a l'antiguitat grecoromana.

Descriure les principals festivitats religioses i observar com marcaven el calendari: Olimpíades, Dionisíades, Saturnals i altres.

Conèixer diferents tipus de rituals i cerimònies dels cultes públics i privats destinats a establir contacte amb les divinitats i mantenir-les favorables: pregàries, ofrenes, libacions, sacrificis d'animals, etc.

Comparar els elements característics de la religió a l'antiguitat grecoromana amb festes i rituals religiosos coneguts per l'alumne i valorar-ne críticament la pervivència en l'actualitat.

CA 3.2 Distingir els principals déus i deesses de la mitologia grecolatina, identificant-los pels seus atributs a diferents representacions, reconeixent les escenes mitològiques que protagonitzen, identificant aquesta iconografia en diferents formats artístics i conceptuals i posant esment al paper submís o de víctima de la dona.

Distingir els principals déus i deesses de la mitologia grecolatina.

Identificar les divinitats olímpiques pels seus atributs a diferents representacions.

Identificar a la iconografia les escenes mitològiques protagonitzades per les principals divinitats.

Analitzar críticament la influència de la mitologia clàssica com a model de normalització de conductes patriarcal.

CA 3.3 Exposar la pervivència de les diferents manifestacions religioses i mitològiques grecolatines, comparant-les amb les que perviuen a la nostra societat (les representacions teatrals, els espectacles públics i esportius, la cultura popular i els costums i rituals religiosos).

Exposar la pervivència de les diferents manifestacions religioses i mitològiques grecolatines.

Comparar les manifestacions religioses i mitològiques grecolatines amb les que es poden trobar a la nostra societat: les representacions teatrals, els espectacles públics i esportius, la cultura popular i els costums i rituals religiosos.

**CE 4 Analitzar la presència del grec i el llatí a les llengües de l'alumne per tal d'entendre el significat etimològic i ser capaç d'identificar i formar paraules a partir dels ètims donats, per produir materials en diferents formats amb el**





**lèxic adquirit i estimar i respectar la diversitat lingüística fomentant l'interès per l'estudi d'altres llengües, entre les quals les llengües clàssiques.**

CA 4.1 Descriure els diversos tipus d'escriptura, distingint diferents tipus d'alfabets i de suports gràfics, establint comparacions amb els usats actualment i relacionant la importància de l'escriptura amb l'evolució de la humanitat.

Descriure els diferents tipus d'escriptura.

Identificar els diferents alfabets i materials que s'utilitzaven per escriure.

Comparar els sistemes d'escriptura antics i els actuals.

Relacionar l'escriptura amb el desenvolupament de la humanitat.

CA 4.2 Inferir l'origen comú de diferents llengües europees i identificar les llengües romàniques i no romàniques de la península Ibèrica, situant-les en un mapa.

Entendre la procedència indoeuropea de la majoria de llengües d'Europa.

Identificar les llengües romàniques i no romàniques de la península Ibèrica i localitzar-les en un mapa.

CA 4.3 Ampliar el vocabulari amb un lèxic mínim de tipus tècnic i científic d'origen grecolatí, en la llengua pròpia, assenyalant-ne la relació amb les arrels o ètims llatins i grecs i millorar la competència lingüística.

Ampliar el vocabulari de l'estudiant amb termes tècnics i científics d'origen grec i llatí.

Assenyalar la relació dels termes tècnics i científics amb les arrels o els ètims grecs o llatins.

Millorar les habilitats lingüístiques.

**Sabers Bàsics**

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

**GEOGRAFIA I HISTÒRIA**

El marc geogràfic de Grècia i Roma. Principals llocs geogràfics, històrics i arqueològics.

Principals etapes de la història de Grècia i de Roma.

Personatges fonamentals per entendre la història de Grècia i Roma. Dones rellevants.

Les Illes Balears preromanes. Les conseqüències de la romanització.

l *Mare Nostrum* com a punt de trobada de cultures.

Fonts escrites històriques i literàries sobre la geografia i la història de Grècia i Roma.

Interpretació i elaboració de mapes i eixos cronològics en diferents suports.

Estratègies per a la recerca i selecció d'informació a Internet i a biblioteques.

Estratègies i normes per a l'elaboració i presentació de treballs escrits i orals.



### **ORGANITZACIÓ SOCIAL I POLÍTICA**

Principals formes d'organització política i social de Grècia i Roma i la seva pervivència en la societat actual.

Aportació de Grècia i Roma als sistemes polítics democràtics i en les institucions.

El naixement de la idea d'Europa des de la perspectiva del món clàssic.

Les classes socials a Grècia i Roma. El concepte de ciutadania, evolució del concepte. Els drets i els deures d'un ciutadà europeu en l'actualitat.

La família al món clàssic: rols familiars. Ser dona en el món antic, semblances i diferències amb el paper de la dona en l'actualitat.

La vida quotidiana a Grècia i Roma: la feina i el lleure. Jocs i espectacles i la seva pervivència en l'actualitat.

El reconeixement del llegat cultural grecolatí com a nexa dels pobles d'Europa, com també la pervivència del món clàssic a les diferents manifestacions literàries, artístiques, científiques i tecnològiques.

### **MITOLOGIA I RELIGIÓ**

El concepte del mite en l'Antiguitat clàssica i el seu paper fonamental per explicar el món antic, les estructures socials i els comportaments humans.

Cosmogonia i Teogonia.

Politeisme i antropomorfisme en la religió de Grècia i Roma. Principals divinitats del panteó grec i romà.

Principals herois i heroïnes. Els cicles mítics.

La pervivència en l'actualitat de la mitologia grecolatina: art, literatura, cinema, publicitat, jocs, etc.

Els calendaris a Grècia i Roma: les petjades del calendari romà en l'actualitat.

### **LLENGUA I LÈXIC**

El naixement de l'escriptura: els alfabetes grec i llatí. Els suports de l'escriptura.

L'indoeuropeu, origen de la majoria de les llengües parlades a Europa.

Les llengües romàniques a Espanya i Europa. La comparació entre llengües.

Cultismes i mots patrimonials. Principals hel·lenismes i llatinismes en el llenguatge comú i en llenguatges tècnics i científics.

Arrels gregues i llatines: estratègies per a la formació de paraules mitjançant la derivació i la composició. La definició de paraules a partir del reconeixement dels seus ètims grecs i llatins.

## **Cultura Clàssica II**

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.



**CE 1 Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre el marc geogràfic i les principals etapes de la història de Grècia i Roma, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar respostes en diversos formats.**

CA 1.1 Elaborar i presentar continguts propis en forma d'esquemes, eixos cronològics, mapes i altres tipus de format, fent servir diferents fonts històriques i les tecnologies de la informació, de forma reflexiva i crítica, per situar les ciutats i regions més rellevants de Grècia insular i peninsular i de les principals províncies de l'Imperi romà i establir els límits temporals en què es varen desenvolupar i les diferents etapes d'expansió de l'Imperi romà, com també delimitar les etapes en què es divideixen i situar els esdeveniments que marquen el pas d'una etapa a la següent.

Elaborar i presentar continguts propis en diferents formats.

Usar diferents fonts històriques.

Usar tecnologies de la informació de forma reflexiva i crítica.

Delimitar amb dates i esdeveniments clau les diferents etapes de les civilitzacions grega i romana.

Situar en un mapa les ciutats i regions més importants de les civilitzacions grega i romana de cada una de les seves etapes històriques.

CA 1.2 Identificar els principals personatges masculins i femenins i fites històriques que hi ocorregueren, analitzant i argumentant les seves causes i conseqüències, com també els pobles amb els quals coincidiren (perses, fenicis, cartaginesos) i la relació que mantingueren, estudiant les col·laboracions i enfrontaments que tingueren i les seves causes i conseqüències. Tot això, mitjançant la localització, anàlisi i comparació de manera crítica de fonts primàries i secundàries com a proves històriques.

Identificar els personatges masculins i femenins més rellevants.

Identificar les fites històriques més rellevants.

Analitzar i argumentar les causes i les conseqüències de les fites històriques més rellevants.

Identificar les relacions que mantingueren els grecs i els romans entre ells i amb els pobles coetanis i analitzar-ne i argumentar-ne les causes i les conseqüències.

Consultar, analitzar i comparar diferents fonts.

CA 1.3 Elaborar treballs individuals o en grup, mitjançant la recerca, selecció i tractament de la informació sobre els indrets que habitaven els pobles preromans a Hispània i com es va modificar l'àmbit territorial de l'imperi amb la romanització.

Elaborar treballs de recerca sobre els pobles preromans d'Hispània.

Explicar com va afectar la romanització l'organització territorial d'Hispània.

**CE 2 Valorar el paper de la civilització grecollatina a l'origen de la identitat europea, analitzant críticament la seva pervivència en diferents aspectes de la societat actual per poder valorar el seu llegat cultural, artístic i social.**



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 2.1 Determinar les característiques de les principals formes d'organització política d'Atenes versus Esparta i a Roma, establint-ne semblances i diferències i comparant de forma crítica les formes de govern (democràcia, tirania, monarquia, república) de l'antiguitat amb les actuals i adquirir consciència del que suposa ser ciutadà europeu en una societat lliure i democràtica.                                                                          |
| Determinar les característiques i comparar les formes de govern d'Atenes i Esparta i aquestes amb les diferents formes de govern romanes (democràcia, oligarquia, tirania, monarquia, república, imperi).                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Comparar les formes de govern d'Atenes, Esparta i Roma amb els sistemes de govern actuals i reconèixer-ne la influència.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Conèixer i entendre els drets i els deures que té tot ciutadà europeu.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Definir els principals trets d'una societat lliure i democràtica.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| CA 2.2 Establir les característiques i l'evolució de les classes socials a Grècia i Roma i la composició de la família, identificant els rols assignats als seus membres i les principals formes de treball i de lleure existents en l'antiguitat, mitjançant la comparació entre ambdós models de societat esclavista i apreciar les formes actuals de la distribució del treball i el procés d'equiparació dels papers d'homes i dones iniciat a la nostra societat. |
| Establir les característiques i l'evolució de les classes socials a Grècia i Roma i comparar ambdós models.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Explicar la composició de la família grega i romana tradicionals i el paper dels seus membres en la societat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Analitzar el paper de la dona en l'Antiguitat i comparar-lo amb l'actualitat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Descriure el treball i el lleure a Grècia i Roma i comparar-los amb l'actualitat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Conèixer l'esclavitud a Grècia i Roma i reflexionar sobre aquesta en l'actualitat: treball precari, tràfic de persones, estatus jurídic de les persones, etc.                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Reconèixer la pervivència dels models socials de Grècia i Roma a la societat actual.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CA 2.3 Valorar l'art clàssic (literatura, escultura, arquitectura...) i els orígens de la ciència i la tecnologia identificant els seus trets i avenços més significatius i reconèixer-los com a punt de partida de la ciència, l'art i la literatura occidental.                                                                                                                                                                                                      |
| Valorar l'art clàssic (literatura, escultura, arquitectura, ceràmica...) i explicar-ne les característiques i la seva influència a Occident.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Investigar els orígens de la ciència, la tecnologia i a Grècia i Roma i la seva influència a Occident.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

**CE 3 Conèixer els principals déus i deesses de la mitologia grecolatina, com també els protagonistes dels cicles mítics més rellevants, per reconèixer-los a obres artístiques de diferents tipus i perquè serveixin d'inspiració per elaborar obres de diferent format que s'inspiren en la mitologia.**

CA 3.1 Explicar els elements característics de la religió al món antic, identificant els diferents tipus de festivitats, rituals i sacrificis relacionats amb les diferents



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| divinitats, i els santuaris i oracles més famosos de l'antiguitat, comparant-los amb llocs, festes i rituals religiosos o supersticions conegudes per l'alumne i valorar críticament la seva pervivència en les manifestacions festives i religioses actuals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Explicar els elements característics de la religió a l'antiguitat grecoromana.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Identificar les principals festivitats religioses i els rituals i sacrificis relacionats amb les diferents divinitats.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Ubicar i conèixer les funcions dels santuaris i oracles més famosos de l'antiguitat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Comparar els elements característics de la religió a l'antiguitat grecoromana amb festes i rituals religiosos coneguts per l'alumne i valorar-ne críticament la pervivència en l'actualitat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| CA 3.2 Descriure les creences de grecs i romans sobre l'origen del món, establint diferències i semblances amb altres cosmogonies i antropogonies conegudes per l'alumnat, identificar els déus i deesses del panteó grecoromà i els herois dels principals cicles mítics grecolatins mitjançant els seus atributs a diferents representacions, interpretant escenes mitològiques i de metamorfosis en animals i plantes coneguts per l'alumnat, i reconèixer aquesta iconografia en diferents formats artístics i conceptuals, posant esment al paper submís o de víctima de la dona. |
| Descriure les creences de grecs i romans sobre l'origen del món.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Establir diferències i semblances amb altres cosmogonies i antropogonies conegudes per l'alumnat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Identificar els déus i les deesses del panteó grecoromà i els herois dels principals cicles mítics grecolatins mitjançant els seus atributs a diferents representacions.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Interpretar i identificar en la iconografia escenes mitològiques i de metamorfosis en animals i plantes coneguts per l'alumnat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Analitzar críticament la influència de la mitologia clàssica com a model de normalització de conductes patriarcals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 3.3 Descriure la pervivència de les diferents manifestacions religioses i mitològiques grecolatines, comparant-les amb les que perviuen a la nostra societat (les representacions teatrals, els espectacles públics i esportius, la cultura popular, les expressions, rondalles i dites populars, i els costums i rituals religiosos).                                                                                                                                                                                                                                              |
| Descriure la pervivència de les diferents manifestacions religioses i mitològiques grecolatines.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Comparar les manifestacions religioses i mitològiques grecolatines amb les que es poden trobar a la nostra societat: les representacions teatrals, els espectacles públics i esportius, la cultura popular i els costums i rituals religiosos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

**CE 4 Analitzar la presència del grec i el llatí a les llengües de l'alumne per tal d'entendre el significat etimològic i ser capaç d'identificar i formar paraules**



**a partir dels ètims donats, per produir materials en diferents formats amb el lèxic adquirit i estimar i respectar la diversitat lingüística fomentant l'interès per l'estudi d'altres llengües, entre les quals les llengües clàssiques.**

CA 4.1 Descriure l'existència de diversos tipus d'escriptura a través de la història, distingint diferents tipus d'alfabets i de suports gràfics per comparar-los amb els usats actualment i relacionant la importància de l'escriptura amb l'evolució de la humanitat i l'aparició i transmissió de la literatura.

Explicar els diferents tipus d'escriptura al llarg de la història.

Identificar els diferents alfabets i materials que s'utilitzaven per escriure.

Comparar els sistemes d'escriptura antics i els actuals.

Relacionar l'escriptura amb el desenvolupament de la humanitat i l'aparició i la transmissió de la literatura.

CA 4.2 Inferir l'origen comú de diferents llengües europees i identificar les llengües romàniques i no romàniques de la península Ibèrica, situant-les en un mapa i analitzar estructures mínimes comunes i diferenciades.

Conèixer l'existència de la família lingüística indoeuropea.

Identificar les llengües romàniques i no romàniques de la península Ibèrica i localitzar-les en un mapa.

Analitzar els trets lingüístics bàsics que comparteixen les llengües de la península Ibèrica o que les diferencien.

CA 4.3 Ampliar el vocabulari amb lèxic tècnic i científic d'origen grecollatí, en la llengua pròpia, assenyalant-ne la relació amb les arrels o ètims llatins i grecs i millorar la competència lingüística.

Ampliar el vocabulari de l'estudiant amb termes tècnics i científics d'origen grec i llatí.

Assenyalar la relació dels termes tècnics i científics amb les arrels o els ètims grecs o llatins.

Millorar les habilitats lingüístiques.

### Saber Bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>GEOGRAFIA I HISTÒRIA</b>                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| El marc geogràfic de Grècia i Roma. Principals llocs geogràfics, històrics i arqueològics.     |
| Principals etapes de la història de Grècia i de Roma.                                          |
| Les calçades romanes, els camins d'un imperi.                                                  |
| Personatges fonamentals per entendre la història de Grècia i Roma. Dones rellevants.           |
| Hispania preromana. Les conseqüències de la romanització.                                      |
| Grècia i Roma i els pobles coetanis: el <i>Mare Nostrum</i> com a punt de trobada de cultures. |



|                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| Fonts escrites històriques i literàries sobre la geografia i la història de Grècia i Roma. |
| Interpretació i elaboració de mapes i eixos cronològics en diferents suports.              |
| Estratègies per a la recerca i selecció d'informació a Internet i a biblioteques.          |
| Estratègies i normes per a l'elaboració i presentació de treballs escrits i orals.         |

### **ORGANITZACIÓ SOCIAL I POLÍTICA**

|                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Principals formes d'organització política i social de Grècia i Roma i la seva pervivència en la societat actual. <i>Polis, ciuitas i urbs</i> . |
| Aportació de Grècia i Roma als sistemes polítics democràtics i en les institucions.                                                             |
| El naixement de la idea d'Europa des de la perspectiva del món clàssic.                                                                         |
| Les classes socials a Grècia i Roma: esclavitud i llibertat. L'esclavitud en el món modern.                                                     |
| El concepte de ciutadania, evolució del concepte. Els drets i els deures d'un ciutadà europeu en l'actualitat.                                  |
| La família al món clàssic: rols familiars. Ser dona en el món antic, semblances i diferències amb el paper de la dona en l'actualitat.          |
| La vida quotidiana a Grècia i Roma: la feina i el lleure. Jocs i espectacles i la seva pervivència en l'actualitat.                             |
| L'art i la literatura en el món grecollatí: característiques i funcions. La seva influència en l'art i la literatura posteriors.                |
| Principals obres artístiques grecoromanes. Els artistes a l'Antiguitat.                                                                         |
| Els gèneres literaris a Grècia i Roma: trets fonamentals i autors principals.                                                                   |
| La influència de la cultura grega a Roma.                                                                                                       |
| La tecnologia a l'Antiguitat grecoromana: avenços que han arribat als nostres dies.                                                             |
| La planificació urbanística a Grècia i Roma: edificis i infraestructures. El seu llegat en les ciutats actuals.                                 |

### **MITOLOGIA I RELIGIÓ**

|                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| El concepte del mite en l'Antiguitat clàssica i el seu paper fonamental per explicar el món antic, les estructures socials i els comportaments humans. |
| Cosmogonia i teogonia gregues. Origen del món en altres cultures.                                                                                      |
| Politeisme i antropomorfisme en la religió de Grècia i Roma. Principals divinitats del panteó grec i romà.                                             |
| Principals herois i heroïnes. Els cicles mítics.                                                                                                       |
| La pervivència en l'actualitat de la mitologia grecollatina: art, literatura, cinema, publicitat, jocs, etc.                                           |
| El calendari a Grècia i Roma: les petjades del calendari romà en l'actualitat.                                                                         |
| Concepte de ritus i festa. Les festivitats principals. Teatre i jocs atlètics i la seva pervivència en l'actualitat.                                   |
| Temples, santuaris i llocs sagrats.                                                                                                                    |





## **LLENGUA I LÈXIC**

El naixement de l'escriptura: dels jeroglífics a l'alfabet llatí. Els suports de l'escriptura.

De l'indoeuropeu a les llengües històriques. La comparació entre llengües.

Les llengües romàniques a Espanya i Europa.

Cultismes i mots patrimonials. Principals hel·lenismes i llatinismes en el llenguatge comú i en llenguatges tècnics i científics.

Arrels gregues i llatines: estratègies per a la formació de paraules mitjançant la derivació i la composició. La definició de paraules a partir del reconeixement dels seus ètims grecs i llatins.



## Digitalització

La matèria Digitalització dona resposta a la necessitat d'adaptació a la forma en què la societat actual s'informa, es relaciona i produeix coneixement, ajudant els alumnes a satisfer necessitats, individuals o col·lectives, que s'han anat establint de manera progressiva en la vida de les persones i en el funcionament de la societat i la cultura digital. Però la formació de la ciutadania actual va més enllà de l'alfabetització digital, ja que requereix una atenció específica a l'adquisició dels coneixements necessaris per usar els mitjans tecnològics de manera ètica, responsable, segura i crítica. Quant als reptes i desafiaments del segle XXI, la matèria aborda determinats temes que tenen una clara relació amb les condicions pròpies a la societat i la cultura digital, com el consum responsable, l'assoliment d'una vida saludable, el compromís davant situacions d'inequitat i exclusió, la resolució pacífica dels conflictes en entorns virtuals, l'aprofitament crític, ètic i responsable de la cultura digital, l'acceptació i maneig de la incertesa, la valoració de la diversitat personal i cultural, el compromís ciutadà en l'àmbit local i global i la confiança en el coneixement com a motor del desenvolupament.

Així, davant els desafiaments tecnològics que planteja la nostra societat, la matèria promou, a través de la participació de tot l'alumnat, l'assoliment d'una visió integral dels problemes, el desenvolupament d'una ciutadania digital crítica, i la consecució d'una efectiva igualtat entre homes i dones. D'igual manera, aquesta matèria tracta d'afavorir aprenentatges que permetin als alumnes fer un ús competent de les tecnologies, tant en la gestió de dispositius i entorns d'aprenentatge, com en el foment del benestar digital, possibilitant als alumnes prendre consciència i construir una identitat digital adequada. El caràcter interdisciplinari de la matèria contribueix a la consecució de les competències clau del perfil de sortida dels alumnes al final de l'Educació bàsica i a l'adquisició dels objectius d'etapa.

El valor educatiu d'aquesta matèria està relacionat amb la integració de les seves competències específiques en els contextos del dia a dia de la ciutadania, que es constitueix com un dels eixos principals del currículum. La matèria pretén proporcionar als alumnes competències en la resolució de problemes senzills a l'hora de configurar dispositius i perifèrics d'ús quotidià. De forma paral·lela, desenvolupa la capacitat per organitzar el seu entorn personal d'aprenentatge, tot fomentant l'aprenentatge permanent i el benestar digital a fi de protegir els dispositius i a si mateix. Així mateix contribueix a generar una ciutadania digital crítica, informada i responsable, que afavoreixi el desenvolupament de l'autonomia, la igualtat i la inclusió. Tot això mitjançant la creació i difusió de nous coneixements per fer front a la bretxa digital, entre elles la de gènere, prestant especial atenció a la desaparició d'estereotips sexistes que dificulten l'adquisició de competències digitals en condicions d'igualtat.

En l'etapa d'Educació primària els alumnes desenvolupen la seva alfabetització



digital i comencen a interactuar i comunicar-se en entorns digitals, per la qual cosa requereix aprendre a gestionar la seva identitat digital i salvaguardar-la. Al llarg de l'Educació secundària obligatòria, la matèria de «Tecnologia i Digitalització» consolida els coneixements, destreses i actituds en competència digital, mentre que la de «Digitalització» tracta temes necessaris per poder exercir una ciutadania digital activa i compromesa, tot completant així aquest procés formatiu.

D'altra banda, els criteris d'avaluació, com a element que permet valorar el grau de desenvolupament de les competències específiques, estan orientats al fet que els alumnes reflexionin sobre la pròpia pràctica, prenguin consciència dels seus hàbits, i generin rutines digitals saludables, sostenibles i segures, alhora que crítiques amb pràctiques inadequades. L'aplicació d'aquest enfocament competencial condueix al desenvolupament de coneixements, destreses i actituds en els alumnes que fomenten diferents formes d'organització del treball en equip i el debat multidisciplinari davant la diversitat de situacions d'aprenentatge que intervenen en la matèria.

La matèria s'organitza en quatre blocs interrelacionats de sabers bàsics: «Dispositius digitals, sistemes operatius i de comunicació», «Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge», «Seguretat i benestar digital» i «Ciutadania digital crítica».

El primer bloc «Dispositius digitals, sistemes operatius i de comunicació» comprèn una sèrie de sabers relacionats entre si. Parteixen tant del coneixement de l'arquitectura i components de dispositius digitals i els seus dispositius connectats (maquinari) com de la instal·lació i configuració dels sistemes operatius (programari). Es persegueix treballar amb sabers de tipus procedimental, tant relatius a la configuració i connexió de dispositius, com a la resolució de problemes que puguin aparèixer. També s'incideix aquí en l'adquisició d'hàbits de reutilització de materials i estalvi energètic.

El segon bloc «Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge» permet enfortir els coneixements relacionats amb l'alfabetització digital adquirits des dels primers anys de l'escolarització, aportant més recursos per a la cerca, selecció i arxiu de la informació, per a la creació i programació informàtica de continguts digitals i per a la col·laboració i difusió dels seus aprenentatges. Es pretén, a més, l'adquisició de coneixements, destreses i actituds que permetin la creació i reutilització de continguts digitals, mantenint una actitud crítica amb la informació i una actitud de respecte amb els drets d'autor i la propietat intel·lectual per a un aprenentatge permanent.

El bloc de «Seguretat i benestar digital» se centra en els tres pilars de la seguretat: el dels dispositius, el de les dades i el de la integritat de les persones. Cerca que els alumnes coneguin i implementin mesures preventives per fer front als possibles riscos i amenaces als quals els dispositius, les dades i les persones estan exposats en



un món en el qual s'interactua constantment en entorns digitals.

Posa especial èmfasi a fer conscients als alumnes, de la importància de tenir cura de la identitat, la reputació digital, la privacitat de les dades i l'empremta digital que es deixa en la xarxa. En aquest bloc també s'aborden problemes com els referits als discursos d'odi, el ciberassetjament, la suplantació d'identitats, els continguts inadequats i l'abús en els temps de connexió, assumptes que poden suposar amenaces per al benestar físic i mental de l'alumnat. Es tracta d'un bloc de naturalesa eminentment actitudinal dirigit a promoure estratègies que permetin als alumnes prendre consciència d'aquesta realitat i generar actituds de prevenció i protecció, a la vegada que promoure el respecte pels altres.

L'últim bloc «Ciutadania digital crítica» té per objecte que els alumnes reflexionin sobre les interaccions que realitzen en la xarxa, considerant la llibertat d'expressió, l'etiqueta digital que ha de prevaler en les seves interaccions i el correcte ús de les llicències i de la propietat intel·lectual dels recursos digitals compartits. Les gestions administratives i les interaccions comercials en línia també són elements emergents que convé conèixer i que estan presents en aquest bloc. Finalment, l'activisme en línia i l'ètica en la societat connectada són temes que consolidaran una ciutadania digital crítica de l'avui i del demà per anar més enllà del consum passiu de pantalles, aplicacions o dades.

El desenvolupament de la matèria permet connectar la realitat dels alumnes amb el currículum acadèmic, partint dels seus dubtes i problemes en relació amb els usos tecnològics particulars, alhora que socials, acadèmics i laborals. També, ha de suposar un avanç informat i pràctic en la millora de la pròpia seguretat en la xarxa, en les interaccions amb les altres persones i amb les diferents aplicacions usades per l'alumnat, ajudant-los a entendre que internet és un espai en el qual és necessari aplicar criteris per contextualitzar i contrastar la informació, les seves fonts i els seus propòsits, i una eina imprescindible per al desenvolupament de l'aprenentatge al llarg de la vida.

### **Competències específiques**

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Identificar i resoldre problemes tècnics senzills, connectar i configurar dispositius a xarxes domèstiques, aplicant els coneixements de maquinari i sistemes operatius per gestionar les eines i instal·lacions informàtiques i de comunicació d'ús quotidià.**

La competència fa referència a la gestió i manteniment dels dispositius digitals habituals a l'entorn de l'alumnat. L'ús estès de les tecnologies digitals implica que els alumnes han d'adquirir destreses relatives al manteniment dels dispositius, a l'ajust dels mateixos i a la identificació i resolució de problemes tècnics habituals



garantint el màxim aprofitament d'aquestes tecnologies i enfrontant-se als mateixos amb una actitud resilient.

La competència engloba aspectes tècnics relatius al funcionament dels equips, i a les aplicacions i programes requerits per al seu ús. Així mateix, s'ha de considerar el paper que assumeixen en l'actualitat les tecnologies de la comunicació i la seva implicació en la societat. Per això, es considera fonamental tractar les funcionalitats d'internet, els elements de diferents sistemes de comunicació i la incorporació de les noves tecnologies relatives a la digitalització i connexió d'objectes (internet de les coses, IoT).

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, CD4, CD5, CPSAA1, CPSAA5, CE3.

### **CE 2 Configurar l'entorn personal d'aprenentatge interactuant i aprofitant els recursos de l'àmbit digital per optimitzar i gestionar l'aprenentatge permanent.**

La presència d'elements tecnològics i mitjans digitals en les nostres vides és un fet que, progressivament, adquireix major transcendència. Per això, amb la finalitat d'optimitzar i garantir un aprenentatge permanent en contextos formals, no formals i informals, es fa necessària la integració de recursos digitals en el procés formatiu de l'alumnat, com també la gestió adequada de l'entorn personal d'aprenentatge («Personal Learning Environment», PLE).

La competència abasta aspectes relacionats amb l'alfabetització informacional i l'aprofitament apropiat de les estratègies de recerca i tractament d'informació, com també la generació de nou coneixement mitjançant l'edició, programació i desenvolupament de continguts emprant aplicacions digitals. D'aquesta manera els alumnes poden desenvolupar la creativitat i l'esperit d'innovació per respondre als reptes que es presenten en la seva vida personal, acadèmica i professional, tot respectant els drets de propietat intel·lectual i les llicències d'ús, i possibilitant el seu aprenentatge permanent. Així mateix, s'aborden les possibilitats que aporten les eines per a la comunicació i per al treball col·laboratiu, permetent compartir i difondre experiències, idees i informació de diferent naturalesa fent ús de l'etiqueta digital.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CD1, CD2, CD3, CPSAA1, CPSAA4, CPSAA5, CE3.

### **CE 3 Desenvolupar hàbits que fomentin el benestar digital, aplicant mesures preventives i correctives per protegir dispositius, dades personals i la pròpia salut.**

La competència fa referència a les mesures de seguretat que han d'adoptar-se per tenir cura dels dispositius, de les dades personals i de la salut individual. L'estreta interacció que es realitza, de manera habitual, amb la tecnologia i amb els dispositius augmenta l'exposició a riscos, amenaces i atacs. Per això, els alumnes han d'adquirir hàbits que li permetin preservar i cuidar el seu benestar i



la seva identitat digital, aprenent a protegir-se davant possibles amenaces que suposin un risc per a la salut física i mental i adquirint pautes adequades de resposta, triant la millor opció i avaluant el benestar individual i col·lectiu.

Aquesta competència engloba, doncs, tant aspectes tècnics relatius a la configuració de dispositius, com els relacionats amb a la protecció de les dades personals. També incideix en la gestió eficaç de la identitat digital de l'alumnat, orientada a la cura de la seva presència en la xarxa, en la qual es tingui en compte la imatge que es projecta i el rastre que es deixa en la xarxa. Així mateix, s'aborda el tema del benestar personal davant possibles amenaces externes en el context de problemes com el ciberassetjament, l'extorsió sexual, la dependència tecnològica, l'accés a continguts inadequats com la pornografia o l'abús en el joc.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, STEM5, CD1, CD4, CPSAA2, CPSAA5, CC2 i CC3

**CE 4 Exercir una ciutadania digital crítica, coneixent les possibles accions que realitzar en la xarxa, i identificant les seves repercussions, per fer un ús actiu, responsable i ètic de la tecnologia.**

La competència fa referència al coneixement de les possibles accions que es poden realitzar per a l'exercici d'una ciutadania activa en la xarxa mitjançant la participació proactiva en activitats en línia. L'ús estès de les gestions realitzades amb tecnologies digitals implica que cada vegada més serveis públics i privats demandin que la ciutadania interactuï en mitjans digitals, per la qual cosa el coneixement d'aquestes gestions és necessari per garantir el correcte aprofitament de la tecnologia i per conscienciar als alumnes de la bretxa social d'accés i ús per a diversos col·lectius i del seu impacte ecosocial.

En aquest curs, aquesta competència engloba aspectes d'interacció amb usuaris i de contingut en la xarxa, de manera que es treballen tant el tracte correcte a l'internauta com el respecte a les accions que altres persones realitzen i a l'autoria dels materials aliens. Aborda també les gestions administratives telemàtiques, les accions comercials electròniques i l'activisme en línia. Així mateix, fa reflexionar als alumnes sobre les tecnologies emergents i l'ús ètic de les dades que gestionen aquestes tecnologies; tot això per educar a usuaris i usuàries digitals actius, però sobretot crítics en l'ús de la tecnologia.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CD3, CD4, CPSAA1, CC1, CC2, CC3, CC4, CE1.

**Criteris d'avaluació**

Els criteris d'avaluació (CA), per a cada una de les competències específiques (CE), es concreten a mode orientatiu en la taula següent:

**CE 1 Identificar i resoldre problemes tècnics senzills, connectar i configurar**



**dispositius a xarxes domèstiques, aplicant els coneixements de maquinari i sistemes operatius per gestionar les eines i instal·lacions informàtiques i de comunicació d'ús quotidià.**

CA 1.1 Connectar dispositius i gestionar xarxes locals aplicant els coneixements i processos associats a sistemes de comunicació amb fil i sense fil amb una actitud proactiva.

Ensamblar dispositius de forma diligent com a sistemes de comunicació amb i sense fils.

Administrar xarxes locals.

CA 1.2 Instal·lar i mantenir sistemes operatius configurant les seves característiques en funció de les seves necessitats personals.

Estudiar les característiques bàsiques de diferents sistemes operatius.

Instal·lar sistemes operatius i realitzar el seu manteniment.

Configurar els sistemes operatius segons les necessitats personals.

CA 1.3 Identificar i resoldre problemes tècnics senzills analitzant components i funcions dels dispositius digitals, avaluant les solucions de manera crítica i reformulant el procediment, en cas necessari.

Identificar problemes tècnics senzills.

Resoldre problemes mitjançant l'anàlisi dels components i de les funcions dels dispositius digitals.

Avaluar les solucions de manera crítica i reformular el procediment en cas necessari.

**CE 2 Configurar l'entorn personal d'aprenentatge interactuant i aprofitant els recursos de l'àmbit digital per optimitzar i gestionar l'aprenentatge permanent.**

CA 2.1 Gestionar l'aprenentatge en l'àmbit digital, configurant l'entorn personal d'aprenentatge mitjançant la integració de recursos digitals de manera autònoma.

Gestionar l'aprenentatge en l'àmbit digital.

Configurar l'entorn personal d'aprenentatge (EPA).

Integrar recursos digitals de manera autònoma.

CA 2.2 Cercar i seleccionar i arxivar informació en funció de les seves necessitats fent ús de les eines de l'entorn personal d'aprenentatge amb sentit crític i seguint normes bàsiques de seguretat en la xarxa.

Cercar i seleccionar informació rellevant per les seves necessitats.

Utilitzar eines digitals de l'entorn personal amb sentit crític i seguint normes bàsiques de seguretat a la xarxa.

Emmagatzemar informació de manera organitzada assegurant-se que les dades es tracten de forma responsable i protegida.

CA 2.3 Crear, programar, integrar i reelaborar continguts digitals de manera individual o col·lectiva, seleccionant les eines més apropiades per generar nou coneixement i continguts digitals de manera creativa, respectant els drets d'autor i les llicències d'ús





|                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Dissenyar i crear continguts digitals, de manera creativa, a nivell individual o col·lectiu, utilitzant eines digitals adequades.                                                                                                  |
| Integrar i adaptar continguts existents per generar nou contingut, respectant els drets d'autor i llicències d'ús.                                                                                                                 |
| <b>CA 2.4 Interactuar en espais virtuals de comunicació i plataformes d'aprenentatge col·laboratiu, compartint i publicant informació i dades, adaptant-se a diferents audiències amb una actitud participativa i respectuosa.</b> |
| Participar i compartir informació de forma activa amb altres usuaris a llocs de comunicació i d'aprenentatge virtuals.                                                                                                             |
| Ajustar el contingut i la forma de la comunicació segons les característiques i necessitats del públic.                                                                                                                            |
| Fomentar el diàleg i la col·laboració amb una actitud basada en el respecte i la inclusió en entorns virtuals.                                                                                                                     |

**CE 3 Desenvolupar hàbits que fomentin el benestar digital, aplicant mesures preventives i correctives per protegir dispositius, dades personals i la pròpia salut.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CA 3.1 Protegir les dades personals i l'empremta digital generada en internet, configurant les condicions de privacitat de les xarxes socials i espais virtuals de treball.</b>                                                                                            |
| Configurar les opcions de privacitat a les xarxes socials i espais virtuals per protegir les dades personals.                                                                                                                                                                 |
| Identificar i minimitzar l'impacte de la informació compartida en línia per controlar l'empremta digital.                                                                                                                                                                     |
| <b>CA 3.2 Configurar i actualitzar, contrasenyes, sistemes operatius i antivirus de manera periòdica en els diferents dispositius digitals d'ús habitual.</b>                                                                                                                 |
| Configurar contrasenyes segures amb combinacions robustes i variades.                                                                                                                                                                                                         |
| Actualitzar periòdicament les contrasenyes.                                                                                                                                                                                                                                   |
| Mantenir els sistemes operatius actualitzats per corregir vulnerabilitats.                                                                                                                                                                                                    |
| Instal·lar i actualitzar antivirus i realitzar escaneigs periòdics per protegir els dispositius digitals.                                                                                                                                                                     |
| <b>CA 3.3 Identificar i saber reaccionar davant situacions que representen una amenaça en la xarxa triant la millor solució entre diverses opcions, desenvolupant pràctiques saludables i segures, tot valorant el benestar físic i mental, tant personal com col·lectiu.</b> |
| Identificar els principals riscos de la xarxa.                                                                                                                                                                                                                                |
| Reaccionar adequadament davant les amenaces digitals, triant solucions segures i eficaces.                                                                                                                                                                                    |
| Desenvolupar hàbits saludables en l'ús de les tecnologies per protegir el benestar físic i mental.                                                                                                                                                                            |
| Promoure el respecte al benestar personal i col·lectiu en totes les accions digitals.                                                                                                                                                                                         |

**CE 4 Exercir una ciutadania digital crítica, coneixent les possibles accions que**



|                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>realitzar en la xarxa, i identificant les seves repercussions, per fer un ús actiu, responsable i ètic de la tecnologia.</b>                                                                                                                                                             |
| CA 4.1 Fer un ús ètic de les dades i les eines digitals, aplicant les normes d'etiqueta digital i respectant la privacitat i les llicències d'ús i propietat intel·lectual en la comunicació, col·laboració i participació activa en la xarxa.                                              |
| Fomentar un ús ètic de les dades i eines digitals.                                                                                                                                                                                                                                          |
| Aplicar les normes d'etiqueta digital en les interaccions en línia.                                                                                                                                                                                                                         |
| Respectar la privacitat i les llicències d'ús i de propietat intel·lectual.                                                                                                                                                                                                                 |
| Comunicar, col·laborar i participar de manera responsable i activa a la xarxa.                                                                                                                                                                                                              |
| CA 4.2 Reconèixer les aportacions de les tecnologies digitals en les gestions administratives i el comerç electrònic, des de la consciència de la bretxa social d'accés, ús i aprofitament d'aquestes tecnologies per a diversos col·lectius.                                               |
| Valorar la utilització de les tecnologies digitals en les gestions administratives i el comerç electrònic.                                                                                                                                                                                  |
| Prendre consciència de la bretxa social en l'accés, ús i aprofitament de les tecnologies digitals.                                                                                                                                                                                          |
| CA 4.3 Valorar la importància de l'oportunitat, facilitat i llibertat d'expressió que suposen els mitjans digitals connectats, analitzant de manera crítica els missatges que es reben i transmeten tenint en compte la seva objectivitat, ideologia, intencionalitat, biaixos i caducitat. |
| Valorar la importància de l'oportunitat, facilitat i llibertat d'expressió dels mitjans digitals connectats.                                                                                                                                                                                |
| Analitzar de manera crítica els missatges rebuts i transmesos dels mitjans en xarxa.                                                                                                                                                                                                        |
| Considerar l'objectivitat, ideologia, intencionalitat, biaixos i caducitat dels mitjans digitals connectats.                                                                                                                                                                                |
| CA 4.4 Analitzar la necessitat i els beneficis globals d'un ús i desenvolupament ecològicament i social responsable de les tecnologies digitals, tenint en compte criteris d'accessibilitat, sostenibilitat i impacte.                                                                      |
| Analitzar la necessitat d'un ús i desenvolupament responsable de les tecnologies digitals.                                                                                                                                                                                                  |
| Avaluar els beneficis globals d'un ús i desenvolupament responsable de les tecnologies digitals.                                                                                                                                                                                            |
| Tenir en compte l'accessibilitat, sostenibilitat i impacte a l'anàlisi de les tecnologies digitals.                                                                                                                                                                                         |

### Sabers Bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

|                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>DISPOSITIUS DIGITALS, SISTEMES OPERATIUS I DE COMUNICACIÓ</b>                      |
| Arquitectura d'ordinadors: elements, muntatge, configuració i resolució de problemes. |



|                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Sistemes operatius: instal·lació i configuració d'usuari.                                                                 |
| Sistemes de comunicació i internet: dispositius de xarxa i funcionament.                                                  |
| Procediment de configuració d'una xarxa domèstica i connexió de dispositius.                                              |
| Connexió i configuració de dispositius connectats: internet de les coses (IoT).                                           |
| Connexió i configuració de dispositius connectats: accessoris o dispositius implementats en la roba ( <i>Wearables</i> ). |

#### **DIGITALITZACIÓ DE L'ENTORN PERSONAL D'APRENTATGE**

|                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Fonts d'informació. Cerca i selecció d'informació.                                                                                                                          |
| Arxiu d'informació. Eines per l'organització i la gestió del coneixement.                                                                                                   |
| Edició i creació de continguts: aplicacions de productivitat, desenvolupament d'aplicacions senzilles per a dispositius mòbils i web, realitat virtual, augmentada i mixta. |
| Eines de comunicació i col·laboració en xarxa (entorns d'aprenentatge en línia).                                                                                            |
| Publicació i difusió responsable en xarxes.                                                                                                                                 |

#### **SEGURETAT I BENESTAR DIGITAL**

|                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Identificació dels riscos, amenaces i atacs que poden afectar els dispositius digitals.                                                                                              |
| Aplicació de mesures preventives per protegir els dispositius o atacs en els dispositius.                                                                                            |
| Implementació d'accions correctives en detectar-se vulnerabilitats o atacs en els dispositius.                                                                                       |
| Eines de seguretat més comuns per protegir els dispositius.                                                                                                                          |
| Importància de la identitat digital i la seva influència en la reputació online.                                                                                                     |
| Mesures per protegir la privacitat i les dades personals a Internet.                                                                                                                 |
| Empremta digital i gestió per evitar riscos. Opcions de seguretat a les xarxes socials per protegir la identitat virtual.                                                            |
| Configuració adequada de les opcions de seguretat a les xarxes socials per protegir la identitat virtual.                                                                            |
| Promoció de la seguretat per a la salut física i mental.                                                                                                                             |
| Identificació de riscos i amenaces que afecten el benestar personal.pràctiques per a un ús saludable de la tecnologia.                                                               |
| Propostes de resposta i pràctiques per a un ús saludable de la tecnologia.com el ciberassetjament, l'extorsió sexual, l'accés a continguts inapropiats i la dependència tecnològica. |
| Prevenció i gestió de situacions de violència i riscos a la xarxa com el ciberassetjament, l'extorsió sexual, l'accés a continguts inapropiats i la dependència tecnològica.         |

#### **CIUTADANIA DIGITAL CRÍTICA**

|                                                          |
|----------------------------------------------------------|
| La interactivitat a la xarxa i la llibertat d'expressió. |
|----------------------------------------------------------|



|                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| L'adhesió a l'etiqueta digital en les comunicacions en línia.                                            |
| El respecte a la propietat intel·lectual i les llicències d'ús en l'entorn digital.                      |
| Periodisme digital i blogosfera: plataformes i blogs digitals de difusió d'informació i opinions.públic. |
| Estratègies de comunicació en línia: coherència, persuasió i adaptació al públic.d'Internet.             |
| Ús crític de la informació digital: anàlisi, veracitat i fiabilitat de les fonts d'Internet.             |
| Detecció de frauds i notícies falses.tràmits administratius.                                             |
| Plataformes digitals de gestió de tràmits administratius.                                                |
| Ús de serveis públics en línia.                                                                          |
| Obtenció de registres i documents digitals.certificats oficials.                                         |
| Protocols de sol·licitud i descàrrega de certificats oficials.digitals.                                  |
| Intercanvi de béns i serveis mitjançant plataformes digitals.                                            |
| Gestió de factures digitals.segurs i eficients.                                                          |
| Mètodes de pagament digital segurs i eficients.                                                          |
| Criptomonedes com a forma alternativa de transacció en línia.                                            |
| Ètica en l'ús de dades i eines digitals.                                                                 |
| Ús ètic de la Intel·ligència Artificial (IA).                                                            |
| Biaixos algorítmics i ideològics.                                                                        |
| Obsolescència programada.tecnològica.                                                                    |
| Sobirania tecnològica.                                                                                   |
| Digitalització sostenible.línia.                                                                         |
| Activisme en línia.ciutadana.                                                                            |
| Plataformes d'iniciativa ciutadana.                                                                      |
| Cibervoluntariat. maquinari i programari lliure.                                                         |
| Comunitats de maquinari i programari lliure.                                                             |



## Economia i Emprenedoria

En l'actualitat, l'economia i les finances, a més de donar a conèixer els elements i les regles que expliquen els esdeveniments econòmics i les conseqüències que es deriven de les decisions financeres, projecten valors relacionats amb, entre altres, la solidaritat entre persones, la importància de la sostenibilitat, la desigualtat i la gestió dels recursos. Per això, la matèria d'Economia i Emprenedoria integra, d'una banda, una formació econòmica i financera i, de l'altra, una visió que anima a cercar oportunitats i idees que contribueixin a satisfer les necessitats detectades en l'entorn, tot desenvolupant estratègies per portar aquestes idees a l'acció. D'aquesta manera, es genera valor pels altres, s'innova i es contribueix a millorar el benestar personal, social i cultural.

La finalitat educativa de la matèria d'Economia i Emprenedoria està d'acord amb la Recomanació del Consell de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent, que fa referència a la necessitat d'introduir en l'educació eines que permetin aconseguir que el que s'ha après es pugui aplicar en temps real i que generi noves idees, noves teories, nous productes i nous coneixements. En aquest sentit, aquesta matèria contribueix al fet que els alumnes adquireixin els coneixements econòmics i financers que els permetin estar informats i realitzar una adequada gestió dels recursos individuals i col·lectius, contribuint així a fomentar la millora de la seva qualitat de vida, del progrés i del seu benestar social.

«Economia i Emprenedoria» està plantejada com a matèria d'opció en quart curs de l'Educació Secundària Obligatòria i persegueix dos objectius: que els alumnes comptin amb una educació econòmica i financera per desenvolupar-se, assumir riscos de manera responsable en la seva vida quotidiana i gestionar i portar a l'acció de manera viable projectes, com també que busquin solucions innovadores i valuoses per afrontar els reptes proposats, a través d'estratègies de gestió del coneixement, de l'autoconeixement i de la cooperació amb els altres.

El currículum d'Economia i Emprenedoria està dissenyat prenent com a referents els descriptors operatius que concreten el desenvolupament competencial establert en el perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic. Així mateix, s'ha desenvolupat amb la mirada sobre els objectius fixats per a l'etapa d'Ensenyament Secundari Obligatori, tot contribuint a desenvolupar en els alumnes «l'esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació i el sentit crític, la iniciativa personal, i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats».

Aquesta matèria suposa una continuació dels principis pedagògics de l'Educació Primària, en els quals s'explicita la potenciació de l'aprenentatge significatiu per al desenvolupament de les competències que promoguin l'autonomia i la reflexió. «Economia i Emprenedoria» parteix de l'adquisició de totes les competències clau



per part dels alumnes, en l'etapa d'Educació Primària i en els tres primers cursos de l'Educació Secundària Obligatoria, però, de manera particular, de la competència emprenedora i de la competència personal, social i d'aprendre a aprendre. Ambdues es complementen aportant elements que permeten definir el caràcter de la persona emprenedora, afavorint, d'una banda, l'adquisició de coneixements relacionats amb la planificació i execució de projectes emprenedors i per l'altre, potenciant el desenvolupament de destreses i actituds per afrontar la incertesa, gestionar els conflictes, reflexionar de manera crítica, adoptar decisions ètiques, cooperar en equip i negociar.

El currículum, que aborda aprenentatges significatius, funcionals i d'interès per als alumnes, està organitzat entorn de l'adquisició d'unes competències específiques que desenvolupen diversos aspectes.

En primer lloc, les competències específiques de la matèria tracten de promoure l'esperit proactiu que ha de cristal·litzar en una cultura d'emprenedoria personal, social i empresarial més àgil i innovadora. Per això, és necessari que els alumnes realitzin una anàlisi precisa de si mateix i, amb base en aquest autoconeixement, adquireixin formació i desenvolupin habilitats personals i socials, com també estratègies necessàries per afrontar reptes, gestionar la incertesa i prendre decisions adequades per portar el projecte a la realitat. En segon lloc, ajuden al fet que els alumnes compreguin que la persona emprenedora s'ha d'obrir camí en un context global els elements del qual es relacionen entre si. Això requereix explorar l'entorn, analitzant diferents àmbits, entre altres, el social, l'ambiental, el cultural, l'artístic i l'empresarial, des d'una perspectiva econòmica, per identificar necessitats i oportunitats que puguin sorgir, trobar els recursos humans, materials, immaterials i digitals necessaris i aplicar-los a la realització d'un projecte personal o professional amb visió emprenedora. En tercer lloc, les competències específiques contribueixen al fet que els alumnes transfereixin els aprenentatges a un pla pràctic, desenvolupant un projecte que abasti tot el procés, des de la ideació fins a l'elaboració d'un prototip final i la presentació d'aquest en l'entorn, entenent que el prototip pot ser qualsevol resultat que suposi una solució innovadora i de valor.

Els criteris d'avaluació establerts van dirigits a comprovar el grau d'adquisició de les competències específiques, això és, el nivell d'acompliment cognitiu, instrumental i actitudinal que pugui ser aplicat en situacions o activitats dels àmbits personal, social i educatiu amb una futura projecció professional.

Els sabers bàsics, que contribueixen a adquirir les competències específiques, s'organitzen en quatre blocs. El primer es relaciona amb l'anàlisi i desenvolupament del perfil de la persona emprenedora posant l'accent en el coneixement d'un mateix, el desenvolupament d'habilitats personals i socials i d'estratègies de gestió per fer front a entorns canviants i incerts en els quals emprendre. El segon es lliga a l'anàlisi dels diferents àmbits –econòmic, empresarial, social, ambiental, cultural i artístic–,



com també al desenvolupament d'estratègies d'exploració dels mateixos que permetin als alumnes identificar necessitats i cercar les oportunitats que sorgeixin en ells, fent-ho des de la consciència que l'entorn condicionarà la realització dels seus projectes personals i professionals. El tercer es vincula amb la captació i gestió de recursos humans, materials, immaterials i digitals com a elements necessaris perquè un projecte s'emporti a la realitat. D'aquesta manera, s'aborden qüestions com les fonts de finançament, els recursos financers i la formació i funcionament àgil dels equips de treball. El quart i últim bloc tracta de donar a conèixer el mètode de realització d'un projecte emprenedor des de la fase d'ideació fins a les d'execució i validació del prototip final. En aquest procés els alumnes es familiaritzaran a l'aula amb les metodologies àgils que podrien utilitzar a l'hora de realitzar el seu propi projecte innovador.

Finalment, es planteja l'enfocament d'aquesta matèria des d'una perspectiva teòrica i pràctica, aplicant els sabers al desenvolupament d'un projecte emprenedor en cada una de les seves fases. D'aquesta manera, els aprenentatges es construiran en i des de l'acció. Els alumnes idearan, gestionaran recursos, desenvoluparan prototips, participaran en la seva validació iterativa dels i prendran decisions en un ambient flexible i obert que els permeti desplegar les seves aptituds i potenciar les seves destreses i actituds emprenedores treballant en equip. Aquesta dinàmica de treball generarà una cultura creativa, col·laborativa i de participació dirigida a crear valor pels altres.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria

**CE 1 Analitzar i valorar les fortaleeses i febleses pròpies i dels altres, reflexionant sobre les aptituds i gestionant de manera eficaç les emocions i les destreses necessàries, per adaptar-se a entorns canviants i dissenyar un projecte personal que generi valor per als altres.**

L'autoconeixement permet als alumnes indagar en les seves aspiracions, necessitats i desigs, descobrir les seves aptituds, distingir les seves intel·ligències i, així, reflexionar sobre les seves fortaleeses i febleses i aprendre a valorar-les com a font de creixement personal. També implica reconèixer i gestionar emocions per adaptar-se a contextos canviants i globalitzats i a situacions incertes que puguin generar un conflicte cognitiu i emocional, amb l'objectiu de posar en marxa i dur a terme un projecte personal amb una proposta de valor única, que garanteixi noves oportunitats en tots els àmbits i situacions de la vida (personals, socials, acadèmiques i professionals).

És important afrontar el projecte amb una actitud emprenedora, resolutiva, innovadora i sostenible que permeti l'adaptació a diferents entorns, com també comprendre la importància de desenvolupar l'hàbit d'actuar amb creativitat, tant





individual com col·lectivament, mitjançant l'entrenament de la capacitat creadora aplicant-la en diferents escenaris per aconseguir avanços personals, socials, culturals, artístics i econòmics de valor.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CPSAA1, CC1, CE2, CCEC3

**CE 2 Utilitzar estratègies de conformació d'equips, com també habilitats socials, de comunicació i innovació àgil, aplicant-les amb autonomia i motivació a les dinàmiques de treball en diferents contexts, per constituir equips eficaços i descobrir el valor de cooperar amb altres persones durant el procés d'ideació i desenvolupament de solucions emprenedores.**

Reconèixer i valorar els trets característics i les qualitats personals pròpies i dels altres resulta indispensable per afrontar amb èxit un projecte. Una correcta identificació de les potencialitats de les persones permet la constitució d'un equip de treball equilibrat, eficaç, cooperatiu, motivat i responsable, que compensi les febleses i potencii les fortaleces dels uns i els altres, adequant-se així a les necessitats del projecte que es pretén abordar. Es requereix la posada en marxa de diferents estratègies per constituir els equips de treball, definint objectius, normes, rols i responsabilitats de manera equitativa i afavorint la diversitat entre els seus integrants. Així s'aconsegueixen equips multidimensionals, inclusivament, capaços de generar, a través del diàleg, una intel·ligència col·lectiva que els permeti funcionar amb autonomia i contribuir a la innovació àgil.

Un correcte desenvolupament i ús de les habilitats socials com l'empatia, l'assertivitat, la negociació, el lideratge i el respecte cap als interessos, eleccions i idees dels altres, com també el coneixement de diferents llengües i ús d'habilitats de comunicació, permet donar resposta a les distintes necessitats comunicatives dels membres de l'equip, facilita una visió compartida un bon clima de treball i la construcció de vincles de cooperació que redundin en el creixement personal i col·lectiu i intensifiquin valors de respecte, equitat i igualtat.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CP1, CP2, CPSAA1, CPSAA3, CC1, CE2.

**CE 3 Elaborar, amb sentit ètic i solidari, idees i solucions innovadores i sostenibles que donin resposta a les necessitats locals i globals detectades, utilitzant metodologies àgils d'ideació i analitzant tant els seus punts forts i febles com l'impacte que puguin generar aquestes idees en l'entorn, per aconseguir la superació de reptes relacionats amb la preservació i cura del medi natural, social, cultural i artístic.**

Per afrontar els desafiaments actuals resulta imprescindible dotar a les persones de les eines necessàries perquè, amb iniciativa i des d'una visió emprenedora, cerquin, promoguin i desenvolupin eficaçment idees i solucions innovadores i sostenibles a problemes i necessitats del seu entorn, que donin resposta a reptes a nivell local que podrien traslladar-se a contextos més amplis, fins i tot globals. Per aconseguir això, és fonamental entrenar la generació d'idees i sotmetre-les a processos de



validació a través de l'ús de metodologies àgils, analitzant l'impacte que la materialització d'aquestes idees pogués provocar en els diferents contextos i àmbits vitals i sectorials.

Aquest procés de cerca de respostes als desafiaments actuals està inevitablement lligat als valors socials i personals. És per això que en el procés d'ideació i disseny de les idees i solucions és necessari tenir presents els Objectius de Desenvolupament Sostenible i actuar a partir de principis ètics que consideren la perspectiva de gènere. Això implica conèixer i prendre consciència de les diferents realitats, valorar les oportunitats del nostre món i de la nostra societat amb una actitud proactiva i compromesa amb la seva cura, protecció i preservació.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM3, CC4, CE1, CE2, CE3, CCEC3.

**CE 4 Seleccionar i reunir els recursos disponibles en el procés de desenvolupament de la idea o solució creativa proposada, coneixent els mitjans de producció i les fonts financeres que proporcionen aquests recursos i aplicant estratègies de captació d'aquests, per posar en marxa el projecte que porti a la realitat la solució emprendora.**

Dins del procés que comporta transformar les idees en prototips de valor és obligat contemplar una fase dirigida a aconseguir i gestionar els recursos humans, materials, immaterials i digitals disponibles, reunint i seleccionant aquells que de manera ètica, eficient i sostenible puguin fer realitat una idea o solució emprendora. Aquesta perspectiva de considerar la mobilització i optimització dels recursos com a part del pla d'acció requereix, a més, fer-lo des de plantejaments ètics i oferint d'aquesta manera, un model de bones pràctiques que impacti positivament en el context cap al qual va dirigida la idea. L'ètica hi és darrera, des dels moments inicials del procés creador en les iniciatives que s'emprenen, orientades al desenvolupament sostenible i al benestar per a tots. Així mateix, impregna també la protecció de les idees i solucions, la qual cosa requereix d'un coneixement específic per garantir el respecte a les creacions dels altres i els drets sobre les idees i solucions pròpies.

D'altra banda, posar en marxa una idea viable suposa assumir el repte amb responsabilitat i que la persona emprendora i els equips posseeixin coneixements econòmics, financers, legals i tècnics entesos també com a recursos propis adquirits a través de la formació, que els orientin en la cerca de finançament i l'ús d'eines digitals que donin difusió i projecció a les idees i solucions en el seu procés de realització.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM3, CD2, CE1, CE2.

**CE 5 Presentar i exposar idees i solucions creatives, utilitzant estratègies comunicatives àgils i valorant la importància d'una comunicació efectiva i respectuosa, per transmetre missatges convincents adequats al context i als objectius concrets de cada situació i validar les idees i solucions presentades.**



El món global i complex en el qual vivim exigeix formació per millorar la competència comunicativa de les persones. És important entendre que les estratègies de comunicació són elements que cobren especial importància perquè una persona emprenedora interactui amb altres de manera efectiva i positiva. Compartir els coneixements i les experiències amb els altres permet idear solucions contrastades i innovadores, motivar, convèncer, prendre decisions i generar oportunitats. En aquest sentit, la utilització d'estratègies de comunicació àgil facilita la tasca d'explicar una idea original transmetent, amb claredat i rapidesa, els seus punts forts i febles. Així mateix, permet que els equips comparteixin les idees creatives generades, les validin o les descartin amb rapidesa i es prenguin decisions sobre les solucions que finalment es triïn per afrontar els reptes proposats.

D'altra banda, també és necessari que els alumnes adquireixin les eines per presentar i exposar en l'entorn, de manera clara, atractiva i convincent, la idea o solució que es desenvoluparà en el projecte emprenedor, a fi de reunir els recursos necessaris per dur-la a terme o per difondre-la.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL3, CD3, CPSAA1, CC1, CE1, CE2.

**CE 6 Comprendre aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorant críticament el problema de l'escassetat de recursos i la necessitat de triar, com també els principis d'interacció social des del punt de vista econòmic per relacionar aquests aspectes amb la cerca i planificació dels recursos necessaris en el desenvolupament de la idea o solució emprenedora que afronti el repte plantejat de manera eficient equitativa i sostenible.**

Actualment conèixer i comprendre des d'un enfocament econòmic l'entorn i la societat és fonamental. En aquests contextos és on sorgeixen les necessitats i oportunitats a les quals cal atendre oferint solucions realistes, eficients i sostenibles que donin resposta als nous reptes que es plantegen.

Existeixen quatre elements que han de ser abordats, tot promovent en els alumnes una reflexió crítica. El primer fa esment al problema econòmic que condiciona la presa de decisions de les persones en funció del grau d'escassetat percebut per cobrir les necessitats individuals i col·lectives. D'això es deriva la importància de saber interpretar indicadors i aprendre a trobar tendències en els mercats i en la pròpia societat des d'un punt de vista econòmic. El segon es refereix a la necessitat d'adquirir una educació financera que aportï els coneixements necessaris per guiar les decisions personals de manera responsable i ajudi en l'obtenció de recursos per tal d'emprendre. El tercer és relatiu a l'anàlisi de l'entorn econòmic i social des d'un punt de vista tant macroeconòmic com microeconòmic. Aquesta comprensió és el punt de partida per detectar necessitats no cobertes i generar idees innovadores que donin solució als reptes actuals, de manera eficient, equitativa i sostenible. Finalment, la posada en marxa d'un projecte emprenedor implica situar-lo dins del seu entorn econòmic que, en gran part, determinarà la seva viabilitat, per preveure si l'entorn i el sector objecte de la iniciativa concreta són favorables.



Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CC1, CE1, CE2, CE3.

**CE 7 Construir i analitzar de manera cooperativa, autònoma i àgil prototips innovadors i sostenibles, aplicant estratègies eficaces de disseny i execució, avaluant totes les fases del procés de manera crítica i ètica, i validant els resultats obtinguts per millorar i perfeccionar els prototips creats i per contribuir a l'aprenentatge i el desenvolupament personal i col·lectiu.**

L'objecte d'un projecte emprenedor és la solució innovadora convertida en un prototip final, en un bé o servei que s'utilitza en el context al qual va dirigit.

Aquest prototip final és el resultat d'un procés constructiu que es duu a terme de manera cooperativa i implica el pas per diferents fases que han de ser avaluades de manera contínua amb una actitud crítica i ètica. Així, en el procés creatiu d'ideació es plantegen hipòtesis de solució que han de transformar-se en aprenentatges validats. Per això es recorre a la construcció de prototips com a representació tangible de la solució o de la part de la solució que volem validar. Després de l'elecció del prototip que recull la solució innovadora, es dissenya, gestiona i executa el projecte, per això és necessari conèixer i saber triar les estratègies de gestió dels recursos, el model organitzatiu o de negoci, el pla d'execució, com també les tècniques i eines de prototipat. És necessari aprendre a prendre decisions adequades i amb progressiva autonomia, per dur a terme el projecte de manera viable i sostenible, considerant que el veritablement important és l'aprenentatge validat. Per avaluar i testar prototips ja generats és fonamental conèixer metodologies, tècniques i eines de manera que es produeixi el desenvolupament àgil, iteratiu i incremental del prototip final. Això exigeix programar períodes de treball curts en els quals es puguin comprovar els aprenentatges experimentats i validats i oferir solucions òptimes i sostenibles en entorns canviants.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM3, CD5, CPSAA3, CPSAA5, CE2, CE3.

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Analitzar i valorar les fortaleeses i febleses pròpies i dels altres, reflexionant sobre les aptituds i gestionant de manera eficaç les emocions i les destreses necessàries, per adaptar-se a entorns canviants i dissenyar un projecte personal que generi valor per als altres**

CA 1.1 Adaptar-se a entorns complexos i crear un projecte personal original i generador de valor, partint de la valoració crítica sobre les pròpies aptituds i les possibilitats creatives, posant l'accent en les fortaleeses i febleses i aconseguint



|                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| progressivament el control conscient de les emocions.                                                                                        |
| Adaptar-se a entorns canviants i complexos.                                                                                                  |
| Crear un projecte original i generador de valor.                                                                                             |
| Formular una valoració crítica de les pròpies aptituds i possibilitats creatives.                                                            |
| Visualitzar les fortaleces i febleses personals.                                                                                             |
| Aconseguir progressivament el control conscient de les emocions durant el procés creatiu.                                                    |
| CA 1.2 Utilitzar estratègies d'anàlisi raonada de les fortaleces i febleses personals i de la iniciativa i creativitat pròpia i dels altres. |
| Estratègies d'anàlisi raonada per avaluar les fortaleces i febleses personals.                                                               |
| Utilitzar estratègies d'anàlisi raonada per valorar la iniciativa i creativitat pròpia i la dels altres.                                     |
| CA 1.3 Gestionar de manera eficaç les emocions i destreses personals, promovent i desenvolupant actituds creatives.                          |
| Gestionar de manera eficaç les emocions i destreses personals.                                                                               |
| Promoure i desenvolupar actituds creatives.                                                                                                  |
| Desenvolupar habilitats de motivació i lideratge per a la cohesió del grup.                                                                  |
| Millorar la cooperació i la innovació àgil tant de manera presencial com a distància.                                                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 2 Utilitzar estratègies de conformació d'equips, com també habilitats socials, de comunicació i innovació àgil, aplicant-les amb autonomia i motivació a les dinàmiques de treball en diferents contexts, per constituir equips eficaços i descobrir el valor de cooperar amb altres persones durant el procés d'ideació i desenvolupament de solucions emprenedores.</b> |
| CA 2.1 Constituir equips de treball basats en principis d'equitat, coeducació i igualtat entre homes i dones, actitud participativa i visualització de metes comunes, utilitzant estratègies que facilitin la identificació i optimització dels recursos humans necessaris que condueixin a la consecució del repte proposat.                                                   |
| Crear equips de treball amb un enfocament d'equitat, basat en els principis de la coeducació i la igualtat efectiva entre gèneres.                                                                                                                                                                                                                                              |
| Fomentar una actitud participativa entre tots els membres de l'equip.                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Visualitzar metes comunes per garantir la cohesió del grup.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Desenvolupar estratègies per identificar i optimitzar els recursos humans necessaris que condueixin a la consecució del repte proposat.                                                                                                                                                                                                                                         |
| CA 2.2 Posar en pràctica habilitats socials, de comunicació oberta, de motivació, de lideratge i de cooperació i innovació àgil tant de manera presencial com a distància en diferents contexts de treball en equip.                                                                                                                                                            |
| Desenvolupar habilitats socials en contexts de treball en equip.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Fomentar una comunicació oberta entre els membres de l'equip.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Valorar les aportacions dels altres en les dinàmiques de treball.                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Respectar les decisions preses de manera col·lectiva.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |



Reconèixer la importància de les diferents fases del procés en el treball en equip.

**CE 3 Elaborar, amb sentit ètic i solidari, idees i solucions innovadores i sostenibles que donin resposta a les necessitats locals i globals detectades, utilitzant metodologies àgils d'ideació i analitzant tant els seus punts forts i febles com l'impacte que puguin generar aquestes idees en l'entorn, per aconseguir la superació de reptes relacionats amb la preservació i cura del medi natural, social, cultural i artístic.**

CA 3.1 Preservar i tenir cura del medi natural, social, cultural i artístic a partir de propostes i actuacions locals i globals que promoguin el desenvolupament sostenible, amb visió creativa, emprenedora i compromesa.

Preservar el medi natural i cultural mitjançant propostes sostenibles.

Tenir cura del medi social i artístic a través d'actuacions locals i globals.

Promoure el desenvolupament sostenible amb una visió creativa.

Adoptar una actitud emprenedora i compromesa envers la preservació i cura del medi natural, social, cultural i artístic.

CA 3.2 Superar els reptes proposats a partir d'idees i solucions innovadores i sostenibles, avaluant els seus avantatges i inconvenients, com també, l'impacte que poguessin generar a nivell personal i en el context al qual s'adrecen.

Afrontar els reptes proposats amb idees innovadores i sostenibles.

Avaluar els avantatges i inconvenients de les solucions proposades.

Estimar l'impacte potencial de les solucions a nivell personal.

Visualitzar l'impacte de les solucions en el context al qual s'adrecen.

CA 3.3 Aplicar metodologies àgils seguint els criteris i pautes establerts en el procés de construcció d'idees creatives i sostenibles que facilitin la superació dels reptes plantejats i l'obtenció de solucions a les necessitats detectades amb sentit ètic i solidari.

Aplicar metodologies àgils en la construcció d'idees creatives i sostenibles.

Afrontar la superació dels reptes plantejats amb solucions adequades.

Promoure el sentit ètic i solidari en les solucions obtingudes.

**CE 4 Seleccionar i reunir els recursos disponibles en el procés de desenvolupament de la idea o solució creativa proposada, coneixent els mitjans de producció i les fonts financeres que proporcionen aquests recursos i aplicant estratègies de captació d'aquests, per posar en marxa el projecte que porti a la realitat la solució emprenedora.**

CA 4.1 Posar en marxa un projecte viable que porti a la realitat una solució emprenedora, seleccionant i reunint els recursos materials, immaterials i digitals disponibles en el procés d'ideació creativa.

Dissenyar un projecte viable que implementi una solució emprenedora.

Seleccionar els recursos materials, immaterials i digitals més rellevants per al procés d'ideació creativa.

Reunir els recursos disponibles que facilitin el procés d'ideació creativa.





CA 4.2 Utilitzar amb autonomia estratègies de captació i gestió de recursos coneixent les seves característiques i aplicant-les al procés de conversió de les idees i solucions en accions.

Utilitzar estratègies de captació de recursos amb autonomia.

Gestionar recursos coneixent les seves característiques.

Aplicar les estratègies al procés de conversió d'idees i solucions en accions.

CA 4.3 Reunir, analitzar i seleccionar amb criteris propis els recursos disponibles, planificant amb coherència la seva organització, distribució, ús i optimització.

Reunir amb criteris propis els recursos disponibles.

Planificar l'organització, distribució, ús i optimització dels recursos d'un projecte.

**CE 5 Presentar i exposar idees i solucions creatives, utilitzant estratègies comunicatives àgils i valorant la importància d'una comunicació efectiva i respectuosa, per transmetre missatges convinents adequats al context i als objectius concrets de cada situació i validar les idees i solucions presentades.**

CA 5.1 Validar les idees i solucions presentades mitjançant missatges convinents i adequats al context i objectius concrets, utilitzant estratègies comunicatives àgils adients per a cada situació comunicativa.

Validar les idees i solucions presentades segons els objectius i el context.

Compondre missatges convinents i adequats per transmetre les idees i solucions.

Adaptar les estratègies comunicatives segons les característiques de cada situació.

Seleccionar tècniques de comunicació àgils per afavorir la comprensió i l'impacte del missatge.

CA 5.2 Presentar i exposar, amb claredat i coherència, les idees i solucions creatives, valorant la importància de mantenir una comunicació eficaç i respectuosa al llarg de tot el procés.

Defensar les idees i solucions creatives amb claredat i coherència en la informació.

Valorar la importància de mantenir una comunicació eficaç.

Demostrar una comunicació respectuosa al llarg del procés.

**CE 6 Comprendre aspectes bàsics de l'economia i les finances, valorant críticament el problema de l'escassetat de recursos i la necessitat de triar, com també els principis d'interacció social des del punt de vista econòmic per relacionar aquests aspectes amb la cerca i planificació dels recursos necessaris en el desenvolupament de la idea o solució emprenedora que afronti el repte plantejat de manera eficient equitativa i sostenible.**

CA 6.1 Desenvolupar una idea o solució emprenedora a partir dels coneixements, destreses i actituds adquirits des de l'àmbit de l'economia i les finances, veient la relació entre aquests i els recursos necessaris i disponibles que permetin el seu desenvolupament.





|                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Desenvolupar una idea o solució emprenedora basada en coneixements d'economia i finances.                                                                                                                                                          |
| Aplicar les destreses adquirides per facilitar el desenvolupament de la solució.                                                                                                                                                                   |
| Combinar la relació entre els coneixements, recursos necessaris i recursos disponibles.                                                                                                                                                            |
| CA 6.2 Conèixer amplament i comprendre amb precisió els coneixements, destreses i actituds necessaris de l'àmbit econòmic i financer aplicant-los amb coherència a situacions, activitats o projectes concrets.                                    |
| Explicar amb precisió els coneixements, destreses i actituds necessaris de l'àmbit econòmic i financer.                                                                                                                                            |
| Transferir amb coherència aquests coneixements, destreses i actituds a situacions, activitats o projectes concrets.                                                                                                                                |
| CA 6.3 Afrontar els reptes de manera eficaç, equitativa i sostenible, en diferents contextes i situacions, reals o simulades, transferint els sabers econòmics i financers necessaris.                                                             |
| Identificar els reptes en contextes diversos, en situacions simulades o reals.                                                                                                                                                                     |
| Posar en pràctica estratègies per afrontar reptes econòmics de manera eficaç, equitativa i sostenible.                                                                                                                                             |
| CA 6.4 Valorar críticament el problema econòmic de l'escassetat de recursos i la necessitat de triar, com també els principis d'interacció social des del punt de vista econòmic, aprofitant aquest coneixement en l'afrontament eficaç de reptes. |
| Valorar críticament el problema de l'escassetat de recursos i la necessitat de fer eleccions econòmiques.                                                                                                                                          |
| Aplicar els principis d'interacció social des d'una perspectiva econòmica per afrontar reptes de manera eficaç.                                                                                                                                    |

**CE 7 Construir i analitzar de manera cooperativa, autònoma i àgil prototips innovadors i sostenibles, aplicant estratègies eficaces de disseny i execució, avaluant totes les fases del procés de manera crítica i ètica, i validant els resultats obtinguts per millorar i perfeccionar els prototips creats i per contribuir a l'aprenentatge i el desenvolupament personal i col·lectiu.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 7.1 Valorar la contribució del prototip final, tant a l'aprenentatge com al desenvolupament personal i col·lectiu, avaluant de manera crítica i ètica totes les fases del procés dut a terme, com també l'adequació de les estratègies emprades en la construcció d'aquest. |
| Valorar la contribució del procés de realització del prototip final a l'aprenentatge i al desenvolupament personal i col·lectiu.                                                                                                                                               |
| Secundar de manera crítica i ètica totes les fases del procés.                                                                                                                                                                                                                 |
| Valorar l'adequació de les estratègies emprades en la construcció del prototip                                                                                                                                                                                                 |
| CA 7.2 Analitzar de manera crítica el procés de disseny i execució dut a terme en la realització dels prototips creats, establint comparacions entre l'efectivitat, la viabilitat i l'adequació assolida en els processos i els resultats obtinguts.                           |
| Examinar de manera crítica el procés de disseny i execució dels prototips creats.                                                                                                                                                                                              |



|                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Comparar l'efectivitat, la viabilitat i l'adequació entre els processos i els resultats obtinguts.                                                                        |
| CA 7.3 Utilitzar estratègies eficaces de disseny i execució seleccionant aquelles que facilitin la construcció del prototip final de manera àgil, cooperativa i autònoma. |
| Dissenyar estratègies eficaces en el disseny i execució del prototip final.                                                                                               |
| Seleccionar estratègies que facilitin una construcció àgil, cooperativa i autònoma.                                                                                       |

### Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

|                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>EL PERFIL DE LA PERSONA EMPRENEDORA, INICIATIVA I CREATIVITAT</b>                                                                                                  |
| El Perfil de la persona emprenedora. Autoconfiança, autoconeixement, empatia, perseverança, iniciativa i resiliència. Tècniques de diagnòstic de febleses i forteses. |
| La persona emprenedora. Perfil, característiques, capacitat per assumir riscos i visió de futur.                                                                      |
| El foment de l'autoconfiança. Creença en les pròpies capacitats i possibilitats d'èxit.                                                                               |
| L'autoavaluació, l'autoconeixement i l'autoconsciència. Identificació de les principals tècniques.                                                                    |
| L'empatia. Desenvolupament i comunicació efectiva per al treball en equip i el lideratge.                                                                             |
| La perseverança. Manteniment de la motivació i el compromís per assolir objectius.                                                                                    |
| La iniciativa per enfrontar nous reptes. Proactivitat en la recerca de noves oportunitats.                                                                            |
| Estratègies de resiliència emocional. Tècniques per superar situacions adverses i mantenir una actitud positiva.                                                      |
| Emprenedoria estratègica. Descobrir les teves forteses i superar les febleses amb l'anàlisi DAFO.                                                                     |
| Creativitat, idees i solucions. Pensament de disseny o «Design thinking» i altres metodologies de la innovació àgil.                                                  |
| Els processos creatius i la generació d'idees. Tècniques de pluja d'idees i altres mètodes que faciliten la generació d'idees innovadores.                            |
| Resolució creativa de problemes. Abordament de problemes amb enfocaments no convencionals i generació de solucions originals i eficients.                             |
| Dissenyant el futur: <i>Design Thinking</i> i metodologies d'innovació àgil.                                                                                          |
| Comunicació, motivació, negociació i lideratge. Habilitats socials.                                                                                                   |
| Tècniques de comunicació efectiva. Comunicació verbal, no verbal i escrita. Adaptació al públic, escolta activa, assertivitat i retroalimentació constructiva.        |
| Teories de la motivació. La teoria de Maslow i la de l'autodeterminació.                                                                                              |
| Estratègies de negociació. Simplificació de les tècniques i principals models de negociació.                                                                          |



|                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Relacions que impulsen: habilitats socials clau per a l'emprenedor d'èxit.                                                                                               |
| Gestió d'emocions. Estratègies de gestió de la incertesa i presa de decisions en contextos canviants. L'error i la validació com a oportunitats per aprendre.            |
| La intel·ligència emocional per a gestionar millor les interaccions. El reconeixement, la regulació de les pròpies emocions i la comprensió de les emocions dels altres. |
| Gestió del risc i la incertesa. Estratègies per identificar, avaluar i gestionar els riscos en entorns incerts i canviants.                                              |
| Teories de la presa de decisions. La presa de decisions basada en dades i la teoria de jocs.                                                                             |
| Del fracàs a l'èxit. Gestió d'emocions i aprendre de l'error en l'emprenedoria.                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>L'ENTORN COM A FONT D'IDEES I OPORTUNITATS</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| La perspectiva econòmica de l'entorn. El problema econòmic: l'escassetat de recursos i la necessitat d'elegir. L'elecció en economia: costos, anàlisi marginal, incentius. El comportament de les persones en les decisions. Comerç, benestar i desigualtats.                                                                                                                                |
| Teoria de l'escassetat i l'elecció. Recursos limitats, eficiència i cost d'oportunitat en el context de les Illes Balears.                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Els ingressos i els costos. Costos fixos i variables. Costos explícits i implícits.                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| L'anàlisi marginal. L'ingrés marginal, el cost marginal i la maximització de beneficis.                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Incentius i comportament econòmic. Incentius positius i negatius.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Comportament de les persones en la presa de decisions. Racionalitat limitada i biaixos cognitius.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Impacte del comerç sobre el benestar i les desigualtats: polítiques comercials, avantatge absolut i relatiu, benestar i desigualtats a les Illes Balears.                                                                                                                                                                                                                                    |
| L'entorn econòmic-empresarial. Els agents econòmics i el flux circular de la renda. El funcionament dels mercats. El mercat i les oportunitats de negoci: anàlisi de l'entorn general o macroentorn; anàlisi de l'entorn específic o microentorn. El sistema financer. L'empresa i la seva responsabilitat social. La decisió empresarial i la innovació com a font de transformació social. |
| Els agents econòmics. Tipus i interacció en el flux circular de la renda.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| El funcionament dels mercats. Mercat de béns i serveis i mercat de factors de producció. Demanda, oferta i equilibri. La regulació de preus.                                                                                                                                                                                                                                                 |
| El sistema financer. Els actius financers. Els mediadors i els intermediaris financers. Les principals institucions financeres i els mercats financers.                                                                                                                                                                                                                                      |
| La responsabilitat social de l'empresa. Concepte de Responsabilitat Social Corporativa i compromís amb la innovació, sostenibilitat i el benestar social.                                                                                                                                                                                                                                    |
| L'entorn social, cultural i ambiental des d'una perspectiva econòmica. L'economia col·laborativa. La petjada ecològica i l'economia circular. L'economia social i solidària. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i el desenvolupament local. Sectors productius i gèneres de l'entorn cultural i artístic. Agents que donen                                                    |



|                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| suport a la creació de projectes culturals emprenedors.                                                                                                                                                     |
| L'economia col·laborativa i disseny de projectes que maximitzin l'ús compartit de recursos. Impactes positius sobre la sostenibilitat i la reducció de costos.                                              |
| L'extinció del model lineal produir-consumir-descartar i l'arribada de l'economia circular. La petjada ecològica i els principis de l'economia circular.                                                    |
| L'economia social i solidària: principals entitats sense ànim de lucre i creació d'una cooperativa. Principals cooperatives a les Illes Balears.                                                            |
| Els objectius de desenvolupament sostenible (ODS): els 17 ODS i les 5 P, capacitat per avaluar i integrar els ODS en projectes de desenvolupament a les Balears.                                            |
| Els sectors productius dins del camp cultural i artístic. Gèneres, moviments i identificació d'oportunitats de negoci.                                                                                      |
| Els agents que ofereixen suport per a la creació i desenvolupament de projectes culturals. Les institucions públiques, les fundacions, les organitzacions no governamentals i les incubadores de projectes. |
| Estratègies d'exploració de l'entorn. Cerca i gestió de la informació. Mètodes d'anàlisi de la competència.                                                                                                 |
| Exploració de l'entorn i identificació d'oportunitats. El context socioeconòmic i les tendències del mercat balear per identificar noves oportunitats.                                                      |
| Cerca d'informació i fonts fiables. Recerca, selecció i avaluació d'informació rellevant, incloent fonts primàries i secundàries.                                                                           |
| Anàlisi de l'entorn general i específic. El perfil estratègic de l'entorn i el diamant de Porter.                                                                                                           |
| Anàlisi intern de l'empresa. La identitat de l'empresa, el perfil estratègic, la cadena de valor i l'anàlisi dels recursos i capacitats.                                                                    |
| Anàlisi DAFO. Debilitats, amenaces, fortaleces i oportunitats.                                                                                                                                              |
| La visió emprenedora.                                                                                                                                                                                       |
| Característiques de la visió emprenedora. Definició i trets clau d'una mentalitat emprenedora. Iniciativa, creativitat i capacitat d'assumir riscos.                                                        |
| Detecció i aprofitament d'oportunitats. Identificació d'oportunitats de negoci, necessitats del mercat i transformació en projectes viables.                                                                |
| Innovació i adaptació al canvi. El paper de la innovació com a motor del creixement emprenedor i la importància d'adaptar-se a un entorn econòmic canviant.                                                 |
| Resiliència i perseverança en el camí emprenedor. Estratègies per superar obstacles, aprendre dels fracassos i mantenir-se enfocat en l'objectiu a llarg termini.                                           |

|                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>RECURSOS PER DUR A TERME UN PROJECTE EMPRENEDOR</b>                                                                      |
| Missió, visió i valors de l'empresa o entitat. L'organització i gestió de les entitats emprenedores. Funcions de l'empresa. |
| Els conceptes de missió, visió i valors. La importància en la definició de la identitat i el propòsit de l'empresa.         |
| L'organització empresarial: estructures i models. Principals estructures                                                    |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| organitzatives i els seus avantatges i desavantatges.                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Gestió estratègica en les entitats emprenedores. Processos de presa de decisions, planificació estratègica i gestió de recursos.                                                                                                                                                                                                    |
| Funcions clau i com aquestes es coordinen per assolir els objectius estratègics.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| La influència del lideratge i la cultura organitzativa en l'èxit de les empreses emprenedores. La gestió del talent i la creació d'un entorn d'innovació.                                                                                                                                                                           |
| Els equips en les empreses i organitzacions. Estratègies àgils de treball en equip. Formació i funcionament d'equips de treball.                                                                                                                                                                                                    |
| Tipologies d'equips en empreses i organitzacions. Tipus d'equips de treball i la seva funció dins de l'estructura organitzativa.                                                                                                                                                                                                    |
| Creació i desenvolupament d'equips de treball. Procés de formació, assignació de rols i responsabilitats, i fases de desenvolupament d'un equip.                                                                                                                                                                                    |
| Estratègies àgils per al treball en equip. Introducció a les metodologies àgils Scrum i Kanban.                                                                                                                                                                                                                                     |
| Comunicació i coordinació dins dels equips. Comunicació efectiva, eines digitals per a la col·laboració i tècniques de coordinació per a equips distribuïts o remots.                                                                                                                                                               |
| Lideratge i dinàmiques en equips de treball. El paper del líder en un equip, gestió de conflictes, foment de la motivació i les dinàmiques de treball.                                                                                                                                                                              |
| Avaluació del rendiment d'equips. Mètodes per mesurar l'eficàcia dels equips, incloent l'anàlisi de resultats, retroacció continua i tècniques per a la millora contínua del rendiment col·lectiu.                                                                                                                                  |
| Les finances personals i del projecte emprenedor: control i gestió dels diners. Fonts i control d'ingressos i despeses. Recursos financers a curt i llarg termini i la seva relació amb el benestar financer. L'endeutament. Fonts de finançament i captació de recursos financers. La gestió del risc financer i les assegurances. |
| Control i gestió de les finances personals i del projecte emprenedor. Elaboració de pressuposts, planificació financera i seguiment de fluxos de caixa.                                                                                                                                                                             |
| Fonts i control d'ingressos i despeses. Identificació i gestió de les fonts d'ingressos i despeses.                                                                                                                                                                                                                                 |
| Recursos financers a curt i llarg termini: característiques i diferències, planificació de la seva utilització, selecció dels recursos financers i la seva relació amb la sostenibilitat i el benestar financer del projecte.                                                                                                       |
| L'endeutament: riscos i gestió, tipologies d'endeutament i gestió responsable per evitar problemes de solvència.                                                                                                                                                                                                                    |
| Fonts de finançament i captació de recursos financers. Opcions de finançament per a emprenedors. Els préstecs.                                                                                                                                                                                                                      |
| Gestió del risc financer i assegurances. Estratègies per gestionar els riscos financers en un projecte emprenedor, incloent la importància de les assegurances i altres eines per protegir el projecte.                                                                                                                             |
| <b>LA REALITZACIÓ DEL PROJECTE EMPRENEDOR</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| El repte o desafiament com a objectiu.                                                                                                                                                                                                                                                                                              |



|                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Identificació i definició del repte emprenedor. Detecció d'un problema o oportunitat que l'empresa vol resoldre o aprofitar.                             |
| Anàlisi del context balear i de les necessitats del mercat. Les tendències del mercat i les necessitats dels consumidors per definir un repte rellevant. |
| Transformació del desafiament en objectius clars i mesurables. Convertir el desafiament en metes concretes amb indicadors clau de rendiment.             |
| Planificació, gestió i execució d'un projecte emprenedor. Del repte al prototip.                                                                         |
| Fases de planificació d'un projecte emprenedor. Inici, planificació, execució, seguiment i tancament.                                                    |
| Coordinació d'equips i recursos per l'execució del projecte. Assignació de responsabilitats i garantir que els recursos s'utilitzin de manera eficient.  |
| Adaptació del pla durant l'execució per a una gestió flexible. Ajustar el pla segons canvis en l'entorn o el desenvolupament del projecte.               |
| Desenvolupament àgil de producte.                                                                                                                        |
| Divisió del projecte en cicles curts i iteratius per a la creació de productes.                                                                          |
| Retroacció continua en el procés de desenvolupament. Obtenir comentaris constants dels usuaris per millorar el producte.                                 |
| L'adaptació ràpida als canvis del mercat i dels usuaris. Modificació del producte en funció de les necessitats canviants del mercat.                     |
| Tècniques i eines de prototipat ràpid.                                                                                                                   |
| Definició de prototipat ràpid i la seva importància. Creació de versions preliminars del producte per experimentar i validar idees.                      |
| Ús d'eines senzilles per crear prototips, com programes bàsics de disseny digital per dibuixar idees o materials quotidians per construir models físics. |
| Tècniques per fer iteracions ràpides del prototip. Implementació de canvis immediats en resposta a proves.                                               |
| El prototip com a eina d'experimentació i validació. Utilització del prototip per provar funcionalitats i recollir dades reals.                          |
| Presentació i introducció del prototip en l'entorn. Estratègies de difusió.                                                                              |
| Estratègies per presentar el prototip a usuaris i inversors. Creació de presentacions clares i convincentes.                                             |
| Importància del context. Adaptació de la presentació al públic adequant la narrativa segons el públic.                                                   |
| Demostració pràctica i argumentació dels beneficis del prototip. Mostra de com el prototip resol problemes reals.                                        |
| Canals per introduir el prototip al mercat o entorn real. Plataformes digitals, esdeveniments o llançaments pilot per introduir el producte.             |
| Validació i testat de prototips. Valoració del procés de treball. Innovació àgil.                                                                        |
| Mètodes de validació de prototips amb usuaris reals. Proves amb usuaris per avaluar la funcionalitat i usabilitat del producte.                          |
| Avaluació i millora del prototip basat en la resposta. Retroacció per fer ajustos i millores en les properes iteracions.                                 |



|                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Innovació contínua. Millora àgil durant tot el procés implementant canvis iteratius i ràpids per garantir la innovació constant.                                |
| Estratègies de difusió del prototip per a una major visibilitat. Estratègies per promoure el prototip.                                                          |
| L'usuari com a destinatari final del prototip. La presa de decisions dels usuaris.<br>L'usuari com a consumidor. Drets i obligacions dels consumidors.          |
| Necessitats i motivacions dels usuaris. Preferències i comportaments dels usuaris per dissenyar el prototip.                                                    |
| La presa de decisions dels consumidors. Els factors d'influència: el preu, la qualitat i la confiança.                                                          |
| L'usuari com a punt central del disseny del prototip. Disseny del producte centrant-se en l'experiència de l'usuari.                                            |
| Drets i obligacions dels consumidors davant de nous productes. Normatives de protecció dels consumidors i garanties.                                            |
| Drets sobre el prototip: la propietat intel·lectual i industrial.                                                                                               |
| Protecció de les idees i invencions: conceptes bàsics de propietat intel·lectual.<br>Drets d'autor, patents i marques per protegir les idees.                   |
| Drets d'autor i patents. Procediments per protegir legalment un prototip o invenció mitjançant patents.                                                         |
| La importància de les marques i dissenys industrials en el projecte emprenedor.<br>Protecció de la identitat visual i els elements diferenciadors del producte. |
| Estratègies legals per evitar la còpia o explotació no autoritzada del prototip.<br>Mesures preventives i accions legals en cas d'infracció dels drets.         |





## Educació en Valors Cívics i Ètics

L'educació en valors cívics i ètics constitueix un requisit necessari tant per a l'exercici actiu i responsable de la ciutadania, com per al desenvolupament de l'autonomia moral i la personalitat de l'alumnat. No hi ha dubte que aquests dos propòsits es troben relacionats entre si, de la mateixa manera que no és possible un exercici actiu i responsable de la ciutadania democràtica sense un compromís ètic personal, lliure i fonamentat, amb determinats principis i valors. D'aquí la necessitat que tota educació cívica o en valors estigui traspassada per aquest exercici reflexiu i crític sobre la moral individual i col·lectiva que representa l'ètica filosòfica.

En termes generals, i d'acord amb els objectius educatius i el Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic, la formació en valors cívics i ètics implica mobilitzar el conjunt de coneixements, destreses, actituds, com també els valors que permeten als alumnes prendre consciència de la seva identitat personal i cultural, afrontar qüestions ètiques fonamentals, i adoptar una actitud conseqüent amb el caràcter interconnectat i ecodependent de la seva vida en relació a l'entorn; tot això a fi de poder apreciar i aplicar amb autonomia de criteri aquelles normes i valors que regeixen la convivència en una societat lliure, plural, justa i pacífica.

La matèria d'Educació en Valors Cívics i Ètics suposa un major nivell d'aprofundiment i desenvolupament dels quatre àmbits competencials fonamentals entorn dels quals s'organitzava, com a àrea, a l'educació primària. El primer és el de l'autoconeixement i el desenvolupament de l'autonomia moral. El segon atén la comprensió del marc social de convivència i el compromís ètic amb els principis, valors i normes democràtiques que el regeixen. El tercer es refereix a l'adopció d'actituds compatibles amb la sostenibilitat de l'entorn des de l'enteniment de la nostra relació d'interdependència i dependència ecològica amb aquest. I, finalment, el quart, més transversal i dedicat a l'educació de les emocions, s'ocupa de desenvolupar la sensibilitat i la consciència i gestió dels afectes en el marc de la reflexió sobre els valors i els problemes ètics, cívics i ecosocials. Al seu torn, cadascun d'aquests àmbits competencials es desplega en dos nivells integrats: un més teòric, dirigit a la comprensió significativa dels conceptes i qüestions més rellevants de la matèria; i un altre, més pràctic o instrumental, orientat a promoure, des de la reflexió crítica i el diàleg argumentatiu, conductes i actituds concordes amb aquells valors ètics, cívics i ecosocials que orienten la convivència.

Quant als criteris d'avaluació, aquests es formulen en relació directa amb cada una de les quatre competències específiques, han d'entendre's com a eines de diagnòstic i millora en relació amb el nivell d'acompliment que s'espera de l'adquisició d'aquelles. Els criteris d'avaluació tenen un clar enfocament competencial i atenen tant els processos com els productes de l'aprenentatge, la qual cosa exigeix l'ús d'instruments d'avaluació variats i ajustables als diferents contextos i situacions d'aprenentatge.



Els sabers bàsics de la matèria es distribueixen en tres blocs. En el primer, denominat «Autoconeixement i autonomia moral», es tracta de convidar als alumnes a una recerca sobre allò que els constitueix i diferencia com a persones, promovent la gestió de les seves emocions i desigs, com també la deliberació racional entorn de les pròpies finalitats i motivacions. Aquest exercici d'autodeterminació exigeix, naturalment, afrontar algunes qüestions ètiques de rellevància, com les referides a l'autonomia i la heteronomia moral, la voluntat i la construcció del judici moral, la pràctica i identificació de virtuts i sentiments morals i, en general, la reflexió entorn dels valors, principis i normes que orienten les nostres accions com a persones i ciutadans. Al seu torn, per tal d'entendre el pes que la reflexió ètica té en la nostra vida, convé que els alumnes posin a prova el seu judici i capacitat de criteri afrontant aquelles qüestions que afecten més directament la seva vida personal, com les vinculades amb l'autoestima, les relacions afectives, la llibertat d'expressió i altres drets individuals, la prevenció dels abusos i l'assetjament, les conductes addictives o la influència dels mitjans i xarxes de comunicació.

En el segon dels blocs, denominat «Societat, justícia i democràcia», es pretén que els alumnes compreguin l'arrel social i cultural de la seva pròpia identitat, reconeixent així el poder condicionant de les estructures socials a les quals pertanyen. Per això, han de comprendre unes certes nocions polítiques fonamentals, identificar i valorar els principis, procediments i institucions que constitueixen el nostre marc democràtic de convivència, i afrontar de manera reflexiva i dialogant la controvèrsia ideològica entorn de les normes i els valors comuns. Tota aquesta tasca d'assimilació s'ha de contrastar en el diàleg sobre els problemes ètics més apressants (la situació dels drets humans en el món, la desigualtat i la pobresa, la igualtat i corresponsabilitat dels homes i les dones, la violència de gènere, el respecte a la diversitat i les minories, el fenomen migratori, la crisi climàtica, etc.), com també mitjançant la implementació de procediments i valors democràtics en l'entorn escolar i quotidià dels alumnes.

Finalment, en el tercer bloc, denominat «Desenvolupament sostenible i ètica ambiental» es persegueix, a través del treball interdisciplinari i el cultiu del pensament sistèmic, una comprensió bàsica d'aquelles relacions d'interdependència, interconnexió i dependència ecològica que determinen la interacció entre les nostres formes de vida i el mitjà social i natural. Aquesta tasca comprensiva és el requisit per emprendre el debat ètic al voltant dels grans problemes ecosocials que marquen l'agenda mundial (la degradació del planeta, el canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat, etc.), com també d'aquells objectius, alternatives i hàbits de coexistència sostenible que puguin assegurar la pervivència d'una vida humana digna i justa en harmonia amb l'entorn.

Finalment, tant l'aplicació dels criteris d'avaluació com les distintes activitats d'aprenentatge han d'estar metodològicament orientades en funció de principis



coherents amb els valors que pretén transmetre la matèria. D'aquesta manera, es convidarà als alumnes a la participació activa i raonada, al diàleg respectuós i la cooperació amb els altres, a la lliure expressió d'idees, al pensament crític i autònom, al respecte per les normes i valors comuns, a la mediació i resolució pacífica dels conflictes, al desenvolupament d'estils de vida saludables i sostenibles, a l'ús segur de les tecnologies de la informació i la comunicació, i a la gestió assertiva de les emocions i les relacions afectives amb els altres i amb el medi. Tot això s'ha de realitzar procurant integrar les activitats de l'aula en contextos i situacions d'aprenentatge que siguin significatives per als alumnes i estiguin integrades en la vida del centre i del seu entorn, de manera que, a través de totes elles, es promogui el desenvolupament d'una ciutadania global, conscient, lliure, participativa i compromesa amb els reptes del segle XXI.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Inquirir i investigar tot el que fa referència a la identitat humana i a qüestions ètiques relatives al propi projecte vital, analitzant críticament informació fiable i generant una actitud reflexiva sobre aquest tema, per promoure l'autoconeixement i l'elaboració de plantejaments i judicis morals de manera autònoma i raonada.**

L'exercici d'autoconeixement, a través de la comprensió de diverses concepcions científiques i filosòfiques sobre l'ésser humà, constitueix un dels primers requeriments que ens dirigeix el pensament ètic. El propòsit fonamental d'aquesta tasca és que els alumnes prenguin consciència de les qualitats i dimensions que caracteritzen l'ésser humà com a ésser dotat de racionalitat, volició i afectes, d'acord amb la seva naturalesa i amb les circumstàncies socials, històriques i culturals que la possibiliten i condicionen. Aquesta recerca entorn de l'essència de l'humà desemboca en la pregunta de l'alumne o alumna sobre la seva pròpia entitat com a persona, qüestió determinant, sense lloc a dubte, per al desenvolupament psicològic i moral d'un adolescent, i culmina en la interrogació sobre el seu rol social com a individu en el marc, sempre problemàtic, de la vida comunitària i de les relacions amb l'entorn. L'objectiu últim és que els alumnes aprenguin a construir lliure i críticament, des del coneixement i ús adequat dels conceptes i procediments fonamentals del saber ètic, aquells judicis de valor dels quals depèn el seu projecte vital i l'assoliment dels seus propòsits personals i professionals. L'educació cívica i ètica compel·leix, així, abans de res, a assumir la condició inacabada i lliure de l'existència humana i, per això, a la conveniència d'orientar-la cap al seu complet desenvolupament a partir de la definició, per part del propi alumnat, d'aquells fins i valors que qualifiquen el seu projecte personal com a desitjable i digne.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CPSAA1, CC1, CC2, CC3.



**CE 2 Actuar i interactuar d'acord amb normes i valors cívics i ètics, a partir del reconeixement fonamentat de la seva importància per tal de regular la vida comunitària i la seva aplicació efectiva i justificada en diferents contextos, per promoure una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i compromesa amb el bé comú.**

L'adopció de normes i valors cívics i ètics, suposa, en primer lloc, el reconeixement de la nostra naturalesa històrica i social, com també una reflexió entorn de la naturalesa d'allò ètic i polític. En segon lloc, s'ha d'atendre la condició dels alumnes com a ciutadans d'un estat democràtic social i de dret, integrat en el projecte comunitari europeu i compromès amb principis i valors constitucionals, com també amb el referent moral que són els drets humans. Aquest coneixement crític del seu context social i polític ha de promoure en els alumnes una adequada consciència de la rellevància del seu paper per afrontar els problemes ètics més apressants del present, mitjançant l'ús de les eines conceptuals i procedimentals adients.

La pràctica d'una ciutadania activa comença en gran manera entorn de la vida escolar; per això és tan important identificar i resoldre problemes ètics, com també implementar normes, valors i procediments democràtics en totes aquelles activitats educatives, físiques o virtuals, que es disposin a l'aula i a fora. És necessari subratllar aquí la importància de fonamentar i suscitar el respecte degut a aquells principis i valors que constitueixen el nostre marc cívic i ètic de referència, com ara la solidaritat, la interculturalitat, el respecte per les minories i l'efectiva igualtat i corresponsabilitat entre homes i dones, a més de promoure entre els alumnes la cura del patrimoni cultural i natural, el coneixement dels fonaments i esdeveniments que conformen la nostra memòria democràtica, el voluntariat i l'associacionisme, com també la ponderació del valor i importància social dels impostos i de la contribució de l'Estat, les seves institucions, i altres organismes internacionals i socials, al foment de la pau, la seguretat integral, l'atenció a les víctimes de la violència, la defensa per a la pau i la cooperació internacional.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CD3, CC1, CC2, CC3, CC4, CCEC1.

**CE 3 Entendre la naturalesa interconnectada i inter i ecodependent de les activitats humanes, mitjançant la identificació i anàlisi de problemes ecosocials de rellevància, per tal de promoure hàbits i actituds èticament compromesos amb l'assoliment de formes de vida sostenibles.**

El coneixement de les relacions sistèmiques d'interdependència, dependència ecològica i interconnexió que les nostres formes de vida guarden entre si i respecte a l'entorn, representa un pas previ al compromís ètic amb la sostenibilitat i la cura del planeta. Aquest coneixement pot donar-se, primer, a través de l'anàlisi crítica de les diverses concepcions que els éssers humans han sostingut i sostenen sobre la seva relació amb la naturalesa, com també de les conseqüències que cadascuna d'aquestes concepcions ha tingut i té respecte a



una existència sostenible. En segon lloc, aquest coneixement ha d'acabar de construir-se al fil de l'anàlisi i el diàleg entorn dels diversos plantejaments ètics i ecològics des dels quals, més enllà de consideracions purament instrumentals i antropocèntriques, cal afrontar avui els greus reptes i problemes socials i ecològics. Altrament, mostrar una actitud compromesa amb el respecte i la cura de l'entorn implica el desenvolupament entre els alumnes d'hàbits i accions quotidianes que contribueixin a l'assoliment dels Objectius de desenvolupament sostenible definits per l'ONU. Entre aquestes accions hi ha les referides a la prevenció dels residus, la gestió sostenible dels recursos bàsics, la mobilitat segura, saludable i sostenible, el compromís ètic i cívic amb les lleis mediambientals, la promoció del consum responsable, la cura del patrimoni natural, el respecte per la diversitat cultural, el servei a la comunitat i la protecció dels animals.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM5, CPSAA2, CC1, CC2, CC3, CC4, CE1.

**CE 4 Mostrar una adequada estima de si mateix i de l'entorn, reconeixent i valorant les emocions propis i els sentiments propis i aliens, per a l'assoliment d'una actitud empàtica i acurada respecte als altres i a la naturalesa.**

El reconeixement i l'expressió d'una sèrie adequada d'actituds afectives, tant respecte d'un mateix com respecte dels altres i de la naturalesa, constitueix la finalitat principal de l'educació emocional, una cosa imprescindible per formar persones equilibrades i capaces de mantenir relacions plenes i satisfactòries amb els altres i amb el seu entorn. Per això, els alumnes han d'aprendre a reconèixer, interpretar, valorar i gestionar adequadament el complex camp de les emocions i sentiments, des dels més bàsics als més complexos, i tant aquells que presenten un caràcter positiu com aquells altres que expressen perplexitat, incertesa, angoixa o equilibrada indignació pel que ens afecta o ens mereix retret moral. La vivència i expressió assertiva i compartida d'emocions i sentiments pot donar-se en múltiples contextos i situacions, entre ells, i de manera excel·lent, en els de l'experiència estètica, però també en aquells altres relatius a la deliberació compartida sobre problemes morals i quotidians, per la qual cosa les activitats per desenvolupar aquesta competència poden integrar-se a la perfecció en gairebé qualsevol tipus de procés que fomenti la creativitat, el diàleg, la reflexió i el judici autònom. L'objectiu és que els alumnes aprenguin a reconèixer, avaluar i gestionar les seves pròpies emocions, com també a comprendre i respectar les dels altres, reflexionant sobre el significat d'aquestes, atesos els valors, creences i idees que estan en el seu gènesi, i ponderant el seu paper en relació amb algunes de les més nobles accions i experiències humanes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CPSAA1, CPSAA2, CPSAA3, CC1, CC3, CCEC3.



## Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Inquirir i investigar tot el que fa referència a la identitat humana i a qüestions ètiques relatives al propi projecte vital, analitzant críticament informació fiable i generant una actitud reflexiva sobre aquest tema, per promoure l'autoconeixement i l'elaboració de plantejaments i judicis morals de manera autònoma i raonada.**

CA 1.1 Construir i expressar un concepte ajustat de si mateix reconeixement les múltiples dimensions de la seva naturalesa i personalitat, com també de la seva dimensió cívica i moral a partir de la recerca i el diàleg entorn de diverses concepcions sobre la naturalesa humana.

Indagar en relació a les diverses concepcions de la naturalesa humana, en la seva dimensió cívica i moral.

Dialogar entorn a les múltiples dimensions de la pròpia naturalesa i personalitat.

CA 1.2 Identificar, gestionar i comunicar idees, emocions, afectes i desigs amb comprensió i empatia cap a les altres persones, demostrant autoestima i compartint un concepte adequat del que han de ser les relacions amb altres persones, incloent l'àmbit afectiu-sexual.

Identificar les pròpies emocions mostrant empatia en la relació amb altres.

Comunicar les pròpies idees demostrant comprensió cap a altres persones.

Gestionar afectes i desigs amb un concepte adequat de la relació amb altres, incloent l'àmbit afectiu-sexual.

CA 1.3 Desenvolupar i demostrar autonomia moral a través de la pràctica de la deliberació racional, l'ús de conceptes ètics i el diàleg respectuós amb els altres, a l'entorn de diferents valors, de diferents maneres de vida, de diferents problemes relacionats amb l'exercici dels drets individuals, de l'ús responsable i segur de les xarxes, de les conductes addictives i de l'assetjament escolar.

Utilitzar conceptes ètics per desenvolupar la pràctica de la deliberació racional.

Dialogar amb respecte sobre la pluralitat dels valors, de les formes de viure i altres aspectes ètics.

Analitzar èticament aspectes propis del seu àmbit com l'ús responsable i segur de les xarxes, les conductes addictives i l'assetjament escolar.

**CE 2 Actuar i interactuar d'acord amb normes i valors cívics i ètics, a partir del reconeixement fonamentat de la seva importància per tal de regular la vida comunitària i la seva aplicació efectiva i justificada en diferents contexts, per promoure una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i**





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>compromesa amb el bé comú.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| CA 2.1 Promoure i demostrar una convivència pacífica, respectuosa, democràtica i compromesa amb el bé comú, a partir de la recerca sobre la naturalesa social i política de l'ésser humà i l'ús i comprensió crítica dels conceptes de llei, poder, sobirania, justícia, Estat, democràcia, dignitat i drets humans.                                                                                                                   |
| Indagar sobre la naturalesa social i política de l'ésser humà.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Examinar conceptes com els de llei, poder, sobirania, justícia, Estat, democràcia, dignitat i drets humans.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| CA 2.2 Fomentar l'exercici de la ciutadania activa i democràtica a través del coneixement del moviment associatiu i la participació respectuosa, dialogant i constructiva en activitats de grup que impliquin prendre decisions col·lectives, planificar accions coordinades i resoldre problemes aplicant procediments i principis cívics, ètics i democràtics explícits                                                              |
| Indagar sobre el moviment associatiu i la participació ciutadana.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Participar en activitats grupals que impliquin prendre decisions col·lectives.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Aplicar principis cívics, ètics i democràtics en la presa de decisions.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| CA 2.3 Contribuir a generar un compromís actiu amb el bé comú a través de l'anàlisi i la presa raonada i dialogant de posició entorn de qüestions ètiques d'actualitat com la lluita contra la desigualtat i la pobresa, el dret al treball, la salut, l'educació i la justícia, com també sobre els fins i límits ètics de la recerca científica.                                                                                     |
| Analitzar qüestions ètiques d'actualitat com la lluita contra la desigualtat i la pobresa, el dret al treball, la salut, l'educació i la justícia.                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Analitzar els fins i límits ètics de la recerca científica.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Dialogar sobre qüestions ètiques d'actualitat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| CA 2.4 Prendre consciència de la lluita per una efectiva igualtat de gènere i del problema de la violència i explotació sobre les dones, a través de l'anàlisi de les diverses onades i corrents del feminisme i de les mesures de prevenció de la desigualtat, la violència i la discriminació per raó de gènere i orientació sexual, mostrant igualment coneixement dels drets LGTBIQ+ i reconeixent la necessitat de respectar-los. |
| Analitzar les diverses onades i corrents del feminisme.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Analitzar les mesures de prevenció de la desigualtat, la violència i la discriminació per raó de gènere i orientació sexual.                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Indagar sobre la situació dels drets dels col·lectius LGTBIQ+.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| CA 2.5 Contribuir activament al benestar social adoptant una posició pròpia, explícita, informada i èticament fonamentada, sobre el valor i pertinència dels drets humans, el respecte per la diversitat cultural, la consideració dels béns públics globals i la percepció del valor social dels impostos.                                                                                                                            |
| Reconèixer el valor i pertinència dels drets humans.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Indagar sobre la necessitat del respecte a la diversitat cultural.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Fonamentar èticament la consideració dels béns públics globals i la percepció del valor social dels impostos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |





CA 2.6 Contribuir a la consecució d'un món més just i pacífic a través de l'anàlisi i reconeixement de la història democràtica del nostre país i de les funcions de l'Estat de dret i les seves institucions, els organismes internacionals, les associacions civils, i els cossos i forces de seguretat de l'Estat en el manteniment del propòsit de l'assoliment de la pau i la seguretat integral, atendre les víctimes de la violència i promoure la solidaritat i la cooperació entre les persones i els pobles.

Analitzar la història democràtica del nostre país.

Reconèixer les funcions de l'Estat de dret i les seves institucions, els organismes internacionals, les associacions civils.

Reconèixer els objectius de l'assoliment de la pau, l'atenció a les víctimes de la violència i la promoció de la solidaritat i la cooperació.

**CE 3 Entendre la naturalesa interconnectada i inter i ecoddependent de les activitats humanes, mitjançant la identificació i anàlisi de problemes ecosocials de rellevància, per tal de promoure hàbits i actituds èticament compromesos amb l'assoliment de formes de vida sostenibles.**

CA 3.1 Descriure les relacions històriques d'interconnexió, interdependència i dependència ecològica entre les nostres vides i l'entorn a partir de l'anàlisi de les causes i conseqüències dels més greus problemes ecològics i socials que ens afecten.

Identificar les causes dels més greus problemes ecològics i socials que ens afecten.

Analitzar les conseqüències dels més greus problemes ecològics i socials que ens afecten.

Descriure les relacions històriques d'interconnexió, interdependència i dependència ecològica entre les nostres vides i l'entorn.

CA 3.2 Valorar diferents plantejaments científics, polítics i ètics amb els quals afrontar l'emergència climàtica i la crisi mediambiental a través de l'exposició i el debat argumental entorn d'aquests.

Reconèixer els diferents plantejaments científics, polítics i ètics amb els quals afrontar l'emergència climàtica.

Debatre els arguments relatius a com afrontar l'emergència climàtica.

CA 3.3 Promoure estils de vida èticament compromesos amb l'assoliment d'un desenvolupament sostenible, contribuint per si mateix i en el seu entorn a la prevenció dels recursos, els residus, la gestió sostenible dels recursos, la mobilitat segura, sostenible i saludable, el comerç just, el consum responsable, la cura del patrimoni natural, el respecte per la diversitat cultural, i la cura i protecció dels animals.

Promoure estils de vida èticament compromesos amb l'assoliment d'un desenvolupament sostenible.

Contribuir a la prevenció dels recursos, els residus, la gestió sostenible dels recursos.



|                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Contribuir a la mobilitat segura, sostenible i saludable.                                                              |
| Contribuir al comerç just i el consum responsable.                                                                     |
| Contribuir a la cura del patrimoni natural, el respecte a la diversitat culturals, i la cura i protecció dels animals. |

**CE 4 Mostrar una adequada estima de si mateix i de l'entorn, reconeixent i valorant les emocions propis i els sentiments propis i aliens, per a l'assoliment d'una actitud empàtica i acurada respecte als altres i a la naturalesa.**

CA 4.1 Desenvolupar una actitud de gestió equilibrada de les emocions, d'estima i cura de si mateix i dels altres, identificant, analitzant i expressant de manera assertiva les pròpies emocions i sentiments, i reconeixent i valorant els dels altres en diferents contextos i entorn d'activitats creatives i de reflexió individual o dialogada sobre qüestions ètiques i cíviques.

Identificar, analitzar i expressar de manera assertiva les pròpies emocions i sentiments.

Reconèixer i valorar els sentiments dels altres en diferents contextos.

Desenvolupar una actitud de gestió equilibrada de les emocions, d'estima i cura de si mateix i dels altres.

Participar amb actitud assertiva d'activitats creatives i de reflexió individual o dialogada sobre qüestions ètiques i cíviques.

**Sabers bàsics**

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>AUTOCONeixEMENT I AUTONOMIA MORAL</b>                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| La recerca ètica i la resolució de problemes complexos. El pensament crític i filosòfic.                                                                                                                                                |
| La naturalesa humana i la identitat personal. Dignitat, llibertat i moralitat.                                                                                                                                                          |
| L'educació de les emocions i els sentiments. L'autoestima personal. La igualtat i el respecte mutu en les relacions amb altres persones.                                                                                                |
| L'educació sexual integral.                                                                                                                                                                                                             |
| Desigs i raons. La voluntat i el judici moral. Autonomia i responsabilitat.                                                                                                                                                             |
| L'ètica com a guia de les nostres accions. La reflexió entorn del que és valuós i els valors: universalisme i pluralisme moral. Normes, virtuts i sentiments morals. Ètiques de la felicitat, ètiques del deure i ètiques de la virtut. |
| El conflicte entre legitimitat i legalitat. L'objecció de consciència. Els drets individuals i el debat entorn de la llibertat d'expressió.                                                                                             |
| El problema de la desinformació. La protecció de dades i el dret a la intimitat. El ciberassetjament i les situacions de violència a les xarxes. Les conductes addictives.                                                              |



## **SOCIETAT, JUSTÍCIA I DEMOCRÀCIA**

Les virtuts del diàleg i les normes d'argumentació. La resolució pacífica de conflictes. L'empatia amb els altres.

La naturalesa i origen de la societat: competència i cooperació, egoisme i altruisme. Les estructures socials i els grups de pertinença.

La política: llei, poder, sobirania i justícia. Formes d'estat i tipus de govern. L'Estat de dret i els valors constitucionals. La democràcia: principis, procediments i institucions. La memòria democràtica. La guerra, el terrorisme i altres formes de violència política.

Les diferents generacions de drets humans. La seva constitució històrica i la seva rellevància ètica. Els drets de la infància.

Associacionisme i voluntariat. La ciutadania i la participació democràtica. Els codis deontològics. Les ètiques aplicades.

La desigualtat econòmica i la lluita contra la pobresa. Globalització econòmica i béns públics globals. El comerç just. El dret al treball, la salut, l'educació i la justícia. El valor social dels impostos.

La igualtat de gènere i les diverses ones i corrents del feminisme. La prevenció de l'explotació i la violència contra nenes i dones. La corresponsabilitat en les tasques domèstiques i de cures.

L'interculturalisme. La inclusió social i el respecte per la diversitat i les identitats culturals i de gènere. Els drets LGBTIQ+.

Fins i límits ètics de la recerca científica. La bioètica. El desafiament de la intel·ligència artificial. Les propostes transhumanistes.

Accions individuals i col·lectives a favor de la pau. La contribució de l'Estat i els organismes internacionals a la pau, la seguretat integral i la cooperació.

L'atenció a les víctimes de la violència. El dret internacional i la ciutadania global. Les forces armades i la defensa al servei de la pau. El paper de les ONG i de les ONGD.

Les conseqüències socials, econòmiques i ecològiques de la turistificació.

## **SOSTENIBILITAT I ÈTICA AMBIENTAL**

Interdependència, interconnexió i ecodependència entre les nostres formes de vida i l'entorn. El local i el global. Consideració crítica de les diverses cosmovisions sobre la relació humana amb la naturalesa.

Els límits del planeta i l'esgotament dels recursos. La petjada ecològica de les accions humanes. L'emergència climàtica.

Diversos plantejaments ètics, científics i polítics entorn dels problemes ecosocials. L'ètica ambiental. L'ètica de les cures i l'ecofeminisme. Els Objectius de desenvolupament sostenible. El decreixement. L'economia circular.

El compromís actiu amb la protecció dels animals i el medi ambient. Els drets dels animals i de la naturalesa. La perspectiva biocèntrica.

Estils de vida sostenible: la prevenció dels residus i la gestió sostenible dels



recursos. La mobilitat segura, saludable i sostenible. El consum responsable. Alimentació i sobirania alimentària. Comunitats resilients i en transició.

ESBORRANY



## Educació Física

L'Educació Física en l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria dona continuïtat al treball realitzat en l'etapa anterior i als reptes clau que s'hi van començar a emprendre, que passen, entre altres, per aconseguir que els alumnes implementin valors com la responsabilitat, la salut i el respecte i consolidin un estil de vida actiu, assenteixin el coneixement de la pròpia corporalitat, gaudeixin de les manifestacions culturals de caràcter motor, integrin actituds ecològicament i socialment responsables o afermin el desenvolupament de tots els processos de presa de decisions que intervenen en la resolució de situacions motrius. Aquests elements contribueixen a que els alumnes siguin competents des del punt de vista motriu, tot facilitant així el seu desenvolupament integral, atès que la motricitat constitueix un element essencial i indissociable de l'aprenentatge.

Les competències establertes en el perfil de sortida dels alumnes en haver finalitzat l'educació primària de l'ensenyament bàsic, al costat dels objectius generals d'aquesta etapa, han concretat el marc d'actuació per definir la sèrie de competències específiques d'aquesta matèria. Aquest nou element curricular es converteix en el referent a seguir per tal de donar forma a l'Educació Física que es pretén desenvolupar: més competencial, actual i alineada amb els reptes del segle XXI.

Les competències específiques de la matèria d'Educació Física recullen i sintetitzen aquests reptes amb la intenció de consolidar un estil de vida actiu i saludable que permeti als alumnes perpetuar-lo al llarg de la seva vida a través de la planificació autònoma i l'autoregulació de la seva pràctica física i de tots els components que afectin la salut.

La motricitat es desenvoluparà en el si de pràctiques motrius amb diferents lògiques internes, amb objectius variats i en contextos de certitud i incertesa. La resolució de situacions motrius en diferents espais permetrà als alumnes afrontar la pràctica motriu amb diferents finalitats: lúdica, agonística, funcional, social, expressiva i comunicativa, creativa, catàrtica o d'interacció amb el mitjà urbà i natural.

Per tal d'afrontar amb possibilitats d'èxit les nombroses situacions motrius a les quals es veuran exposats els alumnes al llarg de la seva vida, caldrà desenvolupar de manera integral capacitats de caràcter cognitiu i motor, però també afectiu i motivacional, de relacions interpersonals i d'inserció social. D'aquesta manera, els alumnes hauran d'aprendre a gestionar les seves emocions i les seves habilitats socials en contextos variats de pràctica motriu.

Els alumnes també hauran de reconèixer i valorar diferents manifestacions de la cultura motriu, com a part rellevant del patrimoni cultural, expressiu i artístic, que podran convertir-se en objecte de gaudi i aprenentatge. Aquest coneixement en



profunditat haurà de dirigir-se a comprendre, entre altres aspectes, el lloc que ocupa l'esport i l'activitat física en la societat actual, com també les seves implicacions en l'àmbit econòmic, polític, social i de la salut com a màxima representació de la cultura motriu en l'actualitat.

Finalment, es continuarà insistint en la necessitat de conviure de manera respectuosa amb el medi ambient i amb els éssers vius que hi habiten, desenvolupant per això activitats físiques i esportives en contextos variats i participant en la seva organització des de plantejaments basats en la conservació i la sostenibilitat.

El grau de desenvolupament i consecució de les diferents competències específiques de la matèria serà avaluat a través dels criteris que constitueixen el referent per dur a terme aquest procés. La relació existent entre els criteris d'avaluació i els sabers bàsics permetrà integrar i contextualitzar l'avaluació en el si de les situacions d'aprenentatge al llarg de l'etapa.

Els sabers bàsics de la matèria «Educació Física» s'organitzen en sis blocs. Aquests sabers hauran de desenvolupar-se en distints contextos amb la intenció de generar situacions d'aprenentatge variades. En conseqüència, s'ha d'evitar centrar les situacions d'aprenentatge exclusivament en un únic bloc, tractant d'integrar sabers de distintes procedències.

El bloc que es titula «Vida activa i saludable» tracta els tres components de la salut - física, mental i social-, a través del desenvolupament de relacions positives en contextos funcionals de la pràctica física i esportiva, tot rebutjant comportaments antisocials, discriminatoris o contraris a la salut que poden produir-se en aquests àmbits.

El segon bloc «Organització i gestió de l'activitat física» inclou quatre components diferenciats: l'elecció de la pràctica física, la preparació de la pràctica motriu, la planificació i autoregulació de projectes motors i la gestió de la seguretat abans, durant i després de l'activitat física i esportiva.

«Resolució de problemes en situacions motrius» és un bloc amb un caràcter transdisciplinari que aborda tres aspectes clau: la presa de decisions, l'ús eficient dels components qualitatius i quantitatius de la motricitat, i els processos de creativitat motriu. Aquests sabers hauran de desenvolupar-se en contextos molt variats de pràctica que, en qualsevol cas, respondran a la lògica interna de l'acció motriu des d'on s'han dissenyat els sabers: accions individuals, cooperatives, d'oposició i de col·laboració-oposició.

El quart bloc «Autoregulació emocional i interacció social en situacions motrius» se centra, d'una banda, en què els alumnes desenvolupin els processos dirigits a



regular la seva resposta emocional davant situacions derivades de la pràctica d'activitat física i esportiva, i per altra banda, incideix sobre el desenvolupament de les habilitats socials i el foment de les relacions inclusives i constructives entre els qui participen en aquesta mena de contexts motrius.

El Bloc «Manifestacions de la cultura motriu» engloba tres components: el coneixement de la cultura motriu tradicional, la cultura artística i expressiva contemporània i l'esport com a manifestació cultural.

I, finalment, el bloc «Interacció eficient i sostenible amb l'entorn» incideix sobre la interacció amb el medi natural i urbà des d'un triple vessant: el seu ús des de la motricitat, la seva conservació des d'una visió sostenible i el seu caràcter compartit des d'una perspectiva comunitària de l'entorn.

Degut a la influència vital del moviment en l'aprenentatge, es recomana el desenvolupament de distintes situacions d'aprenentatge que incorporin el moviment com a recurs, com també enfocaments i projectes interdisciplinaris sempre que sigui possible. Aquestes situacions integraran processos orientats a l'adquisició de les competències i s'hauran d'enfocar des de diferents blocs de sabers, evitant centrar-se només en un de manera exclusiva i, simultàniament, des de l'articulació amb elements plurals com les diferents opcions metodològiques de caràcter participatiu, models pedagògics, el tipus i la intenció de les activitats plantejades, l'organització dels grups, la consolidació d'una autoestima positiva en els alumnes o la creació d'una consciència de grup-classe. Serà igualment important tenir en compte la regulació dels processos comunicatius, el desenvolupament de les relacions interpersonals, la conversió d'espais i materials en oportunitats d'aprenentatge o la transferència del coneixement adquirit a altres contextos socials pròxims que permetin comprovar el valor del que han après; aquest darrer és un aspecte clau per a una societat més justa i equitativa. Tots aquests processos han d'establir-se en funció de la interrelació de sabers, el docent, els alumnes i el context en el que s'apliquen però, sobretot, tenint clar per què i per a què s'utilitzen.

## **Competències específiques**

Contribució de les competències específiques a la matèria

**CE 1 Adoptar un estil de vida actiu i saludable, seleccionant i incorporant intencionalment activitats físiques i esportives en les rutines diàries, a partir d'una anàlisi crítica dels models corporals i del rebuig de les pràctiques que manquen de base científica, per tal de fer un ús saludable i autònom del seu temps lliure i així millorar la seva qualitat de vida.**

L'adquisició d'aquesta competència específica s'aconseguirà a través de la participació positiva en una variada gamma de propostes físicoesportives que proporcionaran al conjunt dels alumnes un ampli repertori d'eines. El coneixement





d'aquestes eines i l'experimentació amb elles permetrà començar a gestionar, planificar i autoregular la seva pràctica motriu, com també altres elements que condicionen la salut i obtenir dades amb un valor d'autodiagnòstic respecte al grup d'iguals.

Aquesta competència de caràcter transdisciplinari i impregna la globalitat de la matèria d'Educació Física, i es pot treballar des de la participació activa, l'alimentació saludable, la mobilitat activa, l'educació postural, la cura del cos, l'autoconcepte, l'autoestima, la imatge percebuda en el camp de l'activitat física i l'esport o l'anàlisi dels comportaments antisocials i discriminatoris, i els mals hàbits per a la salut que es produeixen en contextos quotidians o vinculats amb l'esport i la pràctica d'activitat física, entre altres. Existeixen diferents fórmules i contextos d'aplicació per materialitzar aquests aprenentatges, començant per la planificació personal de la pràctica motriu o l'anàlisi de diferents aspectes per al manteniment d'una dieta saludable, passant per l'anàlisi crítica de situacions que tinguin a veure amb la motricitat, fins als primers auxilis, la prevenció de lesions o la participació en una àmplia gamma de propostes físicoesportives que aportin context a tot l'anterior a través de la transferència a la seva vida quotidiana. El bon ús de la tecnologia ha de ser aliada des d'un punt de vista transdisciplinari, especialment en aquesta competència, en la lluita contra el sedentarisme i les anomenades malalties hipocinètiques ocasionades, en gran manera, per l'augment del temps d'exposició a les pantalles.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, STEM2, STEM5, CD4, CPSAA2 i CPSAA4.

**CE 2 Adaptar, amb progressiva autonomia en la seva execució, les capacitats físiques, perceptiu-motrius i coordinatives, com també les habilitats i destreses motrius, aplicant processos de percepció, decisió i execució adequats a la lògica interna i als objectius de diferents situacions amb dificultat variable, per resoldre situacions de caràcter motor vinculades amb diferents activitats físiques funcionals, esportives, expressives i recreatives, i per consolidar actituds de superació, creixement i resiliència en enfrontar-se a desafiaments físics.**

Aquesta competència implica prendre decisions ajustades a les circumstàncies, definir metes, elaborar plans senzills, seqüenciar accions, executar el que s'ha planificat, analitzar què ocorre durant el procés, canviar d'estratègia si cal i valorar finalment el resultat. Tanmateix, és important destacar que tot això s'ha de produir en el si de pràctiques motrius amb diferents lògiques internes (individual, de cooperació, d'oposició o de col·laboració-oposició) amb objectius variats i en contextos de certitud i incertesa.

Aquests aspectes hauran de desenvolupar-se en contextos de pràctica molt variats. Entre ells podrien destacar-se els projectes i muntatges relacionats amb les cordes, els malabars, les activitats acrobàtiques o les circenses; els desafiaments físics



cooperatius, la dramatització de contes motrius i, per descomptat, els esports. En relació amb aquests últims i a manera d'exemples és possible trobar diferents manifestacions segons les seves característiques, des de jocs esportius d'invasió (futbol gaèlic, «ultimate», «lacrosse», entre altres) amb o sense oposició regulada, fins a jocs de xarxa i mur (voleibol, frontenis, «pickleball», paladós o semblants), passant per esports de camp i mur («rounders», «softball», etc.), de blanc i diana («boccia», tir amb arc o similars), de lluita (judo, esgrima o altres modalitats autòctones de lluita, entre altres) o de caràcter individual («skate», orientació, gimnàstica esportiva o atletisme i les seves modalitats, entre altres). Per tal de garantir una oferta variada, al final de l'etapa, els alumnes hauran d'haver participat en almenys una manifestació esportiva de cada categoria. Complert aquest requisit serà possible repetir alguna categoria, però prioritzant, en la mesura que sigui possible i segons les circumstàncies concretes de cada centre, les manifestacions menys conegudes pels alumnes i que destaquin pel seu caràcter mixt o inclusiu.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CPSAA4, CPSAA5, CE2 i CE3.

**CE 3 Compartir espais de pràctica físicoesportiva amb independència de les diferències culturals, socials, de gènere i d'habilitat, prioritzant el respecte entre participants i a les regles sobre els resultats, adoptant una actitud crítica davant comportaments antiesportius o contraris a la convivència i desenvolupant processos d'autoregulació emocional que canalitzin el fracàs i l'èxit en aquestes situacions, per contribuir amb progressiva autonomia a l'enteniment social i al compromís ètic en els diferents espais en els quals es participa.**

Aquesta competència específica se situa en el punt de convergència entre el personal, el social i l'ètic. Aquí es posen en joc les capacitats volitives al servei de metes personals o d'equip, especialment en contextos que requereixen d'esforç i perseverança, activant l'automotivació i l'actitud positiva per poder afrontar reptes, regulant la impulsivitat, tolerant la frustració i perseverant davant les dificultats. Dins del pla personal, també comporta la identificació de les emocions i els sentiments que es viuen en el si de la pràctica motriu, la seva expressió positiva i la gestió adequada a fi d'esmoreir de manera constructiva els efectes de les emocions i sentiments desagradables que genera, com també de promocionar les emocions agradables. Així mateix, en relació amb el propi cos, comporta el desenvolupament d'habilitats per a la preservació i la cura de la integritat personal.

El pla col·lectiu implica posar en joc habilitats socials per tal d'afrontar la interacció amb les persones amb les quals es convergeix en la pràctica motriu. Es tracta de dialogar, debatre, contrastar idees i posar-se d'acord per resoldre situacions, expressar propostes, pensaments i emocions, escoltar activament i actuar amb assertivitat. A conseqüència d'això s'abastaran situacions d'arbitratge i mediació contextualitzades en les pràctiques esportives que es practiquin. També es pretén incidir a nivell de representació i visibilització de les desigualtats, d'aquí ve que en aquesta etapa i a través d'aquesta competència es fomentin models que



contribueixin a democratitzar l'ús dels espais esportius compartits per ajudar a superar barreres vinculades amb estereotips socials i de gènere que encara persisteixen en algunes manifestacions esportives. Finalment, pretén ajudar a identificar i generar una actitud crítica davant els comportaments incívics que es donen a l'esport, des de la base fins a l'alta competició. L'evolució lògica d'aquesta competència respecte a l'etapa d'educació primària incideix en el desenvolupament d'hàbits autònoms relacionats amb aquests aspectes, amb la resolució a través del diàleg dels conflictes i amb l'autoregulació de les emocions que desperten les pràctiques fisicoesportives.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CCL5, CPSAA1, CPSAA3, CPSAA5, CC3.

**CE 4 Practicar, analitzar i valorar diferents manifestacions de la cultura motriu aprofitant les possibilitats i recursos expressius que ofereixen el cos i el moviment i aprofundint en les conseqüències de l'esport com a fenomen social, analitzant críticament les seves manifestacions des de la perspectiva de gènere i des dels interessos econòmics i polítics que ho envolten, per tal d'aconseguir una visió més realista, contextualitzada i justa de la motricitat en el marc de les societats actuals.**

Aquesta competència aprofundeix en el concepte de la cultura motriu que els alumnes hauran anat construint durant l'etapa de primària. Es tracta de continuar consolidant la identitat pròpia a partir d'aquest coneixement, anteriorment viscut d'una forma eminentment pràctica i, a partir d'ara, en aquesta nova etapa, a més, de manera intencionalment contextualitzada i comprensiva, en el sentit més funcional, donant valor d'utilitat al que es fa; contextualitzada en un món divers en termes culturals que requereix d'un marc d'anàlisi que permeti comprendre globalment cada manifestació des del coneixement dels factors amb els quals es relaciona (història, interessos econòmics, polítics o socials); i comprensiva, en clara al·lusió a l'orientació competencial del currículum, des de la qual el mer coneixement no resulta suficient.

Existeixen nombrosos contextos en els quals desenvolupar aquesta competència. Com en l'etapa anterior, la cultura motriu tradicional podria abordar-se a través de jocs tradicionals i populars, danses pròpies del folklore tradicional, jocs multiculturals o danses del món, entre altres. Per tractar la cultura artístic expressiva contemporània podrien emprar-se tècniques expressives concretes (com la improvisació, la mímica o la pantomima), el teatre (teatre gestual o de màscares, teatre d'ombres, teatre de llum negra, teatre de carrer o similars), representacions més elaborades (lluita escènica, jocs de rol o activitats circenses entre altres), o activitats rítmiques i musicals amb caràcter expressiu (percussió corporal, balls, coreografies o altres expressions semblants). A més, en aquesta etapa, aquests sabers poden enriquir-se incorporant elements de crítica social, emocions o coeducació a les representacions. Finalment, pel que fa a l'esport com a manifestació cultural, es podrien dur a terme debats i anàlisis crítiques sobre certs estereotips de gènere presents en l'esport o sobre la cara oculta d'aquest, que amaga interessos econòmics i polítics que van més



enllà de la salut de les persones o de la competició sana.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CC2, CC3, CCEC1, CCEC2, CCEC3, CCEC4.

**CE 5 Adoptar un estil de vida sostenible i ecològicament i socialment responsable aplicant mesures de seguretat individuals i col·lectives en la pràctica fisicoesportiva segons l'entorn i desenvolupant col·laborativament i cooperativa accions de servei a la comunitat vinculades a l'activitat física i a l'esport, per contribuir activament a la conservació del medi natural i urbà.**

L'adopció d'hàbits respectuosos amb el medi ambient ha de consolidar-se en aquesta etapa, continuant amb el desenvolupament d'accions destinades a millorar el món des de l'entorn més proper, per contribuir a la sostenibilitat a escala global. No obstant això, el grau de maduresa que aconseguiran els alumnes al llarg d'aquesta etapa els permetrà anar un pas més enllà, participant en l'organització d'activitats en diferents contextos, ja siguin naturals o urbans, que a més de respectar el medi ambient i els éssers vius que hi habiten, tractaran de millorar-lo. Aquest enfocament de responsabilitat ecològica i social, que considera el mitjà com un bé comunitari, podria donar lloc a l'organització d'esdeveniments i activitats fisicoesportives benèfiques, en la línia de plantejaments com l'aprenentatge-servei.

D'aquesta manera, pel que fa als entorns urbans, existeixen manifestacions com els circuits de cal·listènia, el «crossfit», el patinatge, el «skate», el «parkour» o les diferents tipologies de danses urbanes, entre altres, que es poden desenvolupar en espais o instal·lacions pròxims al centre. Quant al medi natural, segons la ubicació del centre, les seves possibilitats contextuais i la disponibilitat d'accés que tingui a diferents emplaçaments naturals, tant terrestres com aquàtics, és possible trobar una variada gamma de contextos d'aplicació, des del senderisme, les rutes per vies verdes, l'escalada, el ràpel, l'esquí, el salvament aquàtic, l'orientació (també en espais urbans), fins al cicloturisme o les rutes BTT, la superació d'obstacles o el cordatge, entre altres; tots ells afrontats des de l'òptica dels projectes dirigits a la interacció amb l'entorn des d'un enfocament sostenible, en el qual també s'inclouen les activitats complementàries i extraescolars, tan vinculades amb aquesta mena d'experiències.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM5, CC4, CE1, CE3.

*Primer i segon curs*

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Adoptar un estil de vida actiu i saludable, seleccionant i incorporant**



**intencionalment activitats físiques i esportives en les rutines diàries, a partir d'una anàlisi crítica dels models corporals i del rebuig de les pràctiques que manquin de base científica, per tal de fer un ús saludable i autònom del seu temps lliure i així millorar la seva qualitat de vida.**

CA 1.1 Organitzar seqüències senzilles d'exercici físic orientat al concepte integral de salut, a partir d'una valoració del nivell inicial de condició física i respectar la pròpia identitat corporal.

Organitzar seqüències senzilles d'exercici físic.

Relacionar l'exercici físic amb el concepte de salut.

Fer una valoració del nivell inicial de condició física.

Vincular els resultats de les proves de valoració de la condició física a la salut.

Adaptar la pràctica de l'exercici físic a la pròpia condició física.

CA 1.2 Incorporar amb progressiva autonomia processos d'activació corporal i de tornada a la calma, dosificació de l'esforç, alimentació saludable, educació postural, relaxació i higiene durant i després de la pràctica d'activitats motrius.

Incorporar amb progressiva autonomia processos d'activació corporal i de tornada a la calma.

Incorporar amb progressiva autonomia processos de dosificació de l'esforç.

Incorporar amb progressiva autonomia pautes d'alimentació saludable.

Incorporar amb progressiva autonomia criteris sobre educació postural.

Incorporar amb progressiva autonomia tècniques de relaxació.

Incorporar amb progressiva autonomia hàbits d'higiene durant i després de la pràctica d'exercici físic.

CA 1.3 Adoptar de manera responsable i amb progressiva autonomia mesures generals per a la prevenció de lesions abans, durant i després de la pràctica d'exercici físic, aprenent a reconèixer situacions de risc per tal d'actuar preventivament.

Reconèixer situacions de risc i adoptar de manera autònoma mesures per a la prevenció de lesions abans, durant i després de la pràctica d'exercici físic.

CA 1.4 Saber actuar d'acord amb els protocols d'intervenció davant accidents derivats de la pràctica d'exercici físic, aplicant mesures bàsiques de primers auxilis.

Saber actuar d'acord amb els protocols d'intervenció davant situacions d'emergència o accidents simulades aplicant mesures de primers auxilis.

CA 1.5 Analitzar i valorar la incidència que unes certes pràctiques i comportaments tenen en la nostra salut i en la convivència, valorant el seu impacte i evitant activament la seva reproducció.

Analitzar i valorar l'impacte negatiu que certs hàbits tenen en la nostra salut i en la convivència i evitar la seva reproducció.

CA 1.6 Explorar diferents recursos i aplicacions digitals reconeixent el seu potencial, com també els riscos per al seu ús en l'àmbit de l'exercici físic i l'esport.

Explorar i reconèixer el potencial i riscos de diferents recursos i aplicacions digitals en l'àmbit de l'exercici físic i l'esport.



**CE 2 Adaptar, amb progressiva autonomia en la seva execució, les capacitats físiques, perceptiu-motrius i coordinatives, com també les habilitats i destreses motrius, aplicant processos de percepció, decisió i execució adequats a la lògica interna. per resoldre situacions de caràcter motor vinculades amb diferents activitats físiques funcionals, esportives, expressives i recreatives, i per consolidar actituds de superació, creixement i resiliència en enfrontar-se a desafiaments físics**

CA 2.1 Desenvolupar projectes motors de caràcter individual, cooperatiu o col·laboratiu, establint mecanismes per reconduir els processos de treball, incloent estratègies d'autoavaluació i coavaluació tant del procés com del resultat.

Desenvolupar projectes motors de caràcter individual realitzant estratègies d'autoavaluació i coavaluació del procés i el resultat per reconduir els processos de treball.

Desenvolupar projectes motors de caràcter cooperatiu o col·laboratiu realitzant estratègies d'autoavaluació i coavaluació del procés i el resultat per reconduir els processos de treball.

CA 2.2 Interpretar i actuar correctament en contextos motrius variats, aplicant principis bàsics de presa de decisió en situacions lúdiques, jocs modificats i activitats esportives a partir de l'anticipació, adequant-se a les demandes motrius, a l'actuació del company i de l'oponent i a la lògica interna en contextos reals o simulats d'actuació, reflexionant sobre les solucions.

Interpretar i actuar correctament en contextos motrius variats.

Aplicar els principis bàsics de presa de decisió, reflexionant sobre les solucions.

CA 2.3 Controlar de manera eficient i creativa els components qualitius i quantitatius de la motricitat en situacions motrius transferibles a la vida quotidiana amb progressiva autonomia.

**CE 3 Compartir espais de pràctica físicoesportiva amb independència de les diferències culturals, socials, de gènere i d'habilitat, prioritzant el respecte entre participants i a les regles sobre els resultats, adoptant una actitud crítica davant comportaments antiesportius i desenvolupant processos d'autoregulació emocional.**

CA 3.1 Practicar una gran varietat d'activitats motrius, valorant les implicacions ètiques de les actituds antiesportives, evi tant la competitivitat desmesurada i actuant amb esportivitat en assumir els rols de públic, participant o altres.

Practicar una gran varietat d'activitats motrius evitant la competitivitat desmesurada i actuant amb esportivitat en els rols de públic, participant o altres.

Mostrar una actitud crítica davant les conductes antiesportives.

CA 3.2 Cooperar en la pràctica de diferents produccions motrius per tal d'aconseguir l'assoliment individual i grupal, participant en la presa de decisions i assumint diferents rols assignats i responsabilitats.

Cooperar en la pràctica de diferents produccions motrius per tal d'aconseguir





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| l'assoliment individual i grupal, participant en la presa de decisions i assumint diferents responsabilitats.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| CA 3.3 Fer ús amb progressiva autonomia d'habilitats socials, diàleg en la resolució de conflictes i respecte davant la diversitat, ja sigui de gènere, afectivosexual, d'origen nacional, cultural, socioeconòmica o de competència motriu, mostrant una actitud crítica enfront dels estereotips, les actuacions discriminatòries i qualsevol mena de violència. |
| Fer ús d'habilitats socials, diàleg en la resolució de conflictes i respecte davant la diversitat de gènere, afectivosexual, origen nacional, cultural, socioeconòmica o de competència motriu.                                                                                                                                                                    |
| Mostrar una actitud crítica enfront els estereotips, les actuacions discriminatòries i qualsevol mena de violència.                                                                                                                                                                                                                                                |

**CE 4 Practicar, analitzar i valorar diferents manifestacions de la cultura motriu aprofitant les possibilitats i recursos expressius que ofereixen el cos i el moviment i aprofundint en les conseqüències de l'esport com a fenomen social, analitzant críticament les seves manifestacions des de la perspectiva de gènere i des dels interessos econòmics i polítics que ho envolten, per tal d'aconseguir una visió més realista, contextualitzada i justa de la motricitat en el marc de les societats actuals.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 4.1 Gestionar la participació en jocs motors i altres manifestacions artístiques i expressives vinculades tant a la cultura pròpia com a d'altres, afavorint la seva conservació i valorant els seus orígens, evolució i influència en les societats contemporànies.        |
| Participar en jocs motors i altres manifestacions artístiques i expressives vinculades tant a la cultura pròpia com a d'altres.                                                                                                                                                |
| Afavorir la conservació dels jocs motors i altres manifestacions artístiques i expressives a partir del coneixement del seu origen, evolució i influència a la societat.                                                                                                       |
| CA 4.2 Analitzar objectivament les diferents activitats i modalitats esportives segons les seves característiques i requeriments, evitant els possibles estereotips de gènere o capacitat, o els comportaments sexistes vinculats a aquestes manifestacions.                   |
| Analitzar les diferents activitats i modalitats esportives segons les seves característiques i requeriments.                                                                                                                                                                   |
| Evitar els possibles estereotips de gènere o capacitat i els comportaments sexistes vinculats a les diferents activitats i modalitats esportives.                                                                                                                              |
| CA 4.3 Participar activament en la creació i representació de composicions individuals o col·lectives amb i sense base musical, utilitzant intencionadament i amb progressiva autonomia el cos com a eina d'expressió i comunicació a través de diverses tècniques expressives |
| Crear i representar composicions individuals o col·lectives amb i sense base musical.                                                                                                                                                                                          |
| Utilitzar el cos com a eina d'expressió i comunicació a través de diverses                                                                                                                                                                                                     |





tècniques expressives.

**CE 5 Adoptar un estil de vida sostenible i ecològicament i socialment responsable aplicant mesures de seguretat individuals i col·lectives en la pràctica físicoesportiva segons l'entorn i desenvolupant col·laborativament i cooperativa accions de servei a la comunitat vinculades a l'activitat física i a l'esport, per contribuir activament a la conservació del medi natural i urbà.**

CA 5.1 Participar en activitats físicoesportives en entorns naturals, terrestres o aquàtics, gaudint de l'entorn de manera sostenible, minimitzant l'impacte ambiental que aquestes puguin produir i sent conscients de la seva petjada ecològica.

Participar en activitats físicoesportives en entorns urbans i naturals, terrestres o aquàtics.

Minimitzar l'impacte de les activitats físicoesportives a l'entorn natural, mostrant consciència de la seva petjada ecològica.

CA 5.2 Practicar activitats físicoesportives en el medi natural i urbà, aplicant normes de seguretat individuals i col·lectives

Aplicar les normes de seguretat individuals i col·lectives a les activitats físicoesportives practicades en el medi natural i urbà.

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| <b>VIDA ACTIVA I SALUDABLE</b>                                                                                                        | <b>1r</b> | <b>2n</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| <b>Salut física</b>                                                                                                                   |           |           |
| Taxa mínima d'activitat física diària i setmanal                                                                                      | x         |           |
| Adaptació del volum i la intensitat de la tasca a les característiques personals                                                      | x         | x         |
| Alimentació saludable i valor nutricional dels aliments                                                                               | x         |           |
| Educació Postural: tècniques bàsiques de descàrrega postural i relació de la musculatura del «core» amb el manteniment de la postura. |           | x         |
| Tècniques de relaxació.                                                                                                               | x         | x         |
| Escalfament general autònom.                                                                                                          | x         | x         |
| Pautes per prevenir i tractar el dolor muscular d'origen retardat                                                                     |           | x         |
| <b>Salut social</b>                                                                                                                   |           |           |
| Efectes sobre la salut dels mals hàbits vinculats a comportaments socials (com tabac, alcohol, begudes energètiques, addiccions...)   | x         |           |
| Anàlisi crítica dels estereotips corporals                                                                                            | x         |           |
| Anàlisi crítica dels estereotips de gènere en l'esport                                                                                | x         |           |
| Anàlisi crítica dels estereotips de competència motriu                                                                                |           | x         |
| Anàlisi crítica dels comportaments violents i incitació de l'odi en                                                                   |           | x         |



|                                                                                                                                             |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| l'esport                                                                                                                                    |   |   |
| <b>Salut mental</b>                                                                                                                         |   |   |
| Acceptació de limitacions i possibilitats de millora davant les situacions motrius                                                          | x |   |
| L'activitat física com a font de gaudi, alliberament de tensions, cohesió social i superació personal                                       | x | x |
| Reflexió sobre actituds negatives cap a l'activitat física a partir d'idees preconcebudes, prejudicis, estereotips o experiències negatives |   | x |
| Trastorns alimentaris associats a la pràctica de l'activitat física i esport (com per exemple anorèxia, vigorèxia, bulímia, ortorèxia ...)  |   | x |

| <b>ORGANITZACIÓ I GESTIÓ DE L'ACTIVITAT FÍSICA</b>                                                                                       | <b>1r</b> | <b>2n</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Elecció de la pràctica física: gestió de les situacions de competició sobre la base de criteris de lògica, respecte al rival i motivació |           | x         |
| Preparació de la pràctica motriu: autoconstrucció de materials com a complement i alternativa en la pràctica d'activitat física i esport |           | x         |
| La higiene com a element imprescindible en la pràctica d'exercici físic i esport                                                         | x         | x         |
| Planificació i autoregulació de projectes motors: establiment de mecanismes d'autoavaluació per reconduir els processos de treball       | x         | x         |
| Eines digitals per a la gestió de l'activitat física                                                                                     |           | x         |
| Prevenició d'accidents en les pràctiques motrius: calçat esportiu i ergonomia                                                            | x         | x         |
| Mesures de seguretat en activitats físiques dins i fora del centre escolar                                                               |           | x         |
| Actuacions bàsiques davant accidents durant la pràctica d'activitats físiques                                                            |           | x         |
| Tècnica PAS. Protocol 112. Suport vital bàsic (SVB)                                                                                      | x         |           |

| <b>RESOLUCIÓ DE PROBLEMES EN SITUACIONS MOTRIUS</b>                                                                     | <b>1r</b> | <b>2n</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Utilització conscient del cos en situacions motrius individuals.                                                        | x         | x         |
| Pautes grupals per optimitzar els recursos motrius del grup per a la resolució de l'acció en situacions cooperatives.   | x         | x         |
| Anàlisi de l'adversari per tal d'actuar en conseqüència en situacions motrius d'oposició.                               | x         | x         |
| Adaptació dels moviments propis a les accions del contrari en situacions motrius de col·laboració-oposició              | x         | x         |
| Integració dels diferents aspectes coordinatius, espacials i temporals en determinades seqüències motrius o esportives. | x         |           |



|                                                                                                                                                        |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Capacitats condicionals: desenvolupament de les capacitats físiques bàsiques.                                                                          | x | x |
| Habilitats motrius específiques associades a la tècnica en activitats físicoesportives.                                                                |   | x |
| Creativitat motriu: resolució de reptes i situacions-problema de manera original, tant individualment com en grup.                                     |   | x |
| Actitud crítica enfront d'elements de l'entorn que suposin obstacles a l'accessibilitat universal i la mobilitat activa, autònoma, saludable i segura. |   | x |

| <b>AUTOREGULACIÓ EMOCIONAL I INTERACCIÓ SOCIAL EN SITUACIONS MOTRIUS</b>                                                                                                                                                           | <b>1r</b> | <b>2n</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Gestió emocional: l'estrès en situacions motrius. Sensacions, indicis i manifestacions. Estratègies d'autoregulació col·lectiva de l'esforç i la capacitat de superació per afrontar desafiaments en situacions motrius.           | x         | x         |
| Perseverança i tolerància a la frustració en contextos físicoesportius.                                                                                                                                                            |           | x         |
| Habilitats socials: conductes pro socials en situacions motrius col·lectives.                                                                                                                                                      | x         | x         |
| Respecte a les regles: les regles de joc com a element d'integració social. Funcions d'arbitratge esportiu.                                                                                                                        | x         | x         |
| Identificació i rebuig de conductes contràries a la convivència en situacions motrius (comportaments violents, discriminació per qüestions de gènere, competència motriu, actituds xenòfobes, racistes, LGTB-fòbiques o sexistes). |           | x         |

| <b>MANIFESTACIONS DE LA CULTURA MOTRIU</b>                                                                                                                             | <b>1r</b> | <b>2n</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Aportacions de la cultura motriu (jocs i danses) a la cultura. Jocs i danses populars i tradicionals de les Illes Balears.                                             | x         |           |
| Els jocs i les danses com a manifestació de la interculturalitat.                                                                                                      |           | x         |
| Usos comunicatius de la corporalitat: Expressió de sentiments i emocions en diferents contextos. Tècniques d'interpretació.                                            | x         | x         |
| Pràctica d'activitats rítmiques i musicals amb caràcter artístic i expressiu.                                                                                          | x         | x         |
| Esport i perspectiva de gènere: mitjans de comunicació i promoció de l'esport en igualtat. Presència i rellevància de figures masculines i femenines. Anàlisi crítica. | x         |           |
| Impacte social i influència de l'esport en la cultura actual: l'esport com a fenomen de masses. Aspectes positius i negatius.                                          |           | x         |

| <b>INTERACCIÓ EFICIENT I SOSTENIBLE AMB L'ENTORN</b>                                               | <b>1r</b> | <b>2n</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Normes viàries en els desplaçaments quotidians per a una mobilitat segura, saludable i sostenible. | x         |           |



|                                                                                                                           |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| La bicicleta com a mitjà de transport habitual.                                                                           | x |   |
| Utilització d'espais urbans i naturals per a la pràctica esportiva («parkour», «skate» o similars).                       |   | x |
| Anàlisi del risc en les pràctiques físicoesportives en el medi natural i urbà i mesures de seguretat.                     | x | x |
| Autoconstrucció de materials per a la pràctica motriu.                                                                    |   | x |
| Disseny d'activitats físiques en el medi natural i urbà.                                                                  |   | x |
| Cura de l'entorn proper, com a servei a la comunitat, durant la pràctica d'activitat física en entorns naturals i urbans. |   | x |

### *Tercer i quart curs*

#### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Adoptar un estil de vida actiu i saludable, seleccionant i incorporant intencionalment activitats físiques i esportives en les rutines diàries, a partir d'una anàlisi crítica dels models corporals i del rebuig de les pràctiques que manquin de base científica, per tal de fer un ús saludable i autònom del seu temps lliure i així millorar la seva qualitat de vida.</b> |
| CA 1.1 Planificar i autoregular la pràctica d'exercici físic orientat al concepte integral de salut, segons les necessitats i interessos individuals, respectant la pròpia identitat corporal.                                                                                                                                                                                          |
| Planificar i autoregular la pràctica d'exercici físic.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Relacionar l'exercici físic amb el concepte de salut.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Adaptar la pràctica de l'exercici físic a les necessitats i interessos individuals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| CA 1.2 Incorporar de manera autònoma els processos d'activació corporal i de tornada a la calma, dosificació de l'esforç, alimentació saludable, educació postural, relaxació i higiene durant i després de la pràctica d'activitats motrius.                                                                                                                                           |
| Incorporar de manera autònoma els processos d'activació corporal i de tornada a la calma.                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Incorporar de manera autònoma els processos dosificació de l'esforç.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Incorporar de manera autònoma pautes d'alimentació saludable.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Incorporar de manera autònoma criteris sobre d'educació postural.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Incorporar de manera autònoma tècniques de relaxació.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Incorporar de manera autònoma els hàbits d'higiene durant i després de la pràctica d'exercici físic.                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 1.3 Adoptar de manera responsable i autònoma mesures específiques per a la prevenció de lesions abans, durant i després de la pràctica d'exercici físic.                                                                                                                                                                                                                             |
| Adoptar de manera autònoma mesures per la prevenció de lesions a la pràctica                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| d'exercici físic.                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| CA 1.4 Actuar d'acord amb els protocols d'intervenció davant situacions d'emergència o accidents aplicant mesures específiques de primers auxilis.                                                                                                                                                         |
| Actuar d'acord amb els protocols d'intervenció davant situacions d'emergència o accidents simulades aplicant mesures de primers auxilis.                                                                                                                                                                   |
| CA 1.5 Adoptar actituds compromeses que rebutgin els estereotips associats a l'àmbit del corporal, al gènere i a la diversitat sexual, i els comportaments que posin en risc la salut, contrastant amb autonomia qualsevol informació en base a criteris científics (validesa, fiabilitat i objectivitat). |
| Adoptar actituds que rebutgin els estereotips associats a l'àmbit del corporal, contrastant qualsevol informació basada en criteris científics.                                                                                                                                                            |
| Adoptar actituds que rebutgin els estereotips associats al gènere i a la diversitat sexual, contrastant qualsevol informació basada en criteris científics.                                                                                                                                                |
| Adoptar actituds que rebutgin els estereotips associats als comportaments que posin en risc la salut, contrastant qualsevol informació basada en criteris científics.                                                                                                                                      |
| CA 1.6 Planificar, desenvolupar i compartir amb seguretat la pràctica física quotidiana des del maneig de recursos i aplicacions digitals vinculats a l'àmbit de l'exercici físic i l'esport.                                                                                                              |
| Manejar recursos i aplicacions digitals de forma segura per planificar, desenvolupar i compartir la pràctica d'exercici físic.                                                                                                                                                                             |

**CE 2 Adaptar, amb progressiva autonomia en la seva execució, les capacitats físiques, perceptiu-motrius i coordinatives, com també les habilitats i destreses motrius, aplicant processos de percepció, decisió i execució adequats a la lògica interna. per resoldre situacions de caràcter motor vinculades amb diferents activitats físiques funcionals, esportives, expressives i recreatives, i per consolidar actituds de superació, creixement i resiliència en enfrontar-se a desafiaments físics**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 2.1 Desenvolupar projectes motors de caràcter individual, cooperatiu o col·laboratiu, establint mecanismes per reconduir els processos de treball i assegurar una participació equilibrada, incloent estratègies d'autoavaluació i coavaluació tant del procés com del resultat. |
| Desenvolupar projectes motors de caràcter individual, realitzant estratègies d'autoavaluació i coavaluació del procés i el resultat per reconduir els processos de treball.                                                                                                         |
| Desenvolupar projectes motors de caràcter cooperatiu o col·laboratiu, assegurant una participació equilibrada i realitzant estratègies d'autoavaluació i coavaluació del procés i el resultat per reconduir els processos de treball.                                               |
| CA 2.2 Aplicar els processos de percepció, decisió i execució de manera eficient davant situacions amb una elevada incertesa, a partir de les pròpies capacitats.                                                                                                                   |
| Aplicar els processos de percepció, decisió i execució de manera eficient davant situacions amb una elevada incertesa, a partir de les pròpies capacitats.                                                                                                                          |



CA 2.3 Controlar de manera eficient i creativa els components qualitatiu i quantitatiu de la motricitat resolent problemes en tota mena de situacions motrius transferibles a la vida quotidiana.

Controlar de manera eficient i creativa els components qualitatiu i quantitatiu de la motricitat resolent problemes en tota mena de situacions motrius transferibles a la vida quotidiana.

**CE 3 Compartir espais de pràctica físicoesportiva amb independència de les diferències culturals, socials, de gènere i d'habilitat, prioritzant el respecte entre participants i a les regles sobre els resultats, adoptant una actitud crítica davant comportaments antiesportius i desenvolupant processos d'autoregulació emocional.**

CA 3.1 Practicar i participar activament assumint responsabilitats en l'organització d'una gran varietat d'activitats motrius, valorant les implicacions ètiques de les pràctiques antiesportives, evitant la competitivitat desmesurada i actuant amb esportivitat en assumir els rols de públic, participant o altres.

Practicar una gran varietat d'activitats motrius evitant la competitivitat desmesurada i actuant amb esportivitat en els rols de públic, participant o altres.

Mostrar una actitud crítica davant les conductes antiesportives.

Participar en l'organització d'activitats motrius de forma activa i responsable.

CA 3.2 Cooperar o col·laborar en la pràctica de diferents produccions motrius i projectes per aconseguir l'assoliment individual i grupal, participant amb autonomia en la presa de decisions vinculades a l'assignació de rols, la gestió del temps de pràctica i l'optimització del resultat final.

Cooperar en la pràctica de diferents produccions motrius i projectes per aconseguir l'assoliment individual i grupal participant en la presa de decisions vinculades a l'assignació de rols, la gestió del temps de pràctica i l'optimització del resultat final.

CA 3.3 Relacionar-se i entendre's amb la resta de participants durant el desenvolupament de diverses pràctiques motrius amb autonomia i fent ús efectiu d'habilitats socials de diàleg en la resolució de conflictes i respecte davant la diversitat, ja sigui de gènere, afectiva i sexual, d'origen nacional, cultural socioeconòmica o de competència motriu, i posicionant-se activament enfront dels estereotips.

Entendre's amb la resta de participants durant el desenvolupament de diverses pràctiques motrius fent ús d'habilitats socials de diàleg en la resolució de conflictes i de respecte davant la diversitat.

Posicionar-se activament enfront dels estereotips.

**CE 4 Practicar, analitzar i valorar diferents manifestacions de la cultura motriu aprofitant les possibilitats i recursos expressius que ofereixen el cos i el moviment i aprofundint en les conseqüències de l'esport com a fenomen social,**



**analitzant críticament les seves manifestacions des de la perspectiva de gènere i des dels interessos econòmics i polítics que ho envolten, per tal d'aconseguir una visió més realista, contextualitzada i justa de la motricitat en el marc de les societats actuals.**

CA 4.1 Comprendre i practicar diverses modalitats relacionades amb la cultura pròpia, la tradicional o les que procedeixen d'altres llocs del món, identificant i contextualitzant la influència social de l'esport en les societats actuals, tot valorant els seus orígens, la seva evolució i les seves diferents manifestacions i interessos econòmics i polítics.

Practicar diverses manifestacions de la cultura motriu pròpia, la tradicional o les que procedeixen d'altres llocs del món.

Identificar la influència social de l'esport en les societats actuals.

CA 4.2 Adoptar actituds compromeses i conscients sobre els diferents estereotips de gènere i comportaments sexistes que es continuen produint en alguns contextos de la motricitat, identificant els factors que contribueixen al seu manteniment i ajudant a difondre referents de tots dos gèneres en l'àmbit físicoesportiu.

Identificar estereotips de gènere i comportaments sexistes en l'àmbit físicoesportiu.

Mostrar actituds compromeses i conscients sobre els estereotips de gènere i comportaments sexistes que es continuen produint en alguns contextos de la motricitat, ajudant a difondre referents de tots els gèneres en l'àmbit físicoesportiu.

CA 4.3 Crear i representar composicions individuals o col·lectives amb i sense base musical i de manera coordinada, utilitzant intencionadament i amb autonomia el cos i el moviment com a eina d'expressió i comunicació a través de tècniques expressives específiques, i ajudant a difondre i compartir aquestes pràctiques culturals entre companys i companyes o altres membres de la comunitat.

Crear i representar composicions individuals o col·lectives amb i sense base musical i de manera coordinada.

Utilitzar el cos i el moviment com a eina d'expressió i comunicació a través de tècniques expressives específiques.

Difondre i compartir tècniques expressives específiques entre companys i companyes o altres membres de la comunitat.

**CE 5 Adoptar un estil de vida sostenible i ecològicament i socialment responsable aplicant mesures de seguretat individuals i col·lectives en la pràctica físicoesportiva segons l'entorn i desenvolupant col·laborativament i cooperativa accions de servei a la comunitat vinculades a l'activitat física i a l'esport, per contribuir activament a la conservació del medi natural i urbà.**

CA 5.1 Participar en activitats físiques i esportives en entorns naturals terrestres o aquàtics, gaudint de l'entorn de manera sostenible, minimitzant l'impacte ambiental que aquestes puguin produir, sent conscients de la seva petjada ecològica i desenvolupant actuacions intencionades dirigides a la conservació i millora de les





|                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| condicions dels espais en els quals es desenvolupin.                                                                                                                           |
| Participar en activitats físicoesportives en entorns urbans i naturals, terrestres o aquàtics.                                                                                 |
| Minimitzar l'impacte de les activitats físicoesportives a l'entorn natural, mostrant consciència de la seva petjada ecològica.                                                 |
| Desenvolupar actuacions dirigides a la conservació i millora de les condicions dels espais naturals o urbans on desenvolupin activitats físicoesportives.                      |
| CA 5.2 Dissenyar i organitzar activitats físiques i esportives en el medi natural i urbà, assumint responsabilitats i aplicant normes de seguretat individuals i col·lectives. |
| Dissenyar i organitzar activitats físiques i esportives en el medi natural i urbà, assumint responsabilitats i aplicant normes de seguretat individuals i col·lectives.        |

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| <b>VIDA ACTIVA I SALUDABLE</b>                                                                                                                                                                                                                                       | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| <b>Salut física</b>                                                                                                                                                                                                                                                  |           |           |
| Control de resultats i variables fisiològiques bàsiques a conseqüència de l'exercici físic.                                                                                                                                                                          | x         | x         |
| Autoregulació i planificació de l'entrenament.                                                                                                                                                                                                                       |           | x         |
| Alimentació saludable i anàlisi crítica de la publicitat relacionada amb alimentació (dietes no saludables, fraudulentos o sense base científica, aliments no saludables i similars).                                                                                | x         |           |
| Educació postural: moviments, postures i estiraments davant dolors musculars.                                                                                                                                                                                        |           | x         |
| Educació postural: Ergonomia en activitats quotidianes (enfrent de pantalles, ordinador, taula de treball i similars).                                                                                                                                               | x         |           |
| Pautes per prevenir i tractar el dolor muscular d'origen retardat.                                                                                                                                                                                                   |           | x         |
| Escalfament específic autònom.                                                                                                                                                                                                                                       | x         | x         |
| Pràctiques perilloses entorn del cos i l'activitat física. Mites i falses creences entorn del cos i l'activitat física.                                                                                                                                              |           | x         |
| <b>Salut social</b>                                                                                                                                                                                                                                                  |           |           |
| Suplementació i dopatge en l'esport. Riscs i condicionants ètics                                                                                                                                                                                                     | x         |           |
| <b>Salut mental</b>                                                                                                                                                                                                                                                  |           |           |
| Exigències i pressions de la competició                                                                                                                                                                                                                              | x         |           |
| Tipologies corporals predominants en la societat i anàlisi crítica de la seva presència en els mitjans de comunicació. Efectes negatius dels models estètics predominants i trastorns vinculats al culte insà al cos (complex d'Adonis, anorèxia, bulímia i altres). |           | x         |



|                                                                                          |  |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
| Creació d'una identitat corporal definida i consolidada allunyada d'estereotips sexistes |  | x |
|------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|

| <b>ORGANITZACIÓ I GESTIÓ DE L'ACTIVITAT FÍSICA</b>                                                                                                                                                                                                                   | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Elecció de la pràctica física en funció dels diferents usos i finalitats de l'activitat física i de l'esport a partir del context, activitat i companys i companyes                                                                                                  |           | x         |
| Preparació de la pràctica motriu: manteniment i reparació de material esportiu                                                                                                                                                                                       | x         | x         |
| Reflexió i aplicació de mesures i pautes d'higiene en contextos de pràctica d'exercici físic                                                                                                                                                                         | x         | x         |
| Planificació i autoregulació de projectes motors: mecanismes per valorar les aportacions realitzades pels integrants del grup                                                                                                                                        | x         | x         |
| Eines digitals per a la gestió de l'activitat física                                                                                                                                                                                                                 |           | x         |
| Prevenició d'accidents en les pràctiques motrius. Gestió del risc propi i del risc dels altres. Mesures col·lectives de seguretat: preparació de l'espai de pràctica, escalfament i altres                                                                           | x         | x         |
| Actuacions davant accidents. Reanimació mitjançant desfibril·lador automàtic (DEA) o semiautomàtic (DESA). Protocol RCP (reanimació cardiopulmonar). Tècniques específiques i indicis d'accidents cardiovasculars (maniobra de Heimlich, senyals d'ictus i similars) |           | x         |

| <b>RESOLUCIÓ DE PROBLEMES EN SITUACIONS MOTRIUS</b>                                                                                                              | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Resoldre eficientment tasques d'una certa complexitat en situacions motrius individuals.                                                                         | x         | x         |
| Coordinació de les accions motrius per a la resolució de l'acció en situacions cooperatives.                                                                     | x         | x         |
| Cerca de l'acció més òptima en funció de l'acció i ubicació del rival en situacions motrius d'oposició.                                                          | x         | x         |
| Delimitació d'estratègies prèvies en funció de les característiques dels integrants de l'equip i de l'equip rival en situacions motrius.                         | x         | x         |
| Presa de decisions prèvies a la realització d'una activitat motriu sobre els mecanismes coordinatius, espacials i temporals per tal de resoldre-la adequadament. | x         |           |
| Planificació per al desenvolupament de les capacitats físiques bàsiques: força i resistència. Sistemes d'entrenament.                                            | x         | x         |
| Habilitats motrius específiques associades a la tècnica en activitats físiques i esportives: aprofundiment, identificació i correcció d'errors comuns.           |           | x         |
| Creació de reptes i situacions-problema amb resolució possible mitjançant els recursos disponibles.                                                              |           | x         |
| Barreres arquitectòniques i obstacles de l'entorn que impedeixen o                                                                                               |           | x         |



|                                                                              |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------|--|--|
| dificulten l'activitat física autònoma i saludable en l'espai públic i vial. |  |  |
|------------------------------------------------------------------------------|--|--|

| <b>AUTOREGULACIÓ EMOCIONAL I INTERACCIÓ SOCIAL EN SITUACIONS MOTRIU</b>                                                                                                                                                                                     | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Autoregulació emocional: control d'estats d'ànim i estratègies de gestió del fracàs en situacions motrius. Habilitats volitives i capacitat de superació.                                                                                                   | x         | x         |
| Habilitats socials: estratègies de negociació i mediació en contextos motrius.                                                                                                                                                                              |           | x         |
| Respecte a les regles: joc net en els diferents nivells d'esport i activitat física.                                                                                                                                                                        | x         | x         |
| Identificació i rebuig de conductes contràries a la convivència en situacions motrius (comportaments violents, discriminació per qüestions de gènere, competència motriu, actituds xenòfobes, racistes, LGTB-fòbiques o sexistes). Assertivitat i autocura. | x         | x         |

| <b>MANIFESTACIONS DE LA CULTURA MOTRIU</b>                                                                                                                                 | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Aportacions de la cultura motriu (esports) a la cultura. Els esports com a senyal d'identitat cultural.                                                                    | x         |           |
| Usos comunicatius de la corporalitat: tècniques específiques d'expressió corporal:                                                                                         | x         | x         |
| Pràctica d'activitats rítmiques i musicals amb caràcter artístic i expressiu: ball contemporani, ball de saló, acrosport...                                                | x         | x         |
| Organització d'espectacles i esdeveniments artístics i expressius.                                                                                                         |           | x         |
| Esport i perspectiva de gènere: història de l'esport des de la perspectiva de gènere i igualtat en l'accés a l'esport (diferències segons gènere, país, cultura i altres). | x         |           |
| Estereotips de competència motriu percebuda segons el gènere, l'edat o qualsevol altra característica. Exemples de referents que mostren la diversitat en l'esport.        | x         |           |
| Influència de l'esport en la cultura actual: esport i interessos polítics i econòmics.                                                                                     |           | x         |

| <b>INTERACCIÓ EFICIENT I SOSTENIBLE AMB L'ENTORN</b>                                                                        | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Respecte a les normes viàries en els desplaçaments quotidians per una mobilitat segura, saludable i sostenible.             | x         |           |
| La pràctica de la bicicleta com a mitjà de transport habitual.                                                              | x         |           |
| Nous espais i pràctiques esportives urbanes («crossfit», gimnasos urbans, circuits de cal·listènia o similars).             |           | x         |
| Anàlisi i gestió del risc en les pràctiques físicoesportives en el medi natural i urbà i mesures col·lectives de seguretat. | x         | x         |
| Ús sostenible i manteniment de recursos urbans i naturals per a la                                                          | x         | x         |



|                                                                                                                  |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| pràctica d'activitat física.                                                                                     |   |   |
| Disseny i organització d'activitats físiques en el medi natural i urbà.                                          | x | x |
| Cura de l'entorn, com a servei a la comunitat, durant la pràctica d'exercici físic en entorns naturals i urbans. | x |   |

ESBORRANY



## Educació Plàstica, Visual i Audiovisual

Les arts plàstiques, visuals i audiovisuals es dirigeixen cap a l'adquisició d'un pensament que es concreta en formes, actes i produccions artístiques i que posseeix la capacitat de generar propostes originals responenent a les necessitats de l'individu. Suposen, a més, la possibilitat d'actuar sobre la realitat creant respostes noves que allarguin i ampliïn la capacitat d'expressió de l'ésser humà.

La matèria d'educació plàstica, visual i audiovisual integra totes les dimensions de la imatge: plàstica, fotogràfica, cinematogràfica i mediàtica; com també la seva forma, que varia segons els materials, eines i formats utilitzats. La imatge, que pot ser bidimensional o tridimensional, figurativa o abstracta, fixa o en moviment, concreta o virtual, duradora o efímera, es mostra a partir de les diferents tècniques que han anat ampliant els registres de la creació. L'arribada dels mitjans tecnològics ha contribuït a enriquir la disciplina, diversificant les imatges i democratitzant la pràctica artística, com també la recepció cultural, però també ha augmentat les possibilitats de la seva manipulació. Per aquest motiu, resulta indispensable que els alumnes adquireixin els coneixements, destreses i actituds necessaris per analitzar les imatges críticament, tenint en compte els mitjans de producció i el tractament que se'n fa.

La matèria dona continuïtat als aprenentatges de l'àrea d'educació artística de l'etapa anterior i aprofundeix en ells, contribuint al fet que l'alumne continuï desenvolupant l'estima i la valoració crítica de les diferents manifestacions plàstiques, visuals i audiovisuals, com també la comprensió dels seus llenguatges, a través de la seva posada en pràctica en la realització de diverses classes de produccions. Aquesta alfabetització visual permet una adequada descodificació de les imatges i el desenvolupament d'un judici crític sobre aquestes. A més, atès que l'expressió personal es nodreix de les aportacions que s'han realitzat al llarg de la història, afavoreix l'educació en el respecte i la posada en valor del patrimoni cultural i artístic.

La matèria està dissenyada a partir de vuit competències específiques que sorgeixen dels objectius generals de l'etapa i de les competències que conformen el perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic, especialment dels descriptors de la competència en consciència i expressió culturals, als quals s'afegeixen aspectes relacionats amb la comunicació verbal, la digitalització, la convivència democràtica, la interculturalitat o la creativitat. L'ordre en què apareixen les competències específiques no és vinculant, per la qual cosa es poden treballar simultàniament, mitjançant un desenvolupament entrellaçat. De fet, l'enfocament eminentment pràctic de la matèria comporta que els alumnes s'iniciïn en la producció artística sense necessitat de dominar les tècniques ni els recursos, i que vagi adquirint aquests coneixements en funció de les necessitats derivades de la seva pròpia producció.



Els criteris d'avaluació, que es desprenen directament d'aquestes competències específiques, estan dissenyats per comprovar el grau de consecució de les mateixes per part dels alumnes.

Els sabers bàsics de la matèria s'articulen en quatre blocs. El primer duu per títol «Patrimoni artístic i cultural» i inclou sabers relatius als gèneres artístics i a les manifestacions culturals més destacades. El segon, anomenat «Elements formals de la imatge i del llenguatge visual. L'expressió gràfica», inclou aquells elements, principis i conceptes que es posen en pràctica en les distintes manifestacions artístiques i culturals com a forma d'expressió. el Tercer bloc «Expressió Artística i Gràficoplàstica: tècniques i procediments», comprèn tant les tècniques i procediments gràficoplàstics com les diferents operacions plàstiques i els factors i etapes del procés creatiu. Finalment, el bloc «Imatge i comunicació visual i audiovisual» incorpora els sabers relacionats amb els llenguatges, les finalitats, els contextos, les funcions i els formats de la comunicació visual i audiovisual.

La matèria d'educació plàstica, visual i audiovisual requereix situacions d'aprenentatge que suposin una acció contínua combinada amb reflexió, com també una actitud oberta i col·laborativa, amb la intenció que els alumnes desenvolupin una cultura i una pràctica artística personals i sostenibles. Aquestes situacions, que posen en joc les diferents competències de la matèria, han d'estar vinculades a contextos pròxims als alumnes, que afavoreixin l'aprenentatge significatiu, despertin la seva curiositat i interès per l'art i les seves manifestacions, i que permetin desenvolupar la seva identitat personal i la seva autoestima. El disseny de les situacions d'aprenentatge ha de cercar el desenvolupament del pensament divergent, secundant-se en la diversitat de les manifestacions culturals i artístiques. Les aportacions teòriques i els coneixements culturals han de ser introduïts pel professorat en relació amb les preguntes que plantegi cada situació, permetent així que els alumnes adquireixin mètodes i punts de referència en l'espai i el temps per captar i explicitar la naturalesa, el sentit, el context i l'abast de les obres i dels processos artístics estudiats.

### **Competències específiques**

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Comprendre la importància que alguns exemples seleccionats de les diferents manifestacions culturals i artístiques han tingut en el desenvolupament de l'ésser humà, mostrant interès pel patrimoni com a part de la pròpia cultura, per entendre com es converteixen en el testimoniatge dels valors i conviccions de cada persona i de la societat en el seu conjunt, i per reconèixer la necessitat de la seva protecció i conservació.**

L'expressió artística en qualsevol de les seves formes és un element clau per



entendre les diferents cultures de totes les èpoques al llarg de la història. A través de les diferents arts, l'ésser humà es defineix a ell mateix, aportant els seus valors i conviccions, però també a la societat en la qual està immers, bé sigui per assimilació o per rebuig, amb tots els matisos entre aquestes dues posicions. Una mirada sobre l'art que reveli la multiplicitat de punts de vista i la variació dels mateixos al llarg de la història ajuda els alumnes en l'adquisició d'un sentir respectuós cap a les altres persones.

En aquest sentit, resulta fonamental la contextualització de tota producció artística, per poder valorar-la adequadament, com també per prendre perspectiva sobre l'evolució de la història de l'art i la cultura, i amb ella, de les societats que donen lloc a aquestes produccions. Tractant aquests aspectes a través de produccions orals, escrites i multimodals, els alumnes poden entendre també la importància de la conservació, preservació i difusió del patrimoni artístic comú, començant pel que li és més pròxim, fins a aconseguir finalment el del conjunt de la humanitat

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CPSAA3, CC1, CC2, CCEC1.

**CE 2 Explicar les produccions plàstiques, visuals i audiovisuals pròpies, comparant-les amb les dels seus iguals i amb algunes que conformen les del patrimoni cultural i artístic, justificant les opinions i tenint en compte el progrés des de la intenció fins a la realització, per de valorar l'intercanvi, les experiències compartides i el diàleg intercultural, com també per superar estereotips.**

La realització d'obres pròpies contribueix al desenvolupament de la creativitat i la imaginació dels alumnes, com també a la construcció d'un discurs crític elaborat i fonamentat sobre les seves pròpies obres i sobre les obres d'altres persones. A partir de la comprensió activa de les dificultats inherents a tot procés de creació en les seves diferents fases, amb l'assimilació de la complexa vinculació entre l'ideat i el finalment aconseguit, els alumnes poden superar diferents prejudicis, especialment comuns quant a la percepció de les produccions artístiques i culturals.

Al mateix temps, l'intercanvi raonat d'experiències creatives amb els seus iguals, com també la posada en context d'aquestes amb altres manifestacions artístiques i culturals de tota mena, ha de servir perquè els alumnes ampliïn els seus horitzons i estableixin un judici crític -i autocrític- informat i respectuós amb les creacions d'altres persones i amb manifestacions d'altres cultures.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CPSAA1, CPSAA3, CC1, CC3, CCEC1, CCEC3.

**CE 3 Analitzar diferents propostes plàstiques, visuals i audiovisuals, mostrant respecte i desenvolupant la capacitat d'observació i d'interiorització de l'experiència i del gaudi estètic, per enriquir la cultura artística individual i alimentar l'imaginari.**





Les produccions plàstiques, visuals i audiovisuals contemporànies han augmentat les possibilitats quant a suports i formats. Només en el terreny audiovisual es troben, entre altres, sèries, pel·lícules, anuncis publicitaris, videoclips, formats televisius o formats nous associats a les xarxes socials. Apreciar aquestes produccions en tota la seva varietat i complexitat suposa un enriquiment per als alumnes, atès que, a més d'ajudar a interioritzar el plaer inherent a l'observació de l'obra d'art visual i del discurs audiovisual, d'elles emana la construcció d'una part de la identitat de tot ésser humà, la qual cosa resulta fonamental en l'elaboració d'un imaginari ric i en la fonamentació d'una mirada empàtica i despullada de prejudicis.

L'anàlisi de les diferents propostes plàstiques, visuals i audiovisuals ha d'estar orientat cap a l'enriquiment de la cultura artística individual i de l'imaginari propi. A més de les propostes contemporànies, s'han d'incloure en aquesta anàlisi les manifestacions d'èpoques anteriors, perquè els alumnes compreguin que han construït el camí per arribar fins on ens trobem avui. Entre aquests exemples s'ha d'incorporar la perspectiva de gènere, amb èmfasi en l'estudi de produccions artístiques executades per dones, com també de la seva representació en l'art. Finalment, l'acostament a diferents manifestacions construirà una mirada respectuosa cap a la creació artística en general i les seves manifestacions plàstiques, visuals i audiovisuals en particular.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CD1, CPSAA4, CC1, CC3, CCEC2.

**CE 4 Explorar les tècniques, els llenguatges i les intencions de diferents produccions culturals i artístiques, analitzant, de manera oberta i respectuosa, tant el procés com el producte final, la seva recepció i el seu context per descobrir les diverses possibilitats que ofereixen com a font generadora d'idees i respostes.**

En la creació de produccions artístiques, les tècniques i llenguatges emprats són pràcticament il·limitats; des del treball amb l'argila fins al videomapatge, l'arc expressiu és inabastable, i els resultats són tan diversos com ho és la pròpia creativitat de l'ésser humà. És important que els alumnes compreguin aquesta multiplicitat com un valor generador de riquesa a tots els nivells, per la qual cosa hauran d'entendre la seva naturalesa diversa des de l'acostament tant a les seves maneres de producció i de disseny en el procés de creació, com als de recepció. D'aquesta manera, poden incorporar aquest coneixement en l'elaboració de produccions pròpies.

En aquest sentit, resulta fonamental que els alumnes aprenguin a identificar i diferenciar els mitjans de producció i disseny d'imatges i productes culturals i artístics, com també els diferents resultats que proporcionen, i que prenguin consciència de l'existència de diverses eines per a la seva manipulació, edició i postproducció. D'aquesta manera, poden identificar la intenció amb la qual van ser creats, procés necessari per analitzar correctament la recepció dels productes



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| artístics i culturals, situant-los en el seu context cultural i determinant les seves coordenades bàsiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CD1, CD2, CPSAA3, CC3, CCEC2.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>CE 5 Realitzar produccions artístiques individuals o col·lectives amb creativitat i imaginació, seleccionant i aplicant eines, tècniques i suports en funció la intencionalitat, per expressar la visió del món, les emocions i els sentiments propis, com també per millorar la capacitat de comunicació i desenvolupar la reflexió crítica i l'autoconfiança.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p>Dur terme una producció artística és el resultat d'un procés complex que implica, a més de la capacitat d'introspecció i de projecció dels propis pensaments, sentiments i emocions, el coneixement dels materials, les eines, les tècniques i els recursos creatius del medi d'expressió escollit com també les seves possibilitats d'aplicació.</p> <p>Perquè els alumnes aconseguixin expressar-se de manera autònoma i singular, aportant una visió personal i imaginativa del món a través d'una producció artística pròpia, han d'experimentar amb els diferents resultats obtinguts i els efectes produïts. D'aquesta manera, a més, es potencia una visió crítica i informada tant sobre el propi treball com sobre l'aliè, i s'augmenten les possibilitats de comunicació amb l'entorn. Així mateix, un maneig correcte de les diferents eines i tècniques d'expressió, que ha de partir d'una intencionalitat prèvia a la realització de la producció, ajuda en el desenvolupament de l'autoreflexió i l'autoconfiança, aspectes molt importants en una competència que parteix d'una producció inicial, per tant, intuïtiva i que prioritza l'expressivitat.</p> |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CPSAA1, CPSAA3, CPSAA4, CC3, CCEC3, CCEC4.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>CE 6 Apropiar-se de les referències culturals i artístiques de l'entorn, identificant les seves singularitats per enriquir les creacions pròpies i desenvolupar la identitat personal, cultural i social.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Per al desenvolupament de la identitat personal dels alumnes, és indispensable el coneixement del context artístic i cultural de la societat en la qual experimenta les seves vivències. El coneixement crític de diferents referents artístics i culturals modela la seva identitat, l'ajuda a inserir-se en la societat del seu temps i a comprendre-la millor.</p> <p>A partir de l'anàlisi contextualitzada de les referències més pròximes a la seva experiència, els alumnes són capaços d'identificar les seves singularitats i poden fer ús d'aquests referents en els seus processos creatius, enriquant així les seves creacions. El coneixement d'aquestes referències contribueix, en fi, al desenvolupament de la pròpia identitat personal, cultural i social, augmentant l'autoestima, l'autoconeixement i el respecte de les altres identitats.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CD1, CPSAA3, CC1, CCEC3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |



**CE 7 Aplicar les principals tècniques, recursos i convencions dels llenguatges artístics, incorporant de forma creativa, les possibilitats que ofereixen les diverses tecnologies, per integrar-los i enriquir el disseny i la realització d'un projecte artístic.**

El moment actual es caracteritza per la multiplicitat de llenguatges artístics convivents, des dels més tradicionals, com la pintura, fins als més recents, com l'audiovisual, la instal·lació o la performance. Els alumnes han de ser capaços d'identificar-los, com també de classificar-los i establir les tècniques amb les quals es produeixen. Per això, també és important que experimentin amb els diferents mitjans, tecnologies i instruments de creació, posant l'accent principalment en els digitals, definitoris del nostre present i amb els quals sol estar familiaritzat, encara que sovint d'una manera molt superficial. Els alumnes han d'aprendre a fer un ús informat d'aquests, establint les bases perquè més endavant puguin aprofundir en les seves grans potencialitats expressives, posant en joc un coneixement més profund de tècniques i recursos que han d'adquirir progressivament.

Els alumnes han d'aplicar aquest coneixement en les tecnologies contemporànies i els diferents llenguatges artístics en l'elaboració d'un projecte artístic que n'integri de diferents, cercant un resultat que sigui fruit d'una expressió actual i contemporània.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, STEM3, CD1, CD5, CC3, CCEC4.

**CE 8 Compartir produccions i manifestacions, adaptant el projecte a la indicació i a les característiques del públic destinatari, per tal de valorar distintes oportunitats de desenvolupament personal.**

L'obra artística aconsegueix tot el seu sentit i potencialitat quan arriba al públic i produeix un efecte sobre ell. En aquest sentit, l'alumne ha d'entendre l'existència de múltiples públics, i, en conseqüència, la possibilitat de dirigir-se de manera diferenciada a uns o altres. No és el mateix elaborar una peça audiovisual de caràcter comercial destinada a una audiència àmplia que crear una instal·lació de videoart amb una voluntat minoritària. Els alumnes han d'entendre que totes les possibilitats són vàlides, però que la idea, la producció i la difusió de la seva obra han de ser tingudes en compte des de la seva mateixa gènesi. A més, és important que identifiquin i valorin les oportunitats que els pot proporcionar el seu treball segons la mena de públic al qual es dirigeixi, la qual cosa s'apreciarà a partir de la posada en comú d'aquest.

Per tot això, els alumnes han de generar produccions i manifestacions artístiques de diferent signe, tant individualment com col·lectivament, identificant i valorant correctament les seves intencions prèvies i emprant les capacitats expressives, afectives i intel·lectuals que es promouen mitjançant el treball artístic.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM3, CD3, CPSAA3, CPSAA5, CE3, CCEC4.



## Segon curs

### Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre la importància que alguns exemples seleccionats de les diferents manifestacions culturals i artístiques han tingut en el desenvolupament de l'ésser humà, mostrant interès pel patrimoni com a part de la pròpia cultura, per entendre com es converteixen en el testimoni dels valors i conviccions de cada persona i de la societat en el seu conjunt, i per reconèixer la necessitat de la seva protecció i conservació.**

CA 1.1 Reconèixer els factors històrics i socials que envolten les produccions plàstiques, visuals i audiovisuals més rellevants, així com la seva funció i finalitat, descrivint les seves particularitats i el seu paper com a transmissores de valors i conviccions, amb interès i respecte, des d'una perspectiva de gènere.

Reconèixer els principals factors històrics i socials que envolten les produccions plàstiques, visuals i audiovisuals més rellevants, així com la seva funció i finalitat.

Descriure les particularitats i reconèixer el paper que tenen les produccions plàstiques, visuals i audiovisuals, com a transmissores de valors i conviccions, Demostrar interès i respecte, des d'una perspectiva de gènere.

CA 1.2 Valorar la importància de la conservació del patrimoni cultural i artístic, a través del coneixement i l'anàlisi guiada d'obres d'art.

Valorar la importància de la conservació del patrimoni cultural i artístic.

Analitzar de forma guiada les funcions de l'art al llarg de la història per enriquir la comprensió del patrimoni cultural i artístic.

**CE 2 Explicar les produccions plàstiques, visuals i audiovisuals pròpies, comparant-les amb les dels seus iguals i amb algunes que conformen les del patrimoni cultural i artístic, justificant les opinions i tenint en compte el progrés des de la intenció fins a la realització, per de valorar l'intercanvi, les experiències compartides i el diàleg intercultural, així com per superar estereotips.**

CA 2.1. Explicar de forma raonada la importància del procés que hi ha entre la realitat, l'imaginari i la producció, superant estereotips i mostrant un comportament respectuós amb la diversitat cultural.

Explicar de forma raonada la importància del procés que hi ha entre la realitat, l'imaginari i la producció.

Superar i trencar amb els estereotips, evitant judicis de valor etnocèntrics o simplistes.



|                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Valorar i respectar les diferents interpretacions que s'han donat a les obres artístiques de diferents autors i estils.                                                                                                              |
| CA 2.2. Analitzar, de forma guiada, diverses produccions artístiques, incloses les pròpies i les dels seus iguals, desenvolupant amb interès una mirada estètica cap al món i respectant la diversitat de les expressions culturals. |
| Analitzar, de forma guiada les diverses produccions artístiques, incloses les pròpies i dels altres.                                                                                                                                 |
| Identificar amb una mirada estètica que l'art té una capacitat infinita d'experimentació i expressió segons els mitjans emprats.                                                                                                     |
| Respectar les diferents interpretacions que s'han donat a les expressions culturals de diferents èpoques, autors i estils.                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 3 Analitzar diferents propostes plàstiques, visuals i audiovisuals, mostrant respecte i desenvolupant la capacitat d'observació i d'interiorització de l'experiència i del gaudi estètic, per enriquir la cultura artística individual i alimentar l'imaginari.</b> |
| CA 3.1 Seleccionar i descriure propostes plàstiques, visuals i audiovisuals de diversos tipus i èpoques, analitzant-les amb curiositat i respecte des d'una perspectiva de gènere, i incorporant-les a la seva cultura personal i el seu imaginari propi.                 |
| Seleccionar i descriure propostes plàstiques, visuals i audiovisuals de diversos tipus i èpoques.                                                                                                                                                                         |
| Analitzar amb curiositat i respecte des d'una perspectiva de gènere els formats i suports de les propostes plàstiques, visuals i audiovisuals.                                                                                                                            |
| CA 3.2 Argumentar el gaudi produït per la recepció de l'art en totes les seves formes i vessants, compartint amb respecte impressions i emocions i expressant la opinió personal de manera oberta.                                                                        |
| Argumentar i expressar la opinió personal de manera oberta el gaudi produït per la recepció de l'art en tota la seva varietat complexitat.                                                                                                                                |
| Compartir de manera respectuosa les impressions i emocions sobre la diversitat tècnica i estilística de les obres d'art de diferents èpoques i cultures.                                                                                                                  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 4 Explorar les tècniques, els llenguatges i les intencions de diferents produccions culturals i artístiques, analitzant, de manera oberta i respectuosa, tant el procés com el producte final, la seva recepció i el seu context per descobrir les diverses possibilitats que ofereixen com a font generadora d'idees i respostes.</b> |
| CA 4.1 Reconèixer els trets particulars de diverses tècniques i llenguatges artístics, així com els seus diferents processos i resultats en funció dels contextos socials, històrics, geogràfics i tecnològics, cercant i analitzant la informació amb interès i eficàcia.                                                                   |
| Reconèixer les tècniques bàsiques d'expressió gràfica i plàstica en dues dimensions, així com el seu ús en l'art i les seves característiques expressives.                                                                                                                                                                                   |
| Reconèixer les tècniques bàsiques d'expressió gràfica i plàstica en tres dimensions, així com el seu ús en l'art i les seves característiques expressives.                                                                                                                                                                                   |
| Cercar i analitzar la informació amb interès i eficàcia per poder apreciar la riquesa de l'art i la seva evolució al llarg del temps.                                                                                                                                                                                                        |
| CA 4.2 Analitzar de forma guiada les especificitats dels llenguatges de diferents produccions culturals i artístiques, establint connexions entre elles i incorporant-les creativament en les produccions pròpies.                                                                                                                           |
| Analitzar i relacionar les diferents representacions i llenguatges artístics al llarg de la història.                                                                                                                                                                                                                                        |
| Establir connexions entre les diferents produccions culturals i artístiques incorporant-les creativament en les produccions pròpies.                                                                                                                                                                                                         |



**CE 5 Realitzar produccions artístiques individuals o col·lectives amb creativitat i imaginació, seleccionant i aplicant eines, tècniques i suports en funció la intencionalitat, per expressar la visió del món, les emocions i els sentiments propis, així com per millorar la capacitat de comunicació i desenvolupar la reflexió crítica i l'autoconfiança.**

CA 5.1 Expressar idees i sentiments en diferents produccions plàstiques, visuals i audiovisuals, a través de l'experimentació amb diferents eines, tècniques i suports, desenvolupant la capacitat de comunicació i la reflexió crítica.

Aplicar la creativitat i experimentació com a recurs en les diferents produccions artístiques.

Valorar les finalitats informativa, comunicativa, expressiva i estètica del llenguatge visual.

Demostrar la capacitat d'expressió, comunicació i reflexió crítica en les diferents produccions artístiques.

CA 5.2 Realitzar diferents tipus de produccions artístics individuals o col·lectius, justificant el procés creatiu, mostrant iniciativa i autoconfiança, integrant racionalitat, empatia i sensibilitat, i seleccionant les tècniques i els suports adequats al propòsit.

Crear produccions artístiques individuals o col·lectius, justificant el procés creatiu.

Participar de forma activa, mostrant iniciativa i autoconfiança, integrant racionalitat, empatia i sensibilitat en la realització de diferents tipus de produccions artístiques individuals o col·lectives.

Escollir correctament les tècniques i els suports més adequats al propòsit.

**CE 6 Apropiar-se de les referències culturals i artístiques de l'entorn, identificant les seves singularitats per enriquir les creacions pròpies i desenvolupar la identitat personal, cultural i social.**

CA 6.1 Explicar la seva pertinença a un context cultural concret, a través de l'anàlisi dels aspectes formals i dels factors socials que determinen diverses produccions culturals i artístiques actuals.

Explicar que les diverses produccions artístiques no tenen un únic significat sinó que poden ser interpretades de formes variades segons el context històric i cultural.

Identificar referents artístics i culturals de la societat actual.

CA 6.2 Utilitzar creativament referències culturals i artístiques de l'entorn en l'elaboració de produccions pròpies, mostrant una visió personal.

Identificar i fer ús dels referents artístics de l'entorn en els processos creatius, enriuint així les produccions pròpies.

**CE 7 Aplicar les principals tècniques, recursos i convencions dels llenguatges artístics, incorporant de forma creativa, les possibilitats que ofereixen les diverses tecnologies, per integrar-los i enriquir el disseny i la realització d'un projecte artístic.**

CA 7.1 Realitzar un projecte artístic, amb creativitat i de manera conscient, ajustant-se a l'objectiu proposat, experimentant amb diferents tècniques visuals o audiovisuals en la generació de missatges propis, i mostrant iniciativa en l'ús dels llenguatges, materials, suports i eines.

Participar activament en la realització de projectes artístics, individuals o col·lectius, assumint les diferents funcions que cal exercir en les diferents fases del procés, ajustant-se a l'objectiu proposat.

Seleccionar i justificar de manera raonada els estils, tècniques i llenguatges més adequats per dissenyar un



|                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| projecte artístic.                                                                                                                                                 |
| Experimentar amb diferents mitjans i instruments de creació, utilitzant eines digitals i entorns virtuals d'aprenentatge per la realització d'un projecte artístic |

**CE 8 Compartir produccions i manifestacions, adaptant el projecte a la intenció a les característiques del públic destinatari, per tal de valorar distintes oportunitats de desenvolupament personal.**

CA 8.1 Reconèixer els diferents usos i funcions de les produccions i manifestacions artístiques, argumentant de forma individual o col·lectiva les seves conclusions sobre les oportunitats que poden generar, amb una actitud oberta i amb interès per conèixer la seva importància en la societat.

Identificar els diferents usos i funcions de les produccions i manifestacions artístiques,

Tenir una actitud oberta i respectuosa, apreciament la importància que tenen les produccions i manifestacions artístiques en la construcció de la identitat cultural de la societat.

CA 8.2 Desenvolupar produccions i manifestacions artístiques amb una intenció prèvia, de forma individual o col·lectiva, organitzant i desenvolupant les diferents etapes i considerant les característiques del públic destinatari.

Desenvolupar produccions i manifestacions artístiques amb una intenció prèvia, de forma individual o col·lectiva.

Planificar les diferents etapes de les produccions artístiques .

Proposar solucions creatives en l'organització de les produccions artístiques en funció del públic i de l'objectiu final.

CA 8.3 Exposar els processos d'elaboració i el resultat final de produccions i manifestacions artístiques realitzades de manera individual o col·lectiva, reconeixent els errors, cercant les solucions i les estratègies més adequades per millorar-les i valorant les oportunitats de desenvolupament personal que ofereixen.

Exposar els processos d'elaboració de produccions i manifestacions artístiques realitzades des de la gènesi fins el resultat final.

Crear una retroalimentació per corregir i millorar possibles errors de les produccions artístiques realitzades

*Tercer curs*

**Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre la importància que alguns exemples seleccionats de les diferents manifestacions culturals i artístiques han tingut en el desenvolupament de l'ésser humà, mostrant interès pel patrimoni com a part de la pròpia cultura, per entendre com es converteixen en el testimoni dels valors i conviccions de cada persona i de la societat en el seu conjunt, i per reconèixer la necessitat de la seva protecció i conservació.**

CA 1.1 Reconèixer els factors històrics i socials que envolten les produccions plàstiques, visuals i audiovisuals més rellevants, com també la seva funció i finalitat, descrivint les seves particularitats i el seu paper com a transmissores de valors i





|                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| conviccions, amb interès i respecte, des d'una perspectiva de gènere.                                                                                                      |
| Reconèixer els principals factors històrics i socials que envolten les produccions plàstiques, visuals i audiovisuals més rellevants, així com la seva funció i finalitat. |
| Descriure les particularitats i reconèixer el paper que tenen les produccions plàstiques, visuals i audiovisuals, com a transmissores de valors i conviccions,             |
| Demostrar interès i respecte, des d'una perspectiva de gènere.                                                                                                             |
| CA 1.2 Valorar la importància de la conservació del patrimoni cultural i artístic, a través del coneixement i l'anàlisi guiada d'obres d'art.                              |
| Analitzar de forma guiada les funcions de l'art al llarg de la història per enriquir la comprensió del patrimoni cultural i artístic.                                      |

**CE 2 Explicar les produccions plàstiques, visuals i audiovisuals pròpies, comparant-les amb les dels seus iguals i amb algunes que conformen les del patrimoni cultural i artístic, justificant les opinions i tenint en compte el progrés des de la intenció fins a la realització, per de valorar l'intercanvi, les experiències compartides i el diàleg intercultural, com també per superar estereotips.**

|                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 2.1 Explicar de forma raonada la importància del procés que hi ha entre la realitat, l'imaginari i la producció, superant estereotips i mostrant un comportament respectuós amb la diversitat cultural.                          |
| Superar i trencar amb els estereotips, evitant judicis de valor etnocèntrics o simplistes.                                                                                                                                          |
| Valorar i respectar les diferents interpretacions que s'han donat a les obres artístiques de diferents autors i estils.                                                                                                             |
| CA 2.2 Analitzar, de forma guiada, diverses produccions artístiques, incloses les pròpies i les dels seus iguals, desenvolupant amb interès una mirada estètica cap al món i respectant la diversitat de les expressions culturals. |
| Analitzar, de forma guiada les diverses produccions artístiques, incloses les pròpies i dels altres.                                                                                                                                |
| Identificar amb una mirada estètica que l'art té una capacitat infinita d'experimentació i expressió segons els mitjans emprats.                                                                                                    |
| Respectar les diferents interpretacions que s'han donat a les expressions culturals de diferents èpoques, autors i estils.                                                                                                          |

**CE 3 Analitzar diferents propostes plàstiques, visuals i audiovisuals, mostrant respecte i desenvolupant la capacitat d'observació i d'interiorització de l'experiència i del gaudi estètic, per enriquir la cultura artística individual i alimentar l'imaginari.**

|                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 3.1 Seleccionar i descriure propostes plàstiques, visuals i audiovisuals de diversos tipus i èpoques, analitzant-les amb curiositat i respecte des d'una perspectiva de gènere, i incorporant-les a la seva cultura personal i el seu imaginari propi. |
| Seleccionar i descriure propostes plàstiques, visuals i audiovisuals de diversos                                                                                                                                                                          |



|                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| tipus i èpoques.                                                                                                                                                                                  |
| Analitzar amb curiositat i respecte des d'una perspectiva de gènere els formats i suports de les propostes plàstiques, visuals i audiovisuals.                                                    |
| Valorar les propostes plàstiques, visuals i audiovisuals com a eines que potencien la creativitat, la imaginació i la identitat personal.                                                         |
| CA 3.2 Argumentar el gaudi produït per la recepció de l'art en totes les seves formes i vessants, compartint amb respecte impressions i emocions i expressant l'opinió personal de manera oberta. |
| Argumentar i expressar la opinió personal de manera oberta el gaudi produït per la recepció de l'art en tota la seva varietat complexitat.                                                        |
| Compartir de manera respectuosa les impressions i emocions sobre la diversitat tècnica i estilística de les obres d'art de diferents èpoques i cultures.                                          |

**CE 4 Explorar les tècniques, els llenguatges i les intencions de diferents produccions culturals i artístiques, analitzant, de manera oberta i respectuosa, tant el procés com el producte final, la seva recepció i el seu context per descobrir les diverses possibilitats que ofereixen com a font generadora d'idees i respostes.**

CA 4.1 Reconèixer els trets particulars de diverses tècniques i llenguatges artístics, com també els seus diferents processos i resultats en funció dels contextos socials, històrics, geogràfics i tecnològics, cercant i analitzant la informació amb interès i eficàcia.

Reconèixer les tècniques bàsiques d'expressió gràfica i plàstica en dues, així com el seu ús en l'art i les seves característiques expressives.

Reconèixer les tècniques bàsiques d'expressió gràfica i plàstica en tres dimensions, així com el seu ús en l'art i les seves característiques expressives.

Cercar i analitzar la informació amb interès i eficàcia per poder apreciar la riquesa de l'art i la seva evolució al llarg del temps.

CA 4.2 Analitzar de forma guiada les especificitats dels llenguatges de diferents produccions culturals i artístiques, establint connexions entre elles i incorporant-les creativament en les produccions pròpies.

Analitzar i relacionar les diferents representacions i llenguatges artístics al llarg de la història.

Establir connexions entre les diferents produccions culturals i artístiques incorporant-les creativament en les produccions pròpies.

Identificar i diferenciar les diferents tècniques, mitjans de producció, disseny d'imatges i productes culturals i artístics en funció de la seva intenció a l'hora de ser creats.

**CE 5 Realitzar produccions artístiques individuals o col·lectives amb creativitat i imaginació, seleccionant i aplicant eines, tècniques i suports en funció la intencionalitat, per expressar la visió del món, les emocions i els sentiments propis, com també per millorar la capacitat de comunicació i desenvolupar la**



### **reflexió crítica i l'autoconfiança.**

CA 5.1 Expressar idees i sentiments en diferents produccions plàstiques, visuals i audiovisuals, a través de l'experimentació amb diferents eines, tècniques i suports, desenvolupant la capacitat de comunicació i la reflexió crítica.

Expressar idees i sentiments en diferents produccions plàstiques, visuals i audiovisuals.

Aplicar la creativitat i experimentació com a recurs en les diferents produccions artístiques.

Valorar les finalitats informativa, comunicativa, expressiva i estètica del llenguatge visual.

Demostrar la capacitat d'expressió, comunicació i reflexió crítica en les diferents produccions artístiques.

CA 5.2 Realitzar diferents tipus de produccions artístiques individuals o col·lectius, justificant el procés creatiu, mostrant iniciativa i autoconfiança, integrant racionalitat, empatia i sensibilitat, i seleccionant les tècniques i els suports adequats al propòsit.

Crear produccions artístiques individuals o col·lectius, justificant el procés creatiu.

Participar de forma activa, mostrant iniciativa i autoconfiança, integrant racionalitat, empatia i sensibilitat en la realització de diferents tipus de produccions artístiques individuals o col·lectives.

Escollir correctament les tècniques i els suports més adequats al propòsit.

Crear produccions artístiques individuals o col·lectius, justificant el procés creatiu.

### **CE 6 Apropiar-se de les referències culturals i artístiques de l'entorn, identificant les seves singularitats per enriquir les creacions pròpies i desenvolupar la identitat personal, cultural i social.**

CA 6.1 Explicar la seva pertinença a un context cultural concret, a través de l'anàlisi dels aspectes formals i dels factors socials que determinen diverses produccions culturals i artístiques actuals.

Explicar que les diverses produccions artístiques no tenen un únic significat sinó que poden ser interpretades de formes variades segons el context històric i cultural.

Argumentar les singularitats i característiques principals que determinen diverses produccions culturals i artístiques actuals.

Identificar referents artístics i culturals de la societat actual.

CA 6.2 Utilitzar creativament referències culturals i artístiques de l'entorn en l'elaboració de produccions pròpies, mostrant una visió personal.

Identificar i fer ús dels referents artístics de l'entorn en els processos creatius, enriquant així les produccions pròpies.

Utilitzar els diferents referents artístics com a guia per desenvolupar la pròpia identitat personal.

### **CE 7 Aplicar les principals tècniques, recursos i convencions dels llenguatges**



**artístics, incorporant de forma creativa, les possibilitats que ofereixen les diverses tecnologies, per integrar-los i enriquir el disseny i la realització d'un projecte artístic.**

CA 7.1 Realitzar un projecte artístic, amb creativitat i de manera conscient, ajustant-se a l'objectiu proposat, experimentant amb diferents tècniques visuals o audiovisuals en la generació de missatges propis, i mostrant iniciativa en l'ús dels llenguatges, materials, suports i eines.

Participar activament en la realització de projectes artístics, individuals o col·lectius, assumint les diferents funcions que cal exercir en les diferents fases del procés, ajustant-se a l'objectiu proposat.

Seleccionar i justificar de manera raonada els estils, tècniques i llenguatges més adequats per dissenyar un projecte artístic.

Experimentar amb diferents mitjans i instruments de creació, utilitzant eines digitals i entorns virtuals d'aprenentatge per la realització d'un projecte artístic

Reconèixer els llenguatges artístics, des dels més tradicionals com la pintura, el dibuix o l'escultura, fins als més actuals com la fotografia, el còmic, el cinema, les animacions o els formats digitals.

**CE 8 Compartir produccions i manifestacions, adaptant el projecte a la indicació i a les característiques del públic destinatari, per tal de valorar distintes oportunitats de desenvolupament personal.**

CA 8.1 Reconèixer els diferents usos i funcions de les produccions i manifestacions artístiques, argumentant de forma individual o col·lectiva les seves conclusions sobre les oportunitats que poden generar, amb una actitud oberta i amb interès per conèixer la seva importància en la societat.

Identificar els diferents usos i funcions de les produccions i manifestacions artístiques.

Argumentant de forma individual o col·lectiva sobre les oportunitats que poden generar els diferents usos i funcions de les produccions i manifestacions artístiques.

Tenir una actitud oberta i respectuosa, apreciament la importància que tenen les produccions i manifestacions artístiques en la construcció de la identitat cultural de la societat.

CA 8.2 Desenvolupar produccions i manifestacions artístiques amb una intenció prèvia, de forma individual o col·lectiva, organitzant i desenvolupant les diferents etapes i considerant les característiques del públic destinatari.

Desenvolupar produccions i manifestacions artístiques amb una intenció prèvia, de forma individual o col·lectiva.

Planificar les diferents etapes de les produccions artístiques .

Determinar i justificar la intenció expressiva o funcional de les produccions artístiques com els efectes que s'espera que aquest tingui a l'entorn.

Proposar solucions creatives en l'organització de les produccions artístiques en funció del públic i de l'objectiu final.

CA 8.3 Exposar els processos d'elaboració i el resultat final de produccions i manifestacions artístiques realitzades de manera individual o col·lectiva, reconeixent els errors, cercant les solucions i les estratègies més adequades per millorar-les i valorant les oportunitats de desenvolupament personal que ofereixen.

Analitzar i exposar els processos d'elaboració de produccions i manifestacions artístiques realitzades des de la gènesi fins el resultat final.



|                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Crear una retroalimentació per corregir i millorar possibles errors de les produccions artístiques realitzades                                  |
| Valorar les produccions i manifestacions artístiques per ampliar les oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional. |

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| <b>Patrimoni artístic i cultural.</b>                                                                                                                                                                                 | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| <b>Els gèneres artístics.</b>                                                                                                                                                                                         |           |           |
| Introducció a les arts visuals i els seus gèneres: paisatge, retrat i autoretrat,, bodegó, art sacre, històric, mitològic... entre d'altres.                                                                          | x         |           |
| Interpretació i lectura de manifestacions artístiques. Elements estilístics de les obres d'art: context històric, cronologia, estil, autor, influències...                                                            |           | x         |
| <b>Manifestacions culturals i artístiques més importants, incloses les contemporànies i les pertanyents al patrimoni local: els seus aspectes formals i la seva relació amb el context històric.</b>                  |           |           |
| Anàlisi de les principals expressions artístiques: pintura, dibuix, escultura, arquitectura, gravat, ceràmica, fotografia, cinema i les arts digitals.                                                                | x         | x         |
| Importància de la diversitat cultural i social, i el paper de la dona al llarg de la història de l'art.                                                                                                               | x         |           |
| Estudi i valoració del patrimoni artístic i cultural de les Illes Balears.                                                                                                                                            |           | x         |
| Identificació de les característiques estilístiques, el context i la funció de les produccions artístiques al llarg de la història i en l'actualitat, aplicant estratègies de recerca d'informació en fonts diverses. | x         | x         |
| <b>Les formes geomètriques en l'art i en l'entorn. Patrimoni arquitectònic.</b>                                                                                                                                       |           |           |
| Valoració i respecte del patrimoni històric, cultural i artístic. Contribució a la seva defensa, conservació i desenvolupament.                                                                                       | x         |           |
| Estudi de la forma en la natura: estructures vegetals i minerals, relació i vincles de la geometria amb l'arquitectura.                                                                                               |           | x         |

| <b>Elements formals de la imatge i del llenguatge visual.</b><br><b>L'expressió gràfica.</b> | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| <b>El llenguatge visual com a forma de comunicació.</b>                                      |           |           |
| Lectura d'imatges. Percepció i identificació dels elements de la realitat.                   | x         | x         |
| Percepció dels sentits, de la interpretació dels signes i símbols visuals.                   | x         |           |



|                                                                                                                                                                                                                  |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Els elements del llenguatge visual en manifestacions culturals i artístiques de diferents èpoques i estils.                                                                                                      | x | x |
| Elements bàsics del llenguatge visual: el punt, la línia i el pla. Possibilitats expressives i comunicatives.                                                                                                    |   |   |
| Identificació, anàlisi i ús del punt, la línia i el pla com a elements configuratius de les formes.                                                                                                              | x |   |
| La línia com element estructural de la forma i el seu caràcter expressiu: el traç,, el grafisme, l'encaix...                                                                                                     | x | x |
| Tipus de línies: recta, corba, oberta, tancada, trencada, mixtes                                                                                                                                                 | x |   |
| Delimitació del pla: per una línia de contorn, per la textura de la superfície o pel color d'aquest.                                                                                                             |   | x |
| Combinació dels elements bàsics del llenguatge visual amb finalitats expressives i comunicatives.                                                                                                                | x | x |
| Elements visuals, conceptes i possibilitats expressives: forma, color i textura.                                                                                                                                 |   |   |
| La forma. Estructuració de formes simples i complexes a partir de l'observació i interpretació de les formes en la naturalesa i en l'entorn.                                                                     | x |   |
| Relació entre formes: contacte, distanciament, opacitat, transparència, addició, sostracció, intersecció...                                                                                                      | x | x |
| El color. Descripció de les mesclades additiva i substractiva: identificació dels colors llum i els colors pigment.                                                                                              | x |   |
| Cercle cromàtic. Colors primaris i secundaris.                                                                                                                                                                   | x |   |
| Qualitats del color: to, lluminositat, intensitat, gammes, harmonia, contrast, colors complementaris, sensacions, càlids i freds.                                                                                | x | x |
| La textura. Textures naturals i artificials, orgàniques i geomètriques, visuals i tàctils.                                                                                                                       | x | x |
| La percepció visual. Introducció als principis perceptius, elements i factors.                                                                                                                                   |   |   |
| Psicologia de la percepció. La teoria de la Gestalt: llei de la pregnància, llei de la proximitat, llei de la semblança, llei del tancament, llei del destí comú, llei de la continuïtat, llei de la simetria... | x |   |
| La percepció com a fenomen físic i visual. Comprensió i síntesi mental de la percepció visual a partir de l'observació analítica i funcional.                                                                    |   | x |
| Factors que intervenen en el procés perceptiu: creences, coneixements previs i emocions.                                                                                                                         | x |   |
| La composició. Conceptes d'equilibri, proporció i ritme aplicats a l'organització de                                                                                                                             |   |   |



|                                                                                                                                                                                  |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| formes en el pla i en l'espai.                                                                                                                                                   |   |   |
| Lleis compositives: l'equilibri (lleis de la balança i lleis de compensació de masses), proporció, simetria axial i radial, pes visual (massa i color), i la llei dels terços... | x |   |
| La proporció àuria: divina proporció, número d'or, rectangle auri.                                                                                                               | x | x |
| La proporció: el cànon i la figura humana.                                                                                                                                       |   | x |
| Reconeixement del mòdul com unitat de mesura per la construcció de xarxes modulars bàsiques.                                                                                     | x |   |
| Anàlisi compostiu: estatisme i dinamisme, simetria, equilibri, tensió, moviment i ritme.                                                                                         |   | x |
| Organització dels elements del llenguatge plàstic sobre un espai bidimensional o tridimensional                                                                                  | x | x |

| <b>Expressió artística, gràfica i plàstica: tècniques i procediments.</b>                                                                                    | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| El procés creatiu a través d'operacions plàstiques: reproduir, aïllar, transformar i associar.                                                               |           |           |
| Aplicació de processos creatius guiats, establint connexions entre conceptes, idees i imatges.                                                               | x         |           |
| Reproducció de les possibilitats dels llenguatges de l'expressió plàstica, visual i audiovisual per incorporar-los en la resolució de propostes artístiques. | x         |           |
| Transformació i experimentació en la realització de propostes artístiques.                                                                                   |           | x         |
| Associació amb les diferents tècniques analitzant-ne els resultats obtinguts en funció de la intencionalitat desitjada.                                      | x         | x         |
| Factors i etapes del procés creatiu: elecció de materials i tècniques, realització d'esbossos.                                                               |           |           |
| Investigació: recerca i anàlisi de referents.                                                                                                                |           | x         |
| Etapes del procés creatiu: criteris de planificació i organització en el procés creatiu.                                                                     | x         | x         |
| Generació d'idees: selecció de tècniques, materials i mitjans artístics més adequats a la finalitat comunicativa.                                            | x         | x         |
| Generació d'esbossos. Representació d'idees, sentiments i emocions en propostes creatives.                                                                   | x         | x         |
| Creació: disseny i producció de la proposta.                                                                                                                 | x         | x         |
| Avaluació: resultats en relació als objectius inicials del projecte. Anàlisi i propostes de millora.                                                         | x         | x         |
| Documentació gràfica de processos. Portafolis d'evidències del procés creatiu. Estratègies de pensament visual.                                              |           | x         |
| Introducció a la geometria plana i traçats geomètrics bàsics.                                                                                                |           |           |





|                                                                                                                                                                                                       |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Introducció als traçats geomètrics fonamentals: mediatriu, bisectriu, rectes paral·leles, perpendiculars, circumferència i polígons regulars, arc capaç, entre altres.                                | x | x |
| Introducció als sistemes de representació: sistema dièdric, axonomètric i perspectiva cònica.                                                                                                         | x | x |
| Teorema de Tales.                                                                                                                                                                                     | x |   |
| Tangències bàsiques.                                                                                                                                                                                  | x |   |
| Realització de peces i traçats geomètrics senzills utilitzant programes de dibuix amb ordinador.                                                                                                      | x |   |
| Tècniques bàsiques d'expressió gràfica i plàstica en dues dimensions. Tècniques seques i humides. El seu ús en l'art i les seves característiques expressives.                                        |   |   |
| Possibilitats plàstiques i expressives del llenguatge bidimensional i el seu ús creatiu en la ideació i realització propostes originals.                                                              | x | x |
| Estudi i experimentació amb diferents tècniques gràficoplàstiques (grafit, carbonet, tinta, aquarel·la, ceres, entre altres.)                                                                         | x | x |
| Propietats i característiques de cadascuna de les tècniques i els seus suports.                                                                                                                       | x | x |
| Relació de l'ús de les produccions artístiques pròpies amb altres referents artístics classificant i establint connexions entre els seus elements expressius.                                         | x | x |
| Cura d'espais i materials de treball. Sostenibilitat i gestió de residus.                                                                                                                             | x | x |
| Tècniques bàsiques d'expressió gràfica i plàstica en tres dimensions. El seu ús en l'art i les seves característiques expressives.                                                                    |   |   |
| Possibilitats plàstiques i expressives del llenguatge tridimensional i el seu ús creatiu en la ideació i realització d'obres originals.                                                               | x |   |
| Representació tridimensional del volum a partir de diferents tècniques i materials volumètrics (cartolina, cartró, argila, poliuretà expandit, guix, altres materials...) amb finalitats expressives. | x |   |
| Relació de l'ús de les produccions artístiques pròpies amb altres referents artístics classificant i establint connexions entre els seus elements expressius.                                         | x |   |
| Cura d'espais i materials de treball. Sostenibilitat i gestió de residus.                                                                                                                             | x |   |

|                                                                                                                                         |           |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| <b>Imatge i comunicació visual i audiovisual.</b>                                                                                       | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
| El llenguatge i la comunicació visual. Finalitats: informativa, comunicativa, expressiva i estètica. Contexts i funcions.               |           |           |
| El procés comunicatiu: emissor, receptor, missatge, codi, canal, referent i context. El missatge visual i audiovisual.                  | x         |           |
| Classificació d'imatges segons la finalitat i el context: informativa, comunicativa, expressiva, exhortativa, estètica, entre d'altres. | x         |           |
| Imatges visuals i audiovisuals: lectura i anàlisi.                                                                                      |           |           |
| Anàlisi dels llenguatges visuals i audiovisuals en els mitjans de                                                                       | x         |           |



|                                                                                                                                                                                                   |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| comunicació de masses.                                                                                                                                                                            |   |   |
| Lectura de la imatge al món actual: realitat i ficció. La veracitat del missatge. Xarxes socials.                                                                                                 | x |   |
| Lectura, anàlisi i interpretació. Aspectes formals i conceptuals,(valor denotatiu i connotatiu).                                                                                                  | x |   |
| Imatge fixa i en moviment, origen i evolució. Introducció a les diferents característiques del còmic, la fotografia, el cinema, l'animació i els formats digitals.                                |   |   |
| Origen i evolució. Interpretació d'imatges fixes i en moviment a partir de diferents referents.                                                                                                   | x | x |
| Creació de còmics fent un ús creatiu dels recursos estilístics propis d'aquest llenguatge visual amb una finalitat expressiva i comunicativa (vinyetes, enquadrament, bafarades, onomatopeies...) | x |   |
| Estudi i experimentació de les possibilitats expressives de la fotografia.                                                                                                                        | x | x |
| Estudi i experimentació del cinema, l'animació i els formats digitals.                                                                                                                            | x |   |
| La publicitat. Influència en la societat actual com a mitjà d'expressió i comunicació.                                                                                                            | x |   |
| Tècniques bàsiques per a la realització de produccions audiovisuals senzilles, de manera individual o en grup. Experimentació en entorns virtuals d'aprenentatge.                                 |   |   |
| Introducció als tractament digital de la imatge. Utilització de diferents programes d'edició.                                                                                                     | x | x |
| Estudi, experimentació i ús de la imatge fixa o en moviment per a la creació d'una obra audiovisual senzilla.                                                                                     | x | x |
| Produccions audiovisuals. Preproducció, producció i postproducció.                                                                                                                                | x | x |
| Videocreació i formats virtuals d'aprenentatge. Mètodes de registre, difusió i avaluació.                                                                                                         | x |   |
| Normativa d'ús vigent en relació a la protecció de dades, drets d'autoria i llicències d'ús.                                                                                                      | x | x |



## Entorns Digitals i Multimèdia

La matèria Entorns Digitals i Multimèdia és una optativa de primer curs l'objectiu de la qual és que els alumnes esdevinguin competents en els entorns digitals més clàssics de generació i edició de continguts: els processadors de text, les presentacions multimèdia i els fulls de càlcul.

El caràcter d'aquesta matèria és eminentment pràctic, essent primordial que els alumnes tinguin accés, preferentment de manera individual, a un ordinador de taula o portàtil per tal que explorin de forma autònoma les funcionalitats de cadascuna de les aplicacions. No obstant l'anterior, és important que també siguin competents en el treball cooperatiu, compartint arxius, configurant els permisos i realitzant comentaris a la tasca pròpia i les d'altres per al seu seguiment i revisió.

S'estableixen tres competències específiques fortament lligades als blocs de sabers bàsics de la matèria, els quals són: «Funcionalitats i utilitats comunes a diverses aplicacions», «Processadors de text», «Presentacions multimèdia basades en diapositives», «Presentacions multimèdia en línia» i «Fulls de càlcul».

Atesos els sabers bàsics del primer bloc, els alumnes seran capaços d'interactuar amb solvència i autonomia de manera progressiva amb la majoria de tipologies d'aplicacions locals i en xarxa. Pel que fa al segon bloc, l'objectiu és que els alumnes esdevinguin competents en la creació i edició de texts, essent aquesta competència útil en qualsevol altra matèria de la seva vida acadèmica. En el tercer bloc, els alumnes aprendran a dissenyar i elaborar presentacions multimèdia basades en diapositives, essent important la sensibilització envers la utilitat de les presentacions com a guia en les exposicions i no com a document, més o manco atractivament visual, per a la inclusió de tota la informació o contingut. En el quart bloc, els alumnes coneixeran i aprendran a emprar amb solvència i autonomia alguna o algunes aplicacions en línia per a la creació i edició de presentacions multimèdia no basades en una seqüència de diapositives. En aquest sentit, el professor ha de concretar els sabers bàsics d'aquest bloc en funció de la aplicació seleccionada. Així mateix, els alumnes exploraran les diferents aplicacions disponibles en línia d'ambdues tipologies. Es suggereix que els professors en triïn, al manco, una de cada tipologia i en remarqui les principals diferències, especialment pel que fa a la restricció o ampliació d'utilitats i funcionalitats. En darrer lloc, amb el cinquè i darrer bloc es pretén que els alumnes s'iniciïn en l'ús de fulls de càlcul per a l'automatització d'aquests i la generació de diagrames de tipologia diversa, essent especialment rellevant la introducció a la referenciació de cel·les i a l'auxiliar de funcions per al foment de la capacitat d'abstracció dels alumnes.

Si bé l'ordre de competències i sabers establerts en el currículum no en determina



cap seqüència temporal, es suggereix que el darrer bloc sigui el darrer treballat en el curs per tal que els alumnes puguin aplicar més coneixements, habilitats i destreses matemàtics en la realització d'exercicis amb els fulls de càlcul.

## Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria

### **CE 1 Emprar amb solvència i de manera autònoma processadors de text, identificant i aprofitant les funcionalitats que ofereixen per a la generació de documents.**

Actualment els processadors de text segueixen essent una aplicació bàsica per al desenvolupament de gairebé qualsevol activitat acadèmica i professional, a més de la realització de tràmits amb l'Administració com a ciutadà actiu. És per aquest motiu que és necessari que els alumnes, des d'una etapa primerenca, s'iniciïn en el seu ús per tal que puguin emprar-los manera autònoma i eficient.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CD1, CD2.

### **CE 2 Emprar amb solvència i de manera autònoma aplicacions per a la creació de presentacions multimèdia.**

La realització d'exposicions orals és una tasca molt demandada en l'actualitat tant des de l'àmbit acadèmic com professional. Aquestes exposicions habitualment tenen com a suport una presentació multimèdia, essent les possibilitats de format i estil cada vegada més nombroses i innovadores.

Per una banda, aquesta competència inclou aspectes tècnics relatius al disseny d'aquest tipus de presentacions, així com el foment d'un cert criteri estètic. Per una altra banda, els alumnes han de respectar la finalitat del seu ús com a suport en una exposició oral, destriant quins elements hi han d'incloure i quins han de comunicar-se únicament de manera oral.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CD1, CD2, CE3.

### **CE 3 Emprar, de manera guiada, fulls de càlcul per l'automatització de càlculs i generació de diagrames.**

Els fulls de càlcul són una altra eina tecnològica bàsica per al desenvolupament de una gran part d'activitats acadèmiques i professionals, molt especialment pel que fa a l'emprenedoria. Les seves utilitats poden ajudar en processos molt diferents i diversos, tals com la realització d'estudis de mercat o la realització de càlculs en el desenvolupament de pràctiques de laboratori, essent especialment útil en aquest sentit l'auxiliar de funcions.

Per una banda, aquesta competència inclou aspectes tècnics, molt inicials, relatius al maneig de les diferents funcionalitats dels fulls de càlcul tals com la inserció de fileres, la introducció manual de fórmules o l'ús de formats condicionals. Per l'altra, es pretén fomentar la capacitat d'abstracció dels alumnes iniciant-los en la referenciació de cel·les, la classificació de dades en variables i constants, i en l'ús de funcions predefinides que requereixen la introducció d'arguments per a obtenir la



dada de sortida.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM 1, STEM 4, CD1, CD2, CE3.

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

#### **CE 1 Emprar amb solvència i de manera autònoma processadors de text, identificant i aprofitant les funcionalitats que ofereixen per a la generació de documents**

CA 1.1 Emprar el teclat correctament, fent un ús autònom dels diferents grups de tecles.

CA 1.2 Definir diferents estils de paràgraf, aprofitant-los per a la generació d'índexs.

CA 1.3 Crear taules i editar les seves propietats de distribució i format.

CA 1.4 Valorar i utilitzar l'eina d'inserció de comentaris per a la realització de treballs personals i en grup.

CA 1.5 Revisar ortogràfica i gramaticalment el text produït amb l'eina adient del processador.

CA 1.6 Reproduir fidelment texts, tant pel que fa al contingut com al format.

CA 1.7 Configurar la impressió de documents.

#### **CE 2 Emprar amb solvència i de manera autònoma aplicacions per a la creació de presentacions multimèdia.**

CA 2.1 Dissenyar i elaborar presentacions multimèdia basades en diapositives fent un ús raonable de les seves funcionalitats.

CA 2.2 Dissenyar i elaborar presentacions multimèdia incloent una quantitat de contingut i elements raonable per al seu ús com a guia en les exposicions.

CA 2.3 Assajar exposicions orals fent ús de les funcionalitats adients de l'aplicació.

#### **CE 3 Emprar, de manera guiada, fulls de càlcul per l'automatització de càlculs i generació de diagrames.**

CA 3.1 Referenciar de manera adequada variables i constants en la definició d'operacions i funcions.

CA 3.2 Dissenyar i elaborar taules, amb un format adequat, per a l'automatització de càlculs que resolguin problemes senzills.

CA 3.3 Generar diagrames a partir de taules senzilles, configurant els seus elements correctament.

### **Sabers bàsics**



Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>FUNCIONALITATS I UTILITATS COMUNES A DIVERSES APLICACIONS</b>                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Teclat d'escriptura QWERTY. Història i avantatges. Posició inicial i desplaçament correcte dels dits.                                 |
| Grups de tecles: d'escriptura, de desplaçament, de funcions, de control, numèriques i especials. Utilitats.                           |
| Combinacions de tecles per a evitar l'ús del ratolí.                                                                                  |
| Utilitats bàsiques: copiar, enganxar, clonar el format, cercar i reemplaçar, personalització de les barres d'eines... entre d'altres. |

| <b>PROCESSADORS DE TEXT</b>                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Format de pàgina: mida, orientació, marges i columnes. Edició i ús. Visualització dels regles.                                                                            |
| Salts de pàgina i de secció. Utilitat.                                                                                                                                    |
| Format de caràcter: mida, font i efectes diversos (negreta, cursiva, subratllat, ratllat, subíndex, superíndex, color i realçament, entre d'altres). Edició i ús.         |
| Caràcters especials. Marques de format com el salt de línia.                                                                                                              |
| Format de paràgraf: sagnat, espaiat, interlineat, alineació, vores i àrea d'ombrejat.                                                                                     |
| Pics i numeració.                                                                                                                                                         |
| Estils de paràgraf. Ús dels estils estàndard i creació de nous. Aprofitament per a la generació d'índexs automàtics.                                                      |
| Taules. Unió de cel·les. Edició de les seves propietats. Llegendes.                                                                                                       |
| Propietats de les imatges: alineació, ajustament i vores. Llegendes.                                                                                                      |
| Encapçalament i peu de pàgina. Número de pàgina i altres camps adjacents.                                                                                                 |
| Comentaris. Inserció, edició, resposta, eliminació, tancament de fils... Identificació de l'usuari que realitza el comentari.                                             |
| Revisió ortogràfica i gramatical. Establiment de la llengua de revisió. Configuració per a ignorar i corregir les mateixes errades. Incorporació de termes al diccionari. |
| Taules de continguts i imatges                                                                                                                                            |
| Configuració de la impressió: selecció de pàgines, nombre de còpies, cares, orientació i ordre.                                                                           |
| Impressores virtuals.                                                                                                                                                     |
| Funcionalitats diverses com el recompte de paraules.                                                                                                                      |

| <b>PRESENTACIONS MULTIMÈDIA BASADES EN DIAPOSITIVES</b>                            |
|------------------------------------------------------------------------------------|
| Utilitat de les presentacions multimèdia com a eina de suport en exposicions.      |
| Plantilles de disseny. Ús, edició i creació.                                       |
| Color del fons de les diapositives en funció de la durada prevista de l'exposició. |
| Mida i orientació de la diapositiva. Adequació de la mida al projector disponible. |
| Formats de diapositives. Diapositiva mestra. Utilitat de cada model de distribució |



|                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| d'elements.                                                                                   |
| Duplicació de diapositives. Utilitat en el disseny i presentació.                             |
| Funcionalitats de la barra d'eines de dibuix.                                                 |
| Organització, inversió i agrupament de dibuixos i imatges.                                    |
| Transició entre diapositives.                                                                 |
| Interaccions d'elements.                                                                      |
| Combinació de diferents funcionalitats de l'aplicació. Ús raonable i coherent.                |
| Racionalització del contingut en les presentacions, emprant-la com a guia en les exposicions. |
| Paràmetres de presentació i eina d'assaig.                                                    |
| Introducció a la teoria del color per a obtenir contrastos adequats.                          |

### **PRESENTACIONS MULTIMÈDIA EN LÍNIA**

|                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Aplicacions en línia gratuïtes per a la generació de presentacions basades en diapositives. Exploració de possibilitats.         |
| Aplicacions en línia gratuïtes per a la generació de presentacions no basades en diapositives. Exploració de possibilitats i ús. |
| Plataformes de compartició de presentacions multimèdia. Exploració.                                                              |

### **FULLS DE CàLCUL**

|                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Fileres i columnes. Inserció i congelació.                                                                                 |
| Format de cel·les: alineació, vores i fons.                                                                                |
| Format de números. Selecció adequada de la categoria.                                                                      |
| Operacions bàsiques: suma, resta, multiplicació i divisió.                                                                 |
| Referenciació de cel·les del mateix full i de diferents.                                                                   |
| Format condicional.                                                                                                        |
| Introducció a l'auxiliar de funcions. Funcions bàsiques lògiques, matemàtiques, estadístiques i de text.                   |
| Còpia de fórmules arrastrant el controlador d'emplenament. Fixació de cel·les que contenen valors constants en la fórmula. |
| Ordenació de dades i filtres automàtics.                                                                                   |
| Generació automàtica de diagrames de columna, de barra i de sectors. Escala d'eixos i llegenda.                            |





## Expressió Artística

En la matèria d'Expressió Artística es posen en funcionament diferents processos cognitius, culturals, emocionals i afectius, fent que tots ells es combinin i interactuin en un mateix pensament creador. Suposa, per tant, un pas més en l'adquisició de les competències que han anat desenvolupant-se en cursos i etapes anteriors.

La matèria afavoreix l'experimentació amb les principals tècniques artístiques i el desenvolupament de la capacitat expressiva i de la creativitat, del pensament divergent i de la innovació. Així mateix, cerca dotar als alumnes dels coneixements, destreses i actituds necessaris per comunicar a través de l'expressió artística. Amb aquest objectiu, la matèria es planteja com un espai des del qual estimular el desig d'expressar una visió personal del món a través de produccions artístiques pròpies i des del qual convertir l'error o el fracàs en una oportunitat d'aprenentatge. L'anàlisi i l'avaluació dels processos de creació, de les experiències viscudes, de les estratègies i mitjans utilitzats, dels errors comesos i els progressos obtinguts ajudaran els alumnes a prendre consciència de la creativitat com a mitjà de coneixement i de resolució de problemes. Aquesta presa de consciència, al seu torn, afavorirà la reinversió dels aprenentatges en situacions anàlogues o en altres contextos.

La matèria està dissenyada a partir de quatre competències específiques que emanen dels objectius generals de l'etapa i de les competències que conformen el Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic, especialment dels descriptors de la competència en consciència i expressió culturals, als quals s'afegeixen aspectes relacionats amb la comunicació verbal, la digitalització, la convivència democràtica, la interculturalitat o la creativitat. Aquestes competències específiques poden treballar-se simultàniament mitjançant un desenvolupament entrelaçat, i ha de tenir-se en compte que, per consistir en la creació de produccions artístiques, l'última d'elles requereix l'activació de les tres primeres, és a dir, de l'observació i valoració crítica de produccions artístiques, i de la selecció i l'ocupació tant de tècniques gràficoplàstiques com a audiovisuals.

Els criteris d'avaluació, que determinen el grau d'adquisició de les competències específiques, han d'aplicar-se en un entorn flexible i propici per a l'expressió creativa dels alumnes.

El caràcter eminentment pràctic de la matèria determina l'elecció dels seus sabers bàsics. Aquests estan dividits en dos blocs: «Tècniques gràficoplàstiques», que recull les diferents tècniques artístiques que els alumnes han d'explorar, tot aprenent a seleccionar aquelles que resultin més adequades als seus propòsits expressius; i «Fotografia, llenguatge visual, audiovisual i multimèdia», bloc que permet aprofundir en els aprenentatges sobre llenguatge narratiu i audiovisual adquirits en la matèria d'Educació Plàstica, Visual i Audiovisual. Com a sabers transversals a tots els blocs



s'inclouen, entre altres, la prevenció i gestió responsable dels residus i la seguretat, toxicitat i impacte mediambiental dels diferents materials artístics, contribuint així a l'educació ambiental dels alumnes.

Atès el seu caràcter pràctic, la matèria contribueix a l'assumpció responsable de les obligacions, a la cooperació i al respecte a les altres persones; desenvolupa la capacitat de treball en equip i l'autodisciplina, a més de promoure el tracte igualitari i inclusiu; afavoreix l'esperit innovador i emprenedor, fomentant la creativitat, la iniciativa personal i la capacitat d'aprenentatge a partir dels errors comesos; i permet participar en l'enriquiment del patrimoni a través de la creació de produccions personals.

En referència a això, cal recordar que, dins del procés creador i expressiu, tota producció artística adquireix sentit quan és exposada, benvolguda, analitzada i compartida amb un públic. D'aquí la importància d'organitzar activitats en les quals els alumnes es converteixin en espectadors no sols de les produccions alienes, sinó també de les seves pròpies. Això contribuirà a la seva formació integral i al desenvolupament de la humilitat, l'assertivitat, l'empatia, la maduresa emocional, personal i acadèmica, l'autoconfiança i la socialització; en definitiva, al desenvolupament de la intel·ligència emocional, que els permetrà preparar-se per aprendre dels seus errors i per reconèixer tant les emocions pròpies com les d'altres persones.

Finalment, per tal de facilitar l'adquisició de les competències específiques de la matèria, resulta convenient dissenyar situacions d'aprenentatge que permetin als alumnes explorar una àmplia gamma d'experiències d'expressió artística, utilitzant tant materials tradicionals com alternatius, com també mitjans i eines tecnològics. Aquestes situacions han de ser estimulants i inclusives i tenir en compte les àrees d'interès dels alumnes, les seves referències culturals i el seu nivell de desenvolupament, de manera que permetin dur a terme aprenentatges significatius i suscitin el seu compromís i implicació. La complexitat d'aquestes situacions ha d'augmentar gradualment, arribant a requerir la participació en diverses tasques durant una mateixa proposta de creació, afavorint el progrés en actituds com l'obertura, el respecte i l'afany de superació i millora. D'aquesta manera, contribuiran a l'adquisició dels coneixements, les destreses i les actituds que enforteixen la seva autoestima i desenvolupen la seva identitat i la seva conducta creativa.

### **Competències específiques**

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1:** Analitzar manifestacions artístiques, contextualitzant-les, descrivint els seus aspectes essencials i valorant el procés de creació i el resultat final, per educar la



mirada, alimentar l'imaginari, reforçar la confiança i ampliar les possibilitats de gaudi del patrimoni cultural i artístic.

Amb aquesta competència s'espera que els alumnes desenvolupin un criteri estètic i una mirada personal per mitjà de l'anàlisi crítica i informada de diferents produccions que l'ajudin a descobrir la multiplicitat, la riquesa i la complexitat de diferents manifestacions artístiques. Aquesta anàlisi permetrà identificar i diferenciar els llenguatges i els mitjans de producció i manipulació, com també els diferents resultats que proporcionen, de manera que encerti a valorar els resultats obtinguts tant des dels seus aspectes purament artesanals (com es fa) com des dels formals (com s'utilitza el llenguatge).

La contextualització de les produccions analitzades farà possible la seva adequada valoració com a productes d'una època i un context social determinats, alhora que permetrà la reflexió sobre la seva evolució i la seva relació amb el present. Per aquest motiu, a més d'acudir als diferents gèneres i estils que formen part del cànon occidental, convé parlar esment a produccions d'altres cultures i també a aquelles que conformen els imaginaris dels alumnes, descrivint trets i intencionalitats comunes que ajudin a la seva millor comprensió i valoració. Aquesta comparació ha de contribuir al desenvolupament d'una actitud crítica i reflexiva sobre els diferents referents artístics, i a enriquir el repertori visual al qual els alumnes tenen accés, desenvolupant així el seu gust per l'art i la percepció del mateix com a font de gaudi i enriquiment personal.

L'estratègia comparativa pot ser igualment d'utilitat a l'hora de mostrar la història de l'art i la cultura com un continu en el qual les obres del passat són la base sobre la qual es construeixen les creacions del present. Per la seva part l'accés a les fonts permetrà posar en valor els treballs de preparació de l'obra i fins i tot els estudis d'obres que no van arribar a realitzar-se, permetent així als alumnes superar la idea de fracàs o assimilar el mateix com un pas cap a l'èxit futur.

Finalment, la incorporació de la perspectiva de gènere en l'anàlisi d'aquestes produccions propiciarà que els alumnes entenguin la imatge i el paper de la dona en les obres estudiades, afavorint un acostament que ajudi a identificar els mites, els estereotips i els rols de gènere transmesos a través de l'art.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, CP3, CD1, CD2, CPSAA3, CC1, CCEC1 i CCEC2.

**CE 2:** Explorar les possibilitats expressives de diferents tècniques gràficoplàstiques, emprant diferents mitjans, suports, eines i llenguatges, per tal d'incorporar-les al repertori personal de recursos i desenvolupar el criteri de selecció de les més adequades a cada necessitat o intenció.

El moment actual es caracteritza per la multiplicitat de tècniques que possibiliten l'expressió gràficoplàstica, des de les més tradicionals, com la pintura a l'oli, fins a les més actuals, com l'amplíssima paleta de recursos digitals. Explorar aquestes



tècniques, tant de manera lliure com pautada, permetrà als alumnes descobrir les eines, els mitjans, els suports i els llenguatges associats amb elles, i entendre'ls a través de la pràctica, enriquint així el seu repertori personal de recursos expressius.

S'haurà de distingir entre l'elaboració d'imatges personals, amb finalitats expressius i emocionals propis, i la creació de produccions que tinguin uns propòsits comunicatius concrets i impliquin un missatge i un públic destinatari prèviament definit. En tots dos casos, es prestarà especial atenció al foment de la creativitat i a l'espontaneïtat en l'exteriorització d'idees, sentiments i emocions, com també a l'activació dels aprenentatges derivats de l'anàlisi de diverses manifestacions artístiques.

En el desenvolupament d'aquesta competència, la utilització creativa de les diferents tècniques gràficoplàstiques en el marc d'un projecte artístic oferirà als alumnes un context real en el qual aprendre a seleccionar i a aplicar les més adequades a cada necessitat o intenció.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CD2, CPSAA1, CC1, CC3, CCEC3, CCEC4.

**CE 3:** Explorar les possibilitats expressives de diferents mitjans, tècniques i formats audiovisuals, descodificant els seus llenguatges, identificant les eines i distingint les seves finalitats, per tal d'incorporar-los al repertori personal de recursos i desenvolupar el criteri de selecció dels més adequats a cada necessitat o intenció.

El present no es pot explicar sense fer referència a la sobreabundància de missatges audiovisuals transmesos en tota classe de formats i per tota mena de mitjans. L'adquisició d'aquesta competència, a través de l'exploració lliure o pautada, comporta conèixer aquests formats, reconèixer els llenguatges emprats i identificar les eines que s'empren en la seva elaboració, a més de distingir les seves diferents finalitats, perquè no és el mateix un vídeo creat i difós a través de les xarxes socials, que una notícia en un informatiu televisiu, una peça de videoart o una pel·lícula d'autor de vocació minoritària i exigent en el seu aspecte formal.

Com en el cas de les tècniques gràficoplàstiques, en el desenvolupament d'aquesta competència, s'haurà de distingir entre les produccions amb finalitats expressius propis i aquelles que impliquin un missatge i un públic concret; i fomentar l'activació dels aprenentatges derivats de l'anàlisi de diverses manifestacions artístiques.

De la mateixa manera, la utilització creativa dels diferents mitjans, tècniques i formats audiovisuals en el marc d'un projecte artístic oferirà als alumnes un context real en el qual aprendre a seleccionar i a aplicar els més adequats a cada necessitat o intenció. En aquest sentit, s'ha de posar l'accent en les possibilitats creatives que ofereix l'entorn digital, definitori del nostre present.



Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CD5, CPSAA1, CPSAA3, CCEC3, CCEC4.

**CE 4:** Crear produccions artístiques, individuals o grupals, realitzades amb diferents tècniques i eines, inclòs el propi cos, a partir d'un motiu o intenció previs, adaptant el disseny i el procés a les necessitats i indicacions de realització i tenint en compte les característiques del públic destinatari, per compartir-les i valorar les oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional que poden derivar-se d'aquesta activitat.

L'obra artística aconsegueix tot el seu sentit i potencialitat quan arriba al públic i produeix un efecte sobre ell. En aquest sentit, els alumnes han de comprendre l'existència de públics diversos i, en conseqüència, la possibilitat de dirigir-se a els uns o els altres de manera diferenciada. No és el mateix elaborar una peça audiovisual de caràcter comercial destinada a una audiència àmplia que crear una instal·lació de videoart amb una voluntat minoritària. Els alumnes han d'entendre que l'elecció del públic al qual es dirigeix ha de guiar totes les fases del procés creatiu des de la seva mateixa gènesi. Així mateix, és important fer veure que l'emoció forma part ineludible d'aquest procés, perquè difícilment s'aconseguirà cap reacció del públic si els propis alumnes no mostren una implicació personal.

Es pretén que els alumnes generin produccions artístiques de diferent signe, tant individual com col·lectivament, tot regint-se per les pautes que s'hagin establert, identificant i valorant correctament les seves intencions prèvies, adaptant el seu treball a les característiques del públic destinatari, i emprant les capacitats expressives, afectives i intel·lectuals que es promouen mitjançant el treball artístic. Per això, pot utilitzar i combinar les tècniques, eines i llenguatges que consideri apropiats, inclòs el propi cos.

Finalment, és important que els alumnes comparteixin, de diverses formes i per diferents mitjans, les produccions que realitzin, i que aprofiti aquesta experiència per identificar i valorar diferents oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional relacionades amb l'àmbit artístic.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, STEM3, CD3, CPSAA3, CPSAA5, CE3, CCEC4.

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Analitzar manifestacions artístiques, contextualitzant-les, descrivint els seus aspectes essencials i valorant el procés de creació i el resultat final, per educar la mirada, alimentar l'imaginari, reforçar la confiança i ampliar les**

**possibilitats de gaudi del patrimoni cultural i artístic.**

CA 1.1 Analitzar manifestacions artístiques de diferents èpoques i cultures, contextualitzant-les, descrivint els seus aspectes essencials, valorant el procés de creació i el resultat final, i evidenciant una actitud d'obertura, interès i respecte en la seva recepció.

Reconèixer i analitzar manifestacions artístiques de diferents èpoques i cultures.

Contextualitzar i descriure els aspectes essencials de les manifestacions artístiques.

Valorar el procés de creació i el resultat final de les manifestacions artístiques.

Evidenciar una actitud oberta, d'interès i respecte en la recepció de manifestacions artístiques.

CA 1.2 Valorar críticament els hàbits, els gusts i els referents artístics de diferents èpoques i cultures, reflexionant sobre la seva evolució i sobre la seva relació amb els del present.

Valorar críticament els hàbits, els gusts i els referents artístics de diferents èpoques i cultures.

**CE 2 Explorar les possibilitats expressives de diferents tècniques gràficoplàstiques, emprant diferents mitjans, suports, eines i llenguatges, per tal d'incorporar-les al repertori personal de recursos i desenvolupar el criteri de selecció de les més adequades a cada necessitat o intenció.**

CA 2.1 Participar, amb iniciativa, confiança i creativitat, en l'exploració de diferents tècniques gràfiques i plàstiques, emprant eines, mitjans, suports i llenguatges.

Participar, amb iniciativa, confiança i creativitat, en l'exploració de diferents tècniques gràfiques i plàstiques.

Explorar les possibilitats expressives de diferents tècniques gràfiques i plàstiques.

Emprar diversitat d'eines, mitjans, suports i llenguatges, per tal d'incorporar-les al repertori personal de recursos.

CA 2.2 Elaborar produccions gràfiques i plàstiques de manera creativa, tot determinant les intencions expressives i seleccionant amb correcció les eines, mitjans, suports i llenguatges més adequats entre els que conformen el repertori personal de recursos.

Elaborar produccions gràfiques i plàstiques de manera creativa.

Determinar les intencions expressives en funció de l'objectiu proposat.

Seleccionar amb correcció les eines, mitjans, suports i llenguatges més adequats a cada necessitat o intenció.

**CE 3 Explorar les possibilitats expressives de diferents mitjans, tècniques i formats audiovisuals, descodificant els seus llenguatges, identificant les eines i distingint les seves finalitats, per tal d'incorporar-los al repertori personal de recursos i desenvolupar el criteri de selecció dels més adequats a cada necessitat o intenció.**



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 3.1 Participar, amb iniciativa, confiança i creativitat, en l'exploració de diferents mitjans, tècniques i formats audiovisuals, descodificant els seus llenguatges, identificant les eines i distingint les seves finalitats.                                                                                                                                                                                                                                             |
| Participar, amb iniciativa, confiança i creativitat, en l'exploració de diferents mitjans, tècniques i formats audiovisuals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Comprendre i valorar les possibilitats creatives i expressives del llenguatge audiovisual i incorporar-lo al repertori personal de recursos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Identificar i seleccionar les eines més adequades, distingint les seves finalitats.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| CA 3.2 Realitzar produccions audiovisuals, individuals o col·laboratives, assumint diferents funcions; incorporant l'ús de les tecnologies digitals amb una intenció expressiva; cercant un resultat final ajustat al projecte preparat prèviament; i seleccionant i emprant, amb correcció i de manera creativa, les eines i mitjans disponibles més adequats.                                                                                                               |
| Realitzar produccions audiovisuals individuals o col·laboratives, amb iniciativa i una actitud cooperativa i respectuosa, assumint diferents funcions                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Incorporar l'ús de les tecnologies digitals amb una intenció expressiva i un ús ètic.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Cercar un resultat final ajustat al projecte preparat prèviament.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Seleccionar i emprar, amb correcció i de manera creativa, les eines i mitjans disponibles més adequats.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>CE 4 Crear produccions artístiques, individuals o grupals, realitzades amb diferents tècniques i eines, inclòs el propi cos, a partir d'un motiu o intenció previs, adaptant el disseny i el procés a les necessitats i indicacions de realització i tenint en compte les característiques del públic destinatari, per compartir-les i valorar les oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional que poden derivar-se d'aquesta activitat.</b> |
| CA 4.1 Crear un producte artístic individual o grupal, de manera col·laborativa i oberta, dissenyant les fases del procés i seleccionant les tècniques i eines més adequades per aconseguir un resultat adaptat a una intenció i a un públic determinats.                                                                                                                                                                                                                     |
| Crear un producte artístic individual o grupal, de manera col·laborativa i oberta.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Dissenyar un producte respectant les fases del procés de creació, realització i seguiment del projecte des de l'inici fins al resultat final.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Adaptar el disseny a les intencions i necessitats del públic destinatari.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Seleccionar les tècniques i eines més adequades a la proposta.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| CA 4.2 Exposar el resultat final de la creació d'un producte artístic, individual o grupal, posant en comú i valorant críticament el desenvolupament de la seva elaboració, les dificultats trobades, els progressos realitzats i els assoliments aconseguits.                                                                                                                                                                                                                |
| Exposar el resultat final d'un producte artístic, individual o grupal, de manera                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |





|                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| col·laborativa i respectuosa.                                                                                                                                                                                                 |
| Valorar críticament el procés de desenvolupament i elaboració del producte artístic: dificultats trobades, progressos, assoliments aconseguits, etc. (retroalimentació, retroacció o feedback)                                |
| CA 4.3 Identificar oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional relacionades amb l'àmbit artístic, comprenent el seu valor afegit i expressant l'opinió personal de forma raonada i respectuosa. |
| Identificar i valorar les oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic o professional que poden derivar-se de les activitats artístiques.                                                                       |
| Ser crítics i expressar l'opinió personal de forma raonada i respectuosa.                                                                                                                                                     |

### Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>TÈCNIQUES GRÀFIQUES I PLÀSTIQUES</b>                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Els efectes del gest. Pinzellada, traç o moviment. La forma en què s'apliquen les eines artístiques reflecteixen la identitat i l'estil únics d'un artista. Estudi del gest d'artistes.                                                                                        |
| Els efectes de l'instrument. Eines, mitjans i suports. Cada instrument té les seves pròpies característiques i afecta a com es veu i es sent l'obra final. Exploració de llenços, papers i altres suports i el seu impacte en l'obra (aparença final i durabilitat de l'obra). |
| Tècniques de dibuix i pintura tradicionals. El seu ús en l'art i les seves característiques expressives.                                                                                                                                                                       |
| Tècniques seques (llapis de colors, grafit, carbó, sèpia, sanguina, barres de pastel...).                                                                                                                                                                                      |
| Tècniques humides (temperes/gouache, acrílics, aquarel·les, tintes...).                                                                                                                                                                                                        |
| Tècniques mixtes i alternatives de les avantguardes artístiques (collage, frottage, grattage, calcomania, objet trouvé, dripping, assemblatge, readymade, instal·lació, fotomuntatge, body art, performance, art digital, vídeoart...)                                         |
| Tècniques mixtes i alternatives de les avantguardes artístiques . Possibilitats expressives i context històric. Artistes que treballen aquestes tècniques.                                                                                                                     |
| Tècniques de gravat i estampació: monoimpressió i reproducció múltiple. Materials, estris, maquinària i suports. Procediments directes, additius, sostractius i mixts (monotípia, xilografia, linòleum, calcografia...).                                                       |
| Grafiti i pintura mural. Expressió i divulgació urbana. Artistes que treballen el grafiti i la pintura mural.                                                                                                                                                                  |
| Tècniques volumètriques bàsiques, eines específiques i materials diversos (paper, materials de modelatge, de residu...).                                                                                                                                                       |
| Utilització, conservació, preparació i manteniment dels materials i eines específiques de volum.                                                                                                                                                                               |



|                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| L'art del reciclatge. Integració del concepte de sostenibilitat, ecologia i consum responsable.                       |
| Utilització de materials reciclats, naturals, productes ecològics, sostenibles i innovadors en la pràctica artística. |
| Art i naturalesa.                                                                                                     |
| Seguretat, toxicitat i impacte mediambiental dels diferents materials artístics. Condicions d'higiene i seguretat.    |
| Bones Pràctiques ambientals. Minimització i alternatives de prevenció.                                                |
| Mètodes per al control de la contaminació, prevenció i gestió responsable dels residus.                               |
| Exemples d'aplicació de tècniques gràficoplàstiques en diferents manifestacions artístiques i en l'àmbit del disseny. |

| <b>FOTOGRAFIA, LENGUATGE VISUAL, AUDIOVISUAL I MULTIMÈDIA</b>                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Elements i principis bàsics del llenguatge visual.                                                                                           |
| Percepció visual. Teoria i principis de la Gestalt.                                                                                          |
| Estructura, composició i aplicacions (repetició, ordenació i composició modular, simetria, dinamisme...).                                    |
| Narrativa de la imatge fixa i els seus llenguatges (enquadrament, planificació, tipus de plans, punts de vista, angulació i il·luminació).   |
| La imatge seqüenciada. Historieta gràfica, animació...                                                                                       |
| Fotografia analògica. El procés fotogràfic: la formació de les imatges i la cambra fosca.                                                    |
| Fotografia sense cambra (el fotograma i el rayograma de Man Ray).                                                                            |
| Tècniques fotogràfiques experimentals i sostenibles: cianotípia/Van Dyke, o antotípia (la qualitat fotosensible de les flors i les plantes). |
| Fotografia digital i edició d'imatges.                                                                                                       |
| El fotomuntatge digital i tradicional (foto-collage). Història, referents i aportacions artístiques.                                         |
| Seguretat, toxicitat i impacte mediambiental dels diferents materials artístics.                                                             |
| Bones pràctiques ambientals. Minimització i alternatives de prevenció.                                                                       |
| Mètodes per al control de la contaminació, prevenció i gestió responsable dels residus.                                                      |
| Elements de la narrativa audiovisual: imatge, so, el diàleg i la música.                                                                     |
| Conceptes cinematogràfics/audiovisuels: fotograma, seqüència, escena, presa, pla i muntatge.                                                 |
| El guió. Tipus: guió literari, guió tècnic, guió il·lustrat o storyboard.                                                                    |
| El procés de creació. Com donar solució a problemes i generar productes i idees (què, com, on i per què).                                    |
| Fases del procés creatiu (anàlisi del repte, generació d'idees, avaluació i selecció d'idees...).                                            |
| Realització i seguiment: guió o projecte, presentació final i avaluació (autoreflexió, autoavaluació i avaluació col·lectiva).               |



|                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Publicitat: recursos formals, lingüístics i persuasius. Retòrica verbal i visual en publicitat.                                                                                                                                     |
| Anàlisi connotativa (què ens suggereix?) i denotativa (què veiem?) dels missatges publicitaris.                                                                                                                                     |
| Estereotips i societat de consum.                                                                                                                                                                                                   |
| El sexisme i els cànons corporals i sexuals en els mitjans de comunicació.                                                                                                                                                          |
| Introducció a la història del disseny. Camps i branques del disseny: gràfic, de producte, de moda, d'interiors, escenografia. El disseny com a resposta als requeriments d'ús, comunicació, materialització i adequació al context. |
| Tècniques bàsiques d'animació (dibuix animat tradicional, stop-motion, animació 3D, animació multimèdia...                                                                                                                          |
| Elements propis de les animacions (el moviment, el ritme i els canvis de ritme, la velocitat, la manera de fraccionar i calcular el temps, entre d'altres).                                                                         |
| Fase de preproducció i fase de producció.                                                                                                                                                                                           |
| Estructura narrativa, tractament del temps i de l'espai (bidimensional/tridimensional), ús de recursos de càmera i il·luminació, so/música, etc.                                                                                    |
| Recursos digitals, de programari lliure i de codi obert, per a la creació de projectes de vídeo-art.                                                                                                                                |



## Física i Química

La formació integral dels alumnes requereix d'una alfabetització científica en l'etapa de l'Educació Secundària, com a continuïtat als aprenentatges relacionats amb les ciències de la naturalesa en Educació Primària, però amb un nivell d'aprofundiment major en les diferents àrees de coneixement de la ciència. En aquesta alfabetització científica, la matèria Física i Química contribueix a que els alumnes comprenguin el funcionament de l'univers i les lleis que el governen, i proporciona els coneixements, destreses i actituds de la ciència que els permeten desenvolupar-se amb criteri fonamentat en un món en continu desenvolupament científic, tecnològic, econòmic i social, tot promovent accions i conductes que provoquin canvis cap a un món més just i igualitari.

El currículum de la matèria de Física i Química contribueix al desenvolupament de les competències clau i dels objectius d'etapa. Per això, els descriptors de les diferents competències clau reflectides en el perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic i els objectius d'etapa es concreten en les competències específiques d'aquesta matèria. Aquestes competències específiques justifiquen la resta dels elements del currículum de la matèria i contribueixen al fet que els alumnes siguin capaços de desenvolupar el pensament científic per enfrontar-se als possibles problemes de la societat que els envolta i gaudir d'un coneixement més profund del món.

L'avaluació de les competències específiques es realitza tenint en compte els criteris d'avaluació, que estan enfocats envers l'acompliment dels coneixements, destreses i actituds associats al pensament científic competencial.

Els sabers bàsics d'aquesta matèria contemplen coneixements, destreses i actituds que s'estructuren en el que tradicionalment han estat els grans blocs de coneixement de la física i la química: «La matèria», «L'energia», «La interacció» i «El canvi». A més, aquest currículum proposa l'existència d'un bloc de sabers bàsics comuns que fa referència a les metodologies de la ciència i a la seva importància en el desenvolupament d'aquestes àrees de coneixement. En aquest bloc, anomenat «Les destreses científiques bàsiques», s'estableix a més la relació de les ciències experimentals amb una de les seves eines més potents, les matemàtiques, que ofereixen un llenguatge de comunicació formal i que inclouen els coneixements, destreses i actituds previs dels alumnes i els que s'adquireixen al llarg d'aquesta etapa educativa. S'incideix aquí en el paper destacat de les dones al llarg de la història de la ciència com a manera de posar-lo en valor i fomentar noves vocacions femenines cap al camp de les ciències experimentals i la tecnologia.

El bloc de «la matèria» engloba els sabers bàsics sobre la constitució interna de les substàncies, la qual cosa inclou la descripció de l'estructura dels elements i dels composts químics i les propietats macroscòpiques i microscòpiques de la matèria,



com a base per tal d'aprofundir en aquests continguts en cursos posteriors.

Amb el bloc de «L'energia» els alumnes aprofundeixen en els coneixements, destreses i actituds que varen adquirir en l'educació primària, com les fonts d'energia i els seus usos pràctics, o els aspectes bàsics sobre les formes d'energia. S'inclouen, a més, sabers relacionats amb el desenvolupament social i econòmic del món real i les seves implicacions mediambientals.

«La interacció» conté els sabers sobre els efectes principals de les interaccions fonamentals de la naturalesa i l'estudi bàsic de les principals forces del món natural, com també les seves aplicacions pràctiques en camps com ara l'astronomia, l'esport, l'enginyeria, l'arquitectura o el disseny.

Finalment, el bloc anomenat «El canvi» tracta les principals transformacions físiques i químiques dels sistemes materials i naturals, com també els exemples més freqüents de l'entorn i les seves aplicacions i contribucions a la creació d'un món millor.

Tots els elements curriculars estan relacionats entre si formant una unitat que proporciona al currículum d'aquesta matèria d'un sentit integrat i holístic. Així, la matèria de Física i Química es planteja a partir de l'ús de les metodologies pròpies de la ciència, que es tracten mitjançant el treball cooperatiu i la col·laboració interdisciplinària i la seva relació amb el desenvolupament social i econòmic, i enfocades a la formació d'alumnes competents i compromesos amb els reptes del segle XXI i els Objectius del Desenvolupament Sostenible. En aquest sentit, les situacions d'aprenentatge que es plantegin per a la matèria han de partir d'un enfocament constructiu, crític i emprenedor.

La construcció de la ciència i el desenvolupament del pensament científic durant totes les etapes del desenvolupament dels alumnes parteix del plantejament de qüestions científiques basades en l'observació directa o indirecta del món en situacions i contextos habituals, en el seu intent d'explicació a partir del coneixement, de la cerca d'evidències i de la indagació i en la correcta interpretació de la informació que diàriament arriba al públic en diferents formats i a partir de diferents fonts. Per això, l'enfocament que se li doni a aquesta matèria al llarg d'aquesta etapa educativa ha d'incloure un tractament experimental i pràctic que amplii l'experiència dels alumnes més enllà de l'acadèmic i els permeti fer connexions amb les seves situacions quotidianes, la qual cosa contribuirà de manera significativa al fet que tots desenvolupin les destreses característiques de la ciència. D'aquesta manera es pretén potenciar la creació de vocacions científiques en els alumnes per aconseguir que hi hagi un nombre major d'estudiants que optin per continuar la seva formació en itineraris científics en les etapes educatives posteriors i proporcionar al seu torn una completa base científica per aquells estudiants que desitgin cursar itineraris no científics.



## Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1:** Comprendre i relacionar els motius pels quals ocorren els principals fenòmens fisicoquímics de l'entorn, i explicant-los en termes de les lleis i teories científiques adequades per resoldre problemes, amb la finalitat d'aplicar-les per millorar la realitat pròxima i la qualitat de vida humana.

L'essència del pensament científic és comprendre quins són els perquè dels fenòmens que ocorren en el medi natural per tractar d'explicar-los a través de les lleis físiques i químiques adequades. Comprendre'ls implica entendre les causes que els originen i la seva naturalesa, de forma que permet als alumnes actuar amb sentit crític per millorar, en la mesura que sigui possible, la realitat pròxima a través de la ciència.

El desenvolupament d'aquesta competència específica comporta fer-se preguntes per comprendre com és la naturalesa de l'entorn, quines són les interaccions que es produeixen entre els diferents sistemes materials i quines són les seves causes i conseqüències. Aquesta comprensió dota als alumnes de fonaments crítics en la presa de decisions, activa els processos de resolució de problemes i al seu torn possibilita la creació de nou coneixement científic a través de la interpretació de fenòmens, l'ús d'eines científiques i l'anàlisi dels resultats que s'obtenen. Tots aquests processos estan relacionats amb la resta de competències específiques i s'engloben en el desenvolupament del pensament científic, qüestió especialment important en la formació integral de persones competents. Per tant, per al desenvolupament d'aquesta competència, l'individu requereix un coneixement de les formes i procediments estàndard que s'utilitzen en la recerca científica i la seva relació amb el món natural.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, STEM1, STEM2, STEM4, CPSAA4.

**CE 2:** Expressar les observacions realitzades pels alumnes en forma de preguntes, formulant hipòtesis per explicar-les i demostrant aquestes hipòtesis a través de l'experimentació científica, la indagació i la cerca d'evidències, per desenvolupar els raonaments propis del pensament científic i millorar les destreses en l'ús de les metodologies científiques.

Una característica inherent a la ciència i al desenvolupament del pensament científic en l'adolescència és la curiositat per conèixer i descriure els fenòmens naturals. Dotar als alumnes de competències científiques implica treballar amb les metodologies pròpies de la ciència i reconèixer la seva importància en la societat. Els alumnes que desenvolupen aquesta competència han d'observar, formular hipòtesis i aplicar l'experimentació, la indagació i la cerca d'evidències per comprovar-les i predir possibles canvis.



Utilitzar el bagatge propi dels coneixements que els alumnes adquireixen a mesura que progressen en la seva formació bàsica i comptar amb una completa col·lecció de recursos científics, com ara les tècniques de laboratori o de tractament i selecció de la informació, suposen un suport fonamental per a la millora d'aquesta competència. Els alumnes que desenvolupen aquesta competència empren els mecanismes del pensament científic per interaccionar amb la realitat quotidiana i tenen la capacitat d'analitzar raonadament i crítica la informació que prové de les observacions del seu entorn, o que reben per qualsevol altre mitjà, i expressar-la i argumentar-la en termes científics.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, STEM1, STEM2, CD1, CPSAA4, CE1, CCEC3.

**CE 3:** Manejar amb desimboltura les regles i normes bàsiques de la física i la química referent al llenguatge de la IUPAC, al llenguatge matemàtic, a l'ús d'unitats de mesura correctes, a l'ús segur del laboratori i a la interpretació i producció de dades i informació en diferents formats i fonts, per reconèixer el caràcter universal i transversal del llenguatge científic i la necessitat d'una comunicació fiable en recerca i ciència entre diferents països i cultures.

La interpretació i la transmissió d'informació amb correcció juguen un paper molt important en la construcció del pensament científic, perquè atorguen als alumnes la capacitat de comunicar-se en el llenguatge universal de la ciència, més enllà de les fronteres geogràfiques i culturals del món. Amb el desenvolupament d'aquesta competència es pretén que els alumnes es familiaritzin amb els fluxos d'informació multidireccionals característics de les disciplines científiques i amb les normes que tota la comunitat científica reconeix com a universals per establir comunicacions efectives englobades en un entorn que asseguri la salut i el desenvolupament mediambiental sostenible. Entre els distints formats i fons, els alumnes han de ser capaços d'interpretar i produir dades en forma de texts, enunciats, taules, gràfics, informes, manuals, diagrames, fórmules, esquemes, models, símbols, etc. A més, aquesta competència requereix que els alumnes avaluin la qualitat de les dades, com també que reconeguin la importància de la recerca prèvia a un estudi científic.

Amb aquesta competència específica es desitja fomentar l'adquisició de coneixements, destreses i actituds relacionades amb el caràcter interdisciplinari de la ciència, l'aplicació de normes, la interrelació de variables, l'argumentació, la valoració de la importància d'utilitzar un llenguatge universal, la valoració de la diversitat, el respecte cap a les normes i acords establerts, cap a un mateix, cap als altres i cap al medi ambient, etc., que són fonamentals en els àmbits científics per formar part d'un entorn social i comunitari més ampli.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM4, STEM5, CD3, CPSAA2, CC1, CCEC2, CCEC4.

**CE 4:** Utilitzar de manera crítica, eficient i segura plataformes digitals i recursos variats, tant per al treball individual com en equip, per fomentar la creativitat, el





desenvolupament personal i l'aprenentatge individual i social, mitjançant la consulta d'informació, la creació de materials i la comunicació efectiva en els diferents entorns d'aprenentatge.

Els recursos, tant tradicionals com digitals, adquireixen un paper decisiu en el procés d'ensenyament i aprenentatge en general, i en l'adquisició de competències en particular, perquè un recurs ben seleccionat facilita el desenvolupament de processos cognitius de nivell superior i propícia la comprensió, la creativitat i el desenvolupament personal i social de l'alumnat. La importància dels recursos, no sols utilitzats per a la consulta d'informació, sinó també per a altres finalitats com la creació de materials didàctics o la comunicació efectiva amb altres membres del seu entorn d'aprenentatge dota als alumnes d'eines per adaptar-se a una societat que actualment demanda persones integrades i compromeses amb el seu entorn.

És per aquest motiu que aquesta competència específica també pretén que l'alumne o alumna manegi amb desimboltura recursos i tècniques variades de col·laboració i cooperació, que analitzi el seu entorn i localitzi en ell certes necessitats que li permetin idear, dissenyar i fabricar productes que ofereixin un valor per a un mateix i per als altres.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, STEM4, CD1, CD2, CPSAA3, CE3, CCEC4.

**CE 5:** Utilitzar les estratègies pròpies del treball col·laboratiu que permetin potenciar el creixement entre iguals com a base emprenedora d'una comunitat científica crítica, ètica i eficient, per comprendre la importància de la ciència en la millora de la societat, les aplicacions i repercussions dels avanços científics, la preservació de la salut i la conservació sostenible del medi ambient.

Les disciplines científiques es caracteritzen per conformar un tot de sabers integrats i interrelacionats entre si. De la mateixa manera, les persones dedicades a la ciència desenvolupen destreses de treball en equip, perquè la col·laboració, l'empatia, l'assertivitat, la garantia de l'equitat entre dones i homes i la cooperació són la base de la construcció del coneixement científic en tota societat. Els alumnes competents estaran habituats a les formes de treball i a les tècniques més habituals del conjunt de les disciplines científiques, perquè aquesta és la manera d'aconseguir, a través de l'emprenedoria, integrar-se en una societat que evoluciona. El treball en equip serveix per unir punts de vista diferents i crear models de recerca unificats que formen part del progrés de la ciència.

El desenvolupament d'aquesta competència específica crea un vincle de compromís entre l'alumne i el seu equip, com també amb l'entorn que li envolta, la qual cosa li habilita per entendre quines són les situacions i els problemes més importants de la societat actual i com millorar-la, com actuar per a la millora de la salut pròpia i comunitària i quins són els estils de vida que li permeten actuar de manera sostenible per a la conservació del medi ambient des d'un punt de vista científic i tecnològic.



Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CP3, STEM3, STEM5, CD3, CPSAA3, CC3, CE2.

**CE 6:** Comprendre i valorar la ciència com una construcció col·lectiva en continu canvi i evolució, en la qual no sols participen les persones que s'hi dediquen, sinó que també requereix d'una interacció amb la resta de la societat, per obtenir resultats que repercuteixin en l'avanç tecnològic, econòmic, ambiental i social.

Per completar el desenvolupament competencial de la matèria de Física i Química, l'alumne o alumna ha d'assumir que la ciència no és un procés finalitzat, sinó que està en una contínua construcció recíproca amb la tecnologia i la societat. La cerca de noves explicacions, la millora de procediments, els nous descobriments científics, etc. influeixen sobre la societat, i conèixer de manera global els impactes que la ciència produeix sobre ella és fonamental en l'elecció del camí correcte per al desenvolupament. En aquesta línia, els alumnes competents han de tenir en compte valors com la importància dels avanços científics per i per a una societat demandant, els límits de la ciència, les qüestions ètiques i la confiança en els científics i en la seva activitat.

Tot això forma part d'una consciència social en la qual no sols intervé la comunitat científica, sinó que requereix de la participació de tota la societat perquè implica un avanç individual i social conjunt.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM2, STEM5, CD4, CPSAA1, CPSAA4, CC4, CCEC1.

*Segon i tercer curs*

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre i relacionar els motius pels quals ocorren els principals fenòmens fisicoquímics de l'entorn, i explicant-los en termes de les lleis i teories científiques adequades per resoldre problemes, amb la finalitat d'aplicar-les per millorar la realitat pròxima i la qualitat de vida humana.**

CA 1.1 Identificar, comprendre i explicar els fenòmens fisicoquímics quotidians més rellevants, a partir dels principis, teories i lleis científiques adequades, expressant-los de manera argumentada, utilitzant diversitat de suports i mitjans de comunicació.

Identificar, comprendre i explicar els fenòmens fisicoquímics quotidians més rellevants, aplicant teories, lleis i principis adequats.

Expressar aquestes explicacions de manera argumentada, utilitzant diversos suports i mitjans de comunicació.

CA 1.2 Resoldre els problemes fisicoquímics que se li plantegen utilitzant les lleis i



|                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| teories científiques adequades, raonant els procediments utilitzats per trobar la solució, o les solucions, amb l'expressió adequada dels resultats.                                                                                                                                      |
| Resoldre problemes fisicoquímics utilitzant les lleis i teories científiques adequades.                                                                                                                                                                                                   |
| Raonar els procediments utilitzats per trobar solucions, expressant els resultats de manera clara i precisa.                                                                                                                                                                              |
| CA 1.3 Reconèixer i descriure en l'entorn immediat situacions problemàtiques reals d'índole científica i emprendre iniciatives en les quals la ciència, i en particular la física i la química, poden contribuir a la seva solució, analitzant críticament el seu impacte en la societat. |
| Reconèixer situacions reals de l'entorn amb una dimensió científica i descriure'n les característiques i els problemes associats.                                                                                                                                                         |
| Plantejar iniciatives on la física i la química tinguin un paper rellevant per abordar aquestes situacions, aplicant coneixements científics.                                                                                                                                             |
| Avaluar les solucions proposades considerant el seu impacte social, ambiental i ètic, fomentant una reflexió crítica.                                                                                                                                                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 2 Expressar les observacions realitzades per l'alumnat en forma de preguntes, formulant hipòtesis per explicar-les i demostrant aquestes hipòtesis a través de l'experimentació científica, la indagació i la cerca d'evidències, per desenvolupar els raonaments propis del pensament científic i millorar les destreses en l'ús de les metodologies científiques.</b> |
| CA 2.1 Emprar les metodologies pròpies de la ciència en la identificació i descripció de fenòmens a partir de qüestions a les quals es pugui donar resposta a través de la indagació, la deducció, el treball experimental i el raonament logicomatemàtic, diferenciant-les d'aquelles pseudocientífiques que no admeten comprovació experimental.                            |
| Emprar el mètode científic aplicant les seves etapes per analitzar, identificar i predir processos relacionats amb la física i la química.                                                                                                                                                                                                                                    |
| Diferenciar les explicacions científiques, basades en proves verificables de les pseudocientífiques, que no es poden sotmetre a comprovació experimental.                                                                                                                                                                                                                     |
| CA 2.2. Seleccionar, d'acord amb la naturalesa de les qüestions que es tractin, la millor manera de comprovar o refutar les hipòtesis formulades, dissenyant estratègies d'indagació i cerca d'evidències que permetin obtenir conclusions i respostes ajustades a la naturalesa de la pregunta formulada.                                                                    |
| Escollir les tècniques d'investigació més adequades segons el tipus de qüestió plantejada, considerant les característiques de les hipòtesis i el fenomen a estudiar.                                                                                                                                                                                                         |
| Dissenyar plans d'indagació estructurats, incloent la recollida i anàlisi d'evidències experimentals o documentals per comprovar o refutar les hipòtesis.                                                                                                                                                                                                                     |
| Interpretar les dades recollides per extreure conclusions coherents i                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |



|                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| fonamentades.                                                                                                                                                                                                                                                |
| CA 2.3. Aplicar les lleis i teories científiques conegudes en formular qüestions i hipòtesis que siguin coherents amb el coneixement científic existent i dissenyant els procediments experimentals o deductius necessaris per resoldre-les o comprovar-les. |
| Aplicar les lleis i teories de la Física i la Química estudiades per relacionar-les amb els fenòmens involucrats en les qüestions plantejades que s'estudien mitjançant el mètode científic.                                                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 3 Manejar amb desimboltura les regles i normes bàsiques de la física i la química referent al llenguatge de la IUPAC, al llenguatge matemàtic, a l'ús d'unitats de mesura correctes, a l'ús segur del laboratori i a la interpretació i producció de dades i informació en diferents formats i fonts, per reconèixer el caràcter universal i transversal del llenguatge científic i la necessitat d'una comunicació fiable en recerca i ciència entre diferents països i cultures.</b> |
| CA 3.1 Emprar dades en diferents formats per interpretar i comunicar informació relativa a un procés fisicoquímic concret, relacionant entre si el que cadascun d'ells conté, i extraient en cada cas el més rellevant per a la resolució d'un problema.                                                                                                                                                                                                                                     |
| Emprar dades en diferents formats (gràfics, taules, diagrames, etc.) i fonts per interpretar i comunicar informació sobre processos fisicoquímics.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Relacionar la informació continguda en les dades proporcionades i extreure el més rellevant per a la resolució de problemes.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| CA 3.2 Utilitzar adequadament les regles bàsiques de la física i la química, incloent l'ús d'unitats de mesura, les eines matemàtiques i les regles de nomenclatura, aconseguint una comunicació efectiva amb tota la comunitat científica.                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Emprar les lleis fonamentals de la física i la química de manera precisa, incorporant les unitats de mesura adequades per cada situació                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Aplicar les eines matemàtiques necessàries (com fórmules, càlculs i models) per resoldre problemes fisicoquímics de manera rigorosa.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Emprar la nomenclatura científica estàndard i un llenguatge tècnic correcte per garantir que la informació es transmeti de manera efectiva i comprensible per la comunitat científica.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| CA 3.3 Posar en pràctica les normes d'ús dels espais específics de la ciència, com el laboratori de física i química, assegurant la salut pròpia i col·lectiva, la conservació sostenible del medi ambient i la cura de les instal·lacions.                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Aplicar les normes d'ús dels espais científics, com el laboratori de física i química, assegurant la salut pròpia i col·lectiva.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Promoure la conservació sostenible del medi ambient i la cura de les instal·lacions.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 4 Utilitzar de manera crítica, eficient i segura plataformes digitals i recursos variats, tant per al treball individual com en equip, per fomentar la creativitat, el desenvolupament personal i l'aprenentatge individual i social,</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



**mitjançant la consulta d'informació, la creació de materials i la comunicació efectiva en els diferents entorns d'aprenentatge.**

CA 4.1 Utilitzar recursos variats, tradicionals i digitals, millorant l'aprenentatge autònom i la interacció amb altres membres de la comunitat educativa, amb respecte cap a docents i estudiants i analitzant críticament les aportacions de cada participant.

Utilitzar recursos tradicionals (llibres, apunts) i digitals (simuladors, bases de dades, eines en línia) per facilitar l'aprenentatge autònom i enriquir les activitats de física i química.

Participar activament i amb respecte en activitats compartides amb docents i estudiants, promovent una interacció constructiva i basada en la confiança mútua

Valorar de manera reflexiva les idees i contribucions dels altres.

CA 4.2 Treballar de manera adequada amb mitjans variats, tradicionals i digitals, en la consulta d'informació i la creació de continguts, seleccionant amb criteri les fonts més fiables i rebutjant les menys adequades i millorant l'aprenentatge propi i col·lectiu.

Treballar amb eines diverses, tant tradicionals com digitals, per consultar informació i elaborar continguts relacionats amb la física i la química.

Identificar les fonts més fiables i rigoroses, descartant aquelles que no compleixin els criteris de credibilitat científica, per assegurar la qualitat de la informació utilitzada.

Fomentar l'aprenentatge propi i col·lectiu mitjançant l'ús reflexiu dels recursos disponibles.

**CE 5 Utilitzar les estratègies pròpies del treball col·laboratiu que permetin potenciar el creixement entre iguals com a base emprenedora d'una comunitat científica crítica, ètica i eficient, per comprendre la importància de la ciència en la millora de la societat, les aplicacions i repercussions dels avanços científics, la preservació de la salut i la conservació sostenible del medi ambient.**

CA 5.1 Establir interaccions constructives i coeducatives a través d'activitats de cooperació, com a manera de construir un mitjà de treball eficient en la ciència.

Establir interaccions constructives i coeducatives a través d'activitats de cooperació, utilitzant destreses que afavoreixin el treball col·laboratiu i en equip.

Fomentar la convivència democràtica i la igualtat de drets.

CA 5.2 Emprendre, de forma guiada i d'acord amb la metodologia adequada, projectes científics que involucrin als alumnes en la millora de la societat i que creïn valor per a l'individu i per a la comunitat.

Emprendre projectes científics guiats que involucrin els alumnes en la millora de la societat, creant valor per a l'individu i la comunitat.

Orientar els projectes cap a la resolució de problemes de millora de la



societat, destacant el valor que aporten tant a l'individu com a la comunitat.

**CE 6 Comprendre i valorar la ciència com una construcció col·lectiva en continu canvi i evolució, en la qual no sols participen les persones que s'hi dediquen, sinó que també requereix d'una interacció amb la resta de la societat, per obtenir resultats que repercutixin en l'avanç tecnològic, econòmic, ambiental i social.**

CA 6.1 Reconèixer i valorar, a través de l'anàlisi històrica dels avançaments científics assolits pels homes i les dones de ciència, que la ciència és un procés en permanent construcció i que existeixen les repercussions mútues de la ciència actual amb la tecnologia, la societat i el medi ambient.

Reconèixer i valorar, a través de l'anàlisi històrica dels avenços científics assolits pels homes i les dones científiques, que la ciència és un procés en constant evolució.

Comprendre les repercussions mútues entre la ciència, la tecnologia, la societat i el medi ambient, amb noves teories, descobriments i millores que es fonamenten en la investigació prèvia

CA 6.2 Detectar en l'entorn les necessitats tecnològiques, ambientals, econòmiques i socials més importants que demanda la societat entenent la capacitat de la ciència per donar-los solució sostenible a través de la implicació de tots els ciutadans.

Detectar les necessitats tecnològiques, ambientals, econòmiques i socials més importants de l'entorn.

Entendre la capacitat de la ciència per oferir solucions sostenibles a aquestes necessitats, promovent la salut, la sostenibilitat i la responsabilitat social a través de la implicació de tots els ciutadans.

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| LES DESTRESES CIENTÍFIQUES BÀSIQUES                                                                                                                                                    | 2n | 3r |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| Metodologies pròpies de la recerca científica: el mètode científic. Identificació i formulació de qüestions, elaboració d'hipòtesi i la seva comprovació experimental                  | x  | x  |
| Treball experimental i projectes de recerca aplicats a la indagació, la deducció, la cerca d'evidències i el raonament logicomatemàtic per obtenir solucions a problemes proposats.    | x  | x  |
| Entorns i recursos d'aprenentatge científic. Material de laboratori, substàncies i instruments de mesura i enines tecnològiques. Aplicació al laboratori, en entorns reals o virtuals. | x  | x  |
| Normes d'ús dels espais de ciència per protegir la salut pròpia i dels altres, la seguretat a internet i el respecte pel medi ambient.                                                 | x  | x  |



|                                                                                                                                                                                              |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Llenguatge científic: Unitats del Sistema Internacional i els seus símbols. Eines matemàtiques bàsiques. Canvis d'unitats, utilització de factors de conversió                               | x | x |
| Eines matemàtiques per diferents situacions i utilització de la calculadora científica.                                                                                                      | x | x |
| Interpretació i producció d'informes de laboratori o d'investigació en diferents formats que incloguin conclusions sobre la importància de la ciència per a la millora de la societat.       | x | x |
| Valoració de la ciència: Importància de la cultura científica i el paper dels científics i de les científiques en els grans avenços de la física i la química per la millora de la societat. | x | x |

| <b>LA MATÈRIA</b>                                                                                                                                                                           | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Teoria cineticomolecular: aplicació a observacions sobre la matèria per explicar les seves propietats (els estats d'agregació, els canvis d'estat i les mescles homogènies i heterogènies). | x         | x         |
| Experiments relacionats amb els sistemes materials: propietats, composició i classificació.                                                                                                 | x         | x         |
| Estructura atòmica: desenvolupament històric dels models atòmics. Ordenació dels elements a la taula periòdica. Propietats dels isòtops.                                                    | x         | x         |
| Principals composts químics: La seva formació, propietats físiques i químiques i les seves aplicacions. Massa atòmica i massa molar.                                                        | x         | x         |
| Formulació i nomenclatura: Denominació de substàncies simples, ions monoatòmics i composts químics binaris d'acord amb les normes de la IUPAC.                                              | x         | x         |

| <b>L'ENERGIA</b>                                                                                                                                                                            | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| L'energia: propietats i manifestacions que la descriuen com la causa de tots els processos de canvi.                                                                                        | x         | x         |
| Ús domèstic i industrial de l'energia: disseny i comprovació mitjançant experiments d'hipòtesis relacionades amb les formes d'energia i les seves transformacions.                          | x         | x         |
| L'energia. Les diferents fonts i valoració de les energies renovables sobre les no renovables com a millora en la sostenibilitat i el medi ambient.                                         | x         | x         |
| Efectes de la calor sobre la matèria: anàlisi dels efectes i aplicació dels efectes a les situacions quotidianes.                                                                           | x         | x         |
| Electricitat: causes, electricitat estàtica, circuits elèctrics i obtenció d'energia elèctrica. Valoració de la necessitat d'estalviar energia elèctrica i la conservació del medi ambient. | x         | x         |

| <b>LA INTERACCIÓ</b> | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|----------------------|-----------|-----------|
|----------------------|-----------|-----------|





|                                                                                                                                                                                                                                                                     |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Cinemàtica: Moviments senzills formulant hipòtesis sobre valors futurs. Càlculs numèrics de velocitat i acceleració. Interpretació i producció de gràfics i resolució de problemes matemàtics quotidians.                                                           | x | x |
| Les forces com a causa del moviment (lleis de Newton) o de les deformacions (Llei de Hooke). Resolució de problemes quotidians i d'altres aplicats a la seguretat viària de manera matemàtica o experimental. Predicció dels seus efectes damunt els cossos.        | x | x |
| Aplicació de les lleis de Newton: observació de situacions quotidianes o de laboratori, que permeten entendre com es comporten els sistemes materials davant l'acció de les forces i predir els efectes d'aquestes en situacions quotidianes i de seguretat viària. |   |   |
| Fenòmens gravitatoris, elèctrics i magnètics a partir d'experiments senzills i la seva relació amb les forces de la naturalesa.                                                                                                                                     | x | x |

| EL CANVI                                                                                                                                                                                                 | 2n | 3r |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| Els sistemes materials: Anàlisi dels diferents tipus de canvis (físics o químics) que experimenta la matèria i la relació amb les causes que els produeixen.                                             | x  | x  |
| Interpretació a nivell de partícules en els diferents tipus de canvis químics. Extrapolació a nivell macroscòpic. Relació de la química amb el medi ambient, la tecnologia i la societat.                | x  | x  |
| Llei de conservació de la massa i lleis de les proporcions definides: Aplicació a evidències experimentals que validen el model atòmic-molecular de la matèria.                                          | x  | x  |
| Factors que afecten a les reaccions químiques: temperatura, grau de divisió, concentració, ús de catalitzadors, etc. Importància de les reaccions químiques amb la resolució d'alguns problemes actuals. | x  | x  |

#### Quart curs

#### Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre i relacionar els motius pels quals ocorren els principals fenòmens fisicoquímics de l'entorn, i explicant-los en termes de les lleis i teories científiques adequades per resoldre problemes, amb la finalitat d'aplicar-les per millorar la realitat pròxima i la qualitat de vida humana.**

CA 1.1 Comprendre i explicar amb rigor els fenòmens fisicoquímics quotidians a partir dels principis, teories i lleis científiques adequades, expressant-los de manera



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| argumentada, utilitzant diversitat de suports i mitjans de comunicació.                                                                                                                                                                                                                               |
| Entendre i explicar fenòmens físics i químics quotidians de manera clara i utilitzant els principis, les teories i les lleis científiques adequades.                                                                                                                                                  |
| Utilitzar varietats de suports (com gràfics, vídeos o presentacions entre altres) i mitjans de comunicació per argumentar amb rigor els fenòmens fisicoquímics.                                                                                                                                       |
| CA 1.2 Resoldre els problemes fisicoquímics que es plantegin mitjançant les lleis i teories científiques adequades, raonant els procediments utilitzats per les solucions, expressant els resultats amb correcció i precisió.                                                                         |
| Aplicar les lleis i teories pròpies per resoldre problemes fisicoquímics raonant els procediments emprats.                                                                                                                                                                                            |
| Expressar els resultats amb correcció i amb les unitats adequades.                                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 1.3 Reconèixer i descriure situacions problemàtiques reals de caire científic i emprendre iniciatives col·laboratives en les quals la ciència, i en particular la física i la química, poden contribuir a la seva solució, analitzant críticament el seu impacte en la societat i el medi ambient. |
| Reconèixer i descriure problemes reals fisicoquímics i resoldre'ls de forma col·laborativa valorant les solucions que la física i la química poden aportar.                                                                                                                                           |
| Entendre l'impacte socioeconòmic i mediambiental de la ciència, i en particular de la física i la química, en la vida quotidiana i saber argumentar-ne la seva importància fent-ne un anàlisi crític.                                                                                                 |

**CE 2 Expressar les observacions realitzades per l'alumnat en forma de preguntes, formulant hipòtesis per explicar-les i demostrant aquestes hipòtesis a través de l'experimentació científica, la indagació i la cerca d'evidències, per desenvolupar els raonaments propis del pensament científic i millorar les destreses en l'ús de les metodologies científiques.**

|                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 2.1 Emprar les metodologies pròpies de la ciència en la identificació i descripció de fenòmens científics a partir de situacions tant observades en el món natural com plantejades a través d'enunciats amb informació textual, gràfica o numèrica.        |
| Aplicar les etapes del mètode científic per analitzar, identificar i descriure processos fisicoquímics.                                                                                                                                                       |
| Interpretar la informació obtinguda tant per observació directa del món natural com la presentada en diferents formats: gràfics, taules, texts,...                                                                                                            |
| CA 2.2 Predir, per a les qüestions plantejades, respostes que es puguin comprovar amb les eines i coneixements adquirits, tant de manera experimental com deductiva, aplicant el raonament logicomatemàtic en el seu procés de validació.                     |
| Formular hipòtesis basades en observacions prèvies i coneixements adquirits.                                                                                                                                                                                  |
| Aplicar el raonament logicomatemàtic per a la comprovació experimental o deductiva de les hipòtesis plantejades.                                                                                                                                              |
| CA 2.3 Aplicar les lleis i teories científiques més importants per validar hipòtesis de manera informada i coherent amb el coneixement científic existent, dissenyant els procediments experimentals o deductius necessaris per resoldre-les i analitzant els |



|                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| resultats críticament.                                                                                                                              |
| Aplicar les lleis i teories científiques més importants per validar hipòtesis de manera informada i coherent amb el coneixement científic existent. |
| Dissenyar procediments experimentals o deductius necessaris per resoldre les hipòtesis analitzant els resultats críticament.                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 3 Manejar amb desimboltura les regles i normes bàsiques de la física i la química referent al llenguatge de la IUPAC, al llenguatge matemàtic, a l'ús d'unitats de mesura correctes, a l'ús segur del laboratori i a la interpretació i producció de dades i informació en diferents formats i fonts, per reconèixer el caràcter universal i transversal del llenguatge científic i la necessitat d'una comunicació fiable en recerca i ciència entre diferents països i cultures.</b> |
| CA 3.1 Emprar fonts variades, fiables i segures per seleccionar, interpretar, organitzar i comunicar informació relativa a un procés fisicoquímico concret, relacionant entre si el que cadascuna d'elles conté, extraient en cada cas el més rellevant per a la resolució d'un problema i rebutjant tot el que sigui irrellevant.                                                                                                                                                           |
| Seleccionar, interpretar i comunicar informació referent a un fenomen fisicoquímico emprant fonts fiables, variades i segures (articles científics, publicacions reconegudes...).                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Saber extreure la informació rellevant necessària per a la resolució d'un problema.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| CA 3.2 Utilitzar adequadament les regles bàsiques de la física i la química, incloent l'ús correcte de diversos sistemes d'unitats, les eines matemàtiques necessàries i les regles de nomenclatura avançades, aconseguint una comunicació efectiva amb tota la comunitat científica.                                                                                                                                                                                                        |
| Utilitzar correctament les regles de nomenclatura de la IUPAC per formular i anomenar els composts aconseguint una bona comunicació amb tota la comunitat científica.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Utilitzar de manera adequada les eines matemàtiques, les unitats de mesura, especialment aquelles del Sistema Internacional, tant en la resolució de problemes com en la presentació de resultats.                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| CA 3.3 Aplicar amb rigor les normes d'ús dels espais específics de la ciència, com el laboratori de física i química, assegurant la salut pròpia i col·lectiva, la conservació sostenible del medi ambient i la cura per les instal·lacions.                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Aplicar de forma rigorosa les normes de seguretat del laboratori, assegurant la salut pròpia i la dels companys                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Prendre mesures per minimitzar l'impacte ambiental de les pràctiques de laboratori, com ara utilitzar materials sostenibles quan sigui possible, gestionar correctament els residus peril·losos, i aplicar mètodes que redueixin la contaminació.                                                                                                                                                                                                                                            |

|                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 4 Utilitzar de manera crítica, eficient i segura plataformes digitals i recursos variats, tant per al treball individual com en equip, per fomentar la creativitat,</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



**el desenvolupament personal i l'aprenentatge individual i social, mitjançant la consulta d'informació, la creació de materials i la comunicació efectiva en els diferents entorns d'aprenentatge.**

CA 4.1 Utilitzar de manera eficient recursos variats, tradicionals i digitals, millorant l'aprenentatge autònom i la interacció amb altres membres de la comunitat educativa, de manera rigorosa i respectuosa i analitzant críticament les aportacions de cada participant.

Seleccionar i utilitzar de forma eficient recursos tradicionals i digitals, millorant l'aprenentatge autònom, en equip i la interacció amb altres membres de la comunitat educativa.

Acceptar i respectar les aportacions de tothom analitzant-les de forma rigorosa i crítica.

CA 4.2 Treballar de manera versàtil amb mitjans variats, tradicionals i digitals, en la consulta d'informació i la creació de continguts, seleccionant i emprant amb criteri les fonts i eines més fiables i rebutjant les menys adequades per a la millora de l'aprenentatge propi i col·lectiu.

Treballar de manera versàtil amb mitjans variats, tradicionals i digitals, en la consulta d'informació i la creació de continguts.

Seleccionar i emprar amb criteri les fonts i eines més fiables i rebutjant les menys adequades per a la millora de l'aprenentatge propi i col·lectiu.

**CE 5 Utilitzar les estratègies pròpies del treball col·laboratiu que permetin potenciar el creixement entre iguals com a base emprenedora d'una comunitat científica crítica, ètica i eficient, per comprendre la importància de la ciència en la millora de la societat, les aplicacions i repercussions dels avanços científics, la preservació de la salut i la conservació sostenible del medi ambient.**

CA 5.1 Establir interaccions constructives i coeducatives empenent activitats de cooperació i iniciant l'ús de les estratègies pròpies del treball col·laboratiu, com a manera de construir un mitjà de treball eficient en la ciència.

Establir interaccions constructives i coeducatives empenent activitats de cooperació.

Emprar les estratègies del treball col·laboratiu com a manera de construir un mitjà de treball eficient en la ciència.

CA 5.2 Emprendre, de manera autònoma i d'acord amb la metodologia adequada, projectes científics que involucrin a l'alumnat en la millora de la societat i que creïn valor per a l'individu i per a la comunitat.

Emprendre de manera autònoma projectes científics utilitzant la metodologia pròpia de les ciències.

Analitzar l'impacte que aquestes iniciatives tenen en la millora de la societat, la salut o el medi ambient creant valor tant a nivell individual com per a la comunitat.

**CE 6 Comprendre i valorar la ciència com una construcció col·lectiva en continu**



**canvi i evolució, en la qual no sols participen les persones que s'hi dediquen, sinó que també requereix d'una interacció amb la resta de la societat, per obtenir resultats que repercutixin en l'avanç tecnològic, econòmic, ambiental i social.**

CA 6.1 Reconèixer i valorar, a través de l'anàlisi històrica dels avanços científics reeixits per dones i homes, com també de situacions i contextos actuals (línies de recerca, institucions científiques, etc.), que la ciència és un procés en permanent construcció i que té les repercussions i implicacions sobre la societat actual.

Reconèixer i valorar la importància dels avenços científics al llarg de la història, realitzats tant per dones com per homes i argumentant els biaixos de gènere en ciències.

Entendre la recerca científica com una tasca col·lectiva, interdisciplinària i en constant evolució valorant les repercussions i implicacions que té sobre la societat actual.

CA 6.2 Detectar les necessitats tecnològiques, ambientals, econòmiques i socials més importants que demanda la societat, entenent la capacitat de la ciència per donar-los solució sostenible a través de la implicació de la ciutadania.

Identificar les necessitats de la societat (tant tecnològiques, com econòmiques i ambientals) i reconèixer que la ciència, en particular la física i la química, pot millorar i donar-hi solució contribuint a la sostenibilitat ambiental

### **Sabers bàsics**

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

#### **LES DESTRESES CIENTÍFIQUES BÀSIQUES**

Treball experimental i projectes de recerca: estratègies en la resolució de problemes i el tractament de l'error mitjançant la indagació, la deducció, la cerca d'evidències i el raonament logicomatemàtic, fent inferències vàlides de les observacions i obtenint que vagin més enllà de les condicions experimentals per aplicar-les a nous escenaris.

Experiments i projectes de recerca per resoldre problemes i comprendre els errors, utilitzant la investigació, la deducció i les proves. Raonaments logicomatemàtics per arribar a conclusions i aplicar el que s'ha après a noves situacions.

Entorns d'aprenentatge: El laboratori o espais virtuals, fent servir materials, substàncies i eines tecnològiques adequades.

Normes de seguretat: Normes d'ús dels espais de ciència per protegir la salut pròpia i dels altres, la seguretat a les xarxes i el respecte pel medi ambient.

Llenguatge científic: Els sistemes d'unitats i els seus símbols, com també eines matemàtiques per diferents situacions i la utilització de la calculadora.

Interpretació i producció d'informació en diferents formats: Recerca d'informació científica en diferents formats, desenvolupant un criteri propi sobre com la



|                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| ciència pot millorar la societat.                                                                                                                                               |
| Valoració de la ciència: Reconèixer la importància de la cultura científica i el paper dels científics en els grans avenços de la física i la química per millorar la societat. |

|                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>LA MATÈRIA</b>                                                                                                                                                                                                                       |
| Sistemes materials: resolució de problemes de dissolucions (percentatges de massa i volum, massa solut/volum dió, molaritat) i de gasos (lleis general dels gasos, volum molar), entre altres sistemes materials significatius.         |
| Models atòmics: desenvolupament històric dels principals models establint la seva relació amb els avenços de la ciència i descripció de l'estructura de l'àtom, ions i isòtops.                                                         |
| Estructura electrònica dels àtoms: configuració electrònica d'un àtom i la relació amb la seva posició a la taula periòdica i amb les seves propietats fisicoquímiques.                                                                 |
| Composts químics: la seva formació, enllaç iònic i covalent (estructura de Lewis), propietats físiques i químiques i valoració de la seva utilitat i importància.                                                                       |
| Quantificació de la quantitat de matèria: càlcul de la quantitat de substància: nombre de mols de sistemes materials de diferent naturalesa manejant amb desimboltura les diferents formes de mesura i expressió en l'entorn científic. |
| Nomenclatura inorgànica: denominació de substàncies simples, ions i composts químics binaris i ternaris (hidròxids, oxoàcids i oxosals) d'acord amb les normes de la IUPAC.                                                             |
| Introducció a la nomenclatura orgànica: denominació de composts orgànics senzills a partir de les normes de la IUPAC.                                                                                                                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>L'ENERGIA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Energia: Formulació i comprovació d'hipòtesis sobre diferents formes i aplicacions de l'energia, basant-se en les seves propietats i el principi de conservació de l'energia mecànica. Utilització d'aquestes idees per resoldre problemes en situacions quotidianes.                  |
| Transferència d'energia: el treball i la calor com a transferència d'energia entre sistemes relacionats amb forces o diferències de temperatura. La llum i el so com a ones que transfereixen energia.                                                                                 |
| Energia en el nostre món: estimació de l'energia que es consumeix en la vida diària mitjançant la recerca d'informació, l'experimentació i el raonament, entendre la importància de l'energia a la societat, com es produeix i la necessitat de fer-ne un ús responsable i sostenible. |

|                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>LA INTERACCIÓ</b>                                                                                                                                                                                                     |
| Moviment i forces: Predicció i comprovació mitjançant experiments i càlculs numèrics sobre les equacions i gràfiques que descriuen el moviment d'objectes (MRU, MRUA, MCU), relacionant-ho amb situacions del dia a dia. |



|                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Força: La força com un agent que causa canvis en els cossos i veure com s'aplica en altres camps com l'enginyeria, la salut o l'esport.                                                                                          |
| Caràcter vectorial de les forces: Operacions bàsiques amb vectors per fer càlculs amb forces i aplicar-ho a problemes on els objectes estan sotmesos a diverses forces, destacant la seva importància en situacions quotidianes. |
| Principals tipus de forces: Forces comunes com el pes, la normal, el fregament, la tensió o l'empenta, i veure com actuen en diferents situacions i escenaris.                                                                   |
| Llei de la gravitació universal: Atracció entre els cossos de l'univers i el concepte de pes.                                                                                                                                    |
| Forces i pressió en els fluids: efectes sobre els líquids i els gasos estudiant els principis fonamentals com el principi d'Arquímedes, flotabilitat i principi de Pascal.                                                       |

| EL CANVI                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Equacions químiques: ajusts de reaccions químiques i realització de prediccions qualitatives i quantitatives basades en l'estequiometria, relacionant-les amb processos fisicoquímics de la indústria, el medi ambient i la societat. |
| Descripció qualitativa de reaccions químiques d'interès: reaccions de combustió, neutralització i redox, valorant les implicacions que tenen en la tecnologia, la societat o el medi ambient.                                         |
| Factors que influeixen en la velocitat de les reaccions químiques: comprensió de la teoria de col·lisions per explicar la reordenació dels àtoms i realització de prediccions en els processos químics i quotidians més importants.   |





## Formació i Orientació Personal i Professional

El sistema educatiu contribueix al fet que els alumnes desenvolupin plenament la seva personalitat, reforcin la seva autonomia i el coneixement de si mateix i de l'entorn en el qual viuran i els ajudi a obrir-se camí. La matèria formació i orientació personal i professional proposa una aproximació al coneixement de l'ésser humà a partir de disciplines que l'analitzen des del coneixement dels processos biològics, psicològics i intel·lectuals que regulen la conducta, la cognició i l'aprenentatge; des del coneixement de l'individu com a part d'una construcció social i cultural; i des de l'anàlisi dels elements que defineixen les organitzacions socials i els grups humans. Aquesta aproximació permetrà encuriosir pel coneixement de la pròpia persona, del seu procés d'aprenentatge i de l'entorn sociocultural en el qual es troba, de manera que incrementi la seva autonomia i la seva confiança en el seu propi assoliment i faciliti el seu aprenentatge al llarg de la vida i el seu acompliment acadèmic i professional.

La finalitat educativa de la matèria està d'acord amb el que es recull en la Recomanació del consell de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent, que subratlla la necessitat d'ajudar les persones a adquirir les competències necessàries per al desenvolupament personal, la promoció de la salut, l'ocupacionalitat i la inclusió social. Aquesta matèria es dissenya prenent com a referents els descriptors operatius del perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic, com també els objectius fixats per a l'etapa d'ensenyament secundari obligatori que contribueixen a desenvolupar en els alumnes l'«esperit emprenedor i la confiança en si mateix, la participació i el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats».

Existeix també una vinculació directa entre aquesta matèria i els principis pedagògics de l'Educació Primària, en els quals s'explicita la potenciació de l'aprenentatge significatiu per al desenvolupament de les competències que promouin l'autonomia i la reflexió. A més, existeix continuïtat entre aquesta matèria i tractament, en l'etapa d'educació primària i en els tres primers cursos de l'educació secundària obligatòria, de totes les competències clau i, en particular, de la competència emprenedora i de la competència personal, social i d'aprendre a aprendre. La competència emprenedora és entesa com una manera d'enfocar la realitat que requereix pensament crític i creatiu, destreses per treballar de manera col·laborativa, perseverança i iniciativa per cercar solucions a problemes i necessitats de l'entorn. La competència personal, social i d'aprendre a aprendre, preveu la reflexió dels alumnes sobre si mateix, la seva col·laboració amb els altres de manera constructiva i inclusiva, i la gestió del temps, de l'aprenentatge i del seu desenvolupament professional.

Formació i Orientació Personal i Professional forma part del grup de matèries



d'opció de quart curs de l'educació secundària obligatòria i ofereix als alumnes la possibilitat d'aprofundir en el coneixement de si mateix, descobrint les seves qualitats personals com a potencial de valor, i aproximar-se a l'àmbit de les ciències relacionades amb l'estudi dels comportaments humans, socials i culturals. Se li facilita, a més, l'acostament a les diferents opcions formatives i d'ocupació que li proporciona l'entorn per afavorir, des del coneixement de la realitat, el procés de presa de decisions sobre la seva vocació i el seu itinerari acadèmic amb una futura projecció professional.

Es desenvolupa a partir d'aprenentatges significatius, funcionals i d'interès per als alumnes i està organitzada entorn de l'adquisició d'unes competències específiques que tracten, en primer lloc, de despertar en l'alumne la curiositat per entendre's no sols com a individu aïllat, sinó com a subjecte social i cultural. Aquesta curiositat obre la porta al coneixement, a la reflexió crítica i a l'anàlisi, partint de plantejaments, sabers i estratègies propis de disciplines com la psicologia, la sociologia o l'antropologia. En segon lloc, les competències específiques proposen que l'alumne conegui i aprengui les habilitats personals i socials necessàries per participar, crear i desenvolupar-se en els grups humans amb els quals interactua dins de l'àmbit personal, social, acadèmic i professional. Per generar aquesta participació, creativitat i enriquiment personal, social i professional cal desenvolupar eines que facilitin l'adaptació positiva a l'entorn, la presa de decisions informades i l'assumpció de responsabilitats. En tercer lloc, les competències específiques contribueixen al fet que l'alumne transfereixi els aprenentatges a un pla pràctic desenvolupant el seu propi projecte personal, acadèmic i professional.

Els criteris d'avaluació establerts van dirigits a comprovar el grau d'adquisició de les competències específiques, això és, el nivell d'acompliment cognitiu, instrumental i actitudinal que pugui ser aplicat en situacions o activitats de l'àmbit personal, social i acadèmic amb una futura projecció professional.

Els sabers bàsics que contribueixen a adquirir les competències específiques s'organitzen en tres blocs. El primer es relaciona amb el coneixement de l'ésser humà des de la perspectiva de les ciències humanes i socials relacionades amb la psicologia, l'antropologia i la sociologia. El segon bloc es lliga a la formació i orientació personal i professional cap a la vida adulta, per oferir als alumnes un suport respecte a la necessitat de fer un exercici d'autoconeixement sobre qualitats personals pròpies i dels altres; l'orientació cap a la formació acadèmica i professional per conèixer l'oferta formativa de l'entorn i optimitzar la gestió dels itineraris d'aprenentatge; l'orientació professional vinculada a l'exploració de contextos de treball, que permeti conèixer el funcionament del mercat laboral, les formes d'ocupació i la importància de la iniciativa emprenedora, com també qüestions relacionades amb la incorporació de les tecnologies i eines digitals, valorant la seva utilitat en la cerca d'oportunitats. El tercer i últim bloc està associat al disseny d'un projecte d'orientació personal, acadèmic i professional i d'aproximació a la cerca



activa d'ocupació. Els plans que ho constitueixen es tracten des d'un enfocament competencial i pràctic, que afavoreixi l'elaboració dels mateixos de manera progressiva en funció del grau d'aprofundiment dels aprenentatges que es vagin aconseguint al llarg del curs.

Finalment, es proposa aquesta matèria des d'una perspectiva teòrica i pràctica plantejant els sabers de manera gradual i iterativa de manera que els alumnes hi aprofundeixin, en reforcin l'adquisició progressivament i els utilitzin per elaborar els tres plans que formen el projecte personal, acadèmic i professional i d'aproximació a la cerca activa d'ocupació. Cadascun d'aquests plans podria ser desenvolupat tenint en compte que la reflexió crítica sobre l'ésser humà, la societat, la cultura i el coneixement d'un mateix són previs a les decisions que es puguin prendre en l'àmbit personal, acadèmic i professional en un entorn concret. Els tres plans són interdependents i han de mantenir la coherència entre si per construir un projecte integrador, útil i aplicable a la vida de cada alumne, de manera que els ajudi a decidir, amb autonomia, el seu propi futur i afrontar els reptes i desafiaments del segle XXI com a ciutadans compromesos, crítics i responsables.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Comprendre els processos físics i psicològics implicats en la cognició, la motivació i l'aprenentatge, analitzant les seves implicacions en la conducta i desenvolupant estratègies de gestió emocional i del propi procés d'aprenentatge per millorar l'acompliment en l'àmbit personal, social i acadèmic i aconseguir major control sobre les accions i les seves conseqüències.**

Les persones en la vida quotidiana mobilitzen processos físics i psicològics que fan possible percebre, comprendre i interactuar millor en l'entorn que les envolta. Tots aquests processos tenen de fons la implicació de circuits neuronals que estan connectats entre si i que permeten processar la informació de manera adequada.

En aquest sentit, sembla necessari que els alumnes coneguin, d'una banda, els descobriments neurocientífics que permeten entendre els processos de raonament, presa de decisions i resolució de problemes i, per una altra, que comprenguin que dur a terme aquestes processos suposa, entre altres, crear conceptes en la seva ment, organitzar les seves idees, relacionar-les amb els seus coneixements previs o establir inferències. En aquest procés juga un paper fonamental la motivació com un element clau que promou o inhibeix la conducta. Els alumnes poden prendre consciència que les seves actuacions i decisions estan molt condicionades per les seves emocions i pels motius que el duen a realitzar-les. Així, en el terreny de l'aprenentatge, per impulsar i mantenir una conducta o una acció encaminada a una meta és necessària la motivació, però també és



imprescindible comptar amb estratègies que planifiquin i guiïn de manera conscient el mateix procés d'aprenentatge. És necessari conèixer l'impacte de les emocions en els processos de motivació, raonament, aprenentatge i conducta perquè es puguin gestionar adequadament i aconseguir un millor acompliment en tots els àmbits, tant personal com social, acadèmic i professional.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CPSAA1, CPSAA3, CPSAA4, CPSAA5.

**CE 2 Comprendre les principals característiques del desenvolupament evolutiu de la persona, a partir de l'anàlisi d'aquells elements de la maduresa que condicionen els comportaments i amb la identificació de les qualitats personals i de relació social pròpies i dels altres, per potenciar les que afavoreixen l'autonomia i permeten afrontar de manera eficaç els nous reptes.**

Les persones passen al llarg de la seva vida per etapes amb canvis físics, cognitius, psicològics i socials que condicionen les seves decisions, comportaments i reaccions dins d'un context que també és canviant i incert.

Conèixer els canvis que es produeixen en l'etapa de l'adolescència permet als alumnes trobar respostes i solucions a conflictes que se'ls plantegen arran d'esdeveniments vitals que el preocupen, i comprendre el significat de les seves pròpies experiències en relació amb les dels altres, en els diferents grups socials amb els quals interactua. A partir d'aquestes experiències amb el mitjà social, va tenint lloc la construcció de la seva pròpia identitat en la qual intervien, entre altres factors, la imatge que es tingui d'un mateix, els sentiments d'assoliment, seguretat i autoestima. Aquests sentiments contribueixen a l'elaboració de l'autoconcepte, que ajuda els alumnes a percebre i actuar segons les seves possibilitats, de manera que puguin potenciar aquelles qualitats personals que el condueixin a resoldre reptes cada vegada més complexos. Aquesta etapa suposa, a més, el preàmbul de la vida adulta que implica l'assumpció de noves responsabilitats i compromisos i la necessitat d'aconseguir major grau d'autonomia. En aquest sentit, és necessari que els alumnes desenvolupin habilitats personals i socials que facilitin la seva incorporació a nous contextos i ajudin a l'establiment de noves relacions valorant la importància de trencar els rols de gènere i els estereotips.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CPSAA1, CPSAA3, CPSAA4, CPSAA5, CC1, CE2.

**CE 3 Conèixer i comprendre a l'ésser humà, les seves societats i cultures, analitzant amb empatia la seva diversitat i complexitat des de diferents perspectives, per fomentar l'esperit crític sobre aspectes que dirigeixen el funcionament humà, social i cultural.**

L'ésser humà tracta d'aconseguir els seus objectius, per això necessita posar en marxa processos i estratègies que li permetin guiar les seves accions. També ha d'aprendre els elements socioculturals del medi en el qual es desenvolupa i



integrar-los en la seva personalitat considerant la influència que hi exerciran els agents socials i la seva pròpia experiència com a membre d'un grup. Entendre l'ésser humà implica analitzar-lo des de diferents perspectives, de manera que els alumnes puguin realitzar una reflexió crítica a partir de l'estudi i anàlisi dels sabers adquirits. Aconseguir aquesta competència comporta no tan sols generar en l'alumnat curiositat respecte al coneixement de l'individu, les societats i la cultura, sinó també promoure actituds de respecte i empatia davant la realitat transcultural i, el pluralisme social, promocionant el respecte per les minories i la igualtat de gènere com a elements de diversitat enriquidors i necessaris en la vida democràtica. Simultàniament, es pretén que els alumnes comprenguin els estats emocionals dels altres, prenguin consciència dels sentiments aliens, s'involucrin en experiències diverses i assumeixin situacions diferents a les pròpies.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CPSAA3, CC1, CC2, CC3, CE2.

**CE 4 Conèixer la dimensió social i antropològica de l'ésser humà i desenvolupar estratègies i habilitats socials adequades a contexts canviants i a grups diferents, considerant els factors personals i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica de la persona, per comprendre's a un mateix i interactuar amb els altres des del respecte a la diversitat personal, social i cultural.**

Generalment, no es pensa en l'impacte que la societat i la cultura tenen sobre el desenvolupament humà i la seva conducta, la qual cosa porta a la persona a no comprendre o a tenir un coneixement incomplet sobre si mateixa i sobre el món que l'envolta. La cultura i la societat aporten models i referents que condicionen les percepcions, actituds, interpretacions i respostes davant els esdeveniments i situacions que sorgeixen en les seves vides.

Amb aquesta competència es pretén que l'alumnat reflexioni sobre la influència que la societat i la cultura exerceixen en la seva manera de pensar, crear, expressar-se, relacionar-se, resoldre conflictes i prendre decisions. Per comparar cultures i societats es requereix conèixer alguns elements de l'antropologia social i cultural, que permeten, d'una banda, comprendre millor l'impacte que té sobre les persones l'establiment de normes i valors, de costums i referents que guien els comportaments humans. Per altra banda, permeten posar en perspectiva la seva realitat, que conegui la diversitat i la diferència i aprengui a respectar-les i valorar-les com a component enriquidor. Finalment, dins d'un panorama social i cultural canviant, es considera important desenvolupar estratègies i habilitats personals i socials per decidir i analitzar, amb sentit crític i responsabilitat, qüestions i problemes actuals, com els referits a l'assoliment de la cohesió i la justícia social, la ciutadania global, l'efectiva igualtat de gènere o el compliment dels drets humans. Aquesta anàlisi ha de partir del coneixement que ofereix la fonamentació teòrica de diferents camps de l'àmbit de les ciències socials, de manera que l'alumne aconsegueixi una millor comprensió de si mateix, dels altres i del món que l'envolta.



Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CC1, CC2, CC3, CE2.

**CE 5 Explorar les oportunitats acadèmiques i professionals que ofereix l'entorn, descobrint i prioritzant les necessitats i interessos personals i vocacionals i desenvolupant l'esperit d'iniciativa i de superació, com també les destreses necessàries en la presa de decisions, per tal de dur a terme un projecte personal, acadèmic i professional propi i realitzar una primera aproximació al disseny d'un pla de cerca activa d'ocupació.**

La complexitat social i econòmica, i l'accés a nombroses oportunitats professionals i de formació, fan necessari propiciar que l'alumnat desenvolupi destreses personals, incloses les digitals, com també actituds que l'ajudin a prendre decisions adequades i coherents amb els seus interessos, les seves expectatives i inquietuds i les seves necessitats a cada moment de la seva vida i en entorns canviants. Cal que explori i avaluï les seves inquietuds personals i vocacionals, que reconegui les seves fortaleces com a elements diferenciadors i de potencial valor, i que identifiqui les seves febleses amb la intenció de cercar, amb actitud proactiva i de superació, els recursos i ajuda necessaris per millorar el seu grau d'acompliment personal, social, acadèmic i professional.

D'altra banda, per organitzar amb realisme el propi itinerari formatiu i professional es requereix realitzar una exploració ordenada de les oportunitats acadèmiques, formatives i laborals que ofereix l'entorn, tant presencial com virtual, amb la finalitat d'orientar correctament la pròpia trajectòria en el futur. La creixent oferta educativa que s'ha produït en els últims anys obliga l'alumnat a seleccionar la informació i a prendre decisions per formar-se, continuar aprenent al llarg de la vida i orientar de manera satisfactòria la seva carrera professional. Necessita adquirir habilitats socials, d'adaptació i, de planificació i gestió, i mostrar actituds d'iniciativa i d'assoliment per enfrontar-se als nous reptes que es presentin en els diferents àmbits de la seva vida.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CD1, CD3, CPSAA4, CPSAA5, CE1, CE2, CE3.

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre els processos físics i psicològics implicats en la cognició, la motivació i l'aprenentatge, analitzant les seves implicacions en la conducta i desenvolupant estratègies de gestió emocional i del propi procés d'aprenentatge per millorar l'acompliment en l'àmbit personal, social i acadèmic i aconseguir major control sobre les accions i les seves conseqüències.**





|                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 1.1 Millorar l'acompliment personal, social i acadèmic aplicant estratègies d'aprenentatge i gestió emocional que permetin major control sobre les accions i les seves conseqüències.                                                              |
| Millorar l'acompliment personal, social i acadèmic aplicant estratègies d'organització de les tasques i planificació del temps.                                                                                                                       |
| Gestionar conflictes de manera constructiva demostrant empatia en interaccions socials.                                                                                                                                                               |
| Combinar estratègies específiques per superar dificultats acadèmiques i personals que permetin un major control de les accions i les seves conseqüències.                                                                                             |
| CA 1.2 Identificar i aplicar els processos que intervenen en l'aprenentatge, analitzant les seves implicacions i desenvolupant estratègies que afavoreixin l'adquisició de coneixements, destreses i actituds.                                        |
| Reconèixer els processos cognitius implicats en l'aprenentatge.                                                                                                                                                                                       |
| Diferenciar els coneixements, destreses i actituds com a components de l'aprenentatge.                                                                                                                                                                |
| Detectar factors que influeixen en l'aprenentatge.                                                                                                                                                                                                    |
| Implementar tècniques i hàbits d'estudi per millorar la retenció de coneixements.                                                                                                                                                                     |
| Comparar l'eficàcia de diferents tècniques i hàbits en funció dels resultats obtinguts.                                                                                                                                                               |
| Dissenyar un pla personalitzat d'aprenentatge que incorpori tècniques adequades a les necessitats pròpies.                                                                                                                                            |
| CA 1.3 Analitzar la importància del component emocional, prenent consciència de la seva repercussió en l'aprenentatge i desenvolupant estratègies que el millorin.                                                                                    |
| Identificar les emocions més freqüents en situacions d'aprenentatge.                                                                                                                                                                                  |
| Observar la relació entre les emocions positives i un rendiment òptim.                                                                                                                                                                                |
| Reconèixer com les emocions negatives poden interferir en l'aprenentatge.                                                                                                                                                                             |
| Reflexionar sobre com la gestió emocional influeix en la capacitat de concentració i resolució de problemes.                                                                                                                                          |
| Incorporar tècniques de regulació emocional en activitats acadèmiques.                                                                                                                                                                                |
| CA 1.4 Analitzar la relació de la cognició, la motivació, l'aprenentatge i la gestió emocional amb la conducta, tant la pròpia com la dels altres, a partir de les bases teòriques fonamentals dels processos físics i psicològics que hi intervenen. |
| Establir les interaccions entre cognició, motivació, aprenentatge i emocions en la conducta.                                                                                                                                                          |
| Conèixer la influència dels processos físics en les reaccions emocionals i cognitives.                                                                                                                                                                |
| Reflexionar sobre com les bases psicològiques expliquen patrons de conducta propis i aliens.                                                                                                                                                          |
| Analitzar com la motivació intrínseca i extrínseca afecta l'aprenentatge i el comportament.                                                                                                                                                           |





**CE 2 Comprendre les principals característiques del desenvolupament evolutiu de la persona, a partir de l'anàlisi d'aquells elements de la maduresa que condicionen els comportaments i amb la identificació de les qualitats personals i de relació social pròpies i dels altres, per potenciar les que afavoreixen l'autonomia i permeten afrontar de manera eficaç els nous reptes.**

CA 2.1 Afrontar nous reptes de manera eficaç i amb progressiva autonomia,, identificant les qualitats personals i socials pròpies i dels altres i analitzant els elements que condicionen els comportaments i actuacions en el procés de desenvolupament evolutiu.

Identificar els reptes o situacions imprevistes en diferents contextos personals, socials i acadèmics.

Adaptar-se a situacions imprevistes amb estratègies que enfrontin les dificultats de manera organitzada i eficaç.

Reconèixer les pròpies qualitats personals i socials que afavoreixen l'autonomia i la interacció en la resolució dels reptes.

Examinar els factors interns i externs que condicionen les decisions i els comportaments.

Relacionar els comportaments observats amb el procés de desenvolupament evolutiu en termes de maduresa emocional i social.

CA 2.2 Conèixer el desenvolupament evolutiu de les persones analitzant i comprenent les principals característiques de la maduresa que van conformant a la persona en diferents plans: físic, cognitiu, social, emocional i sexual.

Identificar les etapes del desenvolupament evolutiu humà i les seves principals característiques.

Examinar l'evolució de les característiques físiques, cognitives, socials, emocionals i sexuals al llarg del temps.

Explicar la relació entre els canvis físics i emocionals durant el desenvolupament.

Interpretar comportaments i actituds en funció del nivell de desenvolupament i maduresa de la persona.

Reconèixer la influència de la maduresa d'un pla en altres plans que conformen a la persona.

CA 2.3 Identificar qualitats personals i dels altres, reflexionant sobre la importància de potenciar aquelles que permetin afrontar eficaçment els reptes i faciliten el procés de transició de l'adolescència a l'edat adulta.

Identificar les qualitats destacables personals i en altres persones que influeixen positivament en situacions de canvi.

Reconèixer l'impacte de potenciar aquelles qualitats que permeten afrontar eficaçment els reptes i faciliten la transició a l'edat adulta.

**CE 3 Conèixer i comprendre a l'ésser humà, les seves societats i cultures, analitzant amb empatia la seva diversitat i complexitat des de diferents perspectives, per fomentar l'esperit crític sobre aspectes que dirigeixen el funcionament humà, social i cultural.**



|                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 3.1 Reflexionar de manera crítica sobre la condició humana, la societat i la cultura a partir del coneixement que proporcionen les ciències humanes i socials.                                                                                                            |
| Comprendre les interrelacions entre fenòmens socials i culturals des d'una perspectiva crítica.                                                                                                                                                                              |
| Argumentar de forma coherent sobre fenòmens humans i socials, considerant les implicacions ètiques i culturals.                                                                                                                                                              |
| Generar idees o estratègies per promoure valors com la igualtat, la sostenibilitat o el respecte per la diversitat cultural.                                                                                                                                                 |
| CA 3.2 Analitzar la diversitat personal, social i cultural des de diferents perspectives a partir dels coneixements que proporcionen les ciències humanes i socials, mostrant actituds de respecte i empatia pel que és diferent i valorant l'equitat i la no discriminació. |
| Analitzar situacions de diversitat personal, social o cultural, identificant factors que les generen i implicacions en la convivència.                                                                                                                                       |
| Reflexionar de manera crítica sobre els valors d'equitat i respecte en diferents situacions de diversitat.                                                                                                                                                                   |
| Dissenyar iniciatives que promoguin l'equitat, la no discriminació i el respecte en l'entorn escolar o comunitari.                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 4 Conèixer la dimensió social i antropològica de l'ésser humà i desenvolupar estratègies i habilitats socials adequades a contextos canviants i a grups diferents, considerant els factors personals i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica de la persona, per comprendre's a un mateix i interactuar amb els altres des del respecte a la diversitat personal, social i cultural.</b> |
| CA 4.1 Desenvolupar estratègies i habilitats que facilitin l'adaptació a nous grups i contextos a partir del coneixement social i antropològic de l'ésser humà.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Examinar situacions i identificar factors socials i antropològics que afecten l'adaptació a nous grups i contextos.                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Valorar diferents estratègies d'adaptació a nous contextos, destacant-ne avantatges i inconvenients.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Crear estratègies concretes d'adaptació que es puguin aplicar en situacions reals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CA 4.2 Analitzar els factors personals i socioculturals que intervenen en la configuració psicològica de la persona a partir del coneixement comparat de la dimensió social i antropològica de l'ésser humà.                                                                                                                                                                                                         |
| Comprendre la configuració de la psicologia individual en base als factors personals (genètics, emocionals) i els socioculturals (educació, cultura, normes).                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Valorar la importància relativa dels factors personals i socials en la formació de la personalitat i la identitat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Proposar intervencions que abordin els efectes de factors socioculturals en el benestar psicològic.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| CA 4.3 Valorar la diversitat, des del respecte, la inclusió i la igualtat real i efectiva                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |



|                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| entre homes i dones, considerant-la un element enriquidor a nivell personal, social i cultural.                                    |
| Comprendre els factors que generen desigualtat i apreciar com la diversitat pot enriquir les societats.                            |
| Desenvolupar una opinió fonamentada sobre la importància de la igualtat i el respecte a la diversitat en una societat democràtica. |
| Contribuir de manera activa a la promoció de valors igualitaris i inclusivament en la comunitat.                                   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 5 Explorar les oportunitats acadèmiques i professionals que ofereix l'entorn, descobrint i prioritzant les necessitats i interessos personals i vocacionals i desenvolupant l'esperit d'iniciativa i de tu superació, com també les destreses necessàries en la presa de decisions, per tal de dur a terme un projecte personal, acadèmic i professional propi i realitzar una primera aproximació al disseny d'un pla de cerca activa d'ocupació.</b> |
| CA 5.1 Realitzar un projecte personal, acadèmic i professional propi i aproximar-se al procés de cerca activa d'ocupació, prioritzant les necessitats i descobrint els interessos personals i vocacionals mitjançant l'exploració de les oportunitats acadèmiques i professionals que ofereix l'entorn presencial i virtual i desenvolupant les destreses necessàries en el procés de presa de decisions.                                                    |
| Desglossar les pròpies preferències i qualitats per determinar les àrees acadèmiques i professionals que més s'adapten a les capacitats i interessos personals.                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Desenvolupar la capacitat per prendre decisions informades a partir de l'anàlisi de les diferents opcions, prioritzant les necessitats individuals i les oportunitats professionals.                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Desenvolupar un pla estratègic personal que defineixi les metes acadèmiques i professionals, incloent les passes i eines necessàries per assolir-les.                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| CA 5.2 Explorar l'entorn pròxim identificant les oportunitats acadèmiques i professionals que ofereix, valorant aquelles que millor s'adapten a les qualitats i interessos personals i potenciant l'esperit d'iniciativa i superació.                                                                                                                                                                                                                        |
| Identificar i analitzar les oportunitats acadèmiques i professionals del voltant, avaluant les seves característiques i la seva rellevància per a cada alumne.                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Avaluar de manera crítica les oportunitats acadèmiques i professionals disponibles per determinar quines s'adapten millor a les necessitats i objectius personals a curt i llarg termini.                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Realitzar un pla d'acció per explorar i aprofitar les oportunitats disponibles, desenvolupant una actitud d'iniciativa per a la superació personal, acadèmica i professional.                                                                                                                                                                                                                                                                                |

### Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.



| <b>L'ÉSSER HUMÀ I EL CONEIXEMENT D'UN MATEIX</b>                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Visió i coneixement de l'ésser humà des de les perspectives psicològica, antropològica i sociològica.<br>Les ciències socials per entendre les formes d'interacció dels éssers humans com a membres d'una col·lectivitat. |
| Psicologia. Neurociència, conducta i cognició. Sistema nerviós central i sistema nerviós perifèric. Estructura funcional del cervell en la formació de la conducta.                                                       |
| Fonaments biològics de la conducta. Circuits de recompensa i la seva relació amb les addiccions. Benestar i hàbits saludables.                                                                                            |
| Desenvolupament cognitiu i desenvolupament de la personalitat durant l'adolescència. Reconeixement i control de les emocions.                                                                                             |
| Desenvolupament personal dins del grup. Influència del grup en l'individu. La pressió de grup.                                                                                                                            |
| Antropologia. Manifestacions socials i culturals de les comunitats d'individus. Elements de la cultura. Humanització i la influència de la cultura en la relació amb el medi i amb els altres. La comunicació.            |
| L'ésser humà com a construcció cultural.                                                                                                                                                                                  |
| La diversitat cultural. Els canvis culturals i la influència en la personalitat.                                                                                                                                          |
| Sociologia. L'ésser humà com a ésser social. Concepte de societat. Estratègies d'inclusió i cohesió social per millorar la qualitat de vida de les persones.                                                              |
| Sociologia. La societat i la seva evolució. Estratègies d'inclusió i cohesió social. Estratègies i mesures per reduir les desigualtats i la discriminació a nivell econòmic i social.                                     |
| L'adolescent i les seves relacions. Cerca de l'autonomia i assumpció progressiva de responsabilitats. Conductes prosocials i antisocials.                                                                                 |
| Diversitat i convivència positiva dins dels grups. Normes, rols i estereotips. Igualtat de gènere. Processos de transició a la vida adulta en perspectiva comparada.                                                      |

| <b>FORMACIÓ I ORIENTACIÓ PERSONAL I PROFESSIONAL CAP A LA VIDA ADULTA</b>                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Processos implicats en l'aprenentatge: atenció, motivació i memòria. Estratègies d'aprenentatge i estudi. Intel·ligència emocional i intel·ligència executiva.                                                                                                      |
| La genètica, la cultura i l'aprenentatge en la determinació de la personalitat i l'adaptació al context social. Procés i agents de socialització: el nucli familiar, l'aprenentatge formal, i informal, els grups de referència, les amistats.                      |
| Competències per a la vida. Autoconeixement i autopercepció. Autonomia personal i responsabilitat. Estils atribucionals davant un mateix succés. Capacitat d'autocrítica. Iniciativa personal. Pensament creatiu. Seguretat i confiança en un mateix. Perseverança. |
| Estratègies per enfrontar-se al fracàs i a la frustració. Les nostres limitacions i objectius realistes.                                                                                                                                                            |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Habilitats socials. Escolta activa, empatia i assertivitat.                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Habilitats comunicatives. Barreres a la comunicació i estratègies per superar-les.                                                                                                                                                                                                                                               |
| Habilitats d'organització i gestió. Planificació i presa de decisions, Gestió del temps.                                                                                                                                                                                                                                         |
| Eines digitals per a la interacció amb els altres. Abús de les tecnologies. Petjada i reputació digital. Gestió d'identitats digitals: personal i professional.                                                                                                                                                                  |
| Programes, oportunitats i ajudes per a la formació. Serveis d'orientació acadèmica i professional. Formació permanent al llarg de la vida.<br>Opcions formatives. Batxillerat i Itineraris de Formació Professional, altres ensenyaments. Serveis d'orientació acadèmica i professional. Formació permanent al llarg de la vida. |
| L'entorn de treball. Formes d'ocupació i tendències. Les relacions laborals. El contracte de treball. Tipus de contractes.                                                                                                                                                                                                       |
| El mercat laboral. La revolució digital i l'ocupació. La demanda del mercat laboral. Reptes del mercat laboral de les Illes Balears.                                                                                                                                                                                             |
| L'esperit emprenedor. Emprenedor i intraemprenedor. Emprenedor social i participació activa. Col·laboració i voluntariat.                                                                                                                                                                                                        |
| L'ésser humà com homo oeconomicus. Teories crítiques. Col·laboració i voluntariat.                                                                                                                                                                                                                                               |

|                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>PROJECTE PERSONAL, ACADÈMIC, PROFESSIONAL I APROXIMACIÓ A LA CERCA ACTIVA D'OCUPACIÓ</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Pla d'autoconeixement. Qualitats personals. Fortaleses i febleses. La diversitat com element enriquidor. Fases del pla: Situació de partida, aspiracions i metes. Ajudes i recursos per superar les mancances personals i professionals. |
| Pla de formació acadèmica i professional. Fases del pla: Exploració i eines de diagnòstic. Perfils acadèmics i professionals. Itineraris formatius relacionats. Presa de decisions.                                                      |
| Pla de cerca activa d'ocupació amb projecció cap al futur. Estratègies de cerca d'ocupació. Instruments de cerca d'ocupació.                                                                                                             |



## Geografia i Història

La matèria de Geografia i Història contribueix a la percepció i l'anàlisi d'una realitat cada vegada més diversa i canviant. La comprensió del seu esdevenir a través del temps i de l'espai, i la interpretació del canvi com a fruit de l'acció humana, implica concebre l'aprenentatge de l'alumnat com una invitació al coneixement de si mateix i del món que l'envolta, a la participació i al compromís social. Viure en societat, interactuar en l'entorn i comprendre com són les relacions que establim i les normes de funcionament que les regeixen resulten essencials perquè l'alumnat pugui assumir els seus drets i responsabilitats, exercitar la ciutadania i orientar el seu comportament cívic, qüestions aquestes d'especial importància en una etapa educativa en què precisa d'experiències formatives que li permetin construir el seu criteri, la seva identitat, la seva autonomia per desenvolupar-se en el seu entorn social. Aquesta complexa transició es produeix de l'etapa d'educació primària a la d'educació secundària obligatòria i, en el nostre àmbit, implica posar-se en contacte amb una societat complexa que planteja dilemes i en la qual l'alumne ha d'aprendre a prendre decisions informades. La presa de consciència dels desafiaments als quals ens enfrontem en l'actualitat, com també la valoració crítica de les respostes que, al llarg de la història, s'han donat als reptes i problemes que han anat succeint, disposa a la joventut en situació d'actuar ja en el present per garantir la sostenibilitat del planeta i el benestar de la humanitat en el futur.

Aquesta matèria es vincula i continua amb el procés de desenvolupament competencial de l'àrea de coneixement del medi natural, social i cultural de l'educació primària i recull la capacitat que l'enfocament històric i geogràfic aporta amb el seu caràcter comprensiu i integrador i la seva connexió amb altres ciències socials, per contribuir als objectius d'aquesta etapa i a les competències que conformen el perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic. Les competències específiques d'aquesta matèria contribueixen al desenvolupament de dimensions fonamentals de l'aprenentatge, com són el treball sobre la informació i les seves fonts a través de recursos variats, incloent els digitals, la contextualització dels aprenentatges en l'entorn local i global, l'interès pels Objectius de Desenvolupament Sostenible, l'exercici de la solidaritat i la cohesió social, el respecte a la diversitat cultural i a les diferents identitats, la valoració i conservació del patrimoni, la defensa de la igualtat real entre dones i homes, com també la lluita contra qualsevol tipus de discriminació. Per això, cal combinar les eines i estratègies pròpies dels mètodes d'estudi de cada una d'aquestes dues disciplines, el pensament geogràfic i l'històric, amb la seva capacitat crítica i de conscienciació. El pensament geogràfic s'entén com un conjunt d'habilitats per analitzar, comprendre i transformar el coneixement de l'espai entorn de conceptes com a proximitat, connexió, localització o distribució espacial, utilitzant l'escala adequada en cada cas, des del local al global. El pensament històric es defineix com el procés pel qual es creen narratives sobre el passat a través de la reflexió sobre la seva rellevància, l'anàlisi de fonts, la discussió sobre les causes i conseqüències d'aquests



esdeveniments, com també l'anàlisi dels canvis i continuïtats entre aquests, des d'una perspectiva temporal i contextualitzada, i en relació amb determinats criteris ètics i cívics.

Tant en les competències específiques com en els criteris d'avaluació i els sabers bàsics queda reflectida la visió funcional i activa dels aprenentatges propis de la matèria. L'avaluació de les competències específiques es realitza a través dels criteris d'avaluació, mesuren tant els resultats com els processos d'una manera oberta, flexible i interconnectada dins del currículum. S'estableixen unes certes etapes històriques i determinats àmbits temàtics en els diferents cursos, però la progressió de sabers està condicionada principalment per la complexitat dels processos que es posen en acció i la maduresa personal i cívica de l'alumnat, d'acord amb el seu desenvolupament i capacitats. És precisament aquesta multidimensionalitat de l'avaluació, que relaciona l'adquisició de coneixements, el desenvolupament i la posada en acció de destreses i processos, com també l'exercici i incorporació d'actituds, valors i compromisos, la que ha de fer dels criteris la guia de les intencions i de les estratègies educatives. Totes aquestes facetes formatives han de veure's compromeses en les iniciatives i l'aprenentatge dels alumnes, on els diferents sabers es conjuguen al mateix temps en una concepció integral de la seva formació.

En consonància amb l'apartat anterior, els sabers bàsics, estructurats en tres blocs, estan concebuts com elements que els alumnes han de dotar de significat i a través dels quals comprendre el món en el qual viuen. Es tracta de promoure una perspectiva oberta i flexible, en la qual les dimensions de l'espai i del temps puguin ser interpretades i desenvolupades al llarg de tots els cursos, permetent combinar el pensament geogràfic i històric i connectar els seus mètodes i camps d'estudi.

El primer bloc, «Reptes del món actual», contribueix al fet que en tots els cursos es presti especial atenció als desafiaments i problemes del present i de l'entorn local i global, i està destinat a despertar en l'alumnat una mirada crítica i responsable. Amb aquest bloc es pretén incidir en el desenvolupament de processos d'aprenentatge relacionats amb la societat de la informació i del coneixement, que exigeixen una constant actualització i posada al dia, com també disposar de les destreses i actituds necessàries per actuar adequadament en les plataformes digitals i les xarxes de comunicació. Amb aquest enfocament basat en problemes socials rellevants es pretén despertar en els alumnes la consciència històrica sobre problemes, conflictes i incerteses actuals, complementant les visions geogràfica i històrica de la societat a través de la seva dinàmica i evolució en el temps. Es persegueix amb això que els judicis propis i la capacitat de diàleg i de debat estiguin fonamentats i argumentats, prevenint la desinformació, la falta de criteri i les actituds intolerants.

El bloc de «Societats i territoris» està orientat a l'aplicació d'estratègies i mètodes de les ciències socials i, en concret, dels procediments i les tècniques que aporten la





geografia i la història, a través del desenvolupament d'experiències de recerca i altres propostes basades en la inducció i l'experimentació. Els sabers d'aquest bloc estan organitzats entorn de les grans qüestions que preocupen la humanitat i que contribueixen a explicar l'origen i l'evolució de les societats al llarg del temps i de l'espai. Tals qüestions es presenten, de manera transversal, a través de les diferents etapes històriques, des de la Prehistòria fins a l'Edat Moderna en els dos primers cursos, i en el món contemporani en 3r i 4t, contribuint en tots els casos a la comprensió general de permanències i canvis, i contextualitzant i mostrant la connexió amb el present.

El tercer bloc de sabers bàsics, «Compromís cívic local i global», subratlla la importància d'aquest component que integra, a més de valors i actituds, altres àmbits associats al desenvolupament personal de l'alumnat. Aquestes dimensions són fonamentals per a la formació integral, tant pel sentit que atorguen a la resta dels sabers, als quals complementen i donen significat, com per la seva projecció social i ciutadana.

L'organització dels sabers, la seva programació i la seva seqüenciació es pot plantejar des d'una perspectiva cronològica o més transversal, en funció dels objectius didàctics i les situacions d'aprenentatge proposades, incidint en la contextualització històrica i geogràfica amb un enfocament multicausal i des de la perspectiva de l'estudi comparat. En qualsevol cas, l'atenció a la individualitat i diversitat de l'alumnat, als seus interessos i les seves aptituds, ha de permetre la necessària diversificació dels itineraris d'aprenentatge, com també l'aplicació de criteris de flexibilitat que permetin posar en acció proposades i iniciatives educatives que afavoreixin la inclusió.

Per altra banda, el paper vertebrador de processos i continguts diversos, que incorpora camps temàtics, recursos i procediments de diferents àrees de coneixement, facilita el plantejament d'estratègies interdisciplinàries al llarg dels quatre cursos de l'etapa. La capacitat de contextualitzar els aprenentatges i connectar-los amb problemes actuals i reptes del present, des d'una perspectiva interpretativa del temps i comprensiva de l'espai, permet dotar-los de funcionalitat, interès i utilitat per a l'alumnat, com també crear escenaris diversos en els quals es desenvolupin iniciatives i projectes en situacions reals que propiciïn la participació i el compromís amb l'entorn i la comunitat.

### **Competències específiques**

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del present i del passat, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar continguts en diversos formats**



Les destreses i els processos associats a la recerca, selecció i tractament de la informació són instruments imprescindibles en tota situació d'aprenentatge en el context de la societat del coneixement. Entrenar i exercitar aquesta competència resulta essencial per a l'adquisició i incorporació de dades, continguts i sabers, la qual cosa implica el desenvolupament d'estratègies complexes associades a la utilització de sistemes de cerca, bases de dades i plataformes de recursos en entorns digitals accessibles a l'alumnat, a més de la utilització d'un altre tipus de documents i fonts geogràfiques i històriques. També permet valorar i interpretar les fonts i l'ús veraç, de confiança i segur d'aquestes. Inclou processos bàsics de lectura comprensiva, crítica de fonts, i maneig, organització i classificació de dades, com també estratègies adequades per connectar i organitzar eficaçment la informació compartida, tant en entorns individuals com col·lectius. A més, contribueix al disseny d'esquemes per establir relacions i connexions, a la redacció de texts de síntesis i al desenvolupament d'altres processos i productes en diferents formats que permetin l'aprofitament i utilització contextualitzada de la informació recaptada per a la generació i transferència de coneixement.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CCL2, CCL3, STEM4, CD1, CD2, CC1.

**CE 2 Indagar, argumentar i elaborar productes propis sobre problemes geogràfics, històrics i socials que resultin rellevants actualment, des del local al global, per desenvolupar un pensament crític, respectuós amb les diferències, que contribueixi a la construcció de la pròpia identitat i a enriquir el patrimoni comú.**

La creació de judicis propis, construïts a partir del contrast de diferents fonts d'informació, i la capacitat de discernir opinions infundades, resulten essencials en una societat en la qual conviuen al mateix temps l'excés d'informació i la desinformació deliberada. L'interès i la sensibilitat pels principals problemes i reptes que afecten la humanitat, tant en l'entorn més pròxim com en un context global, i el seguiment dels debats que es generen en els mitjans de comunicació i en les xarxes socials suposa la necessitat de desenvolupar una posició racional per part de la ciutadania i l'exercici del pensament crític. La generació d'idees pròpies i el seu contrast o connexió amb diferents corrents de pensament i moviments ideològics, com també la seva exposició argumentada a través de diàlegs i debats sobre assumptes centrals de l'actualitat i del passat, constitueix un escenari essencial per a l'intercanvi d'idees i la formació de la identitat individual, el finançament d'una actitud respectuosa i la creació d'una consciència cívica que inclogui el respecte a altres maneres de pensar i valorar. Per altra banda, la capacitat discursiva, ha d'incorporar el maneig adequat i correcte de conceptes, dades i situacions d'acord amb el context, mitjançant l'ús de diferents mitjans d'expressió i diferents canals de comunicació. Finalment, el desenvolupament d'aquesta competència ha de generar la necessitat d'elaborar productes capaços de reflectir amb originalitat i creativitat idees i pensaments, contribuint així a l'enriquiment cultural i artístic que conforma el nostre patrimoni comú.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CD2, CC1,



CC3, CE3, CCEC3.

**CE 3 Conèixer els principals desafiaments als quals s'han enfrontat diferents societats al llarg del temps, identificant les causes i conseqüències dels canvis produïts i els problemes als quals s'enfronten en l'actualitat, mitjançant el desenvolupament de projectes de recerca i l'ús de fonts fiables, per realitzar propostes que contribueixin al desenvolupament sostenible.**

La humanitat es va enfrontant constantment a desafiaments i problemes en relació amb el mitjà en el qual actua i dins de la seva comunitat, des de l'obtenció de recursos per a la supervivència i la manera de distribuir-los, a la qüestió de com organitzar-se i participar en societat. Les respostes que ha anat donant en la seva interacció amb l'entorn, en l'organització de les relacions socials, en l'ús del poder i a través del conjunt de creences i expressions culturals, conformen la base de les civilitzacions que s'han anat succeint al llarg del temps. L'aprenentatge a través de projectes, reptes o problemes possibilita que els alumnes, tant individualment com en equip, posin en acció estratègies i habilitats diverses per analitzar i comprendre els fenòmens, situacions o esdeveniments que tenen una especial rellevància o interès en el món en el qual viu. Aquesta manera d'aprenentatge atorga també a l'alumnat el protagonisme en la construcció del coneixement i un paper actiu en la generació de continguts per mitjà de processos i estratègies d'indagació i recerca, a través del maneig de diferents formes de representació gràfica, cartogràfica i visual, i de l'ús correcte, crític i eficaç dels mitjans de comunicació. Igualment, implica dotar a les iniciatives que es duen a terme d'un sentit d'utilitat, connectant-les amb problemes actuals que afecten la seva comunitat i que requereixen de la seva anàlisi, comprensió i compromís. D'aquesta manera, qualsevol tema del passat o del present adquireix significació, en la mesura en que contribueix a entendre la realitat i a valorar propostes i alternatives als desafiaments actuals i a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM3, STEM4, STEM5, CPSAA3, CC3, CC4, CE1, CCEC1.

**CE 4 Identificar i analitzar els elements del paisatge i la seva articulació en sistemes complexos naturals, rurals i urbans, com també la seva evolució en el temps, interpretant les causes de les transformacions i valorant el grau d'equilibri existent en els diferents ecosistemes, per promoure la seva conservació, millora i ús sostenible.**

El descobriment i anàlisi de l'entorn permet a l'alumnat identificar els seus elements i relacions, el seu equilibri i evolució. L'explicació multicausal facilita la comprensió i la necessària actitud responsable amb vista a la seva conservació. I si bé és necessari destacar els resultats positius en uns certs àmbits del progrés, la civilització, la tècnica i la cultura, deuen també qüestionar-se èticament les conseqüències del desenvolupament tecnològic i la globalització respecte a la diversitat cultural, la competència pels recursos, la conflictivitat internacional, les migracions, la despoblació rural i, en general, la degradació de la vida en la Terra. Per altra banda, la qualitat ambiental dels espais en els quals vivim, siguin entorns naturals, rurals i urbans, determina, en diversos sentits, el present i futur de l'alumnat, que ha de



valorar les possibilitats que se li ofereixen per al seu desenvolupament personal, però també les limitacions a implementar per assegurar el manteniment i cura d'aquests espais, atenent problemes com la contaminació de les grans urbs i la despoblació del medi rural. Aquesta competència implica també la presa de consciència sobre la gravetat de les conseqüències de la crisi climàtica i l'exigència d'adoptar conductes respectuoses amb la dignitat de tots els éssers vius, tendent a assegurar un desenvolupament sostenible. Deu a més promoure postures actives i de participació respecte a la millora, en general, de l'entorn, tant a escala local com global, i en favor d'un repartiment just, equitatiu i solidari dels recursos en un sentit global.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CPSAA2, CC1, CC2, CC3, CC4, CE1.

**CE 5 Analitzar de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sistemes democràtics i els principis constitucionals que regeixen la vida en comunitat, com també assumint els deures i drets propis del nostre marc de convivència, per promoure la participació ciutadana i la cohesió social.**

La Constitució espanyola recull els principis i fonaments que conformen el nostre model de convivència, garanteix l'exercici de les nostres llibertats i drets, i al mateix temps promou la responsabilitat civil, la iniciativa ciutadana, la cohesió social i el compliment efectiu dels drets i llibertats en l'àmbit internacional. La Constitució no tan sols és un producte del passat més proper, de la transició a la democràcia, sinó el resultat d'una trajectòria més dilatada en el temps que integra els moviments, accions i esdeveniments que, des de diferents cultures polítiques, han contribuït al finançament de les idees i valors que han ajudat a conformar el sistema democràtic actual. En conseqüència, suposa el reconeixement de la memòria democràtica i l'anàlisi dels distints moments històrics que la conformen, en especial la pèrdua de les llibertats i drets després del cop d'Estat de 1936, com també la visibilització de l'aportació de les dones que han marcat, a través del seu compromís i l'acció pacífica, gran part dels avenços i assoliments de l'estat social i de dret que avui gaudim. La Constitució espanyola és un símbol actiu de la nostra identitat cívica i ha de promoure en l'alumnat una actitud de vigilància davant qualsevol amenaça o qüestionament que no s'emmarqui en el context dels procediments democràtics que aquesta mateixa inclou per a la seva reforma, a més d'instar a l'exercici de la mediació a favor d'una gestió pacífica dels conflictes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CC1, CC2, CCEC1.

**CE 6 Conèixer i comprendre els processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la realitat multicultural en la qual vivim, reconeixent la riquesa de la diversitat, i valorant l'aportació dels moviments en defensa de la igualtat, la inclusió i el respecte a les minories, per tal d'evitar qualsevol tipus de discriminació.**

La multiculturalitat és fruit de processos històrics de contacte i interrelació entre diferents pobles i cultures i, més recentment, de l'accelerat procés de globalització.



Però també és el resultat del reconeixement de la diversitat i el respecte a la diferència en el si de la pròpia societat, elements que resulten substancials per a la formació ciutadana de l'alumnat, i que suposen el desenvolupament d'una actitud favorable a l'avanç dels drets i de la igualtat efectiva dels col·lectius que han patit discriminació. És per això que resulten necessaris el coneixement i la valoració dels diferents moviments que han sorgit per a la defensa dels drets i llibertats de col·lectius especialment discriminats i, com a referència, del feminisme. La identificació dels prejudicis i estereotips que proliferen en la societat complexa i diversa que formem constitueix un element principal per a la prevenció de qualsevol discriminació i el punt de partida per actuar a favor de la inclusió social. D'aquí sorgeix la importància d'erradicar comportaments segregadors, especialment els relacionats amb el gènere i el desenvolupament d'actituds i accions a favor de la igualtat real entre dones i homes. L'alumnat ha de concebre que la comunitat és la suma de tots i totes i que hem de viure amb igualtat de drets, d'oportunitats i de responsabilitats, tenint en compte que el benestar col·lectiu depèn també de les nostres aportacions individuals.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CPSAA3, CC1, CC2, CC3, CCEC1.

**CE 7 Identificar els fonaments que sostenen les nostres identitats col·lectives i les dels altres, a través del coneixement i la valoració del patrimoni material i immaterial que compartim per tal de conservar-lo i respectar els sentiments de pertinença, com també per afavorir processos que contribueixin a la cohesió o solidaritat territorial amb vista als valors de l'europisme i la Declaració Universal dels Drets Humans.**

La identitat constitueix un dels temes més complexos i problemàtics de la societat contemporània, actualment, prenent especial rellevància en la formació de l'alumnat. S'han d'atendre els processos d'identificació col·lectiva, incloent els diferents elements que han contribuït a la seva construcció i evolució, com també el territori, la història, l'art, la llengua i la cultura. Per altra part, resulta necessari entendre els mecanismes socials i emocionals que condueixen a generar diferents sentiments de pertinença al llarg de la història, respectar-los en les seves manifestacions i reconèixer la importància que tenen les seves múltiples expressions culturals i artístiques com a part del ric patrimoni comú. Reconèixer el significat històric i simbòlic del patrimoni material i immaterial, com també promoure accions que tendeixin a la seva conservació, promoció i a posar-les en valor, com a recurs col·lectiu per al desenvolupament dels nostres pobles, resulten processos fonamentals perquè es prengui consciència de la seva importància. Els sentiments d'identitat s'han de valorar des de les seves diferents escales i en relació amb les seves conseqüències, prenent consciència dels conflictes que en alguns casos han contribuït a ocasionar i la necessitat de reconèixer el patiment de les víctimes de la violència i del terrorisme. És especialment important integrar principis de cohesió i solidaritat territorial, com també concebre la nostra presència en el món des d'un compromís fraternal i universal que traspassi fronteres, assumint els valors de l'europisme i els principis que es desprenen de la Declaració Universal dels Drets



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Humans.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP3, CPSAA1, CC1 CC2, CC3, CCEC1.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>CE 8 Prendre consciència del paper dels cicles demogràfics, el cycle vital, les formes de vida i les relacions intergeneracionals i de dependència en la societat actual i la seva evolució al llarg del temps, analitzant-les de manera crítica, per promoure alternatives saludables, sostenibles, enriquidores i respectuoses amb la dignitat humana i el compromís amb la societat i l'entorn.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p>El desenvolupament personal és determinant en la formació integral de l'alumnat. D'aquí sorgeix la necessitat d'identificar els diferents components que constitueixen la personalitat (cognitiu, moral, emocional...) i el seu esdevenir històric. Resulta especialment rellevant prendre consciència del transcurs del cycle vital, dels seus principals estadis i del paper social que ha correspost a cada un d'ells, com també les diferències que existeixen al respecte en les diferents cultures, la seva evolució en la història i els canvis que es produeixen al voltant de les generacions més properes i les relacions que s'hi estableixen. Implica l'anàlisi i el coneixement dels motius pels quals es produeix la divisió del treball com a pas previ per tractar la corresponsabilitat en l'àmbit familiar i analitzar críticament els rols de gènere i edat, a més d'adoptar un compromís, en aquest sentit, amb l'entorn social immediat. L'esperança i qualitat de vida estan relacionats també amb els estils de vida i hàbits que s'adquireixen individualment i col·lectiva a l'entorn cultural i familiar. Per altra banda, la feina i les obligacions laborals han estat la base de la supervivència humana al llarg de la història i disposar d'una adequada orientació professional i valorar els canvis del mercat laboral són imprescindibles per traçar la trajectòria acadèmica de l'alumnat, assumir les seves responsabilitats i dissenyar els seus horitzons de futur. Finalment, l'educació per a l'oci i l'ús adequat del temps lliure és avui dia una necessitat. Orientar l'esplai cap a activitats enriquidores, contribuint a un ús adequat i ètic de la tecnologia, com també promoure el compromís actiu i el voluntariat constitueixen tasques imprescindibles.</p> |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM5, CD4, CPSAA2, CPSAA5, CC1, CC2, CC3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>CE 9 Conèixer i valorar la importància de la seguretat integral ciutadana en la cultura de convivència nacional i internacional, reconeixent la contribució de l'Estat, les seves institucions i altres entitats socials a la ciutadania global, a la pau, a la cooperació internacional i al desenvolupament, per promoure la consecució d'un món més segur, solidari, sostenible i just.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>La seguretat integral, garantida per les institucions i entitats, constitueix la base de la convivència en la nostra societat i de l'exercici de la ciutadania. En el món global d'avui, la seguretat ha de ser concebuda de manera general, com també en el context de les relacions i interaccions amb altres pobles. Per entendre l'evolució històrica d'un país és necessari situar-lo en l'escenari dels grans fluxos de difusió cultural i tècnica, com també en el de l'evolució del comerç internacional i en el context de les relacions polítiques i diplomàtiques, sense eludir l'anàlisi crítica dels</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |





conflictes i del recurs a la força. Valorar el paper que han representat els diferents territoris i societats en les xarxes d'intercanvi, marcades per la desigualtat i les percepcions etnocèntriques, resulta convenient per evitar lectures que en mitifiquen uns i en redueixen d'altres. D'aquí ve que tota l'aportació a la civilització europea i mundial del nostre país s'hagi de considerar i valorar amb perspectiva i des de la consideració de valors universals relacionats amb la pau, la cultura, la justícia i la solidaritat. Per altra banda, la formació d'aliances internacionals constitueix un element imprescindible per afrontar els grans reptes als quals s'enfronta la humanitat. Aquest fet suposa assumir el compromís col·lectiu de formar part de programes i missions que contribueixin a la seguretat, la pau mundial i a la cooperació amb altres països en situació d'emergència o pobresa, amb la garantia d'organismes i entitats estatals i internacionals que assegurin l'assoliment dels grans compromisos que comprenen els Objectius de Desenvolupament Sostenible, la qual cosa suposa promoure l'interès de l'alumnat per la realitat internacional i els problemes existents en el món en què vivim.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CC1, CC2, CC3, CC4, CE1, CCEC1.

#### *Primer i segon curs*

#### **Primer curs**

#### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del present i del passat, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar continguts en diversos formats.**

CA 1.1 Elaborar, expressar i presentar continguts propis en forma d'esquemes, taules informatives i altres formats mitjançant el desenvolupament d'estratègies de cerca, selecció i tractament d'informació relatives a processos i esdeveniments rellevants del present i del passat.

Elaborar, expressar i presentar la informació en taules, mapes conceptuals, esquemes, resums o quadres resum.

Cercar, seleccionar i sintetitzar informació de forma adequada a fonts tant analògiques com digitals.

Utilitzar de forma adequada dispositius, aplicacions informàtiques, plataformes digitals i xarxes de comunicació.

Expressar els continguts de forma correcta i seguint les normes ortogràfiques.

CA 1.2 Desenvolupar i argumentar sobre temes i esdeveniments de la Prehistòria, l'Edat Antiga, l'Edat mitjana i l'Edat Moderna, localitzant i analitzant de manera





|                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------|
| crítica fonts primàries i secundàries com a proves històriques.        |
| Identificar i classificar els diferents tipus de fonts històriques.    |
| Investigar fets històrics a partir de diferents fonts històriques.     |
| Valorar i argumentar sobre la validesa de diferents fonts històriques. |

**CE 2 Indagar, argumentar i elaborar productes propis sobre problemes geogràfics, històrics i socials que resultin rellevants actualment, des del local al global, per desenvolupar un pensament crític, respectuós amb les diferències, que contribueixi a la construcció de la pròpia identitat i a enriquir el patrimoni comú.**

CA 2.1 Identificar, valorar i mostrar interès pels principals problemes que afecten la societat, adoptant una posició crítica i proactiva cap a aquests.

Identificar i valorar reptes i problemes de la societat actual (pobresa, desigualtat social, emergència climàtica, desafiaments demogràfics, despoblació, situacions discriminatòries de gènere...)

Proposar solucions a les problemàtiques i reptes de la societat actual.

CA 2.2 Argumentar de manera crítica sobre problemes d'actualitat a través de coneixements geogràfics i històrics, contrastant i valorant fonts diverses. 2.4. Elaborar judicis argumentats, respectant les opinions dels altres i enriquant el patrimoni comú en el context del món actual, els seus reptes i els seus conflictes, des d'una perspectiva sistèmica i global.

Expressar i respectar opinions sobre problemes de la societat actual mitjançant debats, redaccions o altres productes.

Analitzar i comparar diferents punts de vista temes i/o problemes de la societat actual.

CA 2.3 Incorporar i utilitzar adequadament termes, conceptes i esdeveniments relacionats amb la geografia, la història i altres disciplines de les ciències socials, a través d'intervencions orals, texts escrits i altres productes, mostrant plantejaments originals i propostes creatives.

Utilitzar termes i conceptes específics de la matèria en les produccions escrites i orals.

**CE 3 Conèixer els principals desafiaments als quals s'han enfrontat diferents societats al llarg del temps, identificant les causes i conseqüències dels canvis produïts i els problemes als quals s'enfronten en l'actualitat, mitjançant el desenvolupament de projectes de recerca i l'ús de fonts fiables, per realitzar propostes que contribueixin al desenvolupament sostenible.**

CA 3.1 Adquirir i construir coneixement rellevant del món actual i de la història, a través de processos inductius, de la recerca i del treball per projectes, reptes o problemes, mitjançant l'elaboració de productes que reflecteixin la comprensió dels fenòmens i problemes abordats .

Elaborar tasques de recerca i investigació sobre temes d'història i d'actualitat.

Aprendre a cercar i seleccionar informació adequada i presenta-la sense fer ús



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| de plagi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| CA 3.2 Identificar els principals problemes, reptes i desafiaments als quals s'ha enfrontat la humanitat al llarg de la història, els canvis produïts, les seves causes i conseqüències, com també els que, en l'actualitat, hem de plantejar i resoldre entorn dels Objectius de Desenvolupament Sostenible. |
| Conèixer els principals reptes i desafiaments de la Història de la humanitat                                                                                                                                                                                                                                  |
| Identificar causes i conseqüències en relació amb els fets històrics i actuals.                                                                                                                                                                                                                               |
| Conèixer els ODS i relacionar-los amb els desafiaments treballats.                                                                                                                                                                                                                                            |
| CA 3.3 Representar adequadament informació geogràfica i històrica a través de diverses formes de representació gràfica, cartogràfica i visual.                                                                                                                                                                |
| Representar i interpretar informació geogràfica de forma gràfica, cartogràfica o visual: tipus de mapes, projeccions cartogràfiques, climogrames, piràmides de població, taules i gràfiques de dades meteorològiques, etc.                                                                                    |
| Representar i interpretar informació històrica de forma gràfica, cartogràfica o visual: mapes històrics, piràmides socials, etc.                                                                                                                                                                              |
| CA 3.4 Utilitzar una seqüència cronològica a fi d'examinar la relació entre fets i processos en diferents períodes i llocs històrics (simultaneïtat i durada), utilitzant termes i conceptes apropiats.                                                                                                       |
| Elaborar i interpretar eixos cronològics. Distingir la diferent escala temporal de les etapes de la prehistòria i la història antiga.                                                                                                                                                                         |
| CA 3.5 Analitzar processos de canvi històric de rellevància a través de l'ús de diferents fonts d'informació, tenint en compte les continuïtats i permanències en diferents períodes i llocs.                                                                                                                 |
| Explicar les característiques de cada temps històric i els esdeveniments que han determinat canvis fonamentals en el rumb de la història.                                                                                                                                                                     |
| Entendre el procés d'hominització. Reconèixer els canvis evolutius fins a arribar a l'espècie humana.                                                                                                                                                                                                         |
| Identificar les característiques de cada etapa de la prehistòria                                                                                                                                                                                                                                              |
| Analitzar la transcendència de la revolució neolítica                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Reconèixer la importància del descobriment de l'escriptura                                                                                                                                                                                                                                                    |

**CE 4 Identificar i analitzar els elements del paisatge i la seva articulació en sistemes complexos naturals, rurals i urbans, com també la seva evolució en el temps, interpretant les causes de les transformacions i valorant el grau d'equilibri existent en els diferents ecosistemes, per promoure la seva conservació, millora i ús sostenible.**

|                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 4.1 Interpretar l'entorn des d'una perspectiva sistèmica i integradora, a través del concepte de paisatge, identificant els seus principals elements i les interrelacions existents. |
| Identificar els principals elements i factors que condicionen el clima                                                                                                                  |
| Conèixer, localitzar i comparar els diversos paisatges i zones bioclimàtiques de la Terra.                                                                                              |
| Conèixer, localitzar i comparar els diversos paisatges i zones bioclimàtiques                                                                                                           |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| d'Espanya i Balears.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Identificar els climogrames del món, Espanya i Balears.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Comprendre l'estructura de la Terra i les diferents formes de modificació del relleu terrestre.                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Identificar els principals elements i formes del relleu.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Localitzar les principals unitats del relleu dels continents, Espanya i Illes Balears.                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CA 4.2 Valorar el grau de sostenibilitat i d'equilibri dels diferents espais i des de diferents escales i analitzar la seva transformació i degradació a través del temps per l'acció humana en l'explotació dels recursos, la seva relació amb l'evolució de la població i les estratègies desenvolupades per al seu control i domini i els conflictes que ha provocat. |
| Conèixer i relacionar els conceptes d'escalfament global i canvi climàtic.                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Identificar ecosistemes i espais fràgils i amenaçats a escala mundial, estatal o balear.                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Analitzar casos d'espais transformats i degradats per l'acció humana.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 4.3 Argumentar la necessitat d'accions de defensa, protecció, conservació i millora de l'entorn (natural, rural i urbà) a través de propostes i iniciatives que reflecteixin compromisos i conductes en favor de la sostenibilitat i del repartiment just i solidari dels recursos.                                                                                   |
| Identificar les principals figures de protecció d'espais naturals                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Expressar opinions sobre la protecció d'espais de l'entorn i sobre el concepte de sostenibilitat                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Proposar accions de defensa, protecció, conservació i millora dels espais a escala global o local.                                                                                                                                                                                                                                                                       |

**CE 5 Analitzar de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sistemes democràtics i els principis constitucionals que regeixen la vida en comunitat, com també assumint els deures i drets propis del nostre marc de convivència, per promoure la participació ciutadana i la cohesió social.**

CA 5.1 Identificar, interpretar i analitzar els mecanismes que han regulat la convivència i la vida en comú al llarg de la història, des de l'origen de la societat a les diferents civilitzacions que s'han anat succeint, assenyalant els principals models d'organització social i política que s'han gestat.

Comprendre el sorgiment i les necessitats de l'organització política i social entre el Neolític i les Primeres Civilitzacions.

Comprendre el sorgiment de l'organització política durant la prehistòria.

Conèixer i identificar els diferents sistemes polítics de l'edat Antiga.

Interpretar la seva evolució i comparar-los.

CA 5.2 Assenyalar i explicar aquelles experiències històriques més destacables, i anteriors a l'època contemporània, en les quals es va aconseguir establir sistemes polítics que van afavorir l'exercici de drets i llibertats dels individus i de la



|                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| col·lectivitat, considerant-les com a antecedents de les posteriors conquestes democràtiques i referents històrics de les llibertats actuals.                                                                                                    |
| Analitzar i comprendre l'Atenes de Pèricles i l'inici del sistema democràtic.                                                                                                                                                                    |
| Descriure algunes de les diferències entre la democràcia grega i les democràcies actuals.                                                                                                                                                        |
| CA 5.3 Mostrar actituds pacífiques i respectuoses i assumir les normes com a marc necessari per a la convivència, demostrant capacitat crítica i identificant i responnent de manera assertiva davant les situacions d'injustícia i desigualtat. |
| Participar de forma assertiva en els treballs en grup, debats, xerrades i col·loquis.                                                                                                                                                            |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 6 Conèixer i comprendre els processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la realitat multicultural en la qual vivim, reconeixent la riquesa de la diversitat, i valorant l'aportació dels moviments en defensa de la igualtat, la inclusió i el respecte a les minories, per tal d'evitar qualsevol tipus de discriminació.</b>        |
| CA 6.1 Associar el naixement i desenvolupament de diferents civilitzacions i ubicar-les en l'espai i en el temps, integrant els elements històrics, culturals, institucionals i religiosos que les han conformat, explicant la realitat multicultural generada al llarg del temps i identificant les seves aportacions més rellevants a la cultura universal. |
| Conèixer la influència del medi físic en el desenvolupament de primeres civilitzacions                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Localitzar i datar les civilitzacions de l'edat antiga                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Conèixer les seves característiques culturals, institucionals i religioses més destacades de Mesopotàmia, Egipte, Grècia i Roma.                                                                                                                                                                                                                              |
| Identificar les aportacions més rellevants d'aquestes civilitzacions a la cultura universal.                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Entendre l'origen de la religió i el significat magicoreligiós de les primeres manifestacions artístiques.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Conèixer les característiques de les religions politeistes de l'antiguitat.                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Identificar els principals déus i rituals religiosos de l'època.                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Localitzar l'origen del cristianisme i conèixer, les novetats que aportava la seva doctrina i la seva difusió.                                                                                                                                                                                                                                                |
| Explicar els motius de la persecució dels cristians.                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| CA 6.2 Reconèixer les desigualtats socials existents en èpoques passades i els mecanismes de dominació i control que s'han aplicat, identificant aquells col·lectius que s'han vist sotmesos i silenciats, destacant la presència de personatges femenins.                                                                                                    |
| Descriure el tipus de societat i els diferents grups socials (origen, drets...)                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Reconèixer les desigualtats existents i entendre qui eren els col·lectius marginats durant l'època antiga: estrangers, esclaus i la dona.                                                                                                                                                                                                                     |
| Elaborar o completar piràmides socials.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |



|                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Destacar el paper de la dona i identificar personatges femenins destacats.                                                                                    |
| Conèixer els trets bàsics de l'economia a l'antiguitat.                                                                                                       |
| CA 6.4 Argumentar i intervenir sobre la igualtat real d'homes i dones actuant en contra de qualsevol actitud i comportament discriminatori per raó de gènere. |
| Comprendre el paper de la dona i el seu rol a la societat actual                                                                                              |
| Promoure el rebuig cap a les situacions discriminatòries de les nenes i de les dones en el món.                                                               |

**CE 7 Identificar els fonaments que sostenen les nostres identitats col·lectives i les dels altres, a través del coneixement i la valoració del patrimoni material i immaterial que compartim per tal de conservar-lo i respectar els sentiments de pertinença, com també per afavorir processos que contribueixin a la cohesió o solidaritat territorial amb vista als valors de l'uropeisme i la Declaració Universal dels Drets Humans.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 7.1 Relacionar les cultures i civilitzacions que s'han desenvolupat al llarg de la història antiga, medieval i moderna amb les diverses identitats col·lectives que s'han anat construint fins a l'actualitat, reflexionant sobre els múltiples significats que adopten i les seves aportacions a la cultura humana universal.                                                                                                                                                                                                                                          |
| CA 7.4 Valorar, protegir i conservar el patrimoni artístic, històric i cultural com a fonament de la identitat col·lectiva local, autonòmica, nacional, europea i universal, considerant-ho un bé per al gaudi recreatiu i cultural i un recurs per al desenvolupament dels pobles.                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Conèixer el llegat cultural de la Grècia clàssica i de la civilització romana.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Identificar i valorar les restes històriques que sobreviuen actualment fruit d'aquesta herència.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| CA 7.2 Identificar l'origen històric de diferents identitats col·lectives que s'han desenvolupat a Espanya, interpretant l'ús que s'ha fet de les mateixes i mostrant una actitud de respecte cap als diferents sentits de pertinença, promovent la solidaritat i la cohesió social. 9.1. Identificar i interpretar la connexió d'Espanya i les Illes Balears amb els grans processos històrics (de les èpoques antiga, medieval i moderna), valorant el que han suposat per a la seva evolució i assenyalant les aportacions dels seus habitants al llarg de la història. |
| Identificar les característiques i localitzar els pobles preromans.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Conèixer el procés de colonització dels pobles fenicis, grecs i cartaginesos.<br>L'Eivissa púnica                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Entendre les conseqüències del contacte dels pobles colonitzadors amb les cultures peninsulars.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Conèixer la conquesta romana i el procés de romanització peninsular i balear.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| CA 7.3 Assenyalar els fonaments de la idea d'Europa a través de les diferents experiències històriques del passat i identificar el llegat històric, institucional, artístic i cultural com a patrimoni comú de la ciutadania europea.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Explicar les característiques essencials de l'art grec i romà i la seva evolució.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Conèixer i Identificar les principals aportacions de la Grècia clàssica i la                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |



|                                                      |
|------------------------------------------------------|
| civilització romana a la cultura europea.            |
| Entendre el concepte de romanització i el seu abast. |

**CE 9 Conèixer i valorar la importància de la seguretat integral ciutadana en la cultura de convivència nacional i internacional, reconeixent la contribució de l'Estat, les seves institucions i altres entitats socials a la ciutadania global, a la pau, a la cooperació internacional i al desenvolupament, per promoure la consecució d'un món més segur, solidari, sostenible i just.**

CA 9.2 Interpretar des de la perspectiva del desenvolupament sostenible i la ciutadania global els principals desafiaments del món actual, expressant la importància d'implicar-se en la recerca de solucions i en la manera de concretar-los des de la seva capacitat d'acció, tant local com global, valorant la contribució de l'Estat, les seves institucions i les associacions civils en programes i missions dirigits per organismes nacionals i internacionals per a l'assoliment de la pau, la seguretat integral, la convivència social i la cooperació entre els pobles

Entendre el concepte de globalització i les seves implicacions a nivell global.

Valorar l'abast dels conflictes internacionals

Proposar millores sobre aspectes de la nostra societat (repartiment just, pobresa,...)

### Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>GEOGRAFIA FÍSICA</b>                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Introducció als objectius i estratègies de les Ciències Socials i a l'ús dels seus procediments, termes i conceptes.                                                                                              |
| Representació de l'espai, orientació i escales. Pols, hemisferi, Equador, tròpics, mapa (diferència amb planell), meridià, paral·lel, fusos horaris, projeccions i coordenades geogràfiques (longitud i latitud). |
| Conceptes lligats als continents i mars: continent, serralada, altiplà, planura, península, istme, riu, mar i oceà, illa, arxipèlag, golf, cap, estret.                                                           |
| Els continents: unitats estructurals i elements més rellevants de cada continent.                                                                                                                                 |
| La Península Ibèrica, l'arxipèlag balear i l'arxipèlag canari: unitats estructurals i elements més rellevants de cada continent.                                                                                  |
| L'atmosfera. Elements que componen el clima.                                                                                                                                                                      |
| Elements i factors que condicionen el clima.                                                                                                                                                                      |
| Els climes del planeta                                                                                                                                                                                            |
| Interpretació de gràfics (climogrames) i mapes del temps.                                                                                                                                                         |
| L'impacte de les activitats humanes, riscos i catàstrofes climàtiques i els efectes del canvi climàtic.                                                                                                           |
| El temps i el clima de les Illes Balears. El clima Mediterrani.                                                                                                                                                   |



|                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| L'estructura de la Terra i la teoria de la deriva dels continents.                               |
| Formes i processos de modificació de la superfície terrestre.                                    |
| El relleu terrestre i les aigües del planeta. Elements i formes del relleu.                      |
| Principals unitats de relleu dels continents i zones bioclimàtiques.                             |
| El relleu d'Espanya i Illes Balears.                                                             |
| L'alteració del medi natural (sòls, aigües, vegetació...). Relació entre l'ésser humà i el medi. |
| Els espais naturals i la conservació del patrimoni natural. El cas de les Illes Balears.         |

### **HISTÒRIA: PREHISTÒRIA I EDAT ANTIGA**

|                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Conceptes d'història i prehistòria.                                                                                                          |
| Objecte d'estudi de la prehistòria: procés d'hominització (evolució física de l'ésser humà), la seva organització social i cultura material. |
| Conceptes de selecció natural i adaptació al medi.                                                                                           |
| Concepte d'evolucionisme.                                                                                                                    |
| Exemples de l'evolució humana: australopithecus, homo habilis, homo erectus. Grans migracions humanes i expansió pels continents.            |
| La importància d'Àfrica com origen de l'ésser humà actual. El cas europeu: neandertal versus homo sapiens.                                   |
| Les etapes de la Prehistòria: Paleolític, Mesolític i Neolític. Cronologia, trets definidors i importància del Creixent Fèrtil.              |
| Les manifestacions principals de l'art prehistòric. L'art rupestre.                                                                          |
| De la tribu als primers assentaments durant la prehistòria. Els primers poblats neolítics.                                                   |
| El naixement de la societat i el naixement de les primeres cultures.                                                                         |
| L'aparició dels primers cabdills durant la prehistòria.                                                                                      |
| La Prehistòria a les Illes Balears. La cultura talaiòtica                                                                                    |
| L'evolució dels sistemes econòmics i els models d'organització social a la prehistòria.                                                      |

### **PRIMERES CIUTATS I IMPERIS AGRARIS**

#### **Mesopotàmia**

|                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------|
| El sorgiment de les civilitzacions i la influència dels condicionants geogràfics. |
| Concepte i geografia de Mesopotàmia. La importància dels rius.                    |
| Les primeres ciutats de Mesopotàmia.                                              |
| La societat mesopotàmica. Cabdills i reis.                                        |
| L'aparició de l'escriptura.                                                       |
| Sumèria i la importància de les ciutats-estat.                                    |
| Aportació cultural de Sumèria: tipus d'escriptura i primers codis legals.         |





|                                                                  |
|------------------------------------------------------------------|
| Hammurabi i la seva època.                                       |
| Les manifestacions principals de l'art mesopotàmic.              |
| La religió politeista de Mesopotàmia.                            |
| <b>Egipte</b>                                                    |
| Trets geogràfics i estructura social.                            |
| La importància de la religió. La casta sacerdotal i els faraons. |
| Les manifestacions principals de l'art egipci.                   |

|                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>L'ANTIGUITAT CLÀSSICA</b>                                                              |
| <b>Grècia</b>                                                                             |
| Fenicis, grecs i cartaginesos.                                                            |
| Trets geogràfics.                                                                         |
| Concepte de polis.                                                                        |
| Esparta i Atenes. La societat grega. L'aristocràcia i la democràcia a la Grècia clàssica. |
| L'esclavitud a l'antiga Grècia.                                                           |
| Les colònies gregues.                                                                     |
| Les guerres Mèdiques. L'hoplita com a base de l'exèrcit.                                  |
| L'imperi d'Alexandre Magne i La seva desintegració.                                       |
| L'art grec (arquitectura i escultura de l'època clàssica).                                |
| Trets fonamentals de la cultura i la religió grega.                                       |
| <b>Roma</b>                                                                               |
| El naixement de Roma. Les etapes polítiques.                                              |
| La societat a Roma. Patricis, plebeus i esclaus.                                          |
| Les etapes polítiques: monarquia, república i imperi.                                     |
| La creació de l'imperi romà. Trets fonamentals de l'expansió romana.                      |
| La religió politeista a Roma. El culte a l'emperador.                                     |
| El cristianisme. Origen i persecució.                                                     |
| El concepte de romanització i la seva transcendència (llengües, dret, ciutats).           |
| Art romà.                                                                                 |
| La Península Ibèrica i les Balears abans de la conquesta romana i la romanització.        |
| Les aportacions de les cultures clàssiques a la cultura europea.                          |

|                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>SABERS BÀSICS TRANSVERSALS</b>                                                                                                                                                                   |
| Utilització de recursos digitals i interpretació i elaboració de mapes, esquemes, imatges i representacions gràfiques. Tecnologies de la Informació Geogràfica (*TIG). Cartografia digital i atles. |
| Mètodes i instruments de recollida de dades meteorològiques.                                                                                                                                        |
| Maneig i utilització de dispositius, aplicacions informàtiques, plataformes digitals i ús segur de les xarxes de comunicació.                                                                       |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Cerca, tractament de la informació i elaboració de coneixement.                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Ús dels seus procediments, termes i conceptes característics de la geografia, la història i l'art.                                                                                                                                                                                                                     |
| El paper de la dona a les societats actuals: accés al treball i al poder.                                                                                                                                                                                                                                              |
| Situacions discriminatòries de les nenes i de les dones en el món.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Mètodes bàsics de recerca per a la construcció del coneixement de la geografia i la història. Metodologies del pensament geogràfic i del pensament històric.                                                                                                                                                           |
| Les fonts històriques i arqueològiques com a base per a la construcció del coneixement històric. Objectes i artefactes com a font per a la història i el llegat immaterial (tipus de fonts històriques). El significat dels arxius, biblioteques i museus i del llegat històric i cultural com a patrimoni col·lectiu. |
| Temps històric: construcció i interpretació de línies de temps a través de la linealitat, cronologia, simultaneïtat, durada i distinció de períodes.                                                                                                                                                                   |
| L'evolució dels sistemes econòmics i els models d'organització social a l'antiguitat.                                                                                                                                                                                                                                  |
| Les persones invisibilitzades de la història: dones, esclaus i estrangers. Marginació, segregació, control i submissió en la història de la humanitat. Personatges femenins en la història. La resistència a l'opressió.                                                                                               |
| Dignitat humana i drets universals. Convenció sobre els Drets del Nen.                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Alteritat: respecte i acceptació de l'altre. Comportaments no discriminatoris i contraris a qualsevol actitud segregadora.                                                                                                                                                                                             |
| Convivència cívica i cultura democràtica. Incorporació i implicació en la societat civil. Participació en projectes comunitaris.                                                                                                                                                                                       |
| Igualtat de gènere. Manifestacions i conductes no sexistes.                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Interès davant els reptes i problemes d'actualitat en l'entorn local i global.                                                                                                                                                                                                                                         |
| Les xarxes socials. Seguretat i prevenció davant els regs i perills de l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació.                                                                                                                                                                                   |
| Consciència ambiental. Respecte, protecció i cura dels éssers vius i del planeta.                                                                                                                                                                                                                                      |
| Conservació i defensa del patrimoni històric, artístic i cultural.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Solidaritat, empatia i accions de suport a col·lectius en situacions de pobresa, vulnerabilitat i exclusió social.                                                                                                                                                                                                     |
| Identificació i gestió de les emocions i la seva repercussió en comportaments individuals i col·lectius.                                                                                                                                                                                                               |
| Cicles vitals, ús del temps lliure i hàbits de consum. Diferències i canvis en les formes de vida en les societats actuals i en les del passat.                                                                                                                                                                        |
| La contribució de l'Estat i les seves institucions a la pau, a la seguretat integral ciutadana i a la convivència social.                                                                                                                                                                                              |
| Seguretat viària i mobilitat segura, saludable i sostenible.                                                                                                                                                                                                                                                           |



## Segon curs

### Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

|                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del present i del passat, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar continguts en diversos formats.</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 1.1 Elaborar, expressar i presentar continguts propis en forma d'esquemes, taules informatives i altres formats mitjançant el desenvolupament d'estratègies de cerca, selecció i tractament d'informació relatives a processos i esdeveniments rellevants del present i del passat. |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Elaborar, expressar i presentar la informació en taules, mapes conceptuals, esquemes, resums o quadres resum. |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Cercar, seleccionar i sintetitzar informació de forma adequada a fonts tant analògiques com digitals. |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Utilitzar de forma adequada dispositius, aplicacions informàtiques, plataformes digitals i xarxes de comunicació. |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------|
| Expressar els continguts de forma correcta i seguint les normes ortogràfiques. |
|--------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 1.2 Desenvolupar i argumentar sobre temes i esdeveniments de la Prehistòria, l'Edat Antiga, l'Edat mitjana i l'Edat Moderna, localitzant i analitzant de manera crítica fonts primàries i secundàries com a proves històriques. |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------|
| Identificar i classificar els diferents tipus de fonts històriques. |
|---------------------------------------------------------------------|

|                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------|
| Investigar fets històrics a partir de diferents fonts històriques. |
|--------------------------------------------------------------------|

|                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------|
| Valorar i argumentar sobre la validesa de diferents fonts històriques. |
|------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 2 Indagar, argumentar i elaborar productes propis sobre problemes geogràfics, històrics i socials que resultin rellevants actualment, des del local al global, per desenvolupar un pensament crític, respectuós amb les diferències, que contribueixi a la construcció de la pròpia identitat i a enriquir el patrimoni comú.</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 2.1 Identificar, valorar i mostrar interès pels principals problemes que afecten la societat, adoptant una posició crítica i proactiva cap a aquests. |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Identificar i valorar reptes i problemes de la societat actual (pobresa, desigualtat social, emergència climàtica, desafiaments demogràfics, despoblació, situacions discriminatòries de gènere...) |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------|
| Proposar solucions a les problemàtiques i reptes de la societat actual. |
|-------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 2.2 Argumentar de manera crítica sobre problemes d'actualitat a través de coneixements geogràfics i històrics, contrastant i valorant fonts diverses. 2.4. Elaborar judicis argumentats, respectant les opinions dels altres i enriquant el patrimoni comú en el context del món actual, els seus reptes i els seus conflictes, |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| des d'una perspectiva sistèmica i global.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Expressar i respectar opinions sobre problemes de la societat actual mitjançant debats, redaccions o altres productes.                                                                                                                                                                         |
| Analitzar i comparar diferents punts de vista temes i/o problemes de la societat actual.                                                                                                                                                                                                       |
| CA 2.3 Incorporar i utilitzar adequadament termes, conceptes i esdeveniments relacionats amb la geografia, la història i altres disciplines de les ciències socials, a través d'intervencions orals, texts escrits i altres productes, mostrant plantejaments originals i propostes creatives. |
| Utilitzar termes i conceptes específics de la matèria en les produccions escrites i orals.                                                                                                                                                                                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 3 Conèixer els principals desafiaments als quals s'han enfrontat diferents societats al llarg del temps, identificant les causes i conseqüències dels canvis produïts i els problemes als quals s'enfronten en l'actualitat, mitjançant el desenvolupament de projectes de recerca i l'ús de fonts fiables, per realitzar propostes que contribueixin al desenvolupament sostenible.</b> |
| CA 3.1 Adquirir i construir coneixement rellevant del món actual i de la història, a través de processos inductius, de la recerca i del treball per projectes, reptes o problemes, mitjançant l'elaboració de productes que reflecteixin la comprensió dels fenòmens i problemes abordats.                                                                                                     |
| Elaborar tasques de recerca i investigació sobre temes d'història i d'actualitat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Aprendre a cercar i seleccionar informació adequada i presenta-la sense fer ús de plagi.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| CA 3.2 Identificar els principals problemes, reptes i desafiaments als quals s'ha enfrontat la humanitat al llarg de la història, els canvis produïts, les seves causes i conseqüències, com també els que, en l'actualitat, hem de plantejar i resoldre entorn dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.                                                                                  |
| Conèixer els principals reptes i desafiaments de la Història de la humanitat                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Identificar causes i conseqüències en relació amb els fets històrics i actuals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Conèixer els ODS i relacionar-los amb els desafiaments treballats.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| CA 3.3 Representar adequadament informació geogràfica i històrica a través de diverses formes de representació gràfica, cartogràfica i visual.                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Representar i interpretar informació històrica de forma gràfica, cartogràfica o visual: mapes històrics, piràmides socials, etc.                                                                                                                                                                                                                                                               |
| CA 3.4 Utilitzar una seqüència cronològica a fi d'examinar la relació entre fets i processos en diferents períodes i llocs històrics (simultaneïtat i durada), utilitzant termes i conceptes apropiats.                                                                                                                                                                                        |
| Elaborar i interpretar eixos cronològics. Distingir la diferent escala temporal de les etapes de l'edat mitjana fins a l'edat moderna.                                                                                                                                                                                                                                                         |
| CA 3.5 Analitzar processos de canvi històric de rellevància a través de l'ús de diferents fonts d'informació, tenint en compte les continuïtats i permanències en diferents períodes i llocs.                                                                                                                                                                                                  |



|                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Explicar les característiques de cada temps històric i els esdeveniments que han determinat canvis fonamentals en el rumb de la història. |
| Conèixer l'origen i abast dels principals imperis de l'Edat Mitjana i Moderna.                                                            |
| Comprendre la rellevància de l'obertura de noves rutes comercials i de l'arribada a Amèrica.                                              |
| Comparar l'Amèrica precolombina amb l'Amèrica colonial i analitzar els processos de canvi.                                                |

**CE 5 Analitzar de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sistemes democràtics i els principis constitucionals que regeixen la vida en comunitat, com també assumint els deures i drets propis del nostre marc de convivència, per promoure la participació ciutadana i la cohesió social.**

CA 5.1 Identificar, interpretar i analitzar els mecanismes que han regulat la convivència i la vida en comú al llarg de la història, des de l'origen de la societat a les diferents civilitzacions que s'han anat succeint, assenyalant els principals models d'organització social i política que s'han gestat.

Conèixer i identificar els diferents sistemes polítics de l'Edat Mitjana i Moderna.

Interpretar la seva evolució i comparar-los.

CA 5.3 Mostrar actituds pacífiques i respectuoses i assumir les normes com a marc necessari per a la convivència, demostrant capacitat crítica i identificant i responnent de manera assertiva davant les situacions d'injustícia i desigualtat.

Participar de forma assertiva en els treballs en grup, debats, xerrades i col·loquis.

**CE 6 Conèixer i comprendre els processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la realitat multicultural en la qual vivim, reconeixent la riquesa de la diversitat, i valorant l'aportació dels moviments en defensa de la igualtat, la inclusió i el respecte a les minories, per tal d'evitar qualsevol tipus de discriminació.**

CA 6.1 Associar el naixement i desenvolupament de diferents civilitzacions i ubicar-les en l'espai i en el temps, integrant els elements històrics, culturals, institucionals i religiosos que les han conformat, explicant la realitat multicultural generada al llarg del temps i identificant les seves aportacions més rellevants a la cultura universal

Localitzar i datar les civilitzacions de l'Edat Mitjana

Conèixer les seves característiques culturals, institucionals i religioses més destacades de l'Imperi Bizantí i l'Islam.

Comprendre els seus preceptes principals de la doctrina islàmica i el seu abast en l'actualitat.

Explicar el poder de l'Església a l'Europa feudal.

Definir el concepte de croada i sintetitzar les croades principals i les seves



|                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| conseqüències.                                                                                                                                                                                                                                             |
| Conèixer els motius de la persecució dels jueus i les seves conseqüències.                                                                                                                                                                                 |
| Identificar les causes i les conseqüències de la reforma i la contrareforma.                                                                                                                                                                               |
| Comparar les doctrines reformistes.                                                                                                                                                                                                                        |
| CA 6.2 Reconèixer les desigualtats socials existents en èpoques passades i els mecanismes de dominació i control que s'han aplicat, identificant aquells col·lectius que s'han vist sotmesos i silenciats, destacant la presència de personatges femenins. |
| Descriure la societat estamental i els diferents grups socials que la formaven (origen, privilegis...)                                                                                                                                                     |
| Reconèixer les desigualtats existents i entendre qui eren els col·lectius marginats durant l'època medieval i moderna: serfs, minories ètiques, esclaus i la dona.                                                                                         |
| Elaborar o completar piràmides socials.                                                                                                                                                                                                                    |
| Destacar el paper de la dona i identificar personatges femenins destacats.                                                                                                                                                                                 |
| Conèixer els trets bàsics de l'economia a l'Edat Mitjana i Moderna.                                                                                                                                                                                        |
| CA 6.3. Valorar la diversitat social i cultural, argumentant i intervenint en favor de la inclusió, com també rebutjant i actuant en contra de qualsevol actitud o comportament discriminatori o basat en estereotips.                                     |
| Definir el terme cultura i els seus trets.                                                                                                                                                                                                                 |
| Identificar les diferents àrees culturals del món i els conflictes existents.                                                                                                                                                                              |
| Entendre i valorar la multiculturalitat com un fenomen enriquidor.                                                                                                                                                                                         |

**CE 7 Identificar els fonaments que sostenen les nostres identitats col·lectives i les dels altres, a través del coneixement i la valoració del patrimoni material i immaterial que compartim per tal de conservar-lo i respectar els sentiments de pertinença, com també per afavorir processos que contribueixin a la cohesió o solidaritat territorial amb vista als valors de l'uropeisme i la Declaració Universal dels Drets Humans.**

CA 7.1 Relacionar les cultures i civilitzacions que s'han desenvolupat al llarg de la història antiga, medieval i moderna amb les diverses identitats col·lectives que s'han anat construint fins a l'actualitat, reflexionant sobre els múltiples significats que adopten i les seves aportacions a la cultura humana universal.

CA 7.4 Valorar, protegir i conservar el patrimoni artístic, històric i cultural com a fonament de la identitat col·lectiva local, autonòmica, nacional, europea i universal, considerant-ho un bé per al gaudi recreatiu i cultural i un recurs per al desenvolupament dels pobles.

Conèixer el llegat cultural de la cultura islàmica, bizantina i carolíngia

Identificar i valorar les restes històriques que sobreviuen actualment fruit d'aquesta herència.

Comprendre i valorar la importància de les aportacions a la ciència universal des de l'Edat Mitjana fins l'Edat Moderna.

Identificar els principals avenços tecnològics de les distintes civilitzacions



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| d'Edat Mitjana i Moderna.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| CA 7.2 Identificar l'origen històric de diferents identitats col·lectives que s'han desenvolupat a Espanya, interpretant l'ús que s'ha fet de les mateixes i mostrant una actitud de respecte cap als diferents sentits de pertinença, promovent la solidaritat i la cohesió social. 9.1. Identificar i interpretar la connexió d'Espanya i les Illes Balears amb els grans processos històrics (de les èpoques antiga, medieval i moderna), valorant el que han suposat per a la seva evolució i assenyalant les aportacions dels seus habitants al llarg de la història. |
| Identificar les característiques i localitzar pobles bàrbars visigots, vàndals i els Bizantins                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Conèixer les etapes, la distribució i organització territorial de Al-Àndalus i les Illes Orientals                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Entendre i valorar la conquesta cristiana peninsular i el Regne de Mallorca.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Descriure el pas de l'edat Mitjana a l'Edat Moderna: el cas dels Àustries i dels Borbons                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CA 7.3 Assenyalar els fonaments de la idea d'Europa a través de les diferents experiències històriques del passat i identificar el llegat històric, institucional, artístic i cultural com a patrimoni comú de la ciutadania europea.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Explicar els trets que defineixen les cultures de l'edat mitjana i moderna.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Explicar les característiques essencials de l'art romànic, gòtic, renaixentista i barroc.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Reconèixer les aportacions de la cultura musulmana i jueva a la cultura europea.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Comprendre la importància del cristianisme en la formació de la idea d'Europa.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 8 Prendre consciència del paper dels cicles demogràfics, el cicle vital, les formes de vida i les relacions intergeneracionals i de dependència en la societat actual i la seva evolució al llarg del temps, analitzant-les de manera crítica, per promoure alternatives saludables, sostenibles, enriquidores i respectuoses amb la dignitat humana i el compromís amb la societat i l'entorn.</b> |
| CA 8.1 Conèixer i interpretar els comportaments demogràfics de la població, els canvis que ha experimentat i els seus cicles, identificant i analitzant els principals problemes i reptes als quals ens enfrontem en el món, a Espanya i a les Illes Balears.                                                                                                                                             |
| Conèixer i dominar les tècniques per a l'estudi demogràfic com el càlcul de taxes o les piràmides de població.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Comprendre les principals característiques de la població mundial, espanyola i balear.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Identificar els principals desafiaments demogràfics actuals                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Localitzar els sistemes urbans mundials principals, espanyols i balears.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Conèixer els principals problemes del món urbà. (contaminació, residus                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| urbans...)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Analitzar casos de despoblació i sobre població urbana.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| CA 8.2 Prendre consciència del cicle vital i analitzar com han canviat les seves característiques, necessitats i obligacions en diferents moments històrics, com també les arrels de la distribució per motius de gènere del treball domèstic, assumint les responsabilitats i compromisos propis de la seva edat en l'àmbit familiar, en l'entorn escolar i en la comunitat i valorant la riquesa que aporten les relacions intergeneracionals. |
| Valorar la lluita pels drets de la dona al llarg de la Història.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Valorar els drets dels infants a la societat actual.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| CA 8.3 Relacionar els canvis en els estils de vida tradicional i contrastar-los amb els que són saludables i sostenibles en l'entorn, a través de comportaments respectuosos amb la salut pròpia, amb la dels altres i amb altres éssers vius, prenent consciència de la importància de promoure el propi desenvolupament personal.                                                                                                              |
| Comparar l'estil de vida urbà i rural.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Reconèixer la necessitat d'un creixement urbà sostenible i realitzar propostes.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

**CE 9 Conèixer i valorar la importància de la seguretat integral ciutadana en la cultura de convivència nacional i internacional, reconeixent la contribució de l'Estat, les seves institucions i altres entitats socials a la ciutadania global, a la pau, a la cooperació internacional i al desenvolupament, per promoure la consecució d'un món més segur, solidari, sostenible i just.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 9.2 Interpretar des de la perspectiva del desenvolupament sostenible i la ciutadania global els principals desafiaments del món actual, expressant la importància d'implicar-se en la recerca de solucions i en la manera de concretar-los des de la seva capacitat d'acció, tant local com global, valorant la contribució de l'Estat, les seves institucions i les associacions civils en programes i missions dirigits per organismes nacionals i internacionals per a l'assoliment de la pau, la seguretat integral, la convivència social i la cooperació entre els pobles |
| Entendre el concepte de globalització i les seves implicacions a nivell global.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Valorar l'abast dels conflictes internacionals                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Proposar millores sobre aspectes de la nostra societat (repartiment just, pobresa...)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

### Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>GEOGRAFIA POLÍTICA</b>                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Localització dels països de cada continent amb esment de capital i ciutats més importants d'Europa, Amèrica i Nord d'Àfrica. |
| La ciutadania europea. Els drets humans i els ciutadans arreu del món.                                                       |



## **GEOGRAFIA DE LA POBLACIÓ**

Fonts i taxes demogràfiques i piràmides de població.

Zones més poblades i despoblades del planeta i dinàmiques a escala mundial.  
Causes de la distribució.

Conceptes de natalitat i mortalitat. La seva distribució actual al món. El moviment natural de la població.

Les migracions a la història.

Els moviments migratoris actuals i les seves causes. Europa, Espanya i Balears com a receptors d'immigrants. Distribució, dinàmica i estructura de la població espanyola i balear.

Ciutats i món rural. Sostenibilitat. Les macrociutats als països desenvolupats i la despoblació rural a alguns països desenvolupats. El cas de l'Espanya buidada.

La ciutat i el procés d'urbanització. Els plànols urbans. La xarxa urbana espanyola i balear. La pressió demogràfica a les Illes Balears.

Desafiaments demogràfics del segle XXI (l'envelliment de la població occidental, explosió demogràfica al Tercer Món, la relació entre recursos i creixement demogràfic, els moviments migratoris actuals i les seves causes etc).

La globalització econòmica i social. La diversitat social i cultural. Multiculturalitat al món. Àrees i conflictes culturals. Desigualtats regionals. Línies d'acció per a un repartiment just. La qüestió del mínim vital.

Conflictes geopolítics actuals. Els refugiats.

El paper de la dona a les societats actuals: accés al treball i al poder. Situacions discriminatòries de les dones i de les nenes en el món.

ODS i Agenda 2030 (Inclusió, sostenibilitat, participació ciutadana i cooperació global).

## **ANTIGUITAT TARDANA I ALTA EDAT MITJANA**

Crisi i caiguda de l'Imperi Romà. Les invasions. Característiques dels pobles germànics.

Localització dels principals regnes germànics i els seus trets primordials.

L'imperi Carolingi i la seva disgregació. El Tractat de Verdum

El feudalisme com a sistema econòmic i polític. El paper de l'església. Serf i esclaus.

## **BIZANCI I L'ISLAM**

Naixement de l'Imperi Bizantí. Visigots, Vàndals i Bizantins a Espanya i les Balears.

Principals manifestacions de l'art bizantí.

Justinià i l'intent de renovar l'imperi romà.

La Península Aràbiga abans de Mahoma.

Mahoma i els preceptes principals de l'Islam. La formació de l'Islam.

Expansió de l'Islam. La seva presència a la Península Ibèrica i a les Balears.  
Conceptes d'Al-andalus i d'Illes Orientals.



La ciutat musulmana. Principals manifestacions de l'art andalusí.

La cultura i la ciència. La influència de les civilitzacions jueva i islàmica en la cultura europea.

### **CREIXEMENT DELS SEGLES XII I XIII I CRISIS DE LA BAIXA EDAT MITJANA**

Creixement agrari i urbà en els segles XII i XIII.

La societat estamental. Les ciutats medievals de l'Edat Mitjana Plena (segle XII).  
Municipis i gremis.

El renaixement del comerç i principals nuclis mercantils i els seus fluxos principals  
(Hansa, Flandes, Gènova, València, Barcelona, Mallorca).

L'enfortiment de les monarquies. Les corts medievals.

L'expansió cristiana i la conquesta catalana de les Balears. El Regne de Mallorca.

Les croades i la Guerra dels cent anys.

La Crisi baix medieval. La Pesta Negra i el seu impacte.

La persecució dels jueus.

Trets fonamentals de l'art romànic i gòtic.

### **HUMANISME, RENAIXAMENT I REFORMA LUTERANA**

Concepte d'humanisme i renaixement.

L'art a l'època del Renaixement: Miquel Àngel, Da Vinci, Rafael.

Luter i la Reforma. Principis fonamentals de la reforma.

Importància de la reforma a Alemanya i implicacions político-socials: prínceps  
alemanys i intents de reforçar la figura de l'Emperador.

Reacció de l'Església Catòlica. La contrareforma.

### **ELS DECOBRIMENTS**

Causes dels grans descobriments geogràfics. Noves rutes comercials.  
Talassocràcies.

L'expansió portuguesa.

Les cultures precolombines a Amèrica. Localització i trets principals de maies,  
asteques i inques.

La creació de l'Imperi Hispànic. La conquesta d'Amèrica.

Tractat de Tordesillas.

Impacte dels Descobriments d'Amèrica a Europa i d'Europa sobre Amèrica.  
Societat i economia colonial.

### **MONARQUIES AUTORITÀRIES I ABSOLUTES**

Concepte de monarquia autoritària: formal respecte a les corts, als furs i lleis per  
part de la Corona i ampliació de fet del seu poder.

Els Reis Catòlics.

Identificació d'exemples de monarquia autoritària: Enric VIII, Carles I a Castella.



|                                                                  |
|------------------------------------------------------------------|
| Comunitats a Castella i Germanies a València i Balears.          |
| Concepte d'absolutisme. Identificació de l'exemple de Lluís XIV. |

### **L'ESCENARI EUROPEU I MEDITERRANI: DE L'HEGEMONIA HISPÀNICA A LA FRANCESA**

|                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Religió i política a l'època de Carles I. Els terços.                                                                    |
| Europa i la mediterrània a l'època de Felip II.                                                                          |
| Un gran conflicte europeu: la Guerra dels Trenta anys i les seves conseqüències. De l'hegemonia hispànica a la francesa. |
| Trets fonamentals de l'art Barroc. Velázquez.                                                                            |

### **EL SEGLE XVIII. LA IL·LUSTRACIÓ I EL DESPOTISME IL·LUSTRAT**

|                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------|
| El concepte d'Il·lustració i trets fonamentals.                              |
| Racionalisme i empirisme.                                                    |
| Autors més transcendents de la Il·lustració.                                 |
| Concepte de Despotisme Il·lustrat i mesures concretes que es desenvoluparen. |
| El cas espanyol.                                                             |
| L'absolutisme a partir de Felip V.                                           |
| Carles III i les reformes: comerç amb Amèrica, integració de mercat,...      |

### **SABERS BÀSICS TRANSVERSALS**

|                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Utilització de recursos digitals i interpretació i elaboració de mapes, esquemes, imatges i representacions gràfiques. Tecnologies de la Informació Geogràfica (*TIG). Cartografia digital i atles.                      |
| Maneig i utilització de dispositius, aplicacions informàtiques, plataformes digitals i ús segur de les xarxes de comunicació.                                                                                            |
| Cerca, tractament de la informació i elaboració de coneixement.                                                                                                                                                          |
| Ús dels seus procediments, termes i conceptes característics de la geografia, la història i l'art.                                                                                                                       |
| Mètodes bàsics de recerca per a la construcció del coneixement de la geografia i la història. Metodologies del pensament geogràfic i del pensament històric.                                                             |
| Temps històric: construcció i interpretació de línies de temps a través de la linealitat, cronologia, simultaneïtat, durada i distinció de períodes.                                                                     |
| L'evolució dels sistemes econòmics i els models d'organització social a l'Edat Mitjana i Moderna.                                                                                                                        |
| Les persones invisibilitzades de la història: dones, esclaus i estrangers. Marginació, segregació, control i submissió en la història de la humanitat. Personatges femenins en la història. La resistència a l'opressió. |
| Dignitat humana i drets universals. Convenció sobre els Drets del Nen.                                                                                                                                                   |
| Alteritat: respecte i acceptació de l'altre. Comportaments no discriminatoris i                                                                                                                                          |



|                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| contraris a qualsevol actitud segregadora.                                                                                                      |
| Convivència cívica i cultura democràtica. Incorporació i implicació en la societat civil. Participació en projectes comunitaris.                |
| Igualtat de gènere. Manifestacions i conductes no sexistes.                                                                                     |
| Interès davant els reptes i problemes d'actualitat en l'entorn local i global.                                                                  |
| Les xarxes socials. Seguretat i prevenció davant els regs i perills de l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació.            |
| Consciència ambiental. Respecte, protecció i cura dels éssers vius i del planeta.                                                               |
| Conservació i defensa del patrimoni històric, artístic i cultural.                                                                              |
| Solidaritat, empatia i accions de suport a col·lectius en situacions de pobresa, vulnerabilitat i exclusió social.                              |
| Identificació i gestió de les emocions i la seva repercussió en comportaments individuals i col·lectius.                                        |
| Cicles vitals, ús del temps lliure i hàbits de consum. Diferències i canvis en les formes de vida en les societats actuals i en les del passat. |
| La contribució de l'Estat i les seves institucions a la pau, a la seguretat integral ciutadana i a la convivència social.                       |
| Seguretat viària i mobilitat segura, saludable i sostenible.                                                                                    |

### *Tercer i quart curs*

#### **Tercer curs**

#### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

|                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del present i del passat, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar continguts en diversos formats.</b>               |
| CA 1.2 Establir connexions i relacions entre els coneixements i informacions adquirits, elaborant síntesis interpretatives i explicatives, mitjançant informes, estudis o dossiers informatius, que reflecteixin un domini i consolidació dels continguts tractats. |
| Relacionar els coneixements adquirits amb resums interpretatius i explicatius.                                                                                                                                                                                      |
| Consolidar els continguts tractats amb l'elaboració d'informes, estudis o dossiers.                                                                                                                                                                                 |



**CE 2 Indagar, argumentar i elaborar productes propis sobre problemes geogràfics, històrics i socials que resultin rellevants actualment, des del local al global, per desenvolupar un pensament crític, respectuós amb les diferències, que contribueixi a la construcció de la pròpia identitat i a enriquir el patrimoni comú.**

CA 2.1 Generar productes originals i creatius mitjançant la reelaboració de coneixements previs a través d'eines de recerca que permetin explicar problemes presents i passats de la humanitat a distintes escales temporals i espacials, del local al global, utilitzant conceptes, situacions i dades rellevants.

Utilitzar conceptes, situacions i dades rellevants per explicar problemes presents de la humanitat

Plasmar coneixements adquirits generant nous materials originals per explicar els problemes presents de la humanitat.

CA 2.2 Produir i expressar judicis i arguments personals i criteris de forma oberta i respectuosa, fent patent la pròpia identitat i enriquant el patrimoni comú en el context del món actual, els seus reptes i els seus conflictes, des d'una perspectiva sistèmica i global.

Expressar judicis, arguments i criteris personals de manera respectuosa.

Construir una identitat pròpia i respectar la resta d'identitats del món actual.

**CE 3 Conèixer els principals desafiaments als quals s'han enfrontat diferents societats al llarg del temps, identificant les causes i conseqüències dels canvis produïts i els problemes als quals s'enfronten en l'actualitat, mitjançant el desenvolupament de projectes de recerca i l'ús de fonts fiables, per realitzar propostes que contribueixin al desenvolupament sostenible.**

CA 3.1 Realitzar propostes que contribueixin a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, aplicant mètodes i projectes de recerca, incidint en l'ús de mapes i altres representacions gràfiques, així com de mitjans accessibles d'interpretació d'imatges.

Aplicar mètodes i projectes de recerca per realitzar propostes que contribueixen a assolir els ODS.

Utilitzar mapes i representacions gràfiques per fer propostes que duguin a la consecució dels ODS.

CA 3.2 Entendre i afrontar, des d'un enfocament ecosocial, problemes i desafiaments passats, actuals o futurs de les societats contemporànies tenint en compte les seves relacions d'interdependència i ecodependència

Mantindre un enfocament ecosocial per a la resolució de problemes i desafiaments passats, actuals i futurs de les societats contemporànies.

Entendre i valorar les relacions d'interdependència i ecodependència a les societats contemporànies.

CA 3.3 Utilitzar seqüències cronològiques complexes en les que identificar,



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| comparar i relacionar fets i processos en diferents períodes i llocs històrics (simultaneïtat, durada, causalitat) utilitzant termes i conceptes específics de l'àmbit de la història i la geografia.                                                                                              |
| Comparar i relacionar fets i processos en diferents períodes i llocs utilitzant termes i conceptes geogràfics.                                                                                                                                                                                     |
| CA 3.4 Analitzar processos de canvi històric i comparar casos de la història i la geografia a través de l'ús de fonts d'informacions diverses, tenint en compte transformacions de curta i llarga durada (conjuntura i estructura), les continuïtats i permanències en diferents períodes i llocs. |
| Analitzar processos de canvi amb diverses fonts i observar les transformacions i les permanències des d'una perspectiva geogràfica.                                                                                                                                                                |
| Comparar les transformacions conjunturals i les estructurals que es donen en els processos de canvi.                                                                                                                                                                                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 4 Identificar i analitzar els elements del paisatge i la seva articulació en sistemes complexos naturals, rurals i urbans, així com la seva evolució en el temps, interpretant les causes de les transformacions i valorant el grau d'equilibri existent en els diferents ecosistemes, per promoure la seva conservació, millora i ús sostenible.</b>                                    |
| CA 4.1 Identificar els elements de l'entorn i comprendre el seu funcionament com un sistema complex per mitjà de l'anàlisi multicausal de les seves relacions naturals i humanes, presents i passades, valorant el grau de conservació i d'equilibri dinàmic.                                                                                                                                  |
| Comprendre a través de l'anàlisi multicausal l'entorn, el seu funcionament i les relacions naturals i humanes.                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| CA 4.2 Idear i adoptar, quan sigui possible, comportaments i accions que contribueixin a la conservació i millora de l'entorn natural, rural i urbà, a través del respecte a tots els éssers vius, mostrant comportaments orientats a l'assoliment d'un desenvolupament sostenible d'aquests entorns, i defensant l'accés universal, just i equitatiu als recursos que ens ofereix el planeta. |
| Contribuir a la conservació i millora de l'entorn natural, rural i urbà des d'una perspectiva adient per assolir un desenvolupament sostenible.                                                                                                                                                                                                                                                |
| Defensar l'accés universal, just i equitatiu als recursos que ens ofereix el planeta.                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 5 Analitzar de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sistemes democràtics i els principis constitucionals que regeixen la vida en comunitat, així com assumint els deures i drets propis del nostre marc de convivència, per promoure la participació ciutadana i la cohesió social.</b> |
| CA 5.1 Conèixer, valorar i exercir responsabilitats, drets i deures i actuar en favor del seu desenvolupament i afirmació a través del coneixement del nostre ordenament jurídic i constitucional, de la comprensió i posada en valor de la                                                                                                |





nostra memòria democràtica i dels aspectes fonamentals que la conformen, de la contribució dels homes i dones a aquesta, i la defensa dels nostres valors constitucionals.

Conèixer, valorar i exercir responsabilitats, drets i deures que emanen del nostre ordenament jurídic i constitucional i actuar en favor del seu desenvolupament.

CA 5.2 Reconèixer moviments i causes que generin una consciència solidària, promoguin la cohesió social, i treballin per a l'eliminació de la desigualtat, especialment la motivada per qüestió de gènere, i per al ple desenvolupament de la ciutadania, mitjançant la mobilització de coneixements i estratègies de participació, treball en equip, mediació i resolució pacífica de conflictes.

Reconèixer moviments i causes que generin consciència solidària, cohesió social i cerquin eliminar desigualtats, en especial les de gènere.

Promoure i realitzar les estratègies de participació, treball en equip, mediació i resolució pacífica de conflictes.

**CE 6 Conèixer i comprendre els processos geogràfics, històrics i culturals que han conformat la realitat multicultural en la qual vivim, reconeixent la riquesa de la diversitat, i valorant l'aportació dels moviments en defensa de la igualtat, la inclusió, i el respecte a les minories, per tal d'evitar qualsevol tipus de discriminació.**

CA 6.2 Contribuir al benestar individual i col·lectiu a través del disseny, exposició i posada en pràctica d'iniciatives orientades a promoure un compromís actiu amb els valors comuns, la millora de l'entorn i el servei a la comunitat.

Dissenyar, exposar i posar en pràctica iniciatives que promoguin la millora de l'entorn i el servei a la comunitat per contribuir al benestar individual i col·lectiu.

**CE 7 Identificar els fonaments que sostenen les nostres identitats col·lectives i les dels altres, a través del coneixement i la valoració del patrimoni material i immaterial que compartim per tal de conservar-lo i respectar els sentiments de pertinença, així com per afavorir processos que contribueixin a la cohesió o solidaritat territorial amb vista als valors de l'europeisme i la Declaració Universal de Drets Humans**

CA 7.2 Conèixer i contribuir a conservar el patrimoni material i immaterial comú, respectant els sentiments de pertinença i adoptant compromisos amb principis i accions orientades a la cohesió i la solidaritat territorial de la comunitat política, els valors de l'europeisme i de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Adoptar compromisos amb els principis i valors de l'europeisme i la Declaració Universal dels Drets Humans.

Respectar, conèixer i contribuir a la conservació del patrimoni material i immaterial.



**CE 8 Prendre consciència del paper dels cicles demogràfics, el cycle vital, les formes de vida i les relacions intergeneracionals i de dependència en la societat actual i la seva evolució al llarg del temps, analitzant-les de manera crítica, per promoure alternatives saludables, sostenibles, enriquidores i respectuoses amb la dignitat humana i el compromís amb la societat i l'entorn.**

CA 8.1 Adoptar un paper actiu i compromès amb l'entorn, d'acord amb aptituds, aspiracions, interessos i valors propis, a partir de l'anàlisi crítica de la realitat econòmica, de la distribució i gestió del treball, i l'adopció d'hàbits responsables, saludables, sostenibles i respectuosos amb la dignitat humana i la d'altres éssers vius, així com de la reflexió ètica davant els usos de la tecnologia i la gestió del temps lliure.

Adoptar un paper actiu i compromès amb l'entorn a partir de l'anàlisi crítica de la realitat econòmica, de la distribució i gestió del treball.

Adquirir hàbits responsables, saludables, sostenibles i respectuosos amb la dignitat humana i altres éssers vius.

Assolir una reflexió ètica davant els usos de la tecnologia i la gestió del temps lliure.

**CE 9 Conèixer i valorar la importància de la seguretat integral ciutadana en la cultura de convivència nacional i internacional, reconeixent la contribució de l'Estat, les seves institucions i altres entitats socials a la ciutadania global, a la pau, a la cooperació internacional i al desenvolupament, per promoure la consecució d'un món més segur, solidari, sostenible i just.**

CA 9.2 Contribuir a la consecució d'un món més segur, just, solidari i sostenible, a través de l'anàlisi dels principals conflictes del present i el reconeixement de les institucions de l'Estat i de les associacions civils que garanteixen la seguretat integral i la convivència social, així com els compromisos internacionals del nostre país en favor de la pau, la seguretat, la cooperació, la sostenibilitat, els valors democràtics i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Analitzar els principals conflictes del món actual per contribuir a un món més segur, solidari i sostenible.

Reconèixer les institucions de l'Estat i les associacions civils que garanteixen la seguretat integral i la convivència socials.

Conèixer els compromisos internacionals del nostre país en favor de la pau, la seguretat, la cooperació, la sostenibilitat, els valors democràtics i els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

### **Sabers bàsics**

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

### **GEOGRAFIA ECONÒMICA**



|                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>La recerca en ciències socials</b>                                                                                                                                                                                                                       |
| La recerca en Ciències Socials, l'estudi multicausal i l'anàlisi comparada de l'espai natural, rural i urbà, la seva evolució i els reptes del futur. Anàlisi i interpretació de conceptes espacials: localització, escala, connexió i proximitat espacial. |
| Mètodes de recerca en l'àmbit de la Geografia. Metodologies del pensament geogràfic.                                                                                                                                                                        |
| <b>El sector primari</b>                                                                                                                                                                                                                                    |
| Definició                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Problemàtica del sector primari a Europa, Espanya i les Illes Balears: envelliment dels treballadors agrícoles, competència extra europea, ús de productes químics.                                                                                         |
| Agricultura i ramaderia als altres continents: agricultura tradicional i d'exportació.                                                                                                                                                                      |
| La pesca i els problemes de la sobreexplotació.                                                                                                                                                                                                             |
| Protecció del medi natural.                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Les fonts d'energia i la mineria</b>                                                                                                                                                                                                                     |
| Carbó i petroli: el seu paper històric i problemes actuals.                                                                                                                                                                                                 |
| Energies renovables.                                                                                                                                                                                                                                        |
| Localització de les principals reserves de petroli i mineral al món.                                                                                                                                                                                        |
| <b>La indústria</b>                                                                                                                                                                                                                                         |
| Tipus d'indústria: indústria pesant i indústria de béns de consum.                                                                                                                                                                                          |
| Europa: de la Revolució Industrial a la desindustrialització.                                                                                                                                                                                               |
| La indústria a altres continents. El cas de Xina i la Índia.                                                                                                                                                                                                |
| <b>El terciari</b>                                                                                                                                                                                                                                          |
| Concepte de sector terciari i els seus integrants.                                                                                                                                                                                                          |
| El turisme. Impactes positius i negatius. El cas de Balears.                                                                                                                                                                                                |
| El patrimoni com a bé i com a recurs. Posada en valor, difusió i gestió de la riquesa patrimonial de les Illes Balears.                                                                                                                                     |
| <b>La societat de la informació</b>                                                                                                                                                                                                                         |
| Cerca, tractament de la informació, ús de dades en entorns digitals i avaluació de la fiabilitat de les fonts. El problema de la desinformació.                                                                                                             |
| Ocupació i treball en la societat de la informació, aprenentatge permanent i al llarg de tota la vida.                                                                                                                                                      |
| Ciudadania ètica digital. Nous comportaments en la societat de la informació.                                                                                                                                                                               |
| <b>EL SISTEMA POLÍTIC ESPANYOL</b>                                                                                                                                                                                                                          |
| El legislatiu (Congrés de Diputats i Senat). El Govern central.                                                                                                                                                                                             |
| El mapa autonòmic espanyol. Principals competències espanyoles.                                                                                                                                                                                             |
| La llei com a contracte social. De la Constitució de 1812 a la Constitució de 1978. Ordenament normatiu autonòmic, constitucional i supranacional com a garant del desenvolupament de drets i llibertats per a l'exercici de la ciutadania.                 |



### **LA UNIÓ EUROPEA I LES SEVES COMPETÈNCIES**

Concepte polític i econòmic de la Unió Europea

Membres de la Unió.

Parlament europeu i Comissaris europeus.

Influència de les decisions de la unió europea a Espanya i Balears.

Valors de l'europeisme. Fórmules de participació en programes educatius europeus.

Ideologies, nacionalismes i moviments supranacionals. Ciutadania europea.

### **ALTRES ORGANISMES INTERNACIONALS**

Institucions de l'estat i de l'àmbit autonòmic de les Illes Balears que garanteixen la seguretat integral i la convivència social. Els compromisos internacionals del nostre país en favor de la pau, la seguretat i la cooperació internacional.

Dignitat humana i drets universals. Declaració Universal dels Drets Humans.

ONU, UNESCO, Organització Mundial de la Salut, UNICEF.

OCDE

OPEP

Organismes regionals d'Hispanoamèrica, Àsia, Àfrica.

### **SABERS BÀSICS TRANSVERSALS**

Objectius de Desenvolupament Sostenible. Emergència climàtica i sostenibilitat. Relació entre factors naturals i antròpics en la Terra. Globalització, moviments migratoris i interculturalitat. Els avanços tecnològics i la consciència ecosocial. Conflictes ideològics i culturals.

Cultura mediàtica. Tècniques i mètodes de les Ciències Socials: anàlisi de texts, interpretació i elaboració de mapes, esquemes i síntesis, representació de gràfics i interpretació d'imatges a través de mitjans digitals accessibles. Tecnologies de la informació geogràfica.

Desigualtat i injustícia en el context de les Illes Balears i en el context global. Solidaritat, cohesió social i cooperació per al desenvolupament.

La transformació humana del territori i la distribució desigual dels recursos i del treball. Evolució dels sistemes econòmics, dels cicles demogràfics, de les maneres de vida i dels models d'organització social.

Les transformacions científiques i tecnològiques. Dimensió ètica de la ciència i la tecnologia. Canvis culturals i moviments socials. Els mitjans de comunicació i les xarxes socials.

Implicació en la defensa i protecció del medi ambient. Acció i posició davant l'emergència climàtica.

Servei a la comunitat. La corresponsabilitat en les cures. Les relacions intergeneracionals. La responsabilitat col·lectiva i individual. L'associacionisme i el voluntariat. Entorns i xarxes socials.

### **Quart curs**



## Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Cercar, seleccionar, tractar i organitzar informació sobre temes rellevants del present i del passat, usant críticament fonts històriques i geogràfiques, per adquirir coneixements, elaborar i expressar continguts en diversos formats.</b>                                                                       |
| CA 1.1 Elaborar continguts propis en diferents formats, mitjançant aplicacions i estratègies de recollida i representació de dades més complexes, usant i contrastant críticament fonts fiables, tant analògiques com digitals, del present i de la història contemporània, identificant la desinformació i la manipulació. |
| Elaborar continguts en diferents formats, mitjançant estratègies de recollida i representació variades.                                                                                                                                                                                                                     |
| Contrastar les fonts, analògiques i digitals, per identificar la desinformació i la manipulació.                                                                                                                                                                                                                            |
| CA 1.3 Transferir adequadament la informació i el coneixement per mitjà de narracions, pòsters, representacions, exposicions orals, mitjans audiovisuals i altres productes digitals.                                                                                                                                       |
| Transferir adequadament la informació i el coneixement utilitzant diferents formats.                                                                                                                                                                                                                                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 2 Indagar, argumentar i elaborar productes propis sobre problemes geogràfics, històrics i socials que resultin rellevants actualment, des del local al global, per desenvolupar un pensament crític, respectuós amb les diferències, que contribueixi a la construcció de la pròpia identitat i a enriquir el patrimoni comú.</b> |
| CA 2.1 Generar productes originals i creatius mitjançant la reelaboració de coneixements previs a través d'eines de recerca que permetin explicar problemes presents i passats de la humanitat a distintes escales temporals i espacials, del local al global, utilitzant conceptes, situacions i dades rellevants.                     |
| Utilitzar conceptes, situacions i dades rellevants per explicar problemes de la humanitat a l'edat contemporània.                                                                                                                                                                                                                       |
| Reelaborar coneixements adquirits generant nous materials originals per explicar els problemes de la societat a l'edat contemporània.                                                                                                                                                                                                   |
| CA 2.2 Produir i expressar judicis i arguments personals i criteris de forma oberta i respectuosa, fent patent la pròpia identitat i enriquant el patrimoni comú en el context del món actual, els seus reptes i els seus conflictes, des d'una perspectiva sistèmica i global.                                                         |
| Expressar judicis, arguments i criteris personals de manera respectuosa.                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Construir una identitat pròpia i respectar la resta d'identitats del món actual.                                                                                                                                                                                                                                                        |



**CE 3 Conèixer els principals desafiaments als quals s'han enfrontat diferents societats al llarg del temps, identificant les causes i conseqüències dels canvis produïts i els problemes als quals s'enfronten en l'actualitat, mitjançant el desenvolupament de projectes de recerca i l'ús de fonts fiables, per realitzar propostes que contribueixin al desenvolupament sostenible.**

CA 3.3 Utilitzar seqüències cronològiques complexes en les que identificar, comparar i relacionar fets i processos en diferents períodes i llocs històrics (simultaneïtat, durada, causalitat) utilitzant termes i conceptes específics de l'àmbit de la història i la geografia.

Comparar i relacionar fets i processos en diferents períodes i llocs utilitzant termes i conceptes històrics.

CA 3.4 Analitzar processos de canvi històric i comparar casos de la història i la geografia a través de l'ús de fonts d'informacions diverses, tenint en compte transformacions de curta i llarga durada (conjuntura i estructura), les continuïtats i permanències en diferents períodes i llocs.

Analitzar processos de canvi amb diverses fonts i observar les transformacions i les permanències des d'una perspectiva històrica.

**CE 5 Analitzar de manera crítica plantejaments històrics i geogràfics explicant la construcció dels sistemes democràtics i els principis constitucionals que regeixen la vida en comunitat, així com assumint els deures i drets propis del nostre marc de convivència, per promoure la participació ciutadana i la cohesió social.**

CA 5.1 Conèixer, valorar i exercir responsabilitats, drets i deures i actuar en favor del seu desenvolupament i afirmació a través del coneixement del nostre ordenament jurídic i constitucional, de la comprensió i posada en valor de la nostra memòria democràtica i dels aspectes fonamentals que la conformen, de la contribució dels homes i dones a aquesta, i la defensa dels nostres valors constitucionals.

Comprendre i posar en valor la nostra memòria democràtica i els seus valors, així com la contribució dels homes i de les dones a aquesta.

CA 5.2 Reconèixer moviments i causes que generin una consciència solidària, promoguin la cohesió social, i treballin per a l'eliminació de la desigualtat, especialment la motivada per qüestió de gènere, i per al ple desenvolupament de la ciutadania, mitjançant la mobilització de coneixements i estratègies de participació, treball en equip, mediació i resolució pacífica de conflictes.

Reconèixer moviments i causes que generin consciència solidària, cohesió social i cerquin eliminar desigualtats, en especial les de gènere.

Promoure i realitzar les estratègies de participació, treball en equip, mediació i resolució pacífica de conflictes.

**CE 6 Conèixer i comprendre els processos geogràfics, històrics i culturals que**



**han conformat la realitat multicultural en la qual vivim, reconeixent la riquesa de la diversitat, i valorant l'aportació dels moviments en defensa de la igualtat, la inclusió, i el respecte a les minories, per tal d'evitar qualsevol tipus de discriminació.**

CA 6.1 Rebutjar actituds discriminatòries i reconèixer la riquesa de la diversitat, a partir de l'anàlisi de la relació entre els aspectes geogràfics, històrics, ecosocials i culturals que han conformat la societat globalitzada i multicultural actual, i del coneixement de l'aportació dels moviments en defensa dels drets de les minories i en favor de la inclusivitat i la igualtat real, especialment de les dones.

Rebutjar actituds discriminatòries a partir de l'anàlisi de la relació entre els aspectes geogràfics, històrics, ecosocials i culturals que han conformat la societat globalitzada i multicultural actual.

Conèixer l'aportació dels moviments en defensa dels drets de les minories i en favor de la inclusivitat i la igualtat real, especialment de les dones.

**CE 7 Identificar els fonaments que sostenen les nostres identitats col·lectives i les dels altres, a través del coneixement i la valoració del patrimoni material i immaterial que compartim per tal de conservar-lo i respectar els sentiments de pertinença, així com per afavorir processos que contribueixin a la cohesió o solidaritat territorial amb vista als valors de l'europeisme i la Declaració Universal de Drets Humans.**

CA 7.1 Reconèixer els trets que van conformant la identitat pròpia i dels altres, la riquesa de les identitats múltiples en relació amb diferents escales espacials, a través de la recerca i l'anàlisi dels seus fonaments geogràfics, històrics, artístics, ideològics i lingüístics, i el reconeixement de les seves expressions culturals.

Reconèixer trets de la identitat pròpia i dels altres, a través de la recerca i l'anàlisi dels seus fonaments geogràfics, històrics, artístics, ideològics i lingüístics.

**CE 8 Prendre consciència del paper dels cicles demogràfics, el cicle vital, les formes de vida i les relacions intergeneracionals i de dependència en la societat actual i la seva evolució al llarg del temps, analitzant-les de manera crítica, per promoure alternatives saludables, sostenibles, enriquidores i respectuoses amb la dignitat humana i el compromís amb la societat i l'entorn.**

CA 8.1 Reconèixer les iniciatives de la societat civil, reflectides en associacions i entitats socials, adoptant actituds de participació i transformació en l'àmbit local i comunitari i a través de les relacions intergeneracionals.

Reconèixer les iniciatives de les associacions i entitats socials civils.

Adoptar actituds proactives per a la participació i transformació en l'àmbit local i comunitari i a través de les relacions intergeneracionals.

**CE 9 Conèixer i valorar la importància de la seguretat integral ciutadana en**





**la cultura de convivència nacional i internacional, reconeixent la contribució de l'Estat, les seves institucions i altres entitats socials a la ciutadania global, a la pau, a la cooperació internacional i al desenvolupament, per promoure la consecució d'un món més segur, solidari, sostenible i just.**

CA 9.1 Interpretar i explicar de forma argumentada la connexió d'Espanya amb els grans processos històrics de l'època contemporània, valorant el que han suposat per a l'evolució i assenyalant les aportacions dels seus habitants al llarg de la història, així com les aportacions de l'Estat, les seves institucions i les Illes Balears a la cultura europea i mundial.

Interpretar i explicar la connexió d'Espanya amb els grans processos històrics de l'època contemporània.

Valorar les aportacions les persones de l'estat espanyol han fet al llarg de la història, així com les de l'Estat, les seves institucions i les Illes Balears a la cultura europea i mundial.

### **Sabers bàsics**

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

#### **LA SUPERACIÓ DE LA SOCIETAT D'ANTIC RÈGIM. LES REVOLUCIONS NORD-AMERICANA I FRANCESA**

Trets de la societat d'Antic Règim: la desigualtat legal, el concepte d'estament i d'absolutisme.

Causes de la revolta nord-americana i trets fonamentals dels sistema adoptat als Estats Units d'Amèrica.

Causes de la Revolució Francesa. La derogació de la monarquia i la divisió entre els revolucionaris (jacobins i girondins).

L'herència de la revolució: igualtat legal, divisió de poders, sobirania nacional, fi de les restes de feudalisme, llibertat d'indústria.

L'imperi napoleònic i el seu fracàs.

#### **LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL I LES SEVES CONSEQÜÈNCIES EN EL SEGLE XIX**

L'origen britànic.

Principals innovacions. El ferrocarril i la integració de mercats.

Conseqüències socials de la industrialització: la proletarització. Els moviments obrers. El marxisme: la doctrina de la lluita de classes i la seva transcendència.

La dona durant la Revolució Industrial.

La tardana industrialització a Espanya: proteccionisme, indústria pesant al país basc i cotó a Catalunya.

#### **L'IMPERIALISME**

Imperialisme i industrialització. La necessitat de matèries primeres i mercats



|                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| protegits.                                                                              |
| Principals imperis colonials i les seves colònies.                                      |
| El comerç colonial i conseqüències del colonialisme per als països africans i asiàtics. |
| El peculiar cas espanyol i la pèrdua de les darreres colònies.                          |

### **LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL I LA REVOLUCIÓ RUSSA**

|                                            |
|--------------------------------------------|
| Causes de la I Guerra Mundial.             |
| Bàndols i intervenció nord-americana.      |
| Els tractats de pau i el nou mapa europeu. |
| Rússia. Del tsarisme a la URSS.            |

### **L'EUROPA D'ENTREGUERRES**

|                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Dels felços 20 a la crisi del 29.                                                     |
| La fi del liberalisme econòmic. La solució de Keynes i New Deal.                      |
| La crisi de la democràcia parlamentària. Trets fonamentals del feixisme i el nazisme. |
| Trets fonamentals de l'evolució espanyola (1900-1939).                                |
| L'art i les noves formes artístiques. La importància del cinema.                      |
| La dona i la lluita pel vot femení.                                                   |

### **LA SEGONA GUERRA MUNDIAL**

|                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| L'inici de la II Guerra Mundial.                                                           |
| Un punt essencial: l'entrada nord-americana a la guerra.                                   |
| Derrota de les potències de l'eix i formació dels blocs a Europa.                          |
| L'Holocaust.                                                                               |
| Estudi crític i comparatiu dels conflictes i violències de la primera meitat del segle XX. |

### **NOU ORDRE MUNDIAL**

|                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Les relacions internacionals.                                                                         |
| Concepte de guerra freda. L'OTAN.                                                                     |
| Reivindicació de les colònies i descolonització.                                                      |
| Espanya i el seu procés de democratització. El reconeixement de la diversitat cultural i lingüística. |
| El fi del bloc soviètic.                                                                              |

### **LA SITUACIÓ ACTUAL. ECONOMIA GLOBAL. COMERÇ INTERNACIONAL I DESIGUALTAT**

|                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Proteccionisme i lliurecanvisme.                                                        |
| Trets bàsics del comerç internacional. Del comerç de l'època colonial al món global.    |
| La problemàtica recursos-població als països menys desenvolupats.                       |
| Els conflictes. Trets bàsics del conflicte palestino-israelià. El nou paper de Rússia i |



|                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Xina.                                                                                                                                                                              |
| La memòria democràtica. Experiències històriques doloroses del passat recent i reconeixement i reparació a les víctimes de la violència. El principi de Justícia Universal.        |
| Desenvolupament sostenible ambiental i social: un desafiament.                                                                                                                     |
| La revolució tecnològica i de les formes de comunicació: avantatges i perills.                                                                                                     |
| La dona en el món actual i els seus desafiaments. Diversitat i igualtat de gènere. Actituds i comportaments sexistes.                                                              |
| Migracions i multiculturalitat a Europa i situació a altres continents. Societats i cultures. El cas d'Espanya, transformació i aspectes polítics, econòmics, socials i culturals. |
| Les formacions identitàries: ideologies, nacionalismes i moviments supranacionals. Ciutadania europea i cosmopolita.                                                               |
| Drets humans avui arreu del món. El Tribunal Internacional de la Haya i els crims contra la humanitat.                                                                             |
| Compromís cívic i participació ciutadana. Mediació i gestió pacífica de conflictes i suport a les víctimes de la violència i del terrorisme                                        |

#### **SABERS BÀSICS TRANSVERSALS**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ús específic del lèxic relatiu als àmbits històric i artístic.                                                                                                                                                                                                                    |
| Cultura mediàtica. Tècniques i mètodes de les Ciències Socials: anàlisi de texts, interpretació i elaboració de mapes, esquemes i síntesis, representació de gràfics i interpretació d'imatges a través de mitjans digitals accessibles. Tecnologies de la informació geogràfica. |
| Desigualtat i injustícia en el context de les Illes Balears i en el context global. Solidaritat, cohesió social i cooperació per al desenvolupament.                                                                                                                              |
| Les fonts històriques com a base per a la construcció del coneixement sobre el passat contemporani. Contrast entre interpretacions d'historiadors.                                                                                                                                |
| Temps històric: construcció i interpretació de línies de temps a través de la linealitat, cronologia, simultaneïtat i durada.                                                                                                                                                     |
| Consciència històrica. Elaboració de judicis propis i argumentats davant problemes d'actualitat contextualitzats històricament. Defensa i exposició crítica dels mateixos a través de presentacions i debats.                                                                     |
| Interpretació del sistema capitalista des dels seus orígens fins a l'actualitat.                                                                                                                                                                                                  |
| L'acció dels moviments feministes i sufragistes en la lluita per la igualtat de gènere. Dones rellevants de la història contemporània.                                                                                                                                            |
| El naixement de les noves expressions artístiques i culturals contemporànies i la seva relació amb les arts clàssiques. La diversitat cultural en el món actual.                                                                                                                  |
| Respecte i conservació del patrimoni material i immaterial.                                                                                                                                                                                                                       |
| Cohesió social i integració. Mesures i accions en favor de la igualtat i de la plena inclusió.                                                                                                                                                                                    |



La igualtat real de dones i homes. La discriminació per motiu de diversitat sexual i gènere. La conquesta de drets en les societats democràtiques contemporànies.

Les emocions i el context cultural. La perspectiva històrica del component emocional.

ESBORRANY



## Igualtat de Gènere

La matèria d'Igualtat de Gènere contribueix a assolir un dret indiscutible en les societats democràtiques: el dret a la igualtat d'oportunitats. En l'àmbit educatiu, la igualtat es concreta en el model escolar de la coeducació, una manera d'educar per a l'equitat de condicions, tracte, oportunitats i la no discriminació per raó de sexe, gènere, identitats o orientacions sexuals. En definitiva, un mode de veure, projectar i propiciar una educació sense biaix de gènere, que reconeix les potencialitats i individualitats de tots els alumnes.

A més a més, un dels seus principis és la prevenció de conductes violentes en tots els nivells, especialment de la violència masclista, i el desenvolupament d'un model de relacions afectivosexuals no patriarcals i jerarquitzades, a favor d'unes altres en què es revaloritzin els afectes, la cura, el plaer mutu i compartit, i altres sexualitats no heteronormatives. La pornografia, la tracta i l'explotació sexual són violències masclistes. Amb l'objectiu de promoure la igualtat de tracte i la prevenció de la violència sexual resulta fonamental el tractament d'aquestes matèries dins l'àmbit educatiu.

En aquest sentit, la coeducació no tan sols és pertinent sinó totalment necessària per donar resposta als reptes que les societats del segle XXI demanen a l'escola. Una escola que, a poc a poc, està abandonant el model mixt i androcèntric del tot insuficient per assolir la igualtat real entre les persones. De fet, l'Objectiu de Desenvolupament Sostenible número cinc fa referència justament a la consecució de la igualtat de gènere. Per tant, aquesta matèria contribueix de ple a la consecució d'aquest objectiu.

La dimensió dels afectes i les emocions, lligat indiscutiblement a la sexualitat de la població més jove, ha de ser implementada a l'escola pública amb el suport de les institucions i altres agents de socialització. Necessitam una societat amb persones compromeses amb la justícia social, que posin a primera plana les cures, els afectes, la sensibilitat, l'empatia i la solidaritat. L'escola té el deure d'educar, és a dir, visibilitzar, conscienciar i transformar per mitjà de les connexions de les experiències personals afectives, sexuals i relacionals i les grans estructures socials i polítiques que les configuren. La matèria contribueix a construir una mirada crítica que faci possible un canvi de paradigma que superi discriminacions de gènere estructuralment establertes i normalitzades que sustenten i perpetuen unes condicions de vida per a les dones, inacceptables en una societat democràtica, tal com estableix el Pla de Coeducació de les Illes Balears.

Pel que fa als saber bàsics, s'ha de recalcar la importància de conèixer, identificar i reflexionar sobre conceptes claus com sexe, gènere, estereotips, sexisme, identitat i orientació sexual, entre altres. A partir d'aquí, saber identificar els diferents tipus de violències cap a les dones i cap al col·lectiu LGTBIQ+ al llarg de la història i en



l'actualitat.

D'altra banda, també, s'ha de visibilitzar el paper de la dona i del col·lectiu LGTBIQ+ amb nous referents de diferents àmbits de la cultura, literatura, ciència, tecnologia, música...

Quant a l'educació sexual integral, és imprescindible treballar l'autoestima, l'autoconeixement, l'autoacceptació i els principis ètics de les relacions per tal de poder dur a terme relacions sanes, igualitàries i respectuoses.

Tots aquests sabers s'han de concretar en diferents situacions d'aprenentatge que reflecteixin la realitat, fet que ajudarà a comprendre-la i canviar-la a fi de fer una societat més justa i igualitària.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Comprendre com funciona el sistema sexe-gènere, com a constructe social que ha configurat els models de masculinitat i feminitat, per afavorir un desenvolupament integral i autònom de la personalitat, plural i respectuós, que qüestionï els estereotips de gènere.**

El sistema sexe-gènere és una classificació binària que organitza la societat d'acord amb dos sexes, mascle i femella, al que corresponen també dos models hegemònics de comportament social: masculí i femení. El sexe es refereix a les característiques biològiques (fisiològiques, anatòmiques, hormonals, etc.) de les persones, mentre que el gènere indica les atribucions o expectatives socials, culturals i històriques que s'associen a cada sexe. Aquest binomi és un concepte clau per entendre com es configuren els fonaments identitaris de les persones i com es generen desigualtats, atès que, històricament, s'ha assignat una condició inferior a allò que considera com a femení. En conseqüència, l'educació ha d'anar encaminada a l'erradicació de les desigualtats de gènere i a la potenciació de les capacitats, tant individuals com grupals.

Donat que els diferents agents socialitzadors transmeten i perpetuen els rols i prejudicis sexistes, aquesta competència permet als alumnes identificar-los, a més d'adquirir els coneixements i les eines fonamentals per qüestionar els estereotips de gènere. També afavoreix la comprensió de com funcionen els mecanismes de socialització diferencial i la identificació de les discriminacions que se'n deriven com ara la divisió sexual del treball, el sexisme, l'androcentrisme i el masclisme. Finalment, aquesta competència fonamenta les bases perquè els alumnes integrin estratègies personals que contrarestin els efectes de les normes de gènere i pugui desafiar-les, en les diferents situacions de la vida personal, social i afectiva i les desenvolupi de manera íntegra i autònoma, independentment del



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| seu sexe.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL5, CD2, CPSAA3, CC3 i CCEC3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>CE 2 Reflexionar sobre la importància de les relacions igualitàries entre homes i dones en la societat actual, per tal d'identificar creences, comportaments i actituds que generin violència cap a les dones, adoptant una postura crítica, de denúncia i de transformació social.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>Conèixer la desigualtat que hi ha entre homes i dones a la nostra societat és una primera passa per revertir aquest model patriarcal i assolir relacions igualitàries, deixant de banda tota mena de violència cap a la dona (física, psicològica, institucional, econòmica...). Per poder fer-ho, però, primer és essencial reconèixer l'estructura patriarcal i cada una de les violències a què està sotmesa la dona, des de la més imperceptible i moltes vegades acceptades socialment, fins a les violències més evidents. L'iceberg de les violències masclistes és una eina molt eficaç, visual i directa, d'evidenciar les violències estructurals cap a les dones, i no només la violència dins la parella. El món en què viuen les i els nostres adolescents, i la societat en general, sovint normalitza les violències estructurals -sobretot les menys visibles- i, fins i tot, les pot arribar a promoure.</p> <p>Amb aquesta competència, els alumnes podran reflexionar sobre un diferent model relacional basat en la igualtat i podrà disposar de les eines tant emocionals com racionals per a detectar les violències masclistes, i així fer la primera passa per erradicar-les.</p> |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL3, CD3, CPSAA2, CC2, CC3 i CCEC4.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>CE 3 Identificar les situacions d'invisibilitat i marginalitat que ha patit històricament i que encara avui dia pateix la dona, per tal d'integrar la seva contribució al patrimoni cultural, social i científic, com a protagonistes del passat, del present i del futur.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>Les dones, al llarg de la història, han estat transmissores de coneixement i valors. Dones filòsofes, escriptores, matemàtiques, astrònoms, historiadores, polítiques, científiques... han existit i deixat la seva saviesa a l'abast de les generacions futures. Però la majoria d'elles han romàs allunyades del corpus cultural oficial, i limitades a l'esfera domèstica, malgrat la seva aportació imprescindible i fonamental per a l'evolució de les societats humanes. El biaix androcèntric que impregna la societat i cultura contemporànies, i que té una tradició injustament arrelada, ha impedit durant segles posar a la mateixa alçada, i en igualtat de condicions, el reconeixement de les contribucions de les dones al saber universal.</p> <p>Aquesta competència específica permet que els alumnes reconeguin aquesta invisibilització com a un tipus de violència, i possibilita que pugui adonar-se de la discriminació que ha patit la dona al llarg de la història. A partir d'aquí, els alumnes treballaran la seva contribució i s'analitzaran casos particulars de</p>                                                                                                       |





diferents àmbits (ciència, literatura, societat...), per tal de donar-les a conèixer i, sobretot, valorar i reflectir el paper real que han tingut, tenen i tindran dins la cultura i la societat.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL3, CCL5, CD1, CPSAA1, CC1 i STEM3.

**CE 4 Donar a conèixer les característiques de l'educació sexual integral, per tal de contribuir a la salut i el benestar del jovent, per afavorir així unes relacions afectives sanes i igualitàries.**

Assegurar l'accés a una educació sexual integral és un deute que l'escola pública tenia pendent, atès que la sexualitat forma part de la nostra identitat i està amb nosaltres des que naixem. És per això que l'hem de treballar des de la naturalitat i defugint els tabús.

Amb aquesta competència es pretén acompanyar el nostres alumnes a reconèixer els canvis del cos, conèixer les diferents identitats i orientacions sexuals existents i a respectar-les, saber identificar emocions i sentiments, comprendre la importància de l'assertivitat i l'autoestima, conèixer les diferents pràctiques i afectes sexuals, així com tenir relacions afectives basades en la responsabilitat, el desig, el plaer compartit i el bon tracte.

Les relacions afectives formen part de les seves vivències i per això és necessari identificar quines són les bones maneres de relacionar-se, des de l'autoconeixement per tal d'arribar a establir vincles basats en la igualtat i el respecte.

Per tot això, l'educació sexual integral es converteix en una eina imprescindible que posa el seu punt de mira en el coneixement global de les persones i en el treball de les relacions afectives sanes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CD3, CPSAA1, CPSAA2, CC2 i CC3.

**CE 5 Conèixer la diversitat afectiva, sexual i de gènere, per tal de garantir-ne el respecte cap a les diferents identitats i l'orientació sexual de les persones.**

Les discriminacions cap a les persones LGTBIQ+ són un fet que abasta molts d'àmbits. Les trobam tant a l'esfera privada com a la pública, malgrat el camí del col·lectiu perquè la societat accepti la diversitat, i per defensar els drets humans universals. En l'actualitat, continuam assistint a expressions i actes LGTBIQ-fòbics. Aquestes manifestacions tenen una base estructural, en què el model cisheterosexual de la societat actual és la norma, i la dissidència de gènere i orientació sexuals són silenciades i invisibilitzades. En l'àmbit educatiu, aquest silenci i invisibilització obliga a molts alumnes gais, lesbianes i transsexuals a «amagar-se» i a no poder expressar-se en llibertat. Així, pateixen rebuig i burles en molts de casos i això dificulta el ple desenvolupament de la seva personalitat. L'homosexualitat, el lesbianisme, la transsexualitat, la intersexualitat i els cossos



no normatius han de ser respectats i visibilitzats, per tal de no oblidar que les diversitats són múltiples i tenen diferents matisos.

Aquesta competència permet que els alumnes s'acostin a la història del moviment LGTBIQ+, que va marcar l'inici d'una sèrie de lluites socials i polítiques que han aconseguit visibilitzar experiències, desigs, sabers i malestars, negats i patologitzats durant molt de temps. Així mateix, el coneixement de conceptes bàsics com ara: corporalitat, identitat de gènere, orientació sexual, expressió de gènere és la primera passa per fer front a les agressions, les discriminacions i l'assetjament escolar, però també per rompre estigmes i tabús, afavorir la cura i la inclusió de la diversitat. En aquest sentit, és imprescindible oferir als alumnes l'oportunitat de visibilitzar referents culturals LGTBIQ+ que propiciïn la creació de nous imaginaris amb els quals identificar-se i empatitzar.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL3, CD1, CPSAA2, CC1, CC3 i CCEC3.

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE).

**CE 1 Comprendre com funciona el sistema sexe-gènere, com a constructe social que ha configurat els models de masculinitat i feminitat, per afavorir un desenvolupament integral i autònom de la personalitat, plural i respectuós, que qüestionï els estereotips de gènere.**

CA 1.1 Comprendre el procés de socialització diferencial en la construcció de les identitats de gènere, compartint conceptes i identificant els diversos agents de socialització per afavorir així models de feminitat i masculinitat no hegemònics.

CA 1.2 Detectar i analitzar críticament els mandats i imatges estereotipades de les dones i els homes a la vida quotidiana, a les professions, als mitjans de comunicació i a les xarxes socials, declinant prejudicis i estereotips misògins i androcèntrics.

CA 1.3 Transferir els aprenentatges a la mateixa realitat personal i social, utilitzant un llenguatge inclusiu, mostrant actituds de respecte i igualtat en les relacions interpersonals i rebutjant la discriminació per qüestions de sexe o gènere.

**CE 2 Reflexionar sobre la importància de les relacions igualitàries entre homes i dones en la societat actual, per tal d'identificar creences, comportaments i actituds que generin violència cap a les dones, adoptant una postura crítica, de denúncia i de transformació social.**

CA 2.1 Identificar, detectar i rebutjar comportaments i actituds que puguin suposar qualsevol mena de violència vers les dones, manifestant així respecte i solidaritat cap a les víctimes de violència masclista.



CA 2.2 Analitzar diferents fonts d'informació amb perspectiva de gènere, generant d'aquesta manera una argumentació pròpia que pugui afavorir el pensament crític.

CA 2.3 Realitzar accions transformadores que puguin revertir les violències masclistes, mostrant actituds d'implicació i canvi cap a una societat més igualitària.

**CE 3 Identificar les situacions d'invisibilitat i marginalitat que ha patit històricament i que encara avui dia pateix la dona, per tal d'integrar la seva contribució al patrimoni cultural, social i científic, com a protagonistes del passat, del present i del futur.**

CA 3.1 Valorar el paper de les dones al llarg de la història, identificant-ne els diferents moments en què el moviment feminista ha contribuït al desenvolupament dels sistemes democràtics.

CA 3.2 Conèixer dones referents en tots els àmbits, reparant el silenci que la història ha construït i visibilitzant un present amb igualtat d'oportunitats.

CA 3.3 Reconèixer les diferents situacions discriminatòries que ha patit i pateix la dona, relacionant-les amb múltiples variables (econòmiques, polítiques, socials, culturals...).

**CE 4 Donar a conèixer les característiques de l'educació sexual integral, per tal de contribuir a la salut i el benestar del jovent, per afavorir així unes relacions afectives sanes i igualitàries.**

CA 4.1 Desenvolupar el coneixement i la curiositat sobre el mateix cos, per tal d'aprofundir en els canvis físics, emocionals i socials que es produeixen durant l'adolescència..

CA 4.2 Identificar les característiques personals que contribueixen al desenvolupament humà, per tal de legitimar les diferents maneres de ser, estar i estimar, sempre des de la responsabilitat afectiva.

CA 4.3 Conèixer com afecta la pornografia i el sistema prostitucional a les relacions afectivosexuals, desplegant una mirada crítica cap aquesta realitat.

**CE 5 Conèixer la diversitat afectiva, sexual i de gènere, per tal de garantir-ne el respecte cap a les diferents identitats i l'orientació sexual de les persones.**

CA 5.1 Comprendre conceptes bàsics que estiguin relacionats amb la identitat, l'expressió i l'orientació de les persones, obtenint així una terminologia comuna, que pot afavorir l'autoconeixement.

CA 5.2 Valorar el paper de les persones LGTBIQ+ al llarg de la història, entenent les causes i conseqüències de la seva invisibilització i la importància de tenir referents en el present.

CA 5.3 Identificar, detectar i rebutjar comportaments i actituds que puguin suposar qualsevol mena de violència cap a les persones LGTBIQ+, tenint present la importància de la convivència i el respecte cap a totes les persones.



## Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

|                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>LA CONSTRUCCIÓ SOCIAL SEXE-GÈNERE</b>                                                                                      |
| Conceptes clau: sistema sexe-gènere, socialització de gènere, estereotip de gènere, sexisme, masclisme, patriarcat, feminisme |

|                                        |
|----------------------------------------|
| <b>LES VIOLÈNCIES CAP A LES DONES</b>  |
| L'iceberg de les violències masclistes |

|                                     |
|-------------------------------------|
| <b>LA VISIBILITZACIÓ DE LA DONA</b> |
| La història del moviment feminista  |
| Nous referents                      |
| Interseccionalitat i feminisme      |

|                                                                  |
|------------------------------------------------------------------|
| <b>EDUCACIÓ SEXUAL INTEGRAL</b>                                  |
| Els canvis físics, emocionals i socials a l'adolescència         |
| Autoestima i autoconcepte                                        |
| Relacions sanes i igualitàries: la responsabilitat afectiva      |
| Pornografia i prostitució: sexualitat, poder i domini patriarcal |

|                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>LA DIVERSITAT AFECTIVOSEXUAL I DE GÈNERE</b>                                                    |
| Conceptes clau: corporalitat, identitat de gènere, orientació sexual, expressió de gènere, LGTBIQ+ |
| La història del moviment LGTBIQ+                                                                   |
| LGTBI-fòbia                                                                                        |
| Nous referents                                                                                     |



## Introducció a la Filosofia

La filosofia es va començar a practicar com un exercici del pensament fa més de dos mil anys a les places públiques de les ciutats gregues. Amb el debat i l'argumentació filosòfics van néixer la democràcia i els primers qüestionaments dels prejudicis més antics de la humanitat. Debatre, argumentar, dialogar i qüestionar són els verbs constitutius de la Filosofia i, per tant, les accions bàsiques d'una Introducció a la Filosofia. Els i les primeres filòsofes van obrir horitzons mentals iniciant els camins de la ciència, l'ètica, el dret, la política, l'educació,... Per tant, en una etapa madurativa on la passivitat o la rebel·lió de l'adolescència comença a manifestar-se plenament és important que existeixi una formació filosòfica, sense la qual no és possible el progrés humanitzador i democràtic de la nostra societat. Una introducció a la Filosofia ha de permetre que l'aula es converteixi en una comunitat de diàleg on es valora el pensament rigorós, crític i respectuós en el marc pedagògic iniciat per Matthew Lipman (1985) amb el seu programa «Phylosophy for children», concretat a casa nostra amb el projecte Filosofia 3/18. Aquest enfocament permet descobrir la filosofia a partir de la seva utilitat en la vida futura de l'alumnat, a partir de determinades situacions d'aprenentatge, i afavorir les comprensions dels sabers bàsics a la vida real.

Aquesta matèria, d'acord amb els objectius educatius i el Perfil de sortida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic, implica mobilitzar el conjunt de coneixements, destreses, actituds i valors que permeten als alumnes raonar de forma crítica, creativa i rigorosa les grans qüestions personals, socials, educatives i professionals, tant a nivell local com a nivell global.

La matèria d'Introducció a la Filosofia suposa una introducció a l'aprofundiment i desenvolupament de cinc àmbits competencials fonamentals. Aquesta tasca requereix el desenvolupament de les dues competències específiques següents, la primera referida al maneig i producció crítica i rigorosa d'informació en l'ús i reconeixement d'arguments sòlids, i la segona referida a la pràctica del diàleg com a procés cooperatiu de coneixement. La pràctica del diàleg, com a constitutiu de l'exercici filosòfic, implica a la vegada el reconeixement del caràcter plural i no dogmàtic de les idees i teories filosòfiques. La tercera se centra en el desenvolupament de la capacitat de sorprendre's i fer preguntes com a fonamentació del marc propi del pensament filosòfic. Aquesta competència fa referència a la comprensió de la naturalesa constitutivament problemàtica de la pròpia existència humana, com també a la reflexió imprescindible per intentar comprendre-la, explicar-la i orientar-la. La quarta fa referència a l'ús teòric de la raó, com a capacitat del saber, de conèixer, entendre, qüestionar la realitat que envolta l'alumnat. I finalment, el cinquè fa referència a l'ús pràctic de la raó com a capacitat d'orientar èticament la pròpia vida, la gestió emocional, l'ús pràctic de la raó amb la mirada posada en la intencionalitat de promoure i contribuir a una societat més justa, respectuosa amb els Drets humans, amb la cura, en tots els àmbits fins i tot



l'econòmic, amb la qüestió distributiva, amb la mirada posada a contribuir per possibilitar una societat plural i diversa, igualitària, inclusiva, sostenible ecològicament i, finalment, l'ús pràctic de la raó per convidar a valorar de forma crítica la bellesa i la creativitat artística.

Quant als criteris d'avaluació, aquests es formulen en relació directa a cadascuna de les cinc competències específiques, i s'han d'entendre com a eines de diagnòstic i millora en relació amb el nivell d'acompliment que se n'espera. Els criteris d'avaluació tenen un clar enfocament competencial, i han d'atendre tant als processos com als productes de l'aprenentatge, la qual cosa exigeix l'ús d'instruments d'avaluació variats i ajustables a diferents contextos i situacions d'aprenentatge.

Els sabers bàsics de la matèria es distribueixen en tres blocs. Aquests fan referència a màximes o imatges de diferents filòsofes i filòsofs com a punt de partida per a la reflexió filosòfica. No s'han d'entendre com a continguts que s'han d'estudiar, sinó com a suggeriments per a la reflexió, l'argumentació i el debat que permetin conèixer la vida i el pensament d'aquests o d'altres filòsofes o filòsofs. El primer bloc, anomenat el pensament filosòfic, pretén incentivar la recerca de les característiques de la reflexió de la filosofia. Aquest bloc està dedicat a la naturalesa de la pròpia activitat filosòfica i el seu arrelament entorn dels problemes de la condició humana. El segon bloc, anomenat l'ús teòric de la raó, cal desplegar-lo en l'anàlisi de qüestions bàsiques sobre el coneixement i la realitat. I el tercer, dedicat a l'ús pràctic de la raó se centra en l'anàlisi dels problemes relatius a l'ètica, la filosofia política i l'estètica. Aquesta distribució de blocs i sabers és complementària a la que es realitza a 1r de Batxillerat, de caràcter temàtic, i a 2n de Batxillerat, de caràcter històric. Per això, pensant especialment que hi ha alumnat que no tindrà més formació filosòfica que aquesta, s'ha de cercar un equilibri i el diàleg entre diferents plantejaments i corrents per desvetllar l'actitud filosòfica en el desenvolupament de les competències específiques ja enunciades. Els noms que es presenten intenten reparar aquelles situacions que, com la marginació i ocultació històrica de la dona, o els prejudicis culturals de caràcter etnocèntric i antropocèntric, afecten fins avui el desenvolupament de la disciplina. A partir d'aquests sabers mínims, i segons l'autonomia del centre en el desplegament del currículum, es fa necessari completar les visions amb altres autores i autors o altres reflexions dels que han estat seleccionats. Al mateix temps, la programació de la matèria haurà de considerar la naturalesa dialògica, participativa, interdisciplinària, creativa i compromesa amb problemes de rellevància que posseeix en si mateixa l'activitat filosòfica, orientant-la cap a l'assoliment de l'autonomia personal i l'exercici crític i alhora orientant-la cap a l'assoliment d'aspectes referents a la globalització com els relacionats amb la sensibilitat per la qüestió ecològica i social que és responsabilitat de tota la ciutadania.

### **Competències específiques**



**CE 1 Usar i valorar adequadament arguments i estructures argumentals, a partir de la seva anàlisi tant formal com informal, per produir i apreciar discursos, expressions o reflexions, personals o col·lectives, orals i escrites, de forma rigorosa, i evitar així modes dogmàtics, fonamentalistes fal·laços i esbiaixats de sostenir opinions o hipòtesis incoherents.**

El domini conscient dels procediments d'argumentació és condició necessària per pensar i comunicar-se amb rigor i efectivitat en tots els àmbits de la vida, com també per a la formació del propi judici i el desenvolupament de l'autonomia personal, social i professional de l'alumnat. L'argumentació és, d'una banda, una competència clarament transversal, com ho poden ser el mateix llenguatge o certes nocions bàsiques de càlcul; però, atesa la seva importància i valor per a qualsevol altre tipus d'aprenentatge, el seu ensenyament, tal com el llenguatge o el càlcul, ha de ser tematitzat en un espai educatiu propi. L'àmbit apropiat per excel·lència per a l'ensenyament i aprenentatge dels procediments d'argumentació és la filosofia, ja que és on es tracten de forma substantiva, exhaustiva i problematitzada, els fonaments, condicions, normes, tipus, propietats i límits de l'argumentació, tant formal com informal. L'objectiu és que l'alumnat aprengui a produir i reconèixer arguments lògicament i retòricament correctes i ben fonamentats, com també detectar fal·làcies, biaixos i prejudicis en diferents entorns comunicatius i, especialment, en la pràctica del diàleg filosòfic, exercitant-se en aquelles virtuts que li són pròpies i que el distingeixen del simple discurs persuasiu: la investigació cooperativa, el compromís amb la veritat, i el reconeixement respectuós de totes les idees i posicions racionalment sostenibles.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP1, STEM4, CPSAA1, CPSAA3, CPSAA4, CC3.

**CE 2 Practicar l'exercici del diàleg filosòfic de manera rigorosa, crítica, tolerant i empàtica, interioritzant les pautes ètiques i formals que requereix, mitjançant la participació en activitats grupals i a través del plantejament dialògic de les qüestions filosòfiques, per promoure el contrast i l'intercanvi d'idees i l'exercici d'una ciutadania activa i democràtica.**

El model dialògic gaudeix, des seus començaments, d'una indubtable preeminència com a mètode de filosofar i com a referent essencial de l'exercici de la ciutadania democràtica. És aquesta, doncs, una de les competències més rellevants entre les que podem dir que la filosofia constitueix una autèntica educació cívica. El diàleg filosòfic uneix diverses virtuts que en poques ocasions apareixen juntes: l'exigència de rigor racional juntament amb l'acceptació del pluralisme ideològic i l'actitud respectuosa i empàtica envers aquelles persones amb qui dissentim, sense deixar de cercar i trobar junts una posició comú, i sense que la dissensió s'entengui necessàriament com a conflicte més que com a complementarietat. La pràctica del diàleg filosòfic representa, per altra banda, un procés anàleg al del propi aprenentatge des de gairebé qualsevol punt de vista pedagògic que incideixi en els aspectes motivacionals, l'aprenentatge actiu i significatiu, l'ensenyament per





indagació o descobriment, el treball col·laboratiu, o la formació al llarg de la vida. En general, la pràctica del diàleg integra constructivament els elements de la incertesa i de la crítica, que permetent descobrir plantejaments nous i superadors, i es regeix pels principis de cooperació, honestat i generositat hermenèutica, com també pel seu caràcter obert i inconclús, encara que no menys efectiu per a la indagació filosòfica i l'exercici actiu i democràtic de la ciutadania.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CCL1, CCL5, CP1, STEM3, CPSAA3, CPSAA4, CC2, CC3, CCEC1.

**CE 3 Identificar problemes i formular preguntes sobre el fonament, el valor i el sentit de la realitat i l'existència humana, a partir de l'anàlisi i la interpretació d'imatges, màximes, texts breus, audiovisuals, cinema, lectura de llibres, música, art i altres formes d'expressió filosòfica i cultural, per reconèixer la radicalitat i la transcendència d'aquestes qüestions, com també la necessitat d'afrontar-les per desenvolupar una vida reflexiva i conscient de si mateixa.**

L'activitat filosòfica arrenca amb l'actitud de sorpresa davant el fet mateix de l'existència i les diverses preguntes que, un cop posades en dubte les creences comunes, cal plantejar sobre la seva entitat, el seu valor i el seu sentit. Aquesta actitud de dubte i sorpresa, malgrat que, per poc que es provoqui, es desenvolupa de forma quasi natural a l'adolescència, requereix una base formal i metodològica, un llenguatge específic, i una tradició cultural que faciliti a l'alumnat l'expressió i l'anàlisi del que l'inquieta. Per això, la conveniència que les grans preguntes sobre la realitat, de la pròpia entitat i identitat humana, i de les seves relacions teòriques, pràctiques i estètiques amb l'entorn, a més de revelar-se a través de la mateixa experiència problemàtica del món, siguin reconegudes i analitzades en imatges, màximes, texts i altres mitjans escollits d'expressió filosòfica o més àmpliament cultural (científica, artística, religiosa...). L'objectiu primordial és que l'alumnat compregui i experimenti la importància d'una vida reflexiva, crítica i plenament conscient de si mateix.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CD1, CD2, CD4, CPSAA1, CPSAA2, CPSAA3, CPSAA4, CC1, CCEC1.

**CE 4 Reconèixer el caràcter plural de les concepcions, idees i arguments entorn de cadascun dels problemes fonamentals de la filosofia, en tant que ús teòric de la raó. Això és, analitzar críticament i dialècticament diverses tesis i màximes filosòficament rellevants i relatives al coneixement de la realitat, per generar una concepció complexa i no dogmàtica d'aquestes qüestions i idees, promovent una actitud oberta, tolerant, amb capacitat de consens i compromesa amb la resolució racional i pacífica dels conflictes.**

La tasca d'indagació filosòfica, tant històricament com actualment, i a diferència del que passa en altres àmbits de coneixement, es presenta radicalment oberta i disputada en totes les seves àrees. És aquesta una ocasió per a l'exercici d'un diàleg racional obert i constructiu, per exercir una forma complexa i sistemàtica de pensament profund, capaç de qüestionar-se la realitat. El diàleg i la investigació al voltant de les preguntes fonamentals de la filosofia han de radicar en un



coneixement profund d'aquelles idees i hipòtesis filosòfiques que formen part del patrimoni cultural comú i que també ho han de ser del bagatge intel·lectual de la ciutadania. Aquestes concepcions i idees, formulades i discutides al llarg del temps pels principals pensadors i pensadores de la història, són part insubstituïble de la nostra identitat, del substrat ideològic i argumental de les doctrines econòmiques, polítiques, científiques o religioses vigents en la nostra cultura. Conèixer-les, criticar-les i apreciar-les amb rigor i profunditat és fer un ús teòric de la raó. Una condició per a l'anàlisi dels problemes filosòfics i, en certa mesura, de qualsevol altra qüestió d'ordre cultural, ètic i polític, com també del coneixement d'un mateix. És, doncs, aquesta competència, juntament amb la descrita anteriorment i relativa al diàleg, la que millor i més profundament pot proporcionar a l'alumnat una educació fonamental per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CCL5, STEM1, STEM2, CD 1, CD3, CPSAA3, CPSAA4, CC1, CC2, CC3.

**CE 5 Analitzar problemes ètics i polítics mitjançant l'exposició crítica i dialèctica de totes les posicions filosòficament pertinents en la interpretació i resolució dels mateixos, per desenvolupar el judici propi i l'autonomia moral.**

**Desenvolupar la sensibilitat i comprensió crítica de l'art i altres manifestacions amb valor estètic, per contribuir a l'educació amb cura dels sentiments i la gestió de les emocions estètiques, per generar una actitud reflexiva pel que fa al llenguatge de les imatges.**

Una de les característiques distintives de la filosofia és la seva dimensió pràctica, per la qual cosa cerca clarificar i proposar raonadament aquells principis i criteris que han de governar les nostres accions, tant individuals com col·lectives, ajustant-les als ideals, sempre en revisió crítica, de bondat i justícia. L'ètica i la filosofia política, com les dues principals disciplines pràctiques de la filosofia, exigeixen, de forma anàloga, un aprenentatge teoricopràctic, per analitzar problemes i qüestions fonamentals d'actualitat. Aquests poden ser els relacionats amb l'assoliment de la cohesió social, la lluita contra la desigualtat i la fam, la ciutadania global, l'efectiva igualtat de gènere, la sostenibilitat ecosocial o el compliment dels drets humans, el control digital, entre d'altres. L'ètica i la filosofia política exigeixen sotmetre a l'anàlisi dialèctica totes les concepcions racionalment plausibles i, així, tots els sistemes concebibles de valors. Al mateix temps, en el desenvolupament de la sensibilitat i la facultat d'apreciació estètica permet aprofundir en el caràcter emocional que podem atribuir al ple exercici de la racionalitat a l'anàlisi dels objectes i fenòmens estètics. En aquest sentit, la pràctica filosòfica pot ser, aquí, un vehicle idoni per promoure una relació harmoniosa entre raons i emocions, contribuint a una autèntica educació sentimental. D'altra banda, l'exercici del saber filosòfic sobre la bellesa i les seves mediacions estètiques proporciona un marc d'investigació i reflexió crítica sobre les funcions no només expressives, sinó també representatives, reflexives i transformadores i de control social sobre la pregnància actual de la cultura audiovisual i de la imatge digital, necessàries d'un pensament crític com és la filosofia.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CCL5,



STEM1, STEM2, CD 1, CD3, CPSAA1, CPSAA2, CPSAA3, CC1, CC2, CC3, CE1, CEEC1, CEEC2.

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE).

**CE 1 Usar i valorar adequadament arguments i estructures argumentals, a partir de la seva anàlisi tant formal com informal, per produir i apreciar discursos, expressions o reflexions, personals o col·lectives, orals i escrites, de forma rigorosa, i evitar així modes dogmàtics, fonamentalistes fal·laços i esbiaixats de sostenir opinions o hipòtesis incoherents.**

CA 1.1 Produir discursos argumentatius, orals i escrits, sobre qüestions i problemes filosòfics, demostrant un ús correcte de normes i pautes lògiques, retòriques i argumentatives, fent servir un registre i una ortografia adequades.

CA 1.2 Avaluar discursos argumentatius, orals i escrits, sobre qüestions i problemes filosòfics, demostrant un ús correcte de normes i pautes lògiques, retòriques i argumentatives, fent servir un registre i una ortografia adequades.

CA 1.3 Detectar opinions i hipòtesis dogmàtiques, fal·laces o esbiaixades.

CA 1.4 Explicar la naturalesa i mecanismes de les fal·làcies i els biaixos de forma argumentativa tenint present els principis ètics com ara la cooperació, el compromís amb la veritat, el respecte a la pluralitat i el rebuig de tota actitud vexatòria, discriminatòria o arbitrària.

**CE 2 Practicar l'exercici del diàleg filosòfic de manera rigorosa, crítica, tolerant i empàtica, interioritzant les pautes ètiques i formals que requereix, mitjançant la participació en activitats grupals i a través del plantejament dialògic de les qüestions filosòfiques, per promoure el contrast i l'intercanvi d'idees i l'exercici d'una ciutadania activa i democràtica.**

CA 2.1 Contrastar i intercanviar idees en la participació en activitats grupals, posant en pràctica una ciutadania activa i democràtica.

Ca 2.2 Dialogar sobre qüestions i problemes filosòficament rellevants de forma racional, respectuosa, oberta i constructiva.

**CE 3 Identificar problemes i formular preguntes sobre el fonament, el valor i el sentit de la realitat i l'existència humana, a partir de l'anàlisi i la interpretació d'imatges, màximes, texts breus, audiovisuals, cinema, lectura de llibres, música, art i altres formes d'expressió filosòfica i cultural, per reconèixer la radicalitat i la transcendència d'aquestes qüestions, com també la necessitat d'afrontar-les per desenvolupar una vida reflexiva i conscient de si mateixa.**

CA 3.1 Reconèixer la radicalitat i transcendència dels problemes filosòfics de



|                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| qualsevol àmbit d'expressió.                                                                                                             |
| CA 3.2 Analitzar i reformular els problemes filosòfics en texts i altres mitjans d'expressió.                                            |
| CA 3.3 Indagar de forma autònoma i activa en l'àmbit de la reflexió filosòfica.                                                          |
| CA 3.4 Dissenyar, elaborar i comunicar públicament productes originals, com ara treballs de recerca, dissertacions o comentaris de text. |

**CE 4 Reconèixer el caràcter plural de les concepcions, idees i arguments entorn de cadascun dels problemes fonamentals de la filosofia, en tant que ús teòric de la raó. Això és, analitzar críticament i dialècticament diverses tesis i màximes filosòficament rellevants i relatives al coneixement de la realitat, per generar una concepció complexa i no dogmàtica d'aquestes qüestions i idees, promovent una actitud oberta, tolerant, amb capacitat de consens i compromesa amb la resolució racional i pacífica dels conflictes.**

|                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 4.1 Analitzar críticament diferents tesis entorn als problemes filosòfics.                                            |
| CA 4.2 Concebre de forma complexa i no dogmàtica els problemes filosòfics.                                               |
| CA 4.3 Identificar la influència del pensament filosòfic en experiències, accions o esdeveniments comuns i d'actualitat. |
| CA 4.4 Analitzar la presència de les principals idees i teories filosòfiques en texts o documents de diferents àmbits.   |

**CE 5 Analitzar problemes ètics i polítics mitjançant l'exposició crítica i dialèctica de totes les posicions filosòficament pertinents en la interpretació i resolució dels mateixos, per desenvolupar el judici propi i l'autonomia moral. Desenvolupar la sensibilitat i comprensió crítica de l'art i altres manifestacions amb valor estètic, per contribuir a l'educació amb cura dels sentiments i la gestió de les emocions estètiques, per generar una actitud reflexiva pel que fa al llenguatge de les imatges.**

|                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 5.1 Desenvolupar el propi judici i l'autonomia moral mitjançant l'anàlisi filosòfic de problemes ètics i polítics fonamentals, tant de la història del pensament com d'actualitat. |
| CA 5.2 Argumentar entorn a diferents posicions en relació a tesis ètiques i polítiques.                                                                                               |
| CA 5.3 Generar un equilibri adequat entre l'aspecte racional i emotiu en l'anàlisi dels problemes filosòfics.                                                                         |
| CA 5.4 Analitzar problemes filosòfics referits en l'àmbit de l'estètica a través de la reflexió entorn l'art, les imatges i el llenguatge audiovisual a la cultura contemporània.     |

## Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.



|                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>EL SABER FILOSÒFIC</b>                                                                                                             |
| <b>Filosofar</b>                                                                                                                      |
| Pitàgores i Teano: el terme «filosofia» i les olimpíades.                                                                             |
| Hipàtia d'Alexandria: «Defensa el teu dret a pensar, perquè fins i tot pensar de manera errònia és millor que no pensar.»             |
| Kant: «Aude Sapere!» (Atreveix-te a pensar).                                                                                          |
| Marina Garcés: «La filosofia no és un abríc, és la pell; no és un vestit, és la carn; no és un paper, és una forma de vida.»          |
| <b>Antropologia</b>                                                                                                                   |
| Diotima de Mantinea: «L'amor és filòsof.»                                                                                             |
| Sòcrates: «Coneix-te a tu mateix.»                                                                                                    |
| Agustí d'Hipona: «Estima i fes el que vulguis.»                                                                                       |
| Simone Weil: «Allò que degrada a la intel·ligència, degrada tot l'ésser humà.»                                                        |
| Victoria Camps: «Les emocions mostren la vulnerabilitat essencial de l'ésser humà.»                                                   |
| <b>L'ÚS TEÒRIC DE LA RAÓ</b>                                                                                                          |
| <b>Realitat</b>                                                                                                                       |
| Heràclit d'Efes: «No ens podem banyar dues vegades al mateix riu.»                                                                    |
| Parmènides d'Elea: «És necessari dir i pensar que el ser és, i el no-ser no és.»                                                      |
| Plató i el mite de la caverna.                                                                                                        |
| Anselm de Canterbury: «Crec per entendre, entenc per creure.»                                                                         |
| Karl Marx: «La religió és l'opi del poble.»                                                                                           |
| <b>Coneixement</b>                                                                                                                    |
| Ramon Llull i l'arbre de la ciència.                                                                                                  |
| Hildegard von Bingen: «No podem viure en un món que és interpretat per nosaltres per altres persones.»                                |
| Thomas Kuhn: «Les crisis del nostre temps són l'impuls necessari per a la revolució en marxa.»                                        |
| Martha Nussbaum: «El coneixement no és garantia de bon comportament, però la ignorància és una garantia virtual de mal comportament.» |
| Zygmunt Bauman: «En l'era de la informació, la invisibilitat és equivalent a la mort.»                                                |
| <b>Llenguatge</b>                                                                                                                     |
| Ludwig Wittgenstein: «Els límits del meu llenguatge són els límits del meu món.»                                                      |
| Ramon Llull: «Si no ens entenem per llenguatge, entenguem-nos per amor.»                                                              |
| Celia Amorós: «És sabut que qui té el poder dona nom a les coses (i a les persones)»                                                  |
| <b>L'ÚS PRÀCTIC DE LA RAÓ</b>                                                                                                         |



|                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Ètica</b>                                                                                                                                                                       |
| Epicur de Samos: «El plaer és el principi i la fi de la vida feliç».                                                                                                               |
| Hipàrquia de Maronea i la vida dels cans.                                                                                                                                          |
| Aristòtil: «Sense amistat no podem ser feliços.»                                                                                                                                   |
| Cristina II de Suècia: «Cal gaudir o patir el present, oblidar el passat i resignar-se davant del futur.»                                                                          |
| Immanuel Kant: «Actua de tal manera que tractis la humanitat, tant en la teva persona com en la de qualsevol altre, sempre com a fi i mai com a mitjà.»                            |
| Adela Cortina: «Renunciar als valors morals mínims seria com renunciar a la pròpia Humanitat.»                                                                                     |
| <b>Política</b>                                                                                                                                                                    |
| Aspàsia de Milet: «La democràcia és la igualtat de tot ciutadà.»                                                                                                                   |
| Hobbes: «L'home és el llop de l'home.»                                                                                                                                             |
| Isabel de Bohèmia: «Estem en l'edat correcta per fer coses incorrectes de forma correcta.»                                                                                         |
| Simone Weil: «L'home fa a les dones el que fa al planeta.»                                                                                                                         |
| Hannah Arendt: «Sota la tirania és més fàcil actuar que pensar.»                                                                                                                   |
| El panòptic de Foucault i el control social.                                                                                                                                       |
| Amelia Valcárcel: «Si la vida que et dissenyen no és habitable, canvia-la.»                                                                                                        |
| Jürgen Habermas: «Empegueix-te de morir fins que no hakis aconseguit una victòria per a la humanitat.»                                                                             |
| Marina Garcés: Aprendre a viure en comú.                                                                                                                                           |
| Joan Mascaró: «És una veritat gran, universal que l'home gran s'arrela dins el seu idioma i cultura i poble, i s'enfila dins els valors universals i, fins i tot, dins l'infinit». |
| <b>Feminisme</b>                                                                                                                                                                   |
| Judith Butler: «Sigui quina sigui la llibertat per la qual lluitem, ha de ser una llibertat basada en la igualtat.»                                                                |
| Silvia Federici: La resistència de les bruixes.                                                                                                                                    |
| Olympe de Gouges: «Digues-me qui t'ha donat el sobirà poder d'oprimir el meu sexe.»                                                                                                |
| Mary Wollstonecraft: «No desitjo que les dones tinguin poder sobre els homes, sinó sobre elles mateixes.»                                                                          |
| Simon de Beauvoir: «No es neix dona, s'arriba a ser-ho.»                                                                                                                           |
| Angela Davis: «Les eines de l'amo no serveixen per desmuntar la casa de l'amo.»                                                                                                    |
| <b>Estètica</b>                                                                                                                                                                    |
| Friedrich Nietzsche: «Sense la música, la vida seria un error.»                                                                                                                    |
| Hans-Georg Gadamer: «L'obra d'art és un creixement en el ser.»                                                                                                                     |
| María Zambrano: «Filosòfica és la pregunta, i poètica la troballa.»                                                                                                                |



## Llatí

La matèria de Llatí a l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria constitueix una aproximació específica als diferents aspectes de la llengua, la cultura i la civilització llatines i la seva pervivència en el present. La singularitat de l'enfocament d'aquesta matèria ve condicionada per la seva doble naturalesa. D'una banda, per una part de l'alumnat suposa l'única presa de contacte, durant la seva escolarització obligatòria, amb determinats aspectes de la llengua, la cultura i la civilització llatines, que constitueixen les bases de la nostra societat actual. D'altra banda, ha de tenir caràcter d'ensenyament propedèutic per a l'alumnat que continuï els seus estudis en aquesta disciplina. Aquesta doble naturalesa requereix un esforç per descriure, contextualitzar i entendre la vigència de l'evident origen clàssic de la nostra identitat com a societat.

Aquesta matèria està organitzada entorn dels diferents aspectes de la llengua, la cultura i la civilització llatines, com també les estratègies que permeten establir una relació crítica entre aquests i el present, contribuint i fomentant el desenvolupament personal i social de l'alumnat i la transmissió de valors universals. D'aquesta manera, combina els aspectes estrictament lingüístics amb uns altres de caràcter literari, arqueològic, històric, social, cultural i polític. Els primers impliquen una reflexió profunda sobre el funcionament no tan sols de la llengua llatina, sinó també de la llengua d'ensenyament i d'aquelles que conformen el repertori lingüístic individual de l'alumnat. La inclusió de les llengües clàssiques en la Recomanació del Consell de 22 de maig de 2018 relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent situa el llatí i el grec com a eines per a l'aprenentatge i la comprensió de llengües en general, contribuint i fomentant la diversitat lingüística i la relació entre les llengües des d'una perspectiva democràtica i lliure de prejudicis. D'altra banda, la matèria permet establir un diàleg amb el passat que ajudi a entendre el present des d'una perspectiva lingüística, però també des del punt de vista literari, arqueològic, històric, social, cultural i polític. En aquest diàleg tenen cabuda, a més, els processos de conservació, preservació i restauració del patrimoni cultural llatí, que ofereixen a l'alumnat la possibilitat de comprometre's amb el llegat de la civilització clàssica des d'una perspectiva sostenible i compromesa amb el futur.

Les competències específiques de Llatí en l'Educació Secundària Obligatòria recullen aquest diàleg entre present i passat al qual al·ludíem anteriorment, i es plantegen a partir de tres eixos principals: situar en el centre la reflexió humanista sobre el caràcter clàssic del llegat llatí, tant material com immaterial, fomentant la comprensió crítica del món actual; contribuir a la millora de la competència plurilingüe, afavorint la reflexió de l'alumnat sobre el funcionament de les llengües que conformen el seu repertori lingüístic; i oferir una introducció als rudiments i tècniques de la traducció com a procés fonamental per al coneixement de la cultura llatina i per a la transmissió de texts.





Els criteris d'avaluació estan dissenyats per comprovar el grau de consecució de les competències específiques, per això s'hi presenten vinculats, i inclouen aspectes relacionats amb els procediments, destreses i actituds que els alumnes han d'adquirir i desenvolupar en aquesta matèria.

Els sabers bàsics estan organitzats en quatre blocs. El primer, <>, recull els coneixements i experiències necessaris per al desenvolupament d'un esperit crític i un judici estètic, afavorint el desenvolupament de destreses per a la comprensió, l'anàlisi i la interpretació de texts literaris llatins i fomentant la lectura comparada d'obres rellevants de la cultura llatina en les seves diferents manifestacions amb obres de la tradició clàssica. El segon bloc, <>, posa l'accent en com el coneixement de la llengua llatina contribueix a un ús més precís de les llengües que constitueixen el repertori individual de l'alumnat, com també a l'adequat enteniment de la terminologia culta, científica i tècnica. A partir de l'estudi dels formants llatins, s'arriben a establir estratègies d'inferència de significats en les diferents llengües d'ensenyament i d'estudi mitjançant el reconeixement d'arrels, prefixos i sufixos de la llengua llatina. El tercer bloc, <>, integra tots els sabers implicats en la identificació i anàlisi dels elements bàsics de la llengua llatina com a sistema dins d'un context, organitzant-los entorn de la comprensió i a l'ús actiu de la llengua a partir de tasques senzilles de traducció i retroversió. El quart i últim bloc, <>, recull els coneixements, destreses i actituds que permeten l'aproximació a l'herència material i immaterial de la civilització llatina reconeixent i apreciament el seu valor com a font d'inspiració, com a tècnica i com a testimoniatge de la història.

Els sabers bàsics s'han de poder activar en els àmbits personal i educatiu, però també social i professional, tècnic i metodològic. En aquest sentit, la matèria de Llatí ofereix una oportunitat de combinar els diferents sabers per mitjà de situacions d'aprenentatge contextualitzades on l'alumnat pugui desenvolupar les seves destreses per a la traducció de la llengua llatina a la llengua d'ensenyament, al mateix temps que augmenta i millora el seu coneixement sobre la cultura de l'Antiguitat i la reflexió sobre la seva pervivència fins als nostres dies. Aquests aspectes es converteixen en una part central de l'ensenyament del Llatí, a més de l'anàlisi crítica i la comprensió del present com un procés històric que troba els seus fonaments en la civilització clàssica.

El treball per mitjà de situacions d'aprenentatge ofereix, a més, la possibilitat de connectar Llatí amb altres matèries amb la finalitat d'assolir els objectius i d'adquirir les competències d'etapa. És en l'experiència d'aquesta complementaritat quan el treball és significatiu i rellevant per a l'alumnat. Juntament amb les relacions amb les matèries de l'àrea lingüística que ofereix l'enfocament plurilingüe, es recomana que l'adquisició de les competències específiques de Llatí es planifiqui tenint en compte les possibilitats de treball amb matèries no lingüístiques: la terminologia relacionada amb el cos humà i les seves malalties o la recerca sobre l'origen dels noms dels elements del sistema solar, són exemples de possibles treballs col·laboratius.



Finalment, per afavorir la construcció d'una ciutadania europea democràtica i lliure de prejudicis, des d'aquesta matèria hi ha la possibilitat de fer treball col·laboratiu a nivell transnacional en el marc dels programes europeus, treballant la cultura llatina com a punt de trobada de les diferents realitats que conformen l'actual identitat europea. D'aquesta manera, la matèria de Llatí ha de contribuir a l'adquisició de competències clau que conformen el Perfil de sortida del alumnes en acabar l'ensenyament bàsic que permeten als alumnes el seu màxim desenvolupament personal, social i que garanteixen que puguin exercir una ciutadania responsable i enfrontar-se als reptes i desafiaments del segle XXI.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

#### **CE 1 Valorar el paper de la civilització llatina en l'origen de la identitat europea, comparant i reconeixent les semblances i diferències entre llengües i cultures, per analitzar críticament el present.**

La valoració del paper de la civilització llatina com a inici de la identitat europea suposa rebre informació expressada a través de fonts llatines, contrastar-la i analitzar-la, activant les estratègies adequades per poder reflexionar sobre la permanència d'aspectes lingüístics, històrics, polítics, culturals o socials de la civilització llatina en la nostra societat. Implica, per tant, entendre la cultura llatina i extreure aquells elements fonamentals que permeten reflexionar i revisar la singularitat de les maneres de vida i pensament antics, com també la seva proximitat a les maneres de vida i pensament actuals, per comparar les diferències i semblances entre llengües i cultures, confrontant creacions llatines amb la tradició clàssica de creacions posteriors.

L'anàlisi crítica del present requereix d'informació cotextual o contextual que permeti afegir elements i arguments a les hipòtesis de valoració per desenvolupar una consciència humanista i social oberta tant a les constants com a les variables culturals al llarg del temps. Tractar aquesta anàlisi des d'un punt de vista crític implica ser capaç de discernir aquella part del llegat romà que ens fa créixer com a societat d'aquella altra que ja no té cabuda en el món modern, manifestant una actitud de rebuig davant aspectes que denotin qualsevol tipus de discriminació. Els processos d'anàlisi requereixen contextos de reflexió i comunicació dialògics, respectuosos amb l'herència de l'Antiguitat clàssica i amb les diferències culturals que hi tenen el seu origen.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CCL2, CP2, CP3, CC1, CCEC1.

#### **CE 2 Conèixer els aspectes bàsics de la llengua llatina, comparant-la amb les llengües d'ensenyament i amb altres llengües del repertori individual de l'alumnat, per valorar els trets comuns i apreciar la diversitat lingüística com a**



### **mostra de riquesa cultural.**

La introducció als elements bàsics de l'etimologia i el lèxic de la llengua llatina des d'un enfocament plurilingüe d'adquisició de les llengües permet a l'alumnat transferir els coneixements i estratègies des de les llengües del seu repertori al llatí i viceversa, activant així les destreses necessàries per a la millora de l'aprenentatge de llengües noves i de la seva competència comunicativa i permetent tenir en compte els diferents nivells de coneixements lingüístics de l'alumnat, com també els diferents repertoris individuals. El caràcter del llatí com a llengua d'origen de diferents llengües modernes permet reconèixer i apreciar distintes varietats i perfils lingüístics contribuint a la identificació, valoració i respecte de la diversitat lingüística, dialectal i cultural per construir una cultura compartida.

Tot l'anterior promou una millor comprensió del funcionament de les llengües d'ensenyament, com també de les llengües que formen part del repertori lingüístic de l'alumnat, d'una banda, millorant la lectura comprensiva i l'expressió oral i escrita mitjançant el coneixement del vocabulari i les estructures gramaticals llatines i, per una altra, ajudant a desenvolupar habilitats lèxiques i semàntiques mitjançant l'adquisició d'estratègies d'inferència del significat del lèxic comú d'origen grecollatí, com també la comprensió del vocabulari culte, científic i tècnic a partir dels seus components etimològics. La comparació entre llengües requereix, així mateix, de la utilització de les regles fonamentals d'evolució fonètica del llatí a les llengües romàniques i la identificació de paraules derivades del llatí, tant patrimonials com cultismes, i expressions llatines en diferents contextos lingüístics. Aquesta competència implica una reflexió sobre la utilitat del llatí en el procés d'aprenentatge de noves llengües que es pot dur a terme a partir d'eines digitals com el Portafolis europeu de les llengües.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP2, CP3, STEM1, CE3.

### **CE 3 Llegir i interpretar texts llatins, assumint l'aproximació als texts com un procés dinàmic i prenent consciència dels coneixements i experiències pròpies, per identificar el seu caràcter clàssic i fonamental.**

La lectura de texts llatins pertanyents a diferents gèneres i èpoques constitueix un dels pilars de la matèria de llatí a quart curs. La comprensió i interpretació d'aquests texts necessita d'un context històric, cívica, social, lingüístic i cultural que haurà de ser producte de l'aprenentatge. El treball amb texts originals, en edició bilingüe, traduïts o adaptats, complets o a través de fragments seleccionats, permet parar esment a conceptes i termes bàsics en llatí que impliquen un coneixement lingüístic, lèxic i cultural, amb la finalitat de realitzar una lectura crítica i prendre consciència del seu valor fonamental en la construcció de la nostra identitat com a societat. La interpretació de texts llatins comporta, per tant, la comprensió i el reconeixement del seu caràcter fundacional per a la civilització occidental, assumint l'aproximació als texts com un procés dinàmic que té en compte des del coneixement sobre el tema fins a l'aprenentatge i aplicació d'estratègies d'anàlisi i reflexió per donar sentit a la pròpia experiència, comprendre el món i la condició humana, com també desenvolupar la sensibilitat estètica. El coneixement de les creacions literàries i



artístiques, dels períodes de la història de Roma i la seva organització política i social, i dels fets històrics i llegendaris de l'Antiguitat clàssica contribueix a fer més intel·ligibles les obres, identificant i valorant la seva pervivència en el nostre patrimoni cultural i els seus processos d'adaptació a diferents cultures i moviments literaris, culturals i artístics que han pres les seves referències de models antics.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CP1, CP2, STEM1, CPSAA4, CCEC1.

**CE 4 Comprendre texts originals llatins, traduïnt del llatí a la llengua d'ensenyament i desenvolupant estratègies d'accés al significat d'un enunciat senzill en llengua llatina, per aconseguir i justificar la traducció pròpia d'un passatge.**

La traducció és l'operació fonamental en l'aprenentatge de les llengües clàssiques i és el procés pel qual una cultura, un grup o un individu assimila o s'apropia d'un missatge o una realitat que li és aliena, constituint una experiència de recerca que utilitza la lògica del pensament, afavoreix la memòria i potencia els hàbits de disciplina en l'estudi per promoure una capacitat àgil de raonament i aprenentatge. En aquest sentit, la traducció requereix de molts recursos i múltiples destreses i implica un aprenentatge específic, regular i progressiu al llarg de diversos cursos, que requereix i que activa els coneixements lingüístics i culturals de l'alumnat. La introducció al coneixement dels elements bàsics de la llengua llatina en la matèria de Llatí suposa el primer pas en l'establiment d'estratègies i mètodes de treball adequats que continuaran amb els estudis de la llengua llatina i la grega en Batxillerat. Aquest punt de partida consisteix a traduir passatges o texts d'un nivell adequat i de dificultat progressiva, suggerint o justificant la traducció a partir de la identificació, la relació i l'anàlisi d'elements morfològics i sintàctics de la llengua llatina i dels coneixements previs sobre el tema i el context que proporcionen els períodes més significatius de la història de Roma. A més de la traducció del llatí, en aquest curs s'inicia la producció, mitjançant retroversió, d'oracions simples utilitzant les estructures pròpies de la llengua llatina. D'aquesta manera l'alumne amplia el seu repertori lingüístic individual i reflexiona de manera crítica sobre els propis processos d'aprenentatge de llengües mitjançant l'ús de diversos recursos i eines analògiques i digitals.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CP2, CP3, CD2, STEM1

**CE 5 Descobrir, conèixer i valorar el patrimoni cultural, arqueològic i artístic romà, apreciànt-lo i reconeixent-lo com a producte de la creació humana i com a testimoni de la història, per identificar les fonts d'inspiració i distingir els processos de construcció, preservació, conservació i restauració, com també per garantir la seva sostenibilitat.**

El patrimoni cultural, arqueològic i artístic romà, material i immaterial, present tant al nostre país com en països del nostre entorn, es concep aquí com a herència directa de la civilització llatina. El reconeixement de l'herència material requereix l'observació directa i indirecta del patrimoni, utilitzant diversos recursos, inclosos els



que proporcionen les tecnologies de la informació i la comunicació. La presa de consciència de la importància del patrimoni material necessita del coneixement i la comprensió dels procediments de construcció –en el cas del patrimoni arqueològic– i de composició –en el cas dels suports d’escriptura–. A més, implica distingir entre els processos de preservació, conservació i restauració, incidint especialment en aquells aspectes que requereixen de la participació d’una ciutadania activa i compromesa amb el seu entorn i el seu propi llegat, d’acord amb la Convenció sobre la protecció del patrimoni mundial, cultural i natural de la UNESCO. Per part seva, el reconeixement de l’herència immaterial de la civilització clàssica llatina, des de la pràctica de l’oratòria en les institucions fins a les cerimònies privades o els espectacles d’entreteniment, contribueix a la comprensió d’aspectes clau de la nostra societat i la nostra cultura actuals.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP3, CD1, CD3, CC1, CC4, CCEC1, CCEC2.

### **Criteris d’avaluació**

S’estableixen els criteris d’avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

#### **CE 1 Valorar el paper de la civilització llatina en l’origen de la identitat europea, comparant i reconeixent les semblances i diferències entre llengües i cultures, per analitzar críticament el present.**

CA 1.1 Descriure el significat de productes culturals del present, en el context dels desenvolupaments culturals a Europa, comparant les semblances i diferències amb l’Antiguitat llatina.

Descriure el significat de productes culturals actuals dins l’àmbit europeu i la seua relació amb la Roma antiga.

Reconèixer les semblances i diferències entre l’Europa actual i l’Antiguitat romana.

CA 1.2 Valorar de manera crítica les maneres de vida, costums i actituds de la societat romana en comparació amb els de les nostres societats a partir del contingut de fonts llatines en diferents suports.

Entendre els trets que caracteritzen les maneres de vida, costums i actituds de la societat romana mitjançant la lectura i anàlisi de fonts antigues en diferents suports.

Analitzar els trets principals de la societat romana comparant-los amb els de les nostres societats.

Valorar amb esperit crític el *modus vivendi* i els trets de la societat romana en comparació amb la nostra societat.

CA 1.3 Identificar els períodes de la història de Roma, els esdeveniments i personatges, com també els aspectes de la civilització romana en el seu context



|                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| històric, relacionant les dades amb referents actuals i aplicant els coneixements adquirits.                                       |
| Identificar els principals períodes de la història de Roma relacionant-los amb els principals fets i llegendes que s'hi esdevenen. |
| Explicar els principals personatges llegendaris i històrics de l'antiga Roma relacionant-los amb el període que varen viure.       |
| Reconèixer la petjada de diferents aspectes de la civilització romana en referents actuals.                                        |

**CE 2 Conèixer els aspectes bàsics de la llengua llatina, comparant-la amb les llengües d'ensenyament i amb altres llengües del repertori individual de l'alumnat, per valorar els trets comuns i apreciar la diversitat lingüística com a mostra de riquesa cultural.**

CA 2.1 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística i cultural a què dona origen el llatí, identificant i explicant semblances i diferències entre els elements lingüístics de l'entorn, relacionant-los amb els de la pròpia cultura i desenvolupant una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb els valors democràtics.

Reconèixer i valorar la diversitat lingüística i cultural que prové del llatí, identificant i explicant semblances i diferències entre les llengües modernes conegudes i la pròpia cultura.

Desenvolupar un compromís amb els valors democràtics.

CA 2.2 Inferir significats de termes llatins aplicant els coneixements lèxics i fonètics d'altres llengües del repertori individual.

Deduir el significat de paraules llatines utilitzant els coneixements ja adquirits i les llengües conegudes per l'alumnat.

CA 2.3 Ampliar el cabal lèxic i millorar l'expressió oral i escrita, incorporant llatínismes i locucions usals d'origen llatí de manera coherent.

Ampliar el vocabulari i millorar l'expressió oral i escrita, incorporant llatínismes i locucions llatines.

CA 2.4 Produir definicions etimològiques de termes quotidians, científics i tècnics, reconeixent els elements llatins en diferents contextos lingüístics i establint, si escau, la relació semàntica entre un terme patrimonial i un cultisme.

Definir etimològicament paraules d'ús comú, científiques i tècniques, identificant les arrels llatines en cultismes i mots patrimonials.

Establir la relació semàntica en els doblets.

**CE 3 Llegir i interpretar texts llatins, assumint l'aproximació als texts com un procés dinàmic i prenent consciència dels coneixements i experiències pròpies, per identificar el seu caràcter clàssic i fonamental.**

CA 3.1 Explicar de manera oral, escrita o multimodal el caràcter clàssic i humanista de les diverses manifestacions literàries i artístiques de la civilització llatina utilitzant un vocabulari correcte i una expressió adequada.





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Explicar, oralment i/o per escrit, per què una obra artística o literària ha esdevingut clàssica (la seva perdurabilitat, influència en la cultura occidental, valors universals) i fonamental (la seva importància en la història literària i cultural), utilitzant un vocabulari correcte i una expressió adequada. |
| CA 3.2 Reconèixer el sentit global i les idees principals i secundàries d'un text, contextualitzant-lo i identificant les referències històriques, socials, polítiques o religioses que hi apareixen, i servint-se de coneixements sobre personatges i esdeveniments històrics ja estudiats.                          |
| Identificar el sentit general i les idees principals i secundàries d'un text, contextualitzant-lo en el seu moment històric i reconeixent referències socials, polítiques o religioses amb l'ajuda dels coneixements previs sobre personatges i esdeveniments històrics.                                              |
| CA 3.3 Interpretar de manera crítica el contingut de texts llatins de dificultat adequada, atès el context en el qual es van produir, connectant-los amb l'experiència pròpia i valorant com contribueixen a entendre les maneres de vida, costums i actituds de la nostra societat.                                  |
| Interpretar un text llatí de dificultat adequada, situant-lo en el seu context històric i connectant-lo amb l'experiència pròpia, reflexionant sobre la influència del món clàssic en la societat contemporània.                                                                                                      |
| <b>CE 4 Comprendre texts originals llatins, traduïnt del llatí a la llengua d'ensenyament i desenvolupant estratègies d'accés al significat d'un enunciat senzill en llengua llatina, per aconseguir i justificar la traducció pròpia d'un passatge.</b>                                                              |
| CA 4.1 Analitzar els aspectes morfològics, sintàctics i lèxics elementals de la llengua llatina, identificant-los i comparant-los amb els de la llengua familiar.                                                                                                                                                     |
| Analitzar els aspectes morfològics, sintàctics i lèxics de les unitats elementals de la llengua llatina.                                                                                                                                                                                                              |
| Identificar els aspectes morfològics, sintàctics i lèxics elementals en texts breus i senzills en llengua llatina.                                                                                                                                                                                                    |
| Comparar els aspectes morfològics, sintàctics i lèxics elementals amb els de la llengua de l'ensenyament de l'alumne.                                                                                                                                                                                                 |
| CA 4.2 Traduir texts breus i senzills amb termes adequats i expressió correcta en la llengua d'ensenyament, justificant la traducció i manifestant la correspondència entre l'anàlisi i la versió realitzada.                                                                                                         |
| Realitzar traduccions a la llengua de l'ensenyament de l'alumne a partir de texts breus i senzills en llengua llatina.                                                                                                                                                                                                |
| Realitzar les traduccions amb termes adequats, correcció ortogràfica i expressiva.                                                                                                                                                                                                                                    |
| Ser conscient de la correspondència que hi ha entre l'anàlisi morfològica, sintàctica i lèxica d'un text, i la seva traducció.                                                                                                                                                                                        |
| Justificar la traducció pròpia mitjançant la correspondència entre l'anàlisi i la                                                                                                                                                                                                                                     |





|                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| versió realitzades.                                                                                              |
| CA 4.3 Produir mitjançant retroversió oracions simples utilitzant les estructures pròpies de la llengua llatina. |
| Produir oracions simples en llengua llatina correctes gramaticalment, morfològica, sintàctica i lèxica.          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 5 Descobrir, conèixer i valorar el patrimoni cultural, arqueològic i artístic romà, apreciànt-lo i reconeixent-lo com a producte de la creació humana i com a testimoni de la història, per identificar les fonts d'inspiració i distingir els processos de construcció, preservació, conservació i restauració, com també per garantir la seva sostenibilitat.</b>                   |
| CA 5.1 Explicar els elements de la civilització llatina, especialment els relacionats amb la mitologia clàssica, identificant-los com a font d'inspiració de manifestacions literàries i artístiques.                                                                                                                                                                                       |
| Explicar els trets característics de la civilització romana.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Identificar i explicar la iconografia grecoromana en obres artístiques de disciplines diverses al llarg de la tradició clàssica.                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Identificar i explicar els principals elements de la literatura llatina al llarg de la tradició clàssica.                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CA 5.2 Reconèixer les petjades de la romanització en el patrimoni cultural i arqueològic de l'entorn, identificant els processos de preservació, conservació i restauració com un aspecte fonamental d'una ciutadania compromesa amb la sostenibilitat ambiental i la cura del seu llegat.                                                                                                  |
| Explicar el procés de romanització, especialment a les Illes Balears.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Identificar el patrimoni cultural i arqueològic de l'entorn de l'alumnat i els processos de preservació, conservació i restauració.                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Reconèixer el llegat material i immaterial als entorns de l'alumnat i argumentar la rellevància de la seva cura i protecció.                                                                                                                                                                                                                                                                |
| CA 5.3 Exposar de manera oral, escrita o multimodal les conclusions obtingudes a partir de la recerca, individual o col·lectiva, del llegat material i immaterial de la civilització romana i la seva pervivència en el present a través de suports analògics i digitals, seleccionant informació, contrastant-la i organitzant-la a partir de criteris de validesa, qualitat i fiabilitat. |
| Investigar col·lectivament o individual el llegat material i immaterial de la civilització romana.                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Exposar els resultats i conclusions de la recerca amb suports i mitjans diversos: de manera oral, escrita o multimodal.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Seleccionar la informació de fonts adequades, contrastant-la i organitzant-la a partir de criteris de validesa, qualitat i fiabilitat, i reconèixer-ne l'autoria.                                                                                                                                                                                                                           |

### Sabers bàsics



Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>EL PRESENT DE LA CIVILITZACIÓ LLATINA</b>                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Marc geogràfic de Roma, la seva expansió per Europa i la Mediterrània.                                                                                                                                                                                       |
| Principals períodes de la història de Roma.                                                                                                                                                                                                                  |
| Aspectes fonamentals de la vida quotidiana a Roma: la <i>familia</i> , el paper de la dona.                                                                                                                                                                  |
| Organització política i social de Roma, la seva pervivència en el món actual.                                                                                                                                                                                |
| De la llegenda a la història: homes i dones de l'antiguitat romana.                                                                                                                                                                                          |
| La idea d'Europa i el seu origen grecollatí.                                                                                                                                                                                                                 |
| El llatí com a origen de les llengües romàniques i la seva pervivència en altres llengües d'Europa.                                                                                                                                                          |
| Estratègies i eines per relacionar el passat i el present a partir dels coneixements adquirits i conscienciar l'estudiant sobre l'actualitat del llegat grecoromà, utilitzant a aquest efecte diversitat de recursos: gràfics, texts, restes arqueològiques. |
| Estratègies per comprendre, comentar i interpretar texts llatins a partir dels coneixements adquirits i de l'experiència pròpia.                                                                                                                             |
| La condició humana a través dels texts clàssics llatins.                                                                                                                                                                                                     |
| Pervivència en el món actual de conceptes clau de la civilització romana ( <i>ciuis, populus, sacer, homo</i> , etc.).                                                                                                                                       |
| L'humanisme i el seu paper en la societat actual                                                                                                                                                                                                             |

| <b>LLATÍ I PLURILINGÜISME</b>                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Diferents sistemes d'escriptura: orígens de l'escriptura.                                                                                               |
| L'alfabet i la seua pronunciació. Els seus orígens i la seva expansió pel món.                                                                          |
| Vocabulari bàsic llatí: lèxic transparent, paraules de major freqüència i principals prefixos i sufixos.                                                |
| Nocions bàsiques d'evolució fonètica, morfològica i semàntica del llatí en les llengües romàniques.                                                     |
| Paraules patrimonials i cultismes, llatinismes i <i>aurea dicta</i> , i la seva pervivència.                                                            |
| Significat i definició de paraules d'ús comú i de lèxic especialitzat en les llengües d'ensenyament a partir dels seus ètims d'origen llatí.            |
| Interès per conèixer el significat etimològic de les paraules i la importància de l'ús adequat del vocabulari com a instrument bàsic en la comunicació. |
| Importància del llatí com a eina de millora de l'expressió escrita, oral i multimodal en les diferents llengües del repertori lingüístic individual.    |
| Eines analògiques i digitals per aprendre la llengua llatina.                                                                                           |
| Ús del llatí com a model per a l'aprenentatge d'altres llengües.                                                                                        |

| <b>EL TEXT LLATÍ I LA TRADUCCIÓ</b>                |
|----------------------------------------------------|
| Els casos i els seus principals valors sintàctics. |
| La flexió nominal, pronominal i verbal.            |



|                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Estructures oracionals bàsiques. La concordança i l'ordre de paraules.                                                                                                                                      |
| Estratègies bàsiques per identificar, analitzar i traduir unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic personal. |
| Recursos per a l'aprenentatge i estratègies bàsiques d'adquisició de llengües com ara Portafolis europeu de les llengües, glossaris o diccionaris.                                                          |
| Reflexió i justificació de la traducció oferta.                                                                                                                                                             |
| Retroversió d'oracions senzilles.                                                                                                                                                                           |
| Autoconfiança, autonomia i iniciativa. L'error com a part integrant del procés d'aprenentatge.                                                                                                              |

|                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>LLEGAT I PATRIMONI</b>                                                                                                                                                                                                                             |
| Pervivència del llegat material (llocs arqueològics, inscripcions, construccions monumentals i artístiques, etc.) i immaterial (mitologia clàssica, institucions polítiques, oratòria, dret, rituals i celebracions, etc.) de la civilització romana. |
| La transmissió textual i els suports d'escriptura.                                                                                                                                                                                                    |
| Característiques del patrimoni cultural romà i del procés de romanització.                                                                                                                                                                            |
| Processos de conservació, preservació i difusió del patrimoni arqueològic de l'entorn.                                                                                                                                                                |
| Ús d'eines analògiques i digitals per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal.                                                                                                                                            |
| Selecció crítica de les fonts consultades i els continguts utilitzats.                                                                                                                                                                                |
| Respecte per la propietat intel·lectual i drets d'autor d'aquestes fonts i els continguts.                                                                                                                                                            |
| Estratègies i eines, analògiques i digitals, individuals i cooperatives, per a l'autoavaluació, la coavaluació i l'autocorrecció.                                                                                                                     |



## Llengua Castellana i Literatura

L'eix del currículum de Llengua Castellana i Literatura el constitueixen les competències específiques relacionades amb la interacció oral i escrita adequada en els diferents àmbits i contextos i en funció de diferents propòsits comunicatius, com també amb el foment de l'hàbit lector, la interpretació de texts literaris i l'apropiació del patrimoni cultural. La reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua ofereix les eines i el metallenguatge necessaris per desenvolupar la consciència lingüística i millorar els processos d'expressió, comprensió i recepció crítica.

L'objectiu de la matèria de Llengua Castellana i Literatura s'orienta tant a l'eficàcia comunicativa com a afavorir un ús ètic del llenguatge que posi les paraules al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la construcció de vincles personals i socials basats en el respecte i la igualtat de drets de totes les persones. D'aquesta manera, la matèria contribueix al desenvolupament de les competències recollides en el Perfil de sortida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic.

Les competències específiques de Llengua Castellana i Literatura en l'Educació secundària obligatòria suposen una progressió respecte a les adquirides en l'Educació primària, de les quals caldrà partir en aquesta nova etapa, per evolucionar des d'un acompanyament guiat a un progressivament autònom. Aquesta progressió suposa, a més, una major diversitat i complexitat de les pràctiques discursives. Ara, l'atenció se centra en l'ús de la llengua en els àmbits educatiu i social, se subratlla el paper de les convencions literàries i del context històric en la comprensió dels texts literaris i es dona un paper més rellevant a la reflexió sobre el funcionament de la llengua i els seus usos.

La primera de les competències específiques de la matèria s'orienta al reconeixement de la diversitat lingüística i dialectal de l'entorn, d'Espanya i del món amb el propòsit d'afavorir actituds d'estima a aquesta diversitat, combatre prejudicis i estereotips lingüístics i estimular la reflexió interlingüística. Un segon grup de competències es refereix a la producció, comprensió i interacció oral i escrita, incorporant les formes de comunicació oferides per la tecnologia i atesos els diferents àmbits de comunicació: personal, educatiu, social i professional. Així, les competències específiques segona i tercera es relacionen amb la comunicació oral; la quarta, amb la comprensió lectora; i la cinquena, amb l'expressió escrita. L'aprenentatge de la lectura ha estat durant segles vinculat de manera gairebé exclusiva amb la lectura literària, encara que fa dècades que els enfocaments comunicatius subratllen la necessitat d'ensenyar a llegir tot tipus de texts, amb diferents propòsits de lectura. D'altra banda, saber llegir avui implica també navegar i cercar a la xarxa, seleccionar la informació fiable, elaborar-la i integrar-la en esquemes propis, etc. En resposta a això, la sisena competència específica posa el focus en l'alfabetització mediàtica i informacional, mentre que la setena i la vuitena



es reserven per a la lectura literària, tant autònoma com guiada a l'aula.

La competència específica novena atén la reflexió sobre la llengua i els seus usos, mentre que la dècima, relativa a l'ètica de la comunicació, és transversal a totes elles.

Per a cada competència específica es formulen criteris d'avaluació que estableixen el nivell d'acompliment esperat en la seva adquisició. Aquests criteris tenen un clar enfocament competencial i atenen tant als processos com als productes, la qual cosa reclama l'ús d'eines i instruments d'avaluació variats i amb capacitat diagnòstica i de millora. S'espera que l'alumnat sigui capaç d'activar els sabers bàsics en situacions comunicatives reals pròpies dels diferents àmbits. D'aquí la importància de vertebrar la programació d'aula entorn d'un conjunt de situacions d'aprenentatge contextualitzades, significatives i rellevants, atenent la seva gradació i complementarietat, perquè al final de cada curs s'hagin treballat de manera proporcionada tots els sabers bàsics inclosos en el currículum.

Aquests sabers bàsics s'organitzen en quatre blocs. El primer, <<Les llengües i els seus parlants>>, es correspon de manera directa amb la primera competència específica. El segon bloc, <<Comunicació>>, integra els sabers implicats en la comunicació oral i escrita i l'alfabetització mediàtica i informacional, vertebrats entorn de la realització de tasques de producció, recepció i anàlisi crítica de texts. El tercer bloc, <<Educació literària>>, recull els sabers i experiències necessaris per consolidar l'hàbit lector, conformar la pròpia identitat lectora, desenvolupar habilitats d'interpretació de texts literaris i conèixer algunes obres rellevants de la literatura espanyola i universal, estimulant alhora l'escriptura creativa amb intenció literària. El quart bloc, <<Reflexió sobre la llengua>>, proposa la construcció guiada de conclusions sobre el sistema lingüístic a partir de la formulació d'hipòtesis, cerca de contraexemples, establiment de generalitzacions i contrast entre llengües, usant per això el metallenguatge específic. La mirada a la llengua com a sistema no ha de ser, per tant, un coneixement donat sinó un saber que els alumnes van construir al llarg de l'etapa a partir de preguntes o problemes que fan emergir la reflexió sobre el funcionament de la llengua i els seus usos.

Donat l'enfocament inequívocament global i competencial de l'educació lingüística, la gradació entre cursos no s'estableix tant mitjançant la distribució diferenciada de sabers, sinó en funció de la major o menor complexitat dels texts, de les habilitats de producció o interpretació requerides, del metallenguatge necessari per a la reflexió sobre els usos, o del grau d'autonomia conferit als estudiants.

Encara que en cada cas siguin necessàries una atenció i una intervenció específiques, l'oralitat i l'escriptura rares vegades es presenten per separat: llegim per preparar una intervenció oral, conversem i debatем després de la lectura d'un text, etc. I manegem texts, a més, que combinen la paraula parlada o escrita amb altres codis en missatges multimodals, imprescindibles en l'alfabetització del segle XXI. D'altra



banda, llegir i escriure són activitats socials amb una dimensió dialògica a la qual l'escola no pot donar l'esquena. Per tant, les situacions d'aprenentatge de la matèria de Llengua Castellana i Literatura han d'entrenar l'alumnat en l'ús d'estratègies que li permetran respondre als reptes de la societat actual, que demanda persones cultes, crítiques i ben informades; capaces de fer un ús eficaç i ètic de les paraules; respectuoses cap a les diferències; competents per exercir una ciutadania digital activa; amb capacitat per informar-se i transformar la informació en coneixement, i per aprendre per si mateixes, col·laborar i treballar en equip; creatives i amb iniciativa emprenedora; i compromeses amb el desenvolupament sostenible i la salvaguarda del patrimoni artístic i cultural, la defensa dels drets humans, com també, la convivència igualitària, inclusiva, pacífica i democràtica.

El treball interdisciplinari és imprescindible perquè l'alumnat s'apropii dels gèneres discursius específics de cada matèria. Per això, totes les matèries han de contribuir a la millora en els processos de producció i recepció oral, escrita i multimodal, com també tot el que té a veure amb l'alfabetització mediàtica i informacional. En aquest sentit, la biblioteca escolar és una peça clau com a espai cultural, d'indagació i d'aprenentatge, com també a centre neuràlgic de recursos, formació i coordinació.

Finalment, la diversitat lingüística de la major part dels contextos escolars i la innegable necessitat d'una educació plurilingüe per a tot l'alumnat conviden al tractament integrat de les llengües com un vessant excel·lent per estimular la reflexió interlingüística i aproximar-se als usos socials reals, en els quals sovint s'han de manejar simultàniament dues o més llengües.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Descriure i apreciar la diversitat lingüística del món a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i pluricultural d'Espanya, analitzant l'origen i desenvolupament sociohistòric de les seves llengües i les característiques de les principals varietats dialectals de l'espanyol, per afavorir la reflexió interlingüística, per tal de combatre els estereotips i prejudicis lingüístics i per valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.**

La diversitat lingüística constitueix una característica fonamental d'Espanya, on es parlen diverses llengües i dialectes. A més, a les nostres aules conviuen persones que utilitzen llengües o varietats dialectals diferents de la llengua o llengües d'aprenentatge, incloses les llengües de signes. Les classes de llengua han d'acollir aquesta diversitat lingüística de l'alumnat amb la intenció no solament d'evitar els prejudicis lingüístics i abraçar els significats culturals que comporta tal riquesa de codis verbals, sinó d'aprofundir també en el coneixement del funcionament de les llengües i les seves varietats. Del que es tracta, per tant, és



d'afavorir el coneixement de l'origen i el desenvolupament històric i sociolingüístic de les llengües d'Espanya i apropar els alumnes a algunes nocions bàsiques d'aquestes llengües i d'altres de presents en l'entorn, com també familiaritzar-los amb l'existència de les llengües de signes. El castellà és una llengua amb una enorme diversitat dialectal. Cap de les seves varietats geogràfiques no ha de ser considerada més correcta que una altra, ja que cadascuna té la seva norma culta. Cal, per tant, que els alumnes utilitzin amb propietat la seva varietat dialectal, distingint entre les característiques que obeeixen a la diversitat geogràfica de les llengües d'altres trets relacionats amb el sociolecte o amb els diversos registres amb els quals un parlant s'adequa a diferents situacions comunicatives. Tot això amb la finalitat última de promoure l'exercici d'una ciutadania sensibilitzada, informada i compromesa amb els drets lingüístics individuals i col·lectius.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP2, CP3, CC1, CC2, CCEC1, CCEC3.

**CE 2 Comprendre i interpretar texts orals i multimodals recollint el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant la seva fiabilitat, la seva forma i el seu contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar les possibilitats de gaudi i oci.**

Desenvolupar les estratègies de comprensió oral implica entendre que la comunicació no és sinó un constant procés d'interpretació d'intencions en el qual entren en joc el coneixement compartit entre emissor i receptor i tots aquells elements contextuais i cotextuals que permeten anar més enllà del significat del text i interpretar el seu sentit. Si fins fa relativament poc la comunicació oral era sempre de caràcter síncron, les tecnologies de la informació i la comunicació han eixamplat les possibilitats de la comunicació asíncrona i han obert l'accés des de l'escola a entorns comunicatius de caràcter públic. L'escola pot i ha d'incorporar una infinitat de pràctiques discursives pròpies de diferents àmbits que siguin significatives per a l'alumnat i que abordin temes de rellevància social.

La comprensió i interpretació de missatges orals requereix destreses específiques que han de ser també objecte d'ensenyament i aprenentatge: des de les més bàsiques —anticipar el contingut, retenir informació rellevant en funció del propi objectiu, distingir entre fets i opinions o captar el sentit global i la relació entre les parts del discurs— a les més avançades —identificar la intenció de l'emissor, analitzar procediments retòrics, detectar fal·làcies argumentatives o valorar la fiabilitat, la forma i el contingut del text—. En l'àmbit social, el desenvolupament escolar de les habilitats d'interpretació de missatges orals ha de tenir en compte la profusió de texts de caràcter multimodal que reclamen una específica alfabetització audiovisual i mediàtica per fer front als riscos de manipulació i desinformació.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CP2, STEM1,





CD2, CD3, CPSAA4, CC3.

**CE 3 Produir texts orals i multimodals amb fluïdesa, coherència, cohesió i registre adequat, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals com per intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials.**

El desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat passa necessàriament per l'atenció als usos orals, que han de ser tant vehicle d'aprenentatge com objecte de coneixement. Les classes de llengua i literatura han d'oferir contextos diversificats i significatius on l'alumnat pugui prendre la paraula i conversar en diàlegs pedagògicament orientats i estimular la construcció de coneixements que facin possible la reflexió sobre els usos tant formals com informals, tant espontanis com planificats.

La interacció oral requereix conèixer les estratègies per prendre i cedir la paraula, desplegar actituds d'escolta activa, expressar-se amb fluïdesa, claredat i en el to i registre adequats, com també posar en joc les estratègies de cortesia lingüística i de cooperació conversacional. La producció oral de caràcter formal, monologada o dialogada, ofereix marge per a la planificació i comparteix per tant estratègies amb el procés d'escriptura. Atesa la situació comunicativa, amb el seu major o menor grau de formalitat, la relació entre els interlocutors, el propòsit comunicatiu i el canal, els gèneres discursius —motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives pròpies dels diferents àmbits— ofereixen pautes per estructurar el discurs i per adequar el registre i el comportament no verbal. Les tecnologies de la informació i la comunicació faciliten nous formats per a la comunicació oral multimodal, tant síncrona com asíncrona, i afavoreixen també el registre de les aportacions orals de l'alumnat per a la seva difusió en contextos reals i la seva posterior anàlisi, revisió i avaluació (autoavaluació i coavaluació).

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, CCL5, CP2, STEM1, CD2, CD3, CC2, CE1.

**CE 4 Comprendre, interpretar i valorar, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, tot reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant la seva qualitat i fiabilitat, per tal de donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos per construir coneixement.**

Desenvolupar la competència lectora implica incidir en la motivació, el compromís, les pràctiques de lectura i el coneixement i ús de les estratègies que han de desplegar-se abans, durant i després de l'acte lector, a fi que els alumnes esdevinguin lectors competents, autònoms i crítics davant qualsevol tipus de text, sàpiguen avaluar la seva qualitat i fiabilitat i hi trobin la resposta a diferents propòsits de lectura en tots els àmbits de la seva vida. Comprendre un text implica captar el seu sentit global i la informació més rellevant en funció del propòsit de lectura, integrar la informació explícita i realitzar les inferències



necessàries que permetin reconstruir la relació entre les seves parts, formular hipòtesis sobre la intenció comunicativa subjacent a aquests texts, i reflexionar sobre la seva forma i contingut. Per això, convé acompanyar els processos lectors dels estudiants de manera detinguda a l'aula, tenint en compte a més que l'alfabetització del segle XXI passa necessàriament per l'ensenyament de la lectura dels hipertexts d'internet. Les classes de llengües han de diversificar els àmbits als quals pertanyen els texts escrits i crear contexts significatius per treballar-hi a l'aula, cercant la gradació i complementarietat en la complexitat dels texts (extensió, estructura, llenguatge, tema, etc.) i les tasques proposades. Es fa aquí imprescindible el treball coordinat amb altres matèries del currículum, donada l'especificitat dels gèneres discursius associats a cada àrea de coneixement, com també amb les altres llengües curriculars, especialment amb la matèria de llengua catalana i literatura.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, CCL5, CP2, STEM4, CD1, CPSAA4, CC3.

**CE 5 Produir texts escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes ateses les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i per donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.**

Saber escriure significa avui saber fer-ho en diferents suports i formats, molts d'aquests de caràcter hipertextual i multimodal, i requereix el coneixement i apropiació dels motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives escrites pròpies dels diferents àmbits d'ús: els gèneres discursius. D'aquí ve que l'ensenyament-aprenentatge de l'escriptura reclami una acurada i sostinguda intervenció a l'aula. L'elaboració d'un text escrit és fruit, fins i tot en les seves formes més espontànies, d'un procés que té almenys quatre moments: la planificació —determinació del propòsit comunicatiu i el destinatari i anàlisi de la situació comunicativa, a més de la lectura i anàlisi de models—, la textualització, la revisió —que pot ser autònoma però també compartida amb altres alumnes guiada pel professorat— i l'edició del text final.

En l'àmbit educatiu, s'ha de posar l'èmfasi en els usos de l'escriptura per a la presa d'anotacions, esquemes, mapes conceptuals o resums, i en l'elaboració de texts de caràcter acadèmic. La composició del text escrit ha d'atendre tant la selecció i organització de la informació (coherència), la relació entre les seves parts i les seves marques lingüístiques (cohesió), l'elecció del registre (adequació), com a la correcció gramatical i ortogràfica i la propietat lèxica. Requereix també adoptar decisions sobre el to de l'escrit, la inscripció de les persones (emissor i destinataris) en el discurs, i sobre el llenguatge i l'estil, per la qual cosa la vinculació entre la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua i la seva projecció en els usos és inseparable.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CCL5, STEM1, CD2, CD3, CPSAA5, CC2.



**CE 6 Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.**

L'accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement, entès com a principi estructurador de la societat moderna i eina essencial per fer front als reptes del segle XXI. Per això és imprescindible que els alumnes adquireixin habilitats i destreses per transformar la informació en coneixement, reconeixent quan es necessita, on cercar-la, com gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, i evidenciant una actitud ètica i responsable tant amb la propietat intel·lectual com amb la identitat digital.

S'ha de procurar que l'alumne, individualment o de manera cooperativa, consulti fonts d'informació variades, fiables i segures en contextos socials o acadèmics per a la realització de treballs o projectes d'investigació, ja sigui sobre temes del currículum o entorn d'aspectes importants de l'actualitat social, científica o cultural. Aquests processos d'investigació han de tendir a l'abordatge progressivament autònom de la seva planificació i del respecte a les convencions establertes en la presentació de les produccions pròpies amb les quals es divulga el coneixement adquirit: organització en epígrafs; procediments de cita, notes, bibliografia i bibliografia web; combinació ajustada de diferents codis comunicatius en els missatges multimodal, etc. És imprescindible també el desenvolupament de la creativitat i l'adequació al context en la difusió del seu nou aprenentatge. L'aula, juntament amb la biblioteca virtual o escolar, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge i com a centre neuràlgic de recursos, formació i coordinació, seran l'entorn ideal per a l'adquisició d'aquesta competència.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, CD1, CD2, CD3, CD4, CPSAA4, CC2, CE3.

**CE 7 Seleccionar i llegir de manera progressivament autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que evolucioni quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura per construir la pròpia identitat lectora i per gaudir de la dimensió social de la lectura.**

Desenvolupar aquesta competència implica recórrer un camí de progrés planificat, que passa per la dedicació d'un temps periòdic i constant de lectura individual, acompanyat d'estratègies i bastiments adequats per configurar l'autonomia i la identitat lectora, que es desenvoluparà al llarg de tota la vida.

És essencial la configuració d'un corpus de texts adequat, format per obres de qualitat que possibilitin tant la lectura autònoma com l'enriquiment de l'experiència personal de lectura, i que inclogui el contacte amb formes literàries



actuals impreses i digitals, com també amb pràctiques culturals emergents. Al costat d'això, és recomanable treballar per configurar una comunitat de lectors amb referents compartits; establir estratègies que ajudin cada lector a seleccionar els texts del seu interès, apropiat-se'n i compartir la seva experiència personal de lectura, i establir contextos en els quals apareguin motius per llegir que parteixin de reptes d'indagació sobre les obres i que proposin maneres de vincular afectivament als lectors amb els texts. A mesura que la competència es vagi afirmant, serà possible reduir progressivament l'acompanyament docent i establir relacions entre lectures més i menys complexes, com també entre formes de lectura pròpies de la modalitat autònoma i de la modalitat guiada.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL4, CD3, CPSAA1, CCEC1, CCEC2, CCEC3.

**CE 8 Llegir, interpretar i valorar obres o fragments literaris del patrimoni nacional i universal, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals que permetin establir vincles entre texts diversos i amb altres manifestacions artístiques per tal de conformar un mapa cultural, per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura i per crear texts d'intenció literària.**

Aquesta competència ha de facilitar el trànsit des d'una lectura identificativa o argumental de les obres a una altra que propiciï una fruïció més conscient i elaborada i que obri les portes a texts inicialment allunyats de l'experiència immediata de l'alumnat. Per això és necessari desenvolupar habilitats d'interpretació que afavoreixin l'accés a obres cada vegada més complexes, la verbalització de judicis de valor cada vegada més argumentats i la construcció d'un mapa cultural que conjugui els horitzons nacionals amb els europeus i universals i les obres literàries amb altres manifestacions artístiques. Constatar la pervivència d'universals temàtics i formals que travessen èpoques i contextos culturals implica privilegiar un enfocament intertextual. Propiciar la creació de texts d'intenció literària afavoreix l'apropiació de les convencions formals dels diversos gèneres. Dos són els eixos proposats per al desenvolupament d'aquesta competència. En primer lloc, la lectura guiada i compartida a l'aula d'obres que presentin una certa resistència per a l'alumnat, però que permetin, amb la mediació docent, no sols el seu gaudi sinó també l'apropiació dels seus elements rellevants. En segon lloc, la inscripció d'aquestes obres en itineraris temàtics o de gènere integrats per texts literaris i no literaris de diferents èpoques i contextos, la lectura comparada dels quals atengui l'evolució dels temes, tòpics i formes estètiques i ajudi a establir vincles entre l'horitzó de producció i l'horitzó actual de recepció. El disseny d'itineraris —en els quals ha d'haver-hi representació d'autores i autors— reclama una planificació consensuada al llarg de l'etapa per assegurar la progressió i la complementarietat necessàries que permetin l'adquisició gradual de les competències interpretatives.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL4, CC1, CCEC1, CCEC2, CCEC3, CCEC4.



**CE 9 Mobilitzar el coneixement sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera progressivament autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, per augmentar el repertori comunicatiu i per millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de comprensió i interpretació crítica.**

L'estudi sistemàtic de la llengua, perquè sigui útil, ha de promoure, d'una banda, la competència metalingüística de l'alumnat, és a dir, la seva capacitat de raonament, argumentació, observació i anàlisi i, per una altra, ha d'estar vinculat als usos reals propis dels parlants, mitjançant texts orals, escrits i multimodals contextualitzats. La reflexió metalingüística ha de partir del coneixement intuïtiu de l'alumnat com a usuari de la llengua i establir ponts amb el coneixement sistemàtic des d'edats primerenques, primer amb un llenguatge comú, més pròxim a la realitat de l'escolar, per, posteriorment, anar introduint de manera progressiva la terminologia específica. A més, ha d'integrar els nivells fonètic, fonològic, morfosintàctic, semàntic i pragmàtic en l'estudi de les formes lingüístiques.

Es tracta, per tant, de tractar l'aprenentatge de la gramàtica com un procés sostingut al llarg de l'etapa en què el rellevant no és tant l'aprenentatge de taxonomies, com la reflexió entorn al sistema lingüístic i la formulació inductiva –i, per tant, provisional– de conclusions. Per això cal partir de l'observació del significat i la funció que les formes lingüístiques adquireixen en el discurs, per tal d'arribar a la generalització i a la sistematització a partir de l'observació d'enunciats, el contrast entre oracions, la formulació d'hipòtesi i de regles, l'ús de contraexemples o la connexió amb altres fenòmens lingüístics. En definitiva, es pretén estimular la reflexió metalingüística i interlingüística perquè l'alumne pugui pensar i parlar sobre la llengua de manera que aquest coneixement reverteixi en una millora de les produccions pròpies i en una millor comprensió i interpretació crítica de les produccions alienes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CP2, STEM1, STEM2, CPSAA5.

**CE 10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.**

Adquirir aquesta competència implica no tan sols que els estudiants siguin eficaços a l'hora de comunicar-se, sinó que posin les paraules al servei d'uns objectius que no es desentenguin de la indefugible dimensió ètica de la comunicació.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a forjar relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, brindant eines per a



l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. Erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, com també els abusos de poder a través de la paraula és un imperatiu ètic. En els àmbits educatiu, social i professional, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici d'una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables en relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta i l'erradicació de les infinites violències i de les creixents desigualtats.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP3, CD3, CPSAA3, CC1, CC2, CC3.

### *Primer i segon curs*

#### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Descriure i apreciar la diversitat lingüística del món a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i pluricultural d'Espanya, analitzant l'origen i desenvolupament sociohistòric de les seves llengües i les característiques de les principals varietats dialectals de l'espanyol, per afavorir la reflexió interlingüística, per tal de combatre els estereotips i prejudicis lingüístics i per valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.**

CA 1.1 Reconèixer les llengües de l'entorn dels alumnes i contrastar alguns dels seus trets en manifestacions orals, escrites i multimodals.

Reconèixer les llengües de l'entorn dels alumnes.

Contrastar alguns dels seus trets en manifestacions orals, escrites i multimodals.

CA 1.2 Identificar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural i lingüística, a partir de l'observació de la diversitat lingüística de l'entorn.

Identificar prejudicis i estereotips lingüístics.

Adoptar una actitud de respecte.

Valorar la riquesa cultural i lingüística.

Observar la diversitat lingüística de l'entorn.

**CE 2 Comprendre i interpretar texts orals i multimodals recollint el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant la seva fiabilitat, la seva forma i el seu contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar**





### les possibilitats de gaudi i oci.

CA 2.1 Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en texts orals i multimodals senzills de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis.

Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives.

Comprendre la intenció de l'emissor en texts orals i multimodals senzills de diferents àmbits.

Analitzar la interacció entre els diferents codis.

CA 2.2 Valorar la forma i el contingut de texts orals i multimodals senzills, avaluant la seva qualitat, la seva fiabilitat i idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

Valorar la forma i el contingut de texts orals i multimodals senzills.

Avaluar la qualitat de texts orals i multimodals senzills.

Valorar la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat i l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

### **CE 3 Produir texts orals i multimodals amb fluïdesa, coherència, cohesió i registre adequat, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals com per intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials.**

CA 3.1 Realitzar narracions i exposicions orals senzilles amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social i educatiu ajustant-se a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència, cohesió i el registre adequat, en diferents suports i utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.

Realitzar narracions orals senzilles amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social i educatiu en diferents suports.

Realitzar exposicions orals senzilles amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social i educatiu en diferents suports.

Ajustar les narracions i exposicions orals senzilles a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius amb fluïdesa, coherència, cohesió i correcció.

Emprar el registre adequat a l'hora de fer les narracions i exposicions orals senzilles.

Utilitzar en les exposicions orals i narracions de manera eficaç recursos verbals i no verbals.





CA 3.2 Participar en interaccions orals informals, en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat de forma activa i adequada, amb actituds d'escolta activa i fent ús d'estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.

Participar en interaccions orals informals.

Participar en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat.

Participar de forma activa i adequada amb actituds d'escolta activa.

Fer ús d'estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.

**CE 4 Comprendre, interpretar i valorar, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, tot reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant la seva qualitat i fiabilitat, per tal de donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos per construir coneixement.**

CA 4.1 Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor en textos escrits i multimodals senzills de diferents àmbits que responguin a diferents propòsits de lectura, realitzant les inferències necessàries.

Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor en textos escrits i multimodals senzills de diferents àmbits que responguin a diferents propòsits de lectura.

Interpretar el sentit global, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor en textos escrits i multimodals senzills de diferents àmbits que responguin a diferents propòsits de lectura.

Realitzar les inferències necessàries.

CA 4.2 Valorar la forma i el contingut de textos senzills avaluant la seva qualitat, la seva fiabilitat i idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

Valorar la forma i el contingut de textos senzills.

Avaluar la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat en textos senzills.

Avaluar l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

**CE 5 Produir texts escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes ateses les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i per donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.**

CA 5.1 Planificar la redacció de textos escrits i multimodals senzills, atesa la situació comunicativa, el destinatari, el propòsit i el canal; redactar esborranys i revisar-los amb ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta, i presentar un text final coherent, cohesionat, correcte i amb el registre adequat.

Planificar, produir i revisar texts escrits i multimodals senzills atesa la situació comunicativa, el destinatari, el propòsit i el canal.



|                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Redactar esborranys i revisar-los amb ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta.                                                                              |
| Presentar un text final coherent, cohesionat, correcte i amb el registre adequat.                                                                                           |
| CA 5.2 Incorporar procediments bàsics per enriquir els texts, atenent aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical. |
| Incorporar procediments bàsics per enriquir els texts a partir d'aspectes lingüístics i d'estil.                                                                            |
| Incorporar procediments bàsics per enriquir els texts amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.                                                             |

**CE 6 Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.**

CA 6.1 Localitzar, seleccionar i contrastar informació de manera guiada procedent de diferents fonts, calibrant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura; organitzar-la i integrar-la en esquemes propis, i reelaborar-la i comunicar-la de manera creativa adoptant un punt de vista crític i respectant els principis de propietat intel·lectual.

Localitzar de manera guiada informació procedent de diferents fonts.

Seleccionar de manera guiada informació procedent de diferents fonts.

Contrastar de manera guiada informació procedent de diferents fonts.

Calibrar la fiabilitat i pertinença de la informació extreta en funció dels objectius de lectura.

Organitzar la informació procedent de diferents fonts.

Integrar la informació procedent de diferents fonts en esquemes propis.

Reelaborar la informació procedent de diferents fonts.

Comunicar la informació procedent de diferents fonts de manera creativa adoptant un punt de vista crític.

Respectar els principis de la propietat intel·lectual.

CA 6.2 Elaborar treballs de recerca de manera guiada en diferents suports sobre diversos temes d'interès acadèmic, personal o social a partir de la informació seleccionada.

Elaborar treballs de recerca de manera guiada en diferents suports sobre diversos temes d'interès acadèmic, personal o social a partir de la informació seleccionada.

CA 6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la cerca i la comunicació de la informació.



Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la cerca de la informació

Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la comunicació de la informació

**CE 7 Seleccionar i llegir de manera progressivament autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que evolucioni quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura per construir la pròpia identitat lectora i per gaudir de la dimensió social de la lectura.**

CA 7.1 Triar i llegir texts a partir de preseleccions guiant-se pels propis gusts, interessos i necessitats i deixant constància del propi itinerari lector i de l'experiència de lectura.

Triar texts a partir de preseleccions guiant-se pels propis gusts, interessos i necessitats.

Explicar els criteris de selecció de lectura

Llegir de manera guiada els texts seleccionats en funció dels propis gusts, interessos i necessitats.

Deixar constància del propi itinerari lector i de l'experiència de la lectura

CA 7.2 Compartir l'experiència de lectura en suports diversos relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica i lectora.

Compartir l'experiència lectora en suports diversos.

Relacionar el sentit de l'obra a partir de la seva trajectòria biogràfica, lectora i cultural.

**CE 8 Llegir, interpretar i valorar obres o fragments literaris del patrimoni nacional i universal, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals que permetin establir vincles entre texts diversos i amb altres manifestacions artístiques per tal de conformar un mapa cultural, per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura i per crear texts d'intenció literària.**

CA 8.1 Explicar i argumentar, amb l'ajuda de pautes i models, la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra, atesa la configuració dels gèneres i subgèneres literaris.

Explicar les obres llegides.

Interpretar i argumentar aquestes obres amb l'ajuda de pautes i models.

Analitzar les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra ( gèneres i subgèneres literaris).

CA 8.2 Establir de manera guiada vincles argumentats entre els texts llegits i altres texts escrits, orals o multimodals, com també amb altres manifestacions artístiques i culturals en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics, mostrant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Establir de manera guiada vincles argumentats entre els texts llegits i altres texts escrits, orals o multimodals, com també amb altres manifestacions artístiques i culturals.                                                                                                                                           |
| Identificar els temes, els tòpics, les estructures, el llenguatge utilitzat i els valors ètics i estètics.                                                                                                                                                                                                                |
| Mostrar la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 8.3 Crear texts personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris. |
| Crear texts personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil.                                                                                                                                                                                                                                         |
| Utilitzar diferents suports amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals.                                                                                                                                                                                                                                      |
| Utilitzar pautes i models a partir d'obres senzilles o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.                                                                                                                                                    |

**CE 9 Mobilitzar el coneixement sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera progressivament autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, per augmentar el repertori comunicatiu i per millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de comprensió i interpretació crítica.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 9.1 Revisar els texts propis de manera guiada i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística i amb un metallenguatge específic.                                                                                                                                             |
| Revisar els texts propis de manera guiada.                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Fer propostes de millora.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Argumentar els canvis a partir de la reflexió de la metalingüística i interlingüística i amb un metallenguatge específic.                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 9.2 Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic.                                                                                            |
| Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor.                                                                                                                                                                                                                              |
| Analitzar els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic.                                                                                                                                                                                                                   |
| CA 9.3 Formular generalitzacions sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua a partir de l'observació, la comparació i la transformació d'enunciats, com també de la formulació d'hipòtesis i la recerca de contraexemples utilitzant un metallenguatge específic i consultant de manera guiada diccionaris, manuals i gramàtiques. |
| Formular generalitzacions sobre aspectes bàsics del funcionament de la                                                                                                                                                                                                                                                                       |



|                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| llengua.                                                                                   |
| Observar, comparar i transformar enuncisats.                                               |
| Formular hipòtesis en la recerca de contraexemples utilitzant un metallenguatge específic. |
| Consultar de manera guiada diccionaris, manuals i gramàtiques.                             |

**CE 10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.**

CA 10.1 Identificar i bandejar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuals i discursius utilitzats, com també dels elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones.

Identificar els usos discriminatoris de la llengua i els usos manipuladors del llenguatge.

Reflexionar sobre els abusos de poder a través de la paraula per poder evitar-los.

Analitzar els elements lingüístics, textuals i discursius utilitzats, com també els elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones.

CA 10.2 Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la cerca de consensos tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada de conflictes.

Aplicar el consens en l'àmbit personal, educatiu i social.

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| <b>LES LLENGÜES I ELS SEUS PARLANTS</b>                                                        | <b>1er</b> | <b>2n</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|
| Observació de la biografia lingüística pròpia i de la diversitat lingüística del centre.       | x          | x         |
| Les famílies lingüístiques i les llengües del món.                                             |            | x         |
| Les llengües de l'entorn: origen, distribució geogràfica i nocions bàsiques.                   |            | x         |
| Diferències entre plurilingüisme i diversitat dialectal. Aproximació a les llengües de signes. |            |           |
| Coneixement del domini lingüístic i de la unitat de la llengua catalana.                       |            | x         |
| Iniciació a la reflexió interlingüística.                                                      |            | x         |
| Iniciació a la reflexió de les llengües i els estats, les llengües oficials i                  | x          |           |



|                                                                          |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------|---|---|
| els factors que les condicionen. Les llengües minoritàries.              |   |   |
| Estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics.     | x |   |
| Exploració de maneres d'evitar els prejudicis i estereotips lingüístics. |   | x |

| COMUNICACIÓ                                                                                                                                                                                                             | 1er | 2n |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|----|
| <b>Context</b>                                                                                                                                                                                                          |     |    |
| Components del fet comunicatiu. Grau de formalitat de la situació i de caràcter públic o privat. Distància social entre els interlocutors. Propòsits comunicatius. Interpretació d'intencions. Canal de comunicació     | x   | x  |
| Comunicació verbal.                                                                                                                                                                                                     | x   | x  |
| Comunicació no verbal.                                                                                                                                                                                                  | x   | x  |
| <b>Gèneres discursius</b>                                                                                                                                                                                               |     |    |
| Seqüències textuais bàsiques amb especial atenció a les narratives, descriptives, dialogades i expositives.                                                                                                             | x   | x  |
| Propietats textual: coherència, cohesió, adequació i correcció.                                                                                                                                                         | x   | x  |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit personal: la conversa                                                                                                                                                              | x   |    |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit educatiu: esquemes, resums, treballs, presentacions orals                                                                                                                          |     | x  |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit social: xarxes socials i mitjans de comunicació                                                                                                                                    | x   | x  |
| Etiqueta digital                                                                                                                                                                                                        | x   | x  |
| Riscs de desinformació, manipulació i vulneració de la privacitat en la xarxa.                                                                                                                                          | x   |    |
| Anàlisi de la imatge i elements paratextuals dels texts icònics, verbals i multimodals.                                                                                                                                 |     | x  |
| <b>Processos</b>                                                                                                                                                                                                        |     |    |
| Comprensió oral. Sentit global del text. Relació entre les seves parts - intencionalitat de l'emissor. Selecció de la informació rellevant. Retenció de la informació rellevant                                         | x   | x  |
| Producció de texts orals formals. Planificació i cerca d'informació. Textualització i revisió. Adequació a l'audiència i al temps d'exposició. Elements no verbals. Trets discursius i lingüístics de l'oralitat formal | x   | x  |
| La conversa en la vida social. Pràctica d'actes de parla: explicar, opinar, dialogar i descriure en situacions comunicatives pròpies de l'activitat escolar.                                                            | x   | x  |
| Detecció i anàlisi d'usos lingüístics discriminadors del llenguatge verbal i no verbal que transmeten prejudicis i estereotips.                                                                                         | x   | x  |
| Comprensió lectora. lectura de texts en veu alta. Identificació del sentit global del text i la relació entre les parts. Selecció i retenció de la informació. Detecció i anàlisi d'usos lingüístics discriminadors del | x   | x  |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| llenguatge verbal i no verbal que transmeten prejudicis i estereotips.                                                                                                                                                                                                                                    |   |   |
| Producció escrita. Planificació. Textualització. Revisió de texts propis de l'àmbit acadèmic, personal i social. Edició de texts propis de l'àmbit acadèmic, personal i social.                                                                                                                           | x | x |
| Ús de l'escriptura per a l'organització del pensament: presa de notes, esquemes, resums, definicions, mapes conceptuals, organigrames, exposicions i explicacions senzilles, glossaris, taules de continguts, etc., en suport paper o digital, amb correcció gramatical i ortogràfica i propietat lèxica. | x | x |
| Coneixement de les estratègies verbals i no verbals per a la producció escrita en diferents suports. Planificació. Organització de la informació. Redacció. Revisió. Presentació del text. Localització en un text escrit d'una determinada informació.                                                   | x | x |
| Comprensió i interpretació de texts escrits de l'àmbit personal, escolar i social: instruccions, correus electrònics, etc.                                                                                                                                                                                | x | x |
| Producció de texts escrits amb correcció gramatical i ortogràfica i propietat lèxica.                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| Alfabetització mediàtica i informacional.                                                                                                                                                                                                                                                                 | x | x |
| Estratègies de cerca guiada i selecció d'informació a Internet amb criteris de fiabilitat, qualitat i pertinència; .                                                                                                                                                                                      | x | x |
| Comunicació i difusió creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual.                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Ús de plataformes virtuals per a la realització de projectes escolars.                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Detecció i anàlisi d'usos lingüístics discriminadors del llenguatge verbal i icònic que transmeten prejudicis, estereotips i desqualificació.                                                                                                                                                             | x | x |
| <b>Reconeixement i ús discursiu dels elements lingüístics</b>                                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
| Identificació i ús dels recursos lingüístics per mostrar la implicació de l'emissor en els texts i la seva actitud envers aquests. Formes de díxi (temporal, personal i espacial).                                                                                                                        | x | x |
| Procediments de modalització: tipus d'enunciats segons l'actitud del parlant, modes verbals.                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Introducció als mecanismes lingüístics de la cohesió.                                                                                                                                                                                                                                                     |   | x |
| Identificació dels recursos lingüístics per establir relacions entre les diferents parts del text.                                                                                                                                                                                                        |   | x |
| Els connectors textuais explicatius, temporals, d'ordre i de contrast.                                                                                                                                                                                                                                    |   | x |
| Mecanismes de referència interna gramaticals (substitucions pronominals i adverbials) i lèxics (repeticions, sinònims, hiperònims i el·lipsis).                                                                                                                                                           |   | x |
| Ús coherent de les formes verbals en els texts. Els temps de passat en la narració. Correlació temporal en el discurs relatat.                                                                                                                                                                            | x | x |
| Recursos lingüístics per adequar el registre a la situació de comunicació: explicació i anàlisi de l'adequació textual.                                                                                                                                                                                   |   | x |





|                                                                                                                                                                                                                                                                   |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Ús progressivament autònom de diccionaris, manuals de consulta de gramàtica per obtenir informació bàsica, i de correctors ortogràfics en suport analògic o digital.                                                                                              | x | x |
| Explicació i ús dels signes bàsics de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit: els dos punts, els parèntesis, els claudàtors. La seva relació amb el significat.                                                                                   | x | x |
| Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical dels textos. Aplicació guiada del coneixement i ús reflexiu de les normes ortogràfiques i gramaticals, valorant la necessitat d'ajustar-se a la norma lingüística, tant en texts manuscrits com digital. |   | x |
| L'accentuació de diftongs, triftongs i hiats.                                                                                                                                                                                                                     |   | x |
| Accentuació de les paraules compostes.                                                                                                                                                                                                                            |   | x |
| Espectura correcta de paraules d'ús habitual que continguin grafies homòfones.                                                                                                                                                                                    |   | x |

| <b>EDUCACIÓ LITERÀRIA</b>                                                                                                       | <b>1er</b> | <b>2n</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|
| <b>Lectura autònoma</b>                                                                                                         |            |           |
| Lectura d'obres completes i/o fragments entre una sèrie de propostes                                                            | x          | x         |
| Exploració guiada de la biblioteca virtual, escolar i pública disponible                                                        | x          | x         |
| Participació en actes culturals vinculats amb el circuit literari lector                                                        | x          | x         |
| Relació de les obres llegides amb aspectes de l'actualitat, com també amb altres texts i manifestacions artístiques i culturals |            | x         |
| Estratègies per a la recomanació de les lectures, en suports variats                                                            | x          | x         |
| <b>Lectura guiada</b>                                                                                                           |            |           |
| Estratègies per a la interpretació de les obres a través de converses literàries                                                | x          | x         |
| Elements constitutius del gènere literari i el sentit de l'obra                                                                 |            | x         |
| Manifestacions artístiques literàries i de diferents tipus (musicals, pictòriques, etc.)                                        |            | x         |
| Característiques dels diferents gèneres i subgèneres literaris                                                                  | x          | x         |
| Recursos expressius                                                                                                             | x          | x         |
| Relació i comparació dels texts llegits amb altres texts, amb altres manifestacions artístiques i culturals                     |            | x         |
| Els temes literaris universals i els tòpics                                                                                     |            | x         |
| Lectura expressiva, dramatització i recitació dels texts                                                                        | x          | x         |
| Creació de texts a partir models donats                                                                                         | x          | x         |

| <b>REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA</b>                                                                                             | <b>1er</b> | <b>2n</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|
| Diferències rellevants entre llengua oral i llengua escrita.                                                                 | x          |           |
| El so i el sistema d'espectura. Les paraules: forma i significat. El discurs: ordre de les paraules, components de l'oració. |            | x         |



|                                                                                     |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Categories gramaticals, sintagmes i funcions sintàctiques (subjecte i predicat...). | x | x |
| Oració simple i la seva concordança.                                                |   | x |
| Procediments per a la formació de noves paraules.                                   |   | x |

### *Tercer i quart curs*

#### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Descriure i apreciar la diversitat lingüística del món a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i pluricultural d'Espanya, analitzant l'origen i desenvolupament sociohistòric de les seves llengües i les característiques de les principals varietats dialectals de l'espanyol, per afavorir la reflexió interlingüística, per tal de combatre els estereotips i prejudicis lingüístics i per valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.</b> |
| CA 1.1 Reconèixer i valorar les llengües d'Espanya i les varietats dialectals de l'espanyol, amb atenció especial a la del propi territori, a partir de l'explicació del seu origen i el seu desenvolupament històric i sociolingüístic, contrastant aspectes lingüístics i discursius de les diferents llengües, com també trets dels dialectes de l'espanyol, diferenciant-los dels trets sociolectals i de registre, en manifestacions orals, escrites i multimodals.                                        |
| Reconèixer les llengües d'Espanya, amb atenció especial a la llengua castellana.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Reconèixer les varietats dialectals de l'espanyol.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Explicar l'origen i el desenvolupament històric i sociolingüístic de la llengua espanyola.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Identificar aspectes lingüístics i discursius de les diferents llengües, tant d'Espanya, com les que parlen els alumnes                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Contrastar els trets dialectals, sociolectals i de registre en manifestacions orals, escrites i multimodals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Diferenciar el registre formal i informal en diferents manifestacions orals, escrites i multimodals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Combatre els estereotips i prejudicis lingüístics.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Valorar la diversitat lingüística com a font de riquesa cultural.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| CA 1.2 Identificar i qüestionar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de l'anàlisi de la diversitat lingüística en l'entorn social pròxim i de l'exploració reflexió entorn dels fenòmens del contacte entre llengües i de la indagació dels drets lingüístics individuals i col·lectius.                                                                                                                 |



|                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Identificar prejudicis i estereotips lingüístics.                                                                    |
| Qüestionar prejudicis i estereotips des del respecte i la valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal. |
| Analitzar la diversitat lingüística en l'entorn social pròxim.                                                       |
| Reflexionar sobre els fenòmens de contacte entre llengües.                                                           |
| Identificar els drets lingüístics individuals i col·lectius.                                                         |

**CE 2 Comprendre i interpretar texts orals i multimodals recollint el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant la seva fiabilitat, la seva forma i el seu contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar les possibilitats de gaudi i oci.**

CA 2.1 Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en texts orals i multimodals d'una certa complexitat de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis.

Comprendre el sentit global de texts orals i multimodals d'una certa complexitat de diferents àmbits.

Analitzar l'estructura de texts orals i multimodals d'una certa complexitat de diferents àmbits.

Destriar la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de texts orals i multimodals d'una certa complexitat en diferents àmbits.

Analitzar la interacció entre el codi verbal i el codi no verbal.

CA 2.2 Valorar la forma i el contingut de texts orals i multimodals d'una certa complexitat, avaluant la seva qualitat, la seva fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

Valorar la forma de texts orals i multimodals d'una certa complexitat.

Valorar el contingut de texts orals i multimodals d'una certa complexitat.

Avaluar la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal usat.

Avaluar l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

**CE 3 Produir texts orals i multimodals amb fluïdesa, coherència, cohesió i registre adequat, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals com per**

**intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials.**

CA 3.1 Realitzar exposicions i argumentacions orals d'una certa extensió i complexitat amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social, educatiu i professional ajustant-se a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència, cohesió, correcció i el registre adequat en diferents suports, utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.

Realitzar exposicions orals d'una certa extensió i complexitat amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social, educatiu i professional.

Realitzar argumentacions orals d'una certa extensió i complexitat amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social, educatiu i professional.

Aplicar les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència, cohesió, correcció i registre adequat.

Utilitzar de manera eficaç els recursos verbals i no verbals.

CA 3.2 Participar de manera activa i adequada en interaccions orals informals, en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat, amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.

Participar de manera activa i adequada en interaccions orals informals.

Participar de manera activa i adequada en el treball en equip.

Participar de manera activa i adequada en situacions orals formals de caràcter dialogat.

Participar amb actituds d'escolta activa.

Utilitzar estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.

**CE 4 Comprendre, interpretar i valorar, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, tot reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant la seva qualitat i fiabilitat, per tal de donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos per construir coneixement.**

CA 4.1 Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor de texts escrits i multimodals d'una certa complexitat que responguin a diferents propòsits de lectura, realitzant les inferències necessàries

Comprendre i interpretar el sentit global de texts escrits i multimodals d'una



|                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| certa complexitat que responguin a diferents propòsits de lectura.                                                                                                                      |
| Identificar l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor en texts escrits i multimodals d'una certa complexitat.                                                |
| Realitzar les inferències adients dels diferents texts treballats.                                                                                                                      |
| CA 4.2 Valorar críticament el contingut i la forma de texts d'una certa complexitat avaluant la seva qualitat i fiabilitat, com també l'eficàcia dels procediments lingüístics emprats. |
| Valorar críticament el contingut de texts escrits de certa complexitat.                                                                                                                 |
| Valorar críticament la forma de texts escrits de certa complexitat.                                                                                                                     |
| Avaluar la qualitat i la fiabilitat dels texts escrits treballats.                                                                                                                      |
| Avaluar l'eficàcia de les estratègies utilitzades per comunicar-nos verbalment.                                                                                                         |

**CE 5 Produir texts escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes ateses les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i per donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.**

CA 5.1 Planificar la redacció de texts escrits i multimodals d'una certa extensió atesa la situació comunicativa, el destinatari, el propòsit i canal; redactar esborranys i revisar-los amb l'ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta, i presentar un text final coherent, cohesionat i amb el registre adequat.

Planificar la redacció de texts escrits i multimodals d'una certa extensió atesa la situació comunicativa, el destinatari, el propòsit i el canal.

Redactar esborranys i revisar-los amb ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta.

Presentar un text final coherent, cohesionat, correcte i amb el registre adequat.

CA 5.2 Incorporar procediments per enriquir els texts atenent aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.

Incorporar procediments per enriquir els texts a partir d'aspectes discursius, lingüístics i d'estil.

Incorporar procediments per enriquir els texts amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.

**CE 6 Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera**



**progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.**

CA 6.1 Localitzar, seleccionar i contrastar, de manera progressivament autònoma, informació procedent de diferents fonts, calibrant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura; organitzar-la i integrar-la en esquemes propis, i reelaborar-la i comunicar-la de manera creativa adoptant un punt de vista crític respectant els principis de propietat intel·lectual.

Localitzar, seleccionar i contrastar, de manera progressivament autònoma, informació procedent de diferents fonts.

Avaluar la fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura.

Organitzar la informació procedent de diferents fonts.

Integrar la informació procedent de diferents fonts en esquemes propis.

Reelaborar la informació procedent de diferents fonts.

Comunicar la informació procedent de diferents fonts de manera creativa adoptant un punt de vista crític.

Respectar els principis de la propietat intel·lectual.

CA 6.2 Elaborar treballs de recerca, de manera progressivament autònoma, en diferents suports sobre diversos temes d'interès acadèmic, personal o social a partir de la informació seleccionada

Elaborar treballs de recerca, de manera progressivament autònoma, en diferents suports sobre diversos temes d'interès acadèmic, personal o social a partir de la informació seleccionada

CA 6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals amb relació a la cerca i la comunicació de la informació.

Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals amb relació a la cerca i la comunicació de la informació.

**CE 7 Seleccionar i llegir de manera progressivament autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que evolucioni quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura per construir la pròpia identitat lectora i per gaudir de la dimensió social de la lectura.**



CA 7.1 Llegir de manera autònoma texts seleccionats en funció dels propis gusts, interessos i necessitats, i deixar constància del progrés del propi itinerari lector i cultural explicant els criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i l'experiència de lectura.

Llegir de manera autònoma texts seleccionats en funció dels propis gusts, interessos i necessitats.

Deixar constància del progrés del propi itinerari lector i cultural.

Explicar els criteris de selecció de lectura.

Explicar les formes d'accés a la cultura literària i l'experiència de lectura.

CA 7.2 Compartir l'experiència de lectura en suports diversos relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica, lectora i cultural.

Compartir l'experiència de lectura en suports diversos.

Relacionar el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica, lectora i cultural.

**CE 8 Llegir, interpretar i valorar obres o fragments literaris del patrimoni nacional i universal, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals que permetin establir vincles entre texts diversos i amb altres manifestacions artístiques per tal de conformar un mapa cultural, per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura i per crear texts d'intenció literària.**

CA 8.1 Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text amb el seu context social i històric, atesa la configuració i evolució dels gèneres i subgèneres literaris.

Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra.

Relacionar l'obra llegida amb el seu context històric.

Relacionar l'obra amb el gènere i/o subgènere literari al qual pertany.

CA 8.2 Establir de manera progressivament autònoma vincles argumentats entre els texts llegits i altres texts escrits, orals o multimodals com també altres manifestacions artístiques i culturals en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics, mostrant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Establir de manera progressivament autònoma vincles argumentats entre els texts llegits i altres texts escrits, orals i multimodals.                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Establir de manera progressivament autònoma vincles argumentats entre els texts llegits amb altres manifestacions artístiques i culturals en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics.                                                                                                                                                                                            |
| Mostrar la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| CA 8.3 Crear texts personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.                                                                                           |
| Crear texts personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.                                                                                                  |
| <b>CE 9 Mobilitzar el coneixement sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera progressivament autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, per augmentar el repertori comunicatiu i per millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de comprensió i interpretació crítica.</b> |
| CA 9.1 Revisar els texts propis de manera progressivament autònoma i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística amb el metallenguatge específic.                                                                                                                                                                                                    |
| Revisar els texts propis de manera progressivament autònoma.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística amb el metallenguatge específic.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| CA 9.2 Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i el metallenguatge específic.                                                                                                                                                                   |
| Explicar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també dels seus efectes en el receptor.                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també dels seus efectes en el receptor.                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Utilitzar el coneixement explícit de la llengua i el metallenguatge específic.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |



CA 9.3 Formular generalitzacions sobre alguns aspectes del funcionament de la llengua a partir de l'observació, la comparació i transformació d'enunciats, com també de la formulació d'hipòtesi i la recerca de contraexemples, utilitzant el metallenguatge específic i consultant de manera progressivament autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.

Formular generalitzacions sobre alguns aspectes del funcionament de la llengua.

Observar, comparar i transformar enunciats utilitzant el metallenguatge específic.

Formular hipòtesis i cercar exemples i contraexemples per reflexionar sobre la llengua.

Consultar de manera progressivament autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.

**CE 10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.**

CA 10.1 Identificar i bandejar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats, com també dels elements no verbals de la comunicació.

Identificar i bandejar els usos discriminatoris de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge en qualsevol situació comunicativa o text.

Reflexionar i analitzar els elements lingüístics, textuais i discursius utilitzats.

Reflexionar i analitzar els elements no verbals de la comunicació utilitzats.

CA 10.2 Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la recerca de consensos, tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la recerca de consensos, tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

Cercar consensos, tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

### Sabers bàsics



Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| <b>LES LLENGÜES I ELS SEUS PARLANTS</b>                                                                                                                               | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Biografia lingüística pròpia.                                                                                                                                         | x         |           |
| Diversitat lingüística del centre.                                                                                                                                    | x         |           |
| Les famílies lingüístiques i les llengües del món.                                                                                                                    | x         |           |
| Les llengües de l'entorn: origen, distribució geogràfica i nocions bàsiques.                                                                                          | x         |           |
| Diferències entre plurilingüisme i diversitat dialectal.                                                                                                              |           | x         |
| Aproximació a les llengües de signes.                                                                                                                                 |           | x         |
| Coneixement del domini lingüístic i de la unitat de la llengua castellana.                                                                                            | x         |           |
| Iniciació a la reflexió interlingüística, a la reflexió de les llengües i els estats, les llengües oficials i els factors que les condicionen, llengües minoritàries. |           | x         |
| Estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics i exploració de maneres d'evitar-los.                                                             |           | x         |
| La realitat sociolingüística d'Espanya.                                                                                                                               |           | x         |
| Contacte entre llengües i fenòmens que se'n deriven.                                                                                                                  | x         | x         |
| El marc normatiu de les llengües d'Espanya.                                                                                                                           |           | x         |

| <b>COMUNICACIÓ</b>                                                  | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|---------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| <b>Context: Components del fet comunicatiu</b>                      |           |           |
| Grau de formalitat de la situació                                   | x         | x         |
| Caràcter públic o privat                                            | x         | x         |
| Distància social entre els interlocutors                            | x         | x         |
| Propòsits comunicatius                                              | x         | x         |
| Interpretació d'intencions                                          | x         | x         |
| Canal de comunicació                                                | x         | x         |
| Elements no verbals de la comunicació                               | x         | x         |
| Funcions del llenguatge                                             | x         | x         |
| <b>Gèneres discursius</b>                                           |           |           |
| Seqüències textuais bàsiques: narratives, descriptives, dialogades, | x         | x         |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| expositives, etc.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |   |   |
| Propietats textuais: coherència, cohesió, adequació i correcció.                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit personal: la conversa, la discrepància, la queixa, l'ordre i la reprovació...                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit educatiu: esquemes, resums, treballs, presentacions orals...                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit social: xarxes socials i mitjans de comunicació; etiqueta digital; riscos de desinformació, manipulació i vulneració de la privacitat en la xarxa; anàlisi de la imatge i elements paratextuals dels texts icònics, verbals i multimodals; la publicitat; els gèneres periodístics | x | x |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit professional: el curriculum vitae, el videocurriculum, la carta de motivació, entrevista de treball...                                                                                                                                                                             | x | x |
| <b>Processos</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |   |   |
| Interacció oral i escrita de caràcter informal i formal                                                                                                                                                                                                                                                                 | x | x |
| Prendre i deixar la paraula                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Cooperació conversacional i cortesia lingüística                                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Escolta activa, assertivitat i resolució dialogada dels conflictes                                                                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| Comprensió oral. Sentit global del text. Tema. Relació entre les parts. Selecció i retenció de la informació rellevant. Intenció de l'emissor. Detecció d'usos discriminadors del llenguatge verbal i no verbal. Valoració de la forma i el contingut del text.                                                         | x | x |
| Producció oral formal. Planificació i recerca d'informació. Textualització i revisió. Adequació a l'audiència i al temps d'exposició. Elements no verbals. Trets discursius i lingüístics de l'oralitat formal.                                                                                                         | x | x |
| Producció oral formal. La deliberació oral argumentada                                                                                                                                                                                                                                                                  |   | x |
| Comprensió lectora. Sentit global del text. Relació entre parts. La intenció de l'emissor. Detecció d'usos discriminadors del llenguatge verbal i icònic. Valoració de la forma i el contingut del text.                                                                                                                | x | x |
| Producció escrita. Planificació. Textualització. Redacció. Revisió. Edició en diferents suports.                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Usos de l'escriptura per a l'organització del pensament: presa de notes, esquemes, mapes conceptuals, definicions, resums, etc.                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Recerca i selecció de la informació amb criteris de fiabilitat, qualitat i pertinència                                                                                                                                                                                                                                  | x | x |
| Anàlisi, valoració, reorganització i síntesi de la informació en esquemes propis i transformació en coneixement                                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Comunicació i difusió creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Ús de plataformes virtuals per a la realització de projectes escolars.                                                                                                                                                                                                                                                  | x | x |
| <b>Reconeixement i ús discursiu dels element lingüístics</b>                                                                                                                                                                                                                                                            |   |   |
| Recursos lingüístics per mostrar la implicació de l'emissor en els texts: formes de dïxis (personal, temporal i espacial) i procediments de                                                                                                                                                                             | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| modalització.                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |   |   |
| Recursos lingüístics per tal d'adequar el registre a la situació de comunicació. Mecanismes de cohesió. Connectors textuais temporals, explicatius, d'ordre i de contrast. Mecanismes de referència interna gramaticals (substitucions pronominals i adverbials) i lèxics (repeticions, sinònims, hiperònims i el·lipsis). | x | x |
| Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical dels textos. Ús de diccionaris, manuals de consulta i de correctors ortogràfics en suport analògic o digital.                                                                                                                                                     | x | x |
| Els signes bàsics de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit. La seva relació amb el significat.                                                                                                                                                                                                            | x | x |

| <b>EDUCACIÓ LITERÀRIA</b>                                                                                                                                                                                                                                             | <b>3er</b> | <b>4t</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|
| <b>Lectura autònoma</b>                                                                                                                                                                                                                                               |            |           |
| Implicació en la lectura d'obres o de fragments de manera guiada i/o progressivament autònoma a partir d'una preselecció de texts variats i reflexió sobre els texts i sobre la pràctica de lectura, fent referència als següents sabers:                             | x          | x         |
| Criteris i estratègies per a la selecció d'obres variades de manera orientada a partir de l'exploració guiada de la biblioteca virtual, escolar i pública disponible.                                                                                                 | x          | x         |
| Presa de consciència progressiva dels propis gusts i identitat lectora.                                                                                                                                                                                               | x          | x         |
| Participació activa en actes culturals vinculats amb el circuit literari lector.                                                                                                                                                                                      | x          | x         |
| Expressió de l'experiència lectora, amb suport d'exemples i fent servir, progressivament, un metallenguatge específic.                                                                                                                                                | x          | x         |
| Apropiació dels texts llegits a través de diferents formes de recreació.                                                                                                                                                                                              | x          | x         |
| Mobilització de l'experiència personal i lectora com a forma d'establir vincles entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, com també amb altres texts i manifestacions artístiques i culturals                                                                  | x          | x         |
| Estratègies per a la recomanació de les lectures, en suports variats o bé oralment entre iguals.                                                                                                                                                                      | x          | x         |
| <b>Lectura guiada</b>                                                                                                                                                                                                                                                 |            |           |
| Lectura d'obres i fragments rellevants de la literatura juvenil contemporània i del patrimoni literari universal, inscrites en itineraris temàtics o de gènere que travessen èpoques, contextos culturals i moviments artístics, fent referència als següents sabers: | x          | x         |
| Estratègies per a la construcció compartida de la interpretació de les obres a través de converses literàries, amb la incorporació progressiva de metallenguatge específic.                                                                                           | x          | x         |
| Relació entre els elements constitutius del gènere literari i la construcció del sentit de l'obra.                                                                                                                                                                    | x          | x         |



|                                                                                                                                                                                                     |   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Anàlisi bàsica del valor dels recursos expressius i dels seus efectes en la recepció.                                                                                                               | x | x |
| Relació i comparació dels texts llegits amb altres texts, amb altres manifestacions artístiques i culturals i amb les noves formes de ficció en funció de temes, tòpics, estructures i llenguatges. | x | x |
| Expressió pautada, a través de processos i suports diversificats, de la interpretació i valoració personal d'obres i fragments literaris.                                                           | x | x |
| Lectura amb perspectiva de gènere.                                                                                                                                                                  | x | x |
| Lectura expressiva, dramatització i recitació dels texts atesos els processos de comprensió, apropiació i oralització implicats.                                                                    | x | x |
| Creació de texts a partir de l'apropriació de les convencions del llenguatge literari.                                                                                                              | x | x |
| Creació de texts a partir de models donats (imitació, transformació, continuació, etc.)                                                                                                             | x | x |
| Manifestacions artístiques literàries i de diferents tipus (musicals, pictòriques, etc.)                                                                                                            | x | x |
| Recursos expressius. Figures retòriques                                                                                                                                                             | x | x |
| Literatura espanyola: obres i/o fragments i autors més representatius de la literatura espanyola des de la literatura medieval fins al segle XX.                                                    | x | x |
| Principals moviments artístics i literaris de l'edat mitjana                                                                                                                                        | x |   |
| Principals moviments artístics i literaris des del segle XVI fins a l'actualitat                                                                                                                    |   | x |
| Producció escrita. Planificació. Textualització. Redacció. Revisió. Edició en diferents suports.                                                                                                    | x | x |
| Usos de l'escriptura per a l'organització del pensament: presa de notes, esquemes, mapes conceptuals, definicions, resums, etc.                                                                     | x | x |
| Recerca i selecció de la informació amb criteris de fiabilitat, qualitat i pertinència                                                                                                              | x | x |
| Anàlisi, valoració, reorganització i síntesi de la informació en esquemes propis i transformació en coneixement                                                                                     | x | x |
| Comunicació i difusió creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual                                                                                                                         | x | x |
| Ús de plataformes virtuals per a la realització de projectes escolars.                                                                                                                              | x | x |

| <b>REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA</b>                                                                                                                                                                                                                             | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Elaboració de conclusions pròpies sobre el funcionament del sistema lingüístic, amb un llenguatge específic a partir de l'observació, comparació i classificació d'unitats comunicatives i del contrast entre llengües, fent referència als següents sabers: | x         | x         |
| Diferències rellevants i interseccions entre llengua oral i llengua escrita atenent aspectes sintàctics, lèxics i pragmàtics.                                                                                                                                | x         | x         |
| Aproximació a la llengua com a sistema i a les seves unitats bàsiques                                                                                                                                                                                        | x         | x         |



|                                                                                                                                                                                                                                        |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| tenint en compte els diferents nivells: el so i sistema d'escriptura, les paraules (forma i significat), la seva organització en el discurs (ordre de les paraules, components de les oracions o connexió entre els significats).      |   |   |
| Distinció entre la forma (categoria gramatical) i la funció de les paraules (funcions sintàctiques), i coneixement dels procediments lèxics (afixos) i sintàctics per al canvi de categoria.                                           | x | x |
| Relació entre els esquemes semàntic i sintàctic de l'oració simple i composta. Observació i transformació d'enunciats d'acord amb aquests esquemes i ús de la terminologia sintàctica necessària. Ordre de les paraules i concordança. | x | x |
| Procediments d'adquisició i formació de paraules. Reflexió sobre els canvis en el seu significat, les relacions semàntiques entre paraules i els seus valors denotatius i connotatius en funció del context i el propòsit comunicatiu. | x | x |
| Estratègies d'ús progressivament autònom de diccionaris i manuals de gramàtica. per obtenir informació gramatical bàsica.                                                                                                              | x | x |





## Llengua Catalana i Literatura

L'eix del currículum de Llengua Catalana i Literatura el constitueixen les competències específiques relacionades amb la interacció oral i escrita adequada en els diferents àmbits i contextos i en funció de diferents propòsits comunicatius, com també amb el foment de l'hàbit lector, la interpretació de texts literaris i l'apropiació del patrimoni cultural. La reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua ofereix les eines i el metallenguatge necessaris per desenvolupar la consciència lingüística i millorar els processos d'expressió, comprensió i recepció crítica.

L'objectiu de la matèria de Llengua Catalana i Literatura s'orienta tant a l'eficàcia comunicativa com a afavorir un ús ètic del llenguatge que posi les paraules al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la construcció de vincles personals i socials basats en el respecte i la igualtat de drets de totes les persones. D'aquesta manera, la matèria contribueix al desenvolupament de les competències recollides en el Perfil de sortida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic.

Les competències específiques de Llengua Catalana i Literatura en l'Educació secundària obligatòria suposen una progressió respecte a les adquirides en l'Educació primària, de les quals caldrà partir en aquesta nova etapa, per evolucionar des d'un acompanyament guiat a un progressivament autònom. Aquesta progressió suposa, a més, una major diversitat i complexitat de les pràctiques discursives. Ara, l'atenció se centra en l'ús de la llengua en els àmbits educatiu i social, se subratlla el paper de les convencions literàries i del context històric en la comprensió dels texts literaris i es dona un paper més rellevant a la reflexió sobre el funcionament de la llengua i els seus usos.

La primera de les competències específiques de la matèria s'orienta al reconeixement de la diversitat lingüística i dialectal de l'entorn, d'Espanya i del món amb el propòsit d'afavorir actituds d'estima a aquesta diversitat, combatre prejudicis i estereotips lingüístics i estimular la reflexió interlingüística. Un segon grup de competències es refereix a la producció, comprensió i interacció oral i escrita, incorporant les formes de comunicació oferides per la tecnologia i atesos els diferents àmbits de comunicació: personal, educatiu, social i professional. Així, les competències específiques segona i tercera es relacionen amb la comunicació oral; la quarta, amb la comprensió lectora; i la cinquena, amb l'expressió escrita.

L'aprenentatge de la lectura ha estat durant segles vinculat de manera gairebé exclusiva amb la lectura literària, encara que fa dècades que els enfocaments comunicatius subratllen la necessitat d'ensenyar a llegir tot tipus de texts, amb diferents propòsits de lectura. D'altra banda, saber llegir avui implica també navegar i cercar a la xarxa, seleccionar la informació fiable, elaborar-la i integrar-la en



esquemes propis, etc. En resposta a això, la sisena competència específica posa el focus en l'alfabetització mediàtica i informacional, mentre que la setena i la vuitena es reserven per a la lectura literària, tant autònoma com guiada a l'aula.

La competència específica novena atén la reflexió sobre la llengua i els seus usos, mentre que la dècima, relativa a l'ètica de la comunicació, és transversal a totes elles.

Per a cada competència específica es formulen criteris d'avaluació que estableixen el nivell d'acompliment esperat en la seva adquisició. Aquests criteris tenen un clar enfocament competencial i atenen tant als processos com als productes, la qual cosa reclama l'ús d'eines i instruments d'avaluació variats i amb capacitat diagnòstica i de millora. S'espera que l'alumnat sigui capaç d'activar els sabers bàsics en situacions comunicatives reals pròpies dels diferents àmbits. D'aquí la importància de vertebrar la programació d'aula entorn d'un conjunt de situacions d'aprenentatge contextualitzades, significatives i rellevants, atenent la seva gradació i complementarietat, perquè al final de cada curs s'hagin treballat de manera proporcionada tots els sabers bàsics inclosos en el currículum.

Aquests sabers bàsics s'organitzen en quatre blocs. El primer, <<Les llengües i els seus parlants>>, es correspon de manera directa amb la primera competència específica. El segon bloc, <<Comunicació>>, integra els sabers implicats en la comunicació oral i escrita i l'alfabetització mediàtica i informacional, vertebrats entorn de la realització de tasques de producció, recepció i anàlisi crítica de texts. El tercer bloc, <<Educació literària>>, recull els sabers i experiències necessaris per consolidar l'hàbit lector, conformar la pròpia identitat lectora, desenvolupar habilitats d'interpretació de texts literaris i conèixer algunes obres rellevants de la literatura espanyola i universal, estimulants alhora l'escriptura creativa amb intenció literària. El quart bloc, <<Reflexió sobre la llengua>>, proposa la construcció guiada de conclusions sobre el sistema lingüístic a partir de la formulació d'hipòtesis, cerca de contraexemples, establiment de generalitzacions i contrast entre llengües, usant per això el metallenguatge específic. La mirada a la llengua com a sistema no ha de ser, per tant, un coneixement donat sinó un saber que els alumnes van construint al llarg de l'etapa a partir de preguntes o problemes que fan emergir la reflexió sobre el funcionament de la llengua i els seus usos.

Donat l'enfocament inequívocament global i competencial de l'educació lingüística, la gradació entre cursos no s'estableix tant mitjançant la distribució diferenciada de sabers, sinó en funció de la major o menor complexitat dels texts, de les habilitats de producció o interpretació requerides, del metallenguatge necessari per a la reflexió sobre els usos, o del grau d'autonomia conferit als estudiants.

Encara que en cada cas siguin necessàries una atenció i una intervenció específiques, l'oralitat i l'escriptura rares vegades es presenten per separat: llegim per preparar



una intervenció oral, conversem i debatem després de la lectura d'un text, etc. I manegem texts, a més, que combinen la paraula parlada o escrita amb altres codis en missatges multimodals, imprescindibles en l'alfabetització del segle XXI. D'altra banda, llegir i escriure són activitats socials amb una dimensió dialògica a la qual l'escola no pot donar l'esquena. Per tant, les situacions d'aprenentatge de la matèria de Llengua Catalana i Literatura han d'entrenar l'alumnat en l'ús d'estratègies que li permetran respondre als reptes de la societat actual, que demanda persones cultes, crítiques i ben informades; capaces de fer un ús eficaç i ètic de les paraules; respectuoses cap a les diferències; competents per exercir una ciutadania digital activa; amb capacitat per informar-se i transformar la informació en coneixement, i per aprendre per si mateixes, col·laborar i treballar en equip; creatives i amb iniciativa emprenedora; i compromeses amb el desenvolupament sostenible i la salvaguarda del patrimoni artístic i cultural, la defensa dels drets humans, com també, la convivència igualitària, inclusiva, pacífica i democràtica.

El treball interdisciplinari és imprescindible perquè l'alumnat s'apropriï dels gèneres discursius específics de cada matèria. Per això, totes les matèries han de contribuir a la millora en els processos de producció i recepció oral, escrita i multimodal, com també tot el que té a veure amb l'alfabetització mediàtica i informacional. En aquest sentit, la biblioteca escolar és una peça clau com a espai cultural, d'indagació i d'aprenentatge, com també a centre neuràlgic de recursos, formació i coordinació.

Finalment, la diversitat lingüística de la major part dels contextos escolars i la innegable necessitat d'una educació plurilingüe per a tot l'alumnat conviden al tractament integrat de les llengües com un vessant excel·lent per estimular la reflexió interlingüística i aproximar-se als usos socials reals, en els quals sovint s'han de manejar simultàniament dues o més llengües.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Descriure i apreciar la diversitat lingüística del món a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i pluricultural d'Espanya, analitzant l'origen i desenvolupament sociohistòric de les seves llengües i les característiques de les principals varietats dialectals de l'espanyol, per afavorir la reflexió interlingüística, per tal de combatre els estereotips i prejudicis lingüístics i per valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.**

La diversitat lingüística constitueix una característica fonamental d'Espanya, on es parlen diverses llengües i dialectes. A més, a les nostres aules conviuen persones que utilitzen llengües o varietats dialectals diferents de la llengua o llengües



d'aprenentatge, incloses les llengües de signes. Les classes de llengua han d'acollir aquesta diversitat lingüística de l'alumnat amb la intenció no solament d'evitar els prejudicis lingüístics i abraçar els significats culturals que comporta tal riquesa de codis verbals, sinó d'aprofundir també en el coneixement del funcionament de les llengües i les seves varietats. Del que es tracta, per tant, és d'afavorir el coneixement de l'origen i el desenvolupament històric i sociolingüístic de les llengües d'Espanya i apropar els alumnes a algunes nocions bàsiques d'aquestes llengües i d'altres de presents en l'entorn, com també familiaritzar-los amb l'existència de les llengües de signes. El català és una llengua que presenta una rica diversitat dialectal. Cap de les seves varietats geogràfiques no ha de ser considerada més correcta que una altra, ja que cadascuna té la seva norma culta. Cal, per tant, que els alumnes utilitzin amb propietat la seva varietat dialectal, distingint entre les característiques que obeeixen a la diversitat geogràfica de les llengües d'altres trets relacionats amb el sociolecte o amb els diversos registres amb els quals un parlant s'adequa a diferents situacions comunicatives. Tot això amb la finalitat última de promoure l'exercici d'una ciutadania sensibilitzada, informada i compromesa amb els drets lingüístics individuals i col·lectius.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP2, CP3, CC1, CC2, CCEC1, CCEC3.

**CE 2 Comprendre i interpretar texts orals i multimodals recollint el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant la seva fiabilitat, la seva forma i el seu contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar les possibilitats de gaudi i oci.**

Desenvolupar les estratègies de comprensió oral implica entendre que la comunicació no és sinó un constant procés d'interpretació d'intencions en el qual entren en joc el coneixement compartit entre emissor i receptor i tots aquells elements contextuais i cotextuals que permeten anar més enllà del significat del text i interpretar el seu sentit. Si fins fa relativament poc la comunicació oral era sempre de caràcter síncron, les tecnologies de la informació i la comunicació han eixamplat les possibilitats de la comunicació asíncrona i han obert l'accés des de l'escola a entorns comunicatius de caràcter públic. L'escola pot i ha d'incorporar una infinitat de pràctiques discursives pròpies de diferents àmbits que siguin significatives per a l'alumnat i que abordin temes de rellevància social.

La comprensió i interpretació de missatges orals requereix destreses específiques que han de ser també objecte d'ensenyament i aprenentatge: des de les més bàsiques —anticipar el contingut, retenir informació rellevant en funció del propi objectiu, distingir entre fets i opinions o captar el sentit global i la relació entre les parts del discurs— a les més avançades —identificar la intenció de l'emissor,



analitzar procediments retòrics, detectar fal·làcies argumentatives o valorar la fiabilitat, la forma i el contingut del text—. En l'àmbit social, el desenvolupament escolar de les habilitats d'interpretació de missatges orals ha de tenir en compte la profusió de texts de caràcter multimodal que reclamen una específica alfabetització audiovisual i mediàtica per fer front als riscos de manipulació i desinformació.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CP2, STEM1, CD2, CD3, CPSAA4, CC3.

**CE 3 Produir texts orals i multimodals amb fluïdesa, coherència, cohesió i registre adequat, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals com per intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials.**

El desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat passa necessàriament per l'atenció als usos orals, que han de ser tant vehicle d'aprenentatge com objecte de coneixement. Les classes de llengua i literatura han d'oferir contextos diversificats i significatius on l'alumnat pugui prendre la paraula i conversar en diàlegs pedagògicament orientats i estimular la construcció de coneixements que facin possible la reflexió sobre els usos tant formals com informals, tant espontanis com planificats.

La interacció oral requereix conèixer les estratègies per prendre i cedir la paraula, desplegar actituds d'escolta activa, expressar-se amb fluïdesa, claredat i en el to i registre adequats, com també posar en joc les estratègies de cortesia lingüística i de cooperació conversacional. La producció oral de caràcter formal, monologada o dialogada, ofereix marge per a la planificació i comparteix per tant estratègies amb el procés d'escriptura. Atesa la situació comunicativa, amb el seu major o menor grau de formalitat, la relació entre els interlocutors, el propòsit comunicatiu i el canal, els gèneres discursius —motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives pròpies dels diferents àmbits— ofereixen pautes per estructurar el discurs i per adequar el registre i el comportament no verbal. Les tecnologies de la informació i la comunicació faciliten nous formats per a la comunicació oral multimodal, tant síncrona com asíncrona, i afavoreixen també el registre de les aportacions orals de l'alumnat per a la seva difusió en contextos reals i la seva posterior anàlisi, revisió i avaluació (autoavaluació i coavaluació).

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, CCL5, CP2, STEM1, CD2, CD3, CC2, CE1.

**CE 4 Comprendre, interpretar i valorar, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, tot reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la**



**forma i avaluant la seva qualitat i fiabilitat, per tal de donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos per construir coneixement.**

Desenvolupar la competència lectora implica incidir en la motivació, el compromís, les pràctiques de lectura i el coneixement i ús de les estratègies que han de desplegar-se abans, durant i després de l'acte lector, a fi que els alumnes esdevinguin lectors competents, autònoms i crítics davant qualsevol tipus de text, sàpiguen avaluar la seva qualitat i fiabilitat i hi trobin la resposta a diferents propòsits de lectura en tots els àmbits de la seva vida. Comprendre un text implica captar el seu sentit global i la informació més rellevant en funció del propòsit de lectura, integrar la informació explícita i realitzar les inferències necessàries que permetin reconstruir la relació entre les seves parts, formular hipòtesis sobre la intenció comunicativa subjacent a aquests texts, i reflexionar sobre la seva forma i contingut. Per això, convé acompanyar els processos lectors dels estudiants de manera detinguda a l'aula, tenint en compte a més que l'alfabetització del segle XXI passa necessàriament per l'ensenyament de la lectura dels hipertexts d'internet. Les classes de llengües han de diversificar els àmbits als quals pertanyen els texts escrits i crear contexts significatius per treballar-hi a l'aula, cercant la gradació i complementarietat en la complexitat dels texts (extensió, estructura, llenguatge, tema, etc.) i les tasques proposades. Es fa aquí imprescindible el treball coordinat amb altres matèries del currículum, donada l'especificitat dels gèneres discursius associats a cada àrea de coneixement, com també amb les altres llengües curriculars, especialment amb la matèria de Llengua castellana i literatura.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, CCL5, CP2, STEM4, CD1, CPSAA4, CC3.

**CE 5 Produir texts escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes ateses les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i per donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.**

Saber escriure significa avui saber fer-ho en diferents suports i formats, molts d'aquests de caràcter hipertextual i multimodal, i requereix el coneixement i apropiació dels motlles en què han cristal·litzat les pràctiques comunicatives escrites pròpies dels diferents àmbits d'ús: els gèneres discursius. D'aquí ve que l'ensenyament-aprenentatge de l'escriptura reclami una acurada i sostinguda intervenció a l'aula. L'elaboració d'un text escrit és fruit, fins i tot en les seves formes més espontànies, d'un procés que té almenys quatre moments: la planificació —determinació del propòsit comunicatiu i el destinatari i anàlisi de la situació comunicativa, a més de la lectura i anàlisi de models—, la textualització, la revisió —que pot ser autònoma però també compartida amb altres alumnes o guiada pel professorat— i l'edició del text final.





En l'àmbit educatiu, s'ha de posar l'èmfasi en els usos de l'escriptura per a la presa d'anotacions, esquemes, mapes conceptuals o resums, i en l'elaboració de texts de caràcter acadèmic. La composició del text escrit ha d'atendre tant la selecció i organització de la informació (coherència), la relació entre les seves parts i les seves marques lingüístiques (cohesió), l'elecció del registre (adequació), com a la correcció gramatical i ortogràfica i la propietat lèxica. Requereix també adoptar decisions sobre el to de l'escrit, la inscripció de les persones (emissor i destinataris) en el discurs, i sobre el llenguatge i l'estil, per la qual cosa la vinculació entre la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua i la seva projecció en els usos és inseparable.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CCL5, STEM1, CD2, CD3, CPSAA5, CC2.

**CE 6 Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.**

L'accés a la informació no garanteix per si mateix el coneixement, entès com a principi estructurador de la societat moderna i eina essencial per fer front als reptes del segle XXI. Per això és imprescindible que els alumnes adquireixin habilitats i destreses per transformar la informació en coneixement, reconeixent quan es necessita, on cercar-la, com gestionar-la, avaluar-la i comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal, i evidenciant una actitud ètica i responsable tant amb la propietat intel·lectual com amb la identitat digital.

S'ha de procurar que l'alumne, individualment o de manera cooperativa, consulti fonts d'informació variades, fiables i segures en contextos socials o acadèmics per a la realització de treballs o projectes d'investigació, ja sigui sobre temes del currículum o entorn d'aspectes importants de l'actualitat social, científica o cultural. Aquests processos d'investigació han de tendir a l'abordatge progressivament autònom de la seva planificació i del respecte a les convencions establertes en la presentació de les produccions pròpies amb les quals es divulga el coneixement adquirit: organització en epígrafs; procediments de cita, notes, bibliografia i bibliografia web; combinació ajustada de diferents codis comunicatius en els missatges multimodal, etc. És imprescindible també el desenvolupament de la creativitat i l'adequació al context en la difusió del seu nou aprenentatge. L'aula, juntament amb la biblioteca virtual o escolar, entesa com un espai creatiu d'aprenentatge i com a centre neuràlgic de recursos,





formació i coordinació, seran l'entorn ideal per a l'adquisició d'aquesta competència.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, CD1, CD2, CD3, CD4, CPSAA4, CC2, CE3.

**CE 7 Seleccionar i llegir de manera progressivament autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que evolucioni quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura per construir la pròpia identitat lectora i per gaudir de la dimensió social de la lectura.**

Desenvolupar aquesta competència implica recórrer un camí de progrés planificat, que passa per la dedicació d'un temps periòdic i constant de lectura individual, acompanyat d'estratègies i bastiments adequats per configurar l'autonomia i la identitat lectora, que es desenvoluparà al llarg de tota la vida.

És essencial la configuració d'un corpus de texts adequat, format per obres de qualitat que possibilitin tant la lectura autònoma com l'enriquiment de l'experiència personal de lectura, i que inclogui el contacte amb formes literàries actuals impreses i digitals, com també amb pràctiques culturals emergents. Al costat d'això, és recomanable treballar per configurar una comunitat de lectors amb referents compartits; establir estratègies que ajudin cada lector a seleccionar els texts del seu interès, apropiat-se'n i compartir la seva experiència personal de lectura, i establir contextos en els quals apareguin motius per llegir que parteixin de reptes d'indagació sobre les obres i que proposin maneres de vincular afectivament als lectors amb els texts. A mesura que la competència es vagi afirmant, serà possible reduir progressivament l'acompanyament docent i establir relacions entre lectures més i menys complexes, com també entre formes de lectura pròpies de la modalitat autònoma i de la modalitat guiada.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL4, CD3, CPSAA1, CCEC1, CCEC2, CCEC3.

**CE 8 Llegir, interpretar i valorar obres o fragments literaris del patrimoni nacional i universal, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals que permetin establir vincles entre texts diversos i amb altres manifestacions artístiques per tal de conformar un mapa cultural, per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura i per crear texts d'intenció literària.**

Aquesta competència ha de facilitar el trànsit des d'una lectura identificativa o argumental de les obres a una altra que propiciï una fruïció més conscient i elaborada i que obri les portes a texts inicialment allunyats de l'experiència immediata de l'alumnat. Per això és necessari desenvolupar habilitats



d'interpretació que afavoreixin l'accés a obres cada vegada més complexes, la verbalització de judicis de valor cada vegada més argumentats i la construcció d'un mapa cultural que conjugui els horitzons nacionals amb els europeus i universals i les obres literàries amb altres manifestacions artístiques. Constatar la pervivència d'universals temàtics i formals que travessen èpoques i contextos culturals implica privilegiar un enfocament intertextual. Propiciar la creació de texts d'intenció literària afavoreix l'apropiació de les convencions formals dels diversos gèneres. Dos són els eixos proposats per al desenvolupament d'aquesta competència. En primer lloc, la lectura guiada i compartida a l'aula d'obres que presentin una certa resistència per a l'alumnat, però que permetin, amb la mediació docent, no sols el seu gaudi sinó també l'apropiació dels seus elements rellevants. En segon lloc, la inscripció d'aquestes obres en itineraris temàtics o de gènere integrats per texts literaris i no literaris de diferents èpoques i contextos, la lectura comparada dels quals atengui l'evolució dels temes, tòpics i formes estètiques i ajudi a establir vincles entre l'horitzó de producció i l'horitzó actual de recepció. El disseny d'itineraris —en els quals ha d'haver-hi representació d'autores i autors— reclama una planificació consensuada al llarg de l'etapa per assegurar la progressió i la complementarietat necessàries que permetin l'adquisició gradual de les competències interpretatives.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL4, CC1, CCEC1, CCEC2, CCEC3, CCEC4.

**CE 9 Mobilitzar el coneixement sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera progressivament autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, per augmentar el repertori comunicatiu i per millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de comprensió i interpretació crítica.**

L'estudi sistemàtic de la llengua, perquè sigui útil, ha de promoure, d'una banda, la competència metalingüística de l'alumnat, és a dir, la seva capacitat de raonament, argumentació, observació i anàlisi i, per una altra, ha d'estar vinculat als usos reals propis dels parlants, mitjançant texts orals, escrits i multimodals contextualitzats. La reflexió metalingüística ha de partir del coneixement intuïtiu de l'alumnat com a usuari de la llengua i establir ponts amb el coneixement sistemàtic des d'edats primerenques, primer amb un llenguatge comú, més pròxim a la realitat de l'escolar, per, posteriorment, anar introduint de manera progressiva la terminologia específica. A més, ha d'integrar els nivells fonètic, fonològic, morfosintàctic, semàntic i pragmàtic en l'estudi de les formes lingüístiques.

Es tracta, per tant, de tractar l'aprenentatge de la gramàtica com un procés sostingut al llarg de l'etapa en què el rellevant no és tant l'aprenentatge de



taxonomies, com la reflexió entorn al sistema lingüístic i la formulació inductiva –i, per tant, provisional- de conclusions. Per això cal partir de l'observació del significat i la funció que les formes lingüístiques adquireixen en el discurs, per tal d'arribar a la generalització i a la sistematització a partir de l'observació d'enunciats, el contrast entre oracions, la formulació d'hipòtesi i de regles, l'ús de contraexemples o la connexió amb altres fenòmens lingüístics. En definitiva, es pretén estimular la reflexió metalingüística i interlingüística perquè l'alumne pugui pensar i parlar sobre la llengua de manera que aquest coneixement reverteixi en una millora de les produccions pròpies i en una millor comprensió i interpretació crítica de les produccions alienes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CP2, STEM1, STEM2, CPSAA5.

**CE 10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.**

Adquirir aquesta competència implica no tan sols que els estudiants siguin eficaços a l'hora de comunicar-se, sinó que posin les paraules al servei d'uns objectius que no es desentenguin de la indefugible dimensió ètica de la comunicació.

En l'àmbit de la comunicació personal, l'educació lingüística ha d'ajudar a forjar relacions interpersonals basades en l'empatia i el respecte, brindant eines per a l'escolta activa, la comunicació assertiva, la deliberació argumentada i la resolució dialogada dels conflictes. Erradicar els usos discriminatoris i manipuladors del llenguatge, com també els abusos de poder a través de la paraula és un imperatiu ètic. En els àmbits educatiu, social i professional, l'educació lingüística ha de capacitar per prendre la paraula en l'exercici d'una ciutadania activa i compromesa en la construcció de societats més equitatives, més democràtiques i més responsables en relació als grans desafiaments que com a humanitat tenim plantejats: la sostenibilitat del planeta i l'erradicació de les infinites violències i de les creixents desigualtats.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, CP3, CD3, CPSAA3, CC1, CC2, CC3.

*Primer i segon curs*

## **Criteris d'avaluació**



S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Descriure i apreciar la diversitat lingüística del món a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i pluricultural d'Espanya, analitzant l'origen i desenvolupament sociohistòric de les seves llengües i les característiques de les principals varietats dialectals de l'espanyol, per afavorir la reflexió interlingüística, per tal de combatre els estereotips i prejudicis lingüístics i per valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.**

CA 1.1 Reconèixer les llengües de l'entorn dels alumnes i contrastar alguns dels seus trets en manifestacions orals, escrites i multimodals.

Reconèixer les llengües de l'entorn dels alumnes.

Contrastar alguns dels seus trets en manifestacions orals, escrites i multimodals.

CA 1.2 Identificar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural lingüística i dialectal, a partir de l'observació de la diversitat lingüística de l'entorn.

Identificar prejudicis i estereotips lingüístics.

Adoptar una actitud de respecte.

Valorar la riquesa cultural i lingüística.

Observar la diversitat lingüística de l'entorn.

**CE 2 Comprendre i interpretar texts orals i multimodals recollint el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant la seva fiabilitat, la seva forma i el seu contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar les possibilitats de gaudi i oci.**

CA 2.1 Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en texts orals i multimodals senzills de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis.

Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives.

Comprendre la intenció de l'emissor en texts orals i multimodals senzills de



|                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| diferents àmbits.                                                                                                                                                                                                         |
| Analitzar la interacció entre els diferents codis.                                                                                                                                                                        |
| CA 2.2 Valorar la forma i el contingut de texts orals i multimodals senzills, avaluant la seva qualitat, la seva fiabilitat i idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats. |
| Valorar la forma i el contingut de texts orals i multimodals senzills.                                                                                                                                                    |
| Avaluar la qualitat de texts orals i multimodals senzills.                                                                                                                                                                |
| Valorar la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat i l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.                                                                                                             |

**CE 3 Produir texts orals i multimodals amb fluïdesa, coherència, cohesió i registre adequat, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals com per intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials.**

CA 3.1 Realitzar narracions i exposicions orals senzilles amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social i educatiu ajustant-se a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència, cohesió i el registre adequat, en diferents suports i utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.

Realitzar narracions orals senzilles amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social i educatiu en diferents suports.

Realitzar exposicions orals senzilles amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social i educatiu en diferents suports.

Ajustar les narracions i exposicions orals senzilles a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius amb fluïdesa, coherència, cohesió i correcció.

Emprar el registre adequat a l'hora de fer les narracions i exposicions orals senzilles.

Utilitzar en les exposicions orals i narracions de manera eficaç recursos verbals i no verbals.

CA 3.2 Participar en interaccions orals informals, en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat de forma activa i adequada, amb actituds d'escolta activa i fent ús d'estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.



|                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Participar en interaccions orals informals.                                           |
| Participar en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat. |
| Participar de forma activa i adequada amb actituds d'escolta activa.                  |
| Fer ús d'estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.             |

**CE 4 Comprendre, interpretar i valorar, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, tot reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant la seva qualitat i fiabilitat, per tal de donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos per construir coneixement.**

CA 4.1 Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor en texts escrits i multimodals senzills de diferents àmbits que responguin a diferents propòsits de lectura, realitzant les inferències necessàries.

Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor en texts escrits i multimodals senzills de diferents àmbits que responguin a diferents propòsits de lectura.

Interpretar el sentit global, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor en texts escrits i multimodals senzills de diferents àmbits que responguin a diferents propòsits de lectura.

Realitzar les inferències necessàries.

CA 4.2 Valorar la forma i el contingut de texts senzills avaluant la seva qualitat, la seva fiabilitat i idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

Valorar la forma i el contingut de texts senzills.

Avaluar la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat en texts senzills.

Avaluar l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.

**CE 5 Produir texts escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes ateses les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i per donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.**

CA 5.1. Planificar la redacció de texts escrits i multimodals senzills, atesa la situació



comunicativa, el destinatari, el propòsit i el canal; redactar esborranys i revisar-los amb ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta, i presentar un text final coherent, cohesionat, correcte i amb el registre adequat.

Planificar, produir i revisar texts escrits i multimodals senzills atesa la situació comunicativa, el destinatari, el propòsit i el canal.

Redactar esborranys i revisar-los amb ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta.

Presentar un text final coherent, cohesionat, correcte i amb el registre adequat.

CA 5.2. Incorporar procediments bàsics per enriquir els texts, atenent aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.

Incorporar procediments bàsics per enriquir els texts a partir d'aspectes lingüístics, discursius i d'estil.

Incorporar procediments bàsics per enriquir els texts amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.

**CE 6 Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.**

CA 6.1 Localitzar, seleccionar i contrastar informació de manera guiada procedent de diferents fonts, calibrant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura; organitzar-la i integrar-la en esquemes propis, i reelaborar-la i comunicar-la de manera creativa adoptant un punt de vista crític i respectant els principis de propietat intel·lectual.

Localitzar de manera guiada informació procedent de diferents fonts.

Seleccionar de manera guiada informació procedent de diferents fonts.

Contrastar de manera guiada informació procedent de diferents fonts.

Calibrar la fiabilitat i pertinença de la informació extreta en funció dels objectius de lectura.

Organitzar la informació procedent de diferents fonts.

Integrar la informació procedent de diferents fonts en esquemes propis.





|                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Reelaborar la informació procedent de diferents fonts.                                                                                                                       |
| Comunicar la informació procedent de diferents fonts de manera creativa adoptant un punt de vista crític.                                                                    |
| Respectar els principis de la propietat intel·lectual.                                                                                                                       |
| CA 6.2 Elaborar treballs de recerca de manera guiada en diferents suports sobre diversos temes d'interès acadèmic, personal o social a partir de la informació seleccionada. |
| Elaborar treballs de recerca de manera guiada en diferents suports sobre diversos temes d'interès acadèmic, personal o social a partir de la informació seleccionada.        |
| CA 6.3 Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la cerca i la comunicació de la informació.                        |
| Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la cerca de la informació                                                 |
| Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals en relació a la comunicació de la informació                                           |

**CE 7 Seleccionar i llegir de manera progressivament autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que evolucioni quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura per construir la pròpia identitat lectora i per gaudir de la dimensió social de la lectura.**

|                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 7.1 Triar i llegir texts a partir de preseleccions guiant-se pels propis gusts, interessos i necessitats i deixant constància del propi itinerari lector i de l'experiència de lectura. |
| Triar texts a partir de preseleccions guiant-se pels propis gusts, interessos i necessitats.                                                                                               |
| Explicar els criteris de selecció de lectura                                                                                                                                               |
| Llegir de manera guiada els texts seleccionats en funció dels propis gusts, interessos i necessitats.                                                                                      |
| Deixar constància del propi itinerari lector i de l'experiència de la lectura                                                                                                              |
| CA 7.2 Compartir l'experiència de lectura en suports diversos relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica i lectora.                                              |



|                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Compartir l'experiència lectora en suports diversos.                                           |
| Relacionar el sentit de l'obra a partir de la seva trajectòria biogràfica, lectora i cultural. |

**CE 8 Llegir, interpretar i valorar obres o fragments literaris del patrimoni nacional i universal, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals que permetin establir vincles entre texts diversos i amb altres manifestacions artístiques per tal de conformar un mapa cultural, per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura i per crear texts d'intenció literària.**

CA 8.1 Explicar i argumentar, amb l'ajuda de pautes i models, la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra, atesa la configuració dels gèneres i subgèneres literaris.

Explicar les obres llegides.

Interpretar i argumentar aquestes obres amb l'ajuda de pautes i models.

Analitzar les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra ( gèneres i subgèneres literaris).

CA 8.2 Establir de manera guiada vincles argumentats entre els texts llegits i altres texts escrits, orals o multimodals, com també amb altres manifestacions artístiques i culturals en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics, mostrant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.

Establir de manera guiada vincles argumentats entre els texts llegits i altres texts escrits, orals o multimodals, com també amb altres manifestacions artístiques i culturals.

Identificar els temes, els tòpics, les estructures, el llenguatge utilitzat i els valors ètics i estètics.

Mostrar la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.

CA 8.3 Crear texts personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.

Crear texts personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil.

Utilitzar diferents suports amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals.



Utilitzar pautes i models a partir d'obres senzilles o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.

**CE 9 Mobilitzar el coneixement sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera progressivament autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, per augmentar el repertori comunicatiu i per millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de comprensió i interpretació crítica.**

CA 9.1 Revisar els texts propis de manera guiada i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística i amb un metallenguatge específic.

Revisar els texts propis de manera guiada.

Fer propostes de millora.

Argumentar els canvis a partir de la reflexió de la metalingüística i interlingüística i amb un metallenguatge específic.

CA 9.2 Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic.

Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor.

Analitzar els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i un metallenguatge específic.

CA 9.3 Formular generalitzacions sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua a partir de l'observació, la comparació i la transformació d'enunciats, com també de la formulació d'hipòtesis i la recerca de contraexemples utilitzant un metallenguatge específic i consultant de manera guiada diccionaris, manuals i gramàtiques.

Formular generalitzacions sobre aspectes bàsics del funcionament de la llengua.

Observar, comparar i transformar enunciats.

Formular hipòtesis en la recerca de contraexemples utilitzant un metallenguatge específic.

Consultar de manera guiada diccionaris, manuals i gramàtiques.



**CE 10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.**

CA 10.1 Identificar i bandejar els usos discriminadors de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuals i discursius utilitzats, com també dels elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones.

Identificar els usos discriminadors de la llengua i els usos manipuladors del llenguatge.

Reflexionar sobre els abusos de poder a través de la paraula per poder evitar-los.

Analitzar els elements lingüístics, textuals i discursius utilitzats, com també els elements no verbals que regeixen la comunicació entre les persones.

CA 10.2 Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la cerca de consensos tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada de conflictes.

Aplicar el consens en l'àmbit personal, educatiu i social.

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| <b>LES LLENGÜES I ELS SEUS PARLANTS</b>                                                                                                   | <b>1er</b> | <b>2n</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|
| Observació de la biografia lingüística pròpia i de la diversitat lingüística del centre.                                                  | x          | x         |
| Les famílies lingüístiques i les llengües del món.                                                                                        |            | x         |
| Les llengües de l'entorn: origen, distribució geogràfica i nocions bàsiques.                                                              |            | x         |
| Diferències entre plurilingüisme i diversitat dialectal. Aproximació a les llengües de signes.                                            |            |           |
| Coneixement del domini lingüístic i de la unitat de la llengua catalana.                                                                  |            | x         |
| Iniciació a la reflexió interlingüística.                                                                                                 |            | x         |
| Iniciació a la reflexió de les llengües i els estats, les llengües oficials i els factors que les condicionen. Les llengües minoritàries. | x          |           |
| Estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics.                                                                      | x          |           |



|                                                                          |  |   |
|--------------------------------------------------------------------------|--|---|
| Exploració de maneres d'evitar els prejudicis i estereotips lingüístics. |  | x |
|--------------------------------------------------------------------------|--|---|

| COMUNICACIÓ                                                                                                                                                                                                                                                           | 1er | 2n |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|----|
| <b>Context</b>                                                                                                                                                                                                                                                        |     |    |
| Components del fet comunicatiu. Grau de formalitat de la situació i de caràcter públic o privat. Distància social entre els interlocutors. Propòsits comunicatius. Interpretació d'intencions. Canal de comunicació                                                   | x   | x  |
| Comunicació verbal.                                                                                                                                                                                                                                                   | x   | x  |
| Comunicació no verbal.                                                                                                                                                                                                                                                | x   | x  |
| <b>Gèneres discursius</b>                                                                                                                                                                                                                                             |     |    |
| Seqüències textuais bàsiques amb especial atenció a les narratives, descriptives, dialogades i expositives.                                                                                                                                                           | x   | x  |
| Propietats textual: coherència, cohesió, adequació i correcció.                                                                                                                                                                                                       | x   | x  |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit personal: la conversa                                                                                                                                                                                                            | x   |    |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit educatiu: esquemes, resums, treballs, presentacions orals                                                                                                                                                                        |     | x  |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit social: xarxes socials i mitjans de comunicació                                                                                                                                                                                  | x   | x  |
| Etiqueta digital                                                                                                                                                                                                                                                      | x   | x  |
| Riscs de desinformació, manipulació i vulneració de la privacitat en la xarxa.                                                                                                                                                                                        | x   |    |
| Anàlisi de la imatge i elements paratextuals dels texts icònics, verbals i multimodals.                                                                                                                                                                               |     | x  |
| <b>Processos</b>                                                                                                                                                                                                                                                      |     |    |
| <b>Processos: parlar i escoltar.</b>                                                                                                                                                                                                                                  |     |    |
| Comprensió oral. Sentit global del text. Relació entre les seves parts - intencionalitat de l'emissor. Selecció d'informació rellevant. Retenció d'informació rellevant.                                                                                              | x   | x  |
| Producció de textos orals formals. Planificació i cerca d'informació. Tectualització i revisió. Adequació a l'audiència i al temps d'exposició. Elements no verbals. Trets discursius i lingüístics de l'oralitat.                                                    | x   | x  |
| La conversa en la vida social: pràctica d'actes de parla: explicar, opinar, dialogar i descriure en situacions comunicatives pròpies de l'activitat escolar.                                                                                                          | x   | x  |
| Detecció i anàlisi d'usos lingüístics discriminadors del llenguatge verbal i no verbal que transmeten prejudicis i estereotips.                                                                                                                                       | x   | x  |
| <b>Processos: llegir i escriure</b>                                                                                                                                                                                                                                   |     |    |
| Comprensió lectora. Lectura de textos en veu alta. Identificació del sentit global del text i la relació entre les parts. Selecció i retenció de la informació. Detecció i anàlisi d'usos lingüístics discriminadors del llenguatge verbal i no verbal que transmeten | x   | x  |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| prejudicis i estereotips.                                                                                                                                                                                                                                                                                 |   |   |
| Producció escrit. Planificació. Tectualització. Revisió de texts propis de l'àmbit acadèmic, personal i social. Edició de texts propis de l'àmbit acadèmic, personal i social.                                                                                                                            | x | x |
| Ús de l'escriptura per a l'organització del pensament: presa de notes, esquemes, resums, definicions, mapes conceptuals, organigrames, exposicions i explicacions senzilles, glossaris, taules de continguts, etc., en suport paper o digital, amb correcció gramatical i ortogràfica i propietat lèxica. | x | x |
| Coneixement de les estratègies verbals i no verbals per a la producció escrita en diferents suports. Planificació. Organització de la informació. Redacció. Revisió. Presentació del text.                                                                                                                | x | x |
| Localització en un text escrit d'una determinada informació.                                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Comprensió i interpretació de texts escrits de l'àmbit personal, escolar i social: instruccions, correus electrònics, etc.                                                                                                                                                                                | x | x |
| Producció de texts escrits amb correcció gramatical i ortogràfica i propietat lèxica.                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| <b>Alfabetització mediàtica i informacional.</b>                                                                                                                                                                                                                                                          |   |   |
| Estratègies de cerca guiada i selecció d'informació a Internet amb criteris de fiabilitat, qualitat i pertinència.                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Comunicació i difusió creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual.                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Ús de plataformes virtuals per a la realització de projectes escolars.                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Detecció i anàlisi d'usos lingüístics discriminadors del llenguatge verbal i icònic que transmeten prejudicis, estereotips i desqualificació.                                                                                                                                                             | x | x |
| <b>Reconeixement i ús discursiu dels elements lingüístics</b>                                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
| Identificació i ús dels recursos lingüístics per mostrar la implicació de l'emissor en els texts i la seva actitud envers aquests:                                                                                                                                                                        | x | x |
| Formes de dixi (temporal, personal i espacial).                                                                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Procediments de modalització: tipus d'enunciats segons l'actitud del parlant, modes verbals.                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Introducció als mecanismes lingüístics de la cohesió:                                                                                                                                                                                                                                                     |   | x |
| Identificació dels recursos lingüístics per establir relacions entre les diferents parts del text.                                                                                                                                                                                                        |   | x |
| Els connectors textuais explicatius, temporals, d'ordre i de contrast.                                                                                                                                                                                                                                    |   | x |
| Mecanismes de referència interna gramaticals (substitucions pronominals i adverbials) i lèxics (repeticions, sinònims, hiperònims i el·lipsis).                                                                                                                                                           |   | x |
| Ús coherent de les formes verbals en els texts. Els temps de passat en la narració. Correlació temporal en el discurs relatat.                                                                                                                                                                            | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Recursos lingüístics per adequar el registre a la situació de comunicació: explicació i anàlisi de l'adequació textual.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |   | x |
| Ús progressivament autònom de diccionaris, manuals de consulta de gramàtica per obtenir informació bàsica, i de correctors ortogràfics en suport analògic o digital.                                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Explicació i ús dels signes bàsics de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit: els dos punts, els parèntesis, els claudàtors. La seva relació amb el significat.                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical dels texts. Aplicació guiada del coneixement i ús reflexiu de les normes ortogràfiques i gramaticals, valorant la necessitat d'ajustar-se a la norma lingüística, tant en texts manuscrits com digitals. l'accentuació de diftongs, triftongs i hiats. Accentuació de les paraules compostes. Escriptura correcta de paraules d'ús habitual que continguin grafies homòfones. |   | x |

| <b>EDUCACIÓ LITERÀRIA</b>                                                                                                       | <b>1er</b> | <b>2n</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|
| <b>Lectura autònoma</b>                                                                                                         |            |           |
| Lectura d'obres completes i/o fragments entre una sèrie de propostes                                                            | x          | x         |
| Exploració guiada de la biblioteca virtual, escolar i pública disponible                                                        | x          | x         |
| Participació en actes culturals vinculats amb el circuit literari lector                                                        | x          | x         |
| Relació de les obres llegides amb aspectes de l'actualitat, com també amb altres texts i manifestacions artístiques i culturals |            | x         |
| Estratègies per a la recomanació de les lectures, en suports variats                                                            | x          | x         |
| <b>Lectura guiada</b>                                                                                                           |            |           |
| Estratègies per a la interpretació de les obres a través de converses literàries                                                | x          | x         |
| Elements constitutius del gènere literari i el sentit de l'obra                                                                 |            | x         |
| Manifestacions artístiques literàries i de diferents tipus (musicals, pictòriques, etc.)                                        |            | x         |
| Característiques dels diferents gèneres i subgèneres literaris                                                                  | x          | x         |
| Recursos expressius                                                                                                             | x          | x         |
| Relació i comparació dels texts llegits amb altres texts, amb altres manifestacions artístiques i culturals                     |            | x         |
| Els temes literaris universals i els tòpics                                                                                     |            | x         |
| Lectura expressiva, dramatització i recitació dels texts                                                                        | x          | x         |
| Creació de texts a partir models donats                                                                                         | x          | x         |

| <b>REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA</b>                             | <b>1er</b> | <b>2n</b> |
|--------------------------------------------------------------|------------|-----------|
| Diferències rellevants entre llengua oral i llengua escrita. | x          |           |





|                                                                                                                               |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| El so i el sistema d'escriptura. Les paraules: forma i significat. El discurs: ordre de les paraules, components de l'oració. |   | x |
| Categories gramaticals, sintagmes i funcions sintàctiques (subjecte i predicat...).                                           | x | x |
| Oració simple i la seva concordança.                                                                                          |   | x |
| Procediments per a la formació de noves paraules.                                                                             |   | x |

### *Tercer i quart curs*

#### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Descriure i apreciar la diversitat lingüística del món a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i pluricultural d'Espanya, analitzant l'origen i desenvolupament sociohistòric de les seves llengües i les característiques de les principals varietats dialectals de l'espanyol, per afavorir la reflexió interlingüística, per tal de combatre els estereotips i prejudicis lingüístics i per valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural.**

CA 1.1. Reconèixer i valorar les llengües d'Espanya i les varietats dialectals del català, amb atenció especial a la del propi territori, a partir de l'explicació del seu origen i el seu desenvolupament històric i sociolingüístic, contrastant aspectes lingüístics i discursius de les diferents llengües, com també trets dels dialectes del català, diferenciant-los dels trets sociolectals i de registre, en manifestacions orals, escrites i multimodals.

Reconèixer les llengües d'Espanya, amb atenció especial a la llengua catalana.

Reconèixer les varietats dialectals del català.

Explicar l'origen i el desenvolupament històric i sociolingüístic de la llengua catalana.

Identificar aspectes lingüístics i discursius de les diferents llengües, tant d'Espanya, com les que parlen els alumnes

Contrastar els trets dialectals, sociolectals i de registre en manifestacions orals, escrites i multimodals.

Diferenciar el registre formal i informal en diferents manifestacions orals, escrites i multimodals.



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Combatre els estereotips i prejudicis lingüístics.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Valorar la diversitat lingüística com a font de riquesa cultural.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| CA 1.2. Identificar i qüestionar prejudicis i estereotips lingüístics adoptant una actitud de respecte i valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal, a partir de l'anàlisi de la diversitat lingüística en l'entorn social pròxim i de l'exploració reflexió entorn dels fenòmens del contacte entre llengües i de la indagació dels drets lingüístics individuals i col·lectius. |
| Identificar prejudicis i estereotips lingüístics.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Qüestionar prejudicis i estereotips des del respecte i la valoració de la riquesa cultural, lingüística i dialectal.                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Analitzar la diversitat lingüística en l'entorn social pròxim.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Reflexionar sobre els fenòmens de contacte entre llengües.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Identificar els drets lingüístics individuals i col·lectius.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>CE 2 Comprendre i interpretar texts orals i multimodals recollint el sentit general i la informació més rellevant, identificant el punt de vista i la intenció de l'emissor i valorant la seva fiabilitat, la seva forma i el seu contingut, per construir coneixement, per formar-se opinió i per eixamplar les possibilitats de gaudi i oci.</b>                                            |
| CA 2.1. Comprendre el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de l'emissor en texts orals i multimodals d'una certa complexitat de diferents àmbits, analitzant la interacció entre els diferents codis.                                                                                                               |
| Comprendre el sentit global de texts orals i multimodals d'una certa complexitat de diferents àmbits.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Analitzar l'estructura de texts orals i multimodals d'una certa complexitat de diferents àmbits.                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Destriar la informació més rellevant en funció de les necessitats comunicatives i la intenció de texts orals i multimodals d'una certa complexitat en diferents àmbits.                                                                                                                                                                                                                          |
| Analitzar la interacció entre el codi verbal i el codi no verbal.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| CA 2.2. Valorar la forma i el contingut de texts orals i multimodals d'una certa complexitat, avaluant la seva qualitat, la seva fiabilitat i la idoneïtat del canal utilitzat, com també l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.                                                                                                                                                     |



|                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------|
| Valorar la forma de texts orals i multimodals d'una certa complexitat.     |
| Valorar el contingut de texts orals i multimodals d'una certa complexitat. |
| Avaluar la qualitat, la fiabilitat i la idoneïtat del canal usat.          |
| Avaluar l'eficàcia dels procediments comunicatius emprats.                 |

**CE 3 Produir texts orals i multimodals amb fluïdesa, coherència, cohesió i registre adequat, ateses les convencions pròpies dels diferents gèneres discursius, i participar en interaccions orals amb actitud cooperativa i respectuosa, tant per construir coneixement i establir vincles personals com per intervenir de manera activa i informada en diferents contextos socials.**

CA 3.1. Realitzar exposicions i argumentacions orals d'una certa extensió i complexitat amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social, educatiu i professional ajustant-se a les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència, cohesió, correcció i el registre adequat en diferents suports, utilitzant de manera eficaç recursos verbals i no verbals.

Realitzar exposicions orals d'una certa extensió i complexitat amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social, educatiu i professional.

Realitzar argumentacions orals d'una certa extensió i complexitat amb diferent grau de planificació sobre temes d'interès personal, social, educatiu i professional.

Aplicar les convencions pròpies dels diversos gèneres discursius, amb fluïdesa, coherència, cohesió, correcció i registre adequat.

Utilitzar de manera eficaç els recursos verbals i no verbals.

CA 3.2. Participar de manera activa i adequada en interaccions orals informals, en el treball en equip i en situacions orals formals de caràcter dialogat, amb actituds d'escolta activa i estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.

Participar de manera activa i adequada en interaccions orals informals.

Participar de manera activa i adequada en el treball en equip.

Participar de manera activa i adequada en situacions orals formals de caràcter dialogat.

Participar amb actituds d'escolta activa.

Utilitzar estratègies de cooperació conversacional i cortesia lingüística.



**CE 4 Comprendre, interpretar i valorar, amb sentit crític i diferents propòsits de lectura, tot reconeixent el sentit global i les idees principals i secundàries, identificant la intenció de l'emissor, reflexionant sobre el contingut i la forma i avaluant la seva qualitat i fiabilitat, per tal de donar resposta a necessitats i interessos comunicatius diversos per construir coneixement.**

CA 4.1. Comprendre i interpretar el sentit global, l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor de texts escrits i multimodals d'una certa complexitat que responguin a diferents propòsits de lectura, realitzant les inferències necessàries

Comprendre i interpretar el sentit global de texts escrits i multimodals d'una certa complexitat que responguin a diferents propòsits de lectura.

Identificar l'estructura, la informació més rellevant i la intenció de l'emissor en texts escrits i multimodals d'una certa complexitat.

Realitzar les inferències adients dels diferents texts treballats.

CA 4.2. Valorar críticament el contingut i la forma de texts d'una certa complexitat avaluant la seva qualitat i fiabilitat, com també l'eficàcia dels procediments lingüístics emprats.

Valorar críticament el contingut de texts escrits de certa complexitat.

Valorar críticament la forma de texts escrits de certa complexitat.

Avaluar la qualitat i la fiabilitat dels texts escrits treballats.

Avaluar l'eficàcia de les estratègies utilitzades per comunicar-nos verbalment.

**CE 5 Produir texts escrits i multimodals coherents, cohesionats, adequats i correctes ateses les convencions pròpies del gènere discursiu triat, per construir coneixement i per donar resposta de manera informada, eficaç i creativa a demandes comunicatives concretes.**

CA 5.1. Planificar la redacció de texts escrits i multimodals d'una certa extensió atesa la situació comunicativa, el destinatari, el propòsit i canal; redactar esborranys i revisar-los amb l'ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta, i presentar un text final coherent, cohesionat i amb el registre adequat

Planificar la redacció de texts escrits i multimodals d'una certa extensió atesa la situació comunicativa, el destinatari, el propòsit i el canal.

Redactar esborranys i revisar-los amb ajuda del diàleg entre iguals i instruments de consulta.



|                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Presentar un text final coherent, cohesionat, correcte i amb el registre adequat.                                                                                    |
| CA 5.2. Incorporar procediments per enriquir els texts atenent aspectes discursius, lingüístics i d'estil, amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical. |
| Incorporar procediments per enriquir els texts a partir d'aspectes discursius, lingüístics i d'estil.                                                                |
| Incorporar procediments per enriquir els texts amb precisió lèxica i correcció ortogràfica i gramatical.                                                             |

**CE 6 Seleccionar i contrastar informació procedent de diferents fonts de manera progressivament autònoma, avaluant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura i evitant els riscos de manipulació i desinformació, i integrar-la i transformar-la en coneixement per comunicar-la, adoptant un punt de vista crític i personal al mateix temps que respectuós amb la propietat intel·lectual.**

CA 6.1. Localitzar, seleccionar i contrastar, de manera progressivament autònoma, informació procedent de diferents fonts, calibrant la seva fiabilitat i pertinència en funció dels objectius de lectura; organitzar-la i integrar-la en esquemes propis, i reelaborar-la i comunicar-la de manera creativa adoptant un punt de vista crític respectant els principis de propietat intel·lectual.

Localitzar, seleccionar i contrastar, de manera progressivament autònoma, informació procedent de diferents fonts.

Avaluar la fiabilitat i pertinença en funció dels objectius de lectura.

Organitzar la informació procedent de diferents fonts.

Integrar la informació procedent de diferents fonts en esquemes propis.

Reelaborar la informació procedent de diferents fonts.

Comunicar la informació procedent de diferents fonts de manera creativa adoptant un punt de vista crític.

Respectar els principis de la propietat intel·lectual.

CA 6.2. Elaborar treballs de recerca, de manera progressivament autònoma, en diferents suports sobre diversos temes d'interès acadèmic, personal o social a partir de la informació seleccionada

Elaborar treballs de recerca, de manera progressivament autònoma, en diferents suports sobre diversos temes d'interès acadèmic, personal o social a partir de la informació seleccionada



CA 6.3. Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals amb relació a la cerca i la comunicació de la informació.

Adoptar hàbits d'ús crític, segur, sostenible i saludable de les tecnologies digitals amb relació a la cerca i la comunicació de la informació.

**CE 7 Seleccionar i llegir de manera progressivament autònoma obres diverses com a font de plaer i coneixement, configurant un itinerari lector que evolucioni quant a diversitat, complexitat i qualitat de les obres, i compartir experiències de lectura per construir la pròpia identitat lectora i per gaudir de la dimensió social de la lectura.**

CA 7.1. Llegir de manera autònoma texts seleccionats en funció dels propis gusts, interessos i necessitats, i deixar constància del progrés del propi itinerari lector i cultural explicant els criteris de selecció de les lectures, les formes d'accés a la cultura literària i l'experiència de lectura.

Llegir de manera autònoma texts seleccionats en funció dels propis gusts, interessos i necessitats.

Deixar constància del progrés del propi itinerari lector i cultural.

Explicar els criteris de selecció de lectura.

Explicar les formes d'accés a la cultura literària i l'experiència de lectura.

CA 7.2. Compartir l'experiència de lectura en suports diversos relacionant el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica, lectora i cultural.

Compartir l'experiència de lectura en suports diversos.

Relacionar el sentit de l'obra amb la pròpia experiència biogràfica, lectora i cultural.

**CE 8 Llegir, interpretar i valorar obres o fragments literaris del patrimoni nacional i universal, utilitzant un metallenguatge específic i mobilitzant l'experiència biogràfica i els coneixements literaris i culturals que permetin establir vincles entre texts diversos i amb altres manifestacions artístiques per tal de conformar un mapa cultural, per eixamplar les possibilitats de gaudi de la literatura i per crear texts d'intenció literària.**

CA 8.1. Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra i de les relacions externes del text amb el seu context social i històric, atesa la configuració i evolució dels gèneres i subgèneres literaris.



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Explicar i argumentar la interpretació de les obres llegides a partir de l'anàlisi de les relacions internes dels seus elements constitutius amb el sentit de l'obra.                                                                                                                                                                                                                                               |
| Relacionar l'obra llegida amb el seu context històric.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Relacionar l'obra amb el gènere i/o subgènere literari al qual pertany.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| CA 8.2. Establir de manera progressivament autònoma vincles argumentats entre els texts llegits i altres texts escrits, orals o multimodals com també altres manifestacions artístiques i culturals en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics, mostrant la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.                                                          |
| Establir de manera progressivament autònoma vincles argumentats entre els texts llegits i altres texts escrits, orals i multimodals.                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Establir de manera progressivament autònoma vincles argumentats entre els texts llegits amb altres manifestacions artístiques i culturals en funció de temes, tòpics, estructures, llenguatge i valors ètics i estètics.                                                                                                                                                                                            |
| Mostrar la implicació i la resposta personal del lector en la lectura.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| CA 8.3. Crear texts personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.                                                                                          |
| Crear texts personals o col·lectius amb intenció literària i consciència d'estil, en diferents suports i amb ajuda d'altres llenguatges artístics i audiovisuals, a partir de la lectura d'obres o fragments significatius en els quals s'emprin les convencions formals dels diversos gèneres i estils literaris.                                                                                                  |
| <b>CE 9 Mobilitzar el coneixement sobre l'estructura de la llengua i els seus usos i reflexionar de manera progressivament autònoma sobre les eleccions lingüístiques i discursives, amb la terminologia adequada, per desenvolupar la consciència lingüística, per augmentar el repertori comunicatiu i per millorar les destreses tant de producció oral i escrita com de comprensió i interpretació crítica.</b> |
| CA 9.1. Revisar els texts propis de manera progressivament autònoma i fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística i interlingüística amb el metallenguatge específic.                                                                                                                                                                                                   |
| Revisar els texts propis de manera progressivament autònoma.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Fer propostes de millora argumentant els canvis a partir de la reflexió metalingüística amb el metallenguatge específic.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |





CA 9.2. Explicar i argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també els seus efectes en el receptor, utilitzant el coneixement explícit de la llengua i el metallenguatge específic.

Explicar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també dels seus efectes en el receptor.

Argumentar la interrelació entre el propòsit comunicatiu i les eleccions lingüístiques de l'emissor, com també dels seus efectes en el receptor.

Utilitzar el coneixement explícit de la llengua i el metallenguatge específic.

CA 9.3. Formular generalitzacions sobre alguns aspectes del funcionament de la llengua a partir de l'observació, la comparació i transformació d'enunciats, com també de la formulació d'hipòtesi i la recerca de contraexemples, utilitzant el metallenguatge específic i consultant de manera progressivament autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.

Formular generalitzacions sobre alguns aspectes del funcionament de la llengua.

Observar, comparar i transformar enunciats utilitzant el metallenguatge específic.

Formular hipòtesis i cercar exemples i contraexemples per reflexionar sobre la llengua.

Consultar de manera progressivament autònoma diccionaris, manuals i gramàtiques.

**CE 10 Posar les pròpies pràctiques comunicatives al servei de la convivència democràtica, la resolució dialogada dels conflictes i la igualtat de drets de totes les persones, utilitzant un llenguatge no discriminatori i bandejant els abusos de poder a través de la paraula per afavorir un ús no tan sols eficaç sinó també ètic i democràtic del llenguatge.**

CA 10.1. Identificar i bandejar els usos discriminadors de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge a partir de la reflexió i l'anàlisi dels elements lingüístics, textuals i discursius utilitzats, com també dels elements no verbals de la comunicació.

Identificar i bandejar els usos discriminadors de la llengua, els abusos de poder a través de la paraula i els usos manipuladors del llenguatge en qualsevol situació comunicativa o text.

Reflexionar i analitzar els elements lingüístics, textuals i discursius utilitzats.

Reflexionar i analitzar els elements no verbals de la comunicació utilitzats.



CA 10.2. Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la recerca de consensos, tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

Utilitzar estratègies per a la resolució dialogada dels conflictes i la recerca de consensos, tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

Cercar consensos, tant en l'àmbit personal com educatiu i social.

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| <b>LES LLENGÜES I ELS SEUS PARLANTS</b>                                                                                                                               | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Biografia lingüística pròpia.                                                                                                                                         | x         |           |
| Diversitat lingüística del centre.                                                                                                                                    | x         |           |
| Les famílies lingüístiques i les llengües del món.                                                                                                                    | x         |           |
| Les llengües de l'entorn: origen, distribució geogràfica i nocions bàsiques.                                                                                          | x         |           |
| Diferències entre plurilingüisme i diversitat dialectal.                                                                                                              |           | x         |
| Aproximació a les llengües de signes.                                                                                                                                 |           | x         |
| Coneixement del domini lingüístic i de la unitat de la llengua catalana.                                                                                              | x         |           |
| Iniciació a la reflexió interlingüística, a la reflexió de les llengües i els estats, les llengües oficials i els factors que les condicionen, llengües minoritàries. |           | x         |
| Estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics i exploració de maneres d'evitar-los.                                                             |           | x         |
| La realitat sociolingüística d'Espanya.                                                                                                                               |           | x         |
| Contacte entre llengües i fenòmens que se'n deriven.                                                                                                                  | x         | x         |
| El marc normatiu de les llengües d'Espanya.                                                                                                                           |           | x         |

| <b>COMUNICACIÓ</b>                             | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|------------------------------------------------|-----------|-----------|
| <b>Context: Components del fet comunicatiu</b> |           |           |
| Grau de formalitat de la situació              | x         | x         |
| aràcter públic o privat                        | x         | x         |
| Distància social entre els interlocutors       | x         | x         |
| Propòsits comunicatius                         | x         | x         |
| Interpretació d'intencions                     | x         | x         |
| Canal de comunicació                           | x         | x         |
| Elements no verbals de la comunicació          | x         | x         |
| Funcions del llenguatge                        | x         | x         |



| <b>Gèneres discursius</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                               |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Seqüències textuais bàsiques: narratives, descriptives, dialogades, expositives, etc.                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Propietats textuais: coherència, cohesió, adequació i correcció.                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit personal: la conversa, la discrepància, la queixa, l'ordre i la reprovació...                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit educatiu: esquemes, resums, treballs, presentacions orals...                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit social: xarxes socials i mitjans de comunicació; etiqueta digital; riscos de desinformació, manipulació i vulneració de la privacitat en la xarxa; anàlisi de la imatge i elements paratextuals dels texts icònics, verbals i multimodals; la publicitat; els gèneres periodístics | x | x |
| Gèneres discursius propis de l'àmbit professional: el curriculum vitae, el videocurriculum, la carta de motivació, entrevista de treball...                                                                                                                                                                             | x | x |
| <b>Processos</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |   |   |
| <b>Processos parlar i escoltar.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                     |   |   |
| Interacció oral i escrita de caràcter informal i formal. Prendre i deixar la paraula.                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Cooperació conversacional i cortesia lingüística                                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Escolta activa, assertivitat i resolució dialogada dels conflictes                                                                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| <b>Comprensió oral.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |   |   |
| Sentit global del text. Tema. Relació entre les parts. Selecció i retenció de la informació rellevant. Intenció de l'emissor. Detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal. Valoració de la forma i el contingut del text,                                                                         | x | x |
| <b>Producció oral formal.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                           |   |   |
| Planificació i cerca d'informació. Textualització i revisió. Adequació a l'audiència i al temps d'exposició. Elements no verbals. Trets discursius i lingüístics de l'oralitat formal.                                                                                                                                  | x | x |
| La deliberació oral argumentada                                                                                                                                                                                                                                                                                         |   | x |
| <b>Comprensió lectora.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                              |   |   |
| Sentit global del text. Relació entre les parts. La intenció de l'emissor. Detecció d'usos discriminatoris del llenguatge verbal i icònic. Valoració de la forma i el contingut del text.                                                                                                                               | x | x |
| <b>Producció escrita.</b> Planificació. Textualització. Redacció. Revisió. Edició en diferents suports.                                                                                                                                                                                                                 | x | x |
| <b>Usos de l'escriptura per a l'organització del pensament.</b>                                                                                                                                                                                                                                                         |   |   |
| Presa de notes, esquemes, mapes conceptuals, definicions, resums, etc.                                                                                                                                                                                                                                                  | x | x |
| <b>Alfabetització mediàtica i informacional.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                        |   |   |
| Recerca i selecció de la informació amb criteris de fiabilitat, qualitat i pertinència                                                                                                                                                                                                                                  | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |           |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Anàlisi, valoració, reorganització i síntesi de la informació en esquemes propis i transformació en coneixement                                                                                                                                                                                                            | x         | x         |
| Comunicació i difusió creativa i respectuosa amb la propietat intel·lectual                                                                                                                                                                                                                                                | x         | x         |
| Utilització de plataformes virtuals per a la realització de projectes escolars.                                                                                                                                                                                                                                            | x         | x         |
| <b>Reconeixement i ús discursiu dels element lingüístics</b>                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
| Recursos lingüístics per mostrar la implicació de l'emissor en els texts: formes de dís (personal, temporal i espacial) i procediments de modalització.                                                                                                                                                                    | x         | x         |
| Recursos lingüístics per tal d'adequar el registre a la situació de comunicació. Mecanismes de cohesió. Connectors textuais temporals, explicatius, d'ordre i de contrast. Mecanismes de referència interna gramaticals (substitucions pronominals i adverbials) i lèxics (repeticions, sinònims, hiperònims i el·lipsis). | x         | x         |
| Correcció lingüística i revisió ortogràfica i gramatical dels texts. Ús de diccionaris, manuals de consulta i de correctors ortogràfics en suport analògic o digital.                                                                                                                                                      | x         | x         |
| Els signes bàsics de puntuació com a mecanisme organitzador del text escrit. La seva relació amb el significat.                                                                                                                                                                                                            | x         | x         |

| <b>EDUCACIÓ LITERÀRIA</b>                                                                                                                                                                                                                 | <b>3er</b> | <b>4t</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-----------|
| <b>Lectura autònoma</b>                                                                                                                                                                                                                   |            |           |
| Implicació en la lectura d'obres o de fragments de manera guiada i/o progressivament autònoma a partir d'una preselecció de texts variats i reflexió sobre els texts i sobre la pràctica de lectura, fent referència als següents sabers: |            |           |
| Criteris i estratègies per a la selecció d'obres variades de manera orientada a partir de l'exploració guiada de la biblioteca virtual, escolar i pública disponible.                                                                     | x          | x         |
| Presa de consciència progressiva dels propis gusts i identitat lectora.                                                                                                                                                                   | x          | x         |
| Participació activa en actes culturals vinculats amb el circuit literari lector.                                                                                                                                                          | x          | x         |
| Expressió de l'experiència lectora, amb suport d'exemples i fent servir, progressivament, un metallenguatge específic.                                                                                                                    | x          | x         |
| Apropiació dels texts llegits a través de diferents formes de recreació.                                                                                                                                                                  | x          | x         |
| Mobilització de l'experiència personal i lectora com a forma d'establir vincles entre l'obra llegida i aspectes de l'actualitat, com també amb altres texts i manifestacions artístiques i culturals                                      | x          | x         |
| Estratègies per a la recomanació de les lectures, en suports variats o bé oralment entre iguals.                                                                                                                                          | x          | x         |



| <b>Lectura guiada</b>                                                                                                                                                                                                                                                 |   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Lectura d'obres i fragments rellevants de la literatura juvenil contemporània i del patrimoni literari universal, inscrites en itineraris temàtics o de gènere que travessen èpoques, contextos culturals i moviments artístics, fent referència als següents sabers: | x | x |
| Estratègies per a la construcció compartida de la interpretació de les obres a través de converses literàries, amb la incorporació progressiva de metallenguatge específic.                                                                                           | x | x |
| Relació entre els elements constitutius del gènere literari i la construcció del sentit de l'obra.                                                                                                                                                                    | x | x |
| Anàlisi bàsica del valor dels recursos expressius i dels seus efectes en la recepció.                                                                                                                                                                                 | x | x |
| Relació i comparació dels texts llegits amb altres texts, amb altres manifestacions artístiques i culturals i amb les noves formes de ficció en funció de temes, tòpics, estructures i llenguatges.                                                                   | x | x |
| Expressió pautada, a través de processos i suports diversificats, de la interpretació i valoració personal d'obres i fragments literaris.                                                                                                                             | x | x |
| Lectura amb perspectiva de gènere.                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Lectura expressiva, dramatització i recitació dels texts atesos els processos de comprensió, apropiació i oralització implicats.                                                                                                                                      | x | x |
| Creació de texts a partir de l'apropriació de les convencions del llenguatge literari.                                                                                                                                                                                | x | x |
| Creació de texts a partir de models donats (imitació, transformació, continuació, etc.)                                                                                                                                                                               | x | x |
| Manifestacions artístiques literàries i de diferents tipus (musicals, pictòriques, etc.)                                                                                                                                                                              | x | x |
|                                                                                                                                                                                                                                                                       |   |   |
| Recursos expressius. Figures retòriques                                                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Literatura catalana: obres i/o fragments i autors més representatius de la literatura catalana des de la literatura medieval fins al segle XX.                                                                                                                        | x | x |
| Principals moviments artístics i literaris de l'edat mitjana                                                                                                                                                                                                          | x |   |
| Principals moviments artístics i literaris des del segle XVI fins a l'actualitat                                                                                                                                                                                      |   | x |

| <b>REFLEXIÓ SOBRE LA LLENGUA</b>                                                                                                                                                                                                                             | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Elaboració de conclusions pròpies sobre el funcionament del sistema lingüístic, amb un llenguatge específic a partir de l'observació, comparació i classificació d'unitats comunicatives i del contrast entre llengües, fent referència als següents sabers: | x         | x         |
| Diferències rellevants i interseccions entre llengua oral i llengua                                                                                                                                                                                          | x         | x         |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| escrita atenent aspectes sintàctics, lèxics i pragmàtics.                                                                                                                                                                                                                                               |   |   |
| Aproximació a la llengua com a sistema i a les seves unitats bàsiques tenint en compte els diferents nivells: el so i sistema d'escriptura, les paraules (forma i significat), la seva organització en el discurs (ordre de les paraules, components de les oracions o connexió entre els significats). | x | x |
| Distinció entre la forma (categoria gramatical) i la funció de les paraules (funcions sintàctiques), i coneixement dels procediments lèxics (afixos) i sintàctics per al canvi de categoria.                                                                                                            | x | x |
| Relació entre els esquemes semàntic i sintàctic de l'oració simple i composta. Observació i transformació d'enunciats d'acord amb aquests esquemes i ús de la terminologia sintàctica necessària. Ordre de les paraules i concordança.                                                                  | x | x |
| Procediments d'adquisició i formació de paraules. Reflexió sobre els canvis en el seu significat, les relacions semàntiques entre paraules i els seus valors denotatius i connotatius en funció del context i el propòsit comunicatiu.                                                                  | x | x |
| Estratègies d'ús progressivament autònom de diccionaris i manuals de gramàtica. per obtenir informació gramatical bàsica.                                                                                                                                                                               | x | x |



## Llengua Estrangera

La ràpida evolució de les societats actuals i les seves múltiples interconnexions exigeixen el desenvolupament d'aquelles competències que ajudin els individus a practicar una ciutadania independent, activa i compromesa amb la realitat contemporània, cada vegada més global, intercultural i plurilingüe. Tal com assenyala el Marc de Referència de Competències per a la Cultura Democràtica, en les societats actuals, culturalment diverses, els processos democràtics requereixen del diàleg intercultural. Per tant, la comunicació en diferents llengües és clau en el desenvolupament d'aquesta cultura democràtica. En la idea d'un Espai Europeu d'Educació, la comunicació en més d'una llengua evita que l'educació i la formació es vegin obstaculitzades per les fronteres i afavoreix la internacionalització i la mobilitat, a més de permetre el descobriment d'altres cultures, ampliant les perspectives dels alumnes.

La matèria de Llengua Estrangera contribueix a l'adquisició de les diferents competències clau que conformen el Perfil de sortida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic i, de manera directa, participa en l'assoliment de la competència plurilingüe, que implica l'ús de diferents llengües de manera apropiada i eficaç per a l'aprenentatge i la comunicació. El plurilingüisme integra no només la dimensió comunicativa, sinó també els aspectes històrics i interculturals que condueixen l'alumnat a conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural i contribueixen al fet que pugui exercir una ciutadania independent, activa i compromesa amb una societat democràtica. En consonància amb aquest enfocament, la matèria de Llengua Estrangera en l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria té com a objectiu principal l'adquisició de la competència comunicativa apropiada en la llengua estrangera, de manera que permeti a l'alumnat comprendre, expressar-se i interactuar en aquesta llengua amb eficàcia, com també l'enriquiment i l'expansió de la seva consciència intercultural.

L'eix del currículum de Llengua Estrangera està travessat per les dues dimensions del plurilingüisme: la dimensió comunicativa i la intercultural. Les competències específiques de la matèria, relacionades amb els descriptors de les diferents competències clau del Perfil de sortida i amb els reptes del segle XXI, permeten a l'alumnat comunicar-se eficaçment i de manera apropiada en la llengua estrangera i ampliar el seu repertori lingüístic individual, aprofitant les experiències pròpies per millorar la comunicació tant en les llengües familiars com en les llengües estrangeres. Així mateix, ocupen un lloc important la valoració i el respecte pels perfils lingüístics individuals, l'acceptació i l'adequació a la diversitat cultural, com també el respecte i la curiositat per altres llengües i pel diàleg intercultural com a mitjà per fomentar la sostenibilitat i la democràcia.

Aquesta matèria, a més, permet a l'alumnat desenvolupar-se millor en els entorns digitals i accedir a les cultures vehiculades a través de la llengua estrangera, tant





com a motor de formació i aprenentatge com a font d'informació i gaudi. En aquest sentit, les eines digitals tenen un potencial que podria aprofitar-se plenament per reforçar l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació de llengües i cultures estrangeres. Per això, el desenvolupament del pensament crític, l'alfabetització mediàtica i l'ús adequat, segur, ètic i responsable de la tecnologia suposen un element d'aprenentatge rellevant en aquesta matèria.

Les competències específiques de la matèria de Llengua Estrangera en l'Educació Secundària Obligatòria suposen una progressió respecte a les adquirides durant l'Educació Primària, que seran el punt de partida per a aquesta nova etapa, i es desenvoluparan a partir dels repertoris i experiències de l'alumnat. Això implica una ampliació i un aprofundiment en les activitats i estratègies comunicatives de comprensió, producció, interacció i mediació, entesa en aquesta etapa com l'activitat orientada a explicar conceptes i simplificar missatges amb la finalitat de facilitar la comprensió mútua i transmetre informació. La progressió, a més, comporta atorgar un paper més rellevant a la reflexió sobre el funcionament de les llengües i les relacions entre les diferents llengües dels repertoris individuals de l'alumnat. Les competències específiques de la matèria de Llengua Estrangera també inclouen la valoració i l'adequació a la diversitat lingüística, artística i cultural entre l'alumnat amb la finalitat que aprengui a actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions comunicatives interculturals.

Els criteris d'avaluació de la matèria determinen el grau d'adquisició de les competències específiques per part de l'alumnat, per la qual cosa es presenten vinculats a aquestes. En la seva formulació competencial, es plantegen enunciant el procés o capacitat que l'alumnat ha d'adquirir, juntament amb el context o mode d'aplicació i ús d'aquest procés o capacitat. La gradació dels criteris d'avaluació està basada en el Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües (MCER), tot i que ajustada a la maduresa i desenvolupament psicoevolutiu de l'alumnat de l'etapa de Secundària.

Per la seva banda, els sabers bàsics reuneixen els coneixements (saber), les destreses (saber fer) i les actituds (saber ser) necessaris per a l'adquisició de les competències específiques de la matèria i afavoreixen l'avaluació dels aprenentatges a través dels criteris. S'estructuren en tres blocs. El bloc «Comunicació» engloba els sabers necessaris per al desenvolupament de les activitats comunicatives de comprensió, producció, interacció i mediació, inclosos els relacionats amb la recerca de fonts d'informació i la gestió de les fonts consultades. El bloc «Plurilingüisme» integra els sabers relacionats amb la capacitat de reflexionar sobre el funcionament de les llengües, amb l'objectiu de contribuir a l'aprenentatge de la llengua estrangera i a la millora de les llengües que conformen el repertori lingüístic de l'alumnat. Finalment, en el bloc «Interculturalitat» s'agrupen els sabers sobre les cultures vehiculades a través de la llengua estrangera i la seva valoració com a oportunitat d'enriquiment i de relació amb els altres. S'inclouen també en aquest



bloc els sabers orientats al desenvolupament d'actituds d'interès per entendre i apreciar altres llengües, varietats lingüístiques i cultures.

L'enfocament, la gradació i la definició dels diferents elements del currículum estan plantejats a partir de les activitats de llengua i les competències que estableix el Consell d'Europa en el MCER. Aquesta eina és clau per determinar els diferents nivells de competència que l'alumnat adquireix en les diverses activitats i dona suport també al seu procés d'aprenentatge, que es concep com a dinàmic i continuat, flexible i obert, i ha d'adequar-se a les seves circumstàncies, necessitats i interessos. S'espera que l'alumnat sigui capaç de posar en funcionament tots els sabers bàsics en situacions comunicatives pròpies dels diferents àmbits: personal, social, educatiu i professional, i a partir de texts sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic propers a la seva experiència, que incloguin aspectes relacionats amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible i els reptes i desafiaments del segle XXI. En consonància amb l'enfocament orientat a l'acció que planteja el MCER, que contribueix de manera significativa al disseny de metodologies eclèctiques, el caràcter competencial d'aquest currículum convida el professorat a crear tasques interdisciplinàries, contextualitzades, significatives i rellevants i a desenvolupar situacions d'aprenentatge en què es consideri l'alumnat com a agent social progressivament autònom i gradualment responsable del seu propi procés d'aprenentatge. Això implica tenir en compte els seus repertoris, interessos i emocions, com també les seves circumstàncies específiques, amb la finalitat d'establir les bases per a l'aprenentatge al llarg de tota la vida.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Comprendre i interpretar el sentit general i els detalls més rellevants de texts expressats de manera clara i en la llengua estàndard, cercant fonts fiables i fent ús d'estratègies com la inferència de significats, per respondre a necessitats comunicatives concretes.**

La comprensió suposa rebre i processar informació. En l'etapa de l'Educació Secundària Obligatoria, la comprensió és una destresa comunicativa que s'ha de desenvolupar a partir de texts orals, escrits i multimodals sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència dels alumnes, expressats de manera clara i usant la llengua estàndard. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre i interpretar els texts i extreure el seu sentit general i els detalls més rellevants per satisfer les seves necessitats comunicatives. Per això, s'han d'activar les estratègies més adequades al desenvolupament psicoevolutiu i les necessitats dels alumnes, amb la finalitat de reconstruir la representació del significat i del sentit del text i per formular hipòtesi sobre la intenció comunicativa que hi ha en aquests texts.



Entre les estratègies de comprensió més útils per als alumnes es troben la inferència i l'extrapolació de significats a nous contextos comunicatius, com també la transferència i integració dels coneixements, les destreses i les actituds de les llengües que conformen el seu repertori lingüístic. Inclou la interpretació de diferents formes de representació (escriptura, imatge, gràfics, taules, diagrames, etc.) i de la informació contextual (elements extralingüístics) i cotextual (elements lingüístics), que permeten comprovar la hipòtesi inicial sobre la intenció i sentit del text, com també plantejar hipòtesis alternatives si fos necessari.

A més d'aquestes estratègies, la cerca de fonts fiables, en suports tant analògics com digitals, constitueix un mètode de gran utilitat per a la comprensió, perquè permet contrastar, validar i sustentar la informació, com també obtenir conclusions rellevants a partir dels texts. Els processos de comprensió i interpretació requereixen contextos de comunicació dialògics que estimulin la col·laboració, la identificació crítica de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, com també l'interès genuí per les diferències i semblances culturals.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL2, CCL3, CP1, CP2, STEM1, CD1, CPSAA5, CCEC2.

**CE 2 Produir texts originals, d'extensió mitjana, senzills i amb una organització clara, usant estratègies com ara la planificació, la compensació o l'autoreparació, per expressar de manera creativa, adequada i coherent, missatges rellevants i respondre a propòsits comunicatius concrets.**

La producció engloba tant l'expressió oral com l'escrita i la multimodal. En aquesta etapa, la producció ha de donar lloc a la redacció i l'exposició de texts sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxim a l'experiència dels alumnes, amb creativitat, coherència i adequació. La producció, en diversos formats i suports, pot incloure en aquesta etapa l'exposició d'una petita descripció o anècdota, una presentació formal de major extensió, una senzilla argumentació o la redacció de texts que expressin fets, conceptes, pensaments, opinions i sentiments, mitjançant eines digitals i analògiques, com també la cerca avançada d'informació a internet com a font de documentació. En el seu format multimodal, la producció inclou l'ús conjunt de diferents recursos per produir significat (escriptura, imatge, gràfics, taules, diagrames, so, gests, etc.) i la selecció i aplicació del més adequat en funció de la tasca i les seves necessitats.

Les activitats vinculades amb la producció de texts compleixen funcions importants en els àmbits personal, social, educatiu i professional, i existeix un valor cívic concret que s'hi associa. La destresa en les produccions més formals en diferents suports no s'adquireix de manera natural, sinó que és producte de l'aprenentatge. En aquesta etapa les produccions es basen en l'aprenentatge d'aspectes formals bàsics de caire més lingüístic, sociolingüístic i pragmàtic; de les expectatives i convencions comunes associades al gènere emprat; d'eines de producció; i del suport utilitzat. Les estratègies que permeten la millora de la



producció, tant formal com informal, comprenen la planificació, l'autoavaluació i coavaluació, la retroalimentació, com també el monitoratge, la validació i la compensació.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, CP1, CP2, STEM1, CD2, CPSAA5, CE1, CCEC3.

**CE 3 Interactuar amb altres persones amb creixent autonomia, usant estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a propòsits comunicatius concrets en intercanvis respectuosos amb les normes de cortesia.**

La interacció implica dues o més participants en la construcció d'un discurs. La interacció interpersonal es considera l'origen del llenguatge i comprèn funcions interpersonals, cooperatives i transaccionals. En la interacció entren en joc la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, els elements verbals i no verbals de la comunicació, com també l'adequació als diferents registres i gèneres dialògics, tant orals com escrits i multimodals, en entorns síncrons o asíncrons. En aquesta etapa de l'educació s'espera que les interaccions abordin temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència dels alumnes.

Aquesta competència específica és fonamental en l'aprenentatge, perquè inclou estratègies de cooperació, d'inici, manteniment o conclusió de converses, de cessió i presa de torns de paraula, com també estratègies per preguntar amb l'objectiu de sol·licitar clarificació o repetició. A més, l'aprenentatge i aplicació de les normes i principis que regeixen la cortesia lingüística i l'etiqueta digital preparen els alumnes per a l'exercici d'una ciutadania democràtica, responsable, respectuosa, segura i activa.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL5, CP1, CP2, STEM1, CPSAA3, CC3.

**CE 4 Mediar en situacions quotidianes entre diferents llengües, usant estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.**

La mediació és l'activitat del llenguatge consistent a explicar i facilitar la comprensió de missatges o texts a partir d'estratègies com la reformulació, de manera oral o escrita. En la mediació, els alumnes han d'actuar com a agent social encarregat de crear ponts i ajudar a construir o expressar missatges de manera dialògica, no sols entre llengües diferents, sinó també entre diferents modalitats o registres dins d'una mateixa llengua. En l'Educació Secundària Obligatoria, la mediació se centra, principalment, en el rol de la llengua com a eina per resoldre els reptes que sorgeixen del context comunicatiu, creant espais i condicions propícies per a la comunicació i l'aprenentatge; en la cooperació i el foment de la participació dels altres per construir i entendre nous significats; i en la transmissió de nova informació de manera apropiada, responsable i constructiva, podent emprar tant mitjans convencionals com aplicacions o plataformes virtuals per



traduir, analitzar, interpretar i compartir continguts que, en aquesta etapa, versaran sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència dels alumnes.

La mediació facilita el desenvolupament del pensament estratègic dels alumnes, en tant que suposa que triïn les destreses i estratègies més adequades del seu repertori per aconseguir una comunicació eficaç, però també per afavorir la participació pròpia i d'altres persones en entorns cooperatius d'intercanvis d'informació. Així mateix, implica reconèixer els recursos disponibles i promoure la motivació dels altres i l'empatia, comprenent i respectant les diferents motivacions, idees i circumstàncies personals dels interlocutors i harmonitzant-les amb les pròpies. Per això, s'espera que els alumnes mostrin empatia, respecte, esperit crític i sentit ètic, com a elements clau per a una mediació adequada en aquest nivell.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL5, CP1, CP2, CP3, STEM1, CPSAA1, CPSAA3, CCEC1.

**CE 5 Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.**

L'ús del repertori lingüístic i la reflexió sobre el seu funcionament estan vinculats amb l'enfocament plurilingüe de l'adquisició de llengües. L'enfocament plurilingüe parteix del fet que les experiències dels alumnes amb les llengües que coneixen serveixen de base per a l'ampliació i millora de l'aprenentatge de llengües noves i els ajuden a desenvolupar i enriquir el seu repertori lingüístic plurilingüe i la seva curiositat i sensibilització cultural. En l'Educació Secundària Obligatoria els alumnes aprofundeixen en aquesta reflexió sobre les llengües i estableixen relacions entre les diferents llengües dels seus repertoris individuals, analitzant les seves semblances i diferències amb la finalitat d'ampliar els coneixements i estratègies en les llengües que els conformen. D'aquesta manera, s'afavoreix l'aprenentatge de noves llengües i es millora la competència comunicativa. La reflexió sobre les llengües i el seu funcionament implica que els alumnes entenguin les seves relacions i, a més, contribueix al fet que identifiquin les fortaleses i mancances pròpies en el terreny lingüístic i comunicatiu, prenent consciència dels coneixements i estratègies propis i fent-los explícits. En aquest sentit, suposa també la posada en marxa de destreses per fer front a la incertesa i per desenvolupar el sentit de la iniciativa i la perseverança en la consecució dels objectius o la presa de decisions.

A més, el coneixement de diferents llengües permet valorar la diversitat lingüística de la societat com un aspecte enriquidor i positiu. La selecció, configuració i aplicació dels dispositius i eines tant analògiques com digitals per a la construcció i integració de nous continguts sobre el repertori lingüístic propi pot facilitar l'adquisició i millora de l'aprenentatge d'altres llengües.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del



Perfil de sortida: CP2, STEM1, CPSAA1, CPSAA5, CD2.

**CE 6 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera, identificant i compartint les semblances i les diferències entre llengües i cultures, per actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.**

La interculturalitat suposa experimentar la diversitat lingüística, cultural i artística de la societat analitzant-la i traient-ne benefici. En l'Educació Secundària Obligatòria, la interculturalitat, que afavoreix l'entesa amb els altres, mereix una atenció específica perquè formi part de l'experiència dels alumnes i per evitar que la seva percepció sobre aquesta diversitat estigui distorsionada pels estereotips i constitueixi l'origen d'uns certs tipus de discriminació. La valoració crítica i l'adequació a la diversitat han de permetre als alumnes actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.

La consciència de la diversitat proporciona als alumnes la possibilitat de relacionar diferents cultures. A més, afavoreix el desenvolupament d'una sensibilitat artística i cultural, i la capacitat d'identificar i utilitzar una gran varietat d'estratègies que li permetin establir relacions amb persones d'altres cultures. Les situacions interculturals que es poden plantejar en aquesta etapa en l'ensenyament de la llengua estrangera permeten als alumnes obrir-se a noves experiències, idees, societats i cultures, mostrant interès cap al diferent; relativitzar la pròpia perspectiva i el propi sistema de valors culturals; i distanciar-se i evitar les actituds sustentades sobre qualsevol mena de discriminació o reforç d'estereotips. Tot això orientat cap a l'objectiu de desenvolupar una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb la sostenibilitat i els valors democràtics.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL5, CP3, CPSAA1, CPSAA3, CC3, CCEC1.

*Primer curs*

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre i interpretar el sentit general i els detalls més rellevants de texts expressats de manera clara i en la llengua estàndard, cercant fonts fiables i fent ús d'estratègies com la inferència de significats, per respondre a necessitats comunicatives concretes.**

CA 1.1 Interpretar i analitzar el sentit global i la informació específica i explícita de texts orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, propis dels àmbits de





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| les relacions interpersonals, de l'aprenentatge, dels mitjans de comunicació i de la ficció expressats de manera clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports.                                                                                                                                                                                |
| Interpretar el sentit global de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills en llengua estàndard, captant el missatge principal i el context general.                                                                                                                                                                                                |
| Extreure informació específica (p. ex., noms, dates, llocs i dades numèriques que responen a les preguntes: Què?, qui?, quan?, i on?) de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills, en llengua estàndard com, per exemple, cartells, converses o diàlegs escolars.                                                                                 |
| Extreure informació explícita, clara i literal de texts escrits, orals i multimodals en llengua estàndard sobre aspectes crucials necessaris per comprendre el text i que són evidents i fàcilment identificables com, per exemple, el tema o el propòsit.                                                                                                    |
| Entendre texts sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, com ara missatges sobre amics o família, diàlegs breus sobre relacions interpersonals (amics, casa, família), fragments de notícies senzilles o diàlegs breus, i fragments senzills de ficció (contes curts, històries o còmics adaptats). |
| CA 1.2 Seleccionar, organitzar i aplicar de forma guiada les estratègies i coneixements més adequats en situacions comunicatives quotidianes per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels texts; interpretar elements no verbals; i cercar i seleccionar informació.                                           |
| Seleccionar estratègies bàsiques per comprendre el sentit general i la informació essencial de texts breus i senzills, subratllant, per exemple, paraules clau o fent prediccions basades en el títol o imatges d'un text.                                                                                                                                    |
| Organitzar informació essencial de manera guiada amb tècniques senzilles com taules o esquemes, completant una taula amb les accions principals d'una història, per exemple.                                                                                                                                                                                  |
| Aplicar coneixements previs de vocabulari i temes familiars per interpretar texts quotidians, relacionant el vocabulari sobre les parts de la casa amb descripcions visuals senzilles, per exemple.                                                                                                                                                           |
| Inferir significats senzills a partir del context textual i visual, deduint, per exemple, el significat d'una paraula desconeguda basada en la il·lustració que acompanya el text.                                                                                                                                                                            |
| Interpretar elements visuals senzills com icones o imatges associades al text, relacionant, per exemple, un dibuix amb una acció descrita en un text breu.                                                                                                                                                                                                    |
| Cercar informació en fonts senzilles com webs educatives o fitxes impreses amb suport del docent, localitzant, per exemple, les dades principals en cartell publicitari.                                                                                                                                                                                      |

**CE 2 Produir texts originals, d'extensió mitjana, senzills i amb una organització clara, usant estratègies com ara la planificació, la compensació o l'autoreparació, per expressar de manera creativa, adequada i coherent,**





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>missatges rellevants i respondre a propòsits comunicatius concrets.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| CA 2.1 Expressar oralment texts breus, senzills, estructurats, comprensibles i adequats a la situació comunicativa sobre assumptes quotidians i freqüents, de rellevància per als alumnes, amb la finalitat de descriure, narrar i informar sobre temes concrets, en diferents suports, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, com també estratègies de planificació i control de la producció.                     |
| Descriure o informar oralment sobre assumptes quotidians, freqüents i rellevants pels alumnes.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Identificar el registre utilitzat a la situació comunicativa.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Comunicar oralment texts breus, senzills, estructurats i comprensibles.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Utilitzar, de manera guiada, diferents suports analògics (p. ex. pòsters, esquemes senzills) o digitals (diapositives amb text o imatges) per reforçar la comunicació d'un missatge oral breu i senzill.                                                                                                                                                                                                                               |
| Utilitzar de forma guiada recursos verbals i no verbals com l'entonació, el volum, la pronunciació, el llenguatge corporal o el contacte visual.                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Utilitzar estratègies de planificació com la preparació prèvia amb esquemes senzills o ús de models i frases d'exemple i de control com l'autocorrecció bàsica o demanar ajuda.                                                                                                                                                                                                                                                        |
| CA 2.2 Organitzar i redactar texts breus i comprensibles amb claredat, coherència, cohesió i adequació a la situació comunicativa proposada, seguint pautes establertes, a través d'eines analògiques i digitals, sobre assumptes quotidians i freqüents de rellevància per als alumnes i pròxims a la seva experiència.                                                                                                               |
| Organitzar de forma guiada frases i expressions senzills, breus sobre temes quotidians i propers a l'experiència personal.                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Redactar texts breus, enllaçant les oracions amb connectors bàsics (i, però)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Redactar de forma guiada texts breus i senzills, especialment descriptius, amb una estructura clara (inici, desenvolupament i final) i una claredat acceptable.                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Utilitzar eines analògiques i digitals bàsiques per redactar i compartir texts escrits.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Utilitzar un repertori lingüístic bàsic i funcional per redactar texts senzills, centrant-se en temes quotidians i propers a l'experiència personal, respectant les normes bàsiques ortogràfiques i gramaticals.                                                                                                                                                                                                                       |
| Reconèixer el registre adequat a la situació comunicativa proposada.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CA 2.3 Seleccionar, organitzar i aplicar de forma guiada coneixements i estratègies per planificar, produir i revisar texts comprensibles, coherents i adequats a les intencions comunicatives, a les característiques contextuais i a la tipologia textual, usant amb ajuda els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i les necessitats de cada moment, tenint en compte la persona a qui va dirigit el text. |
| Seleccionar i aplicar, de manera guiada, les característiques bàsiques de texts senzills (p. ex., descriure persones, llocs, objectes o accions), seleccionant informació rellevant.                                                                                                                                                                                                                                                   |



|                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Identificar la intenció comunicativa del text (informar, descriure), el tipus de text (descripció d'un lloc, presentació personal...) i el públic objectiu (companys, professorat...).                                                                                   |
| Organitzar la informació en esquemes simples.                                                                                                                                                                                                                            |
| Organitzar la informació i estructurar el text de manera simple emprant els connectors bàsics.                                                                                                                                                                           |
| Presentar els texts de manera clara i llegible, seguint una estructura bàsica (títol, introducció, desenvolupament i conclusió) i respectant les convencions bàsiques com marges, paràgrafs diferenciats i una cal·ligrafia o tipografia neta amb ajuda del professorat. |
| Fer ús del repertori lingüístic treballat a classe (vocabulari bàsic, temps verbals senzills) en contextos quotidians i propers.                                                                                                                                         |
| Utilitzar, de manera guiada, eines físiques i digitals senzilles, com diccionaris bàsics, models de texts, i plantilles per estructurar idees, com també recursos visuals senzills (dibuixos, imatges) per a la planificació de texts i l'expressió oral.                |
| Revisar amb ajuda errors ortogràfics i de coherència bàsica (p. ex., frases incompletes o connectors mal utilitzats).                                                                                                                                                    |

**CE 3 Interactuar amb altres persones amb creixent autonomia, usant estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a propòsits comunicatius concrets en intercanvis respectuosos amb les normes de cortesia.**

CA 3.1 Planificar i participar en situacions interactives breus i senzilles sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, a través de diversos suports basant-se en recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, com també per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors.

Planificar i participar en interaccions breus i senzilles sobre temes quotidians, personals o experiències pròpies.

Participar en interaccions cara a cara o mitjançant suports senzills com notes escrites, missatges de correu electrònic o xats bàsics.

Emprar recursos com la repetició, el ritme pausat i el llenguatge no verbal per afavorir la comunicació.

Respectar fórmules bàsiques de cortesia i d'etiqueta digital, com saludar, acomiadar-se o presentar-se.

Mostrar respecte i empatia per les necessitats i idees dels interlocutors.

CA 3.2 Seleccionar, organitzar i utilitzar, de forma guiada i en entorns pròxims, estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions.

Iniciar i acabar la comunicació de forma guiada utilitzant un repertori limitat de vocabulari i estructures senzilles.



|                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Formular i respondre preguntes de forma guiada, utilitzant suport visual o contextual.                                                                                                   |
| Respectar el torn de paraula de forma guiada en interaccions bàsiques.                                                                                                                   |
| Conèixer i emprar expressions senzilles per prendre la paraula, intervenir o finalitzar en una conversa, mostrant cortesia i tenint en compte els senyals bàsics (verbals i no verbals). |

**CE 4 Mediar en situacions quotidianes entre diferents llengües, usant estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.**

CA 4.1 Inferir i explicar texts, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant respecte i empatia pels interlocutors i per les llengües emprades, i interès per participar en la solució de problemes d'intercomprensió i d'enteniment en el seu entorn pròxim, basant-se en diversos recursos i suports.

Reconèixer i transmetre dades personals i informació bàsica de texts senzills (horaris, cartells o senyals), emprant un llenguatge senzill i estructures memoritzades i amb l'ajuda de suports visuals com imatges o pictogrames.

Explicar conceptes senzills de manera oral o escrita emprant paraules bàsiques, gests i materials visuals com dibuixos o targetes.

Demostrar interès per participar en interaccions senzilles, indicant si es comprèn el que diu l'interlocutor i utilitzant frases breus per aclarir informació, i mostrant respecte i estima pels interlocutors i per les llengües emprades.

Identificar i mostrar respecte per les opinions i perspectives dels interlocutors, fent ús de frases senzilles i gests que expressin empatia i interès per la diversitat.

CA 4.2 Aplicar, de forma guiada, estratègies que ajudin a crear ponts i facilitin la comprensió i producció d'informació i la comunicació, adequades a les intencions comunicatives, usant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

Aplicar estratègies senzilles, amb ajuda, per clarificar missatges curts i senzills, identificant elements clau o repetint la informació amb paraules molt senzilles, suport gestual o pictogrames.

Utilitzar recursos visuals i tecnològics bàsics per ajudar a la comprensió, fent servir dibuixos o fotos per indicar instruccions senzilles.

Adequar de forma guiada els missatges a intencions comunicatives senzilles com informar, preguntar, saludar, descriure breument) amb exemples o recursos visuals senzills.

**CE 5 Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent**



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| CA 5.1 Comparar i contrastar les semblances i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament.                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Identificar les semblances i diferències essencials amb la llengua estrangera, (p. ex., paraules internacionals, estructures gramaticals simples o sons similars).                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Identificar semblances i diferències bàsiques entre la llengua materna i la llengua estrangera en aspectes com salutacions, expressions quotidianes i estructures senzilles.                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Detectar interferències lingüístiques comunes i corregir errors bàsics que puguin dificultar l'expressió en la llengua estrangera.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| CA 5.2 Utilitzar i diferenciar els coneixements i estratègies de millora de la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera amb el reforç d'altres participants i de suports analògics i digitals.                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Identificar i utilitzar recursos digitals i analògics bàsics, com diccionaris bilingües, traductors en línia o targetes, amb el suport del professor.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Participar en activitats de comunicació senzilles (p. ex., diàlegs pautats o jocs de rol simples sobre temes quotidians) amb l'ajuda d'altres participants emprant estratègies bàsiques com la repetició o la imitació.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Reconèixer els progressos i dificultats en l'aprenentatge de la llengua estrangera.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| CA 5.3 Identificar i registrar, seguint models, els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera, seleccionant de forma guiada les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i progressar en el seu aprenentatge, realitzant activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les proposades en el Portfoli Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent aquests progressos i dificultats explícits i compartint-los. |
| Identificar i registrar els progressos i dificultats en l'aprenentatge de la llengua estrangera mitjançant l'ús de models senzills proporcionats pel professorat, com ara fulls de seguiment o llistes de verificació.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Seleccionar, amb suport del professorat, estratègies bàsiques per superar dificultats específiques, com ara repassar vocabulari o practicar estructures gramaticals simples.                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Participar en activitats d'autoavaluació i coavaluació senzilles, com completar qüestionaris breus sobre el propi aprenentatge o intercanviar opinions amb companys sobre tasques realitzades.                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Familiaritzar-se amb eines d'autoavaluació com el Portafolis Europeu de les Llengües (PEL) o mantenir un diari d'aprenentatge on es registrin experiències i reflexions sobre el procés d'aprenentatge.                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Expressar de forma bàsica els progressos i dificultats identificats, compartint-los amb el professorat i els companys en discussions guiades.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 6 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera, identificant i compartint les semblances i les diferències entre llengües i cultures, per actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.</b> |
| CA 6.1 Actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals construint vincles entre les diferents llengües i cultures i rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians.                                                 |
| Actuar amb empatia en situacions amb persones de diferents cultures (p. ex., saludar i acomiadar-se de forma adequada a les convencions culturals de la llengua estudiada).                                                                                                                       |
| Respectar les diferències culturals i lingüístiques, (p. ex., mostrar interès i respecte per les festes tradicionals d'altres països).                                                                                                                                                            |
| Construir relacions positives entre llengües i cultures diferents (p. ex, participació en activitats de classe que impliquin intercanvi cultural, com correspondència amb estudiants d'altres països).                                                                                            |
| Rebutjar qualsevol discriminació, prejudici o estereotip en la comunicació diària.                                                                                                                                                                                                                |
| CA 6.2 Acceptar i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per compartir elements culturals i lingüístics que fomentin la sostenibilitat i la democràcia.              |
| Identificar aspectes bàsics de la diversitat lingüística, cultural i artística dels països on es parla la llengua estrangera.                                                                                                                                                                     |
| Mostrar interès per la diversitat com una oportunitat per enriquir-se personalment.                                                                                                                                                                                                               |
| Mostrar interès per compartir elements lingüístics, culturals i artístics bàsics (p. ex., costums, menjars, rutines, aficions) amb els altres.                                                                                                                                                    |
| Identificar hàbits sostenibles bàsics (p. ex., reciclatge, estalvi d'aigua) en diferents cultures.                                                                                                                                                                                                |
| CA 6.3 Aplicar, de forma guiada, estratègies per explicar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent valors ecosocials i democràtics i respectant els principis de justícia, equitat i igualtat.                                                                         |
| Participar en activitats senzilles, com jocs o cançons, que promoguin la diversitat lingüística, cultural i artística a més dels valors ecosocials (solidaritat, equitat, justícia social, sostenibilitat, inclusió, etc.).                                                                       |
| Identificar i mostrar respecte per les diferències culturals bàsiques entre els companys de classe.                                                                                                                                                                                               |
| Explicar amb ajuda la importància de la diversitat cultural i lingüística en l'entorn més proper.                                                                                                                                                                                                 |

*Segon curs*

### **Criteris d'avaluació**



S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre i interpretar el sentit general i els detalls més rellevants de texts expressats de manera clara i en la llengua estàndard, cercant fonts fiables i fent ús d'estratègies com la inferència de significats, per respondre a necessitats comunicatives concretes.**

CA 1.1 Interpretar i analitzar el sentit global i la informació específica i explícita de texts orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, propis dels àmbits de les relacions interpersonals, de l'aprenentatge, dels mitjans de comunicació i de la ficció expressats de manera clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports.

Interpretar el sentit global de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills en llengua estàndard, captant el missatge principal i el context general.

Extreure informació específica (p. ex., noms, dates, llocs i dades numèriques que responen a les preguntes: Què?, qui?, quan?, i on?) de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills, en llengua estàndard com, per exemple, cartells, converses o diàlegs escolars.

Extreure informació explícita, clara i literal de texts escrits, orals i multimodals en llengua estàndard sobre aspectes crucials necessaris per comprendre el text i que són evidents i fàcilment identificables com, per exemple, el tema o el propòsit.

Entendre texts sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, com ara missatges sobre amics o família, diàlegs breus sobre relacions interpersonals (amics, casa, família), fragments de notícies senzilles o diàlegs breus, i fragments senzills de ficció (contes curts, històries o còmics adaptats).

CA 1.2 Seleccionar, organitzar i aplicar de forma guiada les estratègies i coneixements més adequats en situacions comunicatives quotidianes per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels texts; interpretar elements no verbals; i cercar i seleccionar informació.

Seleccionar estratègies més elaborades per identificar detalls rellevants en texts de dificultat moderada, identificant, per exemple, connectors en un text narratiu o identificant el tema principal d'un gràfic senzill.

Utilitzar eines més complexes, com mapes conceptuals, per organitzar informació rellevant i detalls, creant un mapa de relacions entre personatges d'una narració, per exemple.

Aplicar coneixements adquirits per interpretar texts sobre temes menys familiars, utilitzant coneixements previs sobre ciències per entendre un article senzill sobre el canvi climàtic o el cicle de l'aigua, per exemple.



|                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Inferir significats i intencions en texts de dificultat moderada, identificant, per exemple, el punt de vista d'un personatge en un diàleg senzill.                                        |
| Analitzar elements visuals multimodals senzills que complementen el text, interpretant un gràfic d'un text informatiu sobre hàbits saludables, per exemple.                                |
| Cercar i seleccionar informació en fonts digitals i escrites (p. ex., recerca d'informació bàsica a internet per preparar una exposició oral), valorant la rellevància amb suport moderat. |

**CE 2 Produir texts originals, d'extensió mitjana, senzills i amb una organització clara, usant estratègies com ara la planificació, la compensació o l'autoreparació, per expressar de manera creativa, adequada i coherent missatges rellevants i respondre a propòsits comunicatius concrets.**

CA 2.1 Expressar oralment texts breus, senzills, estructurats, comprensibles i adequats a la situació comunicativa sobre assumptes quotidians i freqüents, de rellevància per als alumnes, amb la finalitat de descriure, narrar i informar sobre temes concrets, en diferents suports, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, com també estratègies de planificació i control de la producció.

Descriure, narrar o informar oralment sobre assumptes quotidians, freqüents i rellevants pels alumnes.

Adequar l'expressió oral a la situació comunicativa proposada.

Comunicar oralment texts breus, senzills, estructurats i comprensibles.

Seleccionar i utilitzar diferents suports analògics o digitals senzills (p. ex., mapes conceptuals o presentacions amb text i imatges) per a comunicar missatges orals clars i comprensible.

Utilitzar de forma guiada recursos verbals i no verbals com l'entonació, el volum, la pronunciació, el llenguatge corporal o el contacte visual.

Utilitzar estratègies de planificació com la preparació del contingut o ús de guions i de control com practicar l'autocorrecció o demanar aclariments.

CA 2.2 Organitzar i redactar texts breus i comprensibles amb claredat, coherència, cohesió i adequació a la situació comunicativa proposada, seguint pautes establertes, a través d'eines analògiques i digitals, sobre assumptes quotidians i freqüents de rellevància per als alumnes i pròxims a la seva experiència

Organitzar de forma guiada texts breus i senzills sobre temes quotidians, freqüents i propers com l'institut, els amics, la família, els estudis.

Redactar texts curts sobre temes personals, enllaçant les frases amb connectors senzills (primer, després, més tard) per enllaçar frases i paràgrafs.

Redactar de forma guiada texts breus i senzills, especialment descriptius o narracions breus, amb una estructura clara (inici, desenvolupament i final) i una claredat acceptable.

Utilitzar eines analògiques i digitals bàsiques per redactar i compartir texts escrits.

Utilitzar un repertori lingüístic bàsic i funcional per redactar texts senzills,





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| centrant-se en temes quotidians i propers a l'experiència personal, respectant les normes bàsiques ortogràfiques i gramaticals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Revisar i corregir texts per millorar l'adequació al registre, les normes ortogràfiques i les estructures lingüístiques senzilles.                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| CA 2.3 Seleccionar, organitzar i aplicar de forma guiada coneixements i estratègies per planificar, produir i revisar texts comprensibles, coherents i adequats a les intencions comunicatives, a les característiques contextuais i a la tipologia textual, usant amb ajuda els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i les necessitats de cada moment, tenint en compte la persona a qui va dirigit el text. |
| Estratègies de planificació:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Seleccionar i aplicar, amb menys ajuda, característiques de texts senzills com descripcions, narracions curtes o cartes.                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Considerar la intenció comunicativa (narrar, informar) i el tipus de text (narració d'una experiència, descripció d'un objecte), adaptant el registre del text al públic destinatari (p. ex. llenguatge informal per a una carta a un amic)                                                                                                                                                                                            |
| Organitzar la informació en esquemes més detallats que reflecteixin la seqüència lògica del text.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Estratègies de producció:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Organitzar la informació i estructurar el text de manera simple emprant els connectors més habituals i senzills per assegurar la cohesió entre frases i paràgrafs.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Presentar els texts de manera clara i neta, assegurant una estructura coherent (introducció, desenvolupament i conclusió), incloent títols i subtítols si cal, i utilitzant elements senzills com enumeracions o quadres per organitzar la informació, mantenint un format llegible i consistent.                                                                                                                                      |
| Incorporar frases més complexes i vocabulari més ampli per descriure o narrar fets, adaptant-se al registre bàsic.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Iniciar a l'ús autònom de recursos digitals i físics com correctors ortogràfics senzills, plantilles per redactar i estructurar texts i suports per a la millora de la pronunciació (enregistraments i eines de text a veu).                                                                                                                                                                                                           |
| Estratègies de revisió:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Revisar amb suport errors gramaticals, ortogràfics i problemes de cohesió interna.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

**CE 3 Interactuar amb altres persones amb creixent autonomia, usant estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a propòsits comunicatius concrets en intercanvis respectuosos amb les normes de cortesia.**

CA 3.1 Planificar i participar en situacions interactives breus i senzilles sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, a través de diversos suports basant-se en recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, com també per les diferents necessitats, idees, inquietuds,



|                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| iniciatives i motivacions dels interlocutors.                                                                                                                                                                                         |
| Planificar i participar en interaccions breus i senzilles sobre temes quotidians, personals o experiències pròpies.                                                                                                                   |
| Participar en interaccions cara a cara o mitjançant suports digitals senzills, com xats o aplicacions educatives.                                                                                                                     |
| Utilitzar estratègies senzilles com demanar aclariments o repetir informació per assegurar la comprensió.                                                                                                                             |
| Desenvolupar interaccions que incloguin fórmules bàsiques de cortesia i d'etiqueta digital (e.g., introduir-se, agrair, acomiadar-se).                                                                                                |
| Mostrar respecte i empatia per les necessitats i idees dels interlocutors.                                                                                                                                                            |
| CA 3.2 Seleccionar, organitzar i utilitzar, de forma guiada i en entorns pròxims, estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions. |
| Iniciar, mantenir i acabar la comunicació de forma guiada amb més autonomia en situacions familiars.                                                                                                                                  |
| Formular i respondre preguntes utilitzant estructures senzilles en contextos coneguts.                                                                                                                                                |
| Respectar el torn de paraula de forma guiada i amb suport mínim del professor.                                                                                                                                                        |
| Conèixer i emprar expressions senzilles per prendre la paraula, intervenir o finalitzar en una conversa, mostrant cortesia i tenint en compte els senyals bàsics (verbals i no verbals).                                              |

**CE 4 Mediar en situacions quotidianes entre diferents llengües, usant estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 4.1 Inferir i explicar texts, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant respecte i empatia pels interlocutors i per les llengües emprades, i interès per participar en la solució de problemes d'intercomprensió i d'enteniment en el seu entorn pròxim, basant-se en diversos recursos i suports. |
| Explicar informació essencial de texts breus (per exemple, avisos d'aula o senyals) en situacions senzilles amb l'ajuda de materials senzills com gràfics, esquemes o paraules clau.                                                                                                                                                                               |
| Repetir i simplificar instruccions bàsiques emprant vocabulari senzill i elements visuals com pòsters o infografies.                                                                                                                                                                                                                                               |
| Demostrar interès per participar en interaccions senzilles amb l'objectiu d'aclarir informació bàsica i resoldre malentesos, mostrant respecte i estima pels interlocutors i per les llengües emprades.                                                                                                                                                            |
| Expressar empatia i respecte pels interlocutors utilitzant un llenguatge bàsic que mostri interès per la seva opinió i diversitat lingüística, oferint ajuda quan sigui necessari.                                                                                                                                                                                 |
| CA 4.2 Aplicar, de forma guiada, estratègies que ajudin a crear ponts i facilitin la comprensió i producció d'informació i la comunicació, adequades a les intencions                                                                                                                                                                                              |



|                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| comunicatives, usant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.                                                                              |
| Aplicar estratègies guiades per millorar la comprensió i facilitar l'expressió de missatges senzills, identificant elements clau i repetint la informació amb paraules més simples. |
| Emprar recursos visuals o tecnològics bàsics per reforçar el missatge, afegint subtítols en L1 o donant instruccions amb suport visual.                                             |
| Adequar de forma guiada els missatges a intencions comunicatives senzilles com informar, preguntar, descriure o donar instruccions senzilles                                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 5 Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.</b>                                                                                                                                                                                        |
| CA 5.1 Comparar i contrastar les semblances i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament.                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Comparar i contrastar les semblances i diferències amb la llengua estrangera (p. ex, estructures lingüístiques i usos més importants).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Aplicar estratègies de transferència lingüística senzilles (p. ex., l'ús de coneixements de la llengua materna per inferir significats de noves paraules en la llengua estrangera, especialment quan comparteixen arrels comunes).                                                                                                                                                                                                                                        |
| Identificar i corregir errors derivats de la interferència lingüística, demostrant una major autonomia.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CA 5.2 Utilitzar i diferenciar els coneixements i estratègies de millora de la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera amb el reforç d'altres participants i de suports analògics i digitals.                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Seleccionar i utilitzar de forma més autònoma recursos digitals i analògics bàsics per resoldre dubtes i millorar l'aprenentatge.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Participar en intercanvis de comunicació senzills, emprant estratègies de planificació bàsiques amb l'ajuda d'altres participants.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Identificar les estratègies d'aprenentatge pròpies, experimentant amb noves tècniques amb el suport del professor.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| CA 5.3 Identificar i registrar, seguint models, els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera, seleccionant de forma guiada les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i progressar en el seu aprenentatge, realitzant activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les propostes en el Portfoli Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent aquests progressos i dificultats explícits i compartint-los. |
| Registrar els progressos i dificultats en l'aprenentatge de la llengua estrangera utilitzant models proporcionats més complexos, com ara graelles d'autoavaluació o rúbriques adaptades.                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Seleccionar, amb certa autonomia, estratègies efectives per abordar les dificultats identificades i progressar en el seu aprenentatge, com planificar temps                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |



|                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| d'estudi o utilitzar recursos addicionals per reforçar aspectes concrets.                                                                                                                     |
| Participar activament en activitats d'autoavaluació i coavaluació, com revisar treballs propis i dels companys segons criteris establerts, oferint i rebent retroacció de forma constructiva. |
| Utilitzar eines com el PEL o un diari d'aprenentatge per reflexionar sobre el propi procés d'aprenentatge, establint objectius a curt termini i monitoritzant el progrés.                     |
| Comunicar de manera clara els progressos i dificultats, compartint-los amb els companys i el professorat.                                                                                     |

**CE 6 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera, identificant i compartint les semblances i les diferències** entre llengües i cultures, per actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.

CA 6.1 Actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals construint vincles entre les diferents llengües i cultures i rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians.

Mostrar una actitud empàtica en interaccions interculturals, escoltant activament companys de classe amb experiències culturals diferents, sense jutjar ni interrompre.

Mostrar empatia i respecte envers les altres llengües i cultures.

Fomentar vincles i col·laboracions entre diverses llengües i cultures, destacant elements comuns que uneixen les persones.

Identificar i rebutjar activament actituds discriminatòries, prejudicis i estereotips en contextos comunicatius, promovent la igualtat i el respecte mutu.

CA 6.2 Acceptar i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per compartir elements culturals i lingüístics que fomentin la sostenibilitat i la democràcia.

Descriure i comparar els principals elements lingüístics, culturals i artístics dels països on es parla la llengua estrangera.

Demostrar una actitud oberta i respectuosa envers la diversitat reconeixent-la com una font d'enriquiment personal.

Participar activament en l'intercanvi d'elements lingüístics, culturals i artístics (p. ex., celebracions, tradicions familiars), destacant la importància del diàleg i els valors democràtics per construir ponts entre diferents cultures.

Descriure accions quotidianes relacionades amb la sostenibilitat en diferents contextos culturals com ara les diferents formes de transport sostenibles en els diferents països.

CA 6.3 Aplicar, de forma guiada, estratègies per explicar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent valors ecosocials i democràtics i respectant els principis de justícia, equitat i igualtat.

Participar amb ajuda en activitats, com tallers o projectes escolars, que



|                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| promoguin la diversitat lingüística, cultural i artística a més dels valors ecosocials (solidaritat, equitat, justícia social, sostenibilitat, inclusió, etc.). |
| Identificar i mostrar respecte per les diferències culturals bàsiques entre els companys de classe i altres comunitats.                                         |
| Apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística en la comunitat més propera.                                                                           |

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| COMUNICACIÓ                                                                                                                                                                                   | 1r | 2n |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| Autoconfiança. L'error com a instrument de millora i proposta de reparació                                                                                                                    |    |    |
| Comprensió de l'error com a eina d'aprenentatge. Acceptació de la correcció externa com a oportunitat de millora.                                                                             | x  | x  |
| Coneixement i ús d'estratègies senzilles de reparació lingüística com la repetició, la consulta de material visual, ús de models visuals i gramaticals senzills, demanda de confirmació, etc. | x  | x  |
| Reconeixement dels propis progressos amb suport de docent o companys.                                                                                                                         | x  | x  |
| Adopció d'una actitud positiva envers l'aprenentatge.                                                                                                                                         | x  | x  |
| Desenvolupament de l'autoconfiança en l'ús de la llengua.                                                                                                                                     | x  | x  |
| Estratègies bàsiques per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de texts orals, escrits i multimodals.                              |    |    |
| Estratègies de planificació                                                                                                                                                                   |    |    |
| Activació de coneixements previs relacionats amb el tema com pluges d'idees guiada, predicció a partir del títol o imatges, etc. (Planificació de la comprensió)                              |    | x  |
| Identificació d'objectius senzills en tasques lingüístiques per definir què es vol comunicar (p. ex. escriure una invitació o explicar una rutina) (Planificació de la producció)             | x  | x  |
| Organització d'idees mitjançant esquemes o mapes conceptuals senzills (lístes o frases curtes per preparar texts) abans d'escriure o parlar. (Planificació de la producció)                   |    | x  |
| Predicció de possibles preguntes o respostes per preparar interaccions senzilles (Planificació de la coproducció)                                                                             |    | x  |
| Discussió prèvia en grup per definir el propòsit del text i distribució de tasques. (Planificació de la coproducció)                                                                          |    | x  |
| Estratègies d'execució                                                                                                                                                                        |    |    |
| Aplicació d'estratègies com l'escolta activa, lectura lenta, subratllar paraules clau o ús d'imatges per comprendre missatges senzills. (Execució de la planificació)                         | x  | x  |



|                                                                                                                                                                                                      |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Construcció de frases senzilles amb estructures bàsiques a partir de models treballats abans. (Execució de la producció)                                                                             | x | x |
| Integració d'elements visuals o icònics en texts multimodals senzills per complementar el significat (p. ex. cartells amb imatges i text breu) (Execució de la producció)                            |   | x |
| Interacció efectiva, escoltant, responnent i ajustant el missatge segons les reaccions de l'interlocutor. (Execució de la coproducció)                                                               |   | x |
| Creació col·laborativa de frases curtes de forma coordinada per mantenir la coherència del text. (Execució de la coproducció)                                                                        | x | x |
| Estratègies de control                                                                                                                                                                               |   |   |
| Verificació de la comprensió mitjançant preguntes senzilles o resumint informació clau. (Control de la comprensió)                                                                                   |   | x |
| Relectura o repetició de frases per detectar errors en paraules o frases senzilles i assegurar la claredat del missatge. (Control de la producció)                                                   | x | x |
| Ajustament de respostes basant-se en les reaccions de l'interlocutor. (Control de la coproducció)                                                                                                    |   | x |
| Supervisió de les contribucions dels companys i discussió en grup per ajustar idees i millorar el resultat final. (Control de la coproducció)                                                        |   | x |
| Estratègies de reparació                                                                                                                                                                             |   |   |
| Reformulació d'hipòtesis quan el significat no és clar o sol·licitud d'aclariments al professor o companys. (Reparació de la comprensió)                                                             |   | x |
| Correcció d'errors senzills després de detectar-los en parlar o escriure amb l'ajuda del professor o companys. (Reparació de la producció)                                                           |   | x |
| Revisió col·laborativa per detectar i corregir errors en el text final. (Reparació de la coproducció)                                                                                                | x | x |
| Coneixements, destreses i actituds que permetin detectar i col·laborar en activitats de mediació en situacions quotidianes senzilles                                                                 |   |   |
| Comprensió i transmissió bàsica de texts senzills i coneguts. Ús de paraules clau per la transmissió d'idees.                                                                                        |   | x |
| Explicació simple de conceptes bàsics per parlar sobre temes molt familiars amb ús de paraules conegudes i exemples visuals o de definicions simples.                                                |   | x |
| Facilitació d'interaccions senzilles per transmetre informació bàsica entre persones en converses quotidianes senzilles. Control de la comprensió mitjançant preguntes o repetició de la informació. | x | x |
| Ús d'estratègies de mediació bàsiques com l'ús de recursos visuals com dibuixos, gests o esquemes senzills per transmetre informació o la repetició i simplificació del missatge.                    |   | x |
| Funcions comunicatives bàsiques adequades a l'àmbit i al context comunicatiu: saludar, acomiadar-se, presentar i presentar-se; descriure persones, objectes i llocs;                                 |   |   |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs en l'espai; demanar i intercanviar informació sobre qüestions quotidianes; donar i demanar instruccions i ordres; oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments; expressar parcialment el gust o l'interès i emocions bàsiques; narrar esdeveniments passats, descriure situacions presents, i enunciar successos futurs; expressar l'opinió, la possibilitat, la capacitat, l'obligació i la prohibició. |   |   |
| Coneixement i ús d'expressions bàsiques per començar i acabar interaccions.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Coneixement i ús d'estructures simples per donar i demanar informació personal (p. ex., el nom, l'edat, el lloc de residència)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | x | x |
| Coneixement i ús d'adjectius comuns i frases simples per descriure objectes, llocs i persones (p. ex., el color, la mida, el lloc).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Coneixement i ús d'estructures simples per indicar esdeveniments en el temps (p. ex., els moments del dia, hora, data, mesos).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | x | x |
| Coneixement i ús d'estructures simples per indicar posicions bàsiques d'objectes, persones en l'espai (p. ex., on, under, opposite, next to)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Coneixement i ús d'estructures simples per demanar i intercanviar informació quotidiana i necessitats immediates com els horaris, els preus o la ubicació.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| Coneixement i ús d'expressions senzilles per expressar el gust o l'interès i emocions bàsiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | x | x |
| Coneixement i ús de formes verbals bàsiques per descriure estats i situacions presents senzilles (I live in Palma, I am 12 years old).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Coneixement i ús d'expressions senzilles per parlar de plans i intencions futurs.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |   | x |
| Coneixement i ús d'expressions senzilles per parlar del passat (yesterday, ago, last week). Els verbs regulars i irregulars més importants.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |   | x |
| Coneixement i ús d'expressions funcionals per donar i demanar instruccions clares i ordres en contextos comunicatius habituals. (Open your book to page 10; turn left at the next corner; could you tell me how to get to the library?)                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Coneixement i ús de frases senzilles per oferir, acceptar i rebutjar ajuda o suggeriments en situacions quotidianes (Can I help you?; Yes, please; Thank you!; No, thank you; It's okay).                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| Coneixement i ús de frases senzilles per fer o rebutjar proposicions o suggeriments en situacions quotidianes (Let's play a game, Shall we go outside?, How about drawing a picture, No, I don't want to, Not now, maybe later).                                                                                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Coneixement i ús d'expressions senzilles per expressar l'opinió (I think), la possibilitat (maybe), la capacitat (can / can't) i la prohibició més senzilla (You can't eat here!; no running in class!)                                                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Comprensió i ús d'expressions per expressar l'obligació i la prohibició (must / mustn't).                                                                                                                                                                                                                                                                   |   | x |
| Models contextuals i gèneres discursius bàsics en la comprensió, producció i coproducció de texts orals, escrits i multimodals, breus i senzills, literaris i no literaris: característiques i reconeixement del context (participants i situació), expectatives generades pel context; organització i estructuració segons el gènere, i la funció textual. |   |   |
| Reconeixement del contex. Identificació dels participants principals en texts senzills (p. ex., una carta personal o una descripció).                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Els gèneres discursius bàsics: cartes personals, notes breus, missatges senzills a través d'aplicacions de missatgeria o correus electrònics breus.                                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Identificació de la funció textual: salutacions, peticions senzilles, descripcions bàsiques.                                                                                                                                                                                                                                                                | x | x |
| Organització de texts a partir de models bàsics com, per exemple, estructura d'una carta (Estimat..., Fins aviat).                                                                                                                                                                                                                                          | x | x |
| Reconeixement inicial de registres senzills: informal / formal.                                                                                                                                                                                                                                                                                             |   | x |
| Unitats lingüístiques bàsiques i significats associats a aquestes unitats com ara expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i qualitat, l'espai i les relacions espacials, el temps i les relacions temporals, l'afirmació, la negació, la interrogació i exclamació, relacions lògiques bàsiques.                                           |   |   |
| Identificació i ús de substantius i adjectius per expressar propietats bàsiques de persones, llocs i objectes.                                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Identificació i ús de formes bàsiques per expressar la quantitat: comptables i in comptables (some apples, much water)                                                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| Identificació i ús d'adjectius bàsics per expressar característiques simples (good, bad, fast, slow...).                                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| La comparació senzilla.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |   | x |
| Identificació i ús de preposicions bàsiques de lloc (on, under, here, there...), pronoms i adjectius demostratius i vocabulari de direccions (go straight, turn left). Frases bàsiques per preguntar i donar direccions.                                                                                                                                    | x | x |
| Ús de temps bàsics: present simple per a rutines i fets ( <i>I play football every day</i> ) i passat simple per a esdeveniments passats ( <i>I went to the park yesterday</i> ). Introducció del futur simple: will. Ús d'expressions temporal ( <i>now, yesterday, tomorrow</i> ).                                                                        | x | x |
| Ús de temps bàsics: passat simple per a esdeveniments passats (« <i>I went to the park yesterday</i> »). Introducció del futur simple: will. Ús d'expressions temporals: «now», «yesterday», «tomorrow»                                                                                                                                                     |   | x |
| Construcció bàsica d'oracions afirmatives, negatives i interrogatives (Yes/No i Wh-questions). Ús d'exclamacions per expressar emocions (Wow! That's amazing)                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Ús de connectors bàsics per coordinar idees i establir relacions de                                                                                                                                                                                                                                                                                         | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                          |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| causa i efecte. («and», «but», «because»).                                                                                                                                                                                                                                               |   |   |
| Lèxic d'ús comú i d'interès per als alumnes relatiu a identificació personal, relacions interpersonals, llocs i entorns pròxims, oci i temps lliure, vida quotidiana, salut i activitat física, habitatge i llar, clima i entorn natural, tecnologies de la informació i la comunicació. |   |   |
| La identificació personal (edat, aspecte físic, l'ocupació i les relacions interpersonals (la família i els amics): p. ex., tall, married, teacher, mother, best friend...                                                                                                               | x | x |
| Els llocs i entorns pròxims i expressions relacionades amb direccions i ubicacions: p. ex., school, park, supermarket, library, North, left...                                                                                                                                           | x | x |
| L'oci i el temps lliure (música, esports i aficions): p. ex., play volleyball, read books, watch TV, pop music, do sports...                                                                                                                                                             | x | x |
| La vida quotidiana (rutines diàries i elements comuns en situacions quotidianes): p. ex., get up, brush your teeth, bus stop, homework, shopping list...                                                                                                                                 | x | x |
| La salut i l'activitat física: p. ex., head, arm, doctor, to run, to swim, to jump...                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| L'habitatge i la llar: p. ex., kitchen, bedroom, living room, a small flat, home...                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| El clima i l'entorn natural: p. ex., rainy, hot, warm, cold, tree, river, mountain...                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Les tecnologies de l'informació i la comunicació (dispositius i el seu ús quotidià): p. ex., computer, smartphone, send an email, call a friend...                                                                                                                                       | x | x |
| El sistema escolar i la formació i expressions relacionades (les assignatures i vocabulari bàsic): p. ex., Maths, Science, PE, do homework, study, read, speak...                                                                                                                        | x | x |
| Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació bàsics, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons.                                                                                                                                                |   |   |
| Reconeixement i producció dels sons fonètics bàsics (vocals i consonants). Sons difícils inicials, p. ex. el consonàntic th com a /θ/ o /ð/ en think i this.                                                                                                                             | x | x |
| Introducció a la producció dels sons bàsics (-ed): /t/, /d/ i /ɪd/ i dels plurals (-s / -es) /s/, /z/ i /ɪz/.                                                                                                                                                                            |   | x |
| Reproducció de paraules senzilles amb accent tònic correcte (p. ex., VEGetables, CHOcolate, INteresting)                                                                                                                                                                                 | x | x |
| Entonació adequada en frases afirmatives, negatives i interrogatives bàsiques, p. ex. descendent en oracions afirmatives i ascendent en oracions interrogatives Yes / No.                                                                                                                | x | x |
| Patrons d'entonació d'emocions bàsiques: la sorpresa (Really?), l'alegria (Wow!) o disgust (Oh No!).                                                                                                                                                                                     | x | x |
| Convencions ortogràfiques bàsiques i significats i intencions comunicatives associats als formats, patrons i elements gràfics.                                                                                                                                                           |   |   |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                 |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Ús de majúscules (noms propis, dies de la setmana, mesos, inicis de frases).                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Puntuació bàsica (punt final, comes, interrogants, exclamacions).                                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Correcció d'errors freqüents en paraules senzilles.                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Identificació de formats visuals senzills com cartells, menús o notes informatives.                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Relació entre intenció comunicativa i disseny visual (ex. un cartell persuasiu amb colors vius o una nota informativa amb estructura clara)                                                                                                                                     | x | x |
| Convencions i estratègies conversacionals bàsiques, en format síncron o asíncron, per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i donar aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, etc. |   |   |
| Fórmules per saludar i iniciar converses, mantenir i acabar la comunicació. Salutació i comiat en contextos informals. Escolta activa i manteniment del contacte visual. Expressió d'agraïment.                                                                                 | x | x |
| Expressions bàsiques per intervenir o donar pas a algú (Can I speak?). Gestos o senyals visuals per reforçar la intenció de parlar o cedir el torn.                                                                                                                             |   | x |
| Preguntes senzilles per demanar ajuda o sol·licitar aclariments i respostes curtes (I don't understand; Can you repeat?).                                                                                                                                                       | x | x |
| Reformulació de paraules senzilles amb suport del docent o del grup (No, I mean...).                                                                                                                                                                                            |   | x |
| Ús de connectors simples com and i but per destacar diferències i similituds.                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Expressions simples per donar explicacions com It is about...                                                                                                                                                                                                                   |   | x |
| Expressions per oferir suport. «Can I help you?»                                                                                                                                                                                                                                | x | x |
| Expressions per expressar acord o desacord.                                                                                                                                                                                                                                     |   | x |
| Recursos per a l'aprenentatge i estratègies bàsiques de cerca d'informació: diccionaris, llibres de consulta, biblioteques, recursos digitals i informàtics, etc.                                                                                                               |   |   |
| Coneixement de recursos físic de cerca d'informació: diccionaris bilingües senzills, llibres de consulta amb imatges o biblioteques escolars com a punt de recerca.                                                                                                             | x | x |
| Identificació de recursos digitals inicials: diccionari en línia i recursos multimèdia senzills com aplicacions senzilles per practicar vocabulari, vídeos educatius o jocs interactius.                                                                                        | x | x |
| Estratègies de recerca d'informació: identificació de paraules clau.                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Estratègies bàsiques de recerca i accés a informació                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Organització elemental de la informació trobada: llistes o esquemes visuals senzills.                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Identificació de l'autoria de les fonts consultades i els continguts utilitzats.                                                                                                                                                                                                |   |   |
| Identificació de l'autoria en fonts simples: nom de l'autor en llibres, articles o recursos en línia.                                                                                                                                                                           | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Distinció entre fonts fiables (llibres, articles escolars) i no fiables (xarxes socials).                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |   | x |
| Introducció al concepte de la propietat intel·lectual.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |   | x |
| Respecte per l'autoria en treballs bàsics: inclusió del títol i l'autor d'una font en presentacions o treballs senzills.                                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Eines analògiques i digitals bàsiques per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció, cooperació i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera. |   |   |
| Ús d'eines analògiques com diccionaris bilingües senzilles, targetes visuals, llibres adaptats amb suport visual o gràfics, esquemes senzills, models de texts guiats, etc.                                                                                                                                                                                                                | x | x |
| Introducció a l'ús d'eines digitals senzilles: aplicacions d'aprenentatge de vocabulari, vídeos o àudios amb suport visual, diccionaris digitals senzills, jocs interactius de comprensió, aplicacions de pràctica oral o d'enregistrament de veu, jocs interactius, etc.                                                                                                                  | x | x |
| Participació inicial en plataformes virtuals senzilles                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| Iniciació a l'ús d'eines col·laboratives bàsiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Ús de recursos multimodals senzills: visualització de vídeos curts amb suport de subtítols.                                                                                                                                                                                                                                                                                                | x | x |

| <b>PLURILINGÜISME</b>                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>1r</b> | <b>2n</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Estratègies i tècniques per respondre eficaçment a una necessitat comunicativa bàsica i concreta de manera comprensible, malgrat les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les altres llengües del repertori lingüístic propi. |           |           |
| Ús de gests i expressions no verbals (assenyalar objectes o indicar accions) per complementar els missatges.                                                                                                                                                           | x         | x         |
| Parafraseig Simple: descripció simple amb vocabulari conegut ( <i>a small red fruit</i> per dir <i>a strawberry</i> ).                                                                                                                                                 |           | x         |
| Inferència del significat de paraules desconegudes a partir del context o per la seva forma (paraules internacionals).                                                                                                                                                 | x         | x         |
| Aprenentatge memorístic d'expressions útils (de la vida quotidiana, etc.) i plantilles bàsiques ( <i>How much is it?</i> , <i>Can I go to the bathroom?</i> )                                                                                                          | x         | x         |
| Expressions per demanar ajuda o clarificació ( <i>Can you repeat?</i> , <i>I don't understand!</i> ).                                                                                                                                                                  | x         | x         |
| Estratègies bàsiques per identificar, organitzar, retenir, recuperar i utilitzar creativament unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic personal.  |           |           |



|                                                                                                                                                                                                                          |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Reconeixement de cognats (paraules similars: family / família).                                                                                                                                                          | x | x |
| Ús guiat d'eines lingüístiques com diccionaris digitals.                                                                                                                                                                 |   | x |
| Memorització de vocabulari bàsic mitjançant llistes, targetes de memòria o altres eines visuals per organitzar el lèxic per temes (família, menjar, nombres, etc.).                                                      | x | x |
| Memoritzar i practicar estructures gramaticals simples (frases en present, ús de l'article...).                                                                                                                          | x | x |
| Relacionar patrons sonors de L2 amb L1 (so de f a «fish» en anglès i català són similars).                                                                                                                               |   | x |
| Ús de patrons i repetició de paraules i frases per facilitar la retenció de L2.                                                                                                                                          | x | x |
| Estratègies i eines bàsiques d'autoavaluació i coavaluació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives.                                                                                                          |   |   |
| Reflexió guiada sobre el propi treball mitjançant l'ús de frases model per facilitar la seva compleció.                                                                                                                  |   | x |
| Ús de rúbriques senzilles o qüestionaris, llistes de comprovació, escales visuals, etc. d'autoavaluació o coavaluació per valorar l'aprenentatge personal o el dels companys.                                            |   | x |
| Introducció l'ús eines digitals bàsiques (p. ex., formularis en línia) per fer avaluacions individuals i en grup.                                                                                                        |   | x |
| Avaluació en parelles o grups reduïts amb comentaris senzills i constructius que promoguin un intercanvi positiu i motivador                                                                                             |   | x |
| Lèxic i expressions d'ús comú per comprendre enunciats sobre la comunicació, la llengua, l'aprenentatge i les eines de comunicació i aprenentatge (metallenguatge).                                                      |   |   |
| Expressions i lèxic d'ús comú sobre la comunicació i la llengua com, per exemple, parlar, escoltar, entendre, escriure, verb, nom, singular, plural o expressions com ( <i>What does it mean, Can you help me?</i> ).    | x | x |
| Lèxic i expressions d'ús comú sobre l'aprenentatge: aprendre, estudiar, corregir, error, correcte i expressions senzilles ( <i>That's difficult!</i> ).                                                                  | x | x |
| Lèxic i expressions d'ús comú sobre les eines de comunicació i aprenentatge com paraules clau llibre, ordinador, teclat, aplicació.                                                                                      | x | x |
| Comparació bàsica entre llengües a partir d'elements de la llengua estrangera i altres llengües: origen i parentius.                                                                                                     |   |   |
| Identificació de semblances i diferències fonamentals entre la llengua estrangera, la llengua materna i altres llengües properes en elements bàsics com l'alfabet, paraules comunes o estructures gramaticals senzilles. | x | x |
| Observació de patrons lèxics i fonètics senzills compartits entre llengües, com paraules d'origen comú o similars.                                                                                                       |   | x |
| Reconeixement de préstecs lingüístics utilitzats en diverses llengües i la seva relació amb contextos culturals.                                                                                                         |   | x |



| INTERCULTURALITAT                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1r | 2n |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| La llengua estrangera com a mitjà de comunicació interpersonal i internacional, com a font d'informació i com a eina per a l'enriquiment personal.                                                                                                                                                                 |    |    |
| Ús de la llengua estrangera com a mitjà per establir connexions i diàleg entre persones de diferents cultures.                                                                                                                                                                                                     | x  | x  |
| Aprenentatge de vocabulari per accedir a fonts d'informació de l'estranger.                                                                                                                                                                                                                                        | x  | x  |
| Pràctica d'expressions i frases comunes per comunicar-se en àmbits socials.                                                                                                                                                                                                                                        | x  | x  |
| Desenvolupament de l'hàbit de consumir contingut en llengua estrangera (llibres, vídeos, etc.) per enriquir coneixements i perspectives.                                                                                                                                                                           | x  | x  |
| Ús d'estratègies per gestionar converses interculturals, adaptant-se a diferents matisos i normes socials de comunicació.                                                                                                                                                                                          |    | x  |
| Interès i iniciativa en la realització d'intercanvis comunicatius a través de diferents mitjans amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.                                                                                                                                                                |    |    |
| Participació activa en intercanvis lingüístics amb parlants nadius o altres estudiants per millorar les habilitats comunicatives.                                                                                                                                                                                  |    | x  |
| Ús de plataformes digitals o eines de comunicació com correus electrònics, fòrums o xarxes socials per establir converses en llengua estrangera.                                                                                                                                                                   |    | x  |
| Aprofitament de situacions comunicatives reals per adquirir fluïdesa i seguretat en l'ús de la llengua. Desenvolupament d'habilitats per adaptar-se a contextos diversos i interactuar amb persones de diferents cultures.                                                                                         | x  | x  |
| Capacitat de mantenir la motivació en l'aprenentatge mitjançant intercanvis constants amb parlants de la llengua estrangera.                                                                                                                                                                                       | x  | x  |
| Aspectes socioculturals i sociolingüístics bàsics relatius a la vida quotidiana, les condicions de vida i les relacions interpersonals; convencions socials bàsiques; llenguatge no verbal, cortesia lingüística i etiqueta digital; cultura, costums i valors propis de països on es parla la llengua estrangera. |    |    |
| Coneixement de les normes socials bàsiques en salutacions, com el tractament formal o informal en diferents situacions.                                                                                                                                                                                            | x  | x  |
| Enteniment de les diferències culturals en les relacions interpersonals, com la proximitat física durant una conversa o l'ús de contactes visuals.                                                                                                                                                                 | x  | x  |
| Ús correcte del llenguatge no verbal, com gests, expressions facials i el to de veu adequat segons el context social.                                                                                                                                                                                              | x  | x  |
| Aplicació de les regles de cortesia lingüística, com saber quan demanar per favor i agrair en converses quotidianes.                                                                                                                                                                                               | x  | x  |
| Adopció de les normes d'etiqueta digital, com l'ús de salutacions en correus electrònics o la puntualitat en videoconferències.                                                                                                                                                                                    | x  | x  |



|                                                                                                                                                                                                                               |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Coneixement i respecte pels costums i valors culturals dels països on es parla la llengua estrangera, com les festivitats, hàbits alimentaris i maneres de comportar-se en públic.                                            | x | x |
| Estratègies bàsiques per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent valors ecosocials i democràtics.                                                                                        |   |   |
| Identificació de diferències i semblances bàsiques entre cultures mitjançant l'anàlisi de texts senzills (cançons, vídeos, articles breus).                                                                                   | x | x |
| Intercanvi d'experiències entre alumnat relacionades amb la diversitat cultural i lingüística, per tal de desenvolupar l'empatia i l'existència de diferents perspectives.                                                    | x | x |
| Experiències i activitats que permetin el desenvolupament de les habilitats interculturals en l'alumnat (estades a l'estranger, intercanvis lingüístics i culturals, projectes internacionals, etc.), presencials i virtuals. | x | x |
| Estratègies bàsiques de detecció i actuació davant usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.                                                                                                                    |   |   |
| Observació d'indicis no verbals (gests, llenguatge corporal i to de veu) que puguin ser considerats com a discriminatoris.                                                                                                    | x | x |
| Conscienciació de l'existència d'estereotips en el llenguatge verbal mitjançant la identificació paraules o expressions o actituds comunes que reforcen estereotips culturals, de gènere o socials.                           | x | x |
| Ús del llenguatge inclusiu i actituds que fomentin el respecte                                                                                                                                                                | x | x |
| Rebuig de qualsevol forma de comunicació que sigui despectiva o excloent (llenguatge discriminatori).                                                                                                                         | x | x |

*Tercer curs*

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre i interpretar el sentit general i els detalls més rellevants de texts expressats de manera clara i en la llengua estàndard, cercant fonts fiables i fent ús d'estratègies com la inferència de significats, per respondre a necessitats comunicatives concretes.**

CA 1.1 Extreure i analitzar el sentit global i les idees principals, i seleccionar informació pertinent de texts orals, escrits i multimodals sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència de l'alumnat, expressats de manera clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports.

Extreure i analitzar el sentit global de texts escrits, orals i multimodals, breus i





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| senzills en llengua estàndard, captant, per exemple, el missatge principal, el propòsit de l'autor i el context general.                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Seleccionar informació rellevant de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills, en llengua estàndard per respondre preguntes concretes.                                                                                                                                                                                                                                      |
| Extreure informació explícita i implícita de texts multimodals en llengua estàndard sobre aspectes tant de la vida quotidiana com d'actualitat (p. ex., notícies d'actualitat adaptades o infografies amb informació visual i textual).                                                                                                                                                |
| Entendre texts sobre temes quotidians (p. ex., plans de cap de setmana o diàlegs entre companys), de rellevància personal (p. ex., texts acadèmics relacionats amb el seu aprenentatge o narratives d'interès juvenil) o d'interès públic pròxims a la seva experiència (p. ex., notícies i articles d'actualitat adaptats, vídeos sobre temes del seu interès o cartells i tríptics). |
| CA 1.2 Interpretar i valorar el contingut i els trets discursius de texts progressivament més complexos propis dels àmbits de les relacions interpersonals, dels mitjans de comunicació social i de l'aprenentatge, com també de texts literaris adequats al nivell de maduresa dels alumnes.                                                                                          |
| Interpretar i valorar texts propis dels àmbits de les relacions interpersonals, dels mitjans de comunicació social i de l'aprenentatge, com també de texts literaris adequats al nivell de maduresa dels alumnes.                                                                                                                                                                      |
| Reconèixer la intenció comunicativa bàsica del text (informar, suggerir, descriure), sense necessitat d'una anàlisi en profunditat.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Expressar una opinió personal breu sobre el tema del text, relacionant el contingut amb l'experiència personal.                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Identificar l'estructura bàsica de texts senzills (p. ex., notícies, texts promocionals, correus electrònics, xats), identificant-ne, els connectors principals, el format, les característiques tipogràfiques o els elements visuals o gràfics.                                                                                                                                       |
| Valorar de forma senzilla si el llenguatge i l'estructura del text són adequats i faciliten la comprensió.                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| CA 1.3 Seleccionar, organitzar i aplicar les estratègies i coneixements més adequats en cada situació comunicativa per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels texts; inferir significats i interpretar elements no verbals; i cercar, seleccionar i gestionar informació veraç.                                                       |
| Seleccionar estratègies adequades per comprendre texts més extensos i variats amb suport moderat, com per exemple, escollint una lectura ràpida o detallada segons l'objectiu de la tasca.                                                                                                                                                                                             |
| Organitzar informació obtinguda de diferents fonts en formats senzills com fitxes o resums guiats, creant un document amb les idees principals d'un article, per exemple.                                                                                                                                                                                                              |
| Aplicar estratègies per relacionar informació dins del text i identificar idees implícites amb suport puntual, detectant relacions causa-efecte en un text argumentatiu senzill, per exemple.                                                                                                                                                                                          |
| Inferir significats implícits senzills (p. ex. el significat implícit d'una expressió                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |



|                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| idiomàtica i identificar expressions comunes) i deduir el to de texts curts, reconeixent l'actitud d'un autor (positiva o negativa).                                    |
| Relacionar informació de taules, gràfics o imatges amb el contingut textual, relacionant, per exemple, dades d'un gràfic amb les idees principals d'un article.         |
| Cercar i seleccionar informació veraç en fonts fiables proporcionades pel professorat, localitzant, per exemple, articles d'actualitat en recursos digitals recomanats. |

**CE 2 Produir texts originals, d'extensió mitjana, senzills i amb una organització clara, usant estratègies com ara la planificació, la compensació o l'autoreparació, per expressar de manera creativa, adequada i coherent missatges rellevants i respondre a propòsits comunicatius concrets.**

CA 2.1 Expressar oralment texts senzills, estructurats, comprensibles, coherents i adequats a la situació comunicativa sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxim a l'experiència dels alumnes, amb la finalitat de descriure, narrar, argumentar i informar, en diferents suports, utilitzant recursos verbals i no verbals, com també estratègies de planificació, control, compensació i cooperació.

Descriure, narrar i informar oralment sobre assumptes quotidians i de rellevància personal.

Seleccionar i utilitzar un registre adequat al context i a l'audiència, diferenciant entre registres formals i informals.

Comunicar oralment texts senzills, estructurats, comprensibles, coherents i adequats a la situació comunicativa.

Seleccionar i utilitzar amb més autonomia suports analògics o digitals per planificar i comunicar missatges orals clars i ben estructurats.

Utilitzar recursos verbals i no verbals com l'entonació, el volum, la pronunciació, el llenguatge corporal o el contacte visual.

Utilitzar estratègies de planificació i de control, a més de les estratègies de compensació, com fer ús de paràfrasi senzilla o ús de sinònims i de cooperació com respectar el torn de paraula i confirmar la comprensió.

CA 2.2 Redactar i difondre texts d'extensió mitjana amb acceptable claredat, coherència, cohesió, correcció i adequació a la situació comunicativa proposada, a la tipologia textual i a les eines analògiques i digitals utilitzades sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a la seva experiència, respectant la propietat intel·lectual i evitant el plagi.

Redactar texts d'extensió mitjana de forma progressivament autònoma, sobre temes de rellevància personal o d'interès públic, com un missatge a un amic, una entrada al diari personal o un anunci.

Estructurar texts amb correcció i claredat, introduint l'ús de connectors més complexos per donar claredat al discurs.

Integrar elements visuals o gràfics senzills (p. ex., esquemes, dibuixos) per



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| complementar els textos escrits.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Utilitzar correctament eines digitals per redactar i compartir continguts, evitant el plagi i citant les fonts quan sigui necessari.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Utilitzar un repertori lingüístic més ampli que inclogui vocabulari temàtic i expressions més complexes per descriure, narrar i exposar sobre temes d'interès general i personal                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Adaptar els texts al registre i a la situació comunicativa proposada, respectant la tipologia textual (descriptiva, expositiva, narrativa...).                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| CA 2.3 Seleccionar, organitzar i aplicar coneixements i estratègies per planificar, produir, revisar i cooperar en l'elaboració de texts coherents, cohesionats i adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais, els aspectes socioculturals i la tipologia textual, usant els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i de les necessitats de l'interlocutor potencial a qui es dirigeix el text. |
| Estratègies de planificació:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Seleccionar idees rellevants i organitzar-les de manera lògica segons l'estructura del text (introducció, desenvolupament, conclusió).                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Considerar la intenció comunicativa (informar, opinar, narrar, descriure) i el tipus de text (article breu, correu electrònic formal...), adaptant el contingut i el llenguatge al context i al destinatari (p. ex. llenguatge formal en un correu al professorat).                                                                                                                                                                                  |
| Organitzar la informació en esquemes més complexos que connectin idees principals amb exemples i detalls concrets.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Estratègies de producció:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Organitzar la informació de manera lògica i estructurar el text amb una seqüència clara (introducció, desenvolupament, conclusió) emprant els connectors habituals i senzills per assegurar la cohesió entre frases i paràgrafs.                                                                                                                                                                                                                     |
| Presentar els texts de manera neta i ordenada, incorporant elements visuals senzills (gràfics, taules o imatges) quan siguin rellevants per al contingut, ajustant l'estructura a la tipologia textual (ex. informes, articles) i utilitzant eines digitals bàsiques per donar uniformitat al format.                                                                                                                                                |
| Emprar vocabulari temàtic i connectors més complexos fent servir sinònims i expressions per evitar repeticions.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Realitzar activitats col·laboratives més autònomes, com narrar històries en grup o crear texts conjuntament fent servir eines digitals senzilles.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Fer ús de recursos digitals i físics amb una certa autonomia com correctors ortogràfics senzills, plantilles de format i eines digitals per col·laborar i revisar en grup o recursos audiovisuals bàsics per millorar les produccions orals i escrites (p. ex., enregistraments i eines de text a veu).                                                                                                                                              |
| Estratègies de revisió:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Revisar de manera més autònoma, identificant errors de claredat i coherència, introduint estratègies elementals de coavaluació i l'autoavaluació.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |



**CE 3 Interactuar amb altres persones amb creixent autonomia, usant estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a propòsits comunicatius concrets en intercanvis respectuosos amb les normes de cortesia.**

CA 3.1 Planificar, participar i col·laborar activament, a través de diversos suports, en situacions interactives sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència dels alumnes, tot mostrant iniciativa, empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, com també per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions de les i els interlocutors.

Planificar i participar en interaccions sobre temes quotidians, personals o d'interès públic que siguin pròxims a les experiències de l'alumnat.

Contribuir de manera col·laborativa i activa, assumint tasques en interaccions amb altres persones.

Emprar diversos suports com videoconferències, aplicacions educatives o xats, tot respectant les normes d'etiqueta digital.

Utilitzar estratègies senzilles com demanar aclariments o repetir informació per assegurar la comprensió.

Respectar fórmules quotidianes de cortesia i adaptar-les segons el context formal o informal.

Mostrar respecte i empatia per les necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors.

CA 3.2 Seleccionar, organitzar i utilitzar estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, resoldre problemes i gestionar situacions compromeses.

Iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prenent i cedint la paraula amb fluïdesa bàsica.

Intercanviar opinions i comparar objectes i persones amb llenguatge senzill.

Iniciar i mantenir converses senzilles sobre temes quotidians, respectant el torn de paraula i fent ús d'expressions bàsiques per demanar aclariments o col·laborar.

Reconèixer i transmetre les idees principals en interaccions senzilles sobre temes coneguts.

**CE 4 Mediar en situacions quotidianes entre diferents llengües, usant estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.**

CA 4.1 Inferir i explicar texts, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant respecte i empatia per les i els interlocutors i per les llengües emprades, i participant en la solució de problemes d'intercomprensió i d'enteniment en el seu entorn, basant-se en diversos recursos i suports.



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Resumir informació principal de texts molt senzills, com ara horaris, instruccions curtes o correus electrònics senzills usant paraules pròpies i suports com esquemes o gràfics senzills.                                                                                                                                                                 |
| Explicar passos d'una activitat en grup utilitzant un llenguatge bàsic amb paraules clau amb suport d'elements visuals si és necessari.                                                                                                                                                                                                                    |
| Participar en interaccions senzilles per proposar solucions bàsiques quan hi ha malentesos, mostrant respecte i estima pels interlocutors i per les llengües emprades.                                                                                                                                                                                     |
| Reconèixer les diferències culturals i lingüístiques dels interlocutors i ajustar la comunicació per mostrar comprensió, utilitzant paraules senzilles i exemples concrets.                                                                                                                                                                                |
| CA 4.2 Aplicar estratègies que ajudin a crear ponts, facilitin la comunicació i serveixin per explicar i simplificar texts, conceptes i missatges, i que siguin adequades a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, usant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment. |
| Aplicar estratègies per explicar missatges senzills, simplificant la informació en seqüències pas a pas.                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Utilitzar eines visuals o digitals per organitzar informació senzilla, com mapes conceptuals o esquemes.                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Adequar els missatges a intencions comunicatives com informar, descriure i persuadir, tenint en compte les característiques contextuais (comunicació formal o informal) i utilitzant recursos senzills.                                                                                                                                                    |

**CE 5 Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.**

|                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 5.1 Comparar i argumentar les semblances i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament.                                                               |
| Comparar i explicar les semblances i diferències entre les llengües (p. ex., estructures lingüístiques i usos més freqüents).                                                                                               |
| Aplicar estratègies de transferència lingüística senzilles (p. ex., ús dels coneixements gramaticals de la llengua materna per construir oracions en la llengua estrangera, tenint en compte les diferències específiques). |
| Detectar patrons d'errors recurrents per interferències lingüístiques i aplicar estratègies per evitar-los de manera autònoma.                                                                                              |
| CA 5.2 Utilitzar de manera creativa estratègies i coneixements de millora de la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.               |
| Utilitzar de manera creativa recursos digitals i analògics (p. ex., presentacions multimèdia, pòdcasts bàsics o apps de pràctica lingüística) per millorar les habilitats comunicatives.                                    |
| Participar en intercanvis de comunicació més complexos i col·laborar amb altres                                                                                                                                             |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| estudiants en la creació de contingut (p. ex., projectes senzills, presentacions visuals o esquemes) oferint i rebent retroalimentació constructiva.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Reflexionar sobre el propi procés d'aprenentatge (p. ex., diari d'aprenentatge senzill) i establir objectius de millora específics.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| CA 5.3 Registrar i analitzar els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera seleccionant les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i consolidar l'aprenentatge, realitzant activitats de planificació del propi aprenentatge, autoavaluació i coavaluació, com les propostes en el Portfoli Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent aquests progressos i dificultats explícits i compartint-los. |
| Registrar i analitzar de manera més autònoma els progressos i dificultats en l'aprenentatge, utilitzant eines com el PEL, rúbriques detallades o fulls d'autoobservació.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Seleccionar i aplicar estratègies adequades per superar les dificultats i consolidar l'aprenentatge, com establir rutines d'estudi, participar en grups de conversa o utilitzar materials de suport específics.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Realitzar activitats de planificació del propi aprenentatge, com definir objectius d'aprenentatge a mitjà termini i elaborar plans d'acció per assolir-los.                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Participar en autoavaluacions i coavaluacions més complexes, com l'anàlisi crítica de projectes o presentacions, oferint suggeriments de millora als companys.                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Fer explícits els progressos i dificultats (p. ex., elaborant informes o presentacions que reflecteixin l'evolució personal), compartint-los amb la comunitat educativa.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

**CE 6 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera, identificant i compartint les semblances i les diferències entre llengües i cultures, per actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.**

CA 6.1 Actuar de manera adequada, empàtica i respectuosa en situacions interculturals construint vincles entre les diferents llengües i cultures, rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians i proposant vies de solució a aquells factors socioculturals que dificultin la comunicació.

Mostrar una actitud empàtica en interaccions interculturals, intentant comprendre les perspectives i necessitats de persones d'altres cultures.

Respectar i valorar les diferències lingüístiques i culturals com a part del diàleg intercultural, evitant imposar visions pròpies.

Rebutjar qualsevol discriminació, prejudici o estereotip durant la comunicació diària.

Proposar solucions senzilles per millorar la comunicació quan hi hagi dificultats socioculturals.

CA 6.2 Valorar críticament en relació amb els drets humans i adequar-se a la



|                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera, afavorint el desenvolupament d'una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb la sostenibilitat i els valors democràtics. |
| Comparar aspectes culturals, lingüístics i artístics entre la pròpia cultura i la dels països on es parla la llengua estrangera.                                                                                                   |
| Adaptar-se a les diferències culturals, lingüístiques i artístiques, (p. ex. ajustant el registre i les formes de cortesia).                                                                                                       |
| Participar en converses senzilles sobre aspectes culturals quotidians per afavorir la creació d'una cultura compartida.                                                                                                            |
| Fomentar una ciutadania que respecti la sostenibilitat i els valors democràtics comparant, per exemple, iniciatives mediambientals en els diferents països.                                                                        |
| CA 6.3 Aplicar estratègies per defensar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística tot atenent a valors ecosocials i democràtics i respectant els principis de justícia, equitat i igualtat.                       |
| Participar en activitats interculturals que promoguin la diversitat lingüística, cultural i artística a més dels valors ecosocials (solidaritat, equitat, justícia social, sostenibilitat, inclusió, etc.).                        |
| Defensar de forma senzilla i amb exemples bàsics la importància de la diversitat en l'entorn més proper.                                                                                                                           |
| Valorar de forma reflexiva la diversitat cultural, lingüística i artística en el nostre país i en el món.                                                                                                                          |

Quart curs

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Comprendre i interpretar el sentit general i els detalls més rellevants de texts expressats de manera clara i en la llengua estàndard, cercant fonts fiables i fent ús d'estratègies com la inferència de significats, per respondre a necessitats comunicatives concretes.</b>                                                   |
| CA 1.1 Extreure i analitzar el sentit global i les idees principals, i seleccionar informació pertinent de texts orals, escrits i multimodals sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència de l'alumnat, expressats de manera clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports. |
| Extreure i analitzar el sentit global de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills en llengua estàndard, captant, per exemple, el missatge principal, el propòsit de l'autor i el context general.                                                                                                                             |
| Seleccionar informació rellevant de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills, en llengua estàndard per respondre preguntes concretes.                                                                                                                                                                                         |





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Extreure informació explícita i implícita de texts multimodals en llengua estàndard sobre aspectes a més de la vida quotidiana, d'aspectes de l'actualitat, com notícies d'actualitat adaptades o infografies amb informació visual i textual.                                                                                                                                         |
| Entendre texts sobre temes quotidians (p. ex., plans de cap de setmana o diàlegs entre companys), de rellevància personal (p. ex., texts acadèmics relacionats amb el seu aprenentatge o narratives d'interès juvenil) o d'interès públic pròxims a la seva experiència (p. ex., notícies i articles d'actualitat adaptats, vídeos sobre temes del seu interès o cartells i tríptics). |
| CA 1.2 Interpretar i valorar el contingut i els trets discursius de texts progressivament més complexos propis dels àmbits de les relacions interpersonals, dels mitjans de comunicació social i de l'aprenentatge, com també de texts literaris adequats al nivell de maduresa dels alumnes.                                                                                          |
| Interpretar i valorar texts més complexos propis dels àmbits de les relacions interpersonals, dels mitjans de comunicació social i de l'aprenentatge, com també de texts literaris adequats al nivell de maduresa dels alumnes.                                                                                                                                                        |
| Inferir informació implícita a partir de pistes contextuais, distingint entre fets i opinions en texts senzills.                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Expressar una opinió personal breu, relacionant el contingut amb coneixements previs i justificant de forma senzilla els arguments.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Identificar estructures discursives més complexes (p. ex., seqüència, causa-efecte, concessió), en texts informatius i descriptius senzills.                                                                                                                                                                                                                                           |
| Valorar de manera més elaborada si el llenguatge i l'estructura del text són adequats i compleixen el seu propòsit.                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 1.3 Seleccionar, organitzar i aplicar les estratègies i coneixements més adequats en cada situació comunicativa per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels texts; inferir significats i interpretar elements no verbals; i cercar, seleccionar i gestionar informació veraç.                                                       |
| Seleccionar de forma més autònoma les estratègies adequades segons el tipus de text i la situació comunicativa, decidint si utilitzar una lectura analítica o crítica en un text d'opinió, per exemple.                                                                                                                                                                                |
| Sintetitzar informació de diverses fonts amb formats més avançats, com taules comparatives, presentant diferències entre dos texts en un esquema visual, per exemple.                                                                                                                                                                                                                  |
| Aplicar estratègies complexes, com per exemple, connectar idees entre diferents paràgrafs, inferir implicacions generals d'un text, relacionar informació d'un article amb dades annexes o identificar un patró de comparació en un text sobre avantatges i desavantatges                                                                                                              |
| Identificar intencions més complexes com ironia o sarcasme en texts moderadament formals, deduint, per exemple, el significat implícit d'un anunci publicitari.                                                                                                                                                                                                                        |
| - Analitzar elements visuals complexos, com gràfics comparatius o diagrames i contrastar-los amb el contingut textual, identificant, per exemple,                                                                                                                                                                                                                                      |



|                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| discrepàncies entre un text i un gràfic.                                                                                                                    |
| - Cercar, seleccionar i comparar informació de diferents fonts (p. ex., informació procedent de fonts acadèmiques envers blogs), avaluant-ne la fiabilitat. |

**CE 2 Produir texts originals, d'extensió mitjana, senzills i amb una organització clara, usant estratègies com ara la planificació, la compensació o l'autoreparació, per expressar de manera creativa, adequada i coherent missatges rellevants i respondre a propòsits comunicatius concrets.**

CA 2.1 Expressar oralment texts senzills, estructurats, comprensibles, coherents i adequats a la situació comunicativa sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxim a l'experiència dels alumnes, amb la finalitat de descriure, narrar, argumentar i informar, en diferents suports, utilitzant recursos verbals i no verbals, com també estratègies de planificació, control, compensació i cooperació.

Descriure, narrar, informar i argumentar oralment sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxim a l'alumne.

Seleccionar i utilitzar un registre adequat al context i a l'audiència, diferenciant entre registres formals i informals.

Comunicar oralment texts senzills, estructurats, comprensibles, coherents i adequats a la situació comunicativa.

Utilitzar suports analògics o digitals de manera efectiva (p. ex., presentacions multimèdia o infografies) per comunicar missatges orals estructurats.

Utilitzar recursos verbals i no verbals com l'entonació, el volum, la pronunciació, el llenguatge corporal o el contacte visual.

Utilitzar estratègies de planificació i de control més avançades, a més de les estratègies de compensació com fer ús de paràfrasi senzilla o ús de sinònims i de cooperació com respectar el torn de paraula i confirmar la comprensió.

CA 2.2 Redactar i difondre texts d'extensió mitjana amb acceptable claredat, coherència, cohesió, correcció i adequació a la situació comunicativa proposada, a la tipologia textual i a les eines analògiques i digitals utilitzades sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a la seva experiència, respectant la propietat intel·lectual i evitant el plagi.

Redactar texts originals d'extensió mitjana, sobre temes personals, educatius o públics com una carta formal o una opinió sobre un tema conegut.

Estructurar els texts amb correcció i claredat, emprant connectors més avançats per cohesionar les idees.

Presentar i compartir texts utilitzant eines digitals avançades amb elements visuals i multimèdia (p. ex., gràfics, imatges, vídeos).

Respectar les produccions dels altres, evitant el plagi i citant fonts de forma adequada.

Utilitzar correctament el repertori lingüístic amb precisió i flexibilitat, incorporant lèxic més ric i precís per abordar temes d'interès públic o acadèmic

Adequar els texts al propòsit comunicatiu i a la tipologia textual (descriptiva,



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| expositiva, argumentativa, narrativa).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| CA 2.3 Seleccionar, organitzar i aplicar coneixements i estratègies per planificar, produir, revisar i cooperar en l'elaboració de texts coherents, cohesionats i adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais, els aspectes socioculturals i la tipologia textual, usant els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i de les necessitats de l'interlocutor potencial a qui es dirigeix el text. |
| Estratègies de planificació:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Investigar i seleccionar informació de diverses fonts per redactar texts funcionals com articles d'opinió o queixes.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Adaptar el contingut, el llenguatge i el to al destinatari i al context (p. ex., una opinió formal en una carta dirigida a l'ajuntament).                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Organitzar la informació amb una estructura argumentativa (introducció amb tesi, desenvolupament amb arguments, conclusió).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Estratègies de producció:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Organitzar la informació de manera lògica i estructurar el text amb una seqüència clara (introducció, desenvolupament, conclusió) emprant els connectors i sinònims per millorar la fluïdesa i evitar repeticions.                                                                                                                                                                                                                                   |
| Presentar els texts de manera ordenada i adequada al context comunicatiu, utilitzant elements visuals (gràfics, imatges, esquemes) per reforçar el missatge, estructurant el contingut de forma cohesionada (títols, subtítols, enumeracions) i adaptant el format a la tipologia textual (ex. treballs acadèmics, presentacions digitals).                                                                                                          |
| Començar a incorporar lèxic especialitzat i expressions formals o acadèmiques en texts expositius i argumentatius, adaptant-se a diferents registres.                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Participar en debats orals sobre temes d'interès general (p. ex. avantatges i desavantatges de l'ús del mòbil) o redactar texts col·laboratius (articles d'opinió).                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Utilitzar amb progressiva autonomia eines analògiques i digitals adequades, com diccionaris més complets, correctors gramaticals i eines digitals per col·laborar o recursos audiovisuals per reforçar les produccions orals (p. ex., presentacions multimèdia amb suport visual o gràfic).                                                                                                                                                          |
| Estratègies de revisió:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Revisar de manera més autònoma, identificant errors de claredat i coherència, emprant de forma més autònoma estratègies de coavaluació i l'autoavaluació.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

**CE 3 Interactuar amb altres persones amb creixent autonomia, usant estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a propòsits comunicatius concrets en intercanvis respectuosos amb les normes de cortesia.**

CA 3.1 Planificar, participar i col·laborar activament, a través de diversos suports, en situacions interactives sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| públic pròxims a l'experiència dels alumnes, tot mostrant iniciativa, empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, com també per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors.                                                                    |
| Planificar i participar en interaccions sobre temes quotidians, personals o d'interès públic que siguin pròxims a les experiències de l'alumnat.                                                                                                                                                                        |
| Col·laborar activament en interaccions, tot negociant idees o assumint responsabilitats específiques.                                                                                                                                                                                                                   |
| Emprar diversos suports com videoconferències, aplicacions educatives o xats, tot respectant les normes d'etiqueta digital.                                                                                                                                                                                             |
| Utilitzar estratègies per gestionar malentesos (e.g., demanar aclariments, reformular idees)                                                                                                                                                                                                                            |
| Desenvolupar interaccions breus en què es respectin les fórmules de cortesia.                                                                                                                                                                                                                                           |
| Mostrar respecte i empatia per les necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors.                                                                                                                                                                                                        |
| CA 3.2 Seleccionar, organitzar i utilitzar estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, resoldre problemes i gestionar situacions compromeses. |
| Iniciar, mantenir i acabar la comunicació de manera progressivament autònoma, incloent situacions amb més complexitat.                                                                                                                                                                                                  |
| Participar en discussions senzilles, expressar idees pròpies amb respecte i comparar opcions utilitzant justificacions bàsiques.                                                                                                                                                                                        |
| Iniciar i mantenir converses senzilles sobre temes quotidians, respectant el torn de paraula i fent ús d'expressions bàsiques per demanar aclariments o col·laborar.                                                                                                                                                    |
| Resumir i reformular la informació més rellevant en interaccions senzilles, adaptant el llenguatge a les característiques del context comunicatiu.                                                                                                                                                                      |
| Ajustar el registre i vocabulari en funció de l'interlocutor i el context.                                                                                                                                                                                                                                              |
| Utilitzar estratègies bàsiques per col·laborar en la resolució de problemes i la gestió de situacions compromeses.                                                                                                                                                                                                      |

**CE 4 Mediar en situacions quotidianes entre diferents llengües, usant estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 4.1 Inferir i explicar texts, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant respecte i empatia pels interlocutors i per les llengües emprades, i participant en la solució de problemes d'intercomprensió i d'enteniment en el seu entorn, basant-se en diversos recursos i suports. |
| Resumir informació clau de texts curts (per exemple, correus electrònics o fullets) i transmetre-la de manera senzilla, utilitzant esquemes o presentacions visuals per organitzar la informació.                                                                                                                                                |
| Col·laborar amb altres per estructurar idees senzilles i resoldre problemes senzills                                                                                                                                                                                                                                                             |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| utilitzant recursos visuals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Participar en interaccions senzilles per ajudar a superar confusions culturals o lingüístiques bàsiques entre interlocutors, mostrant respecte i estima pels interlocutors i per les llengües emprades.                                                                                                                                                    |
| Adaptar la comunicació a les necessitats i contextos dels interlocutors, respectant les seves perspectives culturals i lingüístiques i mostrant empatia en situacions senzilles.                                                                                                                                                                           |
| CA 4.2 Aplicar estratègies que ajudin a crear ponts, facilitin la comunicació i serveixin per explicar i simplificar texts, conceptes i missatges, i que siguin adequades a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, usant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment. |
| Aplicar estratègies per comunicar texts, conceptes i missatges breus i adequar-los al propòsit comunicatiu com informar o descriure.                                                                                                                                                                                                                       |
| Utilitzar eines visuals o digitals (infografies, línies de temps, etc.) per estructurar texts i missatges senzills i clars.                                                                                                                                                                                                                                |
| Adequar els missatges a les intencions comunicatives com informar, descriure, persuadir o entretenir i adaptar-los a la tipologia textual (narrativa, descripció, argumentació) i al context sociocultural.                                                                                                                                                |
| <b>CE 5 Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.CA</b>                                                                       |
| CA 5.1 Comparar i argumentar les semblances i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament.                                                                                                                                                                                              |
| Comparar i explicar de forma senzilla però argumentada les semblances i diferències entre llengües (p. ex. les estructures lingüístiques i usos més freqüents).                                                                                                                                                                                            |
| Aplicar estratègies de transferència lingüística per produir estructures més complexes en la llengua estrangera, com les oracions subordinades.                                                                                                                                                                                                            |
| Aplicar estratègies d'autocorrecció i revisió per minimitzar errors per interferència lingüística, mostrant major autonomia.                                                                                                                                                                                                                               |
| CA 5.2 Utilitzar de manera creativa estratègies i coneixements de millora de la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.                                                                                                                                              |
| Seleccionar i combinar de manera creativa i autònoma diferents recursos i eines per a l'aprenentatge.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Participar en intercanvis de comunicació més complexos com la participació activa en projectes col·laboratius.                                                                                                                                                                                                                                             |
| Analitzar el progrés i adaptar les estratègies d'aprenentatge a les pròpies necessitats.                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| CA 5.3 Registrar i analitzar els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera seleccionant les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i                                                                                                                                                                             |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| consolidar l'aprenentatge, realitzant activitats de planificació del propi aprenentatge, autoavaluació i coavaluació, com les propostes en el Portfoli Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent aquests progressos i dificultats explícits i compartint-los. |
| Registrar i analitzar de manera autònoma els progressos i dificultats en l'aprenentatge, mantenint registres detallats en eines com el PEL o diaris d'aprenentatge digitals.                                                                                                         |
| Seleccionar i implementar estratègies efectives per superar les dificultats i consolidar l'aprenentatge, com l'ús de tècniques avançades d'estudi, assistència a tallers de reforç o pràctiques d'immersió lingüística.                                                              |
| Participar en activitats de planificació avançada del propi aprenentatge, com dissenyar projectes personals relacionats amb la llengua estrangera o establir objectius a llarg termini.                                                                                              |
| Realitzar autoavaluacions i coavaluacions crítiques, participant en debats sobre criteris d'avaluació i proposant millores en els processos d'aprenentatge col·lectius.                                                                                                              |
| Comunicar de manera detallada els progressos i dificultats (p. ex., elaborant portafolis digitals o presentacions multimèdia que mostrin el desenvolupament competencial), compartint-los amb la comunitat educativa.                                                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 6 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera, identificant i compartint les semblances i les diferències entre llengües i cultures, per actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.</b>                                                     |
| CA 6.1 Actuar de manera adequada, empàtica i respectuosa en situacions interculturals construint vincles entre les diferents llengües i cultures, rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians i proposant vies de solució a aquells factors socioculturals que dificultin la comunicació. |
| Mostrar una actitud empàtica en interaccions interculturals, intentant comprendre les perspectives i necessitats de persones d'altres cultures.                                                                                                                                                                                                       |
| Respectar i valorar les diferències lingüístiques i culturals com a part del diàleg intercultural, evitant imposar visions pròpies.                                                                                                                                                                                                                   |
| Rebutjar qualsevol discriminació, prejudici o estereotip durant la comunicació diària.                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Proposar solucions senzilles per millorar la comunicació quan hi hagi dificultats socioculturals.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| CA 6.2 Valorar críticament en relació amb els drets humans i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera, afavorint el desenvolupament d'una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb la sostenibilitat i els valors democràtics.                                       |
| Explicar les diferències i semblances en les cultures dels diferents països, mostrant respecte davant les diferents perspectives.                                                                                                                                                                                                                     |





|                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Adaptar-se a diferents entorns culturals i lingüístics amb una perspectiva inclusiva, mitjançant en malentesos culturals entre companys.                                                                                                                |
| Participar en converses sobre temes culturals d'interès comú per afavorir la creació d'una cultura compartida i el respecte als valors democràtics i als drets humans.                                                                                  |
| Proposar accions sostenibles inspirades en pràctiques de les diferents cultures.                                                                                                                                                                        |
| CA 6.3 Aplicar estratègies per defensar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística tot atenent a valors ecosocials i democràtics i respectant els principis de justícia, equitat i igualtat.                                            |
| Participar activament en activitats interculturals (debats, activitats o projectes) que promoguin la diversitat lingüística, cultural i artística a més dels valors ecosocials (solidaritat, equitat, justícia social, sostenibilitat, inclusió, etc.). |
| Mostrar una actitud proactiva en la defensa de la diversitat en contextos interculturals, considerant la seva importància per a una societat equitativa.                                                                                                |
| Demostrar una comprensió de la diversitat cultural en situacions complexes, relacionant-la amb els valors socials.                                                                                                                                      |

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| COMUNICACIÓ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 3r | 4t |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| Autoconfiança. L'error com a instrument de millora i proposta de reparació                                                                                                                                                                                                                                                                         |    |    |
| Acceptació de l'error com a part integral del procés d'aprenentatge. Actitud reflexiva i crítica envers els errors propis.                                                                                                                                                                                                                         | x  | x  |
| Ús autònom d'estratègies variades per a la correcció i millora lingüística com, per exemple, la revisió i autocorrecció a partir de models, guies o llistes dels errors freqüents, ús de diccionaris, taules gramaticals o eines digitals d'ajuda lingüística, revisió entre companys, gravació i autoavaluació de producció oral, entre d'altres. |    | x  |
| Implementació de tècniques bàsiques d'autoavaluació. (rúbriques senzilles, quadern personal d'errors i reflexió postactivitat, entre d'altres)                                                                                                                                                                                                     |    | x  |
| Desenvolupament de la iniciativa per abordar reptes comunicatius.                                                                                                                                                                                                                                                                                  | x  | x  |
| Foment de la resiliència davant dificultats lingüístiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                         | x  | x  |
| Estratègies d'ús comú per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de texts orals, escrits i multimodals.                                                                                                                                                                                  |    |    |
| Estratègies de planificació                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |    |    |
| Activació de coneixements previs relacionats amb el tema com pluges d'idees guiada, predicció a partir del títol o imatges, etc. (Planificació de la comprensió)                                                                                                                                                                                   | x  | x  |
| Definició d'objectius específics per a la lectura, escolta o visualització.                                                                                                                                                                                                                                                                        | x  | x  |





|                                                                                                                                                                             |   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| (Planificació de la comprensió)                                                                                                                                             |   |   |
| Creació de guions o esquemes amb introducció, desenvolupament i conclusió. (Planificació de la producció)                                                                   | x | x |
| Recerca de vocabulari rellevant per al tema. (Planificació de la producció)                                                                                                 | x | x |
| Predicció de possibles preguntes o respostes per preparar interaccions de major complexitat. (Planificació de la coproducció)                                               |   | x |
| Discussió prèvia en grup per definir el propòsit del text, la distribució de tasques i l'estructura del text. (Planificació de la coproducció)                              |   | x |
| Estratègies d'execució                                                                                                                                                      |   |   |
| Aplicació d'estratègies per inferir significats desconeguts mitjançant el context i extreure informació detallada de texts més complexos. (Execució de la planificació)     | x | x |
| Ús de connectors per millorar la cohesió en produccions orals i escrites. (Execució de la producció)                                                                        | x | x |
| Integració d'elements visuals o icònics en texts multimodals. (Execució de la producció)                                                                                    | x | x |
| Interacció fluida en situacions pràctiques utilitzant vocabulari funcional. (Execució de la coproducció)                                                                    |   | x |
| Integració d'aportacions de grup per construir un text coherent. (Execució de la coproducció)                                                                               |   | x |
| Estratègies de control                                                                                                                                                      |   |   |
| Confirmació de la informació obtinguda amb les prediccions inicials identificant les incoherències o omissions. (Control de la comprensió)                                  |   | x |
| Relectura i revisió de gramàtica, lèxic i coherència textual. (Control de la producció)                                                                                     | x | x |
| Ajustament del missatge segons les reaccions o aclariments demanats. (Control de la coproducció)                                                                            |   | x |
| Ajustament de les contribucions dels companys per garantir un estil uniforme. (Control de la coproducció)                                                                   |   | x |
| Estratègies de reparació                                                                                                                                                    |   |   |
| Tornar a llegir o escoltar per entendre millor informació poc clara. (Reparació de la comprensió)                                                                           | x | x |
| Correcció d'errors gramaticals, ajustament de vocabulari imprecís i revisió de l'ús de connectors. (Reparació de la producció)                                              |   | x |
| Reformulació o simplificació dels missatges per mantenir la comprensió i millorar la claredat. (Reparació de la producció)                                                  |   | x |
| Revisió col·laborativa per detectar i corregir errors en el text final. (Reparació de la coproducció)                                                                       |   | x |
| Coneixements, destreses i actituds que permeten dur a terme activitats de mediació en situacions quotidianes.                                                               |   |   |
| Simplificació i reformulació bàsica de texts curts i senzills sobre temes familiars. Reformulació d'informació coneguda utilitzant paraules simples i estructures bàsiques. |   | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Reformulació de conceptes senzills per ajudar a comprendre termes o idees bàsiques mitjançant exemples. Relació de conceptes nous amb informació coneguda.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |   | x |
| Intermediació bàsica per aclarir informació o idees senzilles entre interlocutors utilitzant paraules conegudes o per donar suport en discussions curtes sobre temes familiars.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Ús d'estratègies de mediació senzilles com la reorganització de la informació en una seqüència lògica o ús d'exemples concrets.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Funcions comunicatives d'ús comú adequades a l'àmbit i al context comunicatiu: saludar i acomiadar-se, presentar i presentar-se; descriure persones, objectes, llocs, fenòmens i esdeveniments; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs en l'espai; demanar i intercanviar informació sobre qüestions quotidianes; donar i demanar instruccions, consells i ordres; oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments; expressar parcialment el gust o l'interès i les emocions; narrar esdeveniments passats, descriure situacions presents, i enunciar successos futurs; expressar l'opinió, la possibilitat, la capacitat, l'obligació i la prohibició; expressar argumentacions senzilles; realitzar hipòtesi i suposicions; expressar la incertesa i el dubte; reformular i resumir. |   |   |
| Ús de salutacions i comiats ampliat més formals i informals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Participació i desenvolupament de diàlegs i interaccions socials habituals més formals i informals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | x | x |
| Ús de frases més elaborades per descriure i situar objectes, llocs, persones en l'espai incloent-hi detalls addicionals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Ús d'estructures per demanar i intercanviar informació i necessitats immediates instruccions, consells i ordres.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Ús d'estructures per oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |   |   |
| Ús de frases senzilles per manifestar el gust, l'interès o les emocions; l'acord i el desacord, amb justificacions simples.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Ús de formes verbals i estructures per descriure experiències presents amb coherència: p. ex., «faig»                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Ús de formes verbals bàsiques per parlar de plans i intencions futurs.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Ús de formes verbals per explicar i narrar experiències passades, recents o habituals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Ús d'expressions i estructures per expressar l'opinió (I think, In my opinion).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Ús d'expressions i estructures per expressar la possibilitat la capacitat, l'obligació i la prohibició.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Ús d'expressions per fer argumentacions senzilles.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |   | x |
| Ús d'expressions per realitzar hipòtesi i suposicions. Els condicionals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |   | x |
| Ús d'expressions per expressar la incertesa i el dubte (may).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |   | x |
| - Ús d'expressions per reformular i resumir (In other words).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |   | x |
| Models contextuals i gèneres discursius d'ús comú en la comprensió, producció i                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |   |   |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| coproducció de texts orals, escrits i multimodals, breus i senzills, literaris i no literaris: característiques i reconeixement del context (participants i situació), expectatives generades pel context; organització i estructuració segons el gènere, la funció textual.                                                                                        |   |   |
| Caracterització avançada del context i participants. Identificació de rols i situacions comunicatives (ex.: una entrevista, un article d'opinió senzill).                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Comprensió i producció de gèneres discursius ampliats: diàlegs estructurats, narracions curtes, ressenyes de llibres.                                                                                                                                                                                                                                               |   | x |
| Reconstrucció de la funció textual: Ús de connectors per estructurar el text.                                                                                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Organització segons gèneres més elaborats: Estructures narratives senzilles amb introducció, nus i desenllaç.                                                                                                                                                                                                                                                       |   | x |
| Expectatives generades pel context: Identificació del registre formal en situacions acadèmiques.                                                                                                                                                                                                                                                                    |   | x |
| Unitats lingüístiques d'ús comú i significats associats a aquestes unitats com ara l'expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i qualitat, l'espai i les relacions espacials, el temps i les relacions temporals, l'afirmació, la negació, la interrogació i l'exclamació, relacions lògiques habituals.                                             |   |   |
| Descripcions detallades amb vocabulari més avançat; ús de frases descriptives complexes (a tall man with short, curly hair). Els pronoms relatius més senzills. Vocabulari ampliat d'emocions i habilitats (confident, excited).                                                                                                                                    | x | x |
| Ús de formes més variades per expressar la quantitat (few, enough, less than...)                                                                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Construccions de comparacions i descripcions amb adjectius variats (This book is more interesting than that one).                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Ús de preposicions per descriure ubicacions ( <i>next to, nearby, opposite</i> ). Introducció d'estructures comparatives relacionades amb l'espai ( <i>closer, farther, nearer</i> ) i vocabulari espacial més ric.                                                                                                                                                 | x | x |
| Introducció i ús progressiu de temps verbals més complexes: el present perfecte i les seves partícules ( <i>just, already, ever, never</i> ); el passat continu ( <i>I was reading when the phone rang</i> ); diferents formes del futur i les oracions condicionals senzilles.                                                                                     | x | x |
| Ús ampliat de les «wh-questions» amb més complexitat ( <i>Where did you go last weekend?</i> ). Introducció a l'estructura de la doble negació ( <i>I don't know anything</i> ). Ús dels pronoms i adverbis indefinits ( <i>never, anybody, nobody, somebody</i> ), etc.). Introducció a les preguntes indirectes ( <i>Can you tell me where the station is?</i> ). | x | x |
| Ús gradual d'altres connectors freqüents ( <i>when, while, if, so, also</i> ); introducció de condicionals senzilles per expressar hipòtesis simples ( <i>If it rains, I will stay home</i> ).                                                                                                                                                                      | x | x |
| Lèxic d'ús comú i d'interès per als alumnes relatiu a identificació personal, relacions interpersonals, llocs i entorns, oci i temps lliure, salut i activitat física, vida quotidiana,                                                                                                                                                                             |   |   |



|                                                                                                                                                                                                                         |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| habitatge i llar, clima i entorn natural, tecnologies de la informació i la comunicació, sistema escolar i formació.                                                                                                    |   |   |
| La identificació personal i relacions interpersonals (les emocions): p. ex., shy, extrovert, mad, close friend, nephew, friendship...                                                                                   | x | x |
| Els llocs i entorns (ciutats, regions i serveis locals, l'entorn urbà i el rural): p. ex., quiet town, forest, country, Town Hall...                                                                                    | x | x |
| L'oci i el temps lliure i expressions relacionades: p. ex., concert, hiking, surfing the Internet...                                                                                                                    | x | x |
| La vida quotidiana (tasques domèstiques, rutines diàries, compres, etc.): p. ex., take out the trash, dishwasher, weekend plans                                                                                         | x | x |
| La salut i l'activitat física (hàbits saludables i malalties comunes, esports d'equip, activitats de benestar, etc.): p. ex. balanced diet, headache, team sport, to be fit, helmet...                                  | x | x |
| L'habitatge i la llar (detalls sobre estils i característiques dels habitatges, tasques de manteniment, etc.): p. ex., rent a flat, neighbourhood, decorate, repair                                                     | x | x |
| El clima i l'entorn natural. Efectes del clima i els problemes mediambientals: p. ex., heat, heavy storm, blizzard, global warming...                                                                                   | x | x |
| Les tecnologies de l'informació i la comunicació: p. ex., surf the web, upload pictures, turn off, download, touch screen.                                                                                              | x | x |
| El sistema escolar i la formació i expressions relacionades: p. ex., pass, fail, grades, school trip, study abroad, pay attention, compulsory subjects.                                                                 | x | x |
| Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons.                                                                            |   |   |
| Producció i distinció de sons vocals avançats com la diferenciació entre diftongs (p. x, boat / bæʊt/) i vocals simples (bot / bɒt/) o sons consonàntics complexos com, p. ex., /ʃ/ (she), /tʃ/ (chair) o /dʒ/ (judge). |   | x |
| Reconeixement i producció dels sons dels morfemes de passat regular i dels plurals (-s / -es).                                                                                                                          | x | x |
| Producció correcta de patrons d'accentuació en paraules més llargues i frases curtes. deVElopment, enVIronment). Correcció d'errors comuns: INteresting, VEgetables o CHOcolate.                                        | x | x |
| Patrons d'entonació comuns en contextos més amplis com en preguntes obertes, llistes i enumeracions o en oracions compostes. To entre dues clàusules.                                                                   | x | x |
| Patrons d'entonació d'intencions comunicatives més variades com el dubte (Hmm, I'm not sure...), l'entusiasme (That's amazing!) i el desacord suau (Well, I don't think so.). Acord i desacord.                         |   | x |
| Exposició inicial a varietats lingüístiques més comunes. Diferència en la pronúncia dels mots més significatius.                                                                                                        | x | x |
| Convencions ortogràfiques d'ús comú i significats i intencions comunicatives associats als formats, patrons i elements gràfics.                                                                                         |   |   |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Domini de la puntuació avançada (dos punts, punts i comes).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |   | x |
| Diferència entre formes similars i homòfons.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |   | x |
| Correcció en temps verbals i terminacions.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |   | x |
| Anàlisi de texts expositius amb elements visuals com gràfics o taules.                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Relació entre disseny visual i claredat del missatge (ex. infografies, esquemes senzills).                                                                                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Convencions i estratègies conversacionals d'ús comú, en format síncron o asíncron, per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i donar aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, etc.                                                                                                 |   |   |
| Ús d'expressions més elaborades per saludar i iniciar converses (p. ex., «Good afternoon! How have you been?», «Can we talk about...?»); Ús de preguntes obertes i frases connectors (p. ex., «What do you think about...?», «That's interesting, tell me more»). Expressions més complexes per tancar converses (p. ex., It was nice talking to you, Let's continue this later) |   | x |
| Ús d'expressions més elaborades per prendre i cedir la paraula.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | x | x |
| Preguntes per aclarir idees (p. ex., Could you explain that again?, Do you mean...?) i respostes amb exemples senzills.                                                                                                                                                                                                                                                          | x | x |
| Reformulació amb connectors bàsics (p. ex., In other words, What I mean is).                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| Ús de connectors per comparar (p. ex., on the one hand, on the other hand, however).                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Frases per sintetitzar idees (p. ex., so, in short, the main idea is).                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Expressions per treballar en equip (p. ex., let's divide the work; what do you think we should do?).                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Frases per expressar opinions i donar suport (p. ex., I believe that; in my opinion).                                                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Recursos per a l'aprenentatge i estratègies d'ús comú de cerca i selecció d'informació: diccionaris, llibres de consulta, biblioteques, recursos digitals i informàtics, etc.                                                                                                                                                                                                    |   |   |
| Ús actiu de diccionaris i llibres de consulta: diccionaris monolingües senzills (amb definicions curtes) o enciclopèdies temàtiques per recerques específiques (the solar system).                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Ús de recursos multimèdia per al suport a l'aprenentatge: Vídeos tutorials, infografies i pòdcasts senzills.                                                                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| Selecció d'informació rellevant: Identificació de frases i paraules clau en texts curts.                                                                                                                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Estratègies digitals de recerca d'informació: navegació en motors de cerca o identificació de fonts digitals fiables.                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Organització de la informació en formats visuals: taules, gràfics simples o esquemes conceptuals.                                                                                                                                                                                                                                                                                | x | x |
| Respecte de la propietat intel·lectual i drets d'autor sobre les fonts consultades i                                                                                                                                                                                                                                                                                             |   |   |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| continguts utilitzats.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |   |   |
| Citació de fonts. Introducció al concepte de cita bàsica (p. ex., segons l'autor...).                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |   | x |
| Identificació dels elements d'una referència bàsica: autor, títol, any, font.                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Comprensió de la propietat intel·lectual en contextos pràctics.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Respecte per les fonts en treballs escrits i presentacions: integració de cites senzilles en redaccions escolars.                                                                                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Eines analògiques i digitals d'ús comú per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció, cooperació i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera. |   |   |
| Ús d'eines analògiques com diccionaris monolingües visuals, llibres de lectura graduada, gràfics i taules informatives, plantilles d'estructures textuais, mapes conceptuals, entre d'altres.                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Ús d'eines digitals més avançades com per exemple aplicacions d'àudio i vídeo amb subtítols, lectors digitals, eines de redacció amb suport de correctors o aplicacions de pràctica oral avançada.                                                                                                                                                                                          | x | x |
| Participació activa en aules virtuals: participació en fòrums i discussions escrites.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |   | x |
| Col·laboració amb eines digitals: treball en grups amb eines col·laboratives o d'organització de la informació com mapes conceptuals compartits.                                                                                                                                                                                                                                            |   | x |
| Ús d'eines de creació multimodal per dissenyar pòsters i presentacions visuals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |   | x |

| PLURILINGÜISME                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 3r | 4t |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| Estratègies i tècniques per respondre eficaçment i amb nivells creixents de fluïdesa, adequació i correcció a una necessitat comunicativa concreta malgrat les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les altres llengües del repertori lingüístic propi. |    |    |
| Estratègies de parafraseig Simple: Expressió d'idees a partir de vocabulari conegut (en lloc de <i>hungry</i> dir <i>I want food</i> ).                                                                                                                                                          |    | x  |
| Estratègies d'aproximació. Ús de paraules semblants ( <i>book</i> en lloc de <i>notebook</i> ).                                                                                                                                                                                                  |    | x  |
| Estratègies d'autocorrecció ( <i>I goed to the park. Oh, I mean, I went to the park</i> ).                                                                                                                                                                                                       |    | x  |
| Expressions per confirmar la comprensió ( <i>Did you mean...?</i> ).                                                                                                                                                                                                                             |    | x  |
| Ús inicial d'omplidors o paraules crossa per guanyar temps ( <i>Um, uh, like</i> ).                                                                                                                                                                                                              |    | x  |
| Estratègies d'ús comú per identificar, organitzar, retenir, recuperar i utilitzar creativament unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic                                     |    |    |



|                                                                                                                                                                                                                      |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| personal.                                                                                                                                                                                                            |   |   |
| Ús més autònom d'eines lingüístiques com diccionaris digitals o traductors en línia.                                                                                                                                 |   | x |
| Organització i memorització de lèxic per àmbits més específics: tecnologia, medi ambient, etc.                                                                                                                       | x | x |
| Pràctica d'estructures gramaticals més complexes: temps composts, condicionals, etc.)                                                                                                                                |   | x |
| Identificació de diferències d'entonació i registre en la L2. Pràctica de patrons d'entonació i registre en contextos formals i informals.                                                                           |   | x |
| Deducció del significat de nous termes o noves estructures a partir del context en texts més extensos.                                                                                                               |   | x |
| Estratègies i eines d'ús comú per a l'autoavaluació, la coavaluació i l'autoreparació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives.                                                                           |   |   |
| Ús de rúbriques específiques per avaluar amb major detall el progrés en activitats individuals i grupals                                                                                                             | x | x |
| Desenvolupament d'habilitats de reflexió crítica mitjançant diaris d'aprenentatge o informes d'autoavaluació.                                                                                                        | x | x |
| Implementació d'estratègies d'autoreparació guiada, com la revisió d'errors comuns, emprant recursos analògics i digitals.                                                                                           | x | x |
| Pràctica d'eines digitals col·laboratives, com plataformes d'aprenentatge en línia, per coavaluar treballs grupals i compartir comentaris constructius.                                                              | x | x |
| Expressions i lèxic específic d'ús comú per intercanviar idees sobre la comunicació, la llengua, l'aprenentatge i les eines de comunicació i aprenentatge (metallenguatge).                                          |   |   |
| Lèxic i expressions d'ús comú més complexes sobre la comunicació com, per exemple, temps verbal, sinònim, antònim, èmfasi, pronunciació o expressions com: (What does this word mean; could you speak more slowly?). |   | x |
| Lèxic i expressions d'ús comú més avançades sobre l'aprenentatge: paraules clau (progress, work in group, improve) i expressions senzilles (How can I improve my vocabulary?).                                       |   | x |
| Lèxic i expressions d'ús comú més avançades sobre les eines de comunicació i aprenentatge com paraules clau (app, download, browser, file) i expressions senzilles.                                                  | x | x |
| Comparació entre llengües a partir d'elements de la llengua estrangera i altres llengües: origen i parentius.                                                                                                        |   |   |
| Anàlisi de semblances i diferències lingüístiques més complexes, incloent-hi estructures gramaticals, idiomes o expressions culturals.                                                                               |   | x |
| Exploració de l'origen i l'evolució de paraules en la llengua estrangera en relació amb la llengua materna i altres llengües conegudes.                                                                              |   | x |
| Estudi de la influència mútua entre llengües a través de la història i les interaccions culturals.                                                                                                                   |   | x |





| INTERCULTURALITAT                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |   | 3r | 4t |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|----|----|
| La llengua estrangera com a mitjà de comunicació interpersonal i internacional, com a font d'informació i com a eina de participació social i d'enriquiment personal.                                                                                                                                                                    |   |    |    |
| Ús de la llengua estrangera com a mitjà per establir connexions i diàleg entre persones de diferents cultures.                                                                                                                                                                                                                           |   |    | x  |
| Aprenentatge de vocabulari específic per a participar en debats, activitats socials i iniciatives comunitàries en llengua estrangera.                                                                                                                                                                                                    |   |    | x  |
| Pràctica de diàlegs i interaccions que fomentin la col·laboració en projectes o accions socials amb persones d'altres cultures.                                                                                                                                                                                                          | x |    | x  |
| Desenvolupament de l'hàbit d'accedir a fonts internacionals (articles, fòrums, etc.) per informar-se i prendre part activa en temes socials o globals.                                                                                                                                                                                   |   |    | x  |
| Ús d'estratègies per adaptar-se a diferents contextos interculturals, promovent el respecte i la comprensió mútua en les comunicacions.                                                                                                                                                                                                  |   |    | x  |
| Interès i iniciativa en la realització d'intercanvis comunicatius a través de diferents mitjans amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.                                                                                                                                                                                      |   |    |    |
| Participació activa en intercanvis lingüístics amb parlants nadius o altres estudiants per millorar les habilitats comunicatives.                                                                                                                                                                                                        | x |    | x  |
| Pràctica d'escriptura i lectura en converses de text, com també el desenvolupament de l'expressió oral mitjançant trucades o videoconferències.                                                                                                                                                                                          | x |    | x  |
| Desenvolupament de l'interès per explorar aspectes culturals dels països on es parla la llengua estrangera, com costums, tradicions i valors.                                                                                                                                                                                            | x |    | x  |
| Promoció de l'aprenentatge intercultural mitjançant l'intercanvi d'experiències i coneixements amb persones de diferents orígens.                                                                                                                                                                                                        | x |    | x  |
| Aspectes socioculturals i sociolingüístics d'ús comú relatius a la vida quotidiana, les condicions de vida i les relacions interpersonals; convencions socials d'ús comú; llenguatge no verbal, cortesia lingüística i etiqueta digital; cultura, normes, actituds, costums i valors propis de països on es parla la llengua estrangera. |   |    |    |
| Exploració de les normes i actituds socioculturals que regeixen la vida quotidiana i les relacions interpersonals en els països on es parla la llengua estrangera.                                                                                                                                                                       | x |    | x  |
| Ús conscient del llenguatge no verbal, de la cortesia lingüística i de l'etiqueta digital per adaptar-se adequadament a diferents contextos comunicatius.                                                                                                                                                                                |   |    | x  |
| Reflexió sobre les convencions socials i culturals d'ús comú per entendre millor els costums i valors de les societats on es parla la llengua estrangera.                                                                                                                                                                                |   |    | x  |
| Anàlisi comparativa de normes culturals per identificar semblances i diferències que facilitin una comunicació intercultural efectiva i respectuosa.                                                                                                                                                                                     |   |    | x  |
| Estratègies d'ús comú per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i                                                                                                                                                                                                                                                      |   |    |    |



|                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| artística, atenent valors ecosocials i democràtics.                                                                                                                                                                         |   |   |
| Identificació de formes d'expressió cultural en texts més complexos (fragments de llibres, reportatges, entrevistes).                                                                                                       |   | x |
| Recerca sobre una cultura específica, presentacions i discussions grupals.                                                                                                                                                  |   | x |
| Experiències i activitats que permetin el desenvolupament de les habilitats interculturals en l'alumnat (estades a l'estranger, intercanvis lingüístics i culturals, projectes internacionals, etc.), presencials virtuals. | x | x |
| Estratègies d'ús comú de detecció i actuació davant usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.                                                                                                                 |   |   |
| Identificació i reflexió de l'impacte del llenguatge discriminatori en diferents contextos, inclosos les xarxes socials i mitjans de comunicació.                                                                           | x | x |
| Detecció en l'entorn escolar d'actituds discriminatòries proposant mesures de correcció.                                                                                                                                    | x | x |
| Ús del llenguatge inclusiu i actituds que fomentin el respecte                                                                                                                                                              | x | x |
| Rebuig de qualsevol forma de comunicació que sigui despectiva o excloent (llenguatge discriminatori).                                                                                                                       | x | x |



## Matemàtiques

Les matemàtiques es troben en qualsevol activitat humana, des del treball científic fins a les expressions culturals i artístiques, i formen part del patrimoni cultural de la nostra societat. El raonament, l'argumentació, la modelització, el coneixement de l'espai i del temps, la presa de l'organització i optimització de recursos, formes i proporcions, la capacitat de previsió i control de la incertesa o l'ús correcte de la tecnologia digital són característiques de les matemàtiques, però també la comunicació, la perseverança, l'organització i optimització de recursos, formes i proporcions, o la creativitat. Així doncs, resulta important desenvolupar en els alumnes les eines i sabers bàsics de les matemàtiques que els permetin desenvolupar-se satisfactòriament tant en contextos personals, acadèmics i científics com a socials i laborals.

El desenvolupament curricular de les matemàtiques es fonamenta en els objectius de l'etapa, on s'hi posa especial atenció a l'adquisició de les competències clau establertes en el Perfil de sortida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic. Aquesta adquisició és una condició indispensable per aconseguir el desenvolupament personal, social i professional dels alumnes i constitueix el marc de referència per a la definició de les competències específiques de la matèria.

Les línies principals en la definició de les competències específiques de matemàtiques són la resolució de problemes i les destreses socioafectives. A més, s'aborden la formulació de conjectures, el raonament matemàtic, l'establiment de connexions entre els diferents elements matemàtics, amb altres matèries i amb la realitat, i la comunicació matemàtica, tot això amb el suport d'eines tecnològiques.

La recerca en didàctica ha demostrat que el rendiment en matemàtiques pot millorar si es qüestionen els prejudicis i es desenvolupen emocions positives cap a les matemàtiques. Per això, el domini de destreses socioafectives com identificar i manejar emocions, afrontar els desafiaments, mantenir la motivació i la perseverança i desenvolupar l'autoconcepte, entre altres, permetrà als alumnes augmentar el seu benestar general, construir resiliència i prosperar com a estudiant de matemàtiques.

D'altra banda, resoldre problemes no és només un objectiu de l'aprenentatge de les matemàtiques, sinó que també és una de les principals maneres d'aprendre matemàtiques. En la resolució de problemes destaquen processos com la interpretació, la traducció al llenguatge matemàtic, l'aplicació d'estratègies matemàtiques, l'avaluació del procés i la comprovació de la validesa de les solucions. Relacionat amb la resolució de problemes es troba el pensament computacional. Aquest inclou l'anàlisi de dades, la seva organització lògica, la cerca de solucions en seqüències de passos ordenats i l'obtenció de solucions amb instruccions que puguin ser executades per una eina tecnològica programable, una persona o una



combinació d'ambdues, la qual cosa amplia la capacitat de resoldre problemes i promou l'ús eficient de recursos digitals.

Les competències específiques entronquen i suposen un aprofundiment respecte a les que els alumnes han adquirit a partir de l'àrea de matemàtiques durant l'educació primària, tot proporcionant una continuïtat en l'aprenentatge de les matemàtiques que respecta el seu desenvolupament psicològic i el seu progrés cognitiu. Se relacionen entre si i han estat agrupades entorn de cinc blocs competencials segons la seva naturalesa: resolució de problemes (1, 2), raonament i prova (3 i 4), connexions (5 i 6), comunicació i representació (7 i 8) i destreses socioafectives (9 i 10).

L'adquisició de les competències específiques s'avalua a través dels criteris d'avaluació i es duu a terme a través de la mobilització d'un conjunt de sabers bàsics que integren coneixements, destreses i actituds. Aquests sabers s'estructuren entorn del concepte de sentit matemàtic, i s'organitzen en dues dimensions: cognitiva i afectiva. Els sentits s'entenen com el conjunt de destreses relacionades amb el domini en context de continguts numèrics, mètrics, geomètrics, algebraics, estocàstics i socioafectius. Aquests sentits permeten emprar els sabers bàsics d'una manera funcional, proporcionant la flexibilitat necessària per establir connexions entre els diferents sentits, per la qual cosa l'ordre d'aparició no implica cap temporització ni ordre cronològic en el seu tractament a l'aula.

El sentit numèric es caracteritza per l'aplicació del coneixement sobre numeració i càlcul en diferents contextos, i pel desenvolupament d'habilitats i maneres de pensar basats en la comprensió, la representació i l'ús flexible dels números i les operacions.

El sentit de la mesura se centra en la comprensió i comparació d'atributs dels objectes del món natural. Entendre i triar les unitats adequades per estimar, mesurar i comparar magnituds, utilitzar els instruments adequats per realitzar mesuraments, comparar objectes físics i comprendre les relacions entre formes i mesures són els eixos centrals d'aquest sentit. Així mateix, s'introdueix el concepte de probabilitat com a mesura de la incertesa.

El sentit espacial aborda la comprensió dels aspectes geomètrics del nostre món. Registrar i representar formes i figures, reconèixer les seves propietats, identificar relacions entre elles, situar-les, descriure els seus moviments, elaborar o descobrir imatges, classificar-les i raonar amb elles són elements fonamentals de l'ensenyament i aprenentatge de la geometria.

El sentit algebraic proporciona el llenguatge en el qual es comuniquen les matemàtiques. Veure el general en el particular, reconeixent patrons i relacions de dependència entre variables i expressant-les mitjançant diferents representacions,



com també la modelització de situacions matemàtiques o del món real amb expressions simbòliques són característiques fonamentals del sentit algebraic. La formulació, representació i resolució de problemes a través d'eines i conceptes propis de la informàtica són característiques del pensament computacional. Per raons organitzatives, en el sentit algebraic s'han incorporat dos apartats anomenats «Pensament computacional i model matemàtic» que no són exclusius del sentit algebraic i, per la qual cosa, han de treballar-se de forma transversal al llarg de tot el procés de l'ensenyament de la matèria.

El sentit estocàstic comprèn l'anàlisi i la interpretació de dades, l'elaboració de conjectures i la presa de decisions a partir de la informació estadística, la seva valoració crítica i la comprensió i comunicació de fenòmens aleatoris en una àmplia varietat de situacions quotidianes.

El sentit socioafectiu integra coneixements, destreses i actituds per entendre i manejar les emocions, establir i aconseguir metes i augmentar la capacitat de prendre decisions responsables i informades, la qual cosa es dirigeix a la millora del rendiment dels alumnes en matemàtiques, a la disminució d'actituds negatives cap a elles, la promoció d'un aprenentatge actiu i l'erradicació d'idees preconcebudes relacionades amb el gènere o el mite del talent innat indispensable. Per assolir aquesta finalitat, es poden desenvolupar estratègies com donar a conèixer als alumnes el paper de les dones en les matemàtiques al llarg de la història i en l'actualitat, normalitzar l'error com a part de l'aprenentatge, fomentar el diàleg equitatiu i les activitats no competitives a l'aula. Els sabers bàsics corresponents a aquest sentit s'han de desenvolupar al llarg de tot el currículum de manera explícita.

Les competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers bàsics estan dissenyats per facilitar el desenvolupament d'unes matemàtiques inclusives que permeten el plantejament de tasques individuals o col·lectives, en diferents contextos, que siguin significatives i rellevants per als aspectes fonamentals de les matemàtiques. Al llarg de tota l'etapa s'ha de potenciar l'ús d'eines tecnològiques en tots els aspectes de l'ensenyament-aprenentatge, ja que aquestes faciliten el desenvolupament dels processos del quefer matemàtic i fan possible fugir de procediments rutinaris.

Atesa la diversitat de motivacions i interessos socials, culturals, acadèmics i tecnològics, la matèria de Matemàtiques de l'últim curs de l'etapa s'ha configurat en dues opcions, A i B. Les matemàtiques A se desenvolupen preferentment mitjançant la resolució de problemes, la recerca i l'anàlisi matemàtica de situacions de la vida quotidiana mentre que les Matemàtiques B aprofundeixen, a més, en els procediments algebraics, geomètrics, analítics i estadístics, incorporant contextos matemàtics, científics i socials.

Pel que fa la seqüenciació dels sabers bàsics entre els cursos de primer, segon i



tercer d'ESO, es recomana que aquells que estan assignats a més d'un curs, es repassin, aprofunditzin o es treballin amb major complexitat.

### **Competències específiques**

Contribució de les competències específiques a la matèria.

#### **CE 1 Interpretar, modelitzar i resoldre problemes de la vida quotidiana i propis de les matemàtiques, aplicant diferents estratègies i formes de raonament, per explorar diferents maneres de conducta i obtenir possibles solucions.**

La resolució de problemes constitueix un eix fonamental en l'aprenentatge de les matemàtiques, ja que és un procés central en la construcció del coneixement matemàtic. Tant els problemes de la vida quotidiana en diferents contextos com els problemes proposats en l'àmbit de les matemàtiques permeten ser catalitzadors de nou coneixement, ja que les reflexions que es realitzen durant la seva resolució ajuden a la construcció de conceptes i a l'establiment de connexions entre ells.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta aplicar el coneixement matemàtic que posseeixen els alumnes en el context de la resolució de problemes. Per això és necessari proporcionar eines d'interpretació i modelització (diagrames, expressions simbòliques, gràfiques, etc.), tècniques i estratègies de resolució de problemes com l'analogia amb altres problemes, l'estimació, l'assaig i error, la resolució de manera inversa (anar cap endarrere), el tempteig, la descomposició en problemes més senzills o la cerca de patrons..., que els permetin prendre decisions, anticipar la resposta, assumir riscos i acceptar l'error com a part del procés.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, STEM3, STEM4, CD2, CPSAA5, CE3, CCEC4.

#### **CE 2 Analitzar les solucions d'un problema usant diferents tècniques i eines, avaluant les respostes obtingudes, per verificar la seva validesa i idoneïtat des d'un punt de vista matemàtic i la seva repercussió global.**

L'anàlisi de les solucions obtingudes en la resolució d'un problema potencia la reflexió crítica sobre la seva validesa, tant des d'un punt de vista estrictament matemàtic com des d'una perspectiva global, valorant aspectes relacionats amb la sostenibilitat, la igualtat de gènere, el consum responsable, l'equitat o la no discriminació entre altres. Els raonaments científic i matemàtic seran les eines principals per realitzar aquesta validació, però també ho són la lectura atenta, la realització de preguntes adequades, l'elecció d'estratègies per verificar la pertinència de les solucions obtingudes segons la situació plantejada, la consciència sobre els propis progressos i l'autoavaluació.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta processos reflexius propis de la metacognició com l'autoavaluació i la coavaluació, la utilització d'estratègies senzilles d'aprenentatge autoregulat, ús eficaç d'eines digitals com a calculadores o fulls de càlcul, la verbalització o explicació del procés i la selecció entre diferents



mètodes de comprovació de solucions o d'estratègies per validar les solucions i el seu abast.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, CD2, CPSAA4, CC3, CE3.

**CE 3 Formular i comprovar conjectures senzilles o plantejar problemes de manera autònoma, reconeixent el valor del raonament i l'argumentació, per generar nou coneixement.**

El raonament i el pensament analític incrementen la percepció de patrons, estructures i regularitats tant en situacions del món real com abstractes, afavorint la formulació de conjectures sobre la seva naturalesa.

D'altra banda, el plantejament de problemes és un altre component important en l'aprenentatge i ensenyament de les matemàtiques i es considera una part essencial del quefer matemàtic. Implica la generació de nous problemes i preguntes destinades a explorar una situació determinada, com també la reformulació d'un problema durant el procés de resolució d'aquest.

La formulació de conjectures, el plantejament de nous problemes i la seva comprovació o resolució es pot realitzar per mitjà de materials manipulatius, calculadores, programari, representacions i símbols, treballant de manera individual o col·lectiva i aplicant els raonaments inductiu i deductiu.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta formular i comprovar conjectures, examinar la seva validesa i reformular-les per obtenir altres noves susceptibles de ser posades a prova promovent l'ús del raonament i la demostració com a aspectes fonamentals de les matemàtiques. Quan els alumnes plantegen nous problemes, millora el raonament i la reflexió al mateix temps que construeix el seu propi coneixement, la qual cosa es tradueix en un alt nivell de compromís i curiositat, com també d'entusiasme cap al procés d'aprenentatge de les matemàtiques.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, STEM1, STEM2, CD1, CD2, CD5, CE3

**CE 4 Utilitzar els principis del pensament computacional organitzant dades, descomponent en parts, reconeixent patrons, interpretant, modificant i creant algorismes per modelitzar situacions i resoldre problemes de manera eficaç.**

El pensament computacional entronca directament amb la resolució de problemes i el plantejament de procediments, utilitzant l'abstracció per identificar els aspectes més rellevants, i la descomposició en tasques més simples amb l'objectiu d'arribar a una solució del problema que pugui ser executada per un sistema informàtic. Portar el pensament computacional a la vida diària suposa relacionar els aspectes fonamentals de la informàtica amb les necessitats dels alumnes.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta la creació de models





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| abstractes de situacions quotidianes, la seva automatització i modelització i la codificació en un llenguatge fàcil d'interpretar per un sistema informàtic.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, STEM3, CD2, CD3, CD5, CE3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>CE 5 Reconèixer i utilitzar connexions entre els diferents elements matemàtics interconnectant</b> conceptes i procediments per desenvolupar una visió de les matemàtiques com un tot integrat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>La connexió entre els diferents conceptes, procediments i idees matemàtiques aporta una compressió més profunda i duradora dels coneixements adquirits, proporcionant una visió més àmplia sobre el propi coneixement. Percebre les matemàtiques com un tot implica estudiar les seves connexions internes i reflexionar sobre elles, tant les existents entre els blocs de sabers, entre les matemàtiques de diferents nivells o les de diferents etapes educatives.</p> <p>El desenvolupament d'aquesta competència comporta enllaçar les noves idees matemàtiques amb idees prèvies, reconèixer i utilitzar les connexions entre idees matemàtiques en la resolució de problemes i comprendre com unes idees es construeixen sobre altres per formar un tot integrat.</p>                                                                                                                                                                                                                       |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM3, CD2, CD3, CCEC1.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>CE 6 Identificar les matemàtiques implicades en altres matèries i en situacions reals, susceptibles de ser tractades en termes matemàtics, interrelacionant conceptes i procediments per aplicar-los en situacions diverses.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>Reconèixer i utilitzar la connexió de les matemàtiques amb altres matèries, amb la vida real o amb la pròpia experiència augmenta el bagatge matemàtic de l'alumnat. És important que l'alumnat tingui l'oportunitat d'experimentar matemàtiques en diferents contextos (personal, escolar, social, científic i humanístic) valorant la contribució de les matemàtiques a la resolució dels grans objectius globals de desenvolupament, amb perspectiva històrica.</p> <p>La connexió entre les matemàtiques i altres matèries no hauria de limitar-se als conceptes, sinó que s'ha d'ampliar als procediments i les actituds, de manera que els sabers bàsics matemàtics poden ser transferits i aplicats a altres matèries i contextos. Així, el desenvolupament d'aquesta competència comporta l'establiment de connexions entre idees, conceptes i procediments matemàtics amb altres matèries i amb la vida real i la seva aplicació en la resolució de problemes en situacions diverses.</p> |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, CD3, CD5, CC4, CE2, CE3, CCEC1.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>CE 7 Representar, de manera individual i col·lectiva, conceptes, procediments, informació i resultats matemàtics usant diferents tecnologies, per visualitzar idees i estructurar processos matemàtics.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| La manera de representar idees, conceptes i procediments en matemàtiques és                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |



fonamental. La representació inclou dues facetes, la representació pròpiament dita d'un resultat o concepte i la representació dels processos que es realitzen durant la pràctica de les matemàtiques.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta l'adquisició d'un conjunt de representacions matemàtiques que amplien significativament la capacitat per interpretar i resoldre problemes de la vida real.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM3, CD1, CD2, CD5, CE3, CCEC4.

**CE 8 Comunicar de manera individual i col·lectiva conceptes, procediments i arguments matemàtics usant llenguatge oral, escrit o gràfic, utilitzant la terminologia matemàtica apropiada, per donar significat i coherència a les idees matemàtiques.**

La comunicació i l'intercanvi d'idees és una part essencial de l'educació científica i matemàtica. A través de la comunicació les idees es converteixen en objectes de reflexió, perfeccionament, discussió i rectificació. Comunicar idees, conceptes i processos contribueix a col·laborar, cooperar, afermar i generar nous coneixements.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta expressar i fer públics fets, idees, conceptes i procediments de manera oral, escrita i gràfica, amb veracitat i precisió, utilitzant la terminologia matemàtica adequada, donant d'aquesta manera significat i coherència a les idees.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CP1, STEM2, STEM4, CD2, CD3, CE3, CCEC3.

**CE 9 Desenvolupar destreses personals, identificant i gestionant emocions, posant en pràctica estratègies d'acceptació de l'error com a part del procés d'aprenentatge i adaptant-se davant situacions d'incertesa, per millorar la perseverança en la consecució d'objectius i el gaudi en l'aprenentatge de les matemàtiques.**

Resoldre problemes matemàtics o reptes més globals en els quals intervenen les matemàtiques hauria de ser una tasca gratificant. Les destreses emocionals dins de l'aprenentatge de les matemàtiques fomenten el benestar dels alumnes, la regulació emocional i l'interès pel seu aprenentatge.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta identificar i gestionar les emocions, reconèixer fonts d'estrès, ser perseverant, pensar de manera crítica i creativa, millorar la resiliència i mantenir una actitud proactiva davant nous reptes matemàtics.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM5, CPSAA1, CPSAA4, CPSAA5, CE2, CE3.

**CE 10 Desenvolupar destreses socials reconeixent i respectant les emocions i experiències dels altres, participant activament i reflexivament en projectes en equips heterogenis amb rols assignats per construir una identitat positiva com**



**a estudiant de matemàtiques, fomentar el benestar personal i grupal, i crear relacions saludables.**

Treballar els valors de respecte, igualtat o resolució pacífica de conflictes, al mateix temps que se resolen reptes matemàtics desenvolupant destreses de comunicació efectiva, de planificació, d'indagació, de motivació i confiança en les seves pròpies possibilitats, permet als alumnes millorar l'autoconfiança i normalitzar situacions de convivència en igualtat creant relacions i entorns de treball saludables.

El desenvolupament d'aquesta competència comporta mostrar empatia pels altres, establir i mantenir relacions positives, exercitar l'escolta activa i la comunicació assertiva, treballar en equip i prendre decisions responsables. Així mateix, se fomenta la ruptura d'estereotips i idees preconcebudes sobre les matemàtiques associades a qüestions individuals, com per exemple les associades al gènere o a la creença en l'existència d'una aptitud innata per a les matemàtiques.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL5, CP3, STEM3, CPSAA1, CPSAA3, CC2, CC3.

*De primer a tercer*

**Criteris d'avaluació**

Els criteris d'avaluació (CA), per a cada una de les competències específiques (CE), es concreten a mode orientatiu en la taula següent:

**CE 1 Interpretar, modelitzar i resoldre problemes de la vida quotidiana i propis de les matemàtiques, aplicant diferents estratègies i formes de raonament, per explorar diferents maneres de conducta i obtenir possibles solucions.**

CA 1.1 Interpretar problemes matemàtics organitzant les dades, establint les relacions entre elles i compronent les preguntes formulades.

Llegir atentament els enuncis dels problemes matemàtics, identificar la informació i les dades rellevants.

Comprendre les qüestions plantejades.

Identificar les relacions entre les dades inicials del problema.

Organitzar les dades i les relacions entre elles amb les estratègies adequades (simplificar el problema, elaborar taules, construir gràfics...).

Emprar el llenguatge matemàtic adequat i la notació pertinent.

CA 1.2 Aplicar eines i estratègies apropiades que contribueixin a la resolució de problemes.

Conèixer, memoritzar i automatitzar fórmules i algorismes (per exemple: propietats de les potències, identitats notables, regla de Ruffini...).

CA 1.3 Obtenir solucions matemàtiques d'un problema mobilitzant els coneixements i utilitzant les eines tecnològiques necessàries.

Reconèixer les dades que es generen en el procés de resolució per tal d'avançar



|                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| cap a la solució.                                                                              |
| Obtenir la solució o solucions del problema.                                                   |
| Explicar i justificar de manera clara i detallada el procés seguit per arribar a cada solució. |
| En cas que sigui necessari, emprar correctament la calculadora o programes informàtics.        |

**CE 2 Analitzar les solucions d'un problema usant diferents tècniques i eines, avaluant les respostes obtingudes, per verificar la seva validesa i idoneïtat des d'un punt de vista matemàtic i la seva repercussió global.**

CA 2.1 Comprovar la correcció matemàtica de les solucions d'un problema.

Revisar la resolució del problema pas a pas.

Localitzar i rectificar errors.

CA 2.2 Comprovar la validesa de les solucions d'un problema i la seva coherència en el context plantejat, avaluant el seu abast i repercussió des de diferents perspectives (de gènere, de sostenibilitat, de consum responsable, etc.).

Verificar que la solució compleix totes les condicions i restriccions establertes a l'enunciat del problema.

Aplicar mètodes de comprovació matemàtica (per exemple: substitució de valors, mètodes gràfics o geomètrics, proves algebraïques...).

Descartar les solucions que no encaixen a les condicions i restriccions.

Avaluar, si és el cas, la repercussió de les solucions des de la perspectiva escaient (de gènere, de sostenibilitat, de consum responsable, etc.).

**CE 3 Formular i comprovar conjectures senzilles o plantejar problemes de manera autònoma, reconeixent el valor del raonament i l'argumentació, per generar nou coneixement.**

CA 3.1 Formular i comprovar conjectures senzilles de forma guiada analitzant patrons, propietats i relacions.

Identificar i analitzar patrons i regularitats, propietats i relacions en les situacions plantejades, mitjançant l'observació, l'anàlisi de dades, la indagació, etc.

Formular conjectures raonables, de forma guiada.

Justificar conjectures aportant exemples, propietats i demostracions matemàtiques senzilles, etc.

Refutar les conjectures utilitzant contraexemples.

CA 3.2 Plantejar variants d'un problema donat, modificant alguna de les seves dades o alguna condició del problema.

Plantejar variants de problemes ja resolts, modificant alguna de les seves dades o condicions.

Descobrir l'efecte d'aquestes modificacions en la resolució del problema.

Valorar el possible aprofitament de les estratègies conegudes o la necessitat de nous enfocaments de resolució.



CA 3.3 Emprar eines tecnològiques adequades en la recerca i comprovació de conjectures o problemes.

Emprar eines tecnològiques quan siguin necessàries (calculadores, simuladors, fulls de càlcul, aplicacions específiques, etc.) de manera eficient en la resolució de problemes i la comprovació de conjectures.

De manera puntual, consultar recursos en línia per trobar problemes similars o relacionats, cercant inspiració o mètodes de resolució.

**CE 4 Utilitzar els principis del pensament computacional organitzant dades, descomponent en parts, reconeixent patrons, interpretant, modificant i creant algorismes per modelitzar situacions i resoldre problemes de manera eficaç.**

CA 4.1 Reconèixer patrons, organitzar dades i descompondre un problema en parts més simples facilitant la seva interpretació computacional.

Reconèixer patrons.

Organitzar dades per facilitar el reconeixement de patrons en la resolució d'un problema.

Descompondre un problema en parts més simples per facilitar la seva resolució mitjançant un algorisme, passes repetides, etc.

CA 4.2 Modelitzar situacions i resoldre problemes de forma eficaç interpretant i modificant algorismes.

Modelitzar situacions identificant les passes per resoldre un problema de manera estructurada.

Resoldre problemes que s'ajusten als models aplicant els algorismes corresponents de manera eficaç.

Interpretar i modificar algorismes senzills quan sigui necessari.

**CE 5 Reconèixer i utilitzar connexions entre els diferents elements matemàtics interconnectant conceptes i procediments per desenvolupar una visió de les matemàtiques com un tot integrat**

CA 5.1 Reconèixer les relacions entre els coneixements i experiències matemàtiques, formant un tot coherent.

Reconèixer els elements matemàtics coneguts (conceptes, algorismes, fórmules...) que apareixen en experiències matemàtiques o en l'assoliment de nous coneixements.

Descobrir com es relacionen entre ells els elements dels diferents camps de les matemàtiques (per exemple, la representació gràfica d'una recta, l'equació corresponent i la proporcionalitat entre dues variables).

CA 5.2 Realitzar connexions entre diferents processos matemàtics, tot aplicant coneixements i experiències prèvies.

Seleccionar coneixements, processos i estratègies conegudes per encarar nous problemes o conceptes matemàtics.

Emprar de manera combinada i connectada aquests coneixements, processos i estratègies.



|                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 6 Identificar les matemàtiques implicades en altres matèries i en situacions reals, susceptibles de ser tractades en termes matemàtics, interrelacionant conceptes i procediments per aplicar-los en situacions diverses.</b>                                                 |
| CA 6.1 Reconèixer situacions susceptibles de ser formulades i resoltes mitjançant eines i estratègies matemàtiques, establint connexions entre el món real i les matemàtiques, fent servir els processos inherents a la recerca: inferir, mesurar, comunicar, classificar i predir. |
| Reconèixer situacions reals a les quals es poden aplicar els coneixements i estratègies matemàtiques que es treballen a l'aula (per exemple, identificar objectes reals dels quals se'n pot calcular el volum amb les fórmules conegudes).                                          |
| Mesurar magnituds en elements del món real (quantitats, àrees, volums, distàncies, temperatures...).                                                                                                                                                                                |
| Fer estimacions, prediccions i classificacions.                                                                                                                                                                                                                                     |
| Comunicar correctament i rigorosa les diferents accions i resultats.                                                                                                                                                                                                                |
| CA 6.2 Identificar connexions coherents entre les matemàtiques i altres matèries resolent problemes contextualitzats.                                                                                                                                                               |
| Identificar situacions d'altres matèries que es poden interpretar i modelitzar matemàticament (per exemple el creixement exponencial bacterià, fórmules de cinemàtica, etc.).                                                                                                       |
| Enriquir els coneixements matemàtics amb coneixements d'altres matèries (per exemple, amb el context històric d'una troballa matemàtica, la presència de la raons de proporcionalitat a elements patrimonials o artístics, etc.).                                                   |
| Resoldre problemes interdisciplinaris.                                                                                                                                                                                                                                              |
| CA 6.3 Reconèixer l'aportació de les matemàtiques al progrés de la humanitat i la seva contribució a la superació dels reptes que demanda la societat actual.                                                                                                                       |
| Reconèixer l'aportació de les matemàtiques al progrés de la humanitat (per exemple, valorant els avantatges del sistema de numeració decimal front al romà, el sistema binari com a base de la digitalització, etc.).                                                               |
| Emprar els coneixements i eines matemàtiques per entendre els reptes actuals de la societat (esgotament dels recursos, canvi climàtic, conflictes armats, etc) i com superar-los.                                                                                                   |
| Ser conscient de les limitacions de la ciència i de les matemàtiques a l'hora de resoldre tots els reptes actuals.                                                                                                                                                                  |
| CA 6.4 Comprendre la realitat de les Illes Balears a partir de l'estudi de problemes matemàtics contextualitzats.                                                                                                                                                                   |
| Conèixer els elements científics i matemàtics propis de la història i cultura de les illes Balears (per exemple: sistemes de pesos i mesures, matemàtiques d'edificis emblemàtics, etc.).                                                                                           |
| Interpretar la realitat geogràfica, mediambiental, demogràfica, social i econòmica usant eines matemàtiques i consultant notícies de premsa, bancs de dades (IBESTAT), etc.                                                                                                         |



Resoldre problemes matemàtics contextualitzats a les Illes Balears.

**CE 7 Representar, de manera individual i col·lectiva, conceptes, procediments, informació i resultats matemàtics usant diferents tecnologies per visualitzar idees i estructurar processos matemàtics.**

CA 7.1 Representar conceptes, procediments, informació i resultats matemàtics de maneres diferents i amb eines diverses, incloses les digitals, visualitzant idees, estructurant processos matemàtics i valorant la seva utilitat per compartir informació.

Ordenar i estructurar la informació que es vol representar i transmetre.

Representar conceptes, procediments, informació i resultats matemàtics amb eines diverses (per exemple: resumir dades, esquematitzar-les, dibuixar a llapis a mà alçada, construir maquetes de poliedres, fer representacions amb eines digitals...).

Usar adequadament les eines de dibuix (regle, compàs...).

Visualitzar les idees matemàtiques contingudes en aquestes representacions.

Valorar la utilitat d'aquestes representacions per a compartir informació.

CA 7.2 Elaborar representacions matemàtiques que ajudin en la cerca d'estratègies de resolució d'una situació problematitzada.

Elaborar representacions matemàtiques per facilitar la comprensió del problema.

Cercar estratègies de resolució del problema a partir d'aquestes representacions.

**CE 8 Comunicar de manera individual i col·lectiva conceptes, procediments i arguments matemàtics usant el llenguatge oral, escrit o gràfic, utilitzant la terminologia matemàtica apropiada, per donar significat i coherència a les idees matemàtiques.**

CA 8.1 Comunicar informació utilitzant el llenguatge matemàtic apropiat, oralment i per escrit, per descriure, explicar i justificar raonaments, procediments i conclusions.

Conèixer la terminologia corresponent als diferents camps de les matemàtiques.

Comunicar informació emprant el llenguatge matemàtic amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.

Descriure, explicar i justificar raonaments, procediments i conclusions.

CA 8.2 Reconèixer i emprar el llenguatge matemàtic present en la vida quotidiana comunicant-lo amb precisió i rigor.

Reconèixer el llenguatge matemàtic present en la vida quotidiana (per exemple, el que es pot trobar a notícies de premsa, articles científics, ofertes comercials...).

Valorar els usos del llenguatge matemàtic a la vida quotidiana, detectar manca de rigor en el seu ús (per exemple, presentació parcial o esbiaixada de dades o gràfics, ofertes comercials enganyoses, etc.).

Emprar el llenguatge matemàtic amb precisió i rigor.





**CE 9 Desenvolupar destreses personals, identificant i gestionant emocions, posant en pràctica estratègies d'acceptació de l'error com a part del procés d'aprenentatge i adaptant-se davant situacions d'incertesa, per millorar la perseverança en la consecució d'objectius i el gaudi en l'aprenentatge de les matemàtiques.**

CA 9.1 Gestionar les emocions pròpies i desenvolupar l'autoconcepte matemàtic com a eina generant d'expectatives positives davant nous reptes matemàtics.

Evitar les emocions que puguin afectar negativament l'aprenentatge de les matemàtiques (peresa, inseguretat, frustració...).

Reconèixer les fortaleces i febleses personals a l'hora d'encarar reptes matemàtics.

Adquirir progressivament confiança per reforçar les fortaleces i superar les febleses.

CA 9.2 Mostrar una actitud positiva i perseverant en fer front a les diferents situacions d'aprenentatge de les matemàtiques, acceptant la crítica raonada.

Mostrar una actitud positiva i perseverant en l'aprenentatge de les matemàtiques i en la realització de les activitats de la matèria.

Acceptar la crítica raonada i transformar-la en una oportunitat d'aprenentatge significatiu.

**CE 10 Desenvolupar destreses socials reconeixent i respectant les emocions i experiències dels altres, participant activament i reflexivament en projectes en equips heterogenis amb rols assignats per construir una identitat positiva com a estudiant de matemàtiques, fomentar el benestar personal i grupal, i crear relacions saludables.**

CA 10.1 Col·laborar activament i construir relacions treballant en les matemàtiques en equips heterogenis, respectant diferents opinions, comunicant-se de manera efectiva, pensant de manera crítica i creativa i realitzant judicis informats.

Col·laborar activament en equips heterogenis.

Fer aportacions creatives.

Comunicar les aportacions i opinions de manera clara i efectiva.

Valorar amb respecte les opinions i aportacions de la resta de membres de l'equip.

Emetre judicis crítics i informats.

CA 10.2 Participar en el repartiment de tasques de l'equip, aportant valor, afavorint la inclusió, l'escolta activa, responsabilitzant-se del rol assignat i de la pròpia contribució a l'equip.

Participar en el repartiment de tasques en els treballs en equip

Fer aportacions valuoses que contribueixin a la realització exitosa de la feina de l'equip.

Responsabilitzar-se del rol assignat en cada moment.

Escoltar activament les aportacions dels altres membres.

Afavorir la participació i inclusió de tots els membres de l'equip.



## Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| SENTIT NUMÈRIC                                                                                                                                               | 1r | 2n | 3r |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|----|
| <b>Comptatge</b>                                                                                                                                             |    |    |    |
| Ús d'estratègies senzilles de recompte sistemàtic en problemes i situacions de la vida quotidiana com ara el principi multiplicatiu i els diagrames d'arbre. | x  | x  |    |
| Aplicació de tècniques senzilles de combinatòria per realitzar recomptes sistemàtics en la resolució de problemes i situacions de la vida quotidiana.        |    |    | x  |
| Adaptació del comptatge a la grandària dels nombres en problemes de la vida quotidiana.                                                                      |    |    | x  |
| <b>Quantitat</b>                                                                                                                                             |    |    |    |
| Lectura i escriptura dels nombres grans. Ús de formes abreujades d'escriptura de nombres grans utilitzant potències en base 10.                              | x  |    |    |
| Expressió de nombres grans i petits en notació científica. Ús de la calculadora.                                                                             |    | x  | x  |
| Ús de nombres enters, decimals, fraccionaris en l'expressió de quantitats en contextos de la vida quotidiana.                                                | x  | x  | x  |
| Diferents formes de representació de nombres enters, fraccionaris i decimals, inclosa la recta numèrica.                                                     | x  | x  |    |
| Valor absolut d'un nombre enter.                                                                                                                             | x  |    |    |
| Realització d'estimacions amb la precisió requerida.                                                                                                         | x  | x  | x  |
| Introducció al concepte d'error associat a l'arrodoniment d'un nombre decimal: concepte de xifres significatives i càlcul dels errors absolut i relatiu.     |    |    | x  |
| Intervals numèrics i representació sobre la recta real.                                                                                                      |    |    | x  |
| Fraccions equivalents.                                                                                                                                       | x  | x  |    |
| Relació entre fraccions i nombres decimals. Conversió.                                                                                                       | x  | x  |    |
| Classificació dels nombres decimals.                                                                                                                         | x  |    |    |
| Obtenció de la fracció generatriu corresponent als diferents tipus de nombres decimals.                                                                      |    | x  | x  |
| Arrels en l'expressió de quantitats en contextos de la vida quotidiana                                                                                       |    | x  | x  |
| Percentatges majors que 100 i menors que 1: interpretació i aplicació en la resolució de problemes.                                                          |    | x  | x  |
| <b>Operacions</b>                                                                                                                                            |    |    |    |
| Càlculs de manera eficient amb nombres naturals, enters, fraccionaris i decimals tant mentalment com de manera manual, amb calculadora o full de càlcul.     | x  | x  | x  |
| Propietats de les operacions (suma, resta, multiplicació, divisió i potenciació).                                                                            | x  |    |    |
| Relacions inverses entre les operacions (addició i sostracció, la multiplicació i la divisió).                                                               | x  |    |    |
| Jerarquia de les operacions.                                                                                                                                 | x  | x  | x  |
| Estratègies de càlcul mental amb nombres naturals i enters.                                                                                                  | x  | x  |    |
| Estratègies de càlcul mental amb nombres fraccionaris i decimals.                                                                                            |    | x  | x  |
| Interpretació de l'efecte de les operacions aritmètiques amb nombres enters, fraccions i expressions decimals i el seu ús per resoldre problemes.            | x  |    |    |
| Potències de nombres enters i fraccionaris amb exponent natural. Significat,                                                                                 | x  | x  |    |



|                                                                                                                                                                                                                                 |   |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|
| operacions i ús.                                                                                                                                                                                                                |   |   |   |
| Potències de nombres enters i fraccionaris amb exponent enter. Significat, operacions i ús.                                                                                                                                     |   | x | x |
| Ús de les operacions de les potències per simplificar càlculs o reduir expressions.                                                                                                                                             | x | x | x |
| Operacions amb nombres expressats en notació científica en situacions contextualitzades. Ús de la calculadora.                                                                                                                  |   | x | x |
| Els nombres quadrats perfectes. Obtenció d'arrels exactes senzilles i estimació d'arrels quadrades no exactes.                                                                                                                  | x |   |   |
| Relació inversa entre elevar al quadrat i extreure l'arrel quadrada.                                                                                                                                                            |   | x | x |
| Reconeixement i ús adequat de les operacions amb nombres enters, fraccionaris i decimals en situacions contextualitzades.                                                                                                       | x | x | x |
| Utilització de les relacions inverses entre les operacions en la simplificació i la resolució de problemes.                                                                                                                     | x | x | x |
| Relacions                                                                                                                                                                                                                       |   |   |   |
| Comparació i ordenació de fraccions, decimals i percentatges: situació exacta o aproximada en la recta numèrica.                                                                                                                | x | x |   |
| Relació de divisibilitat entre nombres naturals. Obtenció dels múltiples i els divisors d'un nombre.                                                                                                                            | x |   |   |
| Criteris de divisibilitat.                                                                                                                                                                                                      | x |   |   |
| Nombres primers i composts. Descomposició d'un nombre en factors primers.                                                                                                                                                       | x | x |   |
| Ús d'estratègies com el càlcul de múltiples, l'obtenció de divisors i la factorització en nombres primers per resoldre problemes.                                                                                               | x |   |   |
| Múltiples i divisors comuns a diversos nombres. Mínim comú múltiple i màxim comú divisor de dos o més nombres: concepte i càlcul utilitzant diferents estratègies inclosa la descomposició factorial.                           | x | x |   |
| Resolució de problemes fent ús del màxim comú divisor i mínim comú múltiple.                                                                                                                                                    | x | x |   |
| Selecció de la representació més adequada, com també de les unitats òptimes, per a una mateixa quantitat en cada situació o problema.                                                                                           | x | x | x |
| Raonament proporcional                                                                                                                                                                                                          |   |   |   |
| Raons i proporcions: comprensió i representació de relacions quantitatives.                                                                                                                                                     | x | x | x |
| Magnituds directa i inversament proporcionals. Constant de proporcionalitat. Identificació de magnituds directa i inversament proporcionals.                                                                                    | x | x |   |
| Percentatges: comprensió, càlcul i ús en la resolució de problemes.                                                                                                                                                             | x | x |   |
| Situacions de proporcionalitat en diferents contextos: anàlisi i desenvolupament de mètodes per a la resolució de problemes (augmentos i disminucions percentuals, proporcionalitat directa o inversa, impostos, escales, etc). | x | x | x |
| Repartiments directament proporcionals. Utilitat, càlcul i aplicació a la resolució de problemes en diversos contextos.                                                                                                         | x | x |   |
| Repartiments directa i inversament proporcionals. Utilitat, càlcul i aplicació a la resolució de problemes en diversos contextos.                                                                                               |   |   | x |
| Proporcionalitat composta.                                                                                                                                                                                                      |   |   | x |
| Educació financera                                                                                                                                                                                                              |   |   |   |
| Informació numèrica en contextos financers senzills: interpretació.                                                                                                                                                             | x |   |   |
| Mètodes per a la presa de decisions de consum responsable ateses les relacions qualitat-preu i al valor-preu en contextos quotidians. Selecció del mètode més adequat en funció del context.                                    |   | x | x |
| Dipòsits bancaris a tipus d'interès i plaç fixe: utilitat econòmica i càlcul del rendiment. Problemes d'interès simple i compost.                                                                                               |   |   | x |



|                                                                                                                      |  |  |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|---|
| Consulta de fonts de dades institucionals per a l'obtenció de dades econòmiques, sigui en forma de taules o gràfics. |  |  | x |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|---|

| SENTIT DE LA MESURA                                                                                                                                                                                                    | 1r | 2n | 3r |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|----|
| Magnitud                                                                                                                                                                                                               |    |    |    |
| Atributs mesurables dels objectes físics i matemàtics: recerca i relació entre els mateixos. Concepte de magnitud.                                                                                                     | x  | x  |    |
| Estratègies d'elecció de les unitats i operacions adequades en problemes senzills que impliquin mesura.                                                                                                                | x  | x  | x  |
| Mesura                                                                                                                                                                                                                 |    |    |    |
| Longituds i àrees en figures planes: deducció de les principals fórmules per al seu càlcul, interpretació i aplicació en contextes geomètrics senzills.                                                                | x  |    |    |
| Deducció, interpretació i aplicació de les principals fórmules per a obtenir longituds, àrees i volums en figures planes i tridimensionals.                                                                            |    | x  |    |
| Aplicació de les principals fórmules per a obtenir longituds, àrees i volums en figures planes i tridimensionals compostes mitjançant la descomposició en figures simples. Resolució de problemes geomètrics diversos. |    | x  | x  |
| Representació d'objectes geomètrics amb propietats fixades, com les longituds dels costats o les mesures dels angles.                                                                                                  | x  | x  | x  |
| Representacions planes d'objectes tridimensionals en la visualització i resolució de problemes d'àrees.                                                                                                                |    | x  | x  |
| La probabilitat com a mesura associada a la incertesa d'experiments aleatoris.                                                                                                                                         |    |    | x  |
| Estimació i relacions                                                                                                                                                                                                  |    |    |    |
| Formulació de conjectures sobre mesures o relacions entre les mateixes basades en estimacions. Aplicació a objectes quotidians.                                                                                        | x  |    |    |
| Estratègies per a la presa de decisions justificades del grau de precisió requerida en situacions de mesura.                                                                                                           |    | x  |    |
| Estimació dels errors associats a un procés de mesura.                                                                                                                                                                 |    |    | x  |

| SENTIT ESPAIAL                                                                                                                              | 1r | 2n | 3r |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|----|
| Figures geomètriques de dues i tres dimensions                                                                                              |    |    |    |
| Paral·lelisme i perpendicularitat.                                                                                                          | x  |    |    |
| Construccions geomètriques senzilles: mediatriu, bisectriu. Propietats.                                                                     | x  |    |    |
| Figures geomètriques planes: descripció i classificació en funció de les seves propietats o característiques.                               | x  |    |    |
| Triangles. Classificació i propietats.                                                                                                      | x  |    |    |
| Quadrilàters. Classificació i propietats.                                                                                                   | x  |    |    |
| Diagonals, apotema i simetries en polígons regulars.                                                                                        | x  |    |    |
| Circumferència, cercle, arc i sector circular.                                                                                              | x  |    |    |
| Angles exteriors i interiors d'un polígon. Mesura i càlcul d'angles en figures planes.                                                      | x  |    |    |
| Angle inscrit i angle central d'una circumferència.                                                                                         | x  |    |    |
| Circumferència i altres superfícies circulars. Perímetre i àrea.                                                                            | x  |    |    |
| Construcció de figures geomètriques amb eines manipulatives.                                                                                | x  | x  | x  |
| Figures geomètriques tridimensionals. Cossos de revolució. Descripció i classificació en funció de les seves propietats o característiques. |    | x  |    |



|                                                                                                                                                |   |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|
| Poliedres: cubs, ortoedres, prismes i piràmides.                                                                                               |   | x |   |
| Cossos de revolució: cilindres, cons i esferes.                                                                                                |   | x |   |
| Criteris de semblança. Teorema de Tales.                                                                                                       |   | x |   |
| Raó de semblança. Escales. Relació entre longituds, àrees i volums de figures semblants.                                                       |   | x | x |
| Teorema de Pitàgores. Justificació geomètrica i aplicacions. Aplicació a la classificació de triangles.                                        | x | x |   |
| Reconeixement de les relacions geomètriques tals com la semblança i la relació pitagòrica en figures planes.                                   |   | x |   |
| Polígons irregulars i composts.                                                                                                                |   | x | x |
| Poliedres, poliedres regulats. Vèrtexs, arestes i cares. Teorema d'Euler.                                                                      |   |   | x |
| Plans de simetria en els poliedres.                                                                                                            |   |   | x |
| L'esfera. Interseccions de plans i esferes.                                                                                                    |   |   | x |
| Relacions geomètriques com la congruència, semblança i relació pitagòrica en figures planes i tridimensionals: identificació i aplicació.      |   | x | x |
| Construcció de figures geomètriques amb eines manipulatives i digitals (programes de geometria dinàmica, realitat augmentada...).              |   |   | x |
| Localització i sistemes de representació                                                                                                       |   |   |   |
| Relacions espacials: localització i descripció mitjançant coordenades geomètriques i altres sistemes de representació.                         | x |   |   |
| Coordenades cartesianes: representació i identificació de punts en un sistema d'eixos de coordenades.                                          | x | x |   |
| El globus terraquí. Coordenades geogràfiques i fusos horaris. Longitud i latitud d'un punt.                                                    |   | x |   |
| Moviments i transformacions                                                                                                                    |   |   |   |
| Transformacions elementals: simetries en situacions diverses emprant eines manipulatives. Els eixos de simetria d'un cos geomètric.            |   | x |   |
| Anàlisi de transformacions elementals com girs, translacions i simetries en situacions diverses emprant eines tecnològiques i/o manipulatives. |   |   | x |
| Visualització, raonament i modelització geomètrica                                                                                             |   |   |   |
| Modelització geomètrica: relacions numèriques i algebraiques en la resolució de problemes.                                                     |   | x | x |
| Relacions geomètriques en contextes matemàtics i no matemàtics (art, ciència, vida quotidiana...).                                             |   |   | x |

| SENTIT ALGEBRAIC                                                                                                                                          | 1r | 2n | 3r |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|----|
| Patrons                                                                                                                                                   |    |    |    |
| Patrons, pautes i regularitats: observació i determinació de la regla de formació en casos senzills.                                                      | x  | x  | x  |
| Fórmules i termes generals: obtenció mitjançant l'observació de pautes i regularitats senzilles i la seva generalització.                                 |    | x  | x  |
| Successions numèriques. Progressions aritmètiques i geomètriques. Terme general. Càlcul de la suma d'un nombre finit de termes i infinit quan procedeixi. |    |    | x  |
| Successions recurrents. Obtenció de la forma recurrent.                                                                                                   |    |    | x  |
| Model matemàtic                                                                                                                                           |    |    |    |
| Iniciació al llenguatge algebraic.                                                                                                                        | x  |    |    |
| Comprensió de la importància del llenguatge algebraic per a generalitzar                                                                                  | x  | x  |    |



|                                                                                                                                                                                                                                    |   |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|
| propietats i simbolitzar relacions.                                                                                                                                                                                                |   |   |   |
| Modelització de situacions de la vida quotidiana emprant representacions matemàtiques i el llenguatge algebraic.                                                                                                                   |   | X | X |
| Estratègies de deducció de conclusions raonables a partir d'un model matemàtic.                                                                                                                                                    |   | X | X |
| Variable                                                                                                                                                                                                                           |   |   |   |
| Variable: comprensió del concepte en les seves diferents naturaleses.                                                                                                                                                              | x | x |   |
| Comprensió i iniciació al llenguatge algebraic; obtenció de valors numèrics en expressions algebraiques senzilles per a diferents valors dels seus paràmetres.                                                                     | x | x |   |
| Igualtat i desigualtat                                                                                                                                                                                                             |   |   |   |
| Expressions algebraiques senzilles: comprensió del seu sentit, utilitat i operacions senzilles.                                                                                                                                    | x | x |   |
| Monomi, binomi i polinomi. Conceptes de grau, coeficient i terme independent.                                                                                                                                                      |   | x | x |
| Valor numèric d'una expressió algebraica per a diversos valors de les seves variables.                                                                                                                                             |   | x | x |
| Operacions senzilles amb polinomis: suma, resta i multiplicació.                                                                                                                                                                   |   | x |   |
| Operacions amb polinomis: suma, resta, multiplicació i divisió.                                                                                                                                                                    |   |   | x |
| Factor comú. Identitats notables.                                                                                                                                                                                                  |   | x | x |
| Introducció a la simplificació de fraccions algebraiques.                                                                                                                                                                          |   |   | x |
| Relacions lineals en situacions de la vida quotidiana o matemàticament rellevants: expressió mitjançant l'àlgebra simbòlica.                                                                                                       | x | x |   |
| Identificació i aplicació de l'equivalència d'expressions algebraiques a la resolució d'equacions lineals i quadràtiques amb una incògnita i de problemes.                                                                         |   | x | x |
| Resolució d'equacions de primer grau amb una incògnita.                                                                                                                                                                            | x | x | x |
| Relacions quadràtiques en situacions de la vida quotidiana o matemàticament rellevants: expressió mitjançant àlgebra simbòlica.                                                                                                    |   | x | x |
| Resolució d'equacions de segon grau senzilles: completes i incompletes, amb una incògnita.                                                                                                                                         |   | x | x |
| Estratègies de cerca de solucions d'equacions lineals, de sistemes d'equacions lineals i equacions quadràtiques en situacions de la vida quotidiana.                                                                               |   | x | x |
| Sistemes de dues equacions lineals amb dues incògnites. Mètodes de resolució: igualació, substitució, reducció i mètode gràfic.                                                                                                    |   | x | x |
| Equacions lineals, quadràtiques i sistemes d'equacions lineals: resolució mitjançant l'ús de la tecnologia.                                                                                                                        |   | x | x |
| Resolució d'equacions senzilles de grau superior a dos.                                                                                                                                                                            |   |   | x |
| Relacions i funcions                                                                                                                                                                                                               |   |   |   |
| Relacions quantitatives en situacions de la vida quotidiana i classes de funcions que les modelitzen.                                                                                                                              | x | x |   |
| Relacions lineals: identificació i comparació de diferents formes de representació, taules, gràfiques o expressions algebraiques, i les seves propietats a partir d'elles.                                                         | x | x |   |
| Comprensió del concepte de funció davant a un altre tipus de relació entre variables. Estudi d'algunes de les característiques d'una funció (creixement, continuïtat, punts de tall amb els eixos, màxims i mínims relatius, etc.) |   | x | x |
| Càlcul, interpretació i identificació del pendent d'una recta i de l'ordenada en l'origen.                                                                                                                                         |   | x | x |
| Representació d'una recta a partir de la seva equació i obtenció de l'equació                                                                                                                                                      |   | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                              |   |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|
| algebraica de la mateixa a partir de la seva gràfica.                                                                                                                                                                        |   |   |   |
| Identificació i representació de situacions descrites mitjançant funcions quadràtiques. Càlcul del vèrtex i aplicació a la resolució de problemes senzills, com el tir parabòlic.                                            |   |   | x |
| Estudi de les relacions lineals i quadràtiques: identificació i comparació de diferents maneres de representació (taules, gràfiques o expressions algebraiques) i deducció crítica de les seves propietats a partir d'elles. |   |   | x |
| Estratègies de deducció de la informació rellevant d'una funció mitjançant l'ús de diferents representacions simbòliques, com també de la representació i manipulació digital de la mateixa.                                 |   |   | x |
| <b>Pensament computacional</b>                                                                                                                                                                                               |   |   |   |
| Generalització i transferència de processos de resolució de problemes a altres situacions.                                                                                                                                   | x | x |   |
| Estratègies útils en la interpretació, modificació i creació d'algorismes.                                                                                                                                                   |   | x | x |
| Estratègies de formulació de qüestions susceptibles de ser analitzades mitjançant programes i altres eines.                                                                                                                  |   |   | x |

| <b>SENTIT ESTOCÀSTIC</b>                                                                                                                                               | <b>1r</b> | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|
| <b>Organització i anàlisi de dades</b>                                                                                                                                 |           |           |           |
| Fases i tasques d'un estudi estadístic. Població, mostra i individu. Variables estadístiques: qualitatives, discretes i contínues.                                     | x         | x         |           |
| Elaboració de taules estadístiques senzilles per a variables qualitatives i quantitatives discretes.                                                                   | x         | x         |           |
| Estratègies de recollida i organització de dades de situacions de la vida quotidiana que comprenen una sola variable. Diferència entre variables i valors individuals. | x         | x         |           |
| Paràmetres de posició: mitjana aritmètica i ponderada, moda, mediana. Càlcul, interpretació i propietats.                                                              | x         | x         |           |
| Gràfiques estadístiques: representació a mà alçada.                                                                                                                    | x         | x         |           |
| Diagrames de barres i de sectors. Polígons de freqüències.                                                                                                             | x         | x         |           |
| Quartils, decils i percentils.                                                                                                                                         |           | x         | x         |
| Mètodes de selecció d'una mostra estadística. Representativitat d'una mostra.                                                                                          |           | x         | x         |
| Taules de freqüències: absoluta, relativa i acumulada. Agrupació de dades en intervals.                                                                                |           | x         | x         |
| Càlcul de probabilitats mitjançant el concepte de freqüència relativa i la regla de Laplace.                                                                           |           | x         | x         |
| Gràfiques estadístiques: representació mitjançant diferents tecnologies (calculadora, full de càlcul, aplicacions...) i elecció de la més adequada en cada cas.        |           | x         | x         |
| Diagrames de caixa i de bigotis.                                                                                                                                       |           |           | x         |
| Paràmetres de dispersió: rang, varianza i desviació típica. Càlcul, interpretació i propietats.                                                                        |           |           | x         |
| Interpretació conjunta de la mitjana i la desviació típica.                                                                                                            |           |           | x         |
| Comparació de dos conjunts de dades senzilles atenent a les mesures de localització i dispersió.                                                                       |           |           | x         |
| Anàlisi i interpretació de taules i gràfiques estadístiques de variables qualitatives, quantitatives discretes i quantitatives contínues en contextos reals.           |           |           | x         |
| Variabilitat: interpretació i càlcul, amb suport tecnològic, de mesures de                                                                                             |           |           | x         |





|                                                                                                                                                                               |  |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|---|
| dispersió en situacions reals.                                                                                                                                                |  |   |   |
| <b>Incertesa</b>                                                                                                                                                              |  |   |   |
| Identificació de fenòmens deterministes i aleatoris.                                                                                                                          |  | x | x |
| Determinació de l'espai mostral en experiments aleatoris senzills. Taules i diagrames d'arbre senzills.                                                                       |  | x | x |
| Experiments simples: planificació, realització i anàlisi de la incertesa associada.                                                                                           |  | x | x |
| Assignació de probabilitats mitjançant l'experimentació. Concepte de freqüència relativa i regla de Laplace. Resolució de problemes.                                          |  | x | x |
| Esdeveniments elementals equiprobables i no equiprobables.                                                                                                                    |  | x | x |
| Freqüència relativa d'un esdeveniment i la seva aproximació a la probabilitat mitjançant la simulació o l'experimentació.                                                     |  |   | x |
| Permutacions, factorial d'un nombre.                                                                                                                                          |  |   | x |
| Formulació de conjectures sobre el comportament de fenòmens aleatoris senzills i disseny d'experiències per comprovar-les.                                                    |  |   | x |
| Utilització de la probabilitat per prendre decisions fonamentades en diferents contextos.                                                                                     |  |   | x |
| <b>Inferència</b>                                                                                                                                                             |  |   |   |
| Formulació de qüestions adequades que permetin conèixer les característiques d'interès d'una població.                                                                        |  |   | x |
| Dades rellevants per a donar resposta a qüestions plantejades en investigacions estadístiques: presentació de la informació procedent d'una mostra mitjançant eines digitals. |  |   | x |
| Estratègies de deducció de conclusions a partir d'una mostra amb la finalitat d'emetre judicis i prendre decisions adequades.                                                 |  |   | x |
| Implementació d'eines diverses útils en la resolució de situacions estadístiques (diagrames en arbre, taules...).                                                             |  |   | x |

| <b>SENTIT SOCIOAFECTIU</b>                                                                                                                                  | <b>1r</b> | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|
| <b>Creences, actituds i emocions</b>                                                                                                                        |           |           |           |
| Estratègies de foment de la curiositat, la iniciativa, la perseverança i la resiliència en l'aprenentatge de les matemàtiques.                              | x         |           |           |
| Gestió emocional: emocions que intervenen en l'aprenentatge de les matemàtiques. Autoconsciència i autoregulació.                                           |           | x         |           |
| Estratègies de foment de la flexibilitat cognitiva: apertura a canvis d'estratègia, identificació i transformació de l'error en oportunitat d'aprenentatge. |           |           | x         |
| <b>Treball en equip i presa de decisions</b>                                                                                                                |           |           |           |
| Selecció i desenvolupament de tècniques cooperatives per a l'optimització del treball en equip.                                                             | x         |           |           |
| Selecció i desenvolupament de tècniques cooperatives per a compartir i construir coneixement matemàtic.                                                     |           | x         |           |
| Ús de conductes empàtiques i estratègies per a la gestió i resolució de conflictes que puguin aparèixer dins d'un equip de treball.                         |           |           | x         |
| <b>Inclusió, respecte i diversitat</b>                                                                                                                      |           |           |           |
| Actituds inclusives i acceptació de la diversitat present a l'aula i en la societat.                                                                        | x         | x         | x         |
| La contribució de les matemàtiques al desenvolupament dels diferents àmbits del coneixement humà des d'una perspectiva de gènere                            |           | x         |           |



## Matemàtiques A

### Criteris d'avaluació

Els criteris d'avaluació (CA), per a cada una de les competències específiques (CE), es concreten a mode orientatiu en la taula següent:

|                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Interpretar, modelitzar i resoldre problemes de la vida quotidiana i propis de les matemàtiques, aplicant diferents estratègies i formes de raonament, per explorar diferents maneres de conducta i obtenir possibles solucions .</b> |
| CA 1.1 Reformular de manera verbal i gràfica problemes matemàtics, interpretant les dades, les relacions entre elles i les preguntes plantejades.                                                                                             |
| Llegir atentament els enunciats dels problemes matemàtics, identificar la informació i les dades rellevants i comprendre les qüestions plantejades.                                                                                           |
| Identificar les relacions entre les dades, tant inicials com les que es generen durant el procés de resolució.                                                                                                                                |
| Organitzar les dades i les relacions entre elles amb les estratègies adequades (simplificar el problema, elaborar taules, construir gràfics, esquemes...).                                                                                    |
| Reformular els problemes de manera verbal i escrita, fent un ús adequat del llenguatge matemàtic i, si escau, dels gràfics oportuns.                                                                                                          |
| CA 1.2 Seleccionar eines i estratègies elaborades en la resolució de problemes, valorant la seva eficàcia i idoneïtat.                                                                                                                        |
| Conèixer i automatitzar fórmules, algorismes i estratègies de resolució de problemes.                                                                                                                                                         |
| Resoldre els problemes seguint una o varies estratègies.                                                                                                                                                                                      |
| Valorar l'eficàcia i la idoneïtat de les diferents estratègies de resolució d'un mateix problema observant la rapidesa, la simplicitat, la precisió, etc.                                                                                     |
| CA 1.3 Obtenir totes les possibles solucions matemàtiques d'un problema mobilitzant els coneixements i utilitzant les eines tecnològiques necessàries.                                                                                        |
| Obtenir la solució o les solucions del problema.                                                                                                                                                                                              |
| Concloure, si fos el cas, que el problema no té solució.                                                                                                                                                                                      |
| Dominar i emprar correctament els coneixements i procediments matemàtics adequats.                                                                                                                                                            |
| En cas que sigui necessari, emprar correctament la calculadora o programes informàtics.                                                                                                                                                       |

|                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 2 Analitzar les solucions d'un problema usant diferents tècniques i eines, avaluant les respostes obtingudes, per verificar la seva validesa i idoneïtat des d'un punt de vista matemàtic i la seva repercussió global.</b> |
| CA 2.1 Comprovar la correcció matemàtica de les solucions d'un problema.                                                                                                                                                          |
| Revisar la resolució del problema pas a pas.                                                                                                                                                                                      |



|                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Localitzar i rectificar errors.                                                                                                                                                                                 |
| CA 2.2 Seleccionar les solucions òptimes d'un problema valorant tant la correcció matemàtica com les seves implicacions des de diferents perspectives (de gènere, de sostenibilitat, de consum responsable...). |
| Comprovar la validesa i correcció matemàtica de les solucions trobades.                                                                                                                                         |
| Aplicar mètodes de comprovació matemàtica (per exemple: substitució de valors, mètodes gràfics o geomètrics, proves algebraiques...).                                                                           |
| Descartar les solucions que no encaixen a les condicions i restriccions.                                                                                                                                        |
| Avaluar, si és el cas, les solucions des de la perspectiva escaient (de gènere, de sostenibilitat, de consum responsable, etc.).                                                                                |

**CE 3 Formular i comprovar conjectures senzilles o plantejar problemes de manera autònoma, reconeixent el valor del raonament i l'argumentació, per generar nou coneixement.**

|                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 3.1 Formular, comprovar i investigar conjectures de forma guiada estudiant patrons, propietats i relacions.                                                       |
| Identificar i analitzar patrons, regularitats, propietats i relacions en les situacions plantejades, mitjançant l'observació, l'anàlisi de dades, la indagació, etc. |
| Formular conjectures de forma guiada.                                                                                                                                |
| Verificar conjectures provant-les amb diferents exemples, ajustant-les si cal, o refutar-les mitjançant contraexemples.                                              |
| CA 3.2 Crear variants d'un problema donat, modificant alguna de les seves dades i observant la relació entre els diferents resultats obtinguts.                      |
| Plantejar variants de problemes ja resolts, modificant alguna de les seves dades o condicions.                                                                       |
| Descobrir l'efecte d'aquestes modificacions en la resolució del problema i la relació entre els diferents resultats obtinguts.                                       |
| CA 3.3 Emprar eines tecnològiques adequades en la investigació i comprovació de conjectures o problemes.                                                             |
| Emprar eines tecnològiques de manera eficient per facilitar els càlculs en la resolució de problemes i comprovació de conjectures.                                   |
| Consultar, esporàdicament, recursos en línia per trobar problemes similars o relacionats o informació referent a conjectures concretes.                              |

**CE 4 Utilitzar els principis del pensament computacional organitzant dades, descomponent en parts, reconeixent patrons, interpretant, modificant i creant algorismes per modelitzar situacions i resoldre problemes de manera eficaç.**

|                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 4.1 Reconèixer i investigar patrons, organitzar dades i descompondre un problema en parts més simples facilitant la seva interpretació i el seu tractament computacional. |
| Investigar, identificar i descriure patrons a partir d'exemples concrets.                                                                                                    |



|                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Organitzar les dades.                                                                                                                     |
| Descompondre un problema en parts més simples facilitant la seva interpretació i la seva implementació i resolució mitjançant algorismes. |
| CA 4.2 Modelitzar situacions i resoldre problemes de manera eficaç interpretant, modificant i creant algorismes senzills.                 |
| Identificar les passes per resoldre un problema de manera estructurada.                                                                   |
| Modelitzar situacions mitjançant la creació d'algorismes.                                                                                 |
| Resoldre problemes de manera eficaç interpretant i modificant algorismes coneguts.                                                        |

**CE 5 Reconèixer i utilitzar connexions entre els diferents elements matemàtics interconnectant conceptes i procediments per desenvolupar una visió de les matemàtiques com un tot integrat.**

|                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 5.1 Reconèixer les relacions entre els coneixements i experiències matemàtiques, formant un tot coherent.                                                                  |
| Descobrir la relació entre diferents coneixements i experiències matemàtiques (per exemple, la relació i la coherència de l'equació algebraica d'una funció i el seu gràfic). |
| Consolidar l'aprenentatge de coneixements matemàtics i les relacions entre ells formant un tot coherent.                                                                      |
| CA 5.2 Analitzar i posar en pràctica connexions entre diferents processos matemàtics, tot aplicant coneixements i experiències prèvies.                                       |
| Identificar i analitzar connexions entre diferents coneixements i processos matemàtics.                                                                                       |
| Emprar els coneixements i processos matemàtics fruit d'experiències prèvies de manera combinada i connectada amb els nous coneixements.                                       |

**CE 6 Identificar les matemàtiques implicades en altres matèries i en situacions reals, susceptibles de ser tractades en termes matemàtics, interrelacionant conceptes i procediments per aplicar-los en situacions diverses**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 6.1 Proposar situacions susceptibles de ser formulades i resoltes mitjançant eines i estratègies matemàtiques, establint i aplicant connexions entre el món real i les matemàtiques, fent servir els processos inherents a la recerca científica i matemàtica: inferir, mesurar, comunicar, classificar i predir. |
| Proposar situacions reals a les quals es poden aplicar els coneixements i estratègies matemàtiques que es treballen a l'aula (per exemple, plantejar casos reals que es puguin resoldre amb un sistema d'equacions concret).                                                                                         |
| Mesurar magnituds en elements del món real (quantitats, àrees, volums, distàncies, temperatures...).                                                                                                                                                                                                                 |
| Fer estimacions, prediccions i classificacions.                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Comunicar correctament i rigorosa les diferents accions i resultats.                                                                                                                                                                                                                                                 |
| CA 6.2 Analitzar i aplicar connexions coherents entre les matemàtiques i altres                                                                                                                                                                                                                                      |



|                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| matèries realitzant una anàlisi crítica.                                                                                                                                                                                          |
| Identificar situacions d'altres matèries que es poden interpretar i modelitzar matemàticament (per exemple els interessos bancaris, etc...).                                                                                      |
| Enriquir els coneixements matemàtics amb coneixements d'altres matèries (per exemple, amb el context històric d'una troballa matemàtica, la presència de la raons de proporcionalitat a elements patrimonials o artístics, etc.). |
| Resoldre problemes interdisciplinaris fent-ne, si escau, una anàlisi crítica.                                                                                                                                                     |
| CA 6.3 Valorar l'aportació de les matemàtiques al progrés de la humanitat i la seva contribució a la superació dels reptes que demanda la societat actual                                                                         |
| Reconèixer l'aportació de les matemàtiques al progrés de la humanitat i de la ciència.                                                                                                                                            |
| Emprar els coneixements i eines matemàtiques per entendre els reptes actuals de la societat (esgotament dels recursos, canvi climàtic, conflictes armats, etc) i com superar-los.                                                 |
| Ser conscient de les limitacions de la ciència i de les matemàtiques a l'hora de resoldre tots els reptes actuals.                                                                                                                |
| CA 6.4 Comprendre la realitat de les Illes Balears a partir de l'estudi de problemes matemàtics contextualitzats.                                                                                                                 |
| Conèixer els elements científics i matemàtics propis de la història i cultura de les illes Balears.                                                                                                                               |
| Interpretar la realitat geogràfica, mediambiental, demogràfica, social i econòmica usant eines matemàtiques i consultant notícies de premsa, bancs de dades (IBESTAT), etc.                                                       |
| Resoldre problemes matemàtics contextualitzats a les Illes Balears.                                                                                                                                                               |

|                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 7 Representar, de manera individual i col·lectiva, conceptes, procediments, informació i resultats matemàtics usant diferents tecnologies per visualitzar idees i estructurar processos matemàtics</b> |
| CA 7.1 Representar matemàticament la informació més rellevant d'un problema, conceptes, procediments i resultats matemàtics visualitzant idees i estructurant processos matemàtics.                          |
| Destriar la informació rellevant i la irrellevant de l'enunciat d'un problema.                                                                                                                               |
| Representar i resumir la informació i conceptes rellevants mitjançant gràfics, diagrames o altres tipus de representacions matemàtiques per facilitar-ne la comprensió.                                      |
| Visualitzar idees i plantejar procediments i processos de manera estructurada.                                                                                                                               |
| Organitzar i estructurar els processos matemàtics de manera coherent per facilitar la resolució de problemes.                                                                                                |
| Presentar els resultats de manera clara.                                                                                                                                                                     |
| CA 7.2 Seleccionar entre diferents eines, incloses les digitals, i formes de representació (pictòrica, gràfica, verbal o simbòlica) valorant la seva utilitat per compartir informació.                      |



|                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Triar les eines més adequades per a la representació de la informació (per exemple: llapis i paper, pissarra, regla i compàs...).                                      |
| Valorar i seleccionar les diferents formes de representació (pictòrica, gràfica, verbal o simbòlica) segons la seva utilitat per a sintetitzar i compartir informació. |
| Fer un ús justificat de les eines digitals.                                                                                                                            |

**CE 8 Comunicar de manera individual i col·lectiva conceptes, procediments i arguments matemàtics usant el llenguatge oral, escrit o gràfic, utilitzant la terminologia matemàtica apropiada, per donar significat i coherència a les idees matemàtiques.**

CA 8.1 Comunicar idees, conclusions, conjetures i raonaments matemàtics, utilitzant diferents mitjans, inclosos els digitals, amb coherència, claredat i terminologia apropiada.

Conèixer la terminologia corresponent als diferents camps de les matemàtiques i dominar els diferents conceptes.

Comunicar oralment i per escrit informació (idees, conclusions, conjetures, raonaments...) emprant el llenguatge matemàtic amb claredat, adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.

Quan siguin necessaris i permetin enriquir la comunicació, emprar els mitjans digitals de manera justificada.

CA 8.2 Reconèixer i emprar el llenguatge matemàtic present en la vida quotidiana i en diversos contextos comunicant missatges amb precisió i rigor.

Reconèixer el llenguatge matemàtic present en el món real i en la vida quotidiana (per exemple, el que es pot trobar a articles científics, notícies de premsa, contractes, factures, rebuts...).

Valorar els usos del llenguatge matemàtic a la vida quotidiana, detectar manca de rigor en el seu ús (per exemple, presentació parcial o esbiaixada de dades o gràfics, ofertes comercials enganyoses, clàusules abusives, etc.).

Emprar el llenguatge matemàtic per descriure i analitzar amb precisió i rigor diferents fets del món real i la vida quotidiana.

**CE 9 Desenvolupar destreses personals, identificant i gestionant emocions, posant en pràctica estratègies d'acceptació de l'error com a part del procés d'aprenentatge i adaptant-se davant situacions d'incertesa, per millorar la perseverança en la consecució d'objectius i el gaudi en l'aprenentatge de les matemàtiques.**

CA 9.1 Gestionar les emocions pròpies i desenvolupar l'autoconcepte matemàtic com a eina generant d'expectatives positives davant nous reptes matemàtics.

Evitar les emocions que puguin afectar negativament l'aprenentatge de les matemàtiques (peresa, inseguretat, frustració...).

Reconèixer les fortaleeses i febleses personals a l'hora d'encarar reptes matemàtics.



|                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Adquirir progressivament confiança per reforçar les fortaleses i superar les febleses.                                                                      |
| CA 9.2 Mostrar una actitud positiva i perseverant en fer front a les diferents situacions d'aprenentatge de les matemàtiques, acceptant la crítica raonada. |
| Mostrar una actitud positiva i perseverant en l'aprenentatge de les matemàtiques i en la realització de les activitats de la matèria.                       |
| Acceptar i agrair la crítica raonada i transformar-la en una oportunitat d'aprenentatge.                                                                    |

**CE 10 Desenvolupar destreses socials reconeixent i respectant les emocions i experiències dels altres, participant activament i reflexivament en projectes en equips heterogenis amb rols assignats per construir una identitat positiva com a estudiant de matemàtiques, fomentar el benestar personal i grupal, i crear relacions saludables.**

|                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 10.1 Col·laborar activament i construir relacions treballant en les matemàtiques en equips heterogenis, respectant diferents opinions, comunicant-se de manera efectiva, pensant de manera crítica i creativa i realitzant judicis informats. |
| Col·laborar activament en equips heterogenis.                                                                                                                                                                                                    |
| Fer aportacions creatives.                                                                                                                                                                                                                       |
| Comunicar les aportacions i opinions de manera clara i efectiva.                                                                                                                                                                                 |
| Valorar amb respecte les opinions i aportacions de la resta de membres de l'equip.                                                                                                                                                               |
| Emetre judicis crítics i informats.                                                                                                                                                                                                              |
| CA 10.2 Participar en el repartiment de tasques de l'equip, aportant valor, afavorint la inclusió, l'escolta activa, responsabilitzant-se del rol assignat i de la pròpia contribució a l'equip.                                                 |
| Participar en el repartiment de tasques en els treballs en equip                                                                                                                                                                                 |
| Fer aportacions valuoses que contribueixin a la realització exitosa de la feina de l'equip.                                                                                                                                                      |
| Responsabilitzar-se del rol assignat en cada moment.                                                                                                                                                                                             |
| Escoltar activament les aportacions dels altres membres.                                                                                                                                                                                         |
| Afavorir la participació i inclusió de tots els membres de l'equip.                                                                                                                                                                              |

**Sabers bàsics**

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>SENTIT NUMÈRIC</b>                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Comptatge                                                                                                                                                                                  |
| Resolució de situacions i problemes de la vida quotidiana en els quals sigui convenient l'ús d'estratègies per al recompte sistemàtic (diagrama en arbre, tècniques de combinatòria, etc). |
| Quantitat                                                                                                                                                                                  |





|                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Reconeixement dels diferents conjunts de nombres: naturals, enters, racionals, irracionals i reals.                                                                      |
| Els conjunts numèrics com a forma de respondre a diferents necessitats: comptar, mesurar, comparar, etc.                                                                 |
| Expressió de quantitats i resolució de problemes mitjançant l'ús dels nombres reals amb la precisió requerida.                                                           |
| Expressió de nombres en notació científica.                                                                                                                              |
| Realització d'estimacions en diversos contextes analitzant i acotant l'error comès.                                                                                      |
| <b>Sentit de les operacions</b>                                                                                                                                          |
| Ús de les propietats de les operacions aritmètiques i de la jerarquia d'operacions per a la realització de càlculs aritmètics combinats, incloent l'ús d'eines digitals. |
| Potències d'exponent enter. Relació inversa amb els radicals. Propietats, càlculs bàsics i aplicacions.                                                                  |
| Dedució i ús de les propietats de les potències. Càlculs bàsics i aplicacions. Ús de la calculadora.                                                                     |
| Operacions amb nombres reals en la resolució de situacions contextualitzades.                                                                                            |
| Alguns nombres irracionals en situacions de la vida quotidiana. La importància del nombre $\pi$ i de la proporció àurea.                                                 |
| <b>Relacions</b>                                                                                                                                                         |
| Patrons i regularitats numèriques en les quals intervenguin nombres reals.                                                                                               |
| Ordre en la recta numèrica. Representació de nombres sobre la mateixa.                                                                                                   |
| Intervals i semirectes: expressions en forma d'interval i en forma de desigualtat. Representació a la recta.                                                             |
| Estudi del significat de diferents tipus d'interval: oberts, tancats i mixtes.                                                                                           |
| <b>Raonament proporcional</b>                                                                                                                                            |
| Identificació, formulació i resolució de problemes on intervien magnituds directa i inversament proporcionals. Anàlisi del mètode de resolució.                          |
| <b>Educació financera</b>                                                                                                                                                |
| Consolidació d'estratègies i mètodes de resolució de problemes relacionats amb augments i disminucions percentuals, interessos i taxes en contextos financers.           |
| Dipòsits bancaris a tipus d'interès i plaça fixe: utilitat econòmica i càlcul del rendiment.                                                                             |
| Préstecs a tipus d'interès fixe: simulació de casos senzills.                                                                                                            |

|                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>SENTIT DE LA MESURA</b>                                                                              |
| <b>Mesurament</b>                                                                                       |
| El pendent i la seva relació amb un angle en situacions senzilles: deducció i aplicació.                |
| <b>Canvi</b>                                                                                            |
| Definició i càlcul de les taxes de variació absoluta, relativa i mitjana                                |
| Estudi gràfic del creixement i decreixement de funcions.                                                |
| Formulació i resolució de problemes de la vida quotidiana on intervien les diferents taxes de variació. |
| Visualització i identificació del comportament d'una funció mitjançant eines tecnològiques.             |

|                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>SENTIT ESPACIAL</b>                                                                                                                   |
| <b>Figures geomètriques de dues i tres dimensions</b>                                                                                    |
| Propietats geomètriques d'objectes matemàtics i de la vida quotidiana: investigació i representació amb programes de geometria dinàmica. |
| <b>Moviments i transformacions</b>                                                                                                       |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Transformacions elementals en la vida quotidiana: recerca amb eines tecnològiques com programes de geometria dinàmica, realitat augmentada i altres recursos. Relacions espacials: localització i descripció mitjançant coordenades geomètriques i altres sistemes de representació. |
| Moviments i transformacions                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Transformacions elementals: simetries en situacions diverses emprant eines manipulatives. Els eixos de simetria d'un cos geomètric.                                                                                                                                                  |
| Anàlisi de transformacions elementals com girs, translacions i simetries en situacions diverses emprant eines tecnològiques i/o manipulatives.                                                                                                                                       |
| Visualització, raonament i modelització geomètrica                                                                                                                                                                                                                                   |
| Models geomètrics: representació i explicació de relacions numèriques i algebraiques en figures semblants. Raó de semblança entre longituds, àrees i volums.                                                                                                                         |
| Modelització d'elements geomètrics amb eines tecnològiques com a programes de geometria dinàmica, realitat augmentada i altres recursos.                                                                                                                                             |
| Elaboració i comprovació de conjectures geomètriques amb eines tecnològiques.                                                                                                                                                                                                        |
| <b>SENTIT ALGEBRAIC</b>                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Patrons                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Patrons, pautes i regularitats: observació, generalització i terme general.                                                                                                                                                                                                          |
| Model matemàtic                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Maneig del llenguatge algebraic i les funcions per la modelització i resolució de problemes reals.                                                                                                                                                                                   |
| Estratègies de deducció i anàlisi de conclusions raonables d'una situació de la vida quotidiana una vegada modelitzada.                                                                                                                                                              |
| Variable                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Identificació de variables en diferents problemes.                                                                                                                                                                                                                                   |
| Característiques del canvi en la representació gràfica de relacions lineals i quadràtiques.                                                                                                                                                                                          |
| Igualtat i desigualtat                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Ús del llenguatge algebraic per representar relacions funcionals en diferents contextos.                                                                                                                                                                                             |
| Relacions lineals, quadràtiques i de proporcionalitat inversa en situacions de la vida quotidiana o matemàticament rellevants: expressió mitjançant àlgebra simbòlica.                                                                                                               |
| Formes equivalents d'expressions algebraiques en la resolució d'equacions lineals i quadràtiques, i sistemes d'equacions i inequacions lineals.                                                                                                                                      |
| Equacions i inequacions de primer i segon grau. Resolució analítica i gràfica.                                                                                                                                                                                                       |
| Sistemes d'equacions i inequacions lineals. Resolució analítica i gràfica.                                                                                                                                                                                                           |
| Resolució de problemes mitjançant l'ús d'equacions i inequacions en situacions contextualitzades.                                                                                                                                                                                    |
| Equacions, sistemes d'equacions i inequacions: resolució mitjançant l'ús de la tecnologia.                                                                                                                                                                                           |
| Relacions i funcions                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Expressions algebraiques de funcions que relacionen les variables que                                                                                                                                                                                                                |



|                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| intervenen en situacions de la vida quotidiana.                                                                                      |
| Funcions definides a trossos (lineals i quadràtiques).                                                                               |
| Representació gràfica de funcions.                                                                                                   |
| Propietats de les funcions: domini, recorregut, intersecció amb els eixos, monotonia, extrems, continuïtat, punts de discontinuïtat. |
| Interpretació de les propietats obtingudes o observades a la gràfica dins el context de la situació o problema a resoldre.           |
| <b>Pensament computacional</b>                                                                                                       |
| Creació, modificació i interpretació d'algorismes senzills per a la resolució de problemes.                                          |
| Resolució de problemes senzills mitjançant la descomposició en parts.                                                                |
| Confecció i ús de programari (per exemple: fulls de càlculs, geometria dinàmica,...) per a la resolució de problemes.                |
| Ús de dades variables i constants en els fulls de càlcul (per exemple, preu base i IVA).                                             |

|                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>SENTIT ESTOCÀSTIC</b>                                                                                                                                        |
| <b>Organització i anàlisi de dades</b>                                                                                                                          |
| Estratègies de recollida i organització de dades.                                                                                                               |
| Identificació i anàlisi inicial de les dades analitzades. Tipus de variables.                                                                                   |
| Construcció de taules de freqüència amb dades aïllades i amb dades agrupades en intervals.                                                                      |
| Elaboració de taules de contingència.                                                                                                                           |
| Elaboració i interpretació de gràfics estadístics d'una variable.                                                                                               |
| Paràmetres de posició: Mediana, percentils i quartils. Elaboració i interpretació de diagrames de caixes i bigotis.                                             |
| Paràmetres de centralització: Mitjana aritmètica, moda i mediana. Paràmetres de dispersió: varianza, desviació típica i coeficient de variació.                 |
| Distribucions bidimensionals.                                                                                                                                   |
| Núvol de punts. Coeficient de correlació.                                                                                                                       |
| Recta de regressió. Valoració de la pertinença d'estimacions a partir de la recta de regressió, tenint present el núvol de punts i el coeficient de correlació. |
| Ús de programari per a l'obtenció de la recta de regressió i coeficient de correlació de d'una distribució bidimensional.                                       |
| <b>Incertesa</b>                                                                                                                                                |
| Esdeveniments aleatoris. Espai mostral. Experiments simples i compostos. Experiments regulars i irregulars. Experiments amb repetició i sense repetició.        |
| Operacions amb esdeveniments. Diagrames de Venn.                                                                                                                |
| Càlcul de probabilitats. Llei de Laplace. Llei dels grans nombres.                                                                                              |
| Tècniques de recompte. Diagrames d'arbre i taules de contingència.                                                                                              |
| <b>Inferència</b>                                                                                                                                               |
| Diferents etapes del disseny d'estudis estadístics.                                                                                                             |



|                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Consulta de fonts de dades institucionals per a l'obtenció de dades.                                             |
| Anàlisi de la utilitat de les conclusions d'un estudi estadístic tot valorant la representativitat de la mostra. |
| Ús d'eines tecnològiques per a la realització de les anàlisis, càlculs i gràfics.                                |

## Matemàtiques B

### Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

|                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 1 Interpretar, modelitzar i resoldre problemes de la vida quotidiana i propis de les matemàtiques, aplicant diferents estratègies i formes de raonament, per explorar diferents maneres de conducta i obtenir possibles solucions</b> |
| CA 1.1 Reformular de manera verbal i gràfica problemes matemàtics, interpretant les dades, les relacions entre elles i les preguntes plantejades.                                                                                           |
| Llegir atentament els enunciats dels problemes matemàtics, identificar la informació i les dades rellevants i comprendre les qüestions plantejades.                                                                                         |
| Identificar les relacions entre les dades, tant inicials com les que es generen durant el procés de resolució.                                                                                                                              |
| Organitzar les dades i les relacions entre elles amb les estratègies adequades ( <i>simplificar el problema, elaborar taules, construir gràfics, esquemes...</i> ).                                                                         |
| Reformular els problemes de manera verbal i escrita, fent un ús adequat del llenguatge matemàtic i, si escau, dels gràfics oportuns.                                                                                                        |
| CA 1.2 Analitzar i seleccionar diferents eines i estratègies elaborades en la resolució d'un mateix problema, valorant la seva eficiència.                                                                                                  |
| Conèixer i automatitzar fórmules, algorismes i estratègies de resolució de problemes                                                                                                                                                        |
| Resoldre els problemes seguint una o varies estratègies.                                                                                                                                                                                    |
| Valorar l'eficiència de les diferents estratègies de resolució d'un mateix problema observant la rapidesa, la simplicitat, la precisió, etc.                                                                                                |
| CA 1.3 Obtenir totes les possibles solucions matemàtiques d'un problema mobilitzant els coneixements i utilitzant les eines tecnològiques necessàries.                                                                                      |
| Obtenir la solució o les solucions del problema.                                                                                                                                                                                            |
| Concloure, si fos el cas, que el problema no té solució.                                                                                                                                                                                    |
| Dominar i emprar correctament els coneixements i procediments matemàtics adequats.                                                                                                                                                          |
| En cas que sigui necessari, emprar correctament la calculadora o programes informàtics.                                                                                                                                                     |

|                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 2 Analitzar les solucions d'un problema usant diferents tècniques i eines,</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------|



**avaluant les respostes obtingudes, per verificar la seva validesa i idoneïtat des d'un punt de vista matemàtic i la seva repercussió global.**

CA 2.1 Comprovar la correcció matemàtica de les solucions d'un problema.

Revisar la resolució del problema pas a pas.

Localitzar i rectificar errors.

CA 2.2 Justificar les solucions òptimes d'un problema des de diferents perspectives (matemàtica, de gènere, de sostenibilitat, de consum responsable...).

Comprovar la validesa de les solucions trobades.

Aplicar mètodes de comprovació matemàtica (*per exemple: substitució de valors, mètodes gràfics o geomètrics, proves algebraïques...*).

Descartar les solucions que no encaixen a les condicions i restriccions.

Avaluar, si és el cas, les solucions des de la perspectiva escaient (de gènere, de sostenibilitat, de consum responsable, etc.).

**CE 3 Formular i comprovar conjectures senzilles o plantejar problemes de manera autònoma, reconeixent el valor del raonament i l'argumentació, per generar nou coneixement.**

CA 3.1 Formular, comprovar i investigar conjectures de forma guiada.

Identificar i analitzar patrons i regularitats, propietats i relacions en les situacions plantejades, mitjançant l'observació, l'anàlisi de dades, la indagació, etc.

Formular conjectures.

Verificar conjectures provant-les amb diferents exemples, ajustant-les si cal, o refutar-les mitjançant contraexemples.

CA 3.2 Plantejar variants d'un problema que portin a una generalització.

Plantejar variants de problemes ja resolts, modificant alguna de les seves dades o condicions.

Descobrir l'efecte d'aquestes modificacions en la resolució del problema.

Identificar les generalitats i les particularitats de problemes similars.

CA 3.3 Fer servir eines tecnològiques adequades en la investigació i comprovació de conjectures o problemes.

Emprar eines tecnològiques de manera eficient per facilitar els càlculs en la resolució de problemes i comprovació de conjectures.

De manera puntual, consultar recursos en línia per trobar problemes similars o relacionats o informació referent a conjectures concretes.

**CE 4 Utilitzar els principis del pensament computacional organitzant dades, descomponent en parts, reconeixent patrons, interpretant, modificant i creant algorismes per modelitzar situacions i resoldre problemes de manera eficaç.**

CA 4.1 Generalitzar patrons i proporcionar una representació computacional de situacions problematitzades.



|                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Identificar i descriure patrons a partir d'exemples concrets.                                                                   |
| Generalitzar amb regles o fórmules els patrons identificats.                                                                    |
| Proporcionar models o algorismes que reflecteixen les situacions problematitzades.                                              |
| CA 4.2 Modelitzar situacions i resoldre problemes de manera eficaç interpretant, modificant, generalitzant i creant algorismes. |
| Identificar les passes per resoldre un problema de manera estructurada.                                                         |
| Modelitzar situacions mitjançant la creació d'algorismes.                                                                       |
| Resoldre problemes de manera eficaç interpretant i modificant algorismes coneguts.                                              |

**CE 5 Reconèixer i utilitzar connexions entre els diferents elements matemàtics interconnectant conceptes i procediments per desenvolupar una visió de les matemàtiques com un tot integrat.**

|                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 5.1 Deduir relacions entre els coneixements i experiències matemàtiques, formant un tot coherent.                                                                                 |
| Descobrir la relació entre diferents coneixements i experiències matemàtiques <i>(per exemple, la relació i la coherència de l'equació algebraica d'una funció i el seu gràfic).</i> |
| Consolidar l'aprenentatge de coneixements matemàtics i les relacions entre ells formant un tot coherent.                                                                             |
| CA 5.2 Analitzar i posar en pràctica connexions entre diferents processos matemàtics, tot aplicant coneixements i experiències prèvies.                                              |
| Identificar i analitzar connexions entre diferents coneixements i processos matemàtics.                                                                                              |
| Emprar els coneixements i processos matemàtics fruit d'experiències prèvies de manera combinada i connectada amb els nous coneixements.                                              |

**CE 6 Identificar les matemàtiques implicades en altres matèries i en situacions reals, susceptibles de ser tractades en termes matemàtics, interrelacionant conceptes i procediments per aplicar-los en situacions diverses.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 6.1 Proposar situacions susceptibles de ser formulades i resoltes mitjançant eines i estratègies matemàtiques, establint i aplicant connexions entre el món real i les matemàtiques, i usant els processos inherents a la recerca científica i matemàtica: inferir, mesurar, comunicar, classificar i predir. |
| Proposar situacions reals a les quals es poden aplicar els coneixements i estratègies matemàtiques que es treballen a l'aula <i>(per exemple, plantejar casos reals que es puguin resoldre amb el teorema del sinus).</i>                                                                                        |
| Mesurar magnituds en elements del món real <i>(quantitats, àrees, volums, distàncies, temperatures...).</i>                                                                                                                                                                                                      |
| Fer estimacions, prediccions i classificacions.                                                                                                                                                                                                                                                                  |



|                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Comunicar correctament i rigorosa les diferents accions i resultats.                                                                                                                                                                       |
| CA 6.2 Analitzar i aplicar connexions coherents entre les matemàtiques i altres matèries realitzant una anàlisi crítica.                                                                                                                   |
| Identificar situacions d'altres matèries que es poden interpretar i modelitzar matemàticament ( <i>per exemple el creixement exponencial bacterià, fórmules de cinemàtica, etc...</i> ).                                                   |
| Enriquir els coneixements matemàtics amb coneixements d'altres matèries ( <i>per exemple, amb el context històric d'una troballa matemàtica, la presència de la raons de proporcionalitat a elements patrimonials o artístics, etc.</i> ). |
| Resoldre problemes interdisciplinaris fent-ne, si escau, una anàlisi crítica.                                                                                                                                                              |
| CA 6.3 Valorar l'aportació de les matemàtiques al progrés de la humanitat i la seva contribució a la superació dels reptes que demanda la societat actual                                                                                  |
| Reconèixer l'aportació de les matemàtiques al progrés de la humanitat i de la ciència.                                                                                                                                                     |
| Emprar els coneixements i eines matemàtiques per entendre els reptes actuals de la societat ( <i>esgotament dels recursos, canvi climàtic, conflictes armats, etc</i> ) i com superar-los.                                                 |
| Ser conscient de les limitacions de la ciència i de les matemàtiques a l'hora de resoldre tots els reptes actuals.                                                                                                                         |
| CA 6.4 Comprendre la realitat de les Illes Balears a partir de l'estudi de problemes matemàtics contextualitzats.                                                                                                                          |
| Conèixer els elements científics i matemàtics propis de la història i cultura de les illes Balears.                                                                                                                                        |
| Interpretar la realitat geogràfica, mediambiental, demogràfica, social i econòmica usant eines matemàtiques i consultant notícies de premsa, bancs de dades (IBESTAT), etc.                                                                |
| Resoldre problemes matemàtics contextualitzats a les Illes Balears.                                                                                                                                                                        |

**CE 7 Representar, de manera individual i col·lectiva, conceptes, procediments, informació i resultats matemàtics usant diferents tecnologies per visualitzar idees i estructurar processos matemàtics.**

|                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 7.1 Representar matemàticament la informació més rellevant d'un problema, conceptes, procediments i resultats matemàtics visualitzant idees i estructurant processos matemàtics. |
| Destriar la informació rellevant i la irrellevant de l'enunciat d'un problema.                                                                                                      |
| Representar i resumir la informació i conceptes rellevants mitjançant gràfics, diagrames o altres tipus de representacions matemàtiques per facilitar-ne la comprensió.             |
| Visualitzar idees i plantejar procediments i processos de manera estructurada.                                                                                                      |
| Organitzar i estructurar els processos matemàtics de manera coherent per facilitar la resolució de problemes.                                                                       |
| Presentar els resultats de manera clara.                                                                                                                                            |





CA 7.2 Seleccionar entre diferents eines, incloses les digitals, i formes de representació (pictòrica, gràfica, verbal o simbòlica) valorant la seva utilitat per compartir informació.

Triar les eines més adequades per a la representació de la informació (*per exemple: llapis i paper, pissarra, regla i compàs...*).

Valorar i seleccionar les diferents formes de representació (pictòrica, gràfica, verbal o simbòlica) segons la seva utilitat per a sintetitzar i compartir informació.

Fer un ús justificat de les eines digitals.

**CE 8 Comunicar de manera individual i col·lectiva conceptes, procediments i arguments matemàtics usant el llenguatge oral, escrit o gràfic, utilitzant la terminologia matemàtica apropiada, per donar significat i coherència a les idees matemàtiques.**

CA 8.1 Comunicar idees, conclusions, conjectures i raonaments matemàtics, utilitzant diferents mitjans, inclosos els digitals, amb coherència, claredat i terminologia apropiada.

Conèixer la terminologia corresponent als diferents camps de les matemàtiques i dominar els diferents conceptes.

Comunicar oralment i per escrit informació (idees, conclusions, conjectures, raonaments...) emprant el llenguatge matemàtic amb claredat, adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.

Quan siguin necessaris i permetin enriquir la comunicació, emprar els mitjans digitals de manera justificada.

CA 8.2 Reconèixer i emprar el llenguatge matemàtic present en la vida quotidiana i en diversos contextos comunicant missatges amb contingut matemàtic amb precisió i rigor.

Reconèixer el llenguatge matemàtic present en el món real i en la vida quotidiana (per exemple, el que es pot trobar a articles científics, notícies de premsa, contractes, factures, rebuts...).

Valorar els usos del llenguatge matemàtic a la vida quotidiana, detectar manca de rigor en el seu ús (*per exemple, presentació parcial o esbiaixada de dades o gràfics, ofertes comercials enganyoses, clàusules abusives, etc.*).

Emprar el llenguatge matemàtic per descriure i analitzar amb precisió i rigor diferents fets del món real i la vida quotidiana.

**CE 9 Desenvolupar destreses personals, identificant i gestionant emocions, posant en pràctica estratègies d'acceptació de l'error com a part del procés d'aprenentatge i adaptant-se davant situacions d'incertesa, per millorar la perseverança en la consecució d'objectius i el gaudi en l'aprenentatge de les matemàtiques.**

CA 9.1 Identificar i gestionar les emocions pròpies i desenvolupar l'autoconcepte matemàtic generant expectatives positives davant nous reptes matemàtics.



|                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Evitar les emocions que puguin afectar negativament l'aprenentatge de les matemàtiques (peresa, inseguretat, frustració...).                               |
| Reconèixer les fortaleces i febleses personals a l'hora d'encarar reptes matemàtics.                                                                       |
| Consolidar progressivament confiança per reforçar les fortaleces i superar les febleses.                                                                   |
| CA 9.2 Mostrar una actitud positiva i perseverant en fer front a les diferents situacions d'aprenentatge de les matemàtiques acceptant la crítica raonada. |
| Mostrar una actitud positiva i perseverant en l'aprenentatge de les matemàtiques i en la realització de les activitats de la matèria.                      |
| Acceptar i agrair la crítica raonada i transformar-la en una oportunitat d'aprenentatge.                                                                   |

**CE 10 Desenvolupar destreses socials reconeixent i respectant les emocions i experiències dels altres, participant activament i reflexivament en projectes en equips heterogenis amb rols assignats per construir una identitat positiva com a estudiant de matemàtiques, fomentar el benestar personal i grupal, i crear relacions saludables.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 10.1 Col·laborar activament i construir relacions treballant amb les matemàtiques en equips heterogenis, respectant diferents opinions, comunicant-se de manera efectiva, pensant de manera crítica i creativa, i prenent decisions i realitzant judicis informats. |
| Col·laborar activament en equips heterogenis.                                                                                                                                                                                                                          |
| Fer aportacions creatives.                                                                                                                                                                                                                                             |
| Comunicar les aportacions i opinions de manera clara i efectiva.                                                                                                                                                                                                       |
| Valorar amb respecte les opinions i aportacions de la resta de membres de l'equip.                                                                                                                                                                                     |
| Emetre judicis crítics i informats.                                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 10.2 Gestionar el repartiment de tasques en el treball en equip, aportant valor, afavorint la inclusió, l'escolta activa, responsabilitzant-se del rol assignat i de la pròpia contribució a l'equip.                                                               |
| Participar en el repartiment de tasques en els treballs en equip.                                                                                                                                                                                                      |
| Fer aportacions valuoses que contribueixin a la realització exitosa de la feina de l'equip.                                                                                                                                                                            |
| Responsabilitzar-se del rol assignat en cada moment.                                                                                                                                                                                                                   |
| Escoltar activament les aportacions dels altres membres.                                                                                                                                                                                                               |
| Afavorir la participació i inclusió de tots els membres de l'equip.                                                                                                                                                                                                    |

**Sabers bàsics**

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.



| <b>SENTIT NUMÈRIC</b>                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Quantitat                                                                                                                                         |
| Reconeixement dels diferents conjunts de nombres: naturals, enters, racionals, irracionals i reals                                                |
| Realització d'estimacions i aproximacions. Càlcul de l'error absolut i relatiu. Anàlisi de la fita d'error.                                       |
| Determinació de la precisió requerida en diferents contextos.                                                                                     |
| Expressió de nombres en notació científica.                                                                                                       |
| Interpretació de potències d'exponent enter o fraccionari.                                                                                        |
| Representacions diferents d'una mateixa quantitat                                                                                                 |
| Sentit de les operacions                                                                                                                          |
| Definició de potències, radicals i logaritmes.                                                                                                    |
| Relacions inverses de les operacions. Relació entre potències, radicals i logaritmes.                                                             |
| Deducció i ús de les propietats de les potències.                                                                                                 |
| Ús de les operacions entre potències i radicals per la simplificació d'expressions, racionalització i extracció de factors del radical.           |
| Ús de les propietats dels logaritmes per obtenir expressions equivalents.                                                                         |
| Resolució de problemes utilitzant les operacions amb nombres reals amb la precisió requerida.                                                     |
| Ús d'eines digitals per a trobar la quantitat o expressió equivalent d'operacions amb potències, radicals i logaritmes                            |
| Relacions                                                                                                                                         |
| Relacions entre els conjunts numèrics (naturals, enters, racionals i reals) i propietats.                                                         |
| Representació dels nombres en la recta real.                                                                                                      |
| Intervals i semirectes: expressions en forma d'interval i en forma de desigualtat. Representació a la recta.                                      |
| Raonament proporcional                                                                                                                            |
| Identificació, formulació i resolució de problemes on intervenen magnituds directa i inversament proporcionals. Anàlisi del mètodes de resolució. |

| <b>SENTIT DE LA MESURA</b>                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Mesurament                                                                                                       |
| Unitats de mesura dels angles: Sistema sexagesimal i radians. Canvi d'unitats.                                   |
| Raons trigonomètriques d'un angle agut i generalització a la circumferència goniomètrica a d'un angle qualsevol. |
| Relacions entre les raons trigonomètriques. Fórmula fonamental de la trigonometria.                              |
| Resolució de triangles rectangles.                                                                               |
| Descomposició d'un triangle qualsevol en dos triangles rectangles per a                                          |



|                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| l'aplicació de les raons trigonomètriques.                                                                                                                                            |
| Aplicació dels diferents mètodes de resolució de triangles (raons trigonomètriques, raó de semblança, Teorema de Pitàgores, Teorema de l'altura,...) per a la resolució de problemes. |
| Canvi                                                                                                                                                                                 |
| Definició i càlcul de les taxes de variació absoluta, relativa i mitjana                                                                                                              |
| Estudi gràfic del creixement i decreixement de funcions.                                                                                                                              |
| Formulació i resolució de problemes de la vida quotidiana on intervenen les diferents taxes de variació..                                                                             |
| Visualització i identificació del comportament d'una funció mitjançant eines tecnològiques.                                                                                           |

### SENTIT ESPACIAL

|                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Figures geomètriques de dues i tres dimensions                                                                                                                          |
| Ús de la trigonometria per a resoldre àrees i volums de figures geomètriques                                                                                            |
| Propietats geomètriques d'objectes matemàtics i de la vida quotidiana: investigació i representació amb programes de geometria dinàmica.                                |
| Localització i sistemes de representació                                                                                                                                |
| Definició, propietats i operacions amb vectors.                                                                                                                         |
| Obtenció de les coordenades dels punts mitjà i simètric mitjançant vectors.                                                                                             |
| Obtenció de l'equació d'una recta (vectorial, paramètrica, continua, implícita i explícita).                                                                            |
| Pendent d'una recta i de la seva perpendicular.                                                                                                                         |
| Estudi de les posicions relatives de dues rectes.                                                                                                                       |
| Equació punt-pendent d'una recta.                                                                                                                                       |
| Obtenció de l'expressió analítica d'una circumferència donat el seu centre i radi. Representació gràfica.                                                               |
| Ús d'aplicacions per a la representació punts, vectors i rectes                                                                                                         |
| Moviments i transformacions                                                                                                                                             |
| Ús de les eines que ofereix la geometria analítica i la raó de semblança per modelitzar moviments i transformacions en el pla com translacions, simetries i homotècies. |
| Ús d'eines tecnològiques per realitzar transformacions elementals.                                                                                                      |
| Visualització, raonament i modelització geomètrica                                                                                                                      |
| Models geomètrics: representació i explicació de relacions numèriques i algebraiques en figures semblants. Raó de semblança entre longituds, àrees i volums.            |
| Modelització d'elements geomètrics amb eines tecnològiques com a programes                                                                                              |



|                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------|
| de geometria dinàmica, realitat augmentada i altres recursos.                 |
| Elaboració i comprovació de conjectures geomètriques amb eines tecnològiques. |

|                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>SENTIT ALGEBRAIC</b>                                                                                                                                                                                             |
| Patrons                                                                                                                                                                                                             |
| Patrons, pautes i regularitats: observació, generalització i terme general.                                                                                                                                         |
| Model matemàtic                                                                                                                                                                                                     |
| Maneig del llenguatge algebraic i les funcions (lineals, quadràtiques, exponencial, logarítmica i de proporcionalitat inversa) per la modelització i resolució de problemes reals.                                  |
| Estratègies de deducció i anàlisi de conclusions raonables d'una situació contextualitzada un cop ha estat modelitzada                                                                                              |
| Variable                                                                                                                                                                                                            |
| Identificació de variables en diferents problemes.                                                                                                                                                                  |
| Relació entre dues variables mitjançant taules, gràfics i expressions algebraiques en problemes contextualitzats.                                                                                                   |
| Igualtat i desigualtat                                                                                                                                                                                              |
| Ús del llenguatge algebraic per representar relacions funcionals en diferents contextos.                                                                                                                            |
| Operacions de polinomis. Regla de Ruffini. Identitats notables.                                                                                                                                                     |
| Teorema del Residu i Teorema del Factor.                                                                                                                                                                            |
| Arrels i factorització de polinomis.                                                                                                                                                                                |
| Operacions i simplificació de fraccions algebraiques.                                                                                                                                                               |
| Equacions i inequacions de primer i segon grau. Resolució analítica i gràfica.                                                                                                                                      |
| Equacions de grau superior a dos. Resolució i interpretació gràfica.                                                                                                                                                |
| Resolució d'equacions biquadrades, amb radicals i amb fraccions algebraiques.                                                                                                                                       |
| Resolució d'equacions exponencials i logarítmiques senzilles.                                                                                                                                                       |
| Sistemes d'equacions i inequacions lineals. Resolució analítica i gràfica.                                                                                                                                          |
| Resolució de sistemes d'equacions no lineals senzilles.                                                                                                                                                             |
| Ús de la tecnologia per resoldre equacions i sistemes d'equacions.                                                                                                                                                  |
| Resolució de problemes mitjançant l'ús d'equacions i inequacions en situacions contextualitzades.                                                                                                                   |
| Relacions i funcions                                                                                                                                                                                                |
| Expressions algebraiques de funcions (lineals, quadràtiques, radicals, exponencial, logarítmica y de proporcionalitat inversa) que relacionen les variables que intervenen en situacions de la vida quotidiana.     |
| Funcions definides a trossos (lineals i quadràtiques). Valor absolut.                                                                                                                                               |
| Representació gràfica de funcions.                                                                                                                                                                                  |
| Propietats de les funcions: domini, recorregut, intersecció amb els eixos, monotonia, extrems, continuïtat, punts de discontinuïtat i asímptotes verticals i horitzontals (casos senzills, sense càlcul de límits). |



|                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Interpretació de les propietats obtingudes o observades a la gràfica dins el context de la situació o problema a resoldre. |
| <b>Pensament computacional</b>                                                                                             |
| Creació, modificació i interpretació d'algorismes senzills per a la resolució de problemes.                                |
| Resolució de problemes senzills mitjançant la descomposició en parts.                                                      |
| Confecció i ús de programari (per exemple: fulls de càlculs, geometria dinàmica,...) per a la resolució de problemes.      |
| Ús de dades variables i constants en els fulls de càlcul (per exemple, preu base i IVA).                                   |

|                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>SENTIT ESTOCÀSTIC</b>                                                                                                                                        |
| <b>Organització i anàlisi de dades</b>                                                                                                                          |
| Estratègies de recollida i organització de dades.                                                                                                               |
| Identificació i anàlisi inicial de les dades analitzades. Tipus de variables.                                                                                   |
| Construcció de taules de freqüència amb dades aïllades i amb dades agrupades en intervals.                                                                      |
| Elaboració de taules de contingència.                                                                                                                           |
| Elaboració i interpretació de gràfics estadístics d'una variable.                                                                                               |
| Paràmetres de posició: Mediana, percentils i quartils. Elaboració i interpretació de diagrames de caixes i bigotis.                                             |
| Paràmetres de centralització: Mitjana aritmètica, moda i mediana. Paràmetres de dispersió: varianza, desviació típica i coeficient de variació.                 |
| Distribucions bidimensionals.                                                                                                                                   |
| Núvol de punts. Coeficient de correlació.                                                                                                                       |
| Recta de regressió. Valoració de la pertinença d'estimacions a partir de la recta de regressió, tenint present el núvol de punts i el coeficient de correlació. |
| Ús de programari per a l'obtenció de la recta de regressió i coeficient de correlació de d'una distribució bidimensional.                                       |
| <b>Incertesa</b>                                                                                                                                                |
| Esdeveniments aleatoris. Espai mostral. Experiments simples i compostos. Experiments regulars i irregulars. Experiments amb repetició i sense repetició.        |
| Operacions amb esdeveniments. Diagrames de Venn.                                                                                                                |
| Càlcul de probabilitats. Llei de Laplace. Llei dels grans nombres.                                                                                              |
| Tècniques de recompte. Diagrames d'arbre i taules de contingència.                                                                                              |
| <b>Inferència</b>                                                                                                                                               |
| Diferents etapes del disseny d'estudis estadístics.                                                                                                             |
| Consulta de fonts de dades institucionals per a l'obtenció de dades.                                                                                            |
| Anàlisi de la utilitat de les conclusions d'un estudi estadístic tot valorant la representativitat de la mostra.                                                |



Ús d'eines tecnològiques per a la realització de les anàlisis, càlculs i gràfics.

### **SENTIT SOCIOAFECTIU**

#### **Creences, actituds i emocions**

Autoregulació de les emocions que intervenen en l'aprenentatge de les matemàtiques

Identificació de les emocions com a eina de motivació per a la superació personal en l'aprenentatge de les matemàtiques

Recerca de les estratègies personals de foment de la curiositat, perseverança i resiliència en l'aprenentatge de les matemàtiques

Transformació de l'error en una oportunitat d'aprenentatge significatiu

#### **Treball en equip i presa de decisions**

Assumpció de responsabilitats i participació activa en els treballs en grup

Optimització del treball en equip mitjançant la distribució adequada de les responsabilitats atenent als punts forts i dèbils de cadascun dels membres

Gestió de conflictes en el treball en equip

#### **Inclusió, respecte i diversitat**

Inclusió i acceptació de la diversitat present en l'aula i en la societat

Coneixement i valoració d'homes i dones que van contribuir notòriament a les matemàtiques.





## Música

La cultura i les expressions artístiques s'entenen i serveixen com a reflex de les societats passades i presents. La música, com a gènere artístic, no constitueix només una forma d'expressió personal fruit de percepcions individuals, sinó també un llenguatge a través del qual es reproduïxen les realitats culturals.

Per això, és fonamental comprendre i valorar el paper que té la música com una de les arts que conformen el patrimoni cultural, com també entendre i apreciar la seva vinculació amb les diferents idees i tradicions. A través de la matèria de Música, els alumnes de l'educació secundària obligatòria aprenen a entendre i valorar les funcions de la música, com també a comprendre-la i a expressar-se a través seu, com a art independent i en la seva interacció amb la dansa.

La música contribueix activament al desenvolupament cognitiu, emocional i psicomotor dels alumnes. El procés d'aprenentatge musical, a partir de l'anàlisi dels elements propis dels llenguatges musicals i la contextualització de les produccions musicals, juntament amb el treball de la pràctica vocal i instrumental, afavoreix la millora de l'atenció, la percepció, la memòria, l'abstracció, la lateralitat, la respiració i la posició corporal, com també el desenvolupament psicomotriu fi. A això cal afegir el desenvolupament de la sensibilitat i el control de les emocions, l'empatia i el respecte per la diversitat cultural, que es treballen a través de l'escolta activa, la creació i la interpretació musical.

Tant la comprensió com la interiorització i la mimesi de diferents produccions artístiques són clau perquè els alumnes recreïn i projectin a través de la música la seva creativitat i les seves emocions com a mitjà d'expressió individual i grupal. Aquests processos els permetran descobrir la importància d'actituds de respecte envers la diversitat, com també valorar la perseverança necessària per al domini tècnic de la veu, el cos, els instruments musicals o les eines analògiques i digitals lligades a la música.

Les competències específiques de la matèria consoliden i desenvolupen les adquirides a l'àrea d'Educació Artística durant l'etapa educativa anterior. A l'educació secundària obligatòria, aquestes competències es plantegen a partir de tres eixos que estan íntimament relacionats: la primera competència específica desenvolupa la identitat i la recepció cultural; la segona i la tercera contribueixen a l'autoexpressió mitjançant la creació i la interpretació, i la quarta se centra en la producció artística. L'adquisició d'aquestes quatre competències específiques s'ha de fer a partir d'un aprenentatge basat en la pràctica, que permeti que els alumnes experimentin la música i la dansa.

Els criteris d'avaluació de la matèria es plantegen com a eines per mesurar el nivell



d'adquisició de les competències específiques atenent als seus components cognitiu, procedimental i actitudinal.

Els sabers bàsics, d'altra banda, s'articulen en tres blocs que integren els coneixements, les destreses i les actituds necessaris per assolir les competències específiques. Sota l'epígraf d'«Escolta i percepció» s'engloben els sabers necessaris per desenvolupar el concepte d'identitat cultural a través de l'apropament al patrimoni musical i de la dansa com a font de gaudi i enriquiment personal. El bloc «Interpretació, improvisació i creació escènica» inclou els sabers que permeten als alumnes expressar-se a través de la música, aplicant, de forma progressivament autònoma, diferents tècniques musicals i de dansa. I, finalment, al bloc «Contexts i cultures» es recullen sabers referits a diferents gèneres i estils musicals que amplien l'horitzó de referències a altres tradicions i imaginaris.

Per millorar les capacitats dels alumnes, es proposa el disseny de tasques més complexes que permetin l'aplicació dels coneixements, destreses i actituds adquirits prèviament, com també el desenvolupament i adquisició d'altres de nous que completin els anteriors. Aquests reptes afavoriran la connexió dels aprenentatges de la matèria de Música amb aprenentatges altres matèries no sols de l'àmbit artístic, com ara la relació matemàtica subjacent en les relacions rítmiques i estructurals, les qualitats físiques del so, la relació entre el llenguatge i la música, la simbiosi del text i l'idioma amb les melodies, o la necessitat de conèixer el context històric per entendre el perquè de les diferents expressions musicals i la dansa.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria

**CE 1 Analitzar obres de diferents èpoques i cultures, identificant-ne els principals trets estilístics i establint relacions amb el seu context, per valorar el patrimoni musical i de la dansa com a font de gaudi i enriquiment personal.**

L'adquisició d'aquesta competència implica aprendre a identificar els principals trets estilístics de la música i la dansa de diferents èpoques i cultures, com també a relacionar-los amb les característiques del seu context històric, valorant la seva importància en les transformacions socials de les quals aquestes arts són origen o reflex.

Per això, s'han d'analitzar, des de l'escolta activa o el visionat actiu, obres representatives, a les quals s'ha d'accedir en viu o a través de reproduccions analògiques o digitals. Resultarà també d'utilitat el comentari de texts i imatges i la consulta de fonts bibliogràfiques o d'un altre tipus sobre els diversos mitjans i suports emprats en el registre, la conservació o la difusió d'aquestes obres. La



incorporació de la perspectiva de gènere en aquesta anàlisi permetrà que els alumnes entenguin la imatge i el paper de la dona en les obres estudiades, afavorint un acostament que ajudi a identificar els mites, els estereotips i els rols de gènere transmesos a través de la música i la dansa.

La contextualització de les obres farà possible la seva adequada valoració com a productes d'una època i un context social determinats, alhora que permetrà la reflexió sobre la seva evolució i la seva relació amb el present. Per aquest motiu, a més d'acudir als diferents gèneres i estils musicals que formen part del cànion occidental, convé parar esment a la música i a la dansa d'altres cultures, i a les que són presents al cinema, el teatre, la televisió, els videojocs o les xarxes socials, com també a les que conformen els imaginaris dels alumnes, identificant trets i intencionalitats comunes que ajudin a comprendre-les i valorar-les més bé. Aquesta comparació ha de contribuir al desenvolupament d'una actitud crítica i reflexiva sobre els diferents referents musicals i de la dansa, i a enriquir el repertori al qual els alumnes tenen accés, desenvolupant així el seu gust per aquestes arts i la seva percepció com a font de gaudi i enriquiment personal.

Així mateix, durant les activitats de recepció activa, es fomentarà el desenvolupament d'hàbits saludables d'escolta, tot sensibilitzant els alumnes sobre els problemes derivats de la pol·lució sonora i del consum indiscriminat de música.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, CP3, CD1, CD2, CPSAA3, CC1, CCEC1, CCEC2

**CE 2 Explorar les possibilitats expressives de diferents tècniques musicals i de la dansa, a través d'activitats d'improvisació, per incorporar-les al repertori personal de recursos i desenvolupar el criteri de selecció de les tècniques més adequades a la intenció expressiva.**

El descobriment i l'exploració de les diferents possibilitats expressives que ofereixen les tècniques musicals i de la dansa permet als alumnes adquirir-les i enriquir el seu repertori personal de recursos i aprendre a seleccionar i aplicar les més adequades a cada necessitat o intenció.

La improvisació, tant si és pautaada com lliure, constitueix un mitjà idoni per dur endavant aquesta exploració. A l'aula, les activitats d'improvisació donen als alumnes l'oportunitat de descobrir i aplicar, de manera individual o en grup, diferents tècniques musicals i de dansa mitjançant la utilització de la veu, del cos, d'instruments musicals o d'eines analògiques o digitals. Així mateix, la improvisació constitueix una eina molt útil per aprendre a seleccionar les tècniques que més bé s'ajusten a les idees, sentiments i emocions que es pretén plasmar en una determinada peça musical o de dansa.



D'altra banda, l'exploració de les possibilitats expressives a través de la improvisació afavoreix l'autoconeixement, la confiança i la motivació i contribueix a millorar la presència escènica i la interpretació, com també a fomentar el respecte per la diversitat d'idees i opcions, l'enriquiment cultural entre iguals i la superació de barreres i estereotips socials, culturals o sexistes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CD2, CPSAA1, CPSAA3, CC1, CC3, CCEC3.

**CE 3 Interpretar peces musicals i de dansa, gestionant adequadament les emocions i emprant diverses estratègies i tècniques vocals, corporals o instrumentals, per ampliar les possibilitats d'expressió personal.**

La interpretació individual o grupal d'obres musicals i de dansa afavoreix la comprensió d'aquestes propostes i reconèixer-les com a part del patrimoni cultural, com també l'ampliació de les possibilitats d'expressió personal mitjançant l'ús de les estratègies i tècniques vocals, corporals o instrumentals pròpies d'aquests llenguatges artístics.

La veu, el cos i els instruments musicals constitueixen, amb les eines tecnològiques, els mitjans d'expressió per a la interpretació d'obres de música i dansa ja existents. No obstant això, la execució d'aquestes obres requereix l'ús de tècniques i destreses que s'han d'adquirir de forma guiada, al mateix temps que es descobreixen i exploren les seves possibilitats expressives. En aquest sentit, resulta fonamental prendre consciència de la importància de l'expressió en la interpretació musical.

La lectura i l'anàlisi de partitures, l'audició o el visionat d'obres, com també els assaigs a l'aula, constitueixen moments i espais per a l'adquisició d'aquestes destreses i tècniques d'interpretació individual i en grup.

La interpretació individual permet treballar aspectes com la concentració, la memorització i l'expressió artística personal. Per part seva, la interpretació grupal afavoreix el desenvolupament de la capacitat d'exercir diverses funcions o d'escoltar els altres durant l'execució de les peces.

Tant l'assimilació de tècniques d'interpretació com l'execució de peces dins l'aula o a fora fan necessària l'adquisició d'altres estratègies i destreses que ajudin els alumnes a gestionar adequadament la frustració que pot generar el procés d'aprenentatge, com també a mantenir la concentració i a superar la inseguretat i la por escènica durant les actuacions. Aquestes estratègies de control i gestió de les emocions els ajudaran a desenvolupar la seva autoestima i els permetran afrontar amb més seguretat les situacions d'incertesa i els reptes als quals s'hauran d'enfrontar.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: : CCL1, CD2, CPSAA1,



CPSAA3, CC1, CE1 i CCEC3.

**CE 4 Crear propostes artístiques i musicals, fent servir la veu, el cos, instruments musicals i eines tecnològiques, per tal de potenciar la creativitat i identificar oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.**

La realització de propostes artístiques i musicals, individuals o col·laboratives, suposa una oportunitat per posar en pràctica els aprenentatges adquirits. Aquestes propostes poden anar des de la interpretació o la creació de peces vocals, coreogràfiques o instrumentals senzilles a l'organització de projectes pluridisciplinaris compartits amb altres matèries.

El procés de creació implica seleccionar els elements del llenguatge musical, les eines analògiques i digitals i els mitjans musicals o de dansa més adequats. Es tracta de generar discursos coherents que combinin els sabers de manera global i s'ajustin a la idea i a la intenció del projecte, com també a les característiques de l'espai i del públic destinatari. A més a més, s'ha de garantir el respecte pels drets d'autor i la propietat intel·lectual.

La capacitat de formular propostes col·lectives, el resultat de les quals sigui la creació de productes musicals o de dansa, juntament amb la participació activa en el disseny i en la posada en pràctica, tot assumint diferents funcions en un context col·laboratiu, contribueixen no tan sols al desenvolupament de la creativitat, sinó també de la capacitat de treballar en equip. La participació en aquestes propostes grupals permet als alumnes aprendre de les experiències pròpies, però també de les experiències dels companys. De la mateixa manera, els permet apreciar i respectar les diferents aportacions i opinions, valorant l'enteniment mutu com a mitjà per aconseguir un objectiu comú.

La vivència i la reflexió sobre les diferents fases del procés creatiu afavoreixen que els alumnes descobreixin i identifiquin les oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional que estan lligades a la música i a la dansa.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, STEM3, CD2, CPSAA3, CC1, CE1, CE3, CCE3 i CCEC4.

*Primer curs*

**Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.



**CE 1 Analitzar obres de diferents èpoques i cultures, identificant-ne els principals trets estilístics i establint relacions amb el seu context, per valorar el patrimoni musical i de la dansa com a font de gaudi i enriquiment personal.**

CA 1.1 Identificar els principals trets estilístics d'obres musicals i de dansa de diferents èpoques i cultures, fent evident una actitud d'obertura, interès i respecte a l'hora d'escoltar-les o de veure-les.

Reconèixer els principals trets estilístics d'obres musicals i de dansa de diferents cultures.

Mostrar una actitud d'interès i respecte durant l'audició o el visionat.

CA 1.2 Explicar, amb actitud oberta i respectuosa, les funcions acomplertes per determinades produccions musicals i de dansa, relacionant-les amb les principals característiques del seu context històric, social i cultural.

Explicar les funcions de produccions musicals i de dansa diverses.

Mostrar una actitud oberta i respectuosa durant l'audició o el visionat

CA 1.3 Establir connexions entre manifestacions musicals i de dansa de diferents èpoques i cultures, tot valorant la seva influència sobre la música i la dansa actuals.

Reconèixer les connexions entre manifestacions musicals i de dansa de diferents cultures.

Reconèixer la influència de les manifestacions escoltades o visionades sobre la música i la dansa actuals.

**CE 2 Explorar les possibilitats expressives de diferents tècniques musicals i de la dansa, a través d'activitats d'improvisació, per incorporar-les al repertori personal de recursos i desenvolupar el criteri de selecció de les tècniques més adequades a la intenció expressiva.**

CA 2.1 Participar amb iniciativa, confiança i creativitat, en l'exploració de tècniques musicals i de dansa elementals, mitjançant improvisacions pautades, individuals o en grup, en què es facin servir la veu, el cos, instruments musicals i eines tecnològiques.

Participar en l'exploració de tècniques elementals musicals i de dansa en improvisacions pautades en grup.

Utilitzar la veu, el cos i instruments musicals durant les activitats.

CA 2.2 Expressar idees, sentiments i emocions en activitats pautades d'improvisació, seleccionant les tècniques més adequades entre les que conformen el repertori personal de recursos.

Expressar idees i emocions en activitats pautades d'improvisació vocal, corporal i instrumental.

**CE 3 Interpretar peces musicals i de dansa, gestionant adequadament les emocions i emprant diverses estratègies i tècniques vocals, corporals o instrumentals, per ampliar les possibilitats d'expressió personal.**

CA 3.1 Llegir partitures senzilles, identificant de forma guiada els elements bàsics del llenguatge musical, amb o sense suport de l'audició.

Llegir, de forma guiada, partitures senzilles.



|                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Identificar, de forma guiada, els elements bàsics del llenguatge musical en una partitura, amb o sense suport de l'audició.                                                                                |
| CA 3.2 Emprar tècniques elementals d'interpretació vocal, corporal o instrumental, aplicant estratègies de memorització i valorant els assaigs com a espais d'escolta i aprenentatge.                      |
| Emprar tècniques elementals d'interpretació vocal, instrumental o corporal.                                                                                                                                |
| Aplicar estratègies senzilles de memorització de les peces interpretades.                                                                                                                                  |
| Valorar els assaigs com a espais d'escolta i aprenentatge.                                                                                                                                                 |
| CA 3.3 Interpretar amb correcció, peces musicals i de dansa senzilles, individuals i en grup, dins i fora de l'aula, gestionant de manera guiada l'ansietat i la por escènica i mantenint la concentració. |
| Interpretar en grup peces musicals i de dansa senzilles dins i fora de l'aula.                                                                                                                             |
| Gestionar l'ansietat i la por escènica de forma guiada.                                                                                                                                                    |
| Mantenir la concentració i una actitud adequada durant les interpretacions.                                                                                                                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 4 Crear propostes artístiques i musicals, fent servir la veu, el cos, instruments musicals i eines tecnològiques, per tal de potenciar la creativitat i identificar oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.</b>                |
| CA 4.1 Planificar i desenvolupar amb creativitat propostes artístiques i musicals, tant individuals com col·laboratives, tot emprant mitjans musicals i de dansa, com també eines analògiques i digitals.                                                               |
| Planificar propostes artístiques i musicals creatives col·laboratives.                                                                                                                                                                                                  |
| Desenvolupar de forma guiada les propostes planificades emprant mitjans musicals i de dansa, i eines analògiques i digitals.                                                                                                                                            |
| CA 4.2 Participar activament en la planificació i en l'execució de propostes artístiques i musicals col·laboratives, valorant les aportacions de la resta d'integrants del grup i descobrint oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional. |
| Participar en la planificació de propostes artístiques i musicals col·laboratives.                                                                                                                                                                                      |
| Participar en l'execució de les propostes col·laboratives planificades.                                                                                                                                                                                                 |
| Reconèixer les aportacions dels companys del grup.                                                                                                                                                                                                                      |
| Identificar oportunitats de creixement personal.                                                                                                                                                                                                                        |

### *Tercer curs*

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.





**CE 1 Analitzar obres de diferents èpoques i cultures, identificant-ne els principals trets estilístics i establint relacions amb el seu context, per valorar el patrimoni musical i de la dansa com a font de gaudi i enriquiment personal.**

CA 1.1 Identificar els principals trets estilístics d'obres musicals i de dansa de diferents èpoques i cultures, fent evident una actitud d'obertura, interès i respecte a l'hora d'escoltar-les o de veure-les.

Identificar els principals trets estilístics d'obres musicals i de dansa de diferents èpoques històriques.

Mostrar una actitud d'obertura, interès i respecte durant l'audició o el visionat

CA 1.2 Explicar, amb actitud oberta i respectuosa, les funcions interpretades per determinades produccions musicals i de dansa, relacionant-les amb les principals característiques del seu context històric, social i cultural.

Explicar les funcions de produccions musicals i de dansa diverses.

Relacionar les funcions de les produccions escoltades o vistes amb les principals característiques del seu context històric, social i cultural.

Mostrar una actitud d'obertura i respecte durant l'audició o el visionat.

CA 1.3 Establir connexions entre manifestacions musicals i de dansa de diferents èpoques i cultures, tot valorant-ne la influència sobre la música i la dansa actuals.

Establir connexions entre manifestacions musicals i de dansa de diferents èpoques i cultures.

Valorar la influència de les manifestacions escoltades o vistes sobre la música i la dansa actuals.

**CE 2 Explorar les possibilitats expressives de diferents tècniques musicals i de la dansa, a través d'activitats d'improvisació, per incorporar-les al repertori personal de recursos i desenvolupar el criteri de selecció de les tècniques més adequades a la intenció expressiva.**

CA 2.1 Participar amb iniciativa, confiança i creativitat, en l'exploració de tècniques musicals i de dansa elementals, mitjançant improvisacions pautades, individuals o en grup, en què es facin servir la veu, el cos, instruments musicals i eines tecnològiques.

Participar en l'exploració de tècniques musicals i de dansa elementals, mitjançant improvisacions pautades individuals i en grup.

Utilitzar amb creativitat la veu, el cos, instruments musicals i les eines tecnològiques disponibles.



|                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Mostrar iniciativa i confiança durant les activitats.                                                                                                                                    |
| CA 2.2 Expressar idees, sentiments i emocions en activitats pautades d'improvisació, seleccionant les tècniques més adequades entre les que conformen el repertori de recursos personal. |
| Expressar idees, sentiments i emocions en activitats pautades d'improvisació vocal, corporal i instrumental.                                                                             |
| Seleccionar les tècniques més adequades del repertori de recursos expressius i interpretatius personal.                                                                                  |

**CE 3 Interpretar peces musicals i de dansa, gestionant adequadament les emocions i emprant diverses estratègies i tècniques vocals, corporals o instrumentals, per ampliar les possibilitats d'expressió personal.**

|                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 3.1 Llegir partitures senzilles, identificant de forma guiada els elements bàsics del llenguatge musical, amb suport de l'audició o sense.                                                                |
| Llegir partitures senzilles.                                                                                                                                                                                 |
| Identificar els elements bàsics del llenguatge musical en una partitura, amb suport de l'audició o sense.                                                                                                    |
| CA 3.2 Emprar tècniques elementals d'interpretació vocal, corporal o instrumental, aplicant estratègies de memorització i valorant els assaigs com a espais d'escolta i aprenentatge.                        |
| Emprar tècniques d'interpretació vocal, instrumental o corporal.                                                                                                                                             |
| Aplicar estratègies de memorització eficaces de les peces interpretades.                                                                                                                                     |
| Valorar els assaigs com a espais d'escolta i aprenentatge.                                                                                                                                                   |
| CA 3.3 Interpretar amb correcció, peces musicals i de dansa senzilles, individuals i en grup, dins de l'aula i a fora, gestionant de manera guiada l'ansietat i la por escènica i mantenint la concentració. |
| Interpretar amb correcció peces musicals i de dansa senzilles, individuals i en grup, dins de l'aula i a fora.                                                                                               |
| Gestionar eficaçment l'ansietat i la por escènica de manera guiada.                                                                                                                                          |
| Mantenir la concentració i una actitud adequada durant les interpretacions.                                                                                                                                  |

**CE 4 Crear propostes artístiques i musicals, fent servir la veu, el cos, instruments musicals i eines tecnològiques, per tal de potenciar la creativitat i**



**identificar oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.**

CA 4.1 Planificar i desenvolupar amb creativitat propostes artístiques i musicals, tant individuals com col·laboratives, tot emprant mitjans musicals i de dansa, com també eines analògiques i digitals.

Planificar propostes artístiques i musicals, creatives, tant individuals com col·laboratives.

Desenvolupar amb autonomia les propostes planificades, emprant mitjans musicals i de dansa, i eines analògiques i digitals.

CA 4.2 Participar activament en la planificació i en l'execució de propostes artístiques i musicals col·laboratives, valorant les aportacions de la resta d'integrants del grup i descobrint oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.

Participar activament en la planificació de propostes artístiques i musicals col·laboratives.

Participar amb compromís en l'execució de les propostes col·laboratives planificades.

Valorar les aportacions dels companys del grup.

Descobrir oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.

**Sabers bàsics**

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| <b>ESCOLTA I PERCEPCIÓ</b>                                                                                                                                    | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| El so, el renou i el silenci.                                                                                                                                 | x         |           |
| Les qualitats del so (altura, durada, intensitat i timbre) i la seva representació gràfica.                                                                   | x         |           |
| Els elements de la música (melodia, ritme, dinàmica, instrumentació).                                                                                         | x         |           |
| Sensibilitat vers la pol·lució sonora: la contaminació acústica i els seus efectes sobre la salut. Importància de la creació d'ambients saludables d'escolta. | x         |           |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| L'escolta activa: atenció i concentració durant l'audició.                                                                                                                                                                                                                                                  | x | x |
| Instruments musicals: classificació general per famílies i característiques.                                                                                                                                                                                                                                | x |   |
| La veu humana. L'aparell fonador i l'aparell ressonador. Tipus de veus i tessitura.                                                                                                                                                                                                                         | x |   |
| Agrupacions musicals rellevants, vocals i instrumentals: cor, orfeó, banda de música, orquestra simfònica, principals grups de cambra (quartet de corda, quintet de metall, quintet de vent...), agrupacions de música moderna (banda de jazz/big band, grup de rock), agrupacions de música tradicional... | x |   |
| Gèneres de la música i la dansa.                                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Obres musicals i de dansa rellevants: identificació de les seves característiques bàsiques (rítmiques, melòdiques, tímbriques i estructurals).                                                                                                                                                              | x |   |
| Obres musicals i de dansa rellevants: reconeixement, descripció, anàlisi i valoració de les seves característiques bàsiques (melòdiques, rítmiques, tímbriques, dinàmiques i estructurals).                                                                                                                 |   | x |
| Estratègies de recerca i selecció d'informació de manera guiada.                                                                                                                                                                                                                                            | x |   |
| Estratègies de recerca i selecció de fonts d'informació fiables. Contrast de la informació i avaluació de la fiabilitat. Reelaboració d'informació pertinent i de qualitat. Citació de fonts i referències. Plagi.                                                                                          |   | x |
| Concerts, actuacions musicals i altres manifestacions artístiques i musicals, en viu i enregistrades.                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Normes de comportament bàsiques en la recepció musical adequades al context.                                                                                                                                                                                                                                | x |   |
| Normes de comportament en la recepció musical: respecte, valoració i adequació al context (concert clàssic, concert pop, concert de jazz, música tradicional...).                                                                                                                                           |   | x |
| Mites, estereotips i rols de gènere transmesos a través de la música i la dansa. El cànon occidental: consciència de la perspectiva eurocèntrica. Perspectiva de gènere. Compositores i intèrprets destacades de diferents èpoques.                                                                         |   | x |
| Eines digitals per a la recepció musical: les plataformes de <i>streaming</i> i altres canals de difusió de música.                                                                                                                                                                                         |   | x |



| <b>INTERPRETACIÓ, IMPROVISACIÓ I CREACIÓ ESCÈNICA</b>                                                                                                        | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Repertori vocal, instrumental o corporal en grup, de diferents tipus de música del patrimoni musical de les Illes Balears i d'altres cultures.               | x         |           |
| Repertori vocal, instrumental o corporal, individual o en grup, de diferents tipus de música del patrimoni musical de les Illes Balears i d'altres cultures. |           | x         |
| Tècniques per a la interpretació: tècnica vocal, instrumental i corporal. Tècniques d'estudi. Tècniques de control d'emocions.                               | x         |           |
| Tècniques per a la interpretació: tècnica vocal, instrumental i corporal. Tècniques d'estudi. Tècniques de control d'emocions.                               |           | x         |
| Tècniques d'improvisació guiada.                                                                                                                             | x         |           |
| Tècniques d'improvisació guiada i lliure.                                                                                                                    |           | x         |
| Projectes musicals i audiovisuals: ús de la veu, el cos, els instruments musicals, els mitjans i les aplicacions tecnològiques disponibles.                  | x         |           |
| Projectes musicals i audiovisuals: ús de la veu, el cos, els instruments musicals, els mitjans i les aplicacions tecnològiques disponibles.                  |           | x         |
| Normes de comportament i participació en activitats musicals.                                                                                                | x         | x         |
| Principals gèneres musicals i escènics del patrimoni cultural de les Illes Balears, d'Espanya i del món.                                                     |           | x         |
| La propietat intel·lectual i cultural: plantejaments ètics i responsables. Hàbits de consum musical responsable.                                             |           | x         |
| Eines digitals per a la creació musical. Seqüenciadors i editors de partitures.                                                                              |           | x         |

| <b>CONTEXTS I CULTURES</b>                                                                                                                                                                    | <b>1r</b> | <b>3r</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Artistes i intèrprets internacionals, nacionals, regionals i locals.                                                                                                                          | x         | x         |
| Història de la música i la dansa occidental. Períodes, compositors i compositores i obres rellevants.                                                                                         | x         |           |
| Història de la música i la dansa occidental: períodes, característiques, gèneres musicals, veus instruments, agrupacions, compositors, compositores, intèrprets destacats i obres rellevants. |           | x         |
| Les músiques tradicionals a Espanya, amb especial esment a les Illes                                                                                                                          | x         |           |



|                                                                                                                                                                                  |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Balears, i la seva diversitat cultural: instruments, cançons representatives, danses i balls.                                                                                    |   |   |
| Tradicions musicals i de dansa d'altres cultures del món.                                                                                                                        | x |   |
| Músiques populars, urbanes i contemporànies. Context, origen i evolució dels gèneres i estils més representatius.                                                                |   | x |
| La música i els efectes sonors en els mitjans audiovisuals (cinema, televisió, plataformes de transmissió [ <i>streaming</i> ], ràdio, videojocs...) i les tecnologies digitals. |   | x |

#### Quart curs

#### Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

#### **CE 1 Analitzar obres de diferents èpoques i cultures, identificant-ne els principals trets estilístics i establint relacions amb el seu context, per valorar el patrimoni musical i de la dansa com a font de gaudi i enriquiment personal.**

CA 1.1 Analitzar obres musicals i de dansa de diferents èpoques i cultures, identificant-ne els trets estilístics, explicant la seva relació amb el context i fent evident una actitud d'obertura, interès i respecte a l'hora d'escoltar-les o de veure-les.

Analitzar obres musicals i de dansa de diferents èpoques i cultures. Identificar-ne els trets estilístics. Explicar la seva relació amb el context.

Mostrar una actitud d'obertura, interès i respecte en l'escolta o visualització.

CA 1.2 Valorar críticament els hàbits, els gusts i els referents musicals i de dansa de diferents èpoques i cultures, reflexionant sobre la seva evolució i sobre la relació amb els del present.

Valorar críticament els hàbits, els gusts i els referents musicals i de dansa de diferents èpoques i cultures.

Reflexionar sobre l'evolució i la relació dels hàbits, gusts i referents musicals i de dansa passats amb els del present.

#### **CE 2 Explorar les possibilitats expressives de diferents tècniques musicals i de la**



**dansa, a través d'activitats d'improvisació, per incorporar-les al repertori personal de recursos i desenvolupar el criteri de selecció de les tècniques més adequades a la intenció expressiva.**

CA 2.1 Participar amb iniciativa, confiança i creativitat en l'exploració de tècniques musicals i de dansa de complexitat més gran, mitjançant improvisacions lliures i pautades, individuals o en grup, en què es faci servir la veu, el cos, instruments musicals o eines tecnològiques.

Participar en l'exploració de tècniques musicals i de dansa de major complexitat, mitjançant improvisacions pautades i lliures, individuals o en grup.

Utilitzar amb creativitat la veu, el cos, instruments musicals i les eines tecnològiques disponibles en les activitats d'improvisació.

Mostrar iniciativa i confiança.

CA 2.2 Elaborar peces musicals o de dansa estructurades, a partir d'activitats d'improvisació, seleccionant les tècniques del repertori personal de recursos més adequades a la intenció expressiva.

Crear peces musicals o de dansa estructurades a partir d'activitats d'improvisació.

Seleccionar les tècniques del repertori personal de recursos més afins a la intenció expressiva.

**CE 3 Interpretar peces musicals i de dansa, gestionant adequadament les emocions i emprant diverses estratègies i tècniques vocals, corporals o instrumentals, per ampliar les possibilitats d'expressió personal.**

CA 3.1 Llegir partitures senzilles, identificant els elements bàsics del llenguatge musical i analitzant de forma guiada les estructures de les peces, amb suport de l'audició o sense.

Llegir partitures senzilles.

Identificar els elements bàsics del llenguatge musical (ritme, melodia, harmonia, textura, instrumentació...) en les partitures treballades, amb suport de l'audició o sense.

Analitzar de forma guiada l'estructura de les peces treballades, amb suport de l'audició o sense.

CA 3.2 Emprar diferents tècniques d'interpretació vocal, corporal o instrumental, aplicant estratègies de memorització i valorant els assaigs com a espais d'escolta i aprenentatge.





|                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Emprar diferents tècniques d'interpretació vocal, corporal o instrumental.                                                                                                                      |
| Aplicar estratègies de memorització eficaces de les peces interpretades.                                                                                                                        |
| Valorar els assaigs com a espais d'escolta i aprenentatge.                                                                                                                                      |
| CA 3.3 Interpretar amb correcció i expressivitat peces musicals i de dansa, individuals i en grup, dins de l'aula i a fora, gestionant l'ansietat i la por escènica, mantenint la concentració. |
| Interpretar amb correcció i expressivitat peces musicals i de dansa, individuals i en grup, dins de l'aula i a fora.                                                                            |
| Gestionar eficaçment l'ansietat i la por escènica.                                                                                                                                              |
| Mantenir la concentració i una actitud adequada durant les interpretacions.                                                                                                                     |

**CE 4 Crear propostes artístiques i musicals, fent servir la veu, el cos, instruments musicals i eines tecnològiques, per tal de potenciar la creativitat i identificar oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 4.1 Planificar i desenvolupar, amb creativitat, propostes artístiques i musicals, tant individuals com col·laboratives, seleccionant, entre els disponibles, els mitjans musicals i de dansa més oportuns, com també les eines analògiques o digitals més adequades.                                         |
| Planificar propostes artístiques i musicals creatives, tant individuals com col·laboratives.                                                                                                                                                                                                                    |
| Desenvolupar amb autonomia les propostes planificades.                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Seleccionar, entre els recursos disponibles, els mitjans musicals i de dansa més oportuns i les eines analògiques o digitals més adequades per dur a terme la proposta.                                                                                                                                         |
| CA 4.2 Participar activament en la planificació i en l'execució de propostes artístiques i musicals col·laboratives, assumint diferents funcions, valorant les aportacions de la resta d'integrants del grup i identificant diverses oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional. |
| Participar activament en la planificació i en l'execució de propostes artístiques i musicals col·laboratives.                                                                                                                                                                                                   |
| Assumir diferents rols en les propostes planificades.                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Valorar les aportacions de la resta d'integrants del grup.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Identificar diverses oportunitats de desenvolupament personal, social, acadèmic i                                                                                                                                                                                                                               |



professional associades a les propostes artístiques executades.

### Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>ESCOLTA I PERCEPCIÓ</b>                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| El silenci, el so i el renou.                                                                                                             |
| L'escolta activa. Tècniques: Anàlisi i percepció auditiva; atenció i concentració durant l'audició.                                       |
| Sensibilització i actitud crítica enfront de la pol·lució sonora i el consum indiscriminat de música.                                     |
| Efectes de la contaminació acústica sobre la salut i el benestar. Prevenció i solucions.                                                  |
| Anàlisi del consum indiscriminat de música. Influència de les plataformes digitals i dels algorismes de recomanació.                      |
| Hàbits saludables de consum musical.                                                                                                      |
| Elements del llenguatge musical: ritme, melodia, harmonia (tonalitat, modulació, funcions harmòniques, progressions harmòniques...).      |
| Formes musicals: forma estròfica, binària, ternària, rondó, forma lliure per seccions; formes lliures, sonata, fuga, concert, simfonia... |
| Obres musicals i de dansa: anàlisi descriptiva de les seves característiques més rellevants.                                              |
| Principals gèneres musicals i de dansa.                                                                                                   |
| Veus i instruments: característiques, classificació i evolució.                                                                           |
| Agrupacions vocals i instrumentals. Principals agrupacions vocals i instrumentals a les Illes Balears.                                    |
| Concerts, actuacions musicals i manifestacions artístiques i musicals, en viu i enregistrades.                                            |
| Mites, estereotips i rols de gènere transmesos a través de la música i la dansa.                                                          |
| Visió crítica del cànon occidental. Consciència de la perspectiva eurocèntrica.                                                           |
| Perspectiva de gènere. Compositores destacades de diferents èpoques.                                                                      |



|                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Eines digitals per a la recepció musical.                                                                                |
| Estratègies de recerca i selecció de fonts d'informació fiables. Contrast de la informació i avaluació de la fiabilitat. |
| Reelaboració d'informació pertinent i de qualitat.                                                                       |
| Citació de fonts i referències. Plagi.                                                                                   |
| Actitud de respecte i valoració en la recepció musical.                                                                  |

### **INTERPRETACIÓ, IMPROVISACIÓ I CREACIÓ ESCÈNICA**

|                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| La partitura: lectura i escriptura musical. Elements d'una partitura.                                                                                                                                               |
| Repertori vocal, instrumental o corporal individual o de grup, de diferents tipus de música del patrimoni musical històric, actual i d'altres cultures, amb especial esment a les produccions de les Illes Balears. |
| Tècniques per a la interpretació: tècniques vocals, instrumentals i corporals.                                                                                                                                      |
| Tècniques d'estudi.                                                                                                                                                                                                 |
| Tècniques de control d'emocions.                                                                                                                                                                                    |
| Tècniques d'improvisació guiada i lliure: improvisació melòdica, rítmica, ritmicomelòdica...                                                                                                                        |
| Planificació i execució de projectes musicals i audiovisuals.                                                                                                                                                       |
| Ús de la veu, el cos, els instruments musicals, els mitjans i les aplicacions tecnològiques disponibles.                                                                                                            |
| Valors i hàbits de consum responsable en les plataformes digitals i les xarxes socials musicals.                                                                                                                    |
| Recursos per a la creació de productes musicals i audiovisuals.                                                                                                                                                     |
| Eines digitals per a la creació musical. Seqüenciadors, editors de partitures i aplicacions informàtiques.                                                                                                          |
| Actituds de respecte i col·laboració en la participació activa en activitats musicals.                                                                                                                              |

### **CONTEXTS I CULTURES**

|                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Compositors i compositoras, artistes i intèrprets internacionals, nacionals, regionals i locals més representatius des del segle XX fins a l'actualitat. |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Història de la música a Espanya i a les Illes Balears: períodes, característiques, gèneres musicals, instruments i agrupacions, compositors, compositores, intèrprets i obres rellevants.                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Tradicions musicals i de dansa d'altres cultures del món. Pervivència i influències en altres estils musicals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Músiques populars urbanes i contemporànies. Origen i evolució del Jazz, el rock, el pop... fins a l'actualitat. Panorama musical actual de les Illes Balears.                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| La música i els efectes sonors en els mitjans audiovisuals (cinema, televisió, plataformes de transmissió [ <i>streaming</i> ], ràdio, videojocs...) i les tecnologies digitals.                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Sistemes d'enregistrament i reproducció del so.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| La música al servei d'altres arts i llenguatges.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Música i cinema. Característiques, funcions, origen i evolució.<br>Música i publicitat. Tipus, funcions i evolució.<br>Música i teatre: teatre clàssic (tragèdies, comèdies), teatre gestual, teatre musical, nous llenguatges teatrals.<br>Música i dansa: ballet, dansa contemporània, danses tradicionals...<br>Música i literatura: poesia i música, cançons narratives...<br>Música i arts visuals: sinestèsia, vídeoart, animació digital... |



## Recursos Digitals

La matèria optativa Recursos Digitals té com a finalitat dotar els alumnes de les habilitats suficients per desenvolupar-se en una societat moderna, on els dispositius, la comunicació i la informació digitals ocupen cada vegada un espai més rellevant. Tant és així que, per poder exercir actualment una ciutadania responsable, no tan sols és important assolir destreses tècniques en la utilització d'aplicacions i aparells de naturalesa diversa, sinó que també resulta indispensable adquirir un coneixement bàsic del funcionament i dels perills de les xarxes socials per ser capaç de fer-ne un ús ètic, segur i crític.

Les Tecnologies de la Informació i de la Comunicació (TIC) produeixen canvis molt profunds en l'estructura social, industrial, laboral i econòmica del món actual i s'han transformat en un dels motors principals de desenvolupament i progrés. La productivitat de l'economia i l'eficiència de les institucions depenen, cada vegada més, d'un sistema productiu centrat en la capacitat de generació i tractament de la informació de l'individu. També permeten la globalització dels coneixements, posant en contacte persones d'àmbits molt diferents, afavorint la interdisciplinarietat i creant nous grups socials.

Malgrat tots els canvis positius, l'era digital també du associades transformacions que tenen un impacte negatiu en la societat i, d'una manera més notable, en els usuaris més vulnerables com són els nostres alumnes. La telefonia mòbil i l'explosió de l'entreteniment vinculat a les pantalles, tant els jocs com els continguts en *streaming*, han provocat un gran increment en el temps que qualsevol persona està en contacte amb, com a mínim, un dispositiu. Aquest fet, en si mateix, ja ha generat problemes d'addiccions, però, a més, ha suposat una oportunitat de negoci per a empreses que l'han aprofitat sense mesurar-ne les conseqüències. Així, l'ús de xarxes socials ha desencadenat un gran nombre de problemes de salut mental entre els adolescents, l'aparició de pàgines d'apostes esportives ha fet augmentar la ludopatia, el consum descontrolat de pornografia ha modificat la concepció sobre la dona i ha suposat un repunt del masclisme...

Tota aquesta potencialitat de les eines digitals obliga que la formació dels alumnes en aquest àmbit sigui integral. Per aquest motiu, les competències específiques s'han enfocat en l'assoliment d'un objectiu dual. D'una banda, la formació en aquesta matèria ha de constituir una eina per a l'estudi de la resta d'assignatures i permetre l'aprofundiment en l'ús de les utilitats necessàries per a la creació i difusió d'aplicacions i continguts a internet. Però, per l'altra, aquest aprenentatge s'ha de fer sempre sense perdre de vista els criteris i les mesures que facilitin als alumnes exercir una ciutadania digital crítica i responsable, i adoptar hàbits que afavoreixin el benestar personal i la seguretat de les dades.



Per tal de reforçar aquesta idea, els criteris d'avaluació, com a elements que permeten valorar el grau de desenvolupament de les competències específiques, estan enfocats a desenvolupar, en els alumnes, les destreses vinculades a l'àrea al mateix temps que han de reflexionar sobre les seves pròpies pràctiques, han de prendre consciència dels riscos associats i han de generar rutines eficients i saludables.

La matèria s'organitza en cinc blocs interrelacionats de sabers bàsics: Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge, Edició i creació de continguts, Comunicació i difusió d'idees, Ciutadania digital crítica i Seguretat i Pensament computacional.

El primer bloc està enfocat a familiaritzar els alumnes amb les eines més bàsiques per treballar en línia i de manera col·laborativa com també a conèixer els entorns d'aprenentatge per, en cas de necessitat, seguir la seva formació a distància. El segon i tercer bloc aprofundeixen en la creació i edició de continguts i formats específics, ja sigui per treballar aspectes més vinculats a unes matèries en concret o per fer difusió de continguts en diferents formats. El quart bloc pretén treballar el civisme digital, tant per la part de responsabilitat que tenim com a usuaris, com per als perills i amenaces a què ens exposem i les estratègies dissenyades per minimitzar-ne els riscos. I finalment, el darrer bloc obre la porta perquè els alumnes tinguin una primera presa de contacte amb el funcionament intern de les aplicacions que usen.

D'aquesta manera, per la rellevància i la transversalitat que implica la matèria Recursos Digitals, és necessari tenir una dedicació específica que asseguri que aquestes destreses es treballen i s'assoleixen en l'etapa educativa obligatòria.

Es proposa desenvolupar la primera, segona i quarta competències en el primer curs de la matèria, mentre que la segona i cinquena es proposa desenvolupar-les en el segon curs.

### **Competències específiques**

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Cercar i seleccionar de manera crítica informació adequada provinent de diferents fonts, atenent a criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat i respectant els drets d'autor, per incorporar-la a la construcció de coneixement.**

Actualment, per comoditat i pel volum de dades al qual es té accés, la recerca dins qualsevol àmbit de coneixement no es pot permetre no fer servir internet com a font d'informació. Dins l'àmbit educatiu i personal, els alumnes també s'enfronten contínuament a aquest procés de consulta. És per aquest motiu que és necessari que



coneguin els riscos derivats de l'ús d'aquests recursos i la relació amb la desinformació per tal que siguin capaços de reconèixer els orígens d'informació acceptables.

Les informacions fiables es poden trobar en distintes plataformes tecnològiques però conviuen amb notícies pseudocientífiques, incompletes o, simplement, malintencionades. Per això, els alumnes han de desenvolupar l'esperit crític i contrastar i avaluar la informació que obtenen per tal de no caure en els paranys de les xarxes. Igualment, també és important exercir una ciutadania digital responsable, amb coneixement de les possibilitats que atorga, les conseqüències de diferents accions i el respecte per l'autoria dels materials aliens.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2; CCL3; CP1; STEM4; CD1; CD3; CPSAA4; CC1.

**CE 2 Valorar i preveure els riscos per a la salut i la seguretat dels dispositius i les dades personals, identificant les principals amenaces per tal de saber fer-ne un ús segur, saludable i legal.**

La interacció amb la tecnologia i amb els dispositius augmenta l'exposició a riscos, amenaces i atacs i és capaç de modificar de forma important les conductes individuals i grupals. Per això, els alumnes han d'adquirir hàbits que els permetin preservar i tenir cura del seu benestar i la seva identitat digital, aprenent a protegir-se davant possibles amenaces que suposin un risc per a la salut física i mental i adquirint pautes adequades de resposta, triant la millor opció i avaluant el benestar individual i col·lectiu.

Aquesta competència inclou tant aspectes tècnics relatius a la configuració de dispositius, com els relacionats amb la protecció de les dades personals. Incideix en l'assoliment d'una gestió eficaç de la identitat digital, en la qual es té en compte la imatge que es projecta i el rastre que es deixa en la xarxa. Així mateix, es treballa el tema del benestar personal davant possibles amenaces externes en el context de problemes com el ciberassetjament i diferents addiccions com són la dependència tecnològica o l'abús en el joc.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM5, CD3, CD4, CPSAA2, CC1, CC2.

**CE 3 Expressar, comunicar i difondre idees i continguts amb un llenguatge inclusiu i no sexista, utilitzant eines de comunicació i publicació simples per gestionar de forma responsable la seva presència a la xarxa.**

La competència abasta els aspectes necessaris per a la comunicació i expressió d'idees. Fa referència a l'exposició de propostes, representació de dissenys, publicació de continguts, manifestació d'opinions... Per tant, s'ha de fomentar l'ús





d'eines digitals per a l'elaboració de la informació, per a la comunicació i compartició d'arxius, per al treball en grup i per a la difusió mitjançant diferents eines, plataformes virtuals o xarxes socials.

Aquest tractament complet del procés comunicatiu requereix l'ús correcte del llenguatge amb la terminologia adequada, la incorporació de l'expressió gràfica i el coneixement de les diferents eines a l'abast dels estudiants. Això implica una actitud responsable i de respecte envers els protocols establerts en el treball col·laboratiu, extensible tant al context presencial com a les actuacions a la xarxa, aplicant els codis de comunicació i comportament específics de l'àmbit digital, la denominada etiqueta digital.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL5, STEM4, CD2, CD3, CCEC3 i CCEC4.

**CE 4 Fer servir les eines informàtiques a l'abast per crear i editar continguts digitals de diferent naturalesa, treballant de forma autònoma o col·laborativa, per aplicar-les a la construcció de coneixements i donar suport a l'aprenentatge a àmbits diversos.**

L'aprofitament dels recursos informàtics està estretament vinculat al coneixement dels formats en què es pot emmagatzemar i difondre una informació i les diferents formes de modificar-los. Per tant, la familiaritat amb eines diverses d'edició digital i aplicacions per a la creació de continguts ajuda els alumnes a desenvolupar la seva creativitat, fomenta la seva iniciativa i autonomia i els permet aprofundir en el coneixement a l'hora que pensen estratègies per comunicar-lo de formes més efectives.

La naturalesa de les eines que poden ajudar en aquest procés és molt diversa. Els entorns personals d'aprenentatge contenen una bona quantitat d'aplicacions el coneixement de les quals resulta fonamental per donar resposta als reptes generals que es poden trobar els alumnes. D'altra banda, en els diferents sistemes operatius es pot trobar programari que permet crear i editar arxius d'imatge, àudio i vídeo que poden ajudar a mostrar l'assoliment de les destreses que es plantegen des de totes les matèries. Finalment, no s'han d'oblidar aquelles aplicacions específiques d'una matèria concreta que ajuden a aprofundir en el coneixement de l'àrea, però que sovint no reben l'atenció adequada per manca de temps.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM4, CD2, CPSAA5, CE3, CCEC2 i CCEC3.

**CE 5 Desenvolupar aplicacions informàtiques en diferents entorns, aplicant els fonaments del pensament computacional per donar resposta a problemes diversos i per simular el comportament de sistemes senzills.**



Existeix una gran varietat d'entorns i llenguatges de programació que ajuda a promoure el pensament computacional, les habilitats en la resolució de problemes, l'ensenyament, l'aprenentatge i l'expressió creativa. De tots aquests, els que basen el seu funcionament en blocs tenen una interfície senzilla que permet als joves crear històries digitals, jocs i animacions des d'edats molt primerenques. Els que són accessibles a través de la xarxa afavoreixen la col·laboració i la igualtat. Dominar els mecanismes propis de la programació permet als alumnes simular diferents situacions. Això els permet aprofundir en la comprensió dels comportaments de sistemes macroscòpics i microscòpics senzills atenent a la modelització dels factors clau que guien la seva dinàmica.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, STEM3, CD5, CPSAA5 i CE3.

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

#### **CE 1 Cercar i seleccionar de manera crítica informació adequada provinent de diferents fonts, atenent a criteris de validesa, qualitat, actualitat i fiabilitat i respectant els drets d'autor, per incorporar-la a la construcció de coneixement.**

CA 1.1 Cercar i seleccionar informació en funció de les seves necessitats fent ús de les eines de l'entorn personal d'aprenentatge i seguint normes bàsiques de seguretat a la xarxa.

Cercar informació a partir de diferents fonts d'informació.

Seleccionar la informació més rellevant, fiable i adequada per als objectius de tota la cerca.

Usar de forma eficient de les eines de l'entorn personal d'aprenentatge en la cerca i selecció d'informació.

Seguir normes bàsiques de seguretat a la xarxa en la cerca i selecció d'informació.

CA 1.2 Contrastar informació procedent de diferents fonts de manera crítica i segura, avaluant la seva fiabilitat i pertinència.

Reconèixer i diferenciar les diverses fonts d'informació.

Verificar l'autoria, la reputació de la font i l'actualització de la informació.

Validar dades sensibles abans de compartir-les.

Contrastar informacions emprant eines digitals de verificació.

CA 1.3 Fer un ús ètic de les dades i les eines digitals, aplicant les normes d'etiqueta digital i respectant les llicències d'ús i propietat intel·lectual en la comunicació, col·laboració i participació activa a la xarxa.

Tenir un comportament adequat i respectuós en la comunicació, col·laboració i



|                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------|
| participació activa a la xarxa.                                                      |
| Respectar els drets d'autor i les llicències d'ús en la cerca i creació de material. |

**CE 2 Valorar i preveure els riscos per a la salut i la seguretat dels dispositius i les dades personals, identificant les principals amenaces per tal de saber fer-ne un ús segur, saludable i legal.**

CA 2.1 Protegir les dades personals i l'empremta digital generada a internet configurant les condicions de privacitat de les xarxes socials i espais virtuals de treball.

Protegir les dades personals amb la configuració de les condicions de privacitat a les xarxes socials i espais de treball virtuals.

Gestionar l'empremta digital ajustant les opcions de privacitat en entorns digitals.

CA 2.2 Configurar i actualitzar contrasenyes, sistemes operatius i antivirus de manera periòdica en els diferents dispositius digitals d'ús habitual.

Configurar contrasenyes segures per a cada dispositiu i compte digital.

Actualitzar periòdicament les contrasenyes per mantenir la seguretat dels dispositius.

Mantenir els sistemes operatius actualitzats per protegir els dispositius contra vulnerabilitats.

Instal·lar i actualitzar antivirus, realitzant escaneigs periòdics per identificar amenaces.

CA 2.3 Identificar i saber reaccionar davant situacions que representen una amenaça a la xarxa triant la millor solució entre diverses opcions i valorant el benestar personal i col·lectiu.

Identificar situacions perilloses a la xarxa

Respondre davant d'un risc a Internet amb la tria de la millor opció.

Vetllar pel benestar i seguretat a la xarxa.

**CE 3 Expressar, comunicar i difondre idees i continguts amb un llenguatge inclusiu i no sexista, utilitzant eines de comunicació i publicació simples per gestionar de forma responsable la seva presència a la xarxa.**

CA 3.1 Interactuar en espais virtuals de comunicació i plataformes d'aprenentatge col·laboratiu, adaptant-se a diferents audiències amb una actitud participativa i respectuosa.

Utilitzar entorns virtuals d'aprenentatge col·laboratius.

Fer servir l'etiqueta en correu electrònic, grups de notícies, planes web...

Participar en espais virtuals de comunicació de forma respectuosa i amb correcció.

CA 3.2 Compartir i publicar informació i dades a la xarxa, fent ús de les diferents eines i formats disponibles a internet

Emprar aplicacions i plataformes en línia per compartir dades i continguts de



|                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| manera efectiva.                                                                                                      |
| Seleccionar i aplicar formats digitals adequats per a la publicació de continguts en funció del context i del públic. |

**CE 4 Fer servir les eines informàtiques a l'abast per crear i editar continguts digitals de diferent naturalesa, treballant de forma autònoma o col·laborativa, per aplicar-les a la construcció de coneixements i donar suport a l'aprenentatge a àmbits diversos.**

CA 4.1 Crear i editar continguts digitals de manera individual o col·lectiva, seleccionant les eines més apropiades de manera creativa.

Crear i editar continguts digitals de manera creativa individual o col·lectivament.

Seleccionar les eines més apropiades de creació i edició de continguts.

CA 4.2 Fer servir programari propi d'àmbits diversos de forma autònoma, aprofitant els avantatges que proporcionen aquestes eines per aprofundir en el coneixement de les diferents matèries.

Utilitzar el programari amb autonomia.

Aprofitar les funcionalitats específiques de cada programari per ampliar i aprofundir en el coneixement i les habilitats en diferents matèries.

**CE 5 Desenvolupar aplicacions informàtiques en diferents entorns, aplicant els fonaments del pensament computacional per donar resposta a problemes diversos i per simular el comportament de sistemes senzills.**

CA 5.1 Dissenyar solucions a problemes informàtics a través d'algoritmes i diagrames de flux, aplicant els elements i tècniques de programació de manera creativa.

Dissenyar solucions a problemes informàtics a través d'algoritmes i diagrames de flux.

Aplicar els elements i tècniques de programació de manera creativa.

CA 5.2 Programar aplicacions senzilles per a diferents dispositius, emprant els elements de programació de manera apropiada i aprofitant el recursos que faciliten les diferents eines d'edició disponibles.

Dissenyar i programar aplicacions senzilles per a diferents dispositius.

Emprar diferents elements de programació, utilitzant entorns de programació disponibles, intuïtius i adaptats.

CA 5.3 Simular el comportament de sistemes simples, utilitzant la programació i reproduint el comportament dels seus components fonamentals per obtenir una eina amb capacitat predictiva.

Analitzar i entendre un sistema simple bàsic.

Simular el comportament d'un sistema simple a través de la programació.

Avaluar que els resultats s'ajusten a la programació prèvia.

**Sabers bàsics**



Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| <b>PROCÉS DE RESOLUCIÓ DE PROBLEMES</b>                                                                                                             | <b>RDI</b> | <b>RDI I</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|--------------|
| Sistemes de comunicació. Gestió avançada i organització del correu electrònic. Crear i gestionar videotrucades.                                     |            |              |
| Tecnologies de la comunicació digitals.                                                                                                             |            | x            |
| Gestió eficient i organització avançada del correu electrònic.                                                                                      |            | x            |
| Creació i administració de videotrucades.                                                                                                           |            | x            |
| Intercanvi d'arxius i emmagatzematge en el núvol. Organització en carpetes i unitats compartides.                                                   |            |              |
| Serveis d'emmagatzematge al núvol segurs i accessibles. Utilització.                                                                                |            | x            |
| Organització d'arxius en carpetes de manera estructurada. Localització i accés.                                                                     |            | x            |
| Compartició d'arxius amb altres usuaris utilitzant unitats compartides. Col·laboració en projectes.                                                 |            | x            |
| Gestió dels permisos d'accés a arxius i carpetes. Privacitat i el control de la informació.                                                         |            | x            |
| Treball col·laboratiu. Configuració dels permisos d'accés.                                                                                          |            |              |
| Col·laboració cooperativa en equip                                                                                                                  |            | x            |
| Establiment i configuració de rols i permisos d'accés.                                                                                              |            | x            |
| Aules virtuals. Ús de les aplicacions pròpies de l'entorn personal d'aprenentatge (processador de text, full de càlcul, formularis...).             |            |              |
| Aules virtuals. Utilitats i ús.                                                                                                                     |            | x            |
| Utilització bàsica del programari d'aprenentatge personal, com processadors de text, fulls de càlcul, formularis, presentacions i dissenys gràfics. |            | x            |
| Estratègies i recursos per al treball col·laboratiu en línia eficient. Aplicacions per prendre notes, fer llistes i organitzar tasques.             |            |              |
| Tècniques i recursos digitals per a la coordinació i comunicació efectiva en equips en línia.                                                       |            | x            |
| Eines digitals per prendre notes, fer llistes i gestionar i organitzar tasques en equip.                                                            |            | x            |

| <b>EDICIÓ I CREACIÓ DE CONTINGUTS</b>                           | <b>RDI</b> | <b>RDI I</b> |
|-----------------------------------------------------------------|------------|--------------|
| Imatges de mapes de bits i vectorials.                          |            |              |
| Imatges de mapa de bits i programari com editors de fotografia. | x          |              |
| Imatges vectorials i programari per poder crear-les.            | x          |              |



|                                                                                                                                                    |   |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|--|
| Àudio i vídeo.                                                                                                                                     | x |  |
| Plànols i models 3D (CAD/CAM).                                                                                                                     |   |  |
| Disseny de plànols i models 3D amb programari de disseny assistit per ordinador (CAD).                                                             | x |  |
| Conversió de dissenys plànols i models 3D en instruccions utilitzables per a la fabricació assistida per ordinador (CAM).                          | x |  |
| Organització de la informació. Mapes conceptuals i esquemes                                                                                        | x |  |
| Programari específic pel tractament dels sabers bàsics d'altres matèries (calculadores gràfiques, mapes interactius, aplicacions web diverses...). | x |  |
| Elaboració de continguts amb formats creatius, com còmics i animacions, podcasts, jocs interactius...                                              | x |  |

| COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ D'IDEES                                                                             | RDI | RDI I |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------|
| Elaboració, publicació i difusió de documents                                                             |     |       |
| Elaboració de documents utilitzant eines digitals amb idees i informació clara i coherent.                | x   |       |
| Publicació de documents a través de plataformes o mitjans digitals adequats, accessibles i comprensibles. | x   |       |
| Difusió de documents mitjançant canals digitals amb informació i interacció efectiva.                     | x   |       |
| Comunicació i col·laboració en xarxa (blogs).                                                             |     |       |
| Comunicació a la blogosfera                                                                               | x   |       |
| Cooperació en xarxa                                                                                       | x   |       |
| Publicació i difusió responsable en xarxes. Introducció a les regles bàsiques d'etiqueta digital.         | x   |       |
| Publicació de continguts a la web.                                                                        | x   |       |

| CIUTADANIA DIGITAL CRÍTICA I SEGURETAT                                                                      | RDI | RDI I |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------|
| Cerca i selecció d'informació fiable. Eines per detectar notícies falses i frauds. Ús crític de les xarxes. | x   |       |



|                                                                                                                                                      |   |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|--|
| Seguretat i protecció de dades. Mesures preventives (gestió de contrasenyes, còpies de seguretat). Identitat, imatge, reputació i empremta digitals. | x |  |
| Seguretat dels dispositius. Mesures preventives i correctives per fer front a riscos, amenaces i ciberatacs                                          |   |  |
| Seguretat als dispositius. Riscos i amenaces comuns. Ciberatacs.                                                                                     | x |  |
| Mesures preventives per a xarxes segures.                                                                                                            | x |  |
| Mesures correctives a la xarxa.                                                                                                                      | x |  |
| Salut, benestar i seguretat personal a internet. Situacions de violència a les xarxes. Principals riscos i mecanismes de resposta.                   |   |  |
| Salut i benestar personal a internet. Impacte de la salut mental i emocional a les xarxes.                                                           | x |  |
| Protecció de dades personals i privades. Contrasenyes segures.                                                                                       | x |  |
| Situacions de violència a les xarxes.                                                                                                                | x |  |
| Principals riscos a internet, estafes i compres en línia, tècniques de frau.                                                                         | x |  |
| Ús ètic de dades i eines digitals: llibertat d'expressió, etiqueta digital, propietat intel·lectual i llicències d'ús, obsolescència programada...   |   |  |
| Ús ètic de les dades i les eines digitals, respecte de la llibertat d'expressió, etiqueta digital o netiqueta. Promoció.                             | x |  |
| Propietat intel·lectual i llicències d'ús.                                                                                                           | x |  |
| Avaluació des d'un punt de vista ètic de l'ús de l'obsolescència programada en l'àmbit digital.                                                      | x |  |

| <b>PENSAMENT COMPUTACIONAL</b>                                                                                                     | <b>RDI</b> | <b>RDI I</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|--------------|
| Fonaments de la programació. Programació amb llenguatges de blocs.                                                                 |            |              |
| Fonaments del pensament computacional i de la programació.                                                                         |            | X            |
| Programació amb llenguatges basats en blocs.                                                                                       |            | x            |
| Aplicacions informàtiques senzilles per ordinador i dispositius mòbils. Selecció i utilització per a resoldre tasques quotidianes. |            | x            |





|                                                                            |  |   |
|----------------------------------------------------------------------------|--|---|
| Fonaments de la intel·ligència artificial.                                 |  |   |
| Identificació de patrons.                                                  |  | X |
| Processament de la informació.                                             |  | x |
| Automatització de l'aprenentatge.                                          |  | x |
| Presentació i utilització de simuladors per fer nous dissenys o prototips. |  | x |

ESBORRANY



## Segona Llengua Estrangera

La ràpida evolució de les societats actuals i les seves múltiples interconnexions exigeixen el desenvolupament d'aquelles competències que ajudin els individus a practicar una ciutadania independent, activa i compromesa amb la realitat contemporània, cada vegada més global, intercultural i plurilingüe. Tal com assenyala el Marc de Referència de Competències per a la Cultura Democràtica, en les societats actuals, culturalment diverses, els processos democràtics requereixen del diàleg intercultural. Per tant, la comunicació en diferents llengües és clau en el desenvolupament d'aquesta cultura democràtica. En la idea d'un Espai Europeu d'Educació, la comunicació en més d'una llengua evita que l'educació i la formació es vegin obstaculitzades per les fronteres i afavoreix la internacionalització i la mobilitat, a més de permetre el descobriment d'altres cultures, ampliant les perspectives de l'alumnat.

La matèria de Llengua Estrangera contribueix a l'adquisició de les diferents competències clau que conformen el Perfil de sortida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic i, de manera directa, participa en l'assoliment de la competència plurilingüe, que implica l'ús de diferents llengües de manera apropiada i eficaç per a l'aprenentatge i la comunicació. El plurilingüisme integra no només la dimensió comunicativa, sinó també els aspectes històrics i interculturals que condueixen l'alumnat a conèixer, valorar i respectar la diversitat lingüística i cultural i contribueixen al fet que pugui exercir una ciutadania independent, activa i compromesa amb una societat democràtica. En consonància amb aquest enfocament, la matèria de Llengua Estrangera en l'etapa d'Educació Secundària Obligatoria té com a objectiu principal l'adquisició de la competència comunicativa apropiada en la llengua estrangera, de manera que permeti a l'alumnat comprendre, expressar-se i interactuar en aquesta llengua amb eficàcia, com també l'enriquiment i l'expansió de la seva consciència intercultural.

L'eix del currículum de Llengua Estrangera està travessat per les dues dimensions del plurilingüisme: la dimensió comunicativa i la intercultural. Les competències específiques de la matèria, relacionades amb els descriptors de les diferents competències clau del Perfil de sortida i amb els reptes del segle XXI, permeten a l'alumnat comunicar-se eficaçment i de manera apropiada en la llengua estrangera i ampliar el seu repertori lingüístic individual, aprofitant les experiències pròpies per millorar la comunicació tant en les llengües familiars com en les llengües estrangeres. Així mateix, ocupen un lloc important la valoració i el respecte pels perfils lingüístics individuals, l'acceptació i l'adequació a la diversitat cultural, com també el respecte i la curiositat per altres llengües i pel diàleg intercultural com a mitjà per fomentar la sostenibilitat i la democràcia.

Aquesta matèria, a més, permet a l'alumnat desenvolupar-se millor en els entorns digitals i accedir a les cultures vehiculades a través de la llengua estrangera, tant



com a motor de formació i aprenentatge com a font d'informació i gaudi. En aquest sentit, les eines digitals tenen un potencial que podria aprofitar-se plenament per reforçar l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació de llengües i cultures estrangeres. Per això, el desenvolupament del pensament crític, l'alfabetització mediàtica i l'ús adequat, segur, ètic i responsable de la tecnologia suposen un element d'aprenentatge rellevant en aquesta matèria.

Les competències específiques de la matèria de Llengua Estrangera en l'Educació Secundària Obligatoria suposen una progressió respecte a les adquirides durant l'Educació Primària, que seran el punt de partida per a aquesta nova etapa, i es desenvoluparan a partir dels repertoris i experiències de l'alumnat. Això implica una ampliació i un aprofundiment en les activitats i estratègies comunicatives de comprensió, producció, interacció i mediació, entesa en aquesta etapa com l'activitat orientada a explicar conceptes i simplificar missatges amb la finalitat de facilitar la comprensió mútua i transmetre informació. La progressió, a més, comporta atorgar un paper més rellevant a la reflexió sobre el funcionament de les llengües i les relacions entre les diferents llengües dels repertoris individuals de l'alumnat. Les competències específiques de la matèria de Llengua Estrangera també inclouen la valoració i l'adequació a la diversitat lingüística, artística i cultural entre l'alumnat amb la finalitat que aprengui a actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions comunicatives interculturals.

Els criteris d'avaluació de la matèria determinen el grau d'adquisició de les competències específiques per part de l'alumnat, per la qual cosa es presenten vinculats a aquestes. En la seva formulació competencial, es plantegen enunciant el procés o capacitat que l'alumnat ha d'adquirir, juntament amb el context o mode d'aplicació i ús d'aquest procés o capacitat. La gradació dels criteris d'avaluació està basada en el Marc Comú Europeu de Referència per a les Llengües (MCER), tot i que ajustada a la maduresa i desenvolupament psicoevolutiu de l'alumnat de l'etapa de Secundària.

Per la seva banda, els sabers bàsics reuneixen els coneixements (saber), les destreses (saber fer) i les actituds (saber ser) necessaris per a l'adquisició de les competències específiques de la matèria i afavoreixen l'avaluació dels aprenentatges a través dels criteris. S'estructuren en tres blocs. El bloc «Comunicació» engloba els sabers necessaris per al desenvolupament de les activitats comunicatives de comprensió, producció, interacció i mediació, inclosos els relacionats amb la recerca de fonts d'informació i la gestió de les fonts consultades. El bloc «Plurilingüisme» integra els sabers relacionats amb la capacitat de reflexionar sobre el funcionament de les llengües, amb l'objectiu de contribuir a l'aprenentatge de la llengua estrangera i a la millora de les llengües que conformen el repertori lingüístic de l'alumnat. Finalment, en el bloc «Interculturalitat» s'agrupen els sabers sobre les cultures vehiculades a través de la llengua estrangera i la seva valoració com a oportunitat d'enriquiment i de relació amb els altres. S'inclouen també en aquest



bloc els sabers orientats al desenvolupament d'actituds d'interès per entendre i apreciar altres llengües, varietats lingüístiques i cultures.

L'enfocament, la gradació i la definició dels diferents elements del currículum estan plantejats a partir de les activitats de llengua i les competències que estableix el Consell d'Europa en el MCER. Aquesta eina és clau per determinar els diferents nivells de competència que l'alumnat adquireix en les diverses activitats i dona suport també al seu procés d'aprenentatge, que es concep com a dinàmic i continuat, flexible i obert, i ha d'adequar-se a les seves circumstàncies, necessitats i interessos. S'espera que l'alumnat sigui capaç de posar en funcionament tots els sabers bàsics en situacions comunicatives pròpies dels diferents àmbits: personal, social, educatiu i professional, i a partir de texts sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic propers a la seva experiència, que incloguin aspectes relacionats amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible i els reptes i desafiaments del segle XXI. En consonància amb l'enfocament orientat a l'acció que planteja el MCER, que contribueix de manera significativa al disseny de metodologies eclèctiques, el caràcter competencial d'aquest currículum convida el professorat a crear tasques interdisciplinàries, contextualitzades, significatives i rellevants i a desenvolupar situacions d'aprenentatge en què es consideri l'alumnat com a agent social progressivament autònom i gradualment responsable del seu propi procés d'aprenentatge. Això implica tenir en compte els seus repertoris, interessos i emocions, com també les seves circumstàncies específiques, amb la finalitat d'establir les bases per a l'aprenentatge al llarg de tota la vida.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria

**CE 1 Comprendre i interpretar el sentit general i els detalls més rellevants de texts expressats de manera clara i en la llengua estàndard, cercant fonts fiables i fent ús d'estratègies com la inferència de significats, per respondre a necessitats comunicatives concretes.**

La comprensió suposa rebre i processar informació. En l'etapa de l'Educació Secundària Obligatòria, la comprensió és una destresa comunicativa que s'ha de desenvolupar a partir de texts orals, escrits i multimodals sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència dels alumnes, expressats de manera clara i usant la llengua estàndard. La comprensió, en aquest nivell, implica entendre i interpretar els texts i extreure el seu sentit general i els detalls més rellevants per satisfer les seves necessitats comunicatives. Per això, s'han d'activar les estratègies més adequades al desenvolupament psicoevolutiu i les necessitats dels alumnes, amb la finalitat de reconstruir la representació del significat i del sentit del text i per formular hipòtesi sobre la intenció comunicativa que hi ha en aquests texts.



Entre les estratègies de comprensió més útils per als alumnes es troben la inferència i l'extrapolació de significats a nous contextos comunicatius, com també la transferència i integració dels coneixements, les destreses i les actituds de les llengües que conformen el seu repertori lingüístic. Inclou la interpretació de diferents formes de representació (escriptura, imatge, gràfics, taules, diagrames, etc.) i de la informació contextual (elements extralingüístics) i cotextual (elements lingüístics), que permeten comprovar la hipòtesi inicial sobre la intenció i sentit del text, com també plantejar hipòtesis alternatives si fos necessari.

A més d'aquestes estratègies, la cerca de fonts fiables, en suports tant analògics com digitals, constitueix un mètode de gran utilitat per a la comprensió, perquè permet contrastar, validar i sustentar la informació, com també obtenir conclusions rellevants a partir dels texts. Els processos de comprensió i interpretació requereixen contextos de comunicació dialògics que estimulin la col·laboració, la identificació crítica de prejudicis i estereotips de qualsevol tipus, com també l'interès genuí per les diferències i semblances culturals.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL2, CCL3, CP1, CP2, STEM1, CD1, CPSAA5, CCEC2.

**CE 2 Produir texts originals, d'extensió mitjana, senzills i amb una organització clara, usant estratègies com ara la planificació, la compensació o l'autoreparació, per expressar de manera creativa, adequada i coherent, missatges rellevants i respondre a propòsits comunicatius concrets.**

La producció engloba tant l'expressió oral com l'escripta i la multimodal. En aquesta etapa, la producció ha de donar lloc a la redacció i l'exposició de texts sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxim a l'experiència dels alumnes, amb creativitat, coherència i adequació. La producció, en diversos formats i suports, pot incloure en aquesta etapa l'exposició d'una petita descripció o anècdota, una presentació formal de major extensió, una senzilla argumentació o la redacció de texts que expressin fets, conceptes, pensaments, opinions i sentiments, mitjançant eines digitals i analògiques, com també la cerca avançada d'informació a internet com a font de documentació. En el seu format multimodal, la producció inclou l'ús conjunt de diferents recursos per produir significat (escriptura, imatge, gràfics, taules, diagrames, so, gests, etc.) i la selecció i aplicació del més adequat en funció de la tasca i les seves necessitats.

Les activitats vinculades amb la producció de texts compleixen funcions importants en els àmbits personal, social, educatiu i professional, i existeix un valor cívic concret que s'hi associa. La destresa en les produccions més formals en diferents suports no s'adquireix de manera natural, sinó que és producte de l'aprenentatge. En aquesta etapa les produccions es basen en l'aprenentatge d'aspectes formals bàsics de caire més lingüístic, sociolingüístic i pragmàtic; de les expectatives i convencions comunes



associades al gènere emprat; d'eines de producció; i del suport utilitzat. Les estratègies que permeten la millora de la producció, tant formal com informal, comprenen la planificació, l'autoavaluació i coavaluació, la retroalimentació, com també el monitoratge, la validació i la compensació.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL1, CP1, CP2, STEM1, CD2, CPSAA5, CE1, CCEC3.

**CE 3 Interactuar amb altres persones amb creixent autonomia, usant estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a propòsits comunicatius concrets en intercanvis respectuosos amb les normes de cortesia.**

La interacció implica dues o més participants en la construcció d'un discurs. La interacció interpersonal es considera l'origen del llenguatge i comprèn funcions interpersonals, cooperatives i transaccionals. En la interacció entren en joc la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, els elements verbals i no verbals de la comunicació, com també l'adequació als diferents registres i gèneres dialògics, tant orals com escrits i multimodals, en entorns síncrons o asíncrons. En aquesta etapa de l'educació s'espera que les interaccions abordin temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència dels alumnes.

Aquesta competència específica és fonamental en l'aprenentatge, perquè inclou estratègies de cooperació, d'inici, manteniment o conclusió de converses, de cessió i presa de torns de paraula, com també estratègies per preguntar amb l'objectiu de sol·licitar clarificació o repetició. A més, l'aprenentatge i aplicació de les normes i principis que regeixen la cortesia lingüística i l'etiqueta digital preparen els alumnes per a l'exercici d'una ciutadania democràtica, responsable, respectuosa, segura i activa.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL5, CP1, CP2, STEM1, CPSAA3, CC3.

**CE 4 Mediar en situacions quotidianes entre diferents llengües, usant estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.**

La mediació és l'activitat del llenguatge consistent a explicar i facilitar la comprensió de missatges o texts a partir d'estratègies com la reformulació, de manera oral o escrita. En la mediació, els alumnes han d'actuar com a agent social encarregat de crear ponts i ajudar a construir o expressar missatges de manera dialògica, no sols entre llengües diferents, sinó també entre diferents modalitats o registres dins d'una mateixa llengua. En l'Educació Secundària Obligatoria, la mediació se centra, principalment, en el rol de la llengua com a eina per resoldre els reptes que sorgeixen del context comunicatiu, creant espais i condicions propícies per a la comunicació i l'aprenentatge; en la cooperació i el foment de la participació dels altres per construir i entendre nous significats; i en la transmissió de nova informació



de manera apropiada, responsable i constructiva, podent emprar tant mitjans convencionals com aplicacions o plataformes virtuals per traduir, analitzar, interpretar i compartir continguts que, en aquesta etapa, versaran sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència dels alumnes.

La mediació facilita el desenvolupament del pensament estratègic dels alumnes, en tant que suposa que triïn les destreses i estratègies més adequades del seu repertori per aconseguir una comunicació eficaç, però també per afavorir la participació pròpia i d'altres persones en entorns cooperatius d'intercanvis d'informació. Així mateix, implica reconèixer els recursos disponibles i promoure la motivació dels altres i l'empatia, comprenent i respectant les diferents motivacions, idees i circumstàncies personals dels interlocutors i harmonitzant-les amb les pròpies. Per això, s'espera que els alumnes mostrin empatia, respecte, esperit crític i sentit ètic, com a elements clau per a una mediació adequada en aquest nivell.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL5, CP1, CP2, CP3, STEM1, CPSAA1, CPSAA3, CCEC1.

**CE 5 Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.**

L'ús del repertori lingüístic i la reflexió sobre el seu funcionament estan vinculats amb l'enfocament plurilingüe de l'adquisició de llengües. L'enfocament plurilingüe parteix del fet que les experiències dels alumnes amb les llengües que coneixen serveixen de base per a l'ampliació i millora de l'aprenentatge de llengües noves i els ajuden a desenvolupar i enriquir el seu repertori lingüístic plurilingüe i la seva curiositat i sensibilització cultural. En l'Educació Secundària Obligatoria els alumnes aprofundeixen en aquesta reflexió sobre les llengües i estableixen relacions entre les diferents llengües dels seus repertoris individuals, analitzant les seves semblances i diferències amb la finalitat d'ampliar els coneixements i estratègies en les llengües que els conformen. D'aquesta manera, s'afavoreix l'aprenentatge de noves llengües i es millora la competència comunicativa. La reflexió sobre les llengües i el seu funcionament implica que els alumnes entenguin les seves relacions i, a més, contribueix al fet que identifiquin les fortaleces i mancances pròpies en el terreny lingüístic i comunicatiu, prenent consciència dels coneixements i estratègies propis i fent-los explícits. En aquest sentit, suposa també la posada en marxa de destreses per fer front a la incertesa i per desenvolupar el sentit de la iniciativa i la perseverança en la consecució dels objectius o la presa de decisions.

A més, el coneixement de diferents llengües permet valorar la diversitat lingüística de la societat com un aspecte enriquidor i positiu. La selecció, configuració i aplicació dels dispositius i eines tant analògiques com digitals per a la construcció i integració de nous continguts sobre el repertori lingüístic propi pot facilitar l'adquisició i millora





de l'aprenentatge d'altres llengües.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CP2, STEM1, CPSAA1, CPSAA5, CD2.

**CE 6 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera, identificant i compartint les semblances i les diferències entre llengües i cultures, per actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.**

La interculturalitat suposa experimentar la diversitat lingüística, cultural i artística de la societat analitzant-la i traient-ne benefici. En l'Educació Secundària Obligatòria, la interculturalitat, que afavoreix l'entesa amb els altres, mereix una atenció específica perquè formi part de l'experiència dels alumnes i per evitar que la seva percepció sobre aquesta diversitat estigui distorsionada pels estereotips i constitueixi l'origen d'uns certs tipus de discriminació. La valoració crítica i l'adequació a la diversitat han de permetre als alumnes actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.

La consciència de la diversitat proporciona als alumnes la possibilitat de relacionar diferents cultures. A més, afavoreix el desenvolupament d'una sensibilitat artística i cultural, i la capacitat d'identificar i utilitzar una gran varietat d'estratègies que li permetin establir relacions amb persones d'altres cultures. Les situacions interculturals que es poden plantejar en aquesta etapa en l'ensenyament de la llengua estrangera permeten als alumnes obrir-se a noves experiències, idees, societats i cultures, mostrant interès cap al diferent; relativitzar la pròpia perspectiva i el propi sistema de valors culturals; i distanciar-se i evitar les actituds sustentades sobre qualsevol mena de discriminació o reforç d'estereotips. Tot això orientat cap a l'objectiu de desenvolupar una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb la sostenibilitat i els valors democràtics.

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors del Perfil de sortida: CCL5, CP3, CPSAA1, CPSAA3, CC3, CCEC1.

*Primer curs*

**Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre i interpretar el sentit general i els detalls més rellevants de texts expressats de manera clara i en la llengua estàndard, cercant fonts fiables i fent ús d'estratègies com la inferència de significats, per respondre a necessitats comunicatives concretes.**



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 1.1 Interpretar i analitzar el sentit global i la informació específica i explícita de texts orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, propis dels àmbits de les relacions interpersonals, de l'aprenentatge, dels mitjans de comunicació i de la ficció expressats de manera clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports. |
| Interpretar el sentit global de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills en llengua estàndard, captant el missatge principal i el context general.                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Extreure informació específica (p. ex., noms, dates, llocs i dades numèriques que responen a les preguntes: Què?, qui?, quan?, i on?) de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills, en llengua estàndard com, per exemple, cartells, converses o diàlegs escolars.                                                                                                                                                                          |
| Extreure informació explícita, clara i literal de texts escrits, orals i multimodals en llengua estàndard sobre aspectes crucials necessaris per comprendre el text i que són evidents i fàcilment identificables com, per exemple, el tema o el propòsit.                                                                                                                                                                                             |
| Entendre texts sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, com ara missatges sobre amics o família, diàlegs breus sobre relacions interpersonals (amics, casa, família), fragments de notícies senzilles o diàlegs breus, i fragments senzills de ficció (contes curts, històries o còmics adaptats).                                                                                          |
| CA 1.2 Seleccionar, organitzar i aplicar de forma guiada les estratègies i coneixements més adequats en situacions comunicatives quotidianes per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels texts; interpretar elements no verbals; i cercar i seleccionar informació.                                                                                                                                    |
| Seleccionar estratègies bàsiques per comprendre el sentit general i la informació essencial de texts breus i senzills, subratllant, per exemple, paraules clau o fent prediccions basades en el títol o imatges d'un text.                                                                                                                                                                                                                             |
| Organitzar informació essencial de manera guiada amb tècniques senzilles com taules o esquemes, completant una taula amb les accions principals d'una història, per exemple.                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Aplicar coneixements previs de vocabulari i temes familiars per interpretar texts quotidians, relacionant el vocabulari sobre les parts de la casa amb descripcions visuals senzilles, per exemple.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Inferir significats senzills a partir del context textual i visual, deduint, per exemple, el significat d'una paraula desconeguda basada en la il·lustració que acompanya el text.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Interpretar elements visuals senzills com icones o imatges associades al text, relacionant, per exemple, un dibuix amb una acció descrita en un text breu.                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Cercar informació en fonts senzilles com webs educatives o fitxes impreses amb suport del docent, localitzant, per exemple, les dades principals en cartell publicitari.                                                                                                                                                                                                                                                                               |



**CE 2 Produir texts originals, d'extensió mitjana, senzills i amb una organització clara, usant estratègies com ara la planificació, la compensació o l'autoreparació, per expressar de manera creativa, adequada i coherent, missatges rellevants i respondre a propòsits comunicatius concrets.**

CA 2.1 Expressar oralment texts breus, senzills, estructurats, comprensibles i adequats a la situació comunicativa sobre assumptes quotidians i freqüents, de rellevància per als alumnes, amb la finalitat de descriure, narrar i informar sobre temes concrets, en diferents suports, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, com també estratègies de planificació i control de la producció.

Descriure o informar oralment sobre assumptes quotidians, freqüents i rellevants pels alumnes.

Identificar el registre utilitzat a la situació comunicativa.

Comunicar oralment texts breus, senzills, estructurats i comprensibles.

Utilitzar, de manera guiada, diferents suports analògics (p. ex. pòsters, esquemes senzills) o digitals (diapositives amb text o imatges) per reforçar la comunicació d'un missatge oral breu i senzill.

Utilitzar de forma guiada recursos verbals i no verbals com l'entonació, el volum, la pronunciació, el llenguatge corporal o el contacte visual.

Utilitzar estratègies de planificació com la preparació prèvia amb esquemes senzills o ús de models i frases d'exemple i de control com l'autocorrecció bàsica o demanar ajuda.

CA 2.2 Organitzar i redactar texts breus i comprensibles amb claredat, coherència, cohesió i adequació a la situació comunicativa proposada, seguint pautes establertes, a través d'eines analògiques i digitals, sobre assumptes quotidians i freqüents de rellevància per als alumnes i pròxims a la seva experiència.

Organitzar de forma guiada frases i expressions senzills, breus sobre temes quotidians i propers a l'experiència personal.

Redactar texts breus, enllaçant les oracions amb connectors bàsics (i, però)

Redactar de forma guiada texts breus i senzills, especialment descriptius, amb una estructura clara (inici, desenvolupament i final) i una claredat acceptable.

Utilitzar eines analògiques i digitals bàsiques per redactar i compartir texts escrits.

Utilitzar un repertori lingüístic bàsic i funcional per redactar texts senzills, centrant-se en temes quotidians i propers a l'experiència personal, respectant les normes bàsiques ortogràfiques i gramaticals.

Reconèixer el registre adequat a la situació comunicativa proposada.

CA 2.3 Seleccionar, organitzar i aplicar de forma guiada coneixements i estratègies per planificar, produir i revisar texts comprensibles, coherents i adequats a les intencions comunicatives, a les característiques contextuais i a la tipologia textual, usant amb ajuda els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i les necessitats de cada moment, tenint en compte la persona a qui va dirigit el text.

Seleccionar i aplicar, de manera guiada, les característiques bàsiques de texts senzills (p. ex., descriure persones, llocs, objectes o accions), seleccionant



|                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| informació rellevant.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Identificar la intenció comunicativa del text (informar, descriure), el tipus de text (descripció d'un lloc, presentació personal...) i el públic objectiu (companys, professorat...).                                                                                   |
| Organitzar la informació en esquemes simples.                                                                                                                                                                                                                            |
| Organitzar la informació i estructurar el text de manera simple emprant els connectors bàsics.                                                                                                                                                                           |
| Presentar els texts de manera clara i llegible, seguint una estructura bàsica (títol, introducció, desenvolupament i conclusió) i respectant les convencions bàsiques com marges, paràgrafs diferenciats i una cal·ligrafia o tipografia neta amb ajuda del professorat. |
| Fer ús del repertori lingüístic treballat a classe (vocabulari bàsic, temps verbals senzills) en contextos quotidians i propers.                                                                                                                                         |
| Utilitzar, de manera guiada, eines físiques i digitals senzilles, com diccionaris bàsics, models de texts, i plantilles per estructurar idees, com també recursos visuals senzills (dibuixos, imatges) per a la planificació de texts i l'expressió oral.                |
| Revisar amb ajuda errors ortogràfics i de coherència bàsica (p. ex., frases incompletes o connectors mal utilitzats).                                                                                                                                                    |

**CE 3 Interactuar amb altres persones amb creixent autonomia, usant estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a propòsits comunicatius concrets en intercanvis respectuosos amb les normes de cortesia.**

CA 3.1 Planificar i participar en situacions interactives breus i senzilles sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, a través de diversos suports basant-se en recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, com també per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors.

Planificar i participar en interaccions breus i senzilles sobre temes quotidians, personals o experiències pròpies.

Participar en interaccions cara a cara o mitjançant suports senzills com notes escrites, missatges de correu electrònic o xats bàsics.

Emprar recursos com la repetició, el ritme pausat i el llenguatge no verbal per afavorir la comunicació.

Respectar fórmules bàsiques de cortesia i d'etiqueta digital, com saludar, acomiadar-se o presentar-se.

Mostrar respecte i empatia per les necessitats i idees dels interlocutors.

CA 3.2 Seleccionar, organitzar i utilitzar, de forma guiada i en entorns pròxims, estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions.



|                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Iniciar i acabar la comunicació de forma guiada utilitzant un repertori limitat de vocabulari i estructures senzilles.                                                                   |
| Formular i respondre preguntes de forma guiada, utilitzant suport visual o contextual.                                                                                                   |
| Respectar el torn de paraula de forma guiada en interaccions bàsiques.                                                                                                                   |
| Conèixer i emprar expressions senzilles per prendre la paraula, intervenir o finalitzar en una conversa, mostrant cortesia i tenint en compte els senyals bàsics (verbals i no verbals). |

**CE 4 Mediar en situacions quotidianes entre diferents llengües, usant estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.**

CA 4.1 Inferir i explicar texts, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant respecte i empatia pels interlocutors i per les llengües emprades, i interès per participar en la solució de problemes d'intercomprensió i d'enteniment en el seu entorn pròxim, basant-se en diversos recursos i suports.

Reconèixer i transmetre dades personals i informació bàsica de texts senzills (horaris, cartells o senyals), emprant un llenguatge senzill i estructures memoritzades i amb l'ajuda de suports visuals com imatges o pictogrames.

Explicar conceptes senzills de manera oral o escrita emprant paraules bàsiques, gests i materials visuals com dibuixos o targetes.

Demostrar interès per participar en interaccions senzilles, indicant si es comprèn el que diu l'interlocutor i utilitzant frases breus per aclarir informació, i mostrant respecte i estima pels interlocutors i per les llengües emprades.

Identificar i mostrar respecte per les opinions i perspectives dels interlocutors, fent ús de frases senzilles i gests que expressin empatia i interès per la diversitat.

CA 4.2 Aplicar, de forma guiada, estratègies que ajudin a crear ponts i facilitin la comprensió i producció d'informació i la comunicació, adequades a les intencions comunicatives, usant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

Aplicar estratègies senzilles, amb ajuda, per clarificar missatges curts i senzills, identificant elements clau o repetint la informació amb paraules molt senzilles, suport gestual o pictogrames.

Utilitzar recursos visuals i tecnològics bàsics per ajudar a la comprensió, fent servir dibuixos o fotos per indicar instruccions senzilles.

Adequar de forma guiada els missatges a intencions comunicatives senzilles com informar, preguntar, saludar, descriure breument) amb exemples o recursos visuals senzills.

**CE 5 Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència**



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| CA 5.1 Comparar i contrastar les semblances i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament.                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Identificar les semblances i diferències essencials amb la llengua estrangera, (p. ex., paraules internacionals, estructures gramaticals simples o sons similars).                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Identificar semblances i diferències bàsiques entre la llengua materna i la llengua estrangera en aspectes com salutacions, expressions quotidianes i estructures senzilles.                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Detectar interferències lingüístiques comunes i corregir errors bàsics que puguin dificultar l'expressió en la llengua estrangera.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| CA 5.2 Utilitzar i diferenciar els coneixements i estratègies de millora de la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera amb el reforç d'altres participants i de suports analògics i digitals.                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Identificar i utilitzar recursos digitals i analògics bàsics, com diccionaris bilingües, traductors en línia o targetes, amb el suport del professor.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Participar en activitats de comunicació senzilles (p. ex., diàlegs pausats o jocs de rol simples sobre temes quotidians) amb l'ajuda d'altres participants emprant estratègies bàsiques com la repetició o la imitació.                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Reconèixer els progressos i dificultats en l'aprenentatge de la llengua estrangera.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| CA 5.3 Identificar i registrar, seguint models, els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera, seleccionant de forma guiada les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i progressar en el seu aprenentatge, realitzant activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les propostes en el Portfoli Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent aquests progressos i dificultats explícits i compartint-los. |
| Identificar i registrar els progressos i dificultats en l'aprenentatge de la llengua estrangera mitjançant l'ús de models senzills proporcionats pel professorat, com ara fulls de seguiment o llistes de verificació.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Seleccionar, amb suport del professorat, estratègies bàsiques per superar dificultats específiques, com ara repassar vocabulari o practicar estructures gramaticals simples.                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Participar en activitats d'autoavaluació i coavaluació senzilles, com completar qüestionaris breus sobre el propi aprenentatge o intercanviar opinions amb companys sobre tasques realitzades.                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Familiaritzar-se amb eines d'autoavaluació com el Portafolis Europeu de les Llengües (PEL) o mantenir un diari d'aprenentatge on es registrin experiències i reflexions sobre el procés d'aprenentatge.                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Expressar de forma bàsica els progressos i dificultats identificats, compartint-los amb el professorat i els companys en discussions guiades.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>CE 6 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera, identificant i compartint les</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>semblances i les diferències entre llengües i cultures, per actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.</b>                                                                                                                                             |
| CA 6.1 Actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals construint vincles entre les diferents llengües i cultures i rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians.                                    |
| Actuar amb empatia en situacions amb persones de diferents cultures (p. ex., saludar i acomiadar-se de forma adequada a les convencions culturals de la llengua estudiada).                                                                                                          |
| Respectar les diferències culturals i lingüístiques, (p. ex., mostrar interès i respecte per les festes tradicionals d'altres països).                                                                                                                                               |
| Construir relacions positives entre llengües i cultures diferents (p. ex, participació en activitats de classe que impliquin intercanvi cultural, com correspondència amb estudiants d'altres països).                                                                               |
| Rebutjar qualsevol discriminació, prejudici o estereotip en la comunicació diària.                                                                                                                                                                                                   |
| CA 6.2 Acceptar i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per compartir elements culturals i lingüístics que fomentin la sostenibilitat i la democràcia. |
| Identificar aspectes bàsics de la diversitat lingüística, cultural i artística dels països on es parla la llengua estrangera.                                                                                                                                                        |
| Mostrar interès per la diversitat com una oportunitat per enriquir-se personalment.                                                                                                                                                                                                  |
| Mostrar interès per compartir elements lingüístics, culturals i artístics bàsics (p. ex., costums, menjars, rutines, aficions) amb els altres.                                                                                                                                       |
| Identificar hàbits sostenibles bàsics (p. ex., reciclatge, estalvi d'aigua) en diferents cultures.                                                                                                                                                                                   |
| CA 6.3 Aplicar, de forma guiada, estratègies per explicar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent valors ecosocials i democràtics i respectant els principis de justícia, equitat i igualtat.                                                            |
| Participar en activitats senzilles, com jocs o cançons, que promoguin la diversitat lingüística, cultural i artística a més dels valors ecosocials (solidaritat, equitat, justícia social, sostenibilitat, inclusió, etc.).                                                          |
| Identificar i mostrar respecte per les diferències culturals bàsiques entre els companys de classe.                                                                                                                                                                                  |
| Explicar amb ajuda la importància de la diversitat cultural i lingüística en l'entorn més proper.                                                                                                                                                                                    |

*Segon curs*

### **Criteris d'avaluació**





S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre i interpretar el sentit general i els detalls més rellevants de texts expressats de manera clara i en la llengua estàndard, cercant fonts fiables i fent ús d'estratègies com la inferència de significats, per respondre a necessitats comunicatives concretes.**

CA 1.1 Interpretar i analitzar el sentit global i la informació específica i explícita de texts orals, escrits i multimodals breus i senzills sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, propis dels àmbits de les relacions interpersonals, de l'aprenentatge, dels mitjans de comunicació i de la ficció expressats de manera clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports.

Interpretar el sentit global de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills en llengua estàndard, captant el missatge principal i el context general.

Extreure informació específica (p. ex., noms, dates, llocs i dades numèriques que responen a les preguntes: Què?, qui?, quan?, i on?) de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills, en llengua estàndard com, per exemple, cartells, converses o diàlegs escolars.

Extreure informació explícita, clara i literal de texts escrits, orals i multimodals en llengua estàndard sobre aspectes crucials necessaris per comprendre el text i que són evidents i fàcilment identificables com, per exemple, el tema o el propòsit.

Entendre texts sobre temes freqüents i quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, com ara missatges sobre amics o família, diàlegs breus sobre relacions interpersonals (amics, casa, família), fragments de notícies senzilles o diàlegs breus, i fragments senzills de ficció (contes curts, històries o còmics adaptats).

CA 1.2 Seleccionar, organitzar i aplicar de forma guiada les estratègies i coneixements més adequats en situacions comunicatives quotidianes per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels texts; interpretar elements no verbals; i cercar i seleccionar informació.

Seleccionar estratègies més elaborades per identificar detalls rellevants en texts de dificultat moderada, identificant, per exemple, connectors en un text narratiu o identificant el tema principal d'un gràfic senzill.

Utilitzar eines més complexes, com mapes conceptuals, per organitzar informació rellevant i detalls, creant un mapa de relacions entre personatges d'una narració, per exemple.

Aplicar coneixements adquirits per interpretar texts sobre temes menys familiars, utilitzant coneixements previs sobre ciències per entendre un article senzill sobre el canvi climàtic o el cicle de l'aigua, per exemple.

Inferir significats i intencions en texts de dificultat moderada, identificant, per



|                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| exemple, el punt de vista d'un personatge en un diàleg senzill.                                                                                                                            |
| Analitzar elements visuals multimodals senzills que complementen el text, interpretant un gràfic d'un text informatiu sobre hàbits saludables, per exemple.                                |
| Cercar i seleccionar informació en fonts digitals i escrites (p. ex., recerca d'informació bàsica a internet per preparar una exposició oral), valorant la rellevància amb suport moderat. |

**CE 2 Produir texts originals, d'extensió mitjana, senzills i amb una organització clara, usant estratègies com ara la planificació, la compensació o l'autoreparació, per expressar de manera creativa, adequada i coherent missatges rellevants i respondre a propòsits comunicatius concrets.**

CA 2.1 Expressar oralment texts breus, senzills, estructurats, comprensibles i adequats a la situació comunicativa sobre assumptes quotidians i freqüents, de rellevància per als alumnes, amb la finalitat de descriure, narrar i informar sobre temes concrets, en diferents suports, utilitzant de forma guiada recursos verbals i no verbals, com també estratègies de planificació i control de la producció.

Descriure, narrar o informar oralment sobre assumptes quotidians, freqüents i rellevants pels alumnes.

Adequar l'expressió oral a la situació comunicativa proposada.

Comunicar oralment texts breus, senzills, estructurats i comprensibles.

Seleccionar i utilitzar diferents suports analògics o digitals senzills (p. ex., mapes conceptuals o presentacions amb text i imatges) per a comunicar missatges orals clars i comprensible.

Utilitzar de forma guiada recursos verbals i no verbals com l'entonació, el volum, la pronunciació, el llenguatge corporal o el contacte visual.

Utilitzar estratègies de planificació com la preparació del contingut o ús de guions i de control com practicar l'autocorrecció o demanar aclariments.

CA 2.2 Organitzar i redactar texts breus i comprensibles amb claredat, coherència, cohesió i adequació a la situació comunicativa proposada, seguint pautes establertes, a través d'eines analògiques i digitals, sobre assumptes quotidians i freqüents de rellevància per als alumnes i pròxims a la seva experiència.

Organitzar de forma guiada texts breus i senzills sobre temes quotidians, freqüents i propers com l'institut, els amics, la família, els estudis.

Redactar texts curts sobre temes personals, enllaçant les frases amb connectors senzills (primer, després, més tard) per enllaçar frases i paràgrafs.

Redactar de forma guiada texts breus i senzills, especialment descriptius o narracions breus, amb una estructura clara (inici, desenvolupament i final) i una claredat acceptable.

Utilitzar eines analògiques i digitals bàsiques per redactar i compartir texts escrits.

Utilitzar un repertori lingüístic bàsic i funcional per redactar texts senzills,



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| centrant-se en temes quotidians i propers a l'experiència personal, respectant les normes bàsiques ortogràfiques i gramaticals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Revisar i corregir texts per millorar l'adequació al registre, les normes ortogràfiques i les estructures lingüístiques senzilles.                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| CA 2.3 Seleccionar, organitzar i aplicar de forma guiada coneixements i estratègies per planificar, produir i revisar texts comprensibles, coherents i adequats a les intencions comunicatives, a les característiques contextuais i a la tipologia textual, usant amb ajuda els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i les necessitats de cada moment, tenint en compte la persona a qui va dirigit el text. |
| Estratègies de planificació:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Seleccionar i aplicar, amb menys ajuda, característiques de texts senzills com descripcions, narracions curtes o cartes.                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Considerar la intenció comunicativa (narrar, informar) i el tipus de text (narració d'una experiència, descripció d'un objecte), adaptant el registre del text al públic destinatari (p. ex. llenguatge informal per a una carta a un amic)                                                                                                                                                                                            |
| Organitzar la informació en esquemes més detallats que reflecteixin la seqüència lògica del text.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Estratègies de producció:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Organitzar la informació i estructurar el text de manera simple emprant els connectors més habituals i senzills per assegurar la cohesió entre frases i paràgrafs.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Presentar els texts de manera clara i neta, assegurant una estructura coherent (introducció, desenvolupament i conclusió), incloent títols i subtítols si cal, i utilitzant elements senzills com enumeracions o quadres per organitzar la informació, mantenint un format llegible i consistent.                                                                                                                                      |
| Incorporar frases més complexes i vocabulari més ampli per descriure o narrar fets, adaptant-se al registre bàsic.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Iniciar a l'ús autònom de recursos digitals i físics com correctors ortogràfics senzills, plantilles per redactar i estructurar texts i suports per a la millora de la pronunciació (enregistraments i eines de text a veu).                                                                                                                                                                                                           |
| Estratègies de revisió:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Revisar amb suport errors gramaticals, ortogràfics i problemes de cohesió interna.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

**CE 3 Interactuar amb altres persones amb creixent autonomia, usant estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a propòsits comunicatius concrets en intercanvis respectuosos amb les normes de cortesia.**

CA 3.1 Planificar i participar en situacions interactives breus i senzilles sobre temes quotidians, de rellevància personal i pròxims a l'experiència dels alumnes, a través de diversos suports basant-se en recursos com ara la repetició, el ritme pausat o el llenguatge no verbal, i mostrant empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, com també per les diferents necessitats, idees, inquietuds,



|                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| iniciatives i motivacions dels interlocutors.                                                                                                                                                                                                |
| Planificar i participar en interaccions breus i senzilles sobre temes quotidians, personals o experiències pròpies.                                                                                                                          |
| Participar en interaccions cara a cara o mitjançant suports digitals senzills, com xats o aplicacions educatives.                                                                                                                            |
| Utilitzar estratègies senzilles com demanar aclariments o repetir informació per assegurar la comprensió.                                                                                                                                    |
| Desenvolupar interaccions que incloguin fórmules bàsiques de cortesia i d'etiqueta digital (e.g., introduir-se, agrair, acomiadar-se).                                                                                                       |
| Mostrar respecte i empatia per les necessitats i idees dels interlocutors.                                                                                                                                                                   |
| <b>CA 3.2 Seleccionar, organitzar i utilitzar, de forma guiada i en entorns pròxims, estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions.</b> |
| Iniciar, mantenir i acabar la comunicació de forma guiada amb més autonomia en situacions familiars.                                                                                                                                         |
| Formular i respondre preguntes utilitzant estructures senzilles en contextos coneguts.                                                                                                                                                       |
| Respectar el torn de paraula de forma guiada i amb suport mínim del professor.                                                                                                                                                               |
| Conèixer i emprar expressions senzilles per prendre la paraula, intervenir o finalitzar en una conversa, mostrant cortesia i tenint en compte els senyals bàsics (verbals i no verbals).                                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 4 Mediar en situacions quotidianes entre diferents llengües, usant estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.</b>                                                                                                                                 |
| <b>CA 4.1 Inferir i explicar texts, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant respecte i empatia pels interlocutors i per les llengües emprades, i interès per participar en la solució de problemes d'intercomprensió i d'enteniment en el seu entorn pròxim, basant-se en diversos recursos i suports.</b> |
| Explicar informació essencial de texts breus (per exemple, avisos d'aula o senyals) en situacions senzilles amb l'ajuda de materials senzills com gràfics, esquemes o paraules clau.                                                                                                                                                                                      |
| Repetir i simplificar instruccions bàsiques emprant vocabulari senzill i elements visuals com pòsters o infografies.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Demostrar interès per participar en interaccions senzilles amb l'objectiu d'aclarir informació bàsica i resoldre malentesos, mostrant respecte i estima pels interlocutors i per les llengües emprades.                                                                                                                                                                   |
| Expressar empatia i respecte pels interlocutors utilitzant un llenguatge bàsic que mostri interès per la seva opinió i diversitat lingüística, oferint ajuda quan sigui necessari.                                                                                                                                                                                        |
| <b>CA 4.2 Aplicar, de forma guiada, estratègies que ajudin a crear ponts i facilitin la</b>                                                                                                                                                                                                                                                                               |



comprensió i producció d'informació i la comunicació, adequades a les intencions comunicatives, usant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment.

Aplicar estratègies guiades per millorar la comprensió i facilitar l'expressió de missatges senzills, identificant elements clau i repetint la informació amb paraules més simples.

Emprar recursos visuals o tecnològics bàsics per reforçar el missatge, afegint subtítols en L1 o donant instruccions amb suport visual.

Adequar de forma guiada els missatges a intencions comunicatives senzilles com informar, preguntar, descriure o donar instruccions senzilles

**CE 5 Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.**

CA 5.1 Comparar i contrastar les semblances i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament.

Comparar i contrastar les semblances i diferències amb la llengua estrangera (p. ex, estructures lingüístiques i usos més importants).

Aplicar estratègies de transferència lingüística senzilles (p. ex., l'ús de coneixements de la llengua materna per inferir significats de noves paraules en la llengua estrangera, especialment quan comparteixen arrels comunes).

Identificar i corregir errors derivats de la interferència lingüística, demostrant una major autonomia.

CA 5.2 Utilitzar i diferenciar els coneixements i estratègies de millora de la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera amb el reforç d'altres participants i de suports analògics i digitals.

Seleccionar i utilitzar de forma més autònoma recursos digitals i analògics bàsics per resoldre dubtes i millorar l'aprenentatge.

Participar en intercanvis de comunicació senzills, emprant estratègies de planificació bàsiques amb l'ajuda d'altres participants.

Identificar les estratègies d'aprenentatge pròpies, experimentant amb noves tècniques amb el suport del professor.

CA 5.3 Identificar i registrar, seguint models, els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera, seleccionant de forma guiada les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i progressar en el seu aprenentatge, realitzant activitats d'autoavaluació i coavaluació, com les propostes en el Portfoli Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent aquests progressos i dificultats explícits i compartint-los.

Registrar els progressos i dificultats en l'aprenentatge de la llengua estrangera utilitzant models proporcionats més complexos, com ara graelles d'autoavaluació o rúbriques adaptades.

Seleccionar, amb certa autonomia, estratègies efectives per abordar les



|                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| dificultats identificades i progressar en el seu aprenentatge, com planificar temps d'estudi o utilitzar recursos addicionals per reforçar aspectes concrets.                                 |
| Participar activament en activitats d'autoavaluació i coavaluació, com revisar treballs propis i dels companys segons criteris establerts, oferint i rebent retroacció de forma constructiva. |
| Utilitzar eines com el PEL o un diari d'aprenentatge per reflexionar sobre el propi procés d'aprenentatge, establint objectius a curt termini i monitoritzant el progrés.                     |
| Comunicar de manera clara els progressos i dificultats, compartint-los amb els companys i el professorat.                                                                                     |

**CE 6 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera, identificant i compartint les semblances i les diferències entre llengües i cultures, per actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.**

CA 6.1 Actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals construint vincles entre les diferents llengües i cultures i rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians.

Mostrar una actitud empàtica en interaccions interculturals, escoltant activament companys de classe amb experiències culturals diferents, sense jutjar ni interrompre.

Mostrar empatia i respecte envers les altres llengües i cultures.

Fomentar vincles i col·laboracions entre diverses llengües i cultures, destacant elements comuns que uneixen les persones.

Identificar i rebutjar activament actituds discriminatòries, prejudicis i estereotips en contextos comunicatius, promovent la igualtat i el respecte mutu.

CA 6.2 Acceptar i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera com a font d'enriquiment personal, mostrant interès per compartir elements culturals i lingüístics que fomentin la sostenibilitat i la democràcia.

Descriure i comparar els principals elements lingüístics, culturals i artístics dels països on es parla la llengua estrangera.

Demostrar una actitud oberta i respectuosa envers la diversitat reconeixent-la com una font d'enriquiment personal.

Participar activament en l'intercanvi d'elements lingüístics, culturals i artístics (p. ex., celebracions, tradicions familiars), destacant la importància del diàleg i els valors democràtics per construir ponts entre diferents cultures.

Descriure accions quotidianes relacionades amb la sostenibilitat en diferents contextos culturals com ara les diferents formes de transport sostenibles en els diferents països.

CA 6.3 Aplicar, de forma guiada, estratègies per explicar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent valors ecosocials i democràtics i respectant els principis de justícia, equitat i igualtat.



|                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Participar amb ajuda en activitats, com tallers o projectes escolars, que promoguin la diversitat lingüística, cultural i artística a més dels valors ecosocials (solidaritat, equitat, justícia social, sostenibilitat, inclusió, etc.). |
| Identificar i mostrar respecte per les diferències culturals bàsiques entre els companys de classe i altres comunitats.                                                                                                                   |
| Apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística en la comunitat més propera.                                                                                                                                                     |

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| COMUNICACIÓ                                                                                                                                                                                   | 1r | 2n |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|
| Autoconfiança. L'error com a instrument de millora i proposta de reparació.                                                                                                                   |    |    |
| Comprensió de l'error com a eina d'aprenentatge. Acceptació de la correcció externa com a oportunitat de millora.                                                                             | x  | x  |
| Coneixement i ús d'estratègies senzilles de reparació lingüística com la repetició, la consulta de material visual, ús de models visuals i gramaticals senzills, demanda de confirmació, etc. | x  | x  |
| Reconeixement dels propis progressos amb suport de docent o companys.                                                                                                                         | x  | x  |
| Adopció d'una actitud positiva envers l'aprenentatge.                                                                                                                                         | x  | x  |
| Desenvolupament de l'autoconfiança en l'ús de la llengua.                                                                                                                                     | x  | x  |
| Estratègies bàsiques per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de texts orals, escrits i multimodals.                              |    |    |
| Estratègies de planificació                                                                                                                                                                   |    |    |
| Activació de coneixements previs relacionats amb el tema com pluges d'idees guiada, predicció a partir del títol o imatges, etc. (Planificació de la comprensió)                              |    | x  |
| Identificació d'objectius senzills en tasques lingüístiques per definir què es vol comunicar (p. ex. escriure una invitació o explicar una rutina) (Planificació de la producció)             | x  | x  |
| Organització d'idees mitjançant esquemes o mapes conceptuals senzills (lístes o frases curtes per preparar texts) abans d'escriure o parlar. (Planificació de la producció)                   |    | x  |
| Predicció de possibles preguntes o respostes per preparar interaccions senzilles (Planificació de la coproducció)                                                                             |    | x  |
| Discussió prèvia en grup per definir el propòsit del text i distribució de tasques. (Planificació de la coproducció)                                                                          |    | x  |
| Estratègies d'execució                                                                                                                                                                        |    |    |
| Aplicació d'estratègies com l'escolta activa, lectura lenta, subratllar paraules clau o ús d'imatges per comprendre missatges senzills.                                                       | x  | x  |





|                                                                                                                                                                                                      |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| (Execució de la planificació)                                                                                                                                                                        |   |   |
| Construcció de frases senzilles amb estructures bàsiques a partir de models treballats abans. (Execució de la producció)                                                                             | x | x |
| Integració d'elements visuals o icònics en texts multimodals senzills per complementar el significat (p. ex. cartells amb imatges i text breu) (Execució de la producció)                            |   | x |
| Interacció efectiva, escoltant, responnent i ajustant el missatge segons les reaccions de l'interlocutor. (Execució de la coproducció)                                                               |   | x |
| Creació col·laborativa de frases curtes de forma coordinada per mantenir la coherència del text. (Execució de la coproducció)                                                                        | x | x |
| Estratègies de control                                                                                                                                                                               |   |   |
| Verificació de la comprensió mitjançant preguntes senzilles o resumint informació clau. (Control de la comprensió)                                                                                   |   | x |
| Relectura o repetició de frases per detectar errors en paraules o frases senzilles i assegurar la claredat del missatge. (Control de la producció)                                                   | x | x |
| Ajustament de respostes basant-se en les reaccions de l'interlocutor. (Control de la coproducció)                                                                                                    |   | x |
| Supervisió de les contribucions dels companys i discussió en grup per ajustar idees i millorar el resultat final. (Control de la coproducció)                                                        |   | x |
| Estratègies de reparació                                                                                                                                                                             |   |   |
| Reformulació d'hipòtesis quan el significat no és clar o sol·licitud d'aclariments al professor o companys. (Reparació de la comprensió)                                                             |   | x |
| Correcció d'errors senzills després de detectar-los en parlar o escriure amb l'ajuda del professor o companys. (Reparació de la producció)                                                           |   | x |
| Revisió col·laborativa per detectar i corregir errors en el text final. (Reparació de la coproducció)                                                                                                | x | x |
| Coneixements, destreses i actituds que permetin detectar i col·laborar en activitats de mediació en situacions quotidianes senzilles                                                                 |   |   |
| Comprensió i transmissió bàsica de texts senzills i coneguts. Ús de paraules clau per la transmissió d'idees.                                                                                        |   | x |
| Explicació simple de conceptes bàsics per parlar sobre temes molt familiars amb ús de paraules conegudes i exemples visuals o de definicions simples.                                                |   | x |
| Facilitació d'interaccions senzilles per transmetre informació bàsica entre persones en converses quotidianes senzilles. Control de la comprensió mitjançant preguntes o repetició de la informació. | x | x |
| Ús d'estratègies de mediació bàsiques com l'ús de recursos visuals com dibuixos, gests o esquemes senzills per transmetre informació o la repetició i simplificació del missatge.                    |   | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Funcions comunicatives bàsiques adequades a l'àmbit i al context comunicatiu: saludar, acomiadar-se, presentar i presentar-se; descriure persones, objectes i llocs; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs en l'espai; demanar i intercanviar informació sobre qüestions quotidianes; donar i demanar instruccions i ordres; oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments; expressar parcialment el gust o l'interès i emocions bàsiques; narrar esdeveniments passats, descriure situacions presents, i enunciar successos futurs; expressar l'opinió, la possibilitat, la capacitat, l'obligació i la prohibició. |   |   |
| Expressions bàsiques per començar i acabar interaccions (exemple: «Hola», «Adéu»).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | x | x |
| Ús d'estructures simples per donar i demanar informació personal. Per exemple, el nom, l'edat, el lloc de residència, etc.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | x | x |
| Ús d'adjectius comuns i frases simples per descriure objectes, llocs i persones, per exemple, el color, la mida, el lloc, etc.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| Ús d'estructures simples per indicar esdeveniments en el temps: p. ex., els moments del dia, hora, data, mesos...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Ús d'estructures simples per indicar posicions bàsiques d'objectes, persones en l'espai: p. ex., «sobre», «a sota», «davant», «darrere».                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Ús d'estructures simples per demanar i intercanviar informació quotidiana i necessitats immediates: p. ex., els horaris, els preus, el lloc, etc.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Ús d'expressions senzilles per expressar el gust o l'interès, per exemple «m'agrada» o «no m'agrada» i emocions bàsiques: p. ex., «som feliç» o «estic trist»...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Ús de formes verbals bàsiques per descriure estats i situacions presents senzilles: p. ex., «Som gran», «Visc a Palma», «Tenc vuit anys».                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Ús d'expressions senzilles per parlar de plans i intencions futurs.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |   | x |
| Models contextuals i gèneres discursius bàsics en la comprensió, producció i coproducció de texts orals, escrits i multimodals, breus i senzills, literaris i no literaris: característiques i reconeixement del context (participants i situació), expectatives generades pel context; organització i estructuració segons el gènere, i la funció textual.                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |   |   |
| Reconeixement del context. Identificació dels participants principals en texts senzills (p. ex., una carta personal o una descripció).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Els gèneres discursius bàsics: cartes personals, notes breus, missatges senzills a través d'aplicacions de missatgeria o correus electrònics breus.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | x | x |
| Identificació de la funció textual: salutacions, peticions senzilles, descripcions bàsiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Organització de texts a partir de models bàsics com, per exemple, estructura d'una carta (Estimat..., Fins aviat).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | x | x |
| Reconeixement inicial de registres senzills: informal / formal.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |   | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Unitats lingüístiques bàsiques i significats associats a aquestes unitats com ara expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i qualitat, l'espai i les relacions espacials, el temps i les relacions temporals, l'afirmació, la negació, la interrogació i exclamació, relacions lògiques bàsiques. |   |   |
| <b>Francès</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |   |   |
| Identificació i ús de substantius, adjectius i frases simples per expressar propietats bàsiques de persones, llocs i objectes: «C'est un stylo rouge. Elle est française.» Ús de fórmules de presentació: «Voilà» «C'est un homme. Il est photographe»                                                            | x | x |
| Identificació i ús de formes bàsiques per expressar la quantitat: singular i plural. Introducció als substantius comptables i incomptables: «Un livre, Le livre». Nombres i mesures senzilles. «Un, deux», «Un litre»<br>Introducció a l'ús dels articles partitius: «Je bois du lait»                            | x | x |
| Identificació i ús d'adjectius simples per expressar característiques senzilles. «Il est grand. La fille est sympa» Expressió d'opinions bàsiques. «J'aime le livre; il est très intéressant.» Introducció a comparacions simples. «Il est plus grand que moi.»                                                   | x | x |
| Identificació i ús de preposicions bàsiques per indicar llocs. «Le cahier est sur la table». Ús introductori de les preposicions, «à, en, au, aux» davant els noms de ciutats i països: «J'habite à Palma».                                                                                                       | x | x |
| Identificació i ús del present d'indicatiu i d'expressions temporals bàsiques; Introducció al temp futur: «Aujourd'hui, c'est mon anniversaire; », «Demain je vais à l'école». Indicació de l'heure. Introducció al ús de l'imperatiu i del passat amb «avoir».                                                   | x | x |
| Construcció d'oracions afirmatives, negatives i interrogatives senzilles. «Je suis français. Je ne suis pas fatigué. Comment tu t'appelles? Introducció a exclamacions simples. «C'est sympa!»                                                                                                                    | x | x |
| Ús de connectors senzills (p. ex., «et», «parce que»).                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| <b>Alemanys</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |   |   |
| Identificació i ús de substantius i adjectius per expressar propietats bàsiques de persones, objectes i llocs (p. ex., das Mäsubstantius compostosdchen ist nett, der Ball ist blau und rot, meine Stadt ist schön, o.ä)                                                                                          | x | x |
| Vocabulari bàsic sobre colors, formes i característiques físiques                                                                                                                                                                                                                                                 | x | x |
| Expressió de la quantitat: Singular/Plural, nombres cardinals, pronoms indefinits ein/kein, adjectius bàsics (ein bisschen, viel, p. ex.)                                                                                                                                                                         | x | x |
| Ús d'estructures senzilles com ich bin gut/schlecht in Mathe, ich spreche sehr gut Katalanisch.                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Ús de adverbis i preposicions de lloc bàsiques, aïllades o expressions memoritzades obviant qüestions gramaticals complexes (p. ex.                                                                                                                                                                               | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| hier, rechts, links, oben, unten, in der Mitte, in der Schule, zu Hause, in/aus + nom de lloc)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |   |   |
| Ús d'expressions amb dies de la setmana, parts del dia, mesos, estacions, hores, etc. (p. ex., am Montag, im Juli, im Winter, in der Nacht, Viertel vor acht bzw. um Viertel vor acht, p. ex.)                                                                                                                                                                                                                          | x | x |
| Ús d'adverbis i preposicions bàsiques (p. ex., ich habe noch drei Stunden Schule, ich bin gleich/bald fertig, bis Montag!, p. ex.).                                                                                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| Ús del Präsens de verbs regulars i irregulars més comuns i amb canvi vocàlic (ich mache Sport, sie läuft gerne, du weißt das nicht?, p. ex.), fórmules bàsiques de futur amb adverbis o expressions temporals (Ich habe morgen zwei Stunden Sport, ich spiele am Wochenende Volleyball, p. ex.)                                                                                                                         | x | x |
| Tipus d'oracions i les seves estructures més habituals: oracions afirmatives bàsiques (p. ex., Ich bin 13 Jahre alt, ich habe einen Bruder, p. ex.), tipus d'oracions interrogatives (p. ex., wann spielst du am Montag Tennis?, spielst du am Montag Tennis? i exclamacions simples (p. ex., super!, willkommen!). La negació en alemany: nein, nicht, kein (Kommst du? Nein, ich bin nicht Lukas, keine Lust, p. ex.) | x | x |
| Conjugació de verbs habituals en present i la seva posició dins l'oració.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Expressió de relacions lògiques amb connectors bàsics (und, auch, oder, aber)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Lèxic d'ús comú i d'interès per als alumnes relatiu a identificació personal, relacions interpersonals, llocs i entorns pròxims, oci i temps lliure, vida quotidiana, salut i activitat física, habitatge i llar, clima i entorn natural, tecnologies de la informació i la comunicació.                                                                                                                                |   |   |
| <b>Francès</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |   |   |
| Identificació personal (edat, aspecte físic, l'ocupació i relacions interpersonals (la família i els amics): p. ex petit, timide, copain·ine, mère, marié·e, photographe...                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Llocs i entorns pròxims i expressions relacionades amb direccions i ubicacions: p. ex l'école, la classe, chez nous, la ville...                                                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| L'oci i el temps lliure (música, esports i aficions): p. ex., lire, écouter de la musique, faire de la danse, jouer du piano, chanter...                                                                                                                                                                                                                                                                                | x | x |
| La vida quotidiana (rutines diàries i elements comuns en situacions quotidianes): p. ex s'habiller, visiter la famille, manger...Ce matin, À 10 heures, En juin, En hiver Lundi, l'emploi du temps, les matières scolaires...                                                                                                                                                                                           | x | x |
| El cos, activitats físiques i salut bàsica: p. ex la tête, la cheville, courir, avoir de la fièvre, avoir mal au dos, aller à l'hôpital, les aliments....                                                                                                                                                                                                                                                               | x | x |
| L'Habitatge i la llar: p. ex la maison, l'appartement, le salon, la table...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| El clima i l'entorn natural: p. ex la pluie, le soleil, Il fait beau, il y a du vent, il pleut, l'arbre, la mer, la montagne, la plage...                                                                                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| La tecnologia de la informació i la comunicació (dispositius i el seu ús quotidià) : p. ex l'ordinateur, la tablette, le téléphone portable, téléphoner un ami...                                                                                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| El sistema escolar, la formació i expressions relacionades (les assignatures i vocabulari bàsic): p. ex: les Maths, la récréation, les cours, faire les devoirs...                                                                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| <b>Alemanys</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |   |   |
| Vocabulari per descriure informació bàsica sobre un mateix i altres: Name, Wohnort, Herkunft, Alter, Adresse, Telefonnummer, Aussehen, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                          | x | x |
| Termes per establir relacions familiars i d'amistat: Mutter, Vater, Freunde, Lehrer, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Expressions per saludar, presentar-se i preguntar sobre altres persones: Hallo, wie geht's? Wie heißt du?, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| Noms de llocs comuns: Schule, Park, Supermarkt, Bibliothek, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| Activitats recreatives habituals: Fußball, singen, schwimmen, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Vocabulari bàsic sobre música, esports i aficions: Musik hören, Fußball spielen, malen, Karate machen, gern/nicht gern, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Elements comuns en situacions quotidianes: Hausaufgaben, Uhrzeit, Freizeit, Wochenende, zu Mittag essen, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Verbs simples per descriure activitats físiques: laufen, schwimmen, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Dispositius i el seu ús quotidià: PC/Laptop Handy, Tablet, WLAN, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | x | x |
| Vocabulari relacionat amb assignatures: Mathematik, Kunst, Lieblingsfach, Lieblingslehrerin, Mathelehrer, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Conceptes temporals: heute, morgen, am Montag, im Juli, im Sommer, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació bàsics, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons.                                                                                                                                                                                                                                                                                              |   |   |
| <b>Francès</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |   |   |
| Identificació i producció de sons fonètics bàsics (vocals i consonants)<br>I sons difícils inicials: combinacions dels vocals com /o/ eau, au; vocals nasals /ã/ maman, /õ/ nom; [y] tu, [ø] i [œ]; els sons [e] i [ɛ]. Els sons distintius de l'idioma (semivocals) i les seves grafies. Els sons nous inicials senzills i les grafies corresponents: [ʒ] jour, [f] fille, [ʃ] chat, [v] vive, [R] i les grafies corresponents (mer). | x | x |
| Distinció de significats associats als contrastes fonètics simples com les sons corresponents a un i une.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Reproducció de patrons senzills. La síl·laba tònica. La Liaison                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Connexió so-significat. Entonació adequada en frases afirmatives, negatives (descendent) i interrogatives (ascendent) bàsiques.                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Entonació i reconeixement adequat del patró melòdic de frases exclamatives senzilles (Dommage !!!! Genial !!!)                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| <b>Alemanys</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |   |   |
| Introducció, reconeixement i producció dels sons fonètics bàsics de la nova llengua (abecedari, vocals i vocals amb Umlaut, consonants i combinacions més comuns (-sch, -sp, -st, -ei, -ie, p. ex.)                                                                                                                                       | x | x |
| Introducció a vocals curtes i llargues més comuns                                                                                                                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Introducció a l'accent prosòdic (Wortakzent), generalment a la síl·laba arrel (fah·ren, Mar·tin, Han·dy)                                                                                                                                                                                                                                  | x | x |
| Introducció a l'accentuació de la frase o Satzakzent (Musik hören - Ich höre Musik - Ich möchte Musik hören)                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Entonació adequada (Satzmelodie) en frases afirmatives, negatives i interrogatives bàsiques, p. ex. descendent en oracions afirmatives i ascendent en oracions interrogatives de Ja/Nein-Frage                                                                                                                                            | x | x |
| Patrons d'entonació d'emocions bàsiques: sorpresa (Wie bitte?), alegria (Super!) o disgust (Schade!).                                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| Convencions ortogràfiques bàsiques i significats i intencions comunicatives associats als formats, patrons i elements gràfics.                                                                                                                                                                                                            |   |   |
| Ús de majúscules (noms propis, dies de la setmana, mesos, inicis de frases).                                                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Puntuació bàsica (punt final, comes, interrogants, exclamacions).                                                                                                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Correcció d'errors freqüents en paraules senzilles.                                                                                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Identificació de formats visuals senzills com cartells, menús o notes informatives.                                                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Relació entre intenció comunicativa i disseny visual (ex. un cartell persuasiu amb colors vius o una nota informativa amb estructura clara)                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Convencions i estratègies conversacionals bàsiques, en format síncron o asíncron, per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i donar aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, etc.                                                           |   |   |
| <b>Francès</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |   |   |
| Fórmules per saludar i iniciar converses en contextos informals (Salut ! Ça va ?), formals (Bonjour, comment allez-vous ? , Comment vous appelez?).»                                                                                                                                                                                      | x | x |
| Fórmules breus i connectors bàsics per mantenir la comunicació. Resposta breu i clara (Oui, Non, Je ne sais pas). Ús de connectors bàsics (et, mais). Fórmules com (ah, oui!, je comprends). Escolta activa i manteniment del contacte visual. Fórmules de comiat en contextos informals (À plus tard!) i formals (Au revoir, À bientôt). | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Preguntes senzilles per demanar ajuda o sol·licitar aclariments i respostes curtes (Je ne comprends pas, Comment on dit ...?)                                                                                               | x | x |
| Expressions bàsiques per intervenir o donar pas a algú (Je peux parler?). Respostes breus (Oui, bien sûr, C'est facile : regarde!). Gestos o senyals visuals per reforçar la intenció de parlar o cedir el torn.            | x | x |
| Expressió de l'agraïment en contextos informals síncrons i asíncrons (Merci !, Merci beaucoup!, Merci pour ton message. À plus tard!)                                                                                       | x | x |
| <b>Alemanya</b>                                                                                                                                                                                                             |   |   |
| Fórmules per saludar i iniciar converses en contextos informals (Hallo! Wie geht's?) o en contextos formals (Guten Tag, wie geht es Ihnen?, Wie heißen Sie)                                                                 | x | x |
| Fórmules per mantenir la comunicació. Resposta breu i clara (Ja, Nein, weiß nicht). Ús de connectors bàsics (und, aber). Fórmules de confirmació (Ach so!, Ich verstehe). Escolta activa i manteniment del contacte visual. |   | x |
| Fórmules de comiat en contextos informals (Bis später!) i formals (Auf Wiedersehen!, Bis bald!).                                                                                                                            | x | x |
| Preguntes senzilles per demanar ajuda o sol·licitar aclariments i respostes curtes (Ich verstehe nicht, Wie sagt man ...?)                                                                                                  |   | x |
| Expressions bàsiques per intervenir o donar pas a algú. (Darf ich sprechen?). Respostes breus (Ja, natürlich. Das ist einfach!). Gestos o senyals visuals per reforçar la intenció de parlar o cedir el torn.               | x | x |
| Recursos per a l'aprenentatge i estratègies bàsiques de cerca d'informació: diccionaris, llibres de consulta, biblioteques, recursos digitals i informàtics, etc.                                                           |   |   |
| Coneixement de recursos físic de cerca d'informació: diccionaris bilingües senzills, llibres de consulta amb imatges o biblioteques escolars com a punt de recerca.                                                         | x | x |
| Identificació de recursos digitals inicials: diccionari en línia i recursos multimèdia senzills com aplicacions senzilles per practicar vocabulari, vídeos educatius o jocs interactius.                                    | x | x |
| Estratègies de recerca d'informació: identificació de paraules clau.                                                                                                                                                        | x | x |
| Estratègies bàsiques de recerca i accés a informació                                                                                                                                                                        | x | x |
| Organització elemental de la informació trobada: llistes o esquemes visuals senzills.                                                                                                                                       | x | x |
| Identificació de l'autoria de les fonts consultades i els continguts utilitzats.                                                                                                                                            |   |   |
| Identificació de l'autoria en fonts simples: nom de l'autor en llibres, articles o recursos en línia.                                                                                                                       | x | x |
| Distinció entre fonts fiables (llibres, articles escolars) i no fiables (xarxes socials).                                                                                                                                   |   | x |
| Introducció al concepte de la propietat intel·lectual.                                                                                                                                                                      |   | x |
| Respecte per l'autoria en treballs bàsics: inclusió del títol i l'autor                                                                                                                                                     | x | x |





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| d'una font en presentacions o treballs senzills.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |   |   |
| Eines analògiques i digitals bàsiques per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció, cooperació i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera. |   |   |
| Ús d'eines analògiques com diccionaris bilingües senzilles, targetes visuals, llibres adaptats amb suport visual o gràfics, esquemes senzilles, models de texts guiats, etc.                                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Introducció a l'ús d'eines digitals senzilles: aplicacions d'aprenentatge de vocabulari, vídeos o àudios amb suport visual, diccionaris digitals senzills, jocs interactius de comprensió, aplicacions de pràctica oral o d'enregistrament de veu, jocs interactius, etc.                                                                                                                  | x | x |
| Participació inicial en plataformes virtuals senzilles                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | x | x |
| Iniciació a l'ús d'eines col·laboratives bàsiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Ús de recursos multimodals senzills: visualització de vídeos curts amb suport de subtítols.                                                                                                                                                                                                                                                                                                | x | x |

| <b>PLURILINGÜISME</b>                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>1r</b> | <b>2n</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Estratègies i tècniques per respondre eficaçment a una necessitat comunicativa bàsica i concreta de manera comprensible, malgrat les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les altres llengües del repertori lingüístic propi. |           |           |
| Ús de gests i expressions no verbals (assenyalar objectes o indicar accions) per complementar els missatges.                                                                                                                                                           | x         | x         |
| Parafraseig simple: descripció simple amb vocabulari conegut.                                                                                                                                                                                                          |           | x         |
| Inferència del significat de paraules desconegudes a partir del context o per la seva forma (paraules internacionals).                                                                                                                                                 | x         | x         |
| Aprenentatge memorístic d'expressions útils (de la vida quotidiana, etc.) i plantilles bàsiques.                                                                                                                                                                       | x         | x         |
| Expressions bàsiques per demanar ajuda o clarificació.                                                                                                                                                                                                                 | x         | x         |
| Estratègies bàsiques per identificar, organitzar, retenir, recuperar i utilitzar creativament unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic personal.  |           |           |
| Reconeixement de cognats. Paraules similars amb el mateix significat: família (cat. / cast.), family (ang.), famille (fr.), Familie (al.).                                                                                                                             | x         | x         |
| Ús guiat d'eines lingüístiques com diccionaris digitals.                                                                                                                                                                                                               |           | x         |
| Memorització de vocabulari bàsic mitjançant llistes, targetes de memòria o altres eines visuals per organitzar el lèxic per temes                                                                                                                                      | x         | x         |



|                                                                                                                                                                                                                          |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| (família, menjar, nombres, etc.).                                                                                                                                                                                        |   |   |
| Memoritzar i practicar estructures gramaticals simples (frases en present, ús de l'article...).                                                                                                                          | x | x |
| Relacionar patrons sonors similars i senzills de L2 amb L1.                                                                                                                                                              |   | x |
| Ús de patrons i repetició de paraules i frases per facilitar la retenció de L2.                                                                                                                                          | x | x |
| Estratègies i eines bàsiques d'autoavaluació i coavaluació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives.                                                                                                          |   |   |
| Reflexió guiada sobre el propi treball mitjançant l'ús de frases model per facilitar la seva compleció.                                                                                                                  |   | x |
| Ús de rúbriques senzilles o qüestionaris, llistes de comprovació, escales visuals, etc. d'autoavaluació o coavaluació per valorar l'aprenentatge personal o el dels companys.                                            |   | x |
| Introducció l'ús eines digitals bàsiques (p. ex., formularis en línia) per fer avaluacions individuals i en grup.                                                                                                        |   | x |
| Avaluació en parelles o grups reduïts amb comentaris senzills i constructius que promoguin un intercanvi positiu i motivador                                                                                             |   | x |
| Lèxic i expressions d'ús comú per comprendre enunciats sobre la comunicació, la llengua, l'aprenentatge i les eines de comunicació i aprenentatge (metallenguatge).                                                      |   |   |
| Expressions i lèxic d'ús comú sobre la comunicació i la llengua (p. ex., parlar, escoltar, entendre, escriure, verb, nom, singular, plural o expressions com Què vol dir...?, Me pots ajudar? o no ho entenc).           | x | x |
| Lèxic i expressions d'ús comú sobre l'aprenentatge: aprendre, estudiar, corregir, error, correcte i expressions senzilles.                                                                                               | x | x |
| Lèxic i expressions d'ús comú sobre les eines de comunicació i aprenentatge (p. ex., llibre, ordinador, teclat, aplicació o expressions com Obriu el llibre o Com es diu això en ...?).                                  | x | x |
| Comparació bàsica entre llengües a partir d'elements de la llengua estrangera i altres llengües: origen i parentius.                                                                                                     |   |   |
| Identificació de semblances i diferències fonamentals entre la llengua estrangera, la llengua materna i altres llengües properes en elements bàsics com l'alfabet, paraules comunes o estructures gramaticals senzilles. | x | x |
| Observació de patrons lèxics i fonètics senzills compartits entre llengües, com paraules d'origen comú o similars.                                                                                                       |   | x |
| Reconeixement de préstecs lingüístics utilitzats en diverses llengües i la seva relació amb contextos culturals.                                                                                                         |   | x |

| <b>INTERCULTURALITAT</b>                                                                                                                           | <b>1r</b> | <b>2n</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| La llengua estrangera com a mitjà de comunicació interpersonal i internacional, com a font d'informació i com a eina per a l'enriquiment personal. |           |           |
| Ús de la llengua estrangera com a mitjà per establir connexions i                                                                                  | x         | x         |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| diàleg entre persones de diferents cultures.                                                                                                                                                                                                                                                                       |   |   |
| Aprenentatge de vocabulari per accedir a fonts d'informació de l'estranger.                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Pràctica d'expressions i frases comunes per comunicar-se en àmbits socials.                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Desenvolupament de l'hàbit de consumir contingut en llengua estrangera (llibres, vídeos, etc.) per enriquir coneixements i perspectives.                                                                                                                                                                           | x | x |
| Ús d'estratègies per gestionar converses interculturals, adaptant-se a diferents matisos i normes socials de comunicació.                                                                                                                                                                                          |   | x |
| Interès i iniciativa en la realització d'intercanvis comunicatius a través de diferents mitjans amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.                                                                                                                                                                |   |   |
| Participació activa en intercanvis lingüístics amb parlants nadius o altres estudiants per millorar les habilitats comunicatives.                                                                                                                                                                                  |   | x |
| Ús de plataformes digitals o eines de comunicació com correus electrònics, fòrums o xarxes socials per establir converses en llengua estrangera.                                                                                                                                                                   |   | x |
| Aprofitament de situacions comunicatives reals per adquirir fluïdesa i seguretat en l'ús de la llengua. Desenvolupament d'habilitats per adaptar-se a contextos diversos i interactuar amb persones de diferents cultures.                                                                                         | x | x |
| Capacitat de mantenir la motivació en l'aprenentatge mitjançant intercanvis constants amb parlants de la llengua estrangera.                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Aspectes socioculturals i sociolingüístics bàsics relatius a la vida quotidiana, les condicions de vida i les relacions interpersonals; convencions socials bàsiques; llenguatge no verbal, cortesia lingüística i etiqueta digital; cultura, costums i valors propis de països on es parla la llengua estrangera. |   |   |
| Coneixement de les normes socials bàsiques en salutacions, com el tractament formal o informal en diferents situacions.                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Enteniment de les diferències culturals en les relacions interpersonals, com la proximitat física durant una conversa o l'ús de contactes visuals.                                                                                                                                                                 | x | x |
| Ús correcte del llenguatge no verbal, com gests, expressions facials i el to de veu adequat segons el context social.                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Aplicació de les regles de cortesia lingüística, com saber quan demanar per favor i agrair en converses quotidianes.                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Adopció de les normes d'etiqueta digital, com l'ús de salutacions en correus electrònics o la puntualitat en videoconferències.                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Coneixement i respecte pels costums i valors culturals dels països on es parla la llengua estrangera, com les festivitats, hàbits alimentaris i maneres de comportar-se en públic.                                                                                                                                 | x | x |
| Estratègies bàsiques per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i                                                                                                                                                                                                                                 |   |   |



|                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| artística, atenent valors ecosocials i democràtics.                                                                                                                                                                         |   |   |
| Identificació de diferències i semblances bàsiques entre cultures mitjançant l'anàlisi de texts senzills (cançons, vídeos, articles breus).                                                                                 | x | x |
| Intercanvi d'experiències entre alumnat relacionades amb la diversitat cultural i lingüística, per tal de desenvolupar l'empatia i l'existència de diferents perspectives.                                                  | x | x |
| Experiències i activitats que permetin el desenvolupament de les habilitats interculturals en l'alumnat (estades a l'estranger, intercanvis lingüístics i culturals, projectes internacionals, etc.), presencials virtuals. | x | x |
| Estratègies bàsiques de detecció i actuació davant usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.                                                                                                                  |   |   |
| Observació d'indicis no verbals (gests, llenguatge corporal i to de veu) que puguin ser considerats com a discriminatoris.                                                                                                  | x | x |
| Conscienciació de l'existència d'estereotips en el llenguatge verbal mitjançant la identificació paraules o expressions o actituds comunes que reforcen estereotips culturals, de gènere o socials.                         | x | x |
| Ús del llenguatge inclusiu i actituds que fomentin el respecte                                                                                                                                                              | x | x |
| Rebuig de qualsevol forma de comunicació que sigui despectiva o excloent (llenguatge discriminatori).                                                                                                                       | x | x |

*Tercer curs*

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Comprendre i interpretar el sentit general i els detalls més rellevants de texts expressats de manera clara i en la llengua estàndard, cercant fonts fiables i fent ús d'estratègies com la inferència de significats, per respondre a necessitats comunicatives concretes.**

CA 1.1 Extreure i analitzar el sentit global i les idees principals, i seleccionar informació pertinent de texts orals, escrits i multimodals sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència de l'alumnat, expressats de manera clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports.

Extreure i analitzar el sentit global de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills en llengua estàndard, captant, per exemple, el missatge principal, el propòsit de l'autor i el context general.

Seleccionar informació rellevant de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills, en llengua estàndard per respondre preguntes concretes.



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Extreure informació explícita i implícita de texts multimodals en llengua estàndard sobre aspectes tant de la vida quotidiana com d'actualitat (p. ex., notícies d'actualitat adaptades o infografies amb informació visual i textual).                                                                                                                                                |
| Entendre texts sobre temes quotidians (p. ex., plans de cap de setmana o diàlegs entre companys), de rellevància personal (p. ex., texts acadèmics relacionats amb el seu aprenentatge o narratives d'interès juvenil) o d'interès públic pròxims a la seva experiència (p. ex., notícies i articles d'actualitat adaptats, vídeos sobre temes del seu interès o cartells i tríptics). |
| CA 1.2 Interpretar i valorar el contingut i els trets discursius de texts progressivament més complexos propis dels àmbits de les relacions interpersonals, dels mitjans de comunicació social i de l'aprenentatge, com també de texts literaris adequats al nivell de maduresa dels alumnes.                                                                                          |
| Interpretar i valorar texts propis dels àmbits de les relacions interpersonals, dels mitjans de comunicació social i de l'aprenentatge, com també de texts literaris adequats al nivell de maduresa dels alumnes.                                                                                                                                                                      |
| Reconèixer la intenció comunicativa bàsica del text (informar, suggerir, descriure), sense necessitat d'una anàlisi en profunditat.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Expressar una opinió personal breu sobre el tema del text, relacionant el contingut amb l'experiència personal.                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Identificar l'estructura bàsica de texts senzills (p. ex., notícies, texts promocionals, correus electrònics, xats), identificant-ne, els connectors principals, el format, les característiques tipogràfiques o els elements visuals o gràfics.                                                                                                                                       |
| Valorar de forma senzilla si el llenguatge i l'estructura del text són adequats i faciliten la comprensió.                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| CA 1.3 Seleccionar, organitzar i aplicar les estratègies i coneixements més adequats en cada situació comunicativa per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels texts; inferir significats i interpretar elements no verbals; i cercar, seleccionar i gestionar informació veraç.                                                       |
| Seleccionar estratègies adequades per comprendre texts més extensos i variats amb suport moderat, com per exemple, escollint una lectura ràpida o detallada segons l'objectiu de la tasca.                                                                                                                                                                                             |
| Organitzar informació obtinguda de diferents fonts en formats senzills com fitxes o resums guiats, creant un document amb les idees principals d'un article, per exemple.                                                                                                                                                                                                              |
| Aplicar estratègies per relacionar informació dins del text i identificar idees implícites amb suport puntual, detectant relacions causa-efecte en un text argumentatiu senzill, per exemple.                                                                                                                                                                                          |
| Inferir significats implícits senzills (p. ex. el significat implícit d'una expressió idiomàtica i identificar expressions comunes) i deduir el to de texts curts, reconeixent l'actitud d'un autor (positiva o negativa).                                                                                                                                                             |
| Relacionar informació de taules, gràfics o imatges amb el contingut textual, relacionant, per exemple, dades d'un gràfic amb les idees principals d'un                                                                                                                                                                                                                                 |



|                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| article.                                                                                                                                                                |
| Cercar i seleccionar informació veraç en fonts fiables proporcionades pel professorat, localitzant, per exemple, articles d'actualitat en recursos digitals recomanats. |

**CE 2 Produir texts originals, d'extensió mitjana, senzills i amb una organització clara, usant estratègies com ara la planificació, la compensació o l'autoreparació, per expressar de manera creativa, adequada i coherent missatges rellevants i respondre a propòsits comunicatius concrets.**

CA 2.1 Expressar oralment texts senzills, estructurats, comprensibles, coherents i adequats a la situació comunicativa sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxim a l'experiència dels alumnes, amb la finalitat de descriure, narrar, argumentar i informar, en diferents suports, utilitzant recursos verbals i no verbals, com també estratègies de planificació, control, compensació i cooperació.

Descriure, narrar i informar oralment sobre assumptes quotidians i de rellevància personal.

Seleccionar i utilitzar un registre adequat al context i a l'audiència, diferenciant entre registres formals i informals.

Comunicar oralment texts senzills, estructurats, comprensibles, coherents i adequats a la situació comunicativa.

Seleccionar i utilitzar amb més autonomia suports analògics o digitals per planificar i comunicar missatges orals clars i ben estructurats.

Utilitzar recursos verbals i no verbals com l'entonació, el volum, la pronunciació, el llenguatge corporal o el contacte visual.

Utilitzar estratègies de planificació i de control, a més de les estratègies de compensació, com fer ús de parafrasi senzilla o ús de sinònims i de cooperació com respectar el torn de paraula i confirmar la comprensió.

CA 2.2 Redactar i difondre texts d'extensió mitjana amb acceptable claredat, coherència, cohesió, correcció i adequació a la situació comunicativa proposada, a la tipologia textual i a les eines analògiques i digitals utilitzades sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a la seva experiència, respectant la propietat intel·lectual i evitant el plagi.

Redactar texts d'extensió mitjana de forma progressivament autònoma, sobre temes de rellevància personal o d'interès públic, com un missatge a un amic, una entrada al diari personal o un anunci.

Estructurar texts amb correcció i claredat, introduint l'ús de connectors més complexos per donar claredat al discurs.

Integrar elements visuals o gràfics senzills (p. ex., esquemes, dibuixos) per complementar els texts escrits.

Utilitzar correctament eines digitals per redactar i compartir continguts, evitant el plagi i citant les fonts quan sigui necessari.

Utilitzar un repertori lingüístic més ampli que inclogui vocabulari temàtic i



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| expressions més complexes per descriure, narrar i exposar sobre temes d'interès general i personal                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Adaptar els texts al registre i a la situació comunicativa proposada, respectant la tipologia textual (descriptiva, expositiva, narrativa...).                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| CA 2.3 Seleccionar, organitzar i aplicar coneixements i estratègies per planificar, produir, revisar i cooperar en l'elaboració de texts coherents, cohesionats i adequats a les intencions comunicatives, les característiques contextuais, els aspectes socioculturals i la tipologia textual, usant els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i de les necessitats de l'interlocutor potencial a qui es dirigeix el text. |
| Estratègies de planificació:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Seleccionar idees rellevants i organitzar-les de manera lògica segons l'estructura del text (introducció, desenvolupament, conclusió).                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Considerar la intenció comunicativa (informar, opinar, narrar, descriure) i el tipus de text (article breu, correu electrònic formal, ...), adaptant el contingut i el llenguatge al context i al destinatari (p. ex. llenguatge formal en un correu al professorat).                                                                                                                                                                                |
| Organitzar la informació en esquemes més complexos que connectin idees principals amb exemples i detalls concrets.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Estratègies de producció:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Organitzar la informació de manera lògica i estructurar el text amb una seqüència clara (introducció, desenvolupament, conclusió) emprant els connectors habituals i senzills per assegurar la cohesió entre frases i paràgrafs.                                                                                                                                                                                                                     |
| Presentar els texts de manera neta i ordenada, incorporant elements visuals senzills (gràfics, taules o imatges) quan siguin rellevants per al contingut, ajustant l'estructura a la tipologia textual (ex. informes, articles) i utilitzant eines digitals bàsiques per donar uniformitat al format.                                                                                                                                                |
| Emprar vocabulari temàtic i connectors més complexos fent servir sinònims i expressions per evitar repeticions.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Realitzar activitats col·laboratives més autònomes, com narrar històries en grup o crear texts conjuntament fent servir eines digitals senzilles.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Fer ús de recursos digitals i físics amb una certa autonomia com correctors ortogràfics senzills, plantilles de format i eines digitals per col·laborar i revisar en grup o recursos audiovisuals bàsics per millorar les produccions orals i escrites (p. ex., enregistraments i eines de text a veu).                                                                                                                                              |
| Estratègies de revisió:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Revisar de manera més autònoma, identificant errors de claredat i coherència, introduint estratègies elementals de coavaluació i l'autoavaluació.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

**CE 3 Interactuar amb altres persones amb creixent autonomia, usant estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a propòsits comunicatius concrets en intercanvis respectuosos amb les normes**





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>de cortesia.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| CA 3.1 Planificar, participar i col·laborar activament, a través de diversos suports, en situacions interactives sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència dels alumnes, tot mostrant iniciativa, empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, com també per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions de les i els interlocutors. |
| Planificar i participar en interaccions sobre temes quotidians, personals o d'interès públic que siguin pròxims a les experiències de l'alumnat.                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Contribuir de manera col·laborativa i activa, assumint tasques en interaccions amb altres persones.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Emprar diversos suports com videoconferències, aplicacions educatives o xats, tot respectant les normes d'etiqueta digital.                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Utilitzar estratègies senzilles com demanar aclariments o repetir informació per assegurar la comprensió.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Respectar fórmules quotidianes de cortesia i adaptar-les segons el context formal o informal.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Mostrar respecte i empatia per les necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| CA 3.2 Seleccionar, organitzar i utilitzar estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, resoldre problemes i gestionar situacions compromeses.                                                                                                                   |
| Iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prenent i cedint la paraula amb fluïdesa bàsica.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Intercanviar opinions i comparar objectes i persones amb llenguatge senzill.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Iniciar i mantenir converses senzilles sobre temes quotidians, respectant el torn de paraula i fent ús d'expressions bàsiques per demanar aclariments o col·laborar.                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Reconèixer i transmetre les idees principals en interaccions senzilles sobre temes coneguts.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 4 Mediar en situacions quotidianes entre diferents llengües, usant estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.</b>                                                                                                                 |
| CA 4.1 Inferir i explicar texts, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant respecte i empatia per les i els interlocutors i per les llengües emprades, i participant en la solució de problemes d'intercomprensió i d'enteniment en el seu entorn, basant-se en diversos recursos i suports. |
| Resumir informació principal de texts molt senzills, com ara horaris, instruccions curtes o correus electrònics senzills usant paraules pròpies i suports com esquemes o gràfics senzills.                                                                                                                                                                |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Explicar passos d'una activitat en grup utilitzant un llenguatge bàsic amb paraules clau amb suport d'elements visuals si és necessari.                                                                                                                                                                                                                    |
| Participar en interaccions senzilles per proposar solucions bàsiques quan hi ha malentesos, mostrant respecte i estima pels interlocutors i per les llengües emprades.                                                                                                                                                                                     |
| Reconèixer les diferències culturals i lingüístiques dels interlocutors i ajustar la comunicació per mostrar comprensió, utilitzant paraules senzilles i exemples concrets.                                                                                                                                                                                |
| CA 4.2 Aplicar estratègies que ajudin a crear ponts, facilitin la comunicació i serveixin per explicar i simplificar texts, conceptes i missatges, i que siguin adequades a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, usant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment. |
| Aplicar estratègies per explicar missatges senzills, simplificant la informació en seqüències pas a pas.                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Utilitzar eines visuals o digitals per organitzar informació senzilla, com mapes conceptuals o esquemes.                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Adequar els missatges a intencions comunicatives com informar, descriure i persuadir, tenint en compte les característiques contextuais (comunicació formal o informal) i utilitzant recursos senzills.                                                                                                                                                    |

**CE 5 Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.**

|                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 5.1 Comparar i argumentar les semblances i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament.                                                                        |
| Comparar i explicar les semblances i diferències entre les llengües (p. ex., estructures lingüístiques i usos més freqüents).                                                                                                        |
| Aplicar estratègies de transferència lingüística senzilles (p. ex., ús dels coneixements gramaticals de la llengua materna per construir oracions en la llengua estrangera, tenint en compte les diferències específiques).          |
| Detectar patrons d'errors recurrents per interferències lingüístiques i aplicar estratègies per evitar-los de manera autònoma.                                                                                                       |
| CA 5.2 Utilitzar de manera creativa estratègies i coneixements de millora de la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.                        |
| Utilitzar de manera creativa recursos digitals i analògics (p. ex., presentacions multimèdia, pòdcasts bàsics o apps de pràctica lingüística) per millorar les habilitats comunicatives.                                             |
| Participar en intercanvis de comunicació més complexos i col·laborar amb altres estudiants en la creació de contingut (p. ex., projectes senzills, presentacions visuals o esquemes) oferint i rebent retroalimentació constructiva. |
| Reflexionar sobre el propi procés d'aprenentatge (p. ex., diari d'aprenentatge                                                                                                                                                       |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| senzill) i establir objectius de millora específics.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| CA 5.3 Registrar i analitzar els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera seleccionant les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i consolidar l'aprenentatge, realitzant activitats de planificació del propi aprenentatge, autoavaluació i coavaluació, com les propostes en el Portfoli Europeu de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent aquests progressos i dificultats explícits i compartint-los. |
| Registrar i analitzar de manera més autònoma els progressos i dificultats en l'aprenentatge, utilitzant eines com el PEL, rúbriques detallades o fulls d'autoobservació.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Seleccionar i aplicar estratègies adequades per superar les dificultats i consolidar l'aprenentatge, com establir rutines d'estudi, participar en grups de conversa o utilitzar materials de suport específics.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Realitzar activitats de planificació del propi aprenentatge, com definir objectius d'aprenentatge a mitjà termini i elaborar plans d'acció per assolir-los.                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Participar en autoavaluacions i coavaluacions més complexes, com l'anàlisi crítica de projectes o presentacions, oferint suggeriments de millora als companys.                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Fer explícits els progressos i dificultats (p. ex., elaborant informes o presentacions que reflecteixin l'evolució personal), compartint-los amb la comunitat educativa.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

**CE 6 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera, identificant i compartint les semblances i les diferències entre llengües i cultures, per actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.**

CA 6.1 Actuar de manera adequada, empàtica i respectuosa en situacions interculturals construint vincles entre les diferents llengües i cultures, rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians i proposant vies de solució a aquells factors socioculturals que dificultin la comunicació.

Mostrar una actitud empàtica en interaccions interculturals, intentant comprendre les perspectives i necessitats de persones d'altres cultures.

Respectar i valorar les diferències lingüístiques i culturals com a part del diàleg intercultural, evitant imposar visions pròpies.

Rebutjar qualsevol discriminació, prejudici o estereotip durant la comunicació diària.

Proposar solucions senzilles per millorar la comunicació quan hi hagi dificultats socioculturals.

CA 6.2 Valorar críticament en relació amb els drets humans i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera, afavorint el desenvolupament d'una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb la sostenibilitat i els valors democràtics.



|                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Comparar aspectes culturals, lingüístics i artístics entre la pròpia cultura i la dels països on es parla la llengua estrangera.                                                                             |
| Adaptar-se a les diferències culturals, lingüístiques i artístiques, (p. ex. ajustant el registre i les formes de cortesia).                                                                                 |
| Participar en converses senzilles sobre aspectes culturals quotidians per afavorir la creació d'una cultura compartida.                                                                                      |
| Fomentar una ciutadania que respecti la sostenibilitat i els valors democràtics comparant, per exemple, iniciatives mediambientals en els diferents països.                                                  |
| CA 6.3 Aplicar estratègies per defensar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística tot atenent a valors ecosocials i democràtics i respectant els principis de justícia, equitat i igualtat. |
| Participar en activitats interculturals que promoguin la diversitat lingüística, cultural i artística a més dels valors ecosocials (solidaritat, equitat, justícia social, sostenibilitat, inclusió, etc.).  |
| Defensar de forma senzilla i amb exemples bàsics la importància de la diversitat en l'entorn més proper.                                                                                                     |
| Valorar de forma reflexiva la diversitat cultural, lingüística i artística en el nostre país i en el món.                                                                                                    |

#### Quart curs

### Criteris d'avaluació

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

#### **CE 1 Comprendre i interpretar el sentit general i els detalls més rellevants de texts expressats de manera clara i en la llengua estàndard, cercant fonts fiables i fent ús d'estratègies com la inferència de significats, per respondre a necessitats comunicatives concretes.**

CA 1.1 Extreure i analitzar el sentit global i les idees principals, i seleccionar informació pertinent de texts orals, escrits i multimodals sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència de l'alumnat, expressats de manera clara i en la llengua estàndard a través de diversos suports.

Extreure i analitzar el sentit global de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills en llengua estàndard, captant, per exemple, el missatge principal, el propòsit de l'autor i el context general.

Seleccionar informació rellevant de texts escrits, orals i multimodals, breus i senzills, en llengua estàndard per respondre preguntes concretes.

Extreure informació explícita i implícita de texts multimodals en llengua estàndard sobre aspectes a més de la vida quotidiana, d'aspectes de l'actualitat, com notícies d'actualitat adaptades o infografies amb informació



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| visual i textual.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Entendre texts sobre temes quotidians (p. ex., plans de cap de setmana o diàlegs entre companys), de rellevància personal (p. ex., texts acadèmics relacionats amb el seu aprenentatge o narratives d'interès juvenil) o d'interès públic pròxims a la seva experiència (p. ex., notícies i articles d'actualitat adaptats, vídeos sobre temes del seu interès o cartells i tríptics). |
| CA 1.2 Interpretar i valorar el contingut i els trets discursius de texts progressivament més complexos propis dels àmbits de les relacions interpersonals, dels mitjans de comunicació social i de l'aprenentatge, com també de texts literaris adequats al nivell de maduresa dels alumnes.                                                                                          |
| Interpretar i valorar texts més complexos propis dels àmbits de les relacions interpersonals, dels mitjans de comunicació social i de l'aprenentatge, com també de texts literaris adequats al nivell de maduresa dels alumnes.                                                                                                                                                        |
| Inferir informació implícita a partir de pistes contextuais, distingint entre fets i opinions en texts senzills.                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Expressar una opinió personal breu, relacionant el contingut amb coneixements previs i justificant de forma senzilla els arguments.                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Identificar estructures discursives més complexes (p. ex., seqüència, causa-efecte, concessió), en texts informatius i descriptius senzills.                                                                                                                                                                                                                                           |
| Valorar de manera més elaborada si el llenguatge i l'estructura del text són adequats i compleixen el seu propòsit.                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 1.3 Seleccionar, organitzar i aplicar les estratègies i coneixements més adequats en cada situació comunicativa per comprendre el sentit general, la informació essencial i els detalls més rellevants dels texts; inferir significats i interpretar elements no verbals; i cercar, seleccionar i gestionar informació veraç.                                                       |
| Seleccionar de forma més autònoma les estratègies adequades segons el tipus de text i la situació comunicativa, decidint si utilitzar una lectura analítica o crítica en un text d'opinió, per exemple.                                                                                                                                                                                |
| Sintetitzar informació de diverses fonts amb formats més avançats, com taules comparatives, presentant diferències entre dos texts en un esquema visual, per exemple.                                                                                                                                                                                                                  |
| Aplicar estratègies complexes, com per exemple, connectar idees entre diferents paràgrafs, inferir implicacions generals d'un text, relacionar informació d'un article amb dades annexes o identificar un patró de comparació en un text sobre avantatges i desavantatges                                                                                                              |
| Identificar intencions més complexes com ironia o sarcasme en texts moderadament formals, deduint, per exemple, el significat implícit d'un anunci publicitari.                                                                                                                                                                                                                        |
| Analitzar elements visuals complexos, com gràfics comparatius o diagrames i contrastar-los amb el contingut textual, identificant, per exemple, discrepàncies entre un text i un gràfic.                                                                                                                                                                                               |
| Cercar, seleccionar i comparar informació de diferents fonts (p. ex., informació procedent de fonts acadèmiques envers blogs), avaluant-ne la fiabilitat.                                                                                                                                                                                                                              |



**CE 2 Produir texts originals, d'extensió mitjana, senzills i amb una organització clara, usant estratègies com ara la planificació, la compensació o l'autoreparació, per expressar de manera creativa, adequada i coherent missatges rellevants i respondre a propòsits comunicatius concrets.**

CA 2.1 Expressar oralment texts senzills, estructurats, comprensibles, coherents i adequats a la situació comunicativa sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxim a l'experiència dels alumnes, amb la finalitat de descriure, narrar, argumentar i informar, en diferents suports, utilitzant recursos verbals i no verbals, com també estratègies de planificació, control, compensació i cooperació.

Descriure, narrar, informar i argumentar oralment sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxim a l'alumne.

Seleccionar i utilitzar un registre adequat al context i a l'audiència, diferenciant entre registres formals i informals.

Comunicar oralment texts senzills, estructurats, comprensibles, coherents i adequats a la situació comunicativa.

Utilitzar suports analògics o digitals de manera efectiva (p. ex., presentacions multimèdia o infografies) per comunicar missatges orals estructurats.

Utilitzar recursos verbals i no verbals com l'entonació, el volum, la pronunciació, el llenguatge corporal o el contacte visual.

Utilitzar estratègies de planificació i de control més avançades, a més de les estratègies de compensació com fer ús de paràfrasi senzilla o ús de sinònims i de cooperació com respectar el torn de paraula i confirmar la comprensió.

CA 2.2 Redactar i difondre texts d'extensió mitjana amb acceptable claredat, coherència, cohesió, correcció i adequació a la situació comunicativa proposada, a la tipologia textual i a les eines analògiques i digitals utilitzades sobre assumptes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a la seva experiència, respectant la propietat intel·lectual i evitant el plagiat.

Redactar texts originals d'extensió mitjana, sobre temes personals, educatius o públics com una carta formal o una opinió sobre un tema conegut.

Estructurar els texts amb correcció i claredat, emprant connectors més avançats per cohesionar les idees.

Presentar i compartir texts utilitzant eines digitals avançades amb elements visuals i multimèdia (p. ex., gràfics, imatges, vídeos).

Respectar les produccions dels altres, evitant el plagiat i citant fonts de forma adequada.

Utilitzar correctament el repertori lingüístic amb precisió i flexibilitat, incorporant lèxic més ric i precís per abordar temes d'interès públic o acadèmic

Adequar els texts al propòsit comunicatiu i a la tipologia textual (descriptiva, expositiva, argumentativa, narrativa).

CA 2.3 Seleccionar, organitzar i aplicar coneixements i estratègies per planificar, produir, revisar i cooperar en l'elaboració de texts coherents, cohesionats i adequats



a les intencions comunicatives, les característiques contextuais, els aspectes socioculturals i la tipologia textual, usant els recursos físics o digitals més adequats en funció de la tasca i de les necessitats de l'interlocutor potencial a qui es dirigeix el text.

**Estratègies de planificació:**

Investigar i seleccionar informació de diverses fonts per redactar texts funcionals com articles d'opinió o queixes.

Adaptar el contingut, el llenguatge i el to al destinatari i al context (p. ex., una opinió formal en una carta dirigida a l'ajuntament).

Organitzar la informació amb una estructura argumentativa (introducció amb tesi, desenvolupament amb arguments, conclusió).

**Estratègies de producció:**

Organitzar la informació de manera lògica i estructurar el text amb una seqüència clara (introducció, desenvolupament, conclusió) emprant els connectors i sinònims per millorar la fluïdesa i evitar repeticions.

Presentar els texts de manera ordenada i adequada al context comunicatiu, utilitzant elements visuals (gràfics, imatges, esquemes) per reforçar el missatge, estructurant el contingut de forma cohesionada (títols, subtítols, enumeracions) i adaptant el format a la tipologia textual (ex. treballs acadèmics, presentacions digitals).

Començar a incorporar lèxic especialitzat i expressions formals o acadèmiques en texts expositius i argumentatius, adaptant-se a diferents registres.

Participar en debats orals sobre temes d'interès general (p. ex. avantatges i desavantatges de l'ús del mòbil) o redactar texts col·laboratius (articles d'opinió).

Utilitzar amb progressiva autonomia eines analògiques i digitals adequades, com diccionaris més complets, correctors gramaticals i eines digitals per col·laborar o recursos audiovisuals per reforçar les produccions orals (p. ex., presentacions multimèdia amb suport visual o gràfic).

**Estratègies de revisió:**

Revisar de manera més autònoma, identificant errors de claredat i coherència, emprant de forma més autònoma estratègies de coavaluació i l'autoavaluació.

**CE 3 Interactuar amb altres persones amb creixent autonomia, usant estratègies de cooperació i emprant recursos analògics i digitals, per respondre a propòsits comunicatius concrets en intercanvis respectuosos amb les normes de cortesia.**

CA 3.1 Planificar, participar i col·laborar activament, a través de diversos suports, en situacions interactives sobre temes quotidians, de rellevància personal o d'interès públic pròxims a l'experiència dels alumnes, tot mostrant iniciativa, empatia i respecte per la cortesia lingüística i l'etiqueta digital, com també per les diferents necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors.





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Planificar i participar en interaccions sobre temes quotidians, personals o d'interès públic que siguin pròxims a les experiències de l'alumnat.                                                                                                                                                                        |
| Col·laborar activament en interaccions, tot negociant idees o assumint responsabilitats específiques.                                                                                                                                                                                                                   |
| Emprar diversos suports com videoconferències, aplicacions educatives o xats, tot respectant les normes d'etiqueta digital.                                                                                                                                                                                             |
| Utilitzar estratègies per gestionar malentesos (e.g., demanar aclariments, reformular idees)                                                                                                                                                                                                                            |
| Desenvolupar interaccions breus en què es respectin les fórmules de cortesia.                                                                                                                                                                                                                                           |
| Mostrar respecte i empatia per les necessitats, idees, inquietuds, iniciatives i motivacions dels interlocutors.                                                                                                                                                                                                        |
| CA 3.2 Seleccionar, organitzar i utilitzar estratègies adequades per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, sol·licitar i formular aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, resoldre problemes i gestionar situacions compromeses. |
| Iniciar, mantenir i acabar la comunicació de manera progressivament autònoma, incloent situacions amb més complexitat.                                                                                                                                                                                                  |
| Participar en discussions senzilles, expressar idees pròpies amb respecte i comparar opcions utilitzant justificacions bàsiques.                                                                                                                                                                                        |
| Iniciar i mantenir converses senzilles sobre temes quotidians, respectant el torn de paraula i fent ús d'expressions bàsiques per demanar aclariments o col·laborar.                                                                                                                                                    |
| Resumir i reformular la informació més rellevant en interaccions senzilles, adaptant el llenguatge a les característiques del context comunicatiu.                                                                                                                                                                      |
| Ajustar el registre i vocabulari en funció de l'interlocutor i el context.                                                                                                                                                                                                                                              |
| Utilitzar estratègies bàsiques per col·laborar en la resolució de problemes i la gestió de situacions compromeses.                                                                                                                                                                                                      |

**CE 4 Mediar en situacions quotidianes entre diferents llengües, usant estratègies i coneixements senzills orientats a explicar conceptes o simplificar missatges, per transmetre informació de manera eficaç, clara i responsable.**

CA 4.1 Inferir i explicar texts, conceptes i comunicacions breus i senzilles en situacions en les quals atendre la diversitat, mostrant respecte i empatia pels interlocutors i per les llengües emprades, i participant en la solució de problemes d'intercomprensió i d'enteniment en el seu entorn, basant-se en diversos recursos i suports.

Resumir informació clau de texts curts (per exemple, correus electrònics o fullets) i transmetre-la de manera senzilla, utilitzant esquemes o presentacions visuals per organitzar la informació.

Col·laborar amb altres per estructurar idees senzilles i resoldre problemes senzills utilitzant recursos visuals.

Participar en interaccions senzilles per ajudar a superar confusions culturals o



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| lingüístiques bàsiques entre interlocutors, mostrant respecte i estima pels interlocutors i per les llengües emprades.                                                                                                                                                                                                                                     |
| Adaptar la comunicació a les necessitats i contextos dels interlocutors, respectant les seves perspectives culturals i lingüístiques i mostrant empatia en situacions senzilles.                                                                                                                                                                           |
| CA 4.2 Aplicar estratègies que ajudin a crear ponts, facilitin la comunicació i serveixin per explicar i simplificar texts, conceptes i missatges, i que siguin adequades a les intencions comunicatives, les característiques contextuais i la tipologia textual, usant recursos i suports físics o digitals en funció de les necessitats de cada moment. |
| Aplicar estratègies per comunicar texts, conceptes i missatges breus i adequar-los al propòsit comunicatiu com informar o descriure.                                                                                                                                                                                                                       |
| Utilitzar eines visuals o digitals (infografies, línies de temps, etc.) per estructurar texts i missatges senzills i clars.                                                                                                                                                                                                                                |
| Adequar els missatges a les intencions comunicatives com informar, descriure, persuadir o entretenir i adaptar-los a la tipologia textual (narrativa, descripció, argumentació) i al context sociocultural.                                                                                                                                                |

**CE 5 Ampliar i usar els repertoris lingüístics personals entre diferents llengües, reflexionant de manera crítica sobre el seu funcionament i prenent consciència de les estratègies i coneixements propis, per millorar la resposta a necessitats comunicatives concretes.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 5.1 Comparar i argumentar les semblances i diferències entre diferents llengües reflexionant de manera progressivament autònoma sobre el seu funcionament.                                                                                                                                                                                 |
| Comparar i explicar de forma senzilla però argumentada les semblances i diferències entre llengües (p. ex. les estructures lingüístiques i usos més freqüents).                                                                                                                                                                               |
| Aplicar estratègies de transferència lingüística per produir estructures més complexes en la llengua estrangera, com les oracions subordinades.                                                                                                                                                                                               |
| Aplicar estratègies d'autocorrecció i revisió per minimitzar errors per interferència lingüística, mostrant major autonomia.                                                                                                                                                                                                                  |
| CA 5.2 Utilitzar de manera creativa estratègies i coneixements de millora de la capacitat de comunicar i d'aprendre la llengua estrangera amb suport d'altres participants i de suports analògics i digitals.                                                                                                                                 |
| Seleccionar i combinar de manera creativa i autònoma diferents recursos i eines per a l'aprenentatge.                                                                                                                                                                                                                                         |
| Participar en intercanvis de comunicació més complexos com la participació activa en projectes col·laboratius.                                                                                                                                                                                                                                |
| Analitzar el progrés i adaptar les estratègies d'aprenentatge a les pròpies necessitats.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| CA 5.3 Registrar i analitzar els progressos i dificultats d'aprenentatge de la llengua estrangera seleccionant les estratègies més eficaces per superar aquestes dificultats i consolidar l'aprenentatge, realitzant activitats de planificació del propi aprenentatge, autoavaluació i coavaluació, com les propostes en el Portfoli Europeu |



|                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| de les Llengües (PEL) o en un diari d'aprenentatge, fent aquests progressos i dificultats explícits i compartint-los.                                                                                                   |
| Registrar i analitzar de manera autònoma els progressos i dificultats en l'aprenentatge, mantenint registres detallats en eines com el PEL o diaris d'aprenentatge digitals.                                            |
| Seleccionar i implementar estratègies efectives per superar les dificultats i consolidar l'aprenentatge, com l'ús de tècniques avançades d'estudi, assistència a tallers de reforç o pràctiques d'immersió lingüística. |
| Participar en activitats de planificació avançada del propi aprenentatge, com dissenyar projectes personals relacionats amb la llengua estrangera o establir objectius a llarg termini.                                 |
| Realitzar autoavaluacions i coavaluacions crítiques, participant en debats sobre criteris d'avaluació i proposant millores en els processos d'aprenentatge col·lectius.                                                 |
| Comunicar de manera detallada els progressos i dificultats (p. ex., elaborant portafolis digitals o presentacions multimèdia que mostrin el desenvolupament competencial), compartint-los amb la comunitat educativa.   |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 6 Valorar críticament i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística a partir de la llengua estrangera, identificant i compartint les semblances i les diferències entre llengües i cultures, per actuar de manera empàtica i respectuosa en situacions interculturals.</b>                                                     |
| CA 6.1 Actuar de manera adequada, empàtica i respectuosa en situacions interculturals construint vincles entre les diferents llengües i cultures, rebutjant qualsevol tipus de discriminació, prejudici i estereotip en contextos comunicatius quotidians i proposant vies de solució a aquells factors socioculturals que dificultin la comunicació. |
| Mostrar una actitud empàtica en interaccions interculturals, intentant comprendre les perspectives i necessitats de persones d'altres cultures.                                                                                                                                                                                                       |
| Respectar i valorar les diferències lingüístiques i culturals com a part del diàleg intercultural, evitant imposar visions pròpies.                                                                                                                                                                                                                   |
| Rebutjar qualsevol discriminació, prejudici o estereotip durant la comunicació diària.                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Proposar solucions senzilles per millorar la comunicació quan hi hagi dificultats socioculturals.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| CA 6.2 Valorar críticament en relació amb els drets humans i adequar-se a la diversitat lingüística, cultural i artística pròpia de països on es parla la llengua estrangera, afavorint el desenvolupament d'una cultura compartida i una ciutadania compromesa amb la sostenibilitat i els valors democràtics.                                       |
| Explicar les diferències i semblances en les cultures dels diferents països, mostrant respecte davant les diferents perspectives.                                                                                                                                                                                                                     |
| Adaptar-se a diferents entorns culturals i lingüístics amb una perspectiva inclusiva, mediant en malentesos culturals entre companys.                                                                                                                                                                                                                 |



|                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Participar en converses sobre temes culturals d'interès comú per afavorir la creació d'una cultura compartida i el respecte als valors democràtics i als drets humans.                                                                                  |
| Proposar accions sostenibles inspirades en pràctiques de les diferents cultures.                                                                                                                                                                        |
| CA 6.3 Aplicar estratègies per defensar i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística tot atenent a valors ecosocials i democràtics i respectant els principis de justícia, equitat i igualtat.                                            |
| Participar activament en activitats interculturals (debats, activitats o projectes) que promoguin la diversitat lingüística, cultural i artística a més dels valors ecosocials (solidaritat, equitat, justícia social, sostenibilitat, inclusió, etc.). |
| Mostrar una actitud proactiva en la defensa de la diversitat en contextos interculturals, considerant la seva importància per a una societat equitativa.                                                                                                |
| Demostrar una comprensió de la diversitat cultural en situacions complexes, relacionant-la amb els valors socials.                                                                                                                                      |

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| COMUNICACIÓ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 3<br>r | 4<br>t |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|
| Autoconfiança. L'error com a instrument de millora i proposta de reparació                                                                                                                                                                                                                                                                         |        |        |
| Acceptació de l'error com a part integral del procés d'aprenentatge.<br>Actitud reflexiva i crítica envers els errors propis.                                                                                                                                                                                                                      | x      | x      |
| Ús autònom d'estratègies variades per a la correcció i millora lingüística com, per exemple, la revisió i autocorrecció a partir de models, guies o llistes dels errors freqüents, ús de diccionaris, taules gramaticals o eines digitals d'ajuda lingüística, revisió entre companys, gravació i autoavaluació de producció oral, entre d'altres. |        | x      |
| Implementació de tècniques bàsiques d'autoavaluació. (rúbriques senzilles, quadern personal d'errors i reflexió postactivitat, entre d'altres)                                                                                                                                                                                                     |        | x      |
| Desenvolupament de la iniciativa per abordar reptes comunicatius.                                                                                                                                                                                                                                                                                  | x      | x      |
| Foment de la resiliència davant dificultats lingüístiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                         | x      | x      |
| Estratègies d'ús comú per a la planificació, execució, control i reparació de la comprensió, la producció i la coproducció de texts orals, escrits i multimodals.                                                                                                                                                                                  |        |        |
| Estratègies de planificació                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |        |        |
| Activació de coneixements previs relacionats amb el tema com pluges d'idees guiada, predicció a partir del títol o imatges, etc. (Planificació de la comprensió)                                                                                                                                                                                   | x      | x      |
| Definició d'objectius específics per a la lectura, escolta o visualització.                                                                                                                                                                                                                                                                        | x      | x      |



|                                                                                                                                                                         |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| (Planificació de la comprensió)                                                                                                                                         |   |   |
| Creació de guions o esquemes amb introducció, desenvolupament i conclusió. (Planificació de la producció)                                                               | x | x |
| Recerca de vocabulari rellevant per al tema. (Planificació de la producció)                                                                                             | x | x |
| Predicció de possibles preguntes o respostes per preparar interaccions de major complexitat. (Planificació de la coproducció)                                           |   | x |
| Discussió prèvia en grup per definir el propòsit del text, la distribució de tasques i l'estructura del text. (Planificació de la coproducció)                          |   | x |
| Estratègies d'execució                                                                                                                                                  |   |   |
| Aplicació d'estratègies per inferir significats desconeguts mitjançant el context i extreure informació detallada de texts més complexos. (Execució de la planificació) | x | x |
| Ús de connectors per millorar la cohesió en produccions orals i escrites. (Execució de la producció)                                                                    | x | x |
| Integració d'elements visuals o icònics en texts multimodals. (Execució de la producció)                                                                                | x | x |
| Interacció fluida en situacions pràctiques utilitzant vocabulari funcional. (Execució de la coproducció)                                                                |   | x |
| Integració d'aportacions de grup per construir un text coherent. (Execució de la coproducció)                                                                           |   | x |
| Estratègies de control                                                                                                                                                  |   |   |
| Confirmació de la informació obtinguda amb les prediccions inicials identificant les incoherències o omissions. (Control de la comprensió)                              |   | x |
| Relectura i revisió de gramàtica, lèxic i coherència textual. (Control de la producció)                                                                                 | x | x |
| Ajustament del missatge segons les reaccions o aclariments demanats. (Control de la coproducció)                                                                        |   | x |
| Ajustament de les contribucions dels companys per garantir un estil uniforme. (Control de la coproducció)                                                               |   | x |
| Estratègies de reparació                                                                                                                                                |   |   |
| Tornar a llegir o escoltar per entendre millor informació poc clara. (Reparació de la comprensió)                                                                       | x | x |
| Correcció d'errors gramaticals, ajustament de vocabulari imprecís i revisió de l'ús de connectors. (Reparació de la producció)                                          |   | x |
| Reformulació o simplificació dels missatges per mantenir la comprensió i millorar la claredat. (Reparació de la producció)                                              |   | x |
| Revisió col·laborativa per detectar i corregir errors en el text final. (Reparació de la coproducció)                                                                   |   | x |
| Coneixements, destreses i actituds que permeten dur a terme activitats de mediació en situacions quotidianes.                                                           |   |   |
| Simplificació i reformulació bàsica de texts curts i senzills sobre temes familiars. Reformulació d'informació coneguda utilitzant paraules                             |   | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| simples i estructures bàsiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |   |   |
| Reformulació de conceptes senzills per ajudar a comprendre termes o idees bàsiques mitjançant exemples. Relació de conceptes nous amb informació coneguda.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |   | x |
| Intermediació bàsica per aclarir informació o idees senzilles entre interlocutors utilitzant paraules conegudes o per donar suport en discussions curtes sobre temes familiars.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Ús d'estratègies de mediació senzilles com la reorganització de la informació en una seqüència lògica o ús d'exemples concrets.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Funcions comunicatives d'ús comú adequades a l'àmbit i al context comunicatiu: saludar i acomiadar-se, presentar i presentar-se; descriure persones, objectes, llocs, fenòmens i esdeveniments; situar esdeveniments en el temps; situar objectes, persones i llocs en l'espai; demanar i intercanviar informació sobre qüestions quotidianes; donar i demanar instruccions, consells i ordres; oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments; expressar parcialment el gust o l'interès i les emocions; narrar esdeveniments passats, descriure situacions presents, i enunciar successos futurs; expressar l'opinió, la possibilitat, la capacitat, l'obligació i la prohibició; expressar argumentacions senzilles; realitzar hipòtesi i suposicions; expressar la incertesa i el dubte; reformular i resumir. |   |   |
| Ús de salutacions i comiats ampliat més formals i informals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Participació i desenvolupament de diàlegs i interaccions socials habituals més formals i informals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | x | x |
| Ús de frases més elaborades per descriure i situar objectes, llocs, persones en l'espai incloent-hi detalls addicionals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Ús d'estructures per demanar i intercanviar informació i necessitats immediates instruccions, consells i ordres.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Ús d'estructures per oferir, acceptar i rebutjar ajuda, proposicions o suggeriments                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |   |   |
| Ús de frases senzilles per manifestar el gust, l'interès o les emocions; l'acord i el desacord, amb justificacions simples.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Ús de formes verbals i estructures per descriure experiències presents amb coherència: p. ex., «faig».                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Ús de formes verbals bàsiques per parlar de plans i intencions futurs.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Ús de formes verbals per explicar i narrar experiències passades, recents o habituals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Ús d'expressions i estructures per expressar l'opinió.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Ús d'expressions i estructures per expressar la possibilitat la capacitat, l'obligació i la prohibició.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Ús d'expressions per fer argumentacions senzilles.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |   | x |
| Ús d'expressions per realitzar hipòtesi i suposicions. Els condicionals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |   | x |
| Ús d'expressions per expressar la incertesa i el dubte.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |   | x |
| Ús d'expressions per reformular i resumir.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |   | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Models contextuals i gèneres discursius d'ús comú en la comprensió, producció i coproducció de texts orals, escrits i multimodals, breus i senzills, literaris i no literaris: característiques i reconeixement del context (participants i situació), expectatives generades pel context; organització i estructuració segons el gènere, la funció textual.                                                                                                                                    |   |   |
| Caracterització avançada del context i participants. Identificació de rols i situacions comunicatives (ex.: una entrevista, un article d'opinió senzill).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Comprensió i producció de gèneres discursius ampliat: diàlegs estructurats, narracions curtes, ressenyes de llibres.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |   | x |
| Reconstrucció de la funció textual: Ús de connectors per estructurar el text.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Organització segons gèneres més elaborats: Estructures narratives senzilles amb introducció, nus i desenllaç.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |   | x |
| Expectatives generades pel context: Identificació del registre formal en situacions acadèmiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |   | x |
| Unitats lingüístiques d'ús comú i significats associats a aquestes unitats com ara l'expressió de l'entitat i les seves propietats, quantitat i qualitat, l'espai i les relacions espacials, el temps i les relacions temporals, l'afirmació, la negació, la interrogació i l'exclamació, relacions lògiques habituals.                                                                                                                                                                         |   |   |
| <b>Francès</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |   |   |
| Descripció amb més detalls i adjectius qualificatius («C'est une maison bleue avec un grand jardin»). Introducció a l'ús dels pronoms relatius simples «qui» i «que» (C'est un homme qui est photographe).                                                                                                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| L'ús d'expressions quantitatives (Il y a, il n'y a pas de; beaucoup de, un peu de, trop de bruit) i mesures i quantitats precises (deux kilo de riz, Un verre d'eau),                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Descripcions amb adjectius variats, adjectius que expressen emocions o opinions (C'est un film intéressant, Mon copain est gentil). Frases comparatives més detallades (Le train est plus confortable que le bus).                                                                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Descripcions espacials amb més precisió (Dans, au-dessus, devant, chez).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Identificació i ús del passat recent per accions immediates: «Je viens de finir mes devoirs»; del present continu «Il est en train de manger». Introducció a l'ús de l'imparfait i del futur simple i ús progressiu del passat compost. Introducció a l'ús de l'alternança de l'imparfait i del passat compost i concordança del participi de passat amb el verb etre. Ús de l'imperatiu amb la negació i ús dels verbs pronominals. Ús d'expressions de durada: «Dans depuis, il y a...2 ans». | x | x |
| Identificació i ús de «oui» i «si». Introducció i ús de negacions dobles: «ne...jamais, ne...rien, ne...personne, ne...aucun». Ús dels interrogatius i de la interrogació parcial: «Qui, Où, Combien». Preguntes indirectes: «Dis-moi qu'est-ce que tu fais». Identificació i                                                                                                                                                                                                                   | x | x |





|                                                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| ús de l'exclamació.                                                                                                                                                                                                                                         |   |   |
| Ús de connectors bàsics per expressar causa: «car». per expressar condicions i hipòtesis senzilles. Si+présent+futur «Si j'ai le temps, j'irai à la réunion; per expressar l'opposició, «mais», la finalitat «pour», l'opinió «à mon avis»                  | x | x |
| <b>Alemanys</b>                                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
| Descripció més detallada de persones i objectes mitjançant adjectius, genitiu amb noms propis, substantius composts (p. ex., das rote Auto gefällt mir, Sebastians Gitarre, Chemielehrerin, Schlafzimmer)                                                   | x | x |
| Conceptes genèrics i diferents pronoms en les seves diferents declinacions (p. ex., alle, manche, der/die/das, er/ihn/ihm, p. ex.)                                                                                                                          | x | x |
| Ús de comptables i incomptables, pronoms indefinits, unitats de mesura, vocabulari d'embalatge i quantitats, etc. (p. ex., ein Paar, viel, alles, nichts, alle, niemand, ein Kilo, eine Scheibe, eine Dose)                                                 | x | x |
| Expressions que expressen poc, menys, més, suficient, etc. ( ein bisschen, weniger, mehr, genug, p. ex.).                                                                                                                                                   | x | x |
| Ús d'estructures més avançades i partícules modals més senzilles (p. ex., das Auto ist zu schnell, das Haus ist ja sehr neu!, dein Bruder ist ziemlich/schön praktisch).                                                                                    | x | x |
| Introducció a preposicions i adverbis locals que poder anar amb acusatiu i/o datiu (in, auf, vor, hinter, nach, zu, bei, usw.), els punts cardinals i altres expressions de l'espai (im Norden von der Schweiz, in der Nähe von, o.ä).                      | x | x |
| Ús més avançat del Präsens amb verbs separables (ich stehe jeden Tag um 6 Uhr auf, p. ex.), ús d'adverbis o expressions per expressar imés avançades (nächstes Jahr kaufe ich mir eine Gitarre, p. ex.)                                                     | x | x |
| Narració d'accions passades amb el Präteritum de verbs més habituals (sein, haben i algun més com wissen, p. ex.) i el Perfekt per a la resta de verbs (ich hatte einen Unfall, ich war schon mal auf Bali, ich bin heute morgen spät aufgestanden, p. ex.) | x | x |
| Enriquiment de les oracions amb expressions bàsiques de freqüència (Jeden Sonntag besuchen wir unsere Großeltern, wir reisen nur einmal im Jahr, ich trinke immer Wasser, p. ex.).                                                                          | x | x |
| Consolidació dels diferents tipus d'oracions: oracions afirmatives amb inversions                                                                                                                                                                           | x | x |
| Diferències entre W-Fragen i Ja-Nein-Fragen (finalitat i estructura), preguntes en negatiu (kannst du morgen nicht heute kommen? Doch! Ich komme heute)                                                                                                     | x | x |
| Ús de formes negatives més complexes i negacions amb nicht + adjectiu ( p. ex., das Auto ist nicht schnell, ich habe nichts gegessen, ich kaufe nie am Wochenende, ich finde das nicht interessant, p. ex.).                                                | x | x |
| Ús de connectors per ordenar i justificar idees (denn, deshalb, dann, danach, p. ex.)                                                                                                                                                                       | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Lèxic d'ús comú i d'interès per als alumnes relatiu a identificació personal, relacions interpersonals, llocs i entorns, oci i temps lliure, salut i activitat física, vida quotidiana, habitatge i llar, clima i entorn natural, tecnologies de la informació i la comunicació, sistema escolar i formació. |   |   |
| <b>Francès</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                               |   |   |
| Identificació personal i relacions interpersonals més complexes (les emocions): p. ex., paresseux·euse, cousin·e, soeurs jumelles, meilleur·e ami·e, jalou·e,                                                                                                                                                | x | x |
| Llocs i entorns (ciutats, regions i serveis locals, l'entorn urbà i el rural): p. ex., une ville animée, un village tranquille, la gare de bus, de train, la poste...                                                                                                                                        | x | x |
| Activitats i relacionades amb l'oci i temps lliure: p. ex la décoration de Noël, la préparation d'un menu, la première d'un film, un mariage, profiter du temps...                                                                                                                                           | x | x |
| La vida quotidiana (tasques domèstiques, rutines diàries, compres, etc.): p. ex., faire les courses, planifier et gérer son temps libre, planifier un voyage, un rdv...                                                                                                                                      | x | x |
| La salut i l'activitat física (hàbits saludables i malalties comunes, esports d'equip, activitats de benestar, etc.): p. ex., suivre une alimentation équilibrée, faire du sport, ne pas trop manger, ne pas abuser des réseaux sociaux, être en forme...                                                    | x | x |
| L'habitatge i la llar (detalls sobre estils i característiques dels habitatges, tasques de manteniment, etc.): p. ex., des maisons traditionnelles, un appartement moderne, un armoire en bois, décorer, réparer...                                                                                          | x | x |
| El clima i l'entorn natural. Els problemes mediambientals i efectes: p. ex., les paysages, les catégories d'animaux, les végétaux, les points cardinaux, les continents, sécheresse, inondation, le réchauffement climatique, la déforestation, l'élévation du niveau des mers et océans...                  | x | x |
| La tecnologia de l'informació i la comunicació: p. ex surfer sur Internet, poster sur Classroom, envoyer un courriel, télécharger                                                                                                                                                                            | x | x |
| El sistema escolar, la formació i expressions relacionades: p. ex réussir un examen, le self, un correspondant.e, terminal, le lycée, le collège...                                                                                                                                                          | x | x |
| <b>Alemanys</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                              |   |   |
| Expressió de característiques personals: nett, fleißig, sportlich, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                    | x | x |
| Termes per establir relacions familiars i d'amistat: meine Cousine, dein Onkel, sein Opa, mein (bester) Freund, eine (gute) Freundin, p. ex.                                                                                                                                                                 | x | x |
| Termes per expressar emocions i relacions interpersonals: glücklich, traurig, sauer, ein Freund von Tina, Lukas Freund, p. ex.                                                                                                                                                                               | x | x |
| Expressions per descriure ciutats, regions i serveis locals: die Stadt ist groß und schön, es gibt einen Bahnhof/ein Museum/eine Universität, die Stadt liegt im Süden/in der Nähe/in der Mitte/usw. von Deutschland, im Dorf kann man..., p. ex.                                                            | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Vocabulari sobre esdeveniments i activitats específiques: Konzert, wandern, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Expressions per planificar activitats: Was machst du am Abend?, ich gehe um 19 Uhr ins Kino, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                            | x | x |
| Termes per rutines diàries: aufstehen, frühstücken, anziehen, einkaufen, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                                                | x | x |
| Rutines diàries en diversos contextos: Tagesablauf in der Schule / in der Freizeit/usw., Pläne am Wochenende / in der Freizeit, p. ex..                                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Vocabulari sobre parts del cos i salut bàsica: Kopf, Arm, Arzt, fieber, etc.                                                                                                                                                                                                                                                                                   | x | x |
| Vocabulari sobre hàbits saludables i malalties comunes: gesundes Essen, Schmerzen, wehtun, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Habitacions i mobles comuns: Küche, Schlafzimmer, Sofa, Tisch, usw. Termes per descriure la llar: Die Wohnung ist klein vs. die kleine Wohnung, Das Haus ist groß vs. das große Haus, p. ex.                                                                                                                                                                   | x | x |
| Paraules bàsiques per descriure el clima: es ist warm/kalt/sonnig, es regnet, die Sonne scheint, p. ex. . Elements naturals comuns: Sonne, Regen, Berge, p. ex.                                                                                                                                                                                                | x | x |
| Verbs bàsics relacionats amb les tecnologies de la informació i la comunicació: eine E-Mail schicken, telefonieren vs. anrufen, eine Nachricht schreiben, p. ex.                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Vocabulari relacionat qualificacions: eine gute/schlechte Note, eine eins/zwei/drei/usw. in Mathe, p. ex.                                                                                                                                                                                                                                                      | x | x |
| Expressions per descriure experiències escolars: Hausaufgaben machen, einen etwas wiederholen, Einzel-, Partner- oder Gruppenarbeit, Projektwoche, o. ä.                                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Conceptes temporals: jetzt, gestern, letzte Woche, nächstes Jahr, am 17. Juli, seit 2020, vor/nach zwei Wochen, in der Nähe, im Zentrum, im Norden von, p. ex. Localització: hier, dort                                                                                                                                                                        | x | x |
| Patrons sonors, accentuals, rítmics i d'entonació d'ús comú, i significats i intencions comunicatives generals associades a aquests patrons.                                                                                                                                                                                                                   |   |   |
| <b>Francès</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |   |   |
| Consolidació de sons fonètics com les vocals obertes i tancades: /e/ vs. /ɛ/, été (/e/). Els sons líquids: /ʁ/ (vibrant uvular) i combinacions com /ʁu/ en paraules com rouge.                                                                                                                                                                                 | x | x |
| Identificació i producció de sons difícils, nous i ses grafies: [ɲ] montagne; [œ] rêveur i [ø] rêveuse; La lletra «s» i la seva pronúncia /s/sac /z/: maison. La lletra «g» i la seva pronúncia [g] i [ʒ]: longue, large. La lletra «c» i la seva pronúncia [s] i [k]: océan, cascade. La grafia del son /e/: les, émission, imaginez, message, maison, parler | x | x |
| Distinció de significats associats als contrastes fonètics simples. Els sons [v] i [b] i les grafies corresponents. Els sons /s/ poisson /z/ poison.                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Distinció dels homòfones gramaticals: ce/se; on/ont; ou/où                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                  |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Reproducció de patrons rítmics per connectar frases amb certa fluïdesa. Les liaisons obligatòries                                                                                                                                                                                | x | x |
| Entonació expressiva. Patrons d'entonació comuns en contextos més amplis com en preguntes obertes, llistes i enumeracions o en oracions compostes.                                                                                                                               | x | x |
| Reproducció diferenciada entre corba interrogativa i corba exclamativa en oracions més llargues, com: «Pourquoi tu ne viens pas? C'est incroyable!»                                                                                                                              | x | x |
| Introducció a la consciència pluricultural. Identificació de les diferències fonètiques entre el francès estàndard i varietats francòfones (p. ex., l'entonació del francès de l'Àfrica).                                                                                        | x | x |
| <b>Alemanys</b>                                                                                                                                                                                                                                                                  |   |   |
| Producció i distinció de sons vocals avançats (neu, läuft, fährt, p. ex. ) o sons consonàntics complexos (ich vs. acht, -ts, b vs. w)                                                                                                                                            | x | x |
| Reconeixement i producció de vocals curtes i llargues més comuns                                                                                                                                                                                                                 | x | x |
| Producció de paraules més llargues que no segueixen la norma general (Universität, Diskussion, Elefant), i patrons accentuals de verbs separables i no separables (bezahlen, einkaufen)                                                                                          | x | x |
| Consolidació de l'accentuació de la frase o Satzakzent (Musik hören - Ich höre Musik - Ich möchte Musik hören).                                                                                                                                                                  | x | x |
| Patrons d'entonació comuns en contextos més amplis com en preguntes obertes invitacions, peticions, ...                                                                                                                                                                          | x | x |
| Patrons d'entonació d'intencions comunicatives més variades com dubte (Hmm, ich weiß nicht ...), entusiasme (das ist mega cool!) i desacord suau (Na ja, das glaube ich nicht)                                                                                                   | x | x |
| Exposició inicial a varietats lingüístiques més comunes.                                                                                                                                                                                                                         | x | x |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                  |   |   |
| Convencions ortogràfiques d'ús comú i significats i intencions comunicatives associats als formats, patrons i elements gràfics.                                                                                                                                                  |   |   |
| Domini de la puntuació avançada (dos punts, punts i comes).                                                                                                                                                                                                                      |   | x |
| Diferència entre formes similars i homòfons.                                                                                                                                                                                                                                     |   | x |
| Correcció en temps verbals i terminacions.                                                                                                                                                                                                                                       |   | x |
| Anàlisi de texts expositius amb elements visuals com gràfics o taules.                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Relació entre disseny visual i claredat del missatge (ex. infografies, esquemes senzills).                                                                                                                                                                                       | x | x |
| Convencions i estratègies conversacionals d'ús comú, en format síncron o asíncron, per iniciar, mantenir i acabar la comunicació, prendre i cedir la paraula, demanar i donar aclariments i explicacions, reformular, comparar i contrastar, resumir, col·laborar, debatre, etc. |   |   |
| <b>Francès</b>                                                                                                                                                                                                                                                                   |   |   |
| Introducció de temes de conversa (Tu aimes ce film?). Fórmules per a convidar o proposar (On va au cinéma? Ús d'expressions més                                                                                                                                                  | x | x |



|                                                                                                                                                                                                                                                      |   |   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| elaborades per prendre i cedir la paraula (S'il te plait, continue). Expressió d'acord o desacord (Je suis d'accord, Je ne pense pas). Expressions més complexes per per a acomiadar-se. Fórmules de cortesia (C'est un plaisir de parler avec toi). |   |   |
| Preguntes per aclarir idees i per a demanar aclariments (Pardon, tu peux répéter ?, Combien de?, Où est-ce que.... ).                                                                                                                                | x | x |
| Gests o senyals visuals per reforçar la intenció de parlar o cedir el torn (Est-ce que je peux parler ?, Tu veux ajouter quelque chose ?).                                                                                                           | x | x |
| L'expressió d'agraïment en contextos informals (C'est gentil, merci).                                                                                                                                                                                | x | x |
| Ús de connectors simples com (et, aussi) per destacar similituds. Ús de connectors per expressar contrast (J'aime les chats, mais pas les chiens)                                                                                                    | x | x |
| <b>Alemanys</b>                                                                                                                                                                                                                                      |   |   |
| Introducció de temes de conversa (Hast du diesen Film gesehen?). Fórmules per a convidar o proposar (Gehen wir ins Kino?).                                                                                                                           | x | x |
| Ús d'expressions més elaborades per prendre i cedir la paraula (Bitte, mach weiter). Expressió d'acord o desacord (Ich bin einverstanden, Ich glaube das nicht).                                                                                     | x | x |
| Expressions més complexes per per a acomiadar-se. Fórmules de cortesia (Wir hören / sehen uns, bis zum nächsten Mal).                                                                                                                                | x | x |
| Preguntes per aclarir idees i per a demanar aclariments (Entschuldigung, kannst du das wiederholen?, Wie viel kostet das?, Wo ist ...?)                                                                                                              | x | x |
| Gests o senyals visuals per reforçar la intenció de parlar o cedir el torn (Kann ich sprechen?)                                                                                                                                                      | x | x |
| L'expressió d'agraïment en contextos informals (Das ist nett, danke).                                                                                                                                                                                | x | x |
| Ús de connectors simples per comparar (und i auch). Ús de connectors per expressar contrast (aber).                                                                                                                                                  | x | x |
| Recursos per a l'aprenentatge i estratègies d'ús comú de cerca i selecció d'informació: diccionaris, llibres de consulta, biblioteques, recursos digitals i informàtics, etc.                                                                        |   |   |
| Ús actiu de diccionaris i llibres de consulta: diccionaris monolingües senzills (amb definicions curtes) o enciclopèdies temàtiques per recerques específiques.                                                                                      | x | x |
| Ús de recursos multimèdia per al suport a l'aprenentatge: Vídeos tutorials, infografies i pòdcasts senzills.                                                                                                                                         | x | x |
| Selecció d'informació rellevant: Identificació de frases i paraules clau en texts curts.                                                                                                                                                             | x | x |
| Estratègies digitals de recerca d'informació: navegació en motors de cerca o identificació de fonts digitals fiables.                                                                                                                                | x | x |
| Organització de la informació en formats visuals: taules, gràfics simples o esquemes conceptuals.                                                                                                                                                    | x | x |
| Respecte de la propietat intel·lectual i drets d'autor sobre les fonts consultades i                                                                                                                                                                 |   |   |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| continguts utilitzats.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |   |   |
| Citació de fonts. Introducció al concepte de cita bàsica (p. ex., segons l'autor...).                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |   | x |
| Identificació dels elements d'una referència bàsica: autor, títol, any, font.                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Comprensió de la propietat intel·lectual en contextos pràctics.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | x | x |
| Respecte per les fonts en treballs escrits i presentacions: integració de cites senzilles en redaccions escolars.                                                                                                                                                                                                                                                                           | x | x |
| Eines analògiques i digitals d'ús comú per a la comprensió, producció i coproducció oral, escrita i multimodal; i plataformes virtuals d'interacció, cooperació i col·laboració educativa (aules virtuals, videoconferències, eines digitals col·laboratives...) per a l'aprenentatge, la comunicació i el desenvolupament de projectes amb parlants o estudiants de la llengua estrangera. |   |   |
| Ús d'eines analògiques com diccionaris monolingües visuals, llibres de lectura graduada, gràfics i taules informatives, plantilles d'estructures textuais, mapes conceptuals, entre d'altres.                                                                                                                                                                                               | x | x |
| Ús d'eines digitals més avançades com per exemple aplicacions d'àudio i vídeo amb subtítols, lectors digitals, eines de redacció amb suport de correctors o aplicacions de pràctica oral avançada.                                                                                                                                                                                          | x | x |
| Participació activa en aules virtuals: participació en fòrums i discussions escrites.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |   | x |
| Col·laboració amb eines digitals: treball en grups amb eines col·laboratives o d'organització de la informació com mapes conceptuals compartits.                                                                                                                                                                                                                                            |   | x |
| Ús d'eines de creació multimodal per dissenyar pòsters i presentacions visuals.                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |   | x |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |          |          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|----------|
| <b>PLURILINGÜISME</b>                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>3</b> | <b>4</b> |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>r</b> | <b>t</b> |
| Estratègies i tècniques per respondre eficaçment i amb nivells creixents de fluïdesa, adequació i correcció a una necessitat comunicativa concreta malgrat les limitacions derivades del nivell de competència en la llengua estrangera i en les altres llengües del repertori lingüístic propi. |          |          |
| Estratègies de parafraseig Simple: Expressió d'idees a partir de vocabulari conegut.                                                                                                                                                                                                             |          | x        |
| Estratègies d'aproximació: «Em passes la ... bossa per anar a l'escola» en lloc de dir «motxilla».                                                                                                                                                                                               |          | x        |
| Estratègies d'autocorrecció.                                                                                                                                                                                                                                                                     |          | x        |
| Expressions per confirmar la comprensió.                                                                                                                                                                                                                                                         |          | x        |
| Ús inicial d'omplidors o paraules crossa per guanyar temps.                                                                                                                                                                                                                                      |          | x        |
| Estratègies d'ús comú per identificar, organitzar, retenir, recuperar i utilitzar creativament unitats lingüístiques (lèxic, morfosintaxi, patrons sonors, etc.) a partir                                                                                                                        |          |          |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |   |   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| de la comparació de les llengües i varietats que conformen el repertori lingüístic personal.                                                                                                                                                                                                          |   |   |
| Ús més autònom d'eines lingüístiques com diccionaris digitals o traductors en línia.                                                                                                                                                                                                                  |   | x |
| Organització i memorització de lèxic per àmbits més específics: tecnologia, medi ambient, etc.                                                                                                                                                                                                        | x | x |
| Pràctica d'estructures gramaticals més complexes: temps composts, condicionals, etc.)                                                                                                                                                                                                                 |   | x |
| Identificació de diferències d'entonació i registre en la L2. Pràctica de patrons d'entonació i registre en contextos formals i informals.                                                                                                                                                            |   | x |
| Dedució del significat de nous termes o noves estructures a partir del context en texts més extensos.                                                                                                                                                                                                 |   | x |
| Estratègies i eines d'ús comú per a l'autoavaluació, la coavaluació i l'autoreparació, analògiques i digitals, individuals i cooperatives.                                                                                                                                                            |   |   |
| Ús de rúbriques específiques per avaluar amb major detall el progrés en activitats individuals i grupals                                                                                                                                                                                              | x | x |
| Desenvolupament d'habilitats de reflexió crítica mitjançant diaris d'aprenentatge o informes d'autoavaluació.                                                                                                                                                                                         | x | x |
| Implementació d'estratègies d'autoreparació guiada, com la revisió d'errors comuns, emprant recursos analògics i digitals.                                                                                                                                                                            | x | x |
| Pràctica d'eines digitals col·laboratives, com plataformes d'aprenentatge en línia, per coavaluar treballs grupals i compartir comentaris constructius.                                                                                                                                               | x | x |
| Expressions i lèxic específic d'ús comú per intercanviar idees sobre la comunicació, la llengua, l'aprenentatge i les eines de comunicació i aprenentatge (metallenguatge).                                                                                                                           |   |   |
| Lèxic i expressions d'ús comú més complexes sobre la comunicació com, per exemple, temps verbal, sinònim, antònim, èmfasi, pronunciació o expressions com: «Què vol dir aquesta paraula?» o «Podries parlar més a poc a poc?»                                                                         |   | x |
| Lèxic i expressions d'ús comú més avançades sobre l'aprenentatge: paraules clau (progrés, treball en grup, millorar) i expressions senzilles (Com puc millorar el meu vocabulari?)                                                                                                                    |   | x |
| Lèxic i expressions d'ús comú més avançades sobre les eines de comunicació i aprenentatge com paraules clau (aplicació, plataforma, eines digitals, navegador, cerca, fitxer) i expressions senzilles: (Com funciona aquesta aplicació en línia?, o podem comprovar aquesta informació per Internet?) | x | x |
| Comparació entre llengües a partir d'elements de la llengua estrangera i altres llengües: origen i parentius.                                                                                                                                                                                         |   |   |
| Anàlisi de semblances i diferències lingüístiques més complexes, incloent-hi estructures gramaticals, idiomes o expressions culturals.                                                                                                                                                                |   | x |
| Exploració de l'origen i l'evolució de paraules en la llengua estrangera en                                                                                                                                                                                                                           |   | x |





|                                                                                                    |  |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---|
| relació amb la llengua materna i altres llengües conegudes.                                        |  |   |
| Estudi de la influència mútua entre llengües a través de la història i les interaccions culturals. |  | x |

| <b>INTERCULTURALITAT</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>3r</b> | <b>4t</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| La llengua estrangera com a mitjà de comunicació interpersonal i internacional, com a font d'informació i com a eina de participació social i d'enriquiment personal.                                                                                                                                                                    |           |           |
| Ús de la llengua estrangera com a mitjà per establir connexions i diàleg entre persones de diferents cultures.                                                                                                                                                                                                                           |           | x         |
| Aprenentatge de vocabulari específic per a participar en debats, activitats socials i iniciatives comunitàries en llengua estrangera.                                                                                                                                                                                                    |           | x         |
| Pràctica de diàlegs i interaccions que fomentin la col·laboració en projectes o accions socials amb persones d'altres cultures.                                                                                                                                                                                                          | x         | x         |
| Desenvolupament de l'hàbit d'accedir a fonts internacionals (articles, fòrums, etc.) per informar-se i prendre part activa en temes socials o globals.                                                                                                                                                                                   |           | x         |
| Ús d'estratègies per adaptar-se a diferents contextos interculturals, promovent el respecte i la comprensió mútua en les comunicacions.                                                                                                                                                                                                  |           | x         |
| Interès i iniciativa en la realització d'intercanvis comunicatius a través de diferents mitjans amb parlants o estudiants de la llengua estrangera.                                                                                                                                                                                      |           |           |
| Participació activa en intercanvis lingüístics amb parlants nadius o altres estudiants per millorar les habilitats comunicatives.                                                                                                                                                                                                        | x         | x         |
| Pràctica d'escriptura i lectura en converses de text, com també el desenvolupament de l'expressió oral mitjançant trucades o videoconferències.                                                                                                                                                                                          | x         | x         |
| Desenvolupament de l'interès per explorar aspectes culturals dels països on es parla la llengua estrangera, com costums, tradicions i valors.                                                                                                                                                                                            | x         | x         |
| Promoció de l'aprenentatge intercultural mitjançant l'intercanvi d'experiències i coneixements amb persones de diferents orígens.                                                                                                                                                                                                        | x         | x         |
| Aspectes socioculturals i sociolingüístics d'ús comú relatius a la vida quotidiana, les condicions de vida i les relacions interpersonals; convencions socials d'ús comú; llenguatge no verbal, cortesia lingüística i etiqueta digital; cultura, normes, actituds, costums i valors propis de països on es parla la llengua estrangera. |           |           |
| Exploració de les normes i actituds socioculturals que regeixen la vida quotidiana i les relacions interpersonals en els països on es parla la llengua estrangera.                                                                                                                                                                       | x         | x         |
| Ús conscient del llenguatge no verbal, de la cortesia lingüística i de l'etiqueta digital per adaptar-se adequadament a diferents contextos comunicatius.                                                                                                                                                                                |           | x         |
| Reflexió sobre les convencions socials i culturals d'ús comú per entendre millor els costums i valors de les societats on es parla la llengua                                                                                                                                                                                            |           | x         |



|                                                                                                                                                                                                                             |   |   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| estrangera.                                                                                                                                                                                                                 |   |   |
| Anàlisi comparativa de normes culturals per identificar semblances i diferències que facilitin una comunicació intercultural efectiva i respectuosa.                                                                        |   | x |
| Estratègies d'ús comú per entendre i apreciar la diversitat lingüística, cultural i artística, atenent valors ecosocials i democràtics.                                                                                     |   |   |
| Identificació de formes d'expressió cultural en texts més complexos (fragments de llibres, reportatges, entrevistes).                                                                                                       |   | x |
| Recerca sobre una cultura específica, presentacions i discussions grupals.                                                                                                                                                  |   | x |
| Experiències i activitats que permetin el desenvolupament de les habilitats interculturals en l'alumnat (estades a l'estranger, intercanvis lingüístics i culturals, projectes internacionals, etc.), presencials virtuals. | x | x |
| Estratègies d'ús comú de detecció i actuació davant usos discriminatoris del llenguatge verbal i no verbal.                                                                                                                 |   |   |
| Identificació i reflexió de l'impacte del llenguatge discriminatori en diferents contextos, inclosos les xarxes socials i mitjans de comunicació.                                                                           | x | x |
| Detecció en l'entorn escolar d'actituds discriminatòries proposant mesures de correcció.                                                                                                                                    | x | x |
| Ús del llenguatge inclusiu i actituds que fomentin el respecte                                                                                                                                                              | x | x |
| Rebuig de qualsevol forma de comunicació que sigui despectiva o excloent (llenguatge discriminatori).                                                                                                                       | x | x |



## Taller de Consum Responsable i Finances

La realitat, que se'ns presenta com un tot, és cada vegada més rica en matisos econòmics i financers. Aquests últims incideixen en les nostres vides des d'edats molt primerenques i ho fan a una velocitat major que en el passat, per la qual cosa resulta imprescindible dotar la societat d'eines adequades amb les quals manejar situacions quotidianes en condicions òptimes de sostenibilitat, tant individual com social.

D'altra banda, el fet de viure en comunitats interrelacionades i dinàmiques suposa que els nostres actes personals generin conseqüències a nivell agregat que han de respectar els equilibris intergeneracionals entesos com el desig d'aconseguir un món millor per als qui estan per venir. En aquest sentit, ser conscients de les nostres accions presents, per millorar-les, forma part del que hem entès com a sostenibilitat.

La matèria Taller de Consum Responsable té una triple finalitat.

En primer lloc, formar els alumnes en els conceptes bàsics que són protagonistes en les relacions financeres. La finalitat no és cap altra que oferir un aprenentatge vinculat a la vida real i apropar als estudiants les eines necessàries per al seu benestar personal i qualitat de vida. D'aquesta manera, estaran en condicions d'abordar la segona finalitat: una educació en valors socials i ètics, perquè els enriqueixi com a persones, perquè siguin persones independents, amb criteri i capaces d'afrontar els reptes que els esperen en el futur identificant les seves fites i els recursos que necessiten per assolir-los.

La tercera finalitat, conseqüència de la consecució de les dues anteriors, és fomentar entre les persones patrons de consum i actuacions sostenibles, i evidenciar la importància del respecte intergeneracional, de la fiscalitat (en particular, ressaltant el paper dels impostos), de les nostres pautes de consum i dels principis que impulsen el mercat de treball, sense oblidar contextualitzar totes aquestes accions en el nostre entorn més pròxim: les Illes Balears.

La matèria es desenvolupa a partir d'aprenentatges significatius, funcionals i d'interès per als alumnes, proporcionant sabers específics i tècnics per examinar, de manera crítica, la societat en la qual viuen, posant en primer pla la importància dels seus actes individuals i com aquests generen conseqüències en la societat.

L'elecció de la denominació «taller» respon a una intenció metodològica d'acostar als alumnes els coneixements d'una forma pràctica, a través d'un enfocament holístic en el qual les decisions financeres i de consum responsable es prenen com a conseqüència de la interacció amb la realitat mateixa i no com a aproximació a una situació que se'n desprèn, sense connexió amb altres aspectes de la vida. El



paradigma de la sostenibilitat actua com a marc sota el qual es desenvolupen totes les actuacions dels alumnes.

Aquesta matèria, per la seva naturalesa de taller, es desenvolupa a partir d'aprenentatges significatius, funcionals i d'interès per als alumnes, i proporciona sabers específics i tècnics per examinar, de manera crítica, la societat en la qual viuen, posant en primer pla la importància de conèixer les característiques bàsiques de les relacions financeres a fi d'establir patrons sostenibles de consum. La denominació de «taller» respon a la necessitat d'abordar aquests sabers a partir de metodologies àgils i creatives que permetin, a més, emprar una varietat d'eines (paper, presentacions, fulls de càlcul, *apps*, etcètera), estimulant l'aprenentatge a partir de la posada en pràctica dels sabers teòrics transmesos. La mateixa naturalesa de taller contribueix, també, a potenciar les habilitats de comunicació per explicar i transmetre la informació a contextos reals i fomentar el treball col·laboratiu i en equip.

En aquest sentit existeix una vinculació directa amb l'etapa de primària, en els principis pedagògics de la qual s'explicita la potenciació de l'aprenentatge significatiu per al desenvolupament de les competències que promouen l'autonomia i la reflexió.

En el pla de les competències clau, es pretenen aconseguir i desenvolupar a través de les seves competències específiques, les quals generen espais compatibles perquè concorrin la competència en comunicació lingüística (CCL), la competència plurilingüe (CP), la competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria (STEM), la competència digital (CD), la competència personal, social i d'aprendre a aprendre (CPSAA), la competència ciutadana (CC), la competència emprendora (CE) i la competència en consciència i expressió culturals (CCEC).

Taller de Consum Responsable està plantejada com a matèria optativa en els dos primers cursos de l'educació secundària obligatòria i procura els resultats següents:

En primer lloc, que els alumnes comptin amb una educació financera bàsica, que els proporcionï uns bastiments sòlids sobre els quals construir les seves experiències financeres futures, impulsant la presa racional de decisions.

En segon lloc, que els alumnes duguin a terme accions de consum responsable, sent part activa del paradigma d'economia circular, promovent actes individuals que s'associïn a la sostenibilitat.

Els sabers bàsics s'organitzen en tres blocs, sent objectiu d'aquesta matèria que els alumnes prenguin un primer contacte amb els sabers de les finances, el consum responsable i la sostenibilitat dels nostres actes econòmics.



El primer d'aquests blocs està vinculat a presentar les relacions econòmiques i financeres que sorgeixen entre llars, empreses i administracions públiques, endinsant-nos en la necessitat d'organitzar i encaixar els fluxos de renda que se'n desprenen, planificant-los i gestionant-los des d'un punt de vista racional. Per això, han de tenir-se en compte l'adquisició de sabers vinculats amb els elements de qualsevol projecte d'estalvi i inversió, com ara el tipus d'interès o la rendibilitat, sabers que s'ha de materialitzar en l'elaboració d'un projecte personal d'estalvi.

El segon dels blocs parteix dels sabers consolidats en l'anterior, per desenvolupar patrons i hàbits de consum sostenible. Es posa l'èmfasi, en aquest bloc, en el consum responsable i en les conseqüències de la seva no-aplicació i es familiaritza els alumnes amb la gestió de documents habituals en la vida quotidiana i la presa racional de decisions.

El tercer i últim bloc està dedicat a la sostenibilitat i a l'economia circular, establint la importància de l'Estat del Benestar i el paper que té en les nostres vides, determinant els drets de les persones consumidores i treballadores, en un marc en què es combat la desigualtat i es persegueixen els Objectius de Desenvolupament Sostenible, també des del punt de vista de les polítiques de la comunitat autònoma.

Els criteris d'avaluació establerts per a aquesta matèria s'adrecen a conèixer el grau de competència que els alumnes hagin adquirit; és a dir: l'acompliment a nivell cognitiu, instrumental i actitudinal respecte dels sabers proposats que s'han d'aplicar a l'àmbit personal, social i acadèmic amb una futura projecció professional.

Es proposa la concreció curricular d'aquesta matèria des d'una perspectiva teòrica i pràctica que apliqui els sabers al desenvolupament de pràctiques de taller que parteixin de situacions quotidianes. En aquest sentit, en l'esperit de la matèria Taller de Finances, Consum Responsable i Sostenibilitat hi és present la intenció de formar part activa de projectes STEAM, aportant als alumnes la possibilitat d'entendre situacions quotidianes des d'un enfocament holístic, sota el qual la realitat és molt més que la suma de les seves parts.

Els aprenentatges es construeixen des de l'acció i la visió de la realitat. Els alumnes han de comprendre observant, interactuant i ideant, han de gestionar recursos, han de desenvolupar experiències i han de prendre decisions vitals en un ambient flexible i obert que els permeti desplegar les seves aptituds, potenciar les seves destreses i actituds socials, treballant en equip. Aquesta dinàmica de treball genera una cultura creativa, col·laborativa i de participació dirigida a crear valor per als altres.



## Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Prendre consciència que les relacions econòmiques entre les llars, les empreses i les administracions públiques generen fluxos de renda que responen a les seves necessitats o capacitats de finançament, reconeixent que aquests fluxos poden ser prestats o invertits en el temps, valorant la idoneïtat de realitzar-ne una adequada planificació i estudiant les diverses formes de diners, els seus usos i la seva gestió per part dels intermediaris financers, comprenent que aquesta ha de realitzar-se dins d'un marc ètic.**

Els alumnes han de conèixer què són les finances personals, per què i per a què són necessàries. Aquesta necessitat es deriva del reconeixement de les relacions econòmiques entre els tres agents econòmics (llars, empreses i administracions públiques), relacions que generen fluxos de renda com a conseqüència de les seves diferents necessitats i capacitats de finançament. Per això, els alumnes han de comprendre que existeixen unes relacions financeres que acompanyen les econòmiques i conèixer-les amb la finalitat de gestionar aquests fluxos de manera adequada, evitant situacions adverses.

És important, a més, que identifiqui els diners com el vehicle que permet, a més de gastar, invertir i que distingeixi entre diners en efectiu i diners electrònics i dipòsits, comprenent les diferents formes de pagament i comparant-les, alhora que es reconeix el paper de les entitats financeres en tot el procés, paper que s'ha de dur a terme dins d'un marc ètic que faciliti unes relacions adequades entre les persones.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, CD1, CPSAA2, CPSAA4, CC3, CC4, CCEC3

**CE 2 Identificar el concepte de tipus d'interès, distingint el seu paper en les lleis de capitalització, duent a terme càlculs que condueixin a establir els resultats d'operacions bàsiques de préstec, inversió i assegurança, coneixent la naturalesa i finalitat dels corrents monetaris que aquestes generen.**

Els alumnes han de conèixer el concepte de tipus d'interès, entenent-ho com un simple preu per disposar o per estalviar una quantitat de diners durant un període de temps, sent capaç de realitzar càlculs diferents en funció de la llei de capitalització emprada, comparant els seus diferents resultats i analitzant les conseqüències d'aquesta elecció. A més, han d'aplicar els seus sabers en casos pràctics i quotidians d'operacions de préstec i inversió (estalvi), analitzant els elements que apareixen i sent conscients de la seva naturalesa, significat i implicacions per a les seves finances personals, diferenciant entre interessos i capital. Aquestes comparacions i anàlisis s'han de poder realitzar emprant eines de tota mena, incloses les informàtiques. Les finances personals, com també les operacions d'estalvi i inversió són enteses dins d'un tot en el qual la mutualització cobra protagonisme en repartir els riscos entre els diferents agents de la societat,



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| per la qual cosa la valoració i comprensió del concepte d'assegurança cobra tota la seva importància en aquesta realitat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, CP1, STEM1, STEM2, STEM4, CD1, CD2, CD3, CD5, CPSAA4, CCEC3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>CE 3 Conèixer el paradigma del consum responsable o conscient, identificant els beneficis personals i valorant les conseqüències que té per a la societat, el medi ambient i les relacions laborals una ciutadania preocupada pels seus actes de compra, sent conscients de la necessitat de prendre decisions racionals i de mostrar comportaments d'acord amb una comprensió adequada dels missatges publicitaris, analitzant la creació de valor afegit de l'activitat productiva i essent crítics amb l'obsolescència programada.</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Dominar els impulsos irracionals en els actes de consum és una tasca complexa. Es requereix coneixement de les pautes estudiades per l'economia del comportament, com també la valoració dels impactes que les nostres accions individuals causen en el nostre entorn, immediat i llunyà, tant a nivell ambiental com en les condicions de treball, dins i fora de les nostres fronteres. A través d'aquesta competència, l'alumnat podrà analitzar els seus actes de compra i reflexionar sobre els processos racionals de presa de decisions, sent conscient de la seva dificultat. A més, ha de proposar situacions quotidianes en les quals posar a prova aquesta competència, analitzant els missatges publicitaris per distingir la proposta de valor de l'impuls induït, sent conscient, alhora, de la freqüència amb què repeteix certes compres a causa del que coneixem com a obsolescència programada, no tan sols tècnica, sinó també funcional o psicològica. |
| Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL3, CP3, CD1, CD3, CPSAA3, CPSAA5, CC3, CC4, CE1, CCEC3.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>CE 4 Conèixer què és un pressupost personal, planificant-lo i duent a terme la seva gestió efectiva, identificant i classificant despeses i ingressos, com també plantejant el lloc que l'estalvi hi ha d'ostentar i sent capaç de llegir i entendre els documents que actuen de suport d'ingressos i despeses, com el contracte de treball, la nòmina, les factures i rebuts de compra o préstec, tiquets, els contractes de lloguer, d'assegurança i els fulls de reclamació, valorant, a més, les opcions reservades per capitalitzar els estalvis a través d'actius financers, una vegada analitzades i comparades les seves característiques de risc, rendibilitat i liquiditat, en un entorn d'inversió diversificat.</b>                                                                                                                                                                                                                                         |
| La planificació d'un pressupost personal, emprant eines tradicionals o programari, es configura com a pilar principal per a la presa racional de decisions, un consum responsable, unes finances sanejades i la facilitació de l'estalvi personal. A través d'aquesta competència, els alumnes adquireixin la capacitat de gestionar un pressupost personal, identificant les possibles fonts d'ingressos i planificant les despeses personals, classificant-les segons la seva naturalesa. Aquesta competència ha d'ajudar a identificar i comprendre el significat i contingut dels diversos documents quotidians que actuen de suport físic de les                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |





despeses i ingressos, informació que ha d'acompanyar els alumnes al llarg de tot el cicle vital i que els serà de vital importància per prendre decisions racionals i plantejar un estalvi que s'han de gestionar des del coneixement de les variables rendiment, risc i liquiditat, sempre comparades dins d'un entorn diversificat que permeti minimitzar els riscos no sistemàtics.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL2, CCL3, STEM3, STEM4, CD1, CD5, CPSAA1, CPSAA5, CE3, CCEC3.

**CE 5 Valorar i relacionar l'impuls de l'esperança de vida, en néixer i als 65 anys, amb l'augment en les taxes d'escolarització i en la cobertura sanitària, comprenent i estudiant els pilars bàsics sobre els quals se sustenta l'Estat del Benestar, determinant la importància de l'estalvi personal, la solidaritat entre generacions com a marc del nostre sistema públic de pensions i reconeixent el paper crucial que juguen els impostos dins del nostre sistema de benestar.**

Les societats modernes aconsegueixen, de manera constant, fites quant a l'esperança de vida, tant en néixer com als 65 anys, procurant poblacions cada vegada més longeves. Per això, el repte de l'Estat del Benestar és, cada vegada, més important i es fa necessari protegir la seva evolució. Amb aquesta competència, els alumnes han de ser conscients de l'augment en l'esperança de vida i l'han de connectar amb l'Estat del Benestar, paradigma sense el qual no seria possible assistir a aquests processos. Per això, han d'identificar els seus pilars bàsics, fortament influenciats i sostinguts per l'acció conjunta de la ciutadania a través de l'Estat, mitjançant un sistema públic de pensions, que és de repartiment, i un sistema fiscal, acompanyat d'hàbits saludables d'estalvi personal. Reconèixer aquest paper, valorar la solidaritat intergeneracional, comprendre les regles bàsiques de càlcul de la pensió de jubilació és un coneixement que ha d'ajudar a comprendre i treballar les tensions a les quals s'enfronta un sistema de repartiment solidari, sense oblidar-se d'analitzar el pilar restant, no menys important: els impostos. Distingir els seus diferents tipus i conèixer en quines situacions apareixen i per a què s'empra la seva recaptació, contribueix a desenvolupar una ciutadania més responsable.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, CCL5, STEM1, STEM4, CD1, CD5, CPSAA2, CE1, CCEC1.

**CE 6 Utilitzar el concepte d'economia circular per proposar mesures de consum responsable, estalvi personal i eficiència domèstica, valorant les conseqüències positives sobre l'entorn local, regional i global, sent conscient dels reptes als quals s'enfronta la transició verda quant a noves relacions de treball, lluita contra la pobresa i desigualtat i combat de les bretxes de gènere, coneixent els drets de les persones consumidores i treballadores dins del marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i de les actuacions de les polítiques públiques nacionals i internacionals, sense perdre de vista les aportacions de l'administració regional.**

Aquesta competència específica es connecta amb els següents descriptors: La



transició ecològica, també denominada transició verda, es configura com un procés inevitable i, al mateix temps, com un repte de dimensions globals, nacionals i regionals. A través d'aquesta competència específica, l'alumnat ha de valorar aquest procés des d'un punt de vista analític i no solament descriptiu, proposant mesures d'eficiència domèstica, consum responsable i relacions de treball que ajudin a avançar en la lluita contra la desigualtat, la pobresa, les bretxes de gènere i la consecució general dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, emprant, per això, el coneixement dels drets de les persones consumidores i treballadores i conreant comportaments, mesures, actituds i accions de consum compatibles amb aquest procés, entenent-ho en tota la seva dimensió espacial, identificant les polítiques públiques del seu entorn més pròxim.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, CCL2, CCL3, CP2, STEM4, CD1, CPSAA2, CPSAA5, CC2, CC3, CC4, CE1, CE2, CCEC1.

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Prendre consciència que les relacions econòmiques entre les llars, les empreses i les administracions públiques generen fluxos de renda que responen a les seves necessitats o capacitats de finançament, reconeixent que aquests fluxos poden ser prestats o invertits en el temps, valorant la idoneïtat de realitzar-ne una adequada planificació i estudiant les diverses formes de diners, els seus usos i la seva gestió per part dels intermediaris financers, comprenent que aquesta ha de realitzar-se dins d'un marc ètic.**

CA 1.1 Explicar i representar les relacions econòmiques entre llars, empreses i administracions públiques en l'entorn pròxim.

Explicar els agents econòmics principals i les seves funcions.

Descriure les relacions econòmiques que s'estableixen entre les llars, les empreses i les administracions públiques en l'entorn pròxim, destacant-ne les característiques principals.

Representar gràficament o simbòlicament aquestes connexions, tot utilitzant esquemes, mapes conceptuals o altres eines visuals que permetin analitzar-ne la dinàmica.

Interpretar aquestes relacions econòmiques, identificant-ne les interaccions i les seves implicacions en l'economia local.

CA 1.2 Descriure els diners i les seves diferents formes, representant els seus usos en la satisfacció de les necessitats personals i valorant el paper del sistema financer com a canalitzador de l'elevat nombre de transaccions econòmiques a nivell global.

Identificar les diferents formes que poden adoptar els diners, analitzant-ne les



|                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| característiques i funcions en el context econòmic.                                                                                                                                                          |
| Explicar els usos dels diners en la satisfacció de les necessitats personals, relacionant-los amb situacions de la vida quotidiana.                                                                          |
| Representar gràficament o mitjançant esquemes els fluxos econòmics vinculats a l'ús dels diners, destacant-ne la rellevància.                                                                                |
| Avaluar el paper del sistema financer, argumentant la seva importància com a mecanisme que canalitza i facilita un elevat nombre de transaccions econòmiques a escala global.                                |
| CA 1.3 Conèixer el procés d'emissió dels diners, distingint diners en efectiu de diners en dipòsits, com també els mitjans més habituals de pagament i els diferents tipus de targetes bancàries.            |
| Comprendre el procés de creació i emissió dels diners dins d'un sistema econòmic, diferenciant els diners en efectiu dels diners en dipòsits bancaris.                                                       |
| Identificar els mitjans més habituals de pagament i les seves característiques.                                                                                                                              |
| Conèixer els diferents tipus de targetes bancàries i entendre les seves funcions i diferències.                                                                                                              |
| CA 1.4 Reflexionar sobre les diverses formes d'utilització dels diners, expressant una actitud positiva cap a l'estalvi, considerant-lo com a mitjà per invertir i aconseguir diferents objectius personals. |
| Reflexionar sobre l'ús dels diners de manera responsable i eficaç.                                                                                                                                           |
| Desenvolupar una actitud positiva cap a l'estalvi com a eina per aconseguir objectius personals.                                                                                                             |
| Comprendre les diferents formes d'invertir els diners i les opcions que existeixen per maximitzar els estalvis.                                                                                              |
| Identificar els avantatges de l'estalvi a llarg termini i el seu efecte en la consecució de metes personals i financeres.                                                                                    |

**CE 2 Identificar el concepte de tipus d'interès, distingint el seu paper en les lleis de capitalització, duent a terme càlculs que condueixin a establir els resultats d'operacions bàsiques de préstec, inversió i assegurança, coneixent la naturalesa i finalitat dels corrents monetaris que aquestes generen.**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 2.1 Diferenciar entre els principals productes financers que ofereixen les entitats financeres als particulars, raonar perquè es paguen o reben interessos i valorar els avantatges i inconvenients per a cadascuna de les alternatives, a més de l'oportunitat d'usar-los amb garantia i responsabilitat. |
| Diferenciar els productes financers més comuns que ofereixen les entitats financeres, com els comptes corrents, els dipòsits a termini, els crèdits i les targetes de crèdit.                                                                                                                                 |
| Comprendre per què aquests productes impliquen pagament o recepció d'interessos, i com els interessos afecten les finances personals.                                                                                                                                                                         |
| Analitzar els avantatges i desavantatges de cadascun d'aquests productes, per ajudar els alumnes a prendre decisions informades i responsables.                                                                                                                                                               |
| Reflexionar sobre l'ús d'aquests productes financers amb responsabilitat,                                                                                                                                                                                                                                     |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| valorant la seguretat i les garanties que ofereixen les entitats financeres.                                                                                                                                                                                                     |
| CA 2.2 Comprendre les causes per les quals s'originen els interessos i com aquests es generen en funció de la llei de capitalització emprada, resolent, mitjançant activitats de taller, problemes reals d'operacions de préstec i inversió, reconeixent els elements implicats. |
| Entendre per què els bancs i altres entitats financeres paguen o cobren interessos, com a conseqüència de l'oferta i la demanda de diners, el risc, el temps i la inflació.                                                                                                      |
| Aplicar la llei de la capitalització (interessos simples i composts) en el càlcul dels interessos generats en una operació financera.                                                                                                                                            |
| Resoldre casos pràctics senzills sobre càlculs dels interessos i la comprensió dels elements implicats en aquestes operacions.                                                                                                                                                   |
| CA 2.3 Descriure la inflació i identificar com afecten els productes d'estalvi i préstec, en un entorn pròxim, i valorar les conseqüències econòmiques i socials que implica.                                                                                                    |
| Entendre la inflació i els seus efectes en l'economia i productes d'estalvi i préstec.                                                                                                                                                                                           |
| Identificar els efectes de la inflació sobre productes financers.                                                                                                                                                                                                                |
| Valorar les conseqüències econòmiques i socials de la inflació.                                                                                                                                                                                                                  |
| Proposar estratègies individuals i col·lectives per protegir-se de la inflació.                                                                                                                                                                                                  |
| CA 2.4 Conèixer el concepte de mutualització, descrivint mitjançant casos pràctics a l'aula, el seu funcionament i utilitat, reconeixent el paper de les entitats asseguradores com a intermediaris financers.                                                                   |
| Conèixer el concepte de mutualització, com també el seu funcionament i aplicació en el context de les assegurances.                                                                                                                                                              |
| Descriure el procés de la mutualització mitjançant casos pràctics.                                                                                                                                                                                                               |
| Reconèixer el paper de les entitats asseguradores com a intermediaris entre els assegurats en la gestió dels riscos.                                                                                                                                                             |

**CE 3 Conèixer el paradigma del consum responsable o conscient, identificant els beneficis personals i valorant les conseqüències que té per a la societat, el medi ambient i les relacions laborals una ciutadania preocupada pels seus actes de compra, sent conscients de la necessitat de prendre decisions racionals i de mostrar comportaments d'acord amb una comprensió adequada dels missatges publicitaris, analitzant la creació de valor afegit de l'activitat productiva i essent crítics amb l'obsolescència programada.**

|                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| CA 3.1 Valorar positivament el consum responsable o conscient com una eina per tallar el canvi climàtic, la desigualtat social i combatre la precarietat del mercat laboral, promovent actituds socialment responsables en l'entorn pròxim.                  |
| Valorar el consum responsable com a eina per el canvi social.                                                                                                                                                                                                |
| Promoure actituds responsables i conscients en les seves decisions de consum.                                                                                                                                                                                |
| Fomentar el compromís amb la comunitat amb les seves accions individuals                                                                                                                                                                                     |
| CA 3.2 Interioritzar la seva part de responsabilitat com a persones individuals a l'hora de cuidar i millorar l'entorn i la qualitat de vida de la col·lectivitat, com també la responsabilitat dels poders públics de dictar normes perquè l'economia sigui |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| sostenible, solidària i respectuosa amb els drets humans.                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Comprendre la responsabilitat individual i col·lectiva en la cura de l'entorn i la millora de la qualitat de vida .                                                                                                                                                                                                              |
| Reflexionar sobre el paper dels poders públics a l'hora d'establir lleis i normes per garantir una economia sostenible, solidària i respectuosa amb els drets humans.                                                                                                                                                            |
| Promoure actituds responsables i solidàries que incideixin positivament en la comunitat.                                                                                                                                                                                                                                         |
| CA 3.3 Entendre el consum com un acte conscient, premeditat i crític subjecte a la influència de la publicitat, davant el qual hem de valorar l'austeritat com a alternativa al malbaratament, els impactes sobre la pròpia salut i les condicions socials i ecològiques en les quals ha estat elaborat un producte o un servei. |
| Conscienciar-se que el consum pot ser influenciat per elements externs.                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Avaluar l'impacte social, ecològic i personal del consum.                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Comprendre la importància de l'austeritat com una opció per evitar el malbaratament, tot contribuint a una societat més responsable i sostenible.                                                                                                                                                                                |
| CA 3.4 Gestionar problemes vinculats a l'entorn real proposant solucions sostenibles mitjançant actuacions individuals o col·lectives que es tradueixin en millores per a la societat.                                                                                                                                           |
| Identificar problemes socials, econòmics i ambientals relacionats amb el seu entorn més proper, tot analitzant les causes i els efectes que aquests problemes tenen en la comunitat.                                                                                                                                             |
| Proposar solucions sostenibles.                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Treballar tant de manera individual i col·lectiva en iniciatives que puguin ser aplicades en l'entorn local o global per millorar les condicions socials i ambientals.                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 4 Conèixer què és un pressupost personal, planificant-lo i duent a terme la seva gestió efectiva, identificant i classificant despeses i ingressos, com també plantejant el lloc que l'estalvi hi ha d'ostentar i sent capaç de llegir i entendre els documents que actuen de suport d'ingressos i despeses, com el contracte de treball, la nòmina, les factures i rebuts de compra o préstec, tiquets, els contractes de lloguer, d'assegurança i els fulls de reclamació, valorant, a més, les opcions reservades per capitalitzar els estalvis a través d'actius financers, una vegada analitzades i comparades les seves característiques de risc, rendibilitat i liquiditat, en un entorn d'inversió diversificat.</b> |
| CA 4.1 Elaborar i utilitzar el pressupost personal com a instrument per millorar les finances personals, utilitzant plantilles o aplicacions per calcular en situacions quotidianes, els diferents tipus d'ingressos i despeses i la seva evolució, identificant aquelles despeses més elevades o no necessàries, determinant la necessitat d'incrementar els ingressos, avaluant la capacitat d'endeutament i establint un pla d'estalvi davant possibles situacions imprevistes.                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Aplicar els conceptes bàsics de finances personals a la seva vida quotidiana,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| creant un pressupost personal.                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Identificar les seves necessitats financeres, com també les despeses supèrflues.                                                                                                                                                                                                           |
| Elaborar un pressupost personal fictici utilitzant una plantilla (full de càlcul) o aplicació, incloent categories detallades d'ingressos i despeses.                                                                                                                                      |
| Conscienciar-se sobre el control de deutes, evitant el sobreendeutament.                                                                                                                                                                                                                   |
| Establir un pla d'estalvi responsable davant possibles imprevists.                                                                                                                                                                                                                         |
| CA 4.2 Preparar els documents relacionats amb una operació simulada de compravenda, com ara factures, albarans i rebuts.                                                                                                                                                                   |
| Preparar els documents administratius necessaris en una operació comercial simulada de compravenda.                                                                                                                                                                                        |
| Entendre la importància dels documents comercials com a instruments de control i registre.                                                                                                                                                                                                 |
| CA 4.3 Diferenciar i seleccionar entre diferents productes financers, oferts per entitats financeres de l'entorn pròxim, aquells que millor s'adaptin a diferents finalitats d'estalvi, coneixent la relació entre rendibilitat i risc i les condicions de liquiditat pactades.            |
| Identificar els principals productes financers d'estalvi.                                                                                                                                                                                                                                  |
| Comprendre les característiques dels productes financers d'estalvi.                                                                                                                                                                                                                        |
| Avaluar la rendibilitat, el risc associat i les condicions de liquiditat.                                                                                                                                                                                                                  |
| Seleccionar el producte més adequat segons les necessitats personals i objectius d'estalvi.                                                                                                                                                                                                |
| CA 4.4 Resoldre, a manera de reptes plantejats, situacions relacionades amb un contracte de treball i una nòmina i investigar i seleccionar aquella informació que considera rellevant per resoldre de manera argumentada els reptes plantejats, de manera individual o en col·lectivitat. |
| Comprendre els elements bàsics d'un contracte de treball.                                                                                                                                                                                                                                  |
| Interpretar una nòmina.                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Seleccionar informació útil per comprendre millor els drets laborals i les obligacions contractuals.                                                                                                                                                                                       |

**CE 5 Valorar i relacionar l'impuls de l'esperança de vida, en néixer i als 65 anys, amb l'augment en les taxes d'escolarització i en la cobertura sanitària, comprenent i estudiant els pilars bàsics sobre els quals se sustenta l'Estat del Benestar, determinant la importància de l'estalvi personal, la solidaritat entre generacions com a marc del nostre sistema públic de pensions i reconeixent el paper crucial que juguen els impostos dins del nostre sistema de benestar.**

CA 5.1 Comprendre el concepte d'esperança de vida i analitzar la seva relació amb les polítiques bàsiques de l'estat del benestar, com l'educació i sanitat públiques.

Comprendre el significat i càlcul del concepte d'esperança de vida.

Analitzar la influència de factors com l'educació i la sanitat públiques en la qualitat de vida i la longevitat de les persones.

Utilitzar estadístiques actuals per entendre les variacions d'esperança de vida segons el context social, econòmic i geogràfic.





|                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Reflexionar sobre la importància de les polítiques públiques i el seu paper en la millora del benestar col·lectiu.                                                                                                                                           |
| CA 5.2 Prendre consciència sobre la importància de l'estalvi per afrontar els diferents períodes que es donen en el cicle financer individual, al llarg de la vida.                                                                                          |
| Identificar els diferents períodes o etapes de la vida (inici laboral, consolidació professional, jubilació) i els desafiaments financers associats.                                                                                                         |
| Reflexionar sobre la necessitat de planificar finances per afrontar moments d'incertesa o grans despeses.                                                                                                                                                    |
| Desenvolupar habilitats per establir i seguir un pla d'estalvi adequat a diferents situacions vitals.                                                                                                                                                        |
| Comprendre la importància de l'estalvi per a l'assoliment d'objectius a curt, mitjà i llarg termini.                                                                                                                                                         |
| CA 5.3 Reconèixer la importància del sistema públic de pensions, descrivint el seu funcionament bàsic i valorant la solidaritat entre generacions, sabent calcular, emprant tècniques de taller i a partir de supòsits simplificats, la pensió de jubilació. |
| Reconèixer el paper del sistema públic de pensions en l'estat del benestar i el seu funcionament com a mecanisme de protecció social.                                                                                                                        |
| Reflexionar sobre la contribució de les persones actives per garantir la seguretat econòmica de les persones jubilades.                                                                                                                                      |
| Calcular amb exemples simplificats, el valor d'una pensió de jubilació a partir de les bases reguladores i els anys cotitzats.                                                                                                                               |
| Entendre els desafiaments actuals del sistema públic de pensions i valorar-ne la importància com a pilar fonamental de cohesió social.                                                                                                                       |
| CA 5.4 Reconèixer la importància dels impostos; distingir els impostos bàsics i dur a terme càlculs quotidians entorn d'IRPF i IVA.                                                                                                                          |
| Reconèixer la funció dels impostos com a font de finançament dels serveis públics i eines de redistribució econòmica.                                                                                                                                        |
| Diferenciar els impostos entre directes i indirectes.                                                                                                                                                                                                        |
| Resoldre problemes vinculats al càlcul de l'IRPF i l'IVA en situacions quotidianes.                                                                                                                                                                          |
| Reflexionar sobre la importància de complir amb les obligacions fiscals per al funcionament de la societat.                                                                                                                                                  |

**CE 6 Utilitzar el concepte d'economia circular per proposar mesures de consum responsable, estalvi personal i eficiència domèstica, valorant les conseqüències positives sobre l'entorn local, regional i global, sent conscient dels reptes als quals s'enfronta la transició verda quant a noves relacions de treball, lluita contra la pobresa i desigualtat i combat de les bretxes de gènere, coneixent els drets de les persones consumidores i treballadores dins del marc dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i de les actuacions de les polítiques públiques nacionals i internacionals, sense perdre de vista les aportacions de l'administració regional.**

CA 6.1 Conèixer el concepte d'economia circular, valorant els impactes ambientals (petjades de carboni, hídrica i energètica) de totes les etapes del cicle de vida del





|                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| producte, sent conscient de la importància d'evolucionar cap a aquest sistema.                                                                                                                                                                                                                            |
| Definir el concepte d'economia circular i descriure les seves característiques principals.                                                                                                                                                                                                                |
| Comprendre la reducció de l'impacte ambiental mitjançant la reutilització, reciclatge i reparació, a través de l'economia circular.                                                                                                                                                                       |
| Reconèixer la contribució de les activitats humanes a la petjada de carboni, hídrica i energètica.                                                                                                                                                                                                        |
| Valorar l'optimització de les etapes del cicle de vida d'un producte per a la reducció dels residus i els consums innecessaris.                                                                                                                                                                           |
| Fomentar actituds responsables cap a un model de consum i producció més sostenible.                                                                                                                                                                                                                       |
| CA 6.2 Valorar la necessitat d'una transició energètica, identificant els seus principals reptes tant en l'entorn pròxim com a nivell internacional, reconeixent les repercussions globals dels actes individuals.                                                                                        |
| Comprendre què és la transició energètica, perquè és necessària i quins canvis implica a nivell global i local.                                                                                                                                                                                           |
| Identificar els reptes que dificulten el canvi cap a un model energètic sostenible.                                                                                                                                                                                                                       |
| Reconèixer la influència dels hàbits personals i les polítiques energètiques en el canvi climàtic i en l'equitat social a nivell mundial.                                                                                                                                                                 |
| Comparar els costos i beneficis de diferents fonts d'energia en el context de les Illes Balears.                                                                                                                                                                                                          |
| Promoure actituds responsables i energèticament sostenibles .                                                                                                                                                                                                                                             |
| CA 6.3 Estudiar els drets de les persones consumidores i treballadores, analitzant les diferents institucions que s'encarreguen de la seva defensa a la nostra comunitat autònoma, coneixent la relació causal consum-treball a fi d'avançar cap a models sostenibles que eliminin les bretxes salarials. |
| Identificar els drets fonamentals que protegeixen els consumidors i treballadors en situacions quotidianes.                                                                                                                                                                                               |
| Reconèixer les entitats que vetllen pels drets dels consumidors i treballadors a les Illes Balears.                                                                                                                                                                                                       |
| Relacionar les condicions de treball amb les decisions de consum, tot identificant com els hàbits de consum poden influir en les bretxes salarials.                                                                                                                                                       |
| Reflexionar sobre pràctiques que fomentin la igualtat salarial i la responsabilitat social en l'àmbit empresarial.                                                                                                                                                                                        |
| CA 6.4 Comprendre els Objectius de Desenvolupament Sostenible i valorar la seva importància en el futur desenvolupament de l'economia i la societat, analitzant les actuacions que s'estan duent a terme en la nostra comunitat autònoma en nom de la seva consecució i compliment.                       |
| Conèixer els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 i comprendre la seva rellevància.                                                                                                                                                                                          |
| Valorar iniciatives i projectes a les Illes Balears que promoguin el compliment dels ODS.                                                                                                                                                                                                                 |
| Reflexionar sobre la contribució dels ODS a una economia i societat més justes,                                                                                                                                                                                                                           |



|                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| equitatives i sostenibles.                                                                                                                                                                         |
| Actuar de manera compromesa en l'assoliment dels ODS en l'entorn local i global. Desenvolupar propostes d'accions alineades amb els ODS que tinguin un impacte positiu a l'entorn escolar o local. |

### Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>TALLER DE FINANCES</b>                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Economia. Cost d'oportunitat. La necessitat de triar.                                                                                      |
| El bescanvi i l'origen dels diners. Les primeres monedes i bitllets. Els primers bancs.                                                    |
| Funcions dels diners. Tipus de diners.                                                                                                     |
| Finances personals. Procedència dels ingressos i principals despeses. Pla d'estalvi: objectius financers. Pressupost personal.             |
| El sistema financer: la funció d'intermediació entre els estalviadors i aquells que cerquen finançament.                                   |
| La importància de l'estalvi. Fons d'emergència. La relació entre estalvi i inversió.                                                       |
| La inflació: conseqüències en les finances.                                                                                                |
| La inversió i les seves característiques: la rendibilitat, el risc i el termini.                                                           |
| El cicle de l'estalvi: capitalització simple i capitalització composta. Penalització per recuperar els diners abans del termini establert. |
| Principals productes bancaris operatius. el compte a la vista i les targetes bancàries, de dèbit i de crèdit. L'IBAN.                      |
| Principals productes bancaris d'estalvi: compte remunerada i dipòsit a termini.                                                            |

| <b>CONSUM RESPONSABLE</b>                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Consum responsable. Beneficis individuals i socials. Perjudicis mediambientals i socials. La presa racional de decisions. Gestió eficient dels nostres diners.                                                                 |
| La influència de la publicitat i dels continguts de les xarxes socials en els hàbits de consum. Les compres per impuls. Consumisme vs felicitat. L'economia conductual. La cultura d'usar i tirar. L'obsolescència programada. |
| Principals productes d'inversió: fons d'inversió, renda fixa i accions. Risc i diversificació. Rendibilitat i liquiditat.                                                                                                      |
| L'endeutament responsable. Préstec personal i préstec hipotecari. Les targetes giratòries d'interessos.                                                                                                                        |
| L'assegurança: principals assegurances personals.                                                                                                                                                                              |
| Iniciatives públiques a les Illes Balears per promoure un consum responsable.                                                                                                                                                  |
| Drets i obligacions dels consumidors. Tràmits quotidians: contracte de subministre elèctric, contracte d'un préstec personal, contracte de treball, la meua nòmina, principals factures i rebuts, contracte d'una assegurança. |
| La banca ètica. Finances ètiques.                                                                                                                                                                                              |



| <b>SOSTENIBILITAT</b>                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| L'esperança de vida i l'estalvi. Necessitats financeres al llarg de la vida. El sistema públic de pensions i la solidaritat intergeneracional.                                                                                                                                      |
| Els impostos i la seva finalitat.                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Consum i sostenibilitat: cap a una economia circular. La relació entre tecnologia i sostenibilitat. Eficiència domèstica (alimentació, energia, climatització...). Transició energètica. Drets del consumidor. Defensa del consumidor a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. |
| Treball i sostenibilitat: cap a una economia justa. Noves relacions de treball. Drets dels treballadors. Igualtat i bretxa salarial.                                                                                                                                                |
| Polítiques públiques i objectius de desenvolupament sostenible. Reptes i fites de la nostra comunitat en aquesta matèria.                                                                                                                                                           |



## Tecnologia

La matèria de Tecnologia contribueix a donar resposta a les necessitats de la ciutadania digital davant els desafiaments i reptes tecnològics que planteja la societat actual. Aquesta matèria serveix de base no tan sols per comprendre l'evolució social, sinó també per poder actuar amb criteris tècnics, científics i ètics en l'exercici d'una ciutadania responsable i activa, utilitzant la generació del coneixement com a motor de desenvolupament i fomentant la participació dels alumnes en igualtat amb una visió integral de la disciplina, ressaltant el seu aspecte social. En aquest sentit, els reptes del segle XXI orienten el desenvolupament d'aquesta matèria com a aspecte essencial en la formació dels alumnes. Així s'aborden aspectes econòmics, socials i ambientals relacionats amb la influència del desenvolupament tecnològic, i de l'automatització i robotització, tant en l'organització del treball, com en altres àmbits de la societat, útils per a la gestió de la incertesa davant situacions d'inequitat i exclusió, afavorint la igualtat d'oportunitats entre dones i homes. Així mateix, la sostenibilitat està molt lligada als processos de fabricació, a la correcta selecció de materials i tècniques de manipulació i als sistemes de control que permeten optimitzar els recursos. D'altra banda, la tecnologia proporciona mitjans essencials per tractar els Objectius de Desenvolupament Sostenible com l'accés universal a l'energia i la comunicació, com també a l'educació, a l'alimentació i la salut, inclosa l'afectivosexual, entre altres. L'accessibilitat és també un component necessari del procés tecnològic, doncs, qui dissenya ha de tenir en compte les diferents necessitats, contemplant la diversitat i afavorint així la inclusió efectiva de totes les persones en una societat moderna i plural.

La matèria de Tecnologia dona continuïtat, tant al tractament transversal de la disciplina durant l'etapa d'Educació Primària, en la qual els alumnes s'inicien en el desenvolupament de projectes de disseny i en el pensament computacional, com a la matèria de Tecnologia i Digitalització en l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria. Permet, a més, aprofundir en l'adquisició de competències, com també desenvolupar una actitud emprenedora de cara a estudis posteriors o a l'acompliment d'activitats professionals.

El caràcter interdisciplinari de la matèria contribueix a l'adquisició dels objectius d'etapa i dels descriptors de les diferents competències clau que conformen el Perfil de sortida dels alumnes al final de l'ensenyament bàsic. Tots dos elements – els objectius d'etapa i el Perfil de sortida – orienten les competències específiques de la matèria. Els eixos vertebradors sobre els quals s'assenten aquestes competències específiques són: la naturalesa transversal pròpia de la tecnologia; l'impuls de la col·laboració i el treball en equip; el pensament computacional i les seves implicacions en l'automatització i en la connexió de dispositius a internet; com també el foment d'actituds com la creativitat, la perseverança, la responsabilitat en el desenvolupament tecnològic sostenible o l'emprenedoria incorporant les



tecnologies digitals. Cal destacar la resolució de problemes interdisciplinaris com a eix vertebrador de la matèria que reflecteix el seu enfocament competencial. Els criteris d'avaluació són els elements que serveixen per valorar el grau d'adquisició de les competències específiques i estan formulats a partir d'una orientació competencial.

La matèria s'organitza en quatre blocs de sabers bàsics interrelacionats: «procés de resolució de problemes»; «operadors tecnològics»; «pensament computacional, automatització i robòtica» i «tecnologia sostenible».

La posada en pràctica del bloc «procés de resolució de problemes», mitjançant estratègies i metodologies per a un aprenentatge basat en el desenvolupament de projectes, incorpora tècniques actuals adaptades del món empresarial i industrial. Si bé es dóna una gran importància a les fases de recerca, ideació, disseny i fabricació, també s'inclou un adequat tractament de la fase de presentació i comunicació de resultats com a aspecte clau per a la difusió dels treballs realitzats.

El bloc «operadors tecnològics» ofereix una visió sobre els elements mecànics i electrònics que permeten resoldre problemes mitjançant tècniques de control digital en situacions reals.

El bloc «pensament computacional, automatització i robòtica» estableix les bases, no solament per entendre, sinó també per saber dissenyar i implementar sistemes de control programat, com també programar ordinadors o dispositius mòbils. La incorporació de mòduls d'intel·ligència artificial i tècniques d'enginyeria de dades ofereixen aquí un valor afegit. En aquesta mateixa línia, la integració de telecomunicacions en els sistemes de control obre la porta a la Internet de les coses i permet el seu ús en aplicacions pràctiques podent donar resposta a les necessitats personals o col·lectives.

Per últim el bloc «tecnologia sostenible» inclou els sabers necessaris per a l'aplicació de criteris de sostenibilitat en l'ús de materials, el disseny de processos i en qüestions energètiques, reconeixent la importància de la diversitat personal, social i cultural i incidint sobre temes com les comunitats obertes d'aprenentatge i els serveis a la comunitat amb un compromís actiu tant en l'àmbit local com en el global.

La matèria es planteja en l'últim curs de l'etapa d'ensenyament obligatori des d'una perspectiva competencial i eminentment pràctica, basada en la idea d'aprendre fent. Aquesta idea consisteix a propiciar un entorn adient perquè els alumnes tinguin l'oportunitat de dur a terme certes tasques mentre exploren, descobreixen, experimenten, apliquen i reflexionen sobre el que fan. La proposta de situacions d'aprenentatge desenvolupades en un taller o laboratori de fabricació, entès com un espai per materialitzar els projectes interdisciplinaris amb un enfocament



competencial i pràctic, que permeti incorporar tècniques de treball, prototipat ràpid i fabricació digital, afavoreix la implicació dels alumnes en el seu procés d'aprenentatge i, per tant, aquest serà més significatiu i durador.

En aquest sentit, resulta convenient tenir present que el desenvolupament de projectes tecnològics suposa una opció molt adequada com a element vertebrador dels sabers bàsics de la matèria «Tecnologia».

El desglossament de cada un dels criteris d'aquesta matèria té la intenció de servir d'aclariment a l'hora de fer-ne una interpretació des del punt de vista més objectiu possible.

## Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria

**CE 1 Identificar i proposar problemes tecnològics amb iniciativa i creativitat, estudiant les necessitats del seu entorn pròxim i aplicant estratègies i processos col·laboratius i iteratius relatius a projectes, per idear i planificar solucions de manera eficient, accessible, sostenible i innovadora.**

Aquesta competència parteix de l'estudi de les necessitats de l'entorn pròxim (centre, barri, localitat, regió...) per detectar i tractar els problemes tecnològics que han estat identificats i que, posteriorment i després de la seva anàlisi, seran la base del procés de resolució de problemes, tot aportant solucions a les necessitats detectades. S'inclouen en aquesta competència els aspectes relatius a la cerca de solucions a través de metodologies pròximes a la recerca científica i a les tècniques d'indagació, planificació i gestió de tasques seguint les fases d'un projecte seqüencial i s'incorporen estratègies per iniciar als alumnes en la gestió de projectes cooperatius i iteratius de millora contínua de la solució.

En aquesta competència s'aborden, també, diverses tècniques per estimular i potenciar la creativitat amb l'objectiu de fer-la més eficient. Es fomenta igualment l'esperit emprenedor des d'un enfocament que inclou el lideratge i la coordinació d'equips de treball, amb una visió global i un tractament coeducatiu, garantint el desenvolupament de la iniciativa i la proactivitat de tots els alumnes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM1, STEM2, CD1, CD3, CPSAA3, CPSAA4, CE, CE3.

**CE 2 Aplicar de manera apropiada i segura diferents tècniques i coneixements interdisciplinaris, utilitzant procediments i recursos tecnològics i analitzant el cicle de vida de productes per fabricar solucions tecnològiques accessibles i sostenibles que donin resposta a necessitats plantejades.**

Aquesta competència fa referència tant al procés de fabricació de productes o desenvolupament de sistemes que aporten solucions a problemes plantejats com



a les actuacions implicades en aquest procés. S'aborden les tècniques i procediments necessaris per a la construcció i creació de productes o sistemes tecnològics, incloent tant la fabricació manual com la fabricació mitjançant tecnologies assistides per ordinador. D'aquesta forma, es pretén desenvolupar les destreses necessàries per a la creació de productes, fomentant l'aplicació de tècniques de fabricació digitals i l'aprofitament dels recursos tecnològics. Les diferents actuacions que es desencadenen en el procés creatiu impliquen la intervenció de coneixements propis d'aquesta matèria (operadors mecànics, elèctrics i electrònics) que s'integren amb uns altres, contribuint així a un aprenentatge competencial en el qual prenen part diferents àmbits.

A més, es fa referència a l'estudi de les fases del cicle de vida del producte, analitzant les característiques i condicions del procés que poguessin millorar el resultat final, fent-lo més sostenible i eficient. S'inclouen, per exemple, aspectes relatius al consum energètic del procés de fabricació, a l'obsolescència, als cicles d'ús o a les repercussions mediambientals tant de la fabricació del producte, com del seu ús o retirada del cicle, fomentant actituds i hàbits responsables, des del punt de vista ecològic i social, en l'ús i en la creació de productes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM2, STEM5, CD2, CPSAA4, CC4, CCEC4.

**CE 3 Expressar, comunicar i difondre idees, propostes o solucions tecnològiques en diferents fòrums de manera efectiva, usant un llenguatge inclusiu i no sexista, emprant els recursos disponibles i aplicant els elements i tècniques necessàries per intercanviar la informació de manera responsable i fomentar el treball en equip.**

La competència abasta aspectes necessaris per comunicar, expressar i difondre idees, propostes i opinions de manera clara i fluida en diversos contextos, mitjans i canals. Es fa referència al bon ús del llenguatge i a la incorporació de la terminologia tècnica requerida en el procés de disseny i creació de solucions tecnològiques. En aquest sentit s'aborden aspectes necessaris per a una comunicació efectiva (assertivitat, gestió, del temps d'exposició, bona expressió i entonació, ús d'un llenguatge inclusiu i no sexista) com també altres aspectes relatius a l'ús d'eines digitals per difondre i compartir recursos, documents i informació en diferents formats.

La necessitat d'intercanviar informació amb altres persones implica una actitud responsable i de respecte amb als protocols establerts en el treball col·laboratiu, aplicables tant en el context personal com en les interaccions en la xarxa a través d'eines digitals, plataformes virtuals o xarxes socials de comunicació.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, STEM4, CD3, CPSAA3, CCEC3.

**CE 4 Desenvolupar solucions automatitzades a problemes plantejats aplicant els coneixements necessaris i incorporant tecnologies emergents per**





### **dissenyar i construir sistemes de control programables i robòtics.**

Aquesta competència fa referència a l'aplicació dels coneixements científicotecnològics i dels principis del pensament computacional en el procés de disseny, simulació o construcció de sistemes capaços de realitzar funcions de manera autònoma. D'una banda, implica actuacions dirigides a la modelització i dimensionament de sistemes automàtics o robòtics que permetin la incorporació de l'automatització de tasques: la selecció dels materials adequats, la implementació del sistema tecnològic que fonamenta el funcionament de la màquina, i el disseny i dimensionat dels seus elements electromecànics. D'altra banda, s'inclouen aspectes relatius a la implementació dels algorismes adequats per al control automàtic de màquines o el desenvolupament d'aplicacions informàtiques que resolguin un problema concret en diversos dispositius: computadors, dispositius mòbils i plaques microcontroladors.

La comunicació i la interacció amb objectes són aspectes estretament lligats al control de processos o sistemes tecnològics. En aquest sentit, s'ha de considerar la iniciació en les tecnologies emergents com són internet de les coses, «Big Data» o la intel·ligència artificial (IA) i la incorporació d'aquestes i altres metodologies enfocades a l'automatització de processos en sistemes tecnològics de diferents tipus amb un sentit crític i ètic.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP2, STEM1, STEM3, CD5, CPSAA5, CE3.

### **CE 5 Aprofitar i emprar de manera responsable les possibilitats de les eines digitals, adaptant-les a les seves necessitats, configurant-les i aplicant coneixements interdisciplinaris, per a la resolució de tasques d'una manera més eficient.**

La integració de la tecnologia digital en multitud de situacions és un fet en l'actualitat i es fa imprescindible en el procés d'aprenentatge permanent. Aquesta competència tracta la incorporació de les eines i dels dispositius digitals en les diferents fases d'aquest procés, per exemple: l'ús d'eines de disseny en tres dimensions o l'experimentació mitjançant simuladors en el disseny de solucions, l'aplicació de tecnologies CAM/CAU en la fabricació de productes, l'ús de gestors de presentació o eines de difusió en la comunicació o publicació d'informació, el desenvolupament de programes o aplicacions informàtiques en el control de sistemes, el bon aprofitament d'eines de col·laboració en el treball grupal, etc. En cada fase del procés, l'aplicació de la tecnologia digital es fa necessària per millorar els resultats.

En suma, aquesta competència se centra en l'ús responsable i eficient de la tecnologia digital aplicada al procés d'aprenentatge. Tot això implica el coneixement i compressió del funcionament dels dispositius i aplicacions emprats, permetent adaptar-los a les necessitats personals. Es tracta d'aprofitar, d'una banda, la diversitat de possibilitats que ofereix la tecnologia digital i, per un altre, les aportacions dels coneixements interdisciplinaris per millorar les solucions aportades.



Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP2, CD2, CD5, CPSAA4, CPSAA5.

**CE 6 Analitzar processos tecnològics, tenint en compte el seu impacte en la societat i l'entorn i aplicant criteris de sostenibilitat i accessibilitat, per fer un ús ètic i responsable, des del punt de vista ecològic i social, de la tecnologia.**

La tecnologia ha anat responenent a les necessitats humanes al llarg de la història millorant les condicions de vida de les persones, però repercutint també negativament en alguns aspectes de la mateixa i en el medi ambient. Aquesta competència inclou l'anàlisi necessària dels criteris de sostenibilitat determinants en el disseny i en la fabricació de productes i sistemes a través de l'estudi del consum energètic, el cicle de vida del producte, la contaminació ambiental i l'impacte en els ecosistemes i en la societat. A més, es pretén mostrar en ella l'activitat de determinats equips de treball en internet i la repercussió que poden tenir alguns projectes socials per mitjà de comunitats obertes, accions de voluntariat o projectes de servei a la comunitat, com també l'efecte de la selecció de materials, del sistema mecànic o de l'elecció de les fonts d'energia i les seves conversions.

L'objectiu és fomentar el desenvolupament tecnològic per millorar el benestar social minimitzant les repercussions en altres àmbits, esmentats anteriorment. Per això s'han de tenir presents tots els criteris des del moment inicial de detecció de la necessitat i estimar-los en cadascuna de les fases del procés creatiu. En aquest sentit, s'apliquen aquestes qüestions al disseny de l'arquitectura bioclimàtica en edificis i dels mitjans de transport sostenibles. Finalment s'aborden aspectes actitudinals relatius a la valoració de l'estalvi energètic en benefici del medi ambient i de la contribució de les noves tecnologies, aplicables actualment en qualsevol àmbit, a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM2, STEM5, CD4, CC4.

**Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Identificar i proposar problemes tecnològics amb iniciativa i creativitat, estudiant les necessitats del seu entorn pròxim i aplicant estratègies i processos col·laboratius i iteratius relatius a projectes, per idear i planificar solucions de manera eficient, accessible, sostenible i innovadora.**

CA 1.1 Idear i planificar solucions tecnològiques emprenedores que generin un valor per a la comunitat, a partir de l'observació i l'anàlisi de l'entorn més pròxim,



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| estudiant les seves necessitats, requisits i possibilitats de millora.                                                                                                                                                                                                                                |
| Idear solucions tecnològiques seguint el mètode de projectes.                                                                                                                                                                                                                                         |
| Donar una resposta a una necessitat tecnològica a través d'una proposta de disseny on s'inclou una solució gràfica normalitzada.                                                                                                                                                                      |
| Identificar i seqüenciar els recursos necessaris tant materials, temporals com personals.                                                                                                                                                                                                             |
| CA 1.2 Aplicar amb iniciativa estratègies col·laboratives de gestió de projectes amb una perspectiva interdisciplinària i seguint un procés iteratiu de validació, des de la fase d'ideació fins a la difusió de la solució.                                                                          |
| Treballar en equip al llarg de totes les fases del procés tecnològic amb autonomia i iniciativa; fent ús d'un lideratge positiu, respectuós i equilibrat; realitzant un repartiment equitatiu de feines fomentant la participació; posant en pràctica l'autocrítica i respectant la resta de membres. |
| Avaluar una solució obtinguda, desenvolupar propostes de millora del disseny i, en cas necessari, redissenyar.                                                                                                                                                                                        |
| Integrar coneixements de diferents disciplines al projecte.                                                                                                                                                                                                                                           |
| CA 1.3 Tractar la gestió del projecte de manera creativa, aplicant estratègies i tècniques col·laboratives adients, com també mètodes de recerca en la ideació de solucions el més eficients, accessibles i innovadores possibles.                                                                    |
| Utilitzar estratègies o eines per programar, organitzar i planificar les tasques d'un projecte, com per exemple, esquemes, diagrames, etc.                                                                                                                                                            |
| Aportar idees creatives per al desenvolupament d'un projecte utilitzant estratègies adients.                                                                                                                                                                                                          |
| Desenvolupar recerques d'informació amb diferents fonts fiables, actualitzades i que respectin els drets d'autor.                                                                                                                                                                                     |
| Dissenyar solucions eficients, ergonòmiques, accessibles, innovadores, sostenibles, adequades al món actual i a l'entorn quotidià.                                                                                                                                                                    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>CE 2 Aplicar de manera apropiada i segura diferents tècniques i coneixements interdisciplinaris, utilitzant procediments i recursos tecnològics i analitzant el cicle de vida de productes per fabricar solucions tecnològiques accessibles i sostenibles que donin resposta a necessitats plantejades.</b> |
| CA 2.1 Analitzar el disseny d'un producte que doni resposta a una necessitat plantejada, avaluant la seva demanda, evolució i previsió de fi de cicle de vida amb un criteri ètic, responsable i inclusiu.                                                                                                     |
| Analitzar un producte tecnològic avaluant la seva funció, els seus elements i les relacions entre ells, el seu funcionament, les característiques tècniques, l'origen i el seu impacte social, econòmic i mediambiental.                                                                                       |
| CA 2.2 Fabricar productes i solucions tecnològiques, aplicant eines de disseny assistit, tècniques d'elaboració manual, mecànica i digital i utilitzant els materials i recursos mecànics, elèctrics, electrònics i digitals adients.                                                                          |
| Fabricar productes tecnològics, fent servir tant sistemes CAD (2D i 3D) com tècniques d'elaboració manuals, mecàniques i digitals.                                                                                                                                                                             |



Utilitzar materials i recursos apropiats i eficients tant estructurals com elèctrics, electrònics i/o pneumàtics.

**CE 3 Expressar, comunicar i difondre idees, propostes o solucions tecnològiques en diferents fòrums de manera efectiva, usant un llenguatge inclusiu i no sexista, emprant els recursos disponibles i aplicant els elements i tècniques necessàries per intercanviar la informació de manera responsable i fomentar el treball en equip.**

CA 3.1 Intercanviar informació i fomentar el treball en equip de manera assertiva, emprant les eines digitals adequades juntament amb el vocabulari tècnic, símbols i esquemes de sistemes tecnològics apropiats.

Compartir coneixement i col·laborar en equip de forma eficient i assertiva.

Utilitzar eines digitals col·laboratives per a l'intercanvi d'informació.

Expressar els sabers tècnics (vocabulari tècnic, símbols i esquemes de sistemes tecnològics) de forma gràfica, verbal o escrita.

CA 3.2 Presentar i difondre les propostes o solucions tecnològiques de manera efectiva, emprant l'entonació, expressió, gestió del temps i adaptació adequada del discurs, com també un llenguatge inclusiu i no sexista.

Comunicar les solucions ideades o fabricacions elaborades del projecte tecnològic, recolzant-se per a la seva difusió amb algun suport.

Expressar-se amb un vocabulari tècnic apropiat, una entonació adequada, amb fluïdesa i un llenguatge verbal i no verbal inclusiu i no sexista.

Administrar correctament el temps disponible durant una presentació oral.

Emprar tècniques de presentació per adaptar el discurs a l'audiència de manera eficient.

**CE 4 Desenvolupar solucions automatitzades a problemes plantejats aplicant els coneixements necessaris i incorporant tecnologies emergents per dissenyar i construir sistemes de control programables i robòtics.**

CA 4.1 Dissenyar, construir, controlar i simular sistemes automàtics programables i robots que siguin capaços de fer tasques de manera autònoma, aplicant coneixements de mecànica, electrònica, pneumàtica i components dels sistemes de control, com també altres coneixements interdisciplinaris.

Descomposar problemes en diferents fases reconeixement patrons repetitius per a la resolució dels problemes tecnològics de manera estructurada.

Programar en diferents llenguatges, tant en codi com en blocs.

Aplicar els fonaments teòrics per a la configuració d'actuadors i sensors elèctrics, electrònics, mecànics, pneumàtics i hidràulics.

Automatitzar les solucions de projectes transversals d'altres àrees o disciplines.

CA 4.2 Integrar en les màquines i sistemes tecnològics aplicacions informàtiques i tecnologies digitals emergents de control i simulació com a Internet de les coses, el «big data» i la Intel·ligència Artificial amb sentit crític i ètic.

Investigar les dades de manera crítica per donar resposta a una necessitat.



|                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Gestionar informació amb una base de dades i big data.                                                            |
| Simular escenaris amb l'ajuda de la IA analitzant de forma crítica la informació gestionada.                      |
| Dissenyar aplicacions informàtiques que resolguin un problema quotidià i gestionar-les amb plaques controladores. |

**CE 5 Aprofitar i emprar de manera responsable les possibilitats de les eines digitals, adaptant-les a les seves necessitats, configurant-les i aplicant coneixements interdisciplinaris, per a la resolució de tasques d'una manera més eficient.**

CA 5.1 Resoldre tasques proposades de manera eficient mitjançant l'ús i configuració de diferents aplicacions i eines digitals, aplicant coneixements interdisciplinaris amb autonomia.

Utilitzar simuladors mecànics, elèctrics, electrònics o pneumàtics de manera autònoma per resoldre projectes tecnològics.

Integrar coneixements d'altres matèries en els projectes de manera eficient.

**CE 6 Analitzar processos tecnològics, tenint en compte el seu impacte en la societat i l'entorn i aplicant criteris de sostenibilitat i accessibilitat, per fer un ús ètic i responsable, des del punt de vista ecològic i social, de la tecnologia.**

CA 6.1 Fer un ús responsable de la tecnologia, mitjançant l'anàlisi i aplicació de criteris de sostenibilitat i accessibilitat en la selecció de materials i en el seu disseny, com també en els processos de fabricació de productes tecnològics, minimitzant l'impacte negatiu en la societat i en el planeta.

Analitzar i aplicar criteris de sostenibilitat i ergonomia en els processos de disseny i fabricació de productes, fent servir materials propers i accessibles.

Complir les normes de prevenció de riscos, al taller, durant la fabricació de productes tecnològics.

Optimitzar els recursos disponibles i evitar el desperdici de materials al taller.

Incorporar principis de disseny ecològic en el procés de fabricació de productes tecnològics en aspectes com la modularitat per facilitar la separació de residus, l'eficiència energètica, la durabilitat del producte o la reutilització de components, entre d'altres.

CA 6.2 Analitzar els beneficis que, en la cura de l'entorn, aporten l'arquitectura bioclimàtica i el transport ecològic, valorant la contribució de les tecnologies al desenvolupament sostenible.

Analitzar l'impacte de l'arquitectura bioclimàtica en la reducció del consum energètic i de les emissions contaminants aprofitant els recursos naturals.

Identificar els avantatges del transport ecològic en la reducció de la contaminació i de les emissions de gasos d'efecte hivernacle (GEI).

Valorar la contribució de les tecnologies innovadores a la minimització de l'impacte mediambiental i al foment del desenvolupament sostenible.

CA 6.3 Identificar i valorar la repercussió i els beneficis del desenvolupament de



projectes tecnològics de caràcter social per mitjà de comunitats obertes, accions de voluntariat o projectes de servei a la comunitat.

Analitzar els efectes positius que tenen els projectes tecnològics desenvolupats per ajudar a la societat, com els de voluntariat, serveis socials, igualtat d'oportunitats, inclusió i accessibilitat.

### Sabers bàsics

Es concreten a continuació els sabers bàsics organitzats en blocs.

| <b>PROCÉS DE RESOLUCIÓ DE PROBLEMES</b>                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Estratègies i tècniques</b>                                                                                                                                                                                            |
| Estratègies de gestió de projectes col·laboratius i tècniques de resolució de problemes iteratives.                                                                                                                       |
| Estratègies de gestió de projectes col·laboratius que incentivin la participació, l'aportació d'idees i el repartiment de rols.                                                                                           |
| Tècniques de resolució de problemes iteratives que permetin, en tot moment, revisar i redissenyar qualsevol part del projecte (diagrames de flux, diagrames Gantt, sistemes Kanban, ús d'aplicacions específiques, etc.). |
| Pensament computacional. Seqüenciació de problemes en fases amb patrons repetitius.                                                                                                                                       |
| Estudi de necessitats del centre, locals, regionals, etc. Plantejament de projectes col·laboratius o cooperatius.                                                                                                         |
| Detecció, valoració i contextualització de necessitats reals de l'entorn (centre, àmbit local, àmbit regional, etc.).                                                                                                     |
| Plantejament de projectes col·laboratius o cooperatius, assignant diferents rols.                                                                                                                                         |
| Tècniques d'ideació.                                                                                                                                                                                                      |
| Tècniques d'ideació clàssiques: pluja d'idees, anàlisi d'objectes, veig-pens-em deman, 6 capells per pensar, debat, <i>role-playing</i> ... entre d'altres.                                                               |
| Tècniques d'ideació visuals: dafos, mapes conceptuals, <i>storytelling</i> ... entre d'altres.                                                                                                                            |
| Emprenedoria, perseverança i creativitat en la resolució de problemes des d'una perspectiva interdisciplinària de l'activitat tecnològica i satisfacció i interès pel treball i la qualitat d'aquest.                     |
| Desenvolupament d'idees amb empenedoria, perseverança, eficàcia i creativitat.                                                                                                                                            |
| Interdisciplinarietat amb les diferents branques de coneixement tecnològic (mecànica, electricitat, estructures, electròniques, materials, etc.).                                                                         |
| Interdisciplinarietat amb altres matèries.                                                                                                                                                                                |
| Satisfacció i interès pel treball: motivació, dedicació i entusiasme                                                                                                                                                      |
| Qualitat del treball: habilitat i coneixement, rigor, terminis i col·laboració.                                                                                                                                           |
| <b>Productes naturals</b>                                                                                                                                                                                                 |
| Cicle de vida d'un producte i les seves fases. Anàlisis senzilles.                                                                                                                                                        |



|                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Cicle de vida d'un producte.                                                                                                                                                                                               |
| Etapes del cicle: desenvolupament, introducció, creixement, maduresa i declivi.                                                                                                                                            |
| Objectiu de l'anàlisi del cicle de vida d'un producte.                                                                                                                                                                     |
| Metodologia d'anàlisi d'objectes: funció, elements i relacions entre ells; funcionament; característiques tècniques; origen i impacte social, econòmic i mediambiental.                                                    |
| Estratègies de selecció de materials en base a les seves propietats o requisits.                                                                                                                                           |
| Estratègies de selecció de materials sobre la base de les seves propietats o requisits.                                                                                                                                    |
| Estratègies clau per a la selecció de materials en el disseny i fabricació d'un producte. Propietats mecàniques, físiques, químiques, tèrmiques i magnètiques. Criteris econòmics, de sostenibilitat, disponibilitat, etc. |
| <b>Fabricació</b>                                                                                                                                                                                                          |
| Eines de disseny assistit per ordinador en tres dimensions en la representació i fabricació de peces aplicades a projectes.                                                                                                |
| Eines de disseny assistit per ordinador (2D i 3D). Representació de figures i diferents peces aplicades a projectes. Fabricació d'elements dels projectes                                                                  |
| Tècniques de fabricació manual i mecànica.                                                                                                                                                                                 |
| Fabricació manual i mecànica.                                                                                                                                                                                              |
| Fases en la fabricació: disseny, selecció i adquisició de matèries primeres, processament i transformació, muntatges i construcció, control i gestió de qualitat, embalatge i transport.                                   |
| Aplicacions pràctiques com la producció i fabricació tèxtil, la fabricació de peces de vehicles i ensamblatge, el màrqueting i publicitat, etc.                                                                            |
| Tècniques de fabricació digital. Impressió en tres dimensions i tall. Aplicacions pràctiques.                                                                                                                              |
| Tècniques de fabricació digital. Diferents formats d'imatges.                                                                                                                                                              |
| Fases per a la impressió en 3D: biblioteques d'imatges 3D, disseny assistit per ordinador o editor d'imatges 3D i laminador.                                                                                               |
| Impressió en tres dimensions. Maquinari (Impresora 3D).                                                                                                                                                                    |
| Disseny i fabricació d'objectes amb talladora làser.                                                                                                                                                                       |
| Aplicacions pràctiques de tècniques de fabricació digital.                                                                                                                                                                 |
| <b>Difusió</b>                                                                                                                                                                                                             |
| Presentació i difusió del projecte. Elements, tècniques i eines. Comunicació efectiva: entonació, expressió, gestió del temps, adaptació del discurs i ús d'un llenguatge inclusiu, lliure d'estereotips sexistes.         |
| Presentació i difusió del projecte. Elements, tècniques i eines.                                                                                                                                                           |





|                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Comunicació de les idees i els resultats d'un projecte de manera clara i estructurada, utilitzant diferents formats digitals per arribar a diferents públics.                                             |
| Tècniques de presentació per adaptar el discurs al públic de manera eficient com ara el discurs de l'ascensor, l'anunci publicitari o l' <i>storytelling</i> .                                            |
| Habilitats comunicatives com l'ús d'una entonació adequada, gestió del temps, adaptació del discurs a l'audiència, i l'ús d'un llenguatge inclusiu, evitant estereotips sexistes i promovent la igualtat. |

| <b>OPERADORS TECNOLÒGICS</b>                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Electrònica analògica. Components bàsics, simbologia, anàlisi i muntatge físic i simulat de circuits elementals.     |
| Electrònica analògica. Concepte. Diferència entre l'electrònica analògica i digital. Anàlisi.                        |
| Components bàsics de l'electrònica analògica i la seva simbologia.                                                   |
| Resistències: identificació de colors, símbols, unitats i subunitats. Potenciòmetres, LDR i termistors.              |
| Condensadors: Tipus de condensadors (ceràmics, electrolítics..), unitats i subunitats.                               |
| Relés                                                                                                                |
| Diodes: Tipus de díodes, LED.                                                                                        |
| Transistors: Tipus de transistors PNP, NPN. Zones de treball (tall, saturació, treball o activa.                     |
| Circuits integrats: Concepte i aplicacions com ara el temporitzador 555.                                             |
| Circuits impresos. Pràctica amb soldadura.                                                                           |
| Instruments de mesura.                                                                                               |
| Muntatge físic de components analògics a un circuit elèctric.                                                        |
| Muntatge amb simulació de components analògics a un circuit elèctric.                                                |
| Càlcul de toleràncies.                                                                                               |
| Electrònica digital bàsica.                                                                                          |
| Electrònica digital bàsica. Sistemes de numeració (sistema binari, hexadecimal, decimal) i conversió entre sistemes. |
| Introducció a l'àlgebra de Boole: operacions lògiques, portes lògiques i propietats.                                 |
| Funcions lògiques, taules de la veritat.                                                                             |
| Simplificació de funcions (mètode algebraic i de karnaugh).                                                          |
| Implementació de portes lògiques amb circuits físics i simulacions.                                                  |
| Aplicacions quotidianes i industrial de electrònica digital.                                                         |
| Pneumàtica bàsica. Circuits.                                                                                         |
| Pneumàtica bàsica. Principis bàsics: pressió, cabal, equació de continuïtat, principi de Pascal.                     |
| Simbologia pneumàtica i hidràulica bàsica.                                                                           |



|                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Funcionament d'un circuit pneumàtic i hidràulic. Simuladors.                                                                          |
| Aplicacions dels circuits pneumàtic i hidràulic.                                                                                      |
| Elements mecànics, electrònics i pneumàtics aplicats a la robòtica. Muntatge físic o simulat.                                         |
| Elements mecànics, electrònics i pneumàtics aplicats a la robòtica. Muntatge físic o simulat.                                         |
| Avantatges i inconvenients del muntatges físics i els simuladors de robòtica, considerant elements mecànics, electrònics i pneumàtics |

| <b>PENSAMENT COMPUTACIONAL, AUTOMATITZACIÓ I ROBÒTICA</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Components de sistemes de control programat: controladors, sensors i actuadors.                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Identificació i funcionament de components de sistemes de control programat. Placa controladora (microcontroladors, PLC, ...). Actuadors (motor, servomotor, LED, bronzidor, relés...). Sensors (botó, LDR, infraroigs, ultrasons, potenciòmetre, temperatura, moviment...). Elements de control (bucle obert, bucle tancat, comparador, planta...). |
| L'ordinador i els dispositius mòbils com elements de programació i control. Treball amb simuladors informàtics en la verificació i comprovació del funcionament dels sistemes dissenyats. Iniciació a la intel·ligència artificial i el «Big Data»: aplicacions. Espais compartits i discs virtuals.                                                 |
| Ús de l'ordinador i dispositius mòbils per a la programació i control de sistemes.                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Treball amb simuladors informàtics per verificar i comprovar el funcionament dels sistemes dissenyats.                                                                                                                                                                                                                                               |
| Introducció a la intel·ligència artificial: aplicacions bàsiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Introducció al «Big Data». Aplicacions pràctiques.                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Ús d'espais compartits i discs virtuals per a l'emmagatzematge i col·laboració.                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Telecomunicacions en sistemes de control digital; internet de les coses: elements, comunicacions i control. Aplicacions pràctiques.                                                                                                                                                                                                                  |
| Telecomunicacions en sistemes de control digital. Sistemes domòtics amb fils i sense fils, sensors, actuadors, centrals de control i comandament i protocols.                                                                                                                                                                                        |
| Internet de les coses (IoT), aparells connectats a Internet. Sensors i recopilació de dades. Elements, comunicacions i control.                                                                                                                                                                                                                      |
| Ús d'aplicacions per a l'automatització de tasques.                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Robòtica. Disseny, construcció i control de robots senzills de manera física o simulada.                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Disseny de robots senzills que puguin obtenir dades de l'entorn proper.                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Simulació o construcció de robots que puguin interactuar amb l'entorn.                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Simulació o control de sistemes automàtics que resolguin necessitats detectades                                                                                                                                                                                                                                                                      |



| <b>TECNOLOGIA SOSTENIBLE</b>                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Sostenibilitat i accessibilitat en la selecció de materials i disseny de processos, de productes i sistemes tecnològics.                                                                                                                                               |
| Sostenibilitat i accessibilitat en la selecció de materials i disseny de processos, de productes i sistemes tecnològics.                                                                                                                                               |
| Selecció de materials que minimitzin l'impacte ambiental i afavoreixin el reciclatge o la reutilització.                                                                                                                                                               |
| Optimització dels processos tecnològics per reduir el consum de recursos i la generació de residus.                                                                                                                                                                    |
| Creació de productes que integrin l'ecodisseny, facilitant la reparació, reutilització i el reciclatge.                                                                                                                                                                |
| Inclusivitat i adaptabilitat dels productes i sistemes tecnològics a les necessitats diverses dels usuaris.                                                                                                                                                            |
| Arquitectura bioclimàtica i sostenible. Estalvi energètic en edificis.                                                                                                                                                                                                 |
| Arquitectura bioclimàtica i sostenible. Estalvi energètic en edificis.                                                                                                                                                                                                 |
| Disseny d'espais o habitatges que utilitzin recursos naturals per reduir l'impacte ambiental i el consum energètic.                                                                                                                                                    |
| Aplicació de sistemes i tecnologies eficients que optimitzin l'ús d'energia en la construcció i funcionament dels espais o habitatges.                                                                                                                                 |
| Transport i sostenibilitat.                                                                                                                                                                                                                                            |
| Relació de mobilitat entre el moviment de les persones i els productes d'un lloc a un altre, incloent els diferents tipus de vehicles, infraestructures i les tecnologies associades, com també el seu impacte sobre la societat i l'economia.                         |
| Ús eficient i responsable de recursos energètics i materials, per minimitzar l'impacte ambiental i promoure solucions com els transports nets (elèctrics, híbrids, etc.) i el foment del transport públic o altres alternatives sostenibles.                           |
| Comunitats obertes, voluntariat tecnològic i projectes de servei a la comunitat.                                                                                                                                                                                       |
| Comunitats obertes, voluntariat tecnològic i projectes de servei a la comunitat.                                                                                                                                                                                       |
| Col·laboració en projectes tecnològics a través de plataformes obertes, on qualsevol persona pot contribuir, compartir coneixements i desenvolupar solucions.                                                                                                          |
| Aplicació dels coneixements tecnològics en activitats de voluntariat per millorar la comunitat, com ara l'ensenyament de competències digitals o la creació de solucions tecnològiques que responguin a necessitats socials (Objectius de Desenvolupament Sostenible). |



## Tecnologia i Digitalització

La matèria Tecnologia i Digitalització és la base per comprendre els profunds canvis que es donen en una societat cada dia més digitalitzada, i té per objecte el desenvolupament de certes destreses de naturalesa cognitiva i procedimental alhora que actitudinal. Des d'aquesta matèria es fomenta l'ús crític, responsable i sostenible de la tecnologia, la valoració de les aportacions i l'impacte de la tecnologia en la societat, en la sostenibilitat ambiental i en la salut, el respecte per les normes i els protocols establerts per a la participació en la xarxa, com també l'adquisició de valors que propiciïn la igualtat i el respecte envers els altres i envers el treball propi. Des d'aquesta matèria es promou la cooperació i es fomenta un aprenentatge permanent en diferents contextos, a més de contribuir a respondre als reptes del segle XXI.

Entesa, la tecnologia, com el conjunt de teories i de tècniques que permeten l'aprofitament pràctic del coneixement científic, el caràcter instrumental i interdisciplinari de la matèria contribueix a la consecució de les competències que conformen el perfil de sortida dels alumnes al final de l'educació bàsica i a l'adquisició dels objectius de l'etapa.

Les competències específiques estan estretament relacionades amb els eixos estructurals que vertebraven la matèria i que condicionen el seu procés d'ensenyament-aprenentatge. Aquests eixos estan constituïts per l'aplicació de la resolució de problemes mitjançant un aprenentatge basat en el desenvolupament de projectes, el desenvolupament del pensament computacional, la incorporació de les tecnologies digitals en els processos d'aprenentatge, la naturalesa interdisciplinària pròpia de la tecnologia, la seva aportació a la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i la seva connexió amb el món real, com també el foment d'actituds com la creativitat, la cooperació, el desenvolupament tecnològic sostenible o l'emprenedoria.

Aquests elements, a més, estan concebuts de manera que els alumnes puguin mobilitzar coneixements científics i tècnics, aplicant metodologies de treball creatiu per desenvolupar idees i solucions innovadores i sostenibles que responguin a necessitats o problemes plantejats, aportant millores significatives amb una actitud creativa i emprenedora. Així mateix, la matèria permet que els alumnes puguin fer un ús responsable i ètic de les tecnologies digitals per aprendre al llarg de la vida i reflexionar de manera conscient, informada i crítica sobre la societat digital en la qual es troben immersos, per afrontar situacions i problemes habituals amb èxit i respondre de manera competent segons el context. Entre aquestes situacions i problemes cal esmentar els que són generats per la producció i transmissió d'informació dubtosa i notícies falses, els relacionats amb l'assoliment d'una comunicació eficaç en entorns digitals, el desenvolupament tecnològic sostenible o



els relatius a l'automatització i programació d'objectius concrets, tots els quals aspectes necessaris per a l'exercici d'una ciutadania activa, crítica, ètica i compromesa tant a l'àmbit local com global.

En aquest sentit, ja en l'educació primària, es fa referència a la digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge, als projectes de disseny i al pensament computacional des de diferents àrees per al desenvolupament, entre d'altres, de la competència digital. La matèria «Tecnologia i Digitalització» a l'educació secundària obligatòria parteix, per tant, dels nivells d'assoliment adquirits a l'etapa anterior tant en competència digital, com en competència matemàtica i competència en ciència, tecnologia i enginyeria i contribueix al foment de les vocacions científicotecnològiques, especialment entre les alumnes.

Els criteris d'avaluació, com a indicadors que serveixen per valorar el grau d'assoliment de les competències específiques, presenten un enfocament competencial en què l'acompliment té una gran rellevància, de manera que els aprenentatges es construeixin en i des de l'acció.

Els sabers bàsics de la matèria s'organitzen en cinc blocs: «Procés de resolució de problemes»; «Comunicació i difusió d'idees»; «Pensament computacional, programació i robòtica»; «Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge» i «Tecnologia sostenible».

La posada en pràctica del primer bloc, «Procés de resolució de problemes», exigeix un component científic i tècnic i s'ha de considerar com un eix vertebrador al llarg de tota la matèria. En aquest bloc es tracta el desenvolupament de destreses i mètodes que permetin avançar des de la identificació i formulació d'un problema tècnic, fins a la seva solució constructiva; tot això, a través d'un procés planificat que cerqui l'optimització de recursos i de solucions.

El bloc «Comunicació i difusió d'idees», que es refereix a aspectes propis de la cultura digital, implica el desenvolupament d'habilitats en la interacció personal mitjançant eines digitals.

El bloc «Pensament computacional, programació i robòtica» abasta els fonaments d'algorísmia per al disseny i desenvolupament d'aplicacions informàtiques senzilles per a ordinador i dispositius mòbils, i segueix amb l'automatització programada de processos, la connexió d'objectes quotidians a internet i la robòtica.

Un aspecte important de la competència digital es tracta al bloc «Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge», enfocat a la configuració, ajust i manteniment d'equips i aplicacions perquè siguin d'utilitat als alumnes i optimitzin la seva capacitat per a l'aprenentatge al llarg de la vida.



Per últim, al bloc «Tecnologia sostenible» es recullen els sabers necessaris per desenvolupar projectes que suposin engegar accions adreçades al desenvolupament d'estratègies sostenibles, incorporant un punt de vista ètic de la tecnologia per solucionar problemes de caire ecològic i social des de la transversalitat.

El caràcter essencialment pràctic de la matèria i l'enfocament competencial del currículum requereixen metodologies específiques que el fomentin, com la resolució de problemes basada en el desenvolupament de projectes, la implementació de sistemes tecnològics (elèctrics, mecànics, robòtics, etc.), la construcció de prototips i altres estratègies que afavoreixin l'ús d'aplicacions digitals per al disseny, la simulació, el dimensionament, la comunicació o la difusió d'idees o solucions, per exemple. De la mateixa manera, l'aplicació de diferents tècniques de treball que es complementen, i la diversitat de situacions d'aprenentatge que intervenen en la matèria, han de promoure la participació dels alumnes, afavorint una visió integral de la disciplina que ressalti el treball col·lectiu com a forma d'afrontar els desafiaments i reptes tecnològics que planteja la nostra societat per reduir la bretxa digital i de gènere, prestant especial atenció a la desaparició d'estereotips que dificulten l'adquisició de competències digitals en condicions d'igualtat. El desenvolupament d'aquesta matèria implica una transferència de coneixements, destreses i actituds d'altres disciplines, la qual cosa requereix d'una activació interrelacionada dels sabers bàsics, que, encara que es presenten diferenciats entre si per donar especial rellevància a la resolució de problemes, la digitalització i el desenvolupament sostenible, han de desenvolupar-se vinculats. Aquests sabers no s'han d'entendre de manera aïllada i el seu tractament ha de ser integral. Per això, les situacions d'aprenentatge han de plantejar activitats en les quals els sabers actuïn com a motor de desenvolupament per fer front a les incerteses que genera el progrés tecnològic i la vida en una societat cada vegada més digitalitzada.

### Competències específiques

Contribució de les competències específiques a la matèria.

**CE 1 Cercar i seleccionar la informació adequada provinent de diverses fonts, de manera crítica i segura, aplicant processos de recerca, mètodes d'anàlisi de productes i experimentant amb eines de simulació, per definir problemes tecnològics i iniciar processos de creació de solucions a partir de la informació obtinguda.**

Aquesta competència específica aborda el primer repte de qualsevol projecte tècnic: definir el problema o necessitat que cal solucionar. Requereix investigar a partir de múltiples fonts, avaluant la fiabilitat i la veracitat de la informació obtinguda amb actitud crítica, sent conscient dels beneficis i riscos de l'accés obert



i il·limitat a la informació que ofereix internet (infoxicació, accés a continguts inadequats, etc.). A més, la transmissió massiva de dades en dispositius i aplicacions comporta l'adopció de mesures preventives per protegir els dispositius, la salut i les dades personals, sol·licitant ajuda o denunciant de manera efectiva, davant amenaces a la privacitat i el benestar personal (fraud, suplantació d'identitat, ciberassetjament...) i fent-ne un ús ètic i saludable de la tecnologia implicada.

D'altra banda, l'anàlisi d'objectes i de sistemes inclou l'estudi dels materials emprats en la fabricació dels diferents elements, les formes, el procés de fabricació i l'assemblatge dels components. S'estudia el funcionament del producte, les seves normes d'ús, les seves funcions i les seves utilitats. De la mateixa forma s'analitzen sistemes tecnològics, com poden ser algorismes de programació o productes digitals, dissenyats amb una finalitat concreta. L'objectiu d'aquesta anàlisi és comprendre les relacions entre les característiques del producte analitzat i les necessitats que cobreix o els objectius per als quals va ser creat, com també valorar les repercussions socials positives i negatives del producte o sistema i les conseqüències mediambientals del procés de fabricació o del seu ús.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL3, STEM2, CD1, CD4, CPSAA4, CE1.

**CE 2 Tractar problemes tecnològics amb autonomia i actitud creativa, aplicant coneixements interdisciplinaris i treballant de manera cooperativa i col·laborativa, per dissenyar i planificar solucions a un problema o necessitat de manera eficaç, innovadora i sostenible.**

Aquesta competència s'associa amb dos dels pilars estructurals de la matèria, com són la creativitat i l'emprenedoria, ja que aporta tècniques i eines als alumnes per idear i dissenyar solucions a problemes definits que han d'acomplir un seguit de requisits, i l'orienta en l'organització de les tasques que haurà d'exercir de manera personal o en grup al llarg del procés de resolució creativa del problema. El desenvolupament d'aquesta competència implica la planificació, la previsió de recursos sostenibles necessaris i el foment del treball cooperatiu en tot el procés. Les metodologies o marcs de resolució de problemes tecnològics requereixen la posada en marxa d'una sèrie d'actuacions o fases seqüencials o cíclics que marquen la dinàmica del treball personal i en grup. Tractar reptes amb la finalitat d'obtenir resultats concrets, garantint l'equilibri entre el creixement econòmic, benestar social i ambiental, aportant solucions viables i idònies, suposa una actitud emprenedora, que estimula la creativitat i la capacitat d'innovació. Així mateix, es promouen l'autoavaluació i la coavaluació, tot estimant els resultats obtinguts a fi de continuar amb cicles de millora contínua.





En aquest sentit, la combinació de coneixements amb certes destreses i actituds de caràcter interdisciplinari, com ara l'autonomia, la innovació, la creativitat, la valoració crítica de resultats, el treball i cooperatiu, la resiliència i l'emprenedoria resulten, en fi, imprescindibles per obtenir resultats eficaços en la resolució de problemes.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, STEM1, STEM3, CD3, CPSAA3, CPSAA5, CE1, CE3.

**CE 3 Aplicar de manera apropiada i segura diferents tècniques i coneixements interdisciplinaris utilitzant operadors, sistemes tecnològics i eines, tenint en compte la planificació i el disseny previ per construir o fabricar solucions tecnològiques i sostenibles que donin resposta a necessitats en diferents contextos.**

Aquesta competència fa referència, d'una banda, als processos de construcció manual i la fabricació mecànica i, d'altra, a l'aplicació dels coneixements relatius a operadors i sistemes tecnològics (estructurals, mecànics, elèctrics i electrònics) necessaris per construir o fabricar prototips en funció d'un disseny i planificació previs. Les diferents actuacions que es desencadenen en el procés creatiu porten amb si la intervenció de coneixements interdisciplinaris i integrats.

Així mateix, l'aplicació de les normes de seguretat i higiene en el treball amb materials, eines i màquines és fonamental per a la salut dels alumnes i evita els riscos inherents a moltes de les tècniques que s'han d'emprar. D'altra banda, aquesta competència requereix el desenvolupament d'habilitats i destreses relacionats amb l'ús de les eines, recursos i instruments necessaris (eines i màquines manuals i digitals) i d'actituds vinculades amb la superació de dificultats, com també la motivació i l'interès pel treball i la seva qualitat.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM2, STEM3, STEM5, CD5, CPSAA1, CE3 i CCEC3.

**CE 4 Descriure, representar i intercanviar idees o solucions a problemes tecnològics o digitals, utilitzant mitjans de representació, simbologia i vocabulari adequats, com també els instruments i recursos disponibles i valorant la utilitat de les eines digitals per comunicar i difondre informació i propostes.**

La competència abasta els aspectes necessaris per a la comunicació i expressió d'idees. Fa referència a l'exposició de propostes, representació de dissenys, manifestació d'opinions, etc. Així mateix, inclou la comunicació i difusió de documentació tècnica relativa al procés. En aquest aspecte s'ha de tenir en compte l'aplicació d'eines digitals tant en l'elaboració de la informació com quant als propis canals de comunicació. Aquesta competència requereix, a més de l'ús



adequat del llenguatge i de la incorporació de l'expressió gràfica i terminologia tecnològica, matemàtica i científica en les exposicions, garantint així la comunicació entre l'emissor i el receptor. Això implica una actitud responsable i de respecte cap als protocols establerts en el treball col·laboratiu, extensible tant al context presencial com a les actuacions en la xarxa, la qual cosa suposa interactuar mitjançant eines, plataformes virtuals o xarxes socials per comunicar-se, compartir dades i informació i treballar de forma col·laborativa, amb l'aplicació dels codis de comunicació i comportament específics de l'àmbit digital, la denominada «etiqueta digital».

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CCL1, STEM4, CD3, CCEC3 i CCEC4.

**CE 5 Desenvolupar algorismes i aplicacions informàtiques en diferents entorns, aplicant els principis del pensament computacional i incorporant les tecnologies emergents, per crear solucions a problemes concrets, automatitzar processos i aplicar-los en sistemes de control o en robòtica.**

Aquesta competència fa referència a l'aplicació dels principis del pensament computacional en el procés creatiu, és a dir, implica la posada en marxa de processos ordenats que inclouen la descomposició del problema plantejat, l'estructuració de la informació, la modelització del problema, la seqüenciació del procés i el disseny d'algorismes per implementar-los en un programa informàtic. D'aquesta forma, la competència està enfocada al disseny i activació d'algorismes plantejats per aconseguir un objectiu concret. Exemples d'aquest objectiu poden ser el desenvolupament d'una aplicació informàtica, a l'automatització d'un procés o al desenvolupament del sistema de control d'una màquina, en el qual intervinguin diferents entrades i sortides que quedin governades per un algorisme. És a dir, l'aplicació de la tecnologia digital en el control d'objectes o màquines, automatitzant rutines i facilitant l'actuació integrada amb els objectes, incloent així, els sistemes controlats mitjançant la programació d'una targeta controladora o els sistemes robòtics. D'aquesta forma, es presenta una oportunitat d'aprenentatge integral de la matèria, en la qual s'engloben els diferents aspectes del disseny i construcció de solucions tecnològiques en les que intervenen tant elements digitals com no digitals.

A més, s'ha de considerar l'abast de les tecnologies emergents com són internet de les coses, «big data» o intel·ligència artificial (IA), ja presents en les nostres vides de manera quotidiana. Les eines actuals permeten la incorporació de les mateixes en el procés creatiu, aproximant-les als alumnes i proporcionant un enfocament tècnic dels seus fonaments.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP2, STEM1, STEM3, CD5, CPSAA5, CE3.



**CE 6 Comprendre els fonaments del funcionament dels dispositius i aplicacions habituals del seu entorn digital d'aprenentatge, analitzant els seus components i funcions i ajustant-los a les seves necessitats per fer un ús més eficient i segur i per detectar i resoldre problemes tècnics senzills.**

Aquesta competència fa referència al coneixement, ús segur i manteniment dels diferents elements que s'engloben en l'entorn digital d'aprenentatge. L'augment actual de la presència de la tecnologia en les nostres vides fa necessària la integració de les eines digitals en el procés d'aprenentatge permanent. Per això, aquesta competència engloba la comprensió del funcionament dels dispositius implicats en el procés, com també la identificació de petites incidències. Per això es fa necessari un coneixement de l'arquitectura del maquinari emprat, dels seus elements i de les seves funcions dins del dispositiu. D'altra banda, les aplicacions de programari incloses en l'entorn digital d'aprenentatge requereixen una configuració i ajust adaptats a les necessitats personals de l'usuari. Es evident la necessitat de comprensió dels fonaments d'aquests elements i de les seves funcionalitats, com també la seva aplicació i transferència en diferents contextos per afavorir un aprenentatge permanent.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: CP2, CD2, CD4, CD5, CPSAA4, CPSAA5.

**CE 7 Fer un ús responsable i ètic de la tecnologia, tot mostrant interès per un desenvolupament sostenible, identificant les seves repercussions i valorant la contribució de les tecnologies emergents per identificar les aportacions i l'impacte del desenvolupament tecnològic en la societat i en l'entorn.**

Aquesta competència específica fa referència a la utilització de la tecnologia amb actitud ètica, responsable i sostenible i a l'habilitat per analitzar i valorar el desenvolupament tecnològic i la seva influència en la societat i en la sostenibilitat ambiental. Es refereix també a la comprensió del procés pel qual la tecnologia ha anat resolent les necessitats de les persones al llarg de la història. S'inclouen les aportacions de la tecnologia tant a la millora de les condicions de vida com al disseny de solucions per reduir l'impacte que el seu propi ús pot provocar en la societat i en la sostenibilitat ambiental.

L'eclosió de noves tecnologies digitals i el seu ús generalitzat i quotidià fa necessari l'anàlisi i valoració de la contribució d'aquestes tecnologies emergents al desenvolupament sostenible, aspecte essencial per exercir una ciutadania digital responsable i en el qual aquesta competència específica es focalitza. En aquesta línia, s'inclou la valoració de les condicions i conseqüències ecològiques i socials del desenvolupament tecnològic, com també els canvis ocasionats en la vida social i organització del treball per la implantació de tecnologies de la comunicació, robòtica, intel·ligència artificial, etc.

En definitiva, el desenvolupament d'aquesta competència específica implica que els alumnes desenvolupin actituds d'interès i curiositat per l'evolució de les



tecnologies digitals, alhora que, pel desenvolupament sostenible i el seu l'ús ètic.

Descriptors que es lliguen a aquesta competència específica: STEM2, STEM5, CD4 i CC4.

### **Criteris d'avaluació**

S'estableixen els criteris d'avaluació (CA) de cada una de les competències específiques (CE), juntament amb uns aclariments orientatius per desenvolupar-los.

**CE 1 Cercar i seleccionar la informació adequada provinent de diverses fonts, de manera crítica i segura, aplicant processos de recerca, mètodes d'anàlisi de productes i experimentant amb eines de simulació, per definir problemes tecnològics i iniciar processos de creació de solucions a partir de la informació obtinguda.**

CA 1.1 Definir problemes o necessitats plantejades, cercant i contrastant informació procedent de diferents fonts de manera crítica, avaluant-ne la fiabilitat i pertinència.

Plantejar de manera clara el problema per resoldre o la necessitat per atendre.

Cercar informació en llibres, internet o altres fonts assegurant-se que aquestes siguin fiables.

Analitzar la informació trobada, contrastar-la amb diverses fonts i escollir la més útil i de confiança.

CA 1.2 Comprendre i examinar productes tecnològics d'ús habitual a través d'anàlisis d'objectes i sistemes, emprant el mètode científic i eines de simulació en la construcció de coneixement.

Observar i analitzar el funcionament de productes tecnològics que s'utilitzen en la vida quotidiana.

Emprar programes o aplicacions per a la simulació del funcionament d'objectes sense haver-los de manipular físicament.

Aplicar el mètode científic per obtenir conclusions sobre els productes.

CA 1.3 Adoptar mesures preventives per a la protecció dels dispositius, les dades i la salut personal, identificant problemes i riscos relacionats amb l'ús de la tecnologia i analitzant-los de manera ètica i crítica.

Identificar problemes que poden sorgir de l'ús de dispositius electrònics, com ara els virus informàtics o les dades no segures.



Reconèixer els problemes i riscos que poden sorgir amb l'ús de la tecnologia.

Reflexionar críticament sobre aquests problemes, considerant l'impacte que tenen en la salut de les persones i la societat.

**CE 2 Tractar problemes tecnològics amb autonomia i actitud creativa, aplicant coneixements interdisciplinaris i treballant de manera cooperativa i col·laborativa, per dissenyar i planificar solucions a un problema o necessitat de manera eficaç, innovadora i sostenible.**

CA 2.1 Idear i dissenyar solucions eficaces, innovadores i sostenibles a problemes definits, aplicant conceptes, tècniques i procediments interdisciplinaris, com també criteris de sostenibilitat, amb actitud emprenedora, perseverant i creativa.

Aplicar el mètode de projectes en el disseny de l'avantprojecte d'un producte: definició del problema, recerca de solucions, elecció de la solució a través de l'anàlisi i presa de decisions i disseny final.

Utilitzar conceptes, tècniques i procediments de diverses disciplines per abordar el problema de manera integral.

Adoptar una estratègia emprenedora i de lideratge, mostrant perseverança i creativitat en el procés de disseny i la implementació de solucions.

Analitzar la repercussió social i possibles impactes per trobar la solució més sostenible i respectuosa amb el medi ambient.

CA 2.2 Seleccionar, planificar i organitzar els materials i eines, com també les tasques necessàries per a la construcció d'una solució a un problema plantejat, treballant individualment o en grup de manera cooperativa i col·laborativa.

Aplicar el mètode de projectes per a la planificació d'un projecte: conèixer, escollir, i planificar els materials i eines necessaris per a la construcció d'una solució a un problema; distribuir les fases o tasques de fabricació del projecte, controlant el temps dedicat a cada tasca.

Treballar tant de forma autònoma com en equip realitzant un lideratge equilibrat i un repartiment equitatiu de les responsabilitats.

**CE 3 Aplicar de manera apropiada i segura diferents tècniques i coneixements interdisciplinaris utilitzant operadors, sistemes tecnològics i eines, tenint en compte la planificació i el disseny previ per construir o fabricar solucions tecnològiques i sostenibles que donin resposta a necessitats en diferents contexts.**



CA 3.1 Fabricar objectes o models mitjançant la manipulació i conformació de materials, emprant eines i màquines adequades, aplicant els fonaments d'estructures, mecanismes, electricitat i electrònica i respectant les normes de seguretat i salut corresponents.

Aplicar a la fabricació d'objectes i models els fonaments teòrics sobre estructures, màquines simples, mecanismes de transmissió i transformació de moviment, electricitat i electrònica analògica i digital.

Aplicar el mètode de projectes durant la construcció. Crear objectes o models a través de la manipulació i conformació de materials tecnològics. Utilitzar les eines i màquines de l'aula taller adequades per al material amb el qual es treballa, coneixent-ne el funcionament i característiques pròpies. Avaluar els prototips obtinguts i aplicar les correccions de disseny necessàries, si escau.

Respectar les normes de seguretat i salut aplicables durant tot el procés de fabricació a l'aula taller, identificant riscos i atenent a les senyalitzacions de seguretat.

**CE 4 Descriure, representar i intercanviar idees o solucions a problemes tecnològics o digitals, utilitzant mitjans de representació, simbologia i vocabulari adequats, com també els instruments i recursos disponibles i valorant la utilitat de les eines digitals per comunicar i difondre informació i propostes.**

CA 4.1 Representar i comunicar el procés de creació d'un producte des del seu disseny fins a la seva difusió, elaborant documentació tècnica i gràfica amb l'ajuda d'eines digitals, emprant els formats i el vocabulari tècnic adequats, de manera col·laborativa, tant presencialment com en remot.

Elaborar documentació tècnica i gràfica del producte utilitzant eines digitals que garanteixin precisió i claredat a la memòria tècnica.

Aplicar el vocabulari tècnic i el format adequat per a una comunicació precisa professional.

Presentar i difondre el producte final de manera efectiva, mostrant totes les fases del procés de creació.

Coordinar-se amb altres persones, tant de forma presencial com en línia, per desenvolupar i comunicar el projecte conjuntament.

**CE 5 Desenvolupar algorismes i aplicacions informàtiques en diferents entorns, aplicant els principis del pensament computacional i incorporant les tecnologies emergents, per crear solucions a problemes concrets, automatitzar processos i**



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>aplicar-los en sistemes de control o en robòtica.</b>                                                                                                                                                                                                                                                         |
| CA 5.1 Descriure, interpretar i dissenyar solucions a problemes informàtics a través d'algorismes i diagrames de flux, aplicant els elements i tècniques de programació de manera creativa.                                                                                                                      |
| Definir, comprendre i resoldre problemes informàtics mitjançant algorismes.                                                                                                                                                                                                                                      |
| Dissenyar i visualitzar solucions als problemes informàtics mitjançant diagrames de flux.                                                                                                                                                                                                                        |
| Programar de manera creativa.                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| CA 5.2 Programar aplicacions senzilles per a distints dispositius (ordinadors, dispositius mòbils i altres) emprant els elements de programació de manera apropiada i aplicant eines d'edició, com també mòduls d'intel·ligència artificial que afegeixin funcionalitats a la solució.                           |
| Programar i editar aplicacions adequadament: ordinadors, dispositius mòbils i uns altres.                                                                                                                                                                                                                        |
| Integrar la intel·ligència artificial per ampliar la funcionalitat de la solució adoptada.                                                                                                                                                                                                                       |
| CA 5.3 Automatitzar processos, màquines i objectes de manera autònoma, amb connexió a internet, mitjançant l'anàlisi, construcció i programació de robots i sistemes de control.                                                                                                                                 |
| Automatitzar els recursos materials i funcionals en xarxa.                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Analitzar, construir, simular i/o programar robots i sistemes de control.                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>CE 6 Comprendre els fonaments del funcionament dels dispositius i aplicacions habituals del seu entorn digital d'aprenentatge, analitzant-ne els components i funcions i ajustant-los a les seves necessitats per fer-ne un ús més eficient i segur i per detectar i resoldre problemes tècnics senzills.</b> |
| CA 6.1 Emprar de manera eficient i segura els dispositius digitals d'ús quotidià en la resolució de problemes senzills, analitzant els components i els sistemes de comunicació, coneixent els riscos i adoptant mesures de seguretat per a la protecció de dades i equips.                                      |
| Identificar i conèixer la funció dels principals components de maquinari dels dispositius digitals.                                                                                                                                                                                                              |
| Identificar i conèixer el funcionament bàsic dels sistemes operatius dels dispositius digitals.                                                                                                                                                                                                                  |





|                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Conèixer i utilitzar els diferents sistemes de comunicació dels dispositius digitals.                                                                                                                                                                                  |
| Utilitzar dispositius digitals de forma eficient per resoldre tasques quotidianes senzilles.                                                                                                                                                                           |
| Conèixer els riscos que comporta la utilització de dispositius digitals.                                                                                                                                                                                               |
| Conèixer i aplicar les principals mesures de seguretat en la protecció d'equips i dades que comporta la utilització de dispositius digitals.                                                                                                                           |
| <b>CA 6.2 Crear continguts, elaborar materials i difondre'ls en distintes plataformes, configurant correctament les eines digitals habituals de l'entorn d'aprenentatge, ajustant-les a les seves necessitats i respectant els drets d'autor i l'etiqueta digital.</b> |
| Utilitzar els entorns d'aprenentatge virtuals (EVA) aplicant la configuració més eficient en cada cas.                                                                                                                                                                 |
| Crear i elaborar materials per presentar els resultats d'un projecte tecnològic fent ús d'eines digitals.                                                                                                                                                              |
| Difondre materials elaborats amb eines digitals utilitzant plataformes de publicació de continguts digitals.                                                                                                                                                           |
| Respectar els drets d'autoria en la creació, difusió i elaboració de materials utilitzant recursos amb llicències compatibles amb l'ús del material.                                                                                                                   |
| Utilitzar les normes de comportament general en les comunicacions per internet.                                                                                                                                                                                        |
| <b>CA 6.3 Organitzar la informació de manera estructurada, aplicant tècniques d'emmagatzematge segur.</b>                                                                                                                                                              |
| Gestionar el correu electrònic aplicant eines d'organització.                                                                                                                                                                                                          |
| Gestionar els arxius al núvol seguint una estructura de carpetes que sigui útil al llarg del temps.                                                                                                                                                                    |
| Conèixer el procediment de realització de còpies de seguretat.                                                                                                                                                                                                         |

**CE 7 Fer un ús responsable i ètic de la tecnologia, tot mostrant interès per un desenvolupament sostenible, identificant-ne les repercussions i valorant la contribució de les tecnologies emergents per identificar les aportacions i l'impacte del desenvolupament tecnològic en la societat i en l'entorn.**

CA 7.1 Reconèixer la influència de l'activitat tecnològica en la societat i en la sostenibilitat ambiental al llarg de la seva història, identificant-ne les aportacions i repercussions i valorant-ne la importància per al desenvolupament sostenible.

Reconèixer l'impacte de l'activitat tecnològica en la societat i el medi ambient al



|                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| llarg de la història.                                                                                                                                                         |
| Identificar les principals aportacions i conseqüències de la tecnologia en relació amb la sostenibilitat ambiental.                                                           |
| Valorar la importància de la tecnologia per a la promoció d'un desenvolupament sostenible en la societat actual.                                                              |
| CA 7.2 Identificar les aportacions de les tecnologies emergents al benestar, a la igualtat social i a la disminució de l'impacte ambiental, fent-ne un ús responsable i ètic. |
| Analitzar la contribució de les tecnologies emergents a la millora del benestar i a la promoció de la igualtat social.                                                        |
| Identificar les aportacions de les tecnologies emergents en la disminució de l'impacte ambiental i l'afavoriment de la sostenibilitat.                                        |
| Valorar la importància d'utilitzar les tecnologies emergents de manera ètica i amb responsabilitat social.                                                                    |

### Sabers bàsics

Es distribueixen en blocs les concrecions dels sabers bàsics i, de manera orientativa, la seva seqüenciació per a cada curs.

| PROCÉS DE RESOLUCIÓ DE PROBLEMES                                                                                        | 2n | 3er |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|-----|
| Fases bàsiques en la resolució de problemes: identificació, anàlisi, proposta de solucions, implementació i avaluació.  | x  | x   |
| Aplicació de tècniques per a la resolució de problemes, com ara la pluja d'idees, diagrames de flux, etc.               | x  | x   |
| Adaptació d'aquestes estratègies a diferents contextos, tant en la vida diària com en projectes tecnològics o digitals. | x  | x   |
| Identificació de fonts d'informació fiables i pertinents per analitzar problemes.                                       | x  | x   |
| Ús d'eines digitals i bibliogràfiques per cercar informació rellevant, avaluant-ne la qualitat i la credibilitat.       | x  | x   |
| Aplicació de la informació a la definició i comprensió dels problemes plantejats.                                       | x  | x   |
| Observació i estudi dels components i funcionament bàsic de                                                             | x  | x   |



|                                                                                                                                              |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| diferents productes tecnològics del seu voltant.                                                                                             |   |   |
| Comparació de solucions tecnològiques des de diferents perspectives: econòmica, mediambiental i funcional.                                   | x | x |
| Reflexió sobre l'impacte d'aquest producte o sistema sobre les persones i el medi ambient.                                                   | x | x |
| Identificació i comprensió de diferents tipus d'estructures (físiques, digitals, conceptuals) per modelar solucions a problemes tecnològics. | x | x |
| Construcció i utilització de models simplificats per simular solucions i comprovar-ne la viabilitat.                                         | x | x |
| Aplicació de les estructures en diferents camps tecnològics, com ara la mecànica, l'electrònica o la informàtica.                            | x | x |
| Identificació i ús de components bàsics de sistemes mecànics, com les màquines simples i els mecanismes de transmissió i transformació.      | x | x |
| Realització de muntatges físics simples per entendre com funcionen els sistemes mecànics.                                                    | x | x |
| Utilització de simuladors digitals per experimentar amb sistemes mecànics bàsics, observant-ne el comportament en diferents condicions.      | x | x |
| Els components bàsics d'un circuit: generadors, conductors, receptors, elements de maniobra i control i sistemes de protecció.               | x | x |
| Les magnituds fonamentals: voltatge, intensitat, resistència i potència.                                                                     | x | x |
| Resolució de circuits en sèrie, en paral·lel i mixts: llei d'Ohm.                                                                            | x | x |
| La resistència com a receptor. Associació de resistències.                                                                                   | x | x |
| La mesura de les magnituds elèctriques: el multímetre.                                                                                       | x | x |
| Simulació de circuits elèctrics i electrònics.                                                                                               | x | x |
| Actuadors bàsics electrònics, com poden ser el díode, el condensador o el relé.                                                              | x | x |
| Classificació dels materials: naturals, transformats i sintètics.                                                                            | x | x |
| Propietats mecàniques, tèrmiques i ecològiques de la fusta i els seus                                                                        | x | x |



|                                                                                                                                      |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| derivats i els metalls (fèrrics i no fèrrics).                                                                                       |   |   |
| Identificació dels plàstics: monòmers i polímers (termoplàstics, termoestables, elastòmers).                                         | x | x |
| Ús sostenible, reciclatge, reutilització i reducció dels materials tecnològics.                                                      | x | x |
| Les eines i màquines de treball per a materials tecnològics.                                                                         | x | x |
| Tècniques de fabricació manuals i digitals amb materials tecnològics.                                                                | x | x |
| Coneixement i respecte de les normes d'ús, seguretat i higiene en el processos de manipulació i mecanitzat de materials tecnològics. | x | x |
| Identificació d'oportunitats proposant solucions innovadores i pràctiques combinant coneixements de diferents àrees                  | x | x |
| Creativitat, perseverança i resiliència utilitzant enfocaments multidisciplinaris per a resoldre problemes de manera emprenedora.    | x | x |

| <b>COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ D'IDEES</b>                                                                                         | <b>2n</b> | <b>3er</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------------|
| Ús d'un llenguatge tècnic adequat per assegurar una comunicació clara i precisa.                                             | x         | x          |
| Desenvolupament d'habilitats per interactuar de manera efectiva i respectuosa amb altres persones.                           | x         | x          |
| Seguiment de normes de conducta inclusives i de cortesia en comunicacions en línia.                                          | x         | x          |
| Aplicació correcta de les tècniques d'acotació per indicar mides i detalls en representacions gràfiques.                     | x         | x          |
| Utilització de les escales adequades per representar objectes i espais de manera proporcional en plànols i dibuixos tècnics. | x         | x          |
| Creació de representacions planes (en 2D) d'esquemes, circuits i plànols tècnics amb precisió.                               | x         | x          |
| Desenvolupament de models tridimensionals (en 3D) d'objectes per visualitzar volums i espais amb detall.                     | x         | x          |
| Elaboració de documentació tècnica: eines digitals per crear documents tècnics amb informació precisa i estructurada sobre   | x         | x          |



|                                                                                                                                                              |   |   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| projectes.                                                                                                                                                   |   |   |
| Publicació de documentació tècnica: eines digitals per publicar documents tècnics en diferents formats accessibles per a diversos públics.                   | x | x |
| Difusió d'informació multimèdia: plataformes digitals per distribuir contingut multimèdia (imatges, vídeos, etc.) relacionat amb els projectes.              | x | x |
| Col·laboració i treball en xarxa: eines digitals per compartir i col·laborar en la creació de documentació tècnica en línia, facilitant el treball en equip. | x | x |

| <b>PENSAMENT COMPUTACIONAL, PROGRAMACIÓ I ROBÒTICA</b>                                                                                                      | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Algorísmia. Desenvolupament d'algorismes i la seva eficàcia.                                                                                                | x         | x         |
| Disseny de diagrames de flux bàsics: aprendre a representar els passos d'un algorisme visualment, mitjançant símbols per cada acció o decisió en el procés. | x         | x         |
| Resolució de problemes senzills amb una seqüència d'instruccions per fer una tasca quotidiana amb els diagrames de flux.                                    | x         | x         |
| Disseny d'aplicacions informàtiques senzilles per a ordinadors i dispositius mòbils.                                                                        |           | x         |
| Introducció a la IA per realitzar tasques d'aprenentatge, raonament i percepció amb sistemes informàtics senzills.                                          |           | x         |
| Muntatge físic de sistemes de control i circuits.                                                                                                           |           | x         |
| Simulació de sistemes de control i circuits.                                                                                                                |           | x         |
| Programació senzilla de dispositius.                                                                                                                        |           | x         |
| Investigació i aplicabilitat de la internet de les coses.                                                                                                   |           | x         |
| Fonamentació de la robòtica.                                                                                                                                |           | x         |
| Muntatge de robots de manera física o per mitjà de simuladors.                                                                                              |           | x         |
| Control programat de robots de manera física o per mitjà de simuladors.                                                                                     |           | x         |
| Aprenentatge prova-error per a la resolució de problemes i el redisseny de propostes.                                                                       | x         | x         |



|                                                    |   |   |
|----------------------------------------------------|---|---|
| Autonomia i emprendedoria per reavaluar el procés. | x | x |
|----------------------------------------------------|---|---|

| <b>DIGITALITZACIÓ DE L'ENTORN PERSONAL D'APRENTATGE</b>                                                                                                                                                    | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Identificació dels principals dispositius digitals actuals.                                                                                                                                                | x         | x         |
| Identificació del maquinari i les seves principals funcions als d'un dispositiu digital.                                                                                                                   | x         | x         |
| Identificació i funcionament del programari a d'un dispositiu digital.                                                                                                                                     | x         | x         |
| Utilització eficient dels dispositius digitals per resoldre tasques quotidianes: enviament de correus, instal·lació d' <i>apps</i> , edició bàsica d'imatges o vídeos.                                     | x         | x         |
| Sistemes de comunicació digital d'ús comú.                                                                                                                                                                 | x         | x         |
| Transmissió de dades amb fil i sense fil.                                                                                                                                                                  | x         | x         |
| Tecnologies sense fils, com per exemple el wifi, bluetooth, radioafició, Li-Fi.                                                                                                                            | x         | x         |
| Utilització eficient de l'entorn virtual d'aprenentatge del centre per desenvolupar tasques bàsiques de l'entorn escolar.                                                                                  | x         | x         |
| Ús de plataformes de publicació de continguts audiovisuals per a la difusió de materials digitals.                                                                                                         | x         | x         |
| Normes de comportament general en les comunicacions per Internet ( <i>netiqueta</i> ).                                                                                                                     | x         | x         |
| Instal·lació, configuració i ús de les eines d'edició i creació de continguts, com per exemple, processador de texts, fulls de càlcul, presentacions, infografies, animacions, mapes conceptuals o vídeos. | x         | x         |
| Drets d'autoria en la creació, difusió i elaboració de materials utilitzant recursos amb llicències compatibles amb l'ús del material, com Creative Commons.                                               | x         | x         |
| Gestió del correu electrònic aplicant eines d'organització com la separació amb diferents safates d'entrada, etiquetes i filtres.                                                                          | x         | x         |
| Organització eficient de la informació al núvol mitjançant una estructura de carpetes que sigui útil al llarg del temps.                                                                                   | x         | x         |
| Procediment de realització d'una còpia de seguretat en un dispositiu digital.                                                                                                                              | x         | x         |



|                                                                                                                      |   |   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|
| Reconeixement dels riscos d'utilització de dispositius digitals en què cal aplicar mesures de protecció i seguretat. | x | x |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|

| <b>TECNOLOGIA SOSTENIBLE</b>                                                                                                      | <b>2n</b> | <b>3r</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| Foment del pensament creatiu i la innovació en el desenvolupament tecnològic a través de la recerca contínua.                     | x         | x         |
| Anàlisi dels efectes de l'obsolescència programada i l'impacte del desenvolupament tecnològic en la societat i el medi ambient.   | x         | x         |
| Ús ètic de les tecnologies emergents, valorant-ne les aplicacions i les implicacions socials.                                     | x         | x         |
| Identificació de les característiques de les tecnologies que promouen la sostenibilitat i el respecte pel medi ambient.           | x         | x         |
| Anàlisi de la manera com l'ús de tecnologies sostenibles contribueix a assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). | x         | x         |
| Reflexió crítica dels efectes positius i negatius de la tecnologia en el camí cap a la sostenibilitat global.                     | x         | x         |

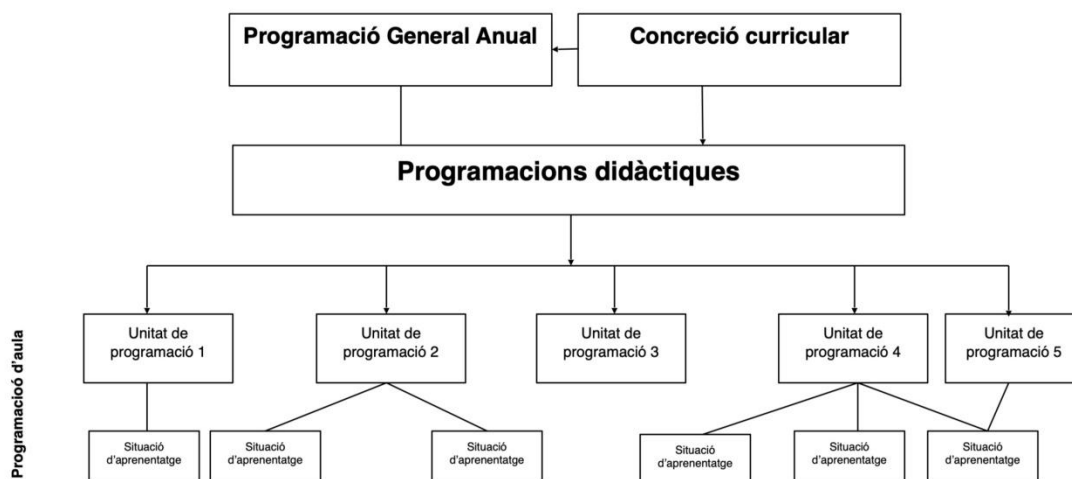




### ANNEX 3

#### Relació entre alguns elements de concreció curricular

El següent esquema pretén aclarir la relació entre alguns nivells de concreció curricular i, en concret, entre les unitats de programació i les situacions d'aprenentatge.



La programació general anual conté, entre d'altres elements, les programacions didàctiques, l'estructura de les quals s'estableix a l'article 40 d'aquest Decret. Les programacions didàctiques i la programació general anual han de respectar tot allò que s'estableix a la concreció curricular del centre i al projecte educatiu de centre.

La programació didàctica ha de preveure la temporització de les unitats de programació. El desenvolupament i concreció de les unitats de programació que fan els docents per adaptar-les de la millor manera possible a les característiques dels seus grups és el que s'entén per programació d'aula. D'acord amb el que el docent consideri que és més adequat per a l'aprenentatge dels seus alumnes, cada unitat de programació pot incloure un nombre diferent de situacions d'aprenentatge o no incloure'n cap.



## **ANNEX 4**

### **Situacions d'aprenentatge**

L'ESO conclou l'educació bàsica i obligatòria. Els alumnes que assoleixen els objectius de l'etapa i el corresponent perfil de sortida han de ser capaços d'afrontar amb possibilitat d'èxit els estudis postobligatoris, tant els que tenen un caire més acadèmic com els que tenen un caire més pràctic.

Les situacions d'aprenentatge representen una eina eficaç per a integrar els distints elements curriculars de les matèries, contribuint així al desenvolupament competencial de manera transversal, globalitzada i interdisciplinar. Amb la finalitat que els alumnes participin activament en el seu desenvolupament, les situacions d'aprenentatge cal que s'articulin en torn als seus interessos, concebuts com part de l'interès comú de la comunitat o de la societat sempre que siguin compatibles amb els objectius de l'etapa. D'aquesta manera es promou l'extensió del focus d'interès dels alumnes més enllà del seu context immediat amb objecte d'ampliar la seva visió global, incentivant així la seva curiositat i emprenedoria, assentant les bases per a l'aprenentatge al llarg de la vida i proporcionant respostes als reptes del segle XXI.

Les situacions d'aprenentatge han de partir dels coneixements previs dels alumnes després d'haver adquirit determinats sabers bàsics a través del desenvolupament d'altres recursos metodològics que abasten des de la instrucció directa a la indagació. Poden comprendre sabers bàsics d'un únic bloc, de diversos i inclús de diferents matèries. Així mateix, han d'estimular l'autonomia, l'hàbit de l'esforç, la responsabilitat, la iniciativa, la reflexió crítica i l'esperit de cooperació.

Una situació d'aprenentatge és una activitat o seqüència d'activitats que contribueixen al desenvolupament de les competències clau i/o específiques dels alumnes. La seva realització ha de suposar la transferència dels aprenentatges adquirits prèviament per part dels alumnes a un determinat entorn, podent ser aquest una altra matèria de l'etapa, a fi de fomentar la motivació, iniciativa, autonomia i reflexió crítica, així com la generalització de l'aprenentatge en diferents contextos.

En relació als recursos i materials didàctics de destí, cal oferir-se, quan sigui possible, múltiples formes de comunicar i de representar la informació. Així, en determinats casos, els estudiants podran mostrar els seus resultats i conclusions amb el mitjà que millor s'adapti a les seves necessitats o habilitats. No obstant l'anterior, les tecnologies digitals s'han d'emprar amb solvència i responsabilitat juntament amb una varietat de recursos analògics, tenint present la maduresa psicoevolutiva i les capacitats dels alumnes per emprar-les de manera eficient, ètica i segura.



En relació a l'avaluació, que cal entendre com un procés continu de retroalimentació i millora, les evidències d'aprenentatge o instruments d'avaluació han d'estar lligades a les competències específiques, prenent com a referència els criteris d'avaluació. Per a l'avaluació de determinades competències clau i específiques, l'observació a l'aula s'ha de concebre com una tècnica d'avaluació privilegiada. En tot cas, cal emprar diversos instruments d'avaluació adaptats a les distintes situacions d'aprenentatge.

S'assumeix que no tots els principis o orientacions han d'estar presents de manera simultània en totes les situacions d'aprenentatge.

ESBORRANY



## ANNEX 5

### Orientacions metodològiques de l'etapa

1. Amb la finalitat d'orientar les decisions sobre estratègies, procediments i accions de pràctica educativa en els centres educatius que imparteixen ESO en la comunitat autònoma de les Illes Balears, s'enumeren els principis metodològics vàlids per a tota l'etapa i coordinats com els plantejats en el conjunt de les etapes del sistema educatiu.

2. Aquests principis es troben interrelacionats entre sí i són plenament coherents amb la resta d'elements curriculars establerts en aquesta Decret, essent els quatre primers els que serveixen com a marc general de la resta.

- a) El disseny inicial de l'ensenyament garantint la inclusió efectiva i l'accés universal.
- b) La planificació de l'ensenyament de nous aprenentatges a partir d'allò que l'alumne sap i és capaç de fer, creant les condicions per a incorporar-los en l'estructura mental de l'alumne, la qual cosa permetrà que esdevinguin aprenentatges consolidats.
- c) L'estructuració de l'ensenyament per a facilitar l'aprenentatge, la construcció de significat, la comprensió i el raonament per part dels alumnes, estimulants-ne els processos de pensament.
- d) En l'etapa d'ESO, el nivell de reflexió sobre el propi aprenentatge per part dels alumnes s'ha d'anar elevat i ser més exigent a mesura que augmenti la seva maduresa i nivell de desenvolupament.
- e) L'assoliment d'un bon clima d'aula que permeti als alumnes centrar-se en el seu aprenentatge i ajudi en el seu procés d'educació emocional, essent especialment rellevant la claredat i consistència de les normes i la qualitat de les relacions personals.
- f) El foment del compromís dels alumnes amb el seu aprenentatge, promovent la motivació intrínseca, vinculada a la responsabilitat, autonomia i desig d'aprendre.
- g) El foment de la creativitat mitjançant tasques i activitats obertes que suposin un repte per als alumnes.



- h) La preparació per a la resolució de problemes en contextos reals, treballant la planificació i el raonament, la capacitat d'adaptació a noves situacions, la intuïció, l'aprenentatge des dels errors, la prova...
- i) La contribució a l'autonomia en els aprenentatges com a element fonamental per a l'aprenentatge al llarg de la vida.
- j) L'aplicació d'allò après durant l'escolaritat en diferents contextos reals o simulats, mostrant la seva funcionalitat i contribuint al desenvolupament de les competències clau.
- k) Una formació integral en la qual la motricitat s'ha d'entendre com un mitjà i com un fi, en tant que l'activitat mental i l'activitat física dels alumnes s'enriqueixen mútuament.
- l) La inclusió de les tecnologies digitals com un recurs didàctic, que cal emprar amb solvència i responsabilitat.
- m) La concreció de la interrelació dels aprenentatges tant en cada matèria com interdisciplinàriament.
- n) La coherència entre els procediments per a l'aprenentatge i per a una avaluació objectiva.
- o) La combinació de diversos tipus d'agrupaments, valorant el treball en equip i l'aprenentatge cooperatiu com a mitjans per afavorir l'atenció de qualitat a tots els alumnes i l'educació en valors.
- p) La progressió adequada de tots els elements curriculars en els diferents cursos de l'etapa.
- q) El treball en equip dels professors, de manera que es garanteixi la coordinació entre els docents de la mateixa etapa i es faciliti l'aprenentatge interdisciplinar.
- r) L'actuació del docent com a exemple del qual han d'aprendre els alumnes, tant en relació al saber com al saber fer, i com a impulsor de l'aprenentatge i la motivació.
- s) La relació amb l'entorn social i cultural, afavorint la permeabilitat amb l'entorn del qual procedeixen els alumnes.



## **ANNEX 6**

### **Orientacions per a l'avaluació de l'etapa**

En aquest annex es desenvolupen orientacions relacionades amb l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes, entesa com el procés d'obtenció d'informació i evidències a través d'una sèrie d'instruments d'avaluació i activitats que el docent posa en pràctica des de la seva matèria amb la finalitat de realitzar valoracions que s'utilitzin en la presa de decisions.

L'avaluació forma part inherent del procés d'ensenyament i aprenentatge i ha de ser diferenciada de la qualificació, que és la fase del procés d'avaluació destinada a sintetitzar, mitjançant una escala, la valoració dels resultats obtinguts en aquesta avaluació.

El canvi metodològic que comporta el model d'educació per competències cap a un enfocament globalitzat, interdisciplinar i integrador, assigna un paper determinant a l'avaluació. Es concep com un procés fonamental, per una banda, per a la identificació i seguiment dels aprenentatges dels alumnes, els seus assoliments, ritme d'adquisició, regulació de les dificultats i errors, particularitats de la seva evolució, el desenvolupament del procés i els resultats de l'aprenentatge, i de l'altra, per facilitar al docent informació necessària per a la presa de decisions, procurant una pràctica educativa adaptada als seus alumnes.

L'avaluació ha de ser contínua, formativa i integradora:

- L'avaluació contínua implica un seguiment permanent per part dels docents amb l'aplicació de procediments i instruments d'avaluació.
- L'avaluació formativa i orientativa acompanya el procés d'aprenentatge mitjançant la continua comunicació entre els docents i els alumnes.
- L'avaluació integradora implica que, des de totes i cadascuna de les matèries, s'han de tenir en compte la consecució dels objectius establerts per a l'etapa i el desenvolupament corresponent a les competències clau previstes el perfil de sortida dels alumnes en acabar l'Educació Bàsica.
- L'avaluació ha de tenir en compte les mesures educatives en el cas d'alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu.

### **Elements que formen part del procés d'avaluació.**

Els elements que formen part del procés d'avaluació són els criteris d'avaluació, els procediments d'avaluació, els instruments d'avaluació, els moments



d'avaluació i els agents avaluadors. Aquests elements s'han d'interrelacionar de forma coherent de manera que, en funció del moment de l'avaluació i de l'agent avaluador, se seleccionin els procediments i els instruments d'avaluació més adients.

Aquest elements responen a les qüestions *què s'avalua, com s'avalua, quan s'avalua i qui avalua*.

### **Què s'avalua**

Els criteris d'avaluació són el referent per a la valoració dels aprenentatges i guien els docents en el disseny d'activitats i en la selecció dels procediments i instruments d'avaluació. Per tant, han de servir de punt de partida per al disseny de les unitats de programació amb les quals s'han de desenvolupar les competències clau i específiques de cada matèria.

### **Com s'avalua**

El docent ha de planificar, seleccionar o elaborar procediments d'avaluació variats que li permetin obtenir la informació rellevant sobre l'aprenentatge dels seus alumnes. Cada procediment requereix d'instruments específics de recollida d'aquesta informació. A l'hora de seleccionar i planificar aquests instruments, s'ha de tenir en compte la diversitat, l'accessibilitat, la capacitat de diagnòstic, l'adequació a l'objectiu competencial i la fiabilitat per garantir l'objectivitat.

Atenent a la seva tipologia podem diferenciar distints tipus de procediments d'avaluació:

1. Procediments d'observació: Permeten als docents obtenir informació i prendre registre de com es desenvolupa l'aprenentatge i atenen més el procés del mateix que al seu resultat. En aquest cas, els instruments de recollida d'informació poden ser registres, guies, llistats, diaris de classe, entre d'altres.
2. Procediments d'anàlisi de l'acompliment: Permeten als docents valorar tant el procés com el resultat de l'aprenentatge mitjançant la realització de les activitats proposades als alumnes. En aquest cas, els instruments han de permetre una recollida d'informació durant un període de temps i poden ser dossiers, el quadern de l'alumne, diaris, entre d'altres.
3. Procediments d'anàlisi del rendiment: Permeten als docents la valoració específica i exclusiva del resultat d'aprenentatge final. En aquest cas els





instruments de recollida d'informació poden ser proves orals, proves escrites, proves audiovisuals, entre d'altres.

### **Quan s'avalua**

En referir-se al moment de l'avaluació, s'ha d'atendre a tres tipus d'avaluació d'acord amb el moment temporal en què es realitza:

- En l'avaluació inicial o diagnòstica, s'ha de conèixer la situació de partida de cada alumne per tal de poder dissenyar la intervenció al llarg del procés d'aprenentatge. Constitueix la base per organitzar i seqüenciar l'ensenyament i permet individualitzar el recorregut educatiu creant un entorn personalitzat d'aprenentatge.
- Avaluació contínua: Al llarg del procés, s'ha de dur a terme una avaluació contínua que informi sobre el desenvolupament i l'evolució del procés d'aprenentatge i indicar al docent com es desenvolupa el procés d'ensenyament, així com els aspectes més i menys desenvolupats.
- L'avaluació sumativa, ha de permetre determinar tant què s'ha assolit durant el procés de l'ensenyament com el resultat en una determinada seqüència temporal. El resultat obtingut de l'avaluació sumativa per mitjà de l'ús de diferents eines i no una única eina en exclusiva, ha de proporcionar al docent informació per orientar la planificació, seguiment i correccions en la seqüència del procés d'aprenentatge següent.

### **Qui avalua.**

Si ens referim a l'avaluació interna, ja que parlem d'avaluació del procés d'aprenentatge, els possibles agents serien el docent i els alumnes. De la intervenció d'ambdós agents, determinem tres tipus d'avaluació:

- Heteroavaluació: En l'heteroavaluació els avaluadors són persones diferents. La situació més típica és la del docent que avalua els alumnes.
- Autoavaluació: En l'autoavaluació els rols d'avaluador i avaluat coincideixen en la mateixa persona, és a dir, l'alumne avalua el seu treball propi fent ús de materials o processos dissenyats a tal fi.
- Coavaluació: Es caracteritza perquè uns alumnes o grups d'alumnes s'avaluen mútuament. En aquesta avaluació els avaluadors i els avaluats intercanvien el seu paper alternativament. En tot cas, el docent s'ha d'assegurar que els avaluadors són competents per a la realització del



procés d'avaluació o haurà de complementar la coavaluació amb la realització d'una heteroavaluació posterior.

Aquesta perspectiva compartida de l'avaluació millora l'efectivitat de l'aprenentatge, facilita la presa de decisions i permet que l'alumne assumeixi responsabilitat sobre el seu procés, desenvolupant eines metacognitives que el fan més conscient del què, com i per a què aprèn. Així, es tindran en compte les fortaleeses i debilitats del seu procés per millorar-lo i afavorir l'autoregulació. L'error, vist com un procés natural, es converteix en una oportunitat per guiar la reflexió metacognitiva de l'alumne.

És fonamental que l'alumne sigui un subjecte actiu en el seu procés d'aprenentatge i, per tant, també en el seu procés d'avaluació. Per això, cal assegurar-se que l'infant sap què s'espera d'ell, se'l guiï en el reconeixement dels seus èxits i dificultats, en l'adopció d'estratègies d'autoregulació i en l'avaluació dels resultats obtinguts a partir del seu esforç i assoliments.

Finalment, ha de ser fonamental que els elements que formen part del procés d'avaluació siguin coherents i estiguin interrelacionats, de manera que en funció del moment de l'avaluació i de l'agent avaluador, se seleccioni una tècnica concreta d'avaluació i uns instruments específics per a aquesta.



## **ANNEX 7**

### **Programa de diversificació curricular**

#### **Principis generals**

1. El programa de diversificació curricular (PDC) és una mesura d'atenció a la diversitat orientada a la consecució del títol de GESO.
2. La implantació d'aquest programa ha de comportar l'aplicació d'una metodologia específica a través d'una organització del currículum en àmbits de coneixement, activitats pràctiques i, si escau, matèries, diferent a la que s'estableix amb caràcter general, per assolir els objectius d'etapa i les competències establertes en el perfil de sortida.
3. Generalment, el PDC es duu a terme en dos anys, a tercer i quart d'ESO.

#### **Destinataris**

1. Es poden incorporar a un PDC de tercer d'ESO els alumnes que, en finalitzar el segon curs, no estiguin en condicions de promocionar a tercer d'ESO amb garanties d'èxit. En el cas dels alumnes que poden romandre un curs acadèmic més a segon d'ESO, l'equip docent ha de valorar i decidir quina de les dues opcions possibles, incorporació a un PDC o permanència un any més en el segon curs, és més beneficiosa per a la seva evolució acadèmica.
2. A efectes de la incorporació a un PDC s'ha d'entendre que un alumne de segon d'ESO no està en condicions de promocionar a tercer d'ESO amb garanties d'èxit quan l'equip docent considera que el grau d'assoliment de les competències clau que presenta no li permet tenir expectatives favorables de seguir amb èxit el tercer d'ESO ordinari en el curs següent, independentment del nombre de matèries superades.
3. Així mateix, els alumnes que en finalitzar tercer d'ESO, segons la decisió de l'equip docent, hagin de romandre un any més en el mateix curs, poden ser proposats per incorporar-se a un PDC de tercer d'ESO.
4. Excepcionalment, els alumnes que no obtenen el títol en finalitzar el quart curs podran ser proposats per a la seva incorporació a un PDC en el quart curs d'ESO, si l'equip docent considera que aquesta mesura els permetrà obtenir el títol de GESO sense excedir els límits de permanència prevists en la normativa vigent.
5. En tots els casos, la incorporació al PDC s'ha de fer a proposta de l'equip docent, tenint en compte l'avaluació acadèmica i psicopedagògica de l'alumne, un cop oït aquest i amb la conformitat dels pares o tutors de l'alumne.



## Estructura i organització

L'horari setmanal figura a l'annex 9 d'aquest Decret.

### 1. Estructura del tercer curs d'ESO (primer curs de PDC)

Els alumnes han de cursar les matèries i àmbits següents:

- a) Àmbit lingüístic i social, que ha d'incloure, almenys, els aspectes bàsics dels currículums corresponents a les matèries de Geografia i Història, Llengua Catalana i Literatura i Llengua Castellana i Literatura.
- b) Àmbit científic i tecnològic, que ha d'incloure, almenys, els aspectes bàsics dels currículums corresponents a les matèries de Matemàtiques, Física i Química, Biologia i Geologia i Tecnologia i Digitalització.
- c) Llengua Estrangera
- d) Educació Física
- e) Música o Educació Plàstica, Visual i Audiovisual
- f) Una matèria optativa de les descrites en l'apartat 6 de l'article 9 d'aquest Decret.
- g) Un període lectiu setmanal de tutoria.

### 2. Estructura del quart curs d'ESO (segon curs de PDC)

Els alumnes han de cursar les matèries i àmbits següents:

- a) Àmbit lingüístic i social, que ha d'incloure, almenys, els aspectes bàsics dels currículums corresponents a les matèries de Geografia i Història, Llengua Catalana i Literatura i Llengua Castellana i Literatura.
- b) Àmbit científic i tecnològic, que ha d'incloure, almenys, els aspectes bàsics dels currículums corresponents a les matèries de Matemàtiques, Física i Química, Biologia i Geologia.
- c) Llengua Estrangera
- d) Educació Física
- e) Valors Ètics
- f) Una de les següents matèries:
  - Digitalització.
  - Economia i Emprenedoria.
  - Expressió Artística.
  - Formació i Orientació Personal i Professional.
  - Música.
  - Tecnologia
- g) Un període lectiu setmanal de tutoria.
- h) Religió o Atenció Educativa



3. S'han de crear grups específics per als alumnes que segueixin aquest programa, amb un màxim de quinze alumnes per grup. Els alumnes poden cursar les matèries que no formen part dels àmbits juntament amb un grup ordinari. En un grup de quinze alumnes se n'hi pot incorporar alguns més previ informe favorable del Departament d'Inspecció Educativa i sempre que aquest fet no vagi en detriment de l'atenció rebuda pel conjunt d'alumnes del grup.
4. Per poder formar un grup del PDC, el nombre mínim d'alumnes és de deu. No obstant això, quan ho aconsellin circumstàncies especials, la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives, amb l'informe previ del Departament d'Inspecció Educativa, pot autoritzar la formació d'un grup amb un nombre inferior d'alumnes.
5. Els Programes de diversificació curricular han de garantir que els alumnes que en formen part adquireixin les competències clau establertes en el perfil de sortida i obtenguin el títol de GESO.
6. S'ha de garantir que els alumnes amb necessitats educatives especials que participin en aquests programes disposin dels recursos de suport que, amb caràcter general, es prevegin per a aquests alumnes.

### **Professors**

1. En els centres públics, els ensenyaments corresponents als àmbits han de ser impartits, preferentment, pels professors d'àmbit del departament d'orientació. Si l'organització del centre ho aconsella, el director del centre, a proposta del cap d'estudis, pot assignar aquests àmbits a catedràtics i professors d'ensenyament secundari d'alguna de les especialitats que tenguin atribució docent per impartir qualsevol de les matèries que integren l'àmbit.
2. En els centres privats, els ensenyaments corresponents als àmbits han de ser impartits per professors que tenguin l'atribució docent per impartir qualsevol de les matèries que integren l'àmbit.

### **Tutoria**

Cada grup de PDC ha de tenir assignat un tutor, preferentment un professor d'àmbit del departament d'orientació. Sempre que sigui possible, el tutor ha de ser el mateix durant tot el programa.

### **Elaboració del programa**

1. El programa ha d'incloure, entre d'altres, els següents elements:



- a) Criteris per determinar els alumnes que s'hi han d'incorporar.
- b) Programacions docents dels àmbits i de les matèries.
- c) Metodologia per facilitar l'adquisició de les competències establertes en el perfil de sortida de l'ESO.
- d) Procediments per recuperar àmbits o matèries pendents.
- e) Criteris i procediments d'avaluació i revisió del programa.

2. En els centres públics, els àmbits o departaments de coordinació didàctica que tenen l'atribució docent per impartir algun àmbit o matèria, coordinats pel cap d'estudis han d'elaborar el programa, que ha de formar part del projecte educatiu de centre com a mesura específica d'atenció a la diversitat. En els centres privats, concertats o no, la titularitat del centre ha de designar els encarregats d'elaborar el programa.

### **Procediment per incorporar alumnes al programa**

1. Durant la segona meitat del curs, l'equip docent, coordinat pel tutor, ha de decidir els alumnes que poden ser proposats per a un PDC i n'ha d'emetre un informe, que el tutor ha de signar i ha d'adreçar al cap d'estudis o, en el cas de centres privats concertats o no concertats, la persona designada per la titularitat del centre. En aquest informe s'hi han d'identificar els motius pels quals es considera que aquesta mesura és la més adequada.

2. L'orientador del centre ha de dur a terme una avaluació psicopedagògica i social de l'alumne proposat amb la participació dels professors de l'equip docent. Per a l'avaluació s'ha de recollir informació sobre, almenys, els aspectes següents:

- a) La història escolar de l'alumne i les mesures educatives adoptades prèviament.
- b) Les característiques personals de l'alumne que puguin influir en el seu aprenentatge.
- c) Les característiques del context escolar, social i familiar que puguin influir en el procés d'ensenyament i aprenentatge.

3. L'orientador ha d'emetre un informe que ha d'incloure les conclusions de l'avaluació psicopedagògica i social i, si escau, la recomanació que l'alumne s'incorpori a un PDC.

4. El tutor, juntament amb l'orientador del centre, s'ha de reunir amb l'alumne i els seus pares o tutors legals per informar-los de les característiques del programa i per plantejar-los la conveniència que l'alumne s'hi incorpori, alhora que els ha d'informar del caràcter no vinculant de la proposta. El consentiment dels pares o tutors legals de l'alumne s'ha de recollir per escrit.



5. El cap d'estudis o, en els centres privats concertats o no concertats, la persona que designi la titularitat del centre ha de convocar una reunió amb els tutors implicats i l'orientador del centre, de la qual ha de sortir la proposta definitiva dels alumnes que s'han d'incorporar al programa.

6. Aquest procés ha de finalitzar en un termini que garanteixi la incorporació dels alumnes al programa al començament del curs escolar següent.

7. Excepcionalment, es pot sol·licitar la incorporació a un programa ja iniciat al llarg del primer trimestre del curs, sempre que es compleixin les condicions establertes en aquest annex i s'hagi seguit el procediment descrit en aquest apartat.

### **Sortida del programa de diversificació curricular**

La sortida dels alumnes del PDC tindrà caràcter extraordinari i es podrà donar els casos següents:

- a) A final de curs, si els pares o tutors legals de l'alumne, de forma motivada, ho sol·liciten a la direcció del centre. El director del centre ha de resoldre la sol·licitud i no cal cap altre tràmit addicional o resposta per part de l'administració educativa.
- b) A la sessió d'avaluació final, si l'equip docent acorda que hi ha evidències documentals que acreditin que l'alumne no s'ajusta al perfil que es desprèn dels criteris d'incorporació al PDC o que la mesura no és adequada perquè l'alumne pugui obtenir el títol de GESO. L'acord de l'equip docent és vinculant i no cal cap altre tràmit addicional o resposta per part de l'administració educativa.
- c) A principi de curs, abans del 30 d'octubre, els pares o tutors legals de l'alumne poden sol·licitar a la direcció del centre, de forma motivada, la sortida de l'alumne del programa. La direcció del centre ha de demanar un informe a l'inspector del centre; si l'informe és favorable, el centre ha de resoldre la sortida del programa sense cap altre tràmit administratiu addicional.

### **Sol·licitud del programa**

1. Els programes de diversificació curricular que, a l'entrada en vigor d'aquest decret, estiguin autoritzats seran prorrogats automàticament.

2. Per implantar un PDC, els centres ho han de sol·licitar a la Direcció General de Planificació i Gestió Educatives dins el termini que estableixi la convocatòria corresponent. En la sol·licitud, el director del centre ha d'incloure un informe





sobre les necessitats que justifiquen l'aplicació del programa, les seves línies principals, una previsió del nombre d'alumnes que el cursaran i els recursos disponibles per implantar-lo.

3. La Direcció General de Planificació i Gestió Educatives, amb l'informe del Departament d'Inspecció Educativa, ha de comunicar als centres, com a tard dins la primera quinzena de maig, l'autorització o la denegació per implantar el PDC.

### **Seguiment del programa**

El desenvolupament del PDC ha de ser objecte de seguiment i avaluació. A aquest efecte, l'orientador del centre ha d'adjuntar a la memòria de final de curs un informe que ha d'incloure una valoració sobre el progrés del alumnes, una valoració del funcionament del programa i, si es cau, propostes de millora.

### **Pròrroga i revocació del programa**

1. L'autorització del PDC, un cop concedida, es prorroga de manera automàtica cada curs acadèmic.
2. La Direcció General de Planificació i Gestió Educatives pot revocar l'autorització per impartir un PDC quan no es compleixin les condicions establertes en aquest annex.



## ANNEX 8

### Horari setmanal d'ESO

| Matèria                                 | 1r d'ESO | 2n d'ESO | 3r d'ESO |
|-----------------------------------------|----------|----------|----------|
| Biologia i Geologia                     | 3        |          | 2        |
| Educació Física                         | 2        | 2        | 2        |
| Educació Plàstica, Visual i Audiovisual |          | 3        | 2*       |
| Física i Química                        |          | 3        | 2        |
| Geografia i Història                    | 3        | 3        | 3        |
| Llengua Castellana i Literatura         | 3        | 3        | 3        |
| Llengua Catalana i Literatura           | 3        | 3        | 3        |
| Matemàtiques                            | 4        | 4        | 4        |
| Música                                  | 3        |          | 2*       |
| Primera Llengua Estrangera              | 3        | 3        | 3        |
| Religió / Atenció Educativa             | 1        | 1        | 1        |
| Tecnologia i Digitalització             |          | 2        | 2        |
| Optativa                                | 2        | 2        | 2        |
| Tutoria                                 | 1        | 1        | 1        |
| Lliure disposició                       | 2        |          |          |
| Total                                   | 30       | 30       | 30       |

\*S'ha de triar una matèria entre Educació Plàstica, Visual i Audiovisual i Música

| Matèria                           | 4t d'ESO |
|-----------------------------------|----------|
| Educació Física                   | 2        |
| Educació en Valors Cívics i Ètics | 1        |
| Geografia i Història              | 3        |
| Llengua Castellana i Literatura   | 3        |
| Llengua Catalana i Literatura     | 3        |
| Matemàtiques A o B                | 4        |
| Primera Llengua Estrangera        | 3        |
| Religió / Atenció Educativa       | 1        |
| Matèria opcional 1                | 3        |
| Matèria opcional 2                | 3        |
| Matèria opcional 3                | 3        |
| Tutoria                           | 1        |
| Total                             | 30       |



## ANNEX 9

### Horari setmanal del Programa de diversificació curricular

| Matèria o àmbit                                  | 3r d'ESO | 4t d'ESO |
|--------------------------------------------------|----------|----------|
| Àmbit lingüístic i social                        | 9        | 9        |
| Àmbit científic i tecnològic                     | 10       | 8        |
| Educació Plàstica, Visual i Audiovisual o Música | 2        |          |
| Primera Llengua Estrangera                       | 3        | 3        |
| Educació Física                                  | 2        | 2        |
| Valors Ètics                                     |          | 1        |
| Optativa                                         | 2        |          |
| Matèria d'opció                                  |          | 3        |
| Religió / Atenció Educativa                      | 1        | 1        |
| Tutoria                                          | 1        | 1        |
| Lliure disposició                                |          | 2        |
| Total                                            | 30       | 30       |



## ANNEX 10

### Atribució docent a les matèries optatives pròpies de la comunitat autònoma

| Matèria                             | Especialitat                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Taller de Consum Responsable        | Economia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Cooperació i Serveis a la Comunitat | Qualsevol especialitat                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Cultura Clàssica                    | Grec, llatí i cultura clàssica<br><br>També poden impartir aquesta matèria els professors de les especialitats de Filosofia i de Geografia i Història, respectant la preferència per als professors de les especialitats de grec, llatí i cultura clàssica.                                                                                                                                        |
| Igualtat de Gènere                  | Qualsevol especialitat, amb preferència per als docents amb la titulació següent: <ul style="list-style-type: none"><li>- Màster universitari en Polítiques d'Igualtat i Prevenció de la Violència de Gènere.</li><li>- Postgrau especialista universitari en coeducació o altra formació específica acreditada.</li><li>- Tècnic superior en Promoció de la Igualtat de Gènere (SSC35).</li></ul> |
| Introducció a la Filosofia          | Filosofia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Entorns Digitals i Multimèdia       | Informàtica, tecnologia i matemàtiques, en aquest ordre de preferència.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Recursos Digitals                   | Informàtica, tecnologia i matemàtiques, en aquest ordre de preferència.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Taller de Matemàtiques              | Matemàtiques                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Taller Lingüístic                   | Llengua i Literatura Castellana i Llengua i Literatura Catalana, Llengües estrangeres                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |



## ANNEX 11

### Nombre de grups classe

Segons el nombre de grups assignats per la Conselleria d'Educació i Universitats a cada curs de l'etapa i per a cada curs escolar, els centres educatius sostinguts amb fons públics rebran els recursos humans necessaris per oferir, com a mínim, el nombre de grups classe de les assignatures que tinguin caràcter optatiu segons els articles 8 i 9 d'aquest Decret i no sigui religió, que s'estableix a continuació:

| Nombre de grups |                              | 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7  | 8  | 9  |
|-----------------|------------------------------|---|---|---|---|---|---|----|----|----|
| Primer curs     | Matèries optatives           | 2 | 3 | 4 | 5 | 7 | 8 | 9  | 10 | 11 |
| Segon curs      | Matèries optatives           | 2 | 3 | 4 | 5 | 7 | 8 | 9  | 10 | 11 |
| Tercer curs     | Matèries optatives           | 2 | 3 | 4 | 5 | 7 | 8 | 9  | 10 | 11 |
| Quart curs      | Matemàtiques A/B             | 2 | 3 | 4 | 5 | 7 | 8 | 9  | 10 | 11 |
|                 | Matèries de caràcter optatiu | 3 | 4 | 5 | 6 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 |

Això no obstant, quan circumstàncies especials així ho aconsellin, la Direcció General de Planificació, Ordenació i Centres, amb l'informe previ favorable del Departament d'Inspecció Educativa, pot autoritzar un augment dels recursos assignats.